

FANIKA KRAJNC-VREČKO IN
JONATAN VINKLER (UR.)

Primož Trubar
Ta celi Novi testament
1582

ZBRANA DELA PRIMOŽA TRUBARJA / 6

ZBRANA DELA PRIMOŽA TRUBARJA

FANIKA KRAJNC-VREČKO IN
JONATAN VINKLER (UR.)

Primož Trubar
Ta celi Novi testament
1582

ZBRANA DELA PRIMOŽA TRUBARJA / 6

Fanika Krajnc-Vrečko in Jonatan Vinkler (ur.), *Primož Trubar, Ta celi Novi testament (1582)*
Znanstvena monografija

Zbirka: *Zbrana dela Primoža Trubarja, 6*

Urednik zbirke: *dr. Jonatan Vinkler*

Urednika izdaje: *dr. Fanika Krajnc-Vrečko, dr. Jonatan Vinkler*

Transkribirala, prevedla in spremno besedo napisala: *dr. Fanika Krajnc-Vrečko*

Opombe in komentarje napisali: *dr. Fanika Krajnc-Vrečko, Edi Vrečko in dr. Jonatan Vinkler*

Pri izdaji sta sodelovala še: *prof. Lucijan Adam in Kristina Klemenčič*

Oblikovanje in prelom: *ing. Primož Orešnik*

Digitalizacija: *dr. Jonatan Vinkler*

Izdajatelj: *Pedagoški inštitut*

Ljubljana 2010

Zanj: *dr. Mojca Štraus*

Naklada izdaje na CD-ju: *500 izvodov*

Izdaja je primarno dostopna na <http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=88>

Izid Zbranih del Primoža Trubarja 6 je v celoti financiran iz naslova večletnega projekta objave zahtevnih knjižnih del (pogodba št. 4095-10-410-008), ki ga podpira Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

Pri pridobivanju predlog za transkripcijo izvornih besedil Primoža Trubarja sodelujeta Sekcija za zgodovino slovenskega jezika pri Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU ter Narodna in univerzitetna knjižnica.

Imetnik stvarnih avtorskih pravic na tem delu je izdajatelj. Imetniki moralnih avtorskih pravic na tem delu so avtorji Fanika Krajnc-Vrečko, Primož Orešnik in Jonatan Vinkler. To delo je na razpolago pod pogoji slovenske licence Creative Commons 2.5 (priznanje avtorstva, nekomercialno, brez predelav). V skladu s to licenco sme vsak uporabnik ob priznanju avtorstva delo razmnoževati, distribuirati, javno priobčevati in dajati v najem, vendar samo v nekomercialne namene. Dela ni dovoljeno predelovati.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-246(0.034.2)

TRUBAR, Primož

Ta celi Novi testament 1582 [Elektronski vir] / Primož Trubar ;
Fanika Krajnc-Vrečko in Jonatan Vinkler (ur.) ; prevedla in spremno
besedo napisala Fanika Krajnc-Vrečko ; opombe in komentarje
napisali Fanika Krajnc-Vrečko, Edi Vrečko in Jonatan Vinkler. - El.
knjiga. - Ljubljana : Pedagoški inštitut, 2010. - (Zbrana dela
Primoža Trubarja ; 6)

Način dostopa (URL): <http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=88>

ISBN 978-961-270-041-6

254025472

VSEBINA

Jonatan Vinkler, Zbrana dela Primoža Trubarja v digitalni dobi 11

Primož Trubar, Ta celi Novi testament (1582) 19

Ta celi Novi testament našiga gospudi inu
izveličarie Jezusa Kristusa 19

Ta sveti evangeli od Jezusa Kristusa, gospudi inu Boga našiga,
od S. Duha skuzi s. Matevža zapissan 33

TA I. CAP.	33	TA XV. CAP.	94
TA II. CAP.	36	TA XVI. CAP.	98
TA III. CAP.	39	TA XVII. CAP.	102
TA IIII. CAP.	42	TA XVIII. CAP.	106
TA V. CAP.	45	TA XIX. CAP.	110
TA VI. CAP.	51	TA XX. CAP.	114
TA VII. CAP.	55	TA XXI. CAP.	118
TA VIII. CAP.	58	TA XXII. CAP.	124
TA IX. CAP.	63	TA XXIII. CAP.	129
TA X. CAP.	68	TA XXIII. CAP.	134
TA XI. CAP.	73	TA XXV. CAP.	139
TA XII. CAP.	77	TA XXVI. CAP.	145
TA XIII. CAP.	83	TA XXVII. CAP.	154
TA XIII. CAP.	90	TA XXVIII. CAP.	161

Ta sveti evangeli od Jezusa Kristusa, od S. Duha
skuzi s. Marca evangelista spissan 165

TA I. CAP.	165	TA IX. CAP.	204
TA II. CAP.	170	TA X. CAP.	210
TA III. CAP.	174	TA XI. CAP.	217
TA IIII. CAP.	178	TA XII. CAP.	221
TA V. CAP.	183	TA XIII. CAP.	227
TA VI. CAP.	188	TA XIIIII. CAP.	231
TA VII. CAP.	195	TA XV. CAP.	240
TA VIII. CAP.	199	TA XVI. CAP.	245

Ta sveti evangeli od Jezusa Kristusa, od S. Duha
skuzi s. Lukeža evangelista zapissan 248

TA I. CAP.	248	TA XIII. CAP.	327
TA II. CAP.	256	TA XIIIII. CAP.	332
TA III. CAP.	263	TA XV. CAP.	336
TA IIII. CAP.	268	TA XVI. CAP.	340
TA V. CAP.	273	TA XVII. CAP.	344
TA VI. CAP.	278	TA XVIII. CAP.	349
TA VII. CAP.	285	TA XIX. CAP.	354
TA VIII. CAP.	291	TA XX. CAP.	359
TA IX. CAP.	299	TA XXI. CAP.	365
TA X. CAP.	307	TA XXII. CAP.	369
TA XI. CAP.	312	TA XXIII. CAP.	377
TA XII. CAP.	320	TA XXIIIII. CAP.	384

Ta sveti evangeli od Jezusa Kristusa, od S. Duha
skuzi s. lanža evangelista inu jogra zapissan 391

TA I. CAP.	391	TA XII. CAP.	453
TA II. CAP.	397	TA XIII. CAP.	459
TA III. CAP.	400	TA XIII. CAP.	464
TA IIII. CAP.	404	TA XV. CAP.	468
TA V. CAP.	410	TA XVI. CAP.	472
TA VI. CAP.	416	TA XVII. CAP.	476
TA VII. CAP.	425	TA XVIII. CAP.	480
TA VIII. CAP.	430	TA XIX. CAP.	485
TA IX. CAP.	438	TA XX. CAP.	491
TA X. CAP.	442	TA XXI. CAP.	495
TA XI. CAP.	447		

Ta druge buqve, od S. Duha skuzi s. Lukeža od tiga
diane inu odpravila tih jogrov zapissane 500

TA I. CAP.	500	TA XV. CAP.	572
TA II. CAP.	504	TA XVI. CAP.	578
TA III. CAP.	510	TA XVII. CAP.	584
TA IIII. CAP.	514	TA XVIII. CAP.	589
TA V. CAP.	519	TA XIX. CAP.	593
TA VI. CAP.	524	TA XX. CAP.	599
TA VII. CAP.	527	TA XXI. CAP.	605
TA VIII. CAP.	535	TA XXII. CAP.	611
TA IX. CAP.	540	TA XXIII. CAP.	615
TA X. CAP.	546	TA XXIII. CAP.	620
TA XI. CAP.	553	TA XXV. CAP.	624
TA XII. CAP.	557	TA XXVI. CAP.	629
TA XIII. CAP.	561	TA XXVII. CAP.	634
TA XIII. CAP.	568	TA XXVIII. CAP.	640

**Fanika Krajnc-Vrečko, Trubar kot navdih
in prisposoda percepcije Svetega pisma med Slovenci
K šesti knjigi Zbranih del Primoža Trubarja**

647

Trubarjeva odločitev za prevod	648
Biblicisti o Trubarjevem prevodu	653
Kanoničnost svetih knjig v Trubarjevih delih	655
Trubarjevi viri za prevajanje	656
Trubarjeva teologija kot izhodišče prevajanja Svetega pisma v slovenski jezik	660
Teologija Primoža Trubarja	662
Trubarjeva teološka antropologija	663
Trubarjeva vera in nauk o opravičenju	664
Trubarjev odnos do stvarjenja	667
»Trubarjava teološka protestantska smer«	670
Teološki vidiki človeške besede	672
Človekova religioznost in govorica	673
Prilagoditev vsakdanji govorici	673
Biblična govorica	674
Ustvarjalna moč biblične govorice	677
Človek v odnosu do biblične govorice	679
Izrazno in neizrazno v religiozni govorici	680
Govorica kot orodje komunikacije	681
Človek v družbeni interkomunikaciji	683
Božja beseda v človeški interkomunikaciji	684
Zgodovinski oris slovenske teološke govorice	685
Trubar začetnik slovenske teološke govorice	688
Luthrov zgled	689
Razumljivost v teološkem izrazu	689
Trubarjev teološki izraz v dojeti slovenski vernosti	691
Trubar – klasik slovenske antropologije	692
Antropološka sporočilnost Trubarjevih posvetil in predgovorov	694
Naslovljenci posvetil v Trubarjevih slovenskih tiskih	696
Antropološka sporočilnost	697
Posebnosti transkripcije in ureditve	703
Seznam okrajšav svetopisemskih knjig	705
Bibliografski opis	707
Izbrani viri in literatura	710

Zbrana dela Primoža Trubarja v digitalni dobi

Najbrž ni mogoče tehtno ugovarjati misli, da je književni opus protestantskega reformatorja in teologa, duhovnika Primoža Trubarja v slovenski kulturi nekaj edinstvenega. Je prva tovrstna duhovna stvaritev jezikovno in identifikacijsko (slednje kajpak še zdaleč ni imelo enakega pomena in obsega, kot ga dobi identifikacija za moderne narode v »stoletju revolucij«) slovenske kulture. In ne le, da predstavlja vogelnik stavbe slovenske književnosti. Pomeni tudi prvo večjo in razvidnejšo uglasitev ustvarjalskega hotenja v vernakularnem idiomu prebivalcev med Alpami in Adriatikom s stremljenji, ki so bila tedaj najbolj sveža v evropski učeni kulturi, vsaj v tistem njenem delu, ki je bil zaznamovan z protestantskim duhovnim, etičnim in intelektualnim referenčnim okvirom.

Trubar je tako po epohalnem dejanju – prelomnosti le-tega se je popolnoma zavedal –, ko je s prvo slovensko knjigo 1550. slovensko slovstvo usmeril na neko drugo pot kot dotlej: na pot kontinuiranega pisanja v slovenščini in ne zgolj sporadičnega zapisovanja, uspel z lastnim prevajalsko-prirejevalsko-avtorskim trudom in pa z usmerjanjem razvoja »cerkve slovenskega jezika« doseči, da je ob izteku protestantske reformacijske dobe v Notranji Avstriji knjižni repertorij v slovenskem jeziku obsegal vse ključne slovstvene žanre, kot so bili tedaj uveljavljeni v humanistični književnosti protestantskega tipa na prostoru zahodno od Vzhoda in vzhodno od Zahoda, na Nemškem.

V slovenskem slovstvu 16. stoletja so se tako bogato razvili biblični *prevod*, *pridiga*, *duhovna pesem*, *predgovor* (tako v svoji humanistični kot tudi posebni, slovenski izpeljavi, kajti sam oče slovenske knjige je predgovor vede in namenoma »obremenil« z dodatnimi funkcijami, ki jih humanistični predgovor sicer ni udejanjal, in tako dobil posebno obliko traktata, npr. v *Eni dolgi predgovori*, 1557), *razlaga* in *simbolična*

knjiga, pa seveda tudi »(pol)sekularne« slovstvene vrste, med njimi *cerkvenoupravna knjiga* (del *Cerkovne ordninge*, 1564), *historiografski sestavek* (Trubarjev predgovor v *Artikule*, 1562, ki je prva slovenska »zgodovina« protestantskega gibanja) in celo biografija (1588: Trostova predelava Andreaeve knjižne razširitve posmrtno pridige za Primožem Trubarjem): bralci duhovno poudarjeno nemirnega 16. stoletja, epohe duhovnega iskanja in intenzivnega prevpraševanja dotedanjih religijskih odgovorov na nadčasna vprašanja o bitju in nehanju, med prvo slovensko knjigo (1550) in protireformacijo (1596) te žanre prepoznavajo v obliki katekizmov, bibličnih knjig, pesmaric, agende, postil in drugega.

O vsem tem je bilo že napisanega precej tehtnega, in sicer od epohe »luči (in) razuma« naprej. Najprej na tujem, toda nazadnje, od zadnje tretjine 19. stoletja, tudi doma. Leta 1799 je namreč Christian Friedrich Schnurrer s svojo knjižico o slovanskih tiskih na Württemberškem v 16. stoletju začel tudi z znanstvenim raziskovanjem slovenske protestantske književne dediščine. Nato je sam patriarh slavistike, češki učenjak, sicer tudi duhovnik (za časa generalnih seminarjev Jožefa II. je »modri abbé« celo vodil enega izmed njih) Josef Dobrovský prvo sodobno biografijo Primoža Trubarja »v besedi in podobi« uvrstil v svoj *Slavin*, spis pa naslovil kar z *Um die slawische Literatur verdiente Männer*. S tem je bil Primož Trubar kot prominenten slovanski književni ustvarjalec zgodnjega novega veka na najboljši možni način ponovno »vpeljan« tudi v katoliški kulturni milje srednjeevropske Habsburške monarhije, kjer so bile njegove knjige od leta 1596 umeščene na vatikanski indeks prepovedanih knjig. Isti Dobrovský, ki ga je celo znameniti nemški zgodovinar in izdajatelj epohalne zbirke *Monumenta Germaniae* Georg Heinrich Pertz štel kar za svojega učitelja, je po Schnurrerjevi smrti na njegovo zbirko protestantskih slovenik opozoril svojega dunajskega »adepta« Jerneja Kopitarja, ki je Schnurrerjeve knjige nato tudi kupil, po smrti uglednega kranjskega filologa, izdajatelja in bibliotekarja pa so bili srednjeveški rokopisi (med njimi tudi obsežni del *Supraselskega zbornika*) in zgodnjenovoveški tiski (inkunabule, med njimi npr. *Oktoih* in *Psaltir* iz cetinjske tiskarne Jurija Crnojevića, in tiski 16. stoletja) iz Kopitarjeve zbirke s sklepom kranjskega deželnega zbora na dražbi kupljeni za Licejsko knjižnico v Ljubljani (današnja NUK; Schnurrerjeve oz. Kopitarjeve protestantike so danes del fonda Rokopisne zbirke) ... itn., vse do Trubarjevega jubileja 2008.

V tem letu je mednarodno in domače raziskovalsko občestvo na pomembno obletnico odgovorilo s številnimi (tudi novimi in svežimi) prispevki na znanstvenih posvetovanjih doma in v tujini, ki so razmišljali o doslej manj osvetljenih aspektih

Trubarjevega življenja, dela, njegove dobe in razumevanja vsega tega. Ti prispevki so po večini že izšli v večavtorskih monografijah in pomenijo nadaljnji korak v razumevanju časa, osebnosti ter epohalnega pomena Trubarja za slovensko kulturo. Kajpak tudi samo leto 2008 ni minilo brez neke precej nenavadne miselne in delovanske razpoke. – Ob poltisočletni obletnici Trubarjevega rojstva je namreč slovenska kultura (najbrž predvsem zaradi posameznih odločnih in hkrati karieristično orientiranih uradnic Ministrstva za kulturo, ki so ponavadi izjemno prizadevne pri brezmiselnem prevzemanju evrokratskih konstruktov, ki jih vsiljujejo samozvani »kulturni eksperti« iz palač moči in oblasti v Bruslju, na pa tudi enako dobro usposobljene in zmožne za razumevanje ter morebitno zavrnitev le-teh) na uradni politični ravni, kolikor jo pač predstavlja Ministrstvo za kulturo, v Sloveniji in Evropi kot svoj glavni »izvozni artikel« urbi et orbi promovirala precej bizarno (psevdo)kulturno in politično entiteto, neposrečeni sprimek vsega mogočega, pravzaprav skrpucalo, ki se je imenovalo *leto medkulturnega dialoga*. O slednjem si je moč ob *odsotnosti slehernega intelektualnega sprenevedanja* post festum misliti zagotovo vsaj to, da ni šlo za kaj drugega kot za še enega izmed intelektualno izrazito nekaloričnih in mentalno slabokrvnih političnih vsadkov v tkivo izrazito heterogene evropske kulture, za implantat, ki je bil zvarjen v miselnih retortah bruseljskih uradnikov, kateri vsake toliko časa ob občutni porabi denarja evropskih davkoplačevalcev slednje posilijo s kakšnim posebej »zdravorazumskim in/ali naprednim« miselnim »odkrivanjem smodnika«, kar naj bi upravičilo predvsem njihov strukturni obstoj in tako – lepe osebne dohodke evrokratov iz tega naslova. Leto medkulturnega dialoga je s svojimi koncepti – npr. s *toleranco* in *multikulturalnostjo*¹ znotraj družbenih sistemov evropskih neoliberalnih ekonomij – resnemu preučevalcu na ravni idearija že izhodiščno razkrilo več lukenj, kot jih ima švicarski sir, mentalna kalorična vrednost političnih perskripcij, ki jih je bilo slišati ob velikih (in primerno dragih!) reprezentativnih političnih slovesnostnih ritualih leta medkulturnega dialoga (pa tudi na psevdoznanstvenih družabnih srečanjih na isto temo, kjer so etično ali šibki ali neartikulirani pripadniki raziskovalne srenje hiteli ponujati dozdevno intelektualno podkletitev in verifikacijo enemu od neoliberalnih družbenih dispozitivov), pa se je itak povečini mogla meriti le s kalorično vrednostjo visokogorskega lišaja. Glede na reprezentativno anketno raziskavo, ki jo je naročila kar Evropska komisija sama in je bila že pred lansiranjem

1 Poglobljno znanstveno obravnavo problematičnosti obeh konceptov, na katerih je gradilo leto medkulturnega dialoga, glej npr. v: Igor Ž. Žagar (ur), *Šolsko polje* 5–6 (2010), Ljubljana 2010.

leta medkulturnega dialoga opravljena v vseh državah Evropske unije,² pretežna večina adresatov celotne politične operacije že tedaj ni bila nič kaj na jasnem, kaj da zadevščina s svojimi zvitorepnimi slogani sploh pomeni, danes pa komaj kdo še ve, da se je karkoli sploh zgodilo, skoraj nihče pa ne, kaj naj bi oz. je le-to pomenilo. Razvidna postavitev slovenske delovnanjske in promocijske prioritete na področju kulture na leto medkulturnega dialoga napram veličastnemu Trubarjevemu jubileju zagotovo ne potrebuje posebne razlage, da nekdo pač ni (z)mogel ali želel ločiti med *ključnim* in *efemernim*, med *trajnim* in *začasnim* – med duhovnim *zrnjem* in *plevi*. – Take misli najbrž resneje ne omaje niti dejstvo, da je bil na slovensko pobudo Primož Trubar umeščen na Unescov seznam osebnosti (2008), vrednih posebnega spomina v svetovnem merilu.

Velja pa ob omenjene dogodke in take odločitve postaviti nek zgolj načelni analoški premislek. Nemci se že pripravljajo, da bodo 2017. praznovali jubilej dogodkov, ki so v svoji (nikoli) konč(a)ni konsekvenci spremenili podobo evropske kulture in civilizacije. 31. oktobra 2017 bo namreč minilo pol tisočletja od dne pred vsemi svetimi, ko naj bi Luther s svojim obelodanjenjem petindevetdesetih tez začel reformacijo. Ali bi se torej Nemci ob takem jubileju sploh spraševali, da bi za glavni letni poudarek svoje kulture naredili kaj drugega kot svojega Luthra – ako bi imeli npr. na voljo s strani evropskih birokratov vsiljevano leto medkulturnega dialoga št. XX ali kaj podobnega? Bi kaj takega naredili npr. Čehi s Husovim jubilejem, ki se bliža (6. julija 2015 bo minilo natanko 600 let od dneva, ko je znameniti češki teolog, pridigar in reformator končal na grmadi v Konstanci)? Kajpak: na vso moč ustrezljiva ponižnost do konceptov, ki so delegirani iz Bruslja, ne izkazuje niti kančka češke ali nemške nacionalne samozavesti, temveč intelektualno in kulturno nezadostnost ter hlapčevsko mentaliteto birokratskih kruhaborcev, niti na prvo in ne na drugo pa se bržda ni moč odzvati drugače kot s hladnim prezirom.

Toda leto 2008 je kljub temu (ali morda: prav zato) dodalo nove kamenčke v mozaik vedenja o Trubarju in njegovem času, zbirka *Zbrana dela Primoža Trubarja* pa želi že od začetka lastnega obstoja odigrati pomembno vlogo v grajenju te kompleksne mentalne podobe. Po eni strani želi »zaokrožiti dosedanja znanstvena prizadevanja za osvetlitev dela prvega slovenskega pisatelja«,³ kot je cilj edicije artikuliral Igor Grdina, po drugi strani pa si prizadeva z objavo vseh spisov našega reformatorja, in sicer v podobi kar najmanj interpretativne znanstvenokritične edicije, narediti

2 *Flash Eurobarometer 217: Intercultural dialogue in Europe*. Dostopno na: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_217_sum_en.pdf (18. 12. 2010).

3 Igor Grdina, Uvod, v: Fanika Krajnc-Vrečko (ur.), *Zbrana dela Primoža Trubarja I*, Ljubljana 2002, 15.

Trubarjeva dela v prvi vrsti *dostopna* sodobnemu bralcu in tako spodbuditi raziskovanje omenjenega obdobja v okviru različnih strok. *Zbrana dela Primoža Trubarja* izhajajo od leta 2002. Odtlej je izšlo 5 tiskanih knjig kritične edicije, kjer so posegi v tekst in komentarji skrajno pretehtani ter koliko moči omejeni, sinoptična izdaja pa poskuša tudi z likovno podobo knjižnega stavka reprezentirati izvorni izgled Trubarjevih tiskov. Slovenski bralci so tako dobili predse: vse Trubarjeve katekizme (I. in II. knjiga *Zbranih del*; ur. Fanika Krajnc-Vrečko, 2002, 2003); *Artikule, Cerkovno ordningo* in koledar (III. knjiga; ur. Jonatan Vinkler, 2005); vse pesmarice očeta slovenske knjige, tudi *Ene duhovne peisni iz 1563*, kjer je Trubar na naslovnem listu sicer naveden kot avtor, pa to, kot je znano, zagotovo ni bil (IV. knjiga, ur. Jonatan Vinkler, 2006); ter edini reformatorjev prevod katere starozaveznih bibličnih knjig – *Ta celi psalter Davidov* (V. knjiga, ur. Jonatan Vinkler, 2009). Skupaj je tako izšlo 2567 (skupaj s pričujočo izdajo pa kar 3196) strani znanstvenokritične edicije, in sicer v petih tiskanih, reprezentativno oblikovanih (Matjaž Vipotnik) ter vezanih knjigah.

Toda pot izdajanja *Zbranih del Primoža Trubarja* je zaradi specifične zbirke, ki se občutno razlikuje celo od podobnih izdaj opusov drugih slovenskih slovstvenih ustvarjalcev in ki tako zagotovo ne more pričakovati tolikanj množične bralske recepcije, kot jo je, karikirano, doživela npr. *Da Vincijeva šifra* Dana Browna ali kot jo med strokovno tehtnimi deli na slovenskem knjižnem trgu že nekaj let beleži *Natašins ples* Orlanda Figesa, ter tudi zaradi permanentne neprilagodljivosti/nepriprilagojenosti izdajatelja potrebam in posebnostim *Zbranih del Primoža Trubarja* doživela ne nepričakovane, zagotovo pa neželene zasuke in tudi ovire pri izhajanju in samem nadaljevanju.

Septembra 2009 je namreč izšla peta knjiga *Zbranih del Primoža Trubarja*,⁴ in sicer kot zadnja tiskana izdaja, s katero je Založba Darila Rokus, ki je bila dotlej izdajatelj *Zbranih del Primoža Trubarja*, svoj angažma pri projektu končala. Prvi

4 *Zbrana dela Primoža Trubarja V* so po javno dostopnih podatkih, zbranih v servisu COBISS, na dan 19. decembra 2010 dosegljiva samo kot čitalniški izvodi v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, omenjena izdaja še vedno ni na voljo po ostalih knjižnicah niti za nakup po knjigarnah, četudi je bila izdatno financirana s subvencijskimi sredstvi Ministrstva za kulturo, ki, med drugim, ponavadi za izdajatelja pomenijo tudi obveznost, da je subvencionirano delo javno dostopno; zdi se, da opisano početje založbe Darila Rokus zastran *Zbranih del Primoža Trubarja* 5 nekoliko spominja na znamenitega, toda mentalno skrajno nenavadnega ameriškega letalskega inženirja in industrialca Howarda Hughesa, ki ameriški državi občasno tudi ni izporočil reči, ki jih je dobil plačane vnaprej in jih je bil po pogodbi dolžan predati v javno rabo. Ameriška vlada ga je zavoljo takega poslovanja kajpak poklicala na odgovornost ...

prenos k drugemu izdajatelju ni dal nikakršnih pozitivnih rezultatov ter ni omogočil nadaljevanja izhajanja. *Zbrana dela Primoža Trubarja* so nazadnje kot povsem znanstveni in nekomercialni, za bralca pa prostodostopni in brezplačni izdajateljski projekt našla mesto med znanstvenimi izdajami Pedagoškega inštituta. Da bi se izdajanje *Zbranih del Primoža Trubarja* pri novem založniku in ob izključni finančni podpori Javne agencije za knjigo Republike Slovenije sploh moglo nadaljevati, je bilo treba sprejeti nekaj nepopularnih, vendar nujnih odločitev, ki vse merijo na pocenitev izdajateljskega procesa in distribucije.

Zbrana dela Primoža Trubarja so veliki nacionalni izdajateljski projekt in so doslej izhajala kot reprezentativni uredniški, oblikovalski, tiskarski in knjigoveški izdelek, ki pa se tudi zaradi visoke cene, izrazito neprimerne ter zato skromne distribucije s strani izdajatelja in praktično ničtega oglaševanja ni mogel nadejati prodajnega uspeha ter tako tudi ne ekonomske upravičenosti na strani izdajatelja. Da bi se tem zadregam poslej izognili in omogočili kaj najširšo in ceneno distribucijo, je bila sprejeta odločitev, da bodo *Zbrana dela Primoža Trubarja* odslej izhajala (zaenkrat) zgolj kot digitalna izdaja, ki pa bo odprtokodna in prostodostopna ter bo pripravljena tako, da bo brez dodatnih stroškov na strani priprave v prihodnosti omogočala tudi morebitni natis. To pomeni, da bodo bralci dobili integralno besedilo izdaj *Zbranih del Primoža Trubarja*, ki bodo izšle na Pedagoškem inštitutu (od 6. knjige naprej), preko spleta (v obliki elektronske knjige – flipbook – in/ali slike diska izdaje na zgoščenki in/ali pdf datoteke, primerne za branje v bralnikih el. knjig., npr. v programu iBook v iPadu) in v javnih knjižnicah. Izdaje bodo na voljo zastonj, iz vseh pa bo mogoče tiskati posamezne strani ali cele sekvence izdaje, tekst in likovno opremo pa bo mogoče tudi kopirati ter izvažati. Digitalna izdaja je za znanstveno delo tudi bistveno bolj uporabna kot pa tiskana knjiga, če ne že zaradi drugih vzrokov, pa zagotovo zaradi iskalnih možnosti in zavoljo potencialne manipulacije z besedilom (kopiranje, izvažanje).

Izhodiščni cilj *Zbranih del Primoža Trubarja* je bil, da se izhajanje dovrši že v jubilejnem letu 2008. Ta cilj se je kljub resnim prizadevanjem glavnega urednika, red. prof. ddr. Igorja Grdine in sodelavcev (dr. Fanika Krajnc-Vrečko, doc. dr. Jonatan Vinkler, Matjaž Vipotnik, ing. Primož Orešnik) izmuznil predvsem zaradi negotovosti, ki je zadnja leta (2007–2009) spremljala projekt oz. njegov prenos od enega založnika k drugemu, deloma pa tudi zaradi obsežnosti gradiva ter zaradi kompleksnosti tekstovnega postopka pri pripravi edicij, kjer je (bilo) treba v pretežni meri opraviti pionirsko raziskovalno in ekdotično delo. Da bi se tempo izdajanja

v naslednjih letih okrepi – v obdobju 2010–2012 so načrtovane po ena izdaja za vsako leto –, se bo spremenil tudi redosled izhajanja posameznih knjig *Zbranih del Primoža Trubarja*. Namesto dosedanje sekvence od prve do zadnje knjige *Zbranih del* bodo posamezne knjige zbirke odslej izhajale glede na stanje pripravljenosti: tako bo pričujoči VI. knjigi v naslednjem letu (2011) sledila XI. («nemški spisi» Primoža Trubarja), tej pa v letu 2012 VIII. knjiga (*Ena dolga predgovor; En register, ena kratka postila*, 1557).

Večjih vsebinskih in strukturnih sprememb zbirke ne bo: členitev vsebine (edicija, aparat, študija) in ekdotična izvedba posameznih knjig *Zbranih del Primoža Trubarja* se bosta tudi poslej ravnali po metodologiji in načelih, ki jih je zbirki ob pripravi I. knjige *Zbranih del* vtisnil ddr. Igor Grdina, po oblikovalski plati pa se bo izdaja nekoliko spremenila, kajti odslej bo za likovno podobo *Zbranih del Primoža Trubarja* skrbel ing. Primož Orešnik. Likovna reprezentacija izvirnega Trubarjevega tiska iz 16. stoletja bo tudi poslej ostala prepoznavni znak *Zbranih del Primoža Trubarja*, zaradi elektronske izdaje pa se bodo spremenili format, platnica, predlist, naslovni list, kazalo, oblika razlagalnih opomb, oblikovanje spremnih besedil ...

Elektronska izdaja *Zbranih del Primoža Trubarja* pri Pedagoškem inštitutu temelji na izkušnjah, ki jih imam s tovrstnim založništvom, in na posebnem ekdotičnem ter tehnološkem postopkovniku, ki je najdosledneje artikuliran v založniško-uredniški platformi za digitalno izdajateljstvo, katero sem razvil samostojno in jo v praksi uspešno implementiral kot *Digitalno knjižnico* Pedagoškega inštituta (www.pidigitallibrary.si; *Digitalna knjižnica* je prva in najpomembnejša tovrstna platforma za izdajanje znanstvene knjige na Slovenskem).

Zastran VI. knjige *Zbranih del Primoža Trubarja*, ki prinaša kritično edicijo »zadnje roke« Trubarjevega bibličnega prevoda *Novega testamenta* (evangeliji in Apostolska dela, 1582), katerega je reformator štel za svojo najuspešnejšo prevajalsko storitev sploh, večjega odstopanja od izhodiščne zasnove ni, razen odločitve, ki zadeva obseg tekstne kritike. Le-ta bi po izhodiščni ekdotični koncepciji morala zabeležiti vse tekstovne odmike, ki jih je glede na Trubarjev prevod iz leta 1582 najti v starejših reformatorjevih objavah istih bibličnih besedil. Za *Evangelij po Mateju* bi to pomenilo, da bi morala tekstna kritika upoštevati tudi izdaji iz let 1555 in 1557, v *Zbranih delih Primoža Trubarja* VI pa bi tako morali biti objavljeni tudi vsi izvirni Trubarjevi predgovori in komentarji k bibličnim tekstom, ki se razlikujejo od besedila, izdanega leta 1582. Tak pristop bi občutno zmanjšal preglednost in, posledično, uporabnost edicije, zato je bila sprejeta odločitev, da se *Zbrana dela*

Primoža Trubarja VI osredotočijo zgolj na besedilo iz leta 1582, da se primerjalna tekstna kritika tokrat *izjemoma* ne izvede, da pa se starejši Trubarjevi biblični prevodi ne le evangelijev in Apostolskih del, temveč vseh novozaveznih bibličnih knjig objavijo v integralni tekstovni podobi, in sicer v posebni knjigi/knjigah, ki bo/bodo suplementa izhodiščno načrtovanih enajstih knjig *Zbranih del Primoža Trubarja*. Omenjene spremembe utečenega načina izdajanja *Zbranih del Primoža Trubarja* so morale biti sprejete zato, da prva celovita izdaja reformatorjevih spisov »stoji in obstane«. Tudi v časih, ki niti mentalitetno niti ekonomsko ne želijo biti naklonjeni entitetam, katerih vrednosti preprosto ni moč meriti, kaj šele izmeriti ali izračunati, mogoče pa jo je misliti in/ali začutiti. Toda slednje za neoliberalne ekonomiste – in ti so »ključni činitelj« pri razporejanju sredstev znotraj državnega proračuna, kamor sodijo tudi knjižne subvencije, ki omogočajo izhajanje *Zbranih del* –, ki želijo povsod in vedno operirati le s »trdimi«, numerično merljivimi in zato dozdevno tudi »objektivnimi« dejstvi, očitno ni posebej prepričljiv argument; vsaj zadosten se jim pogosto ne zdi.

Zastran pomoči pri ponovnem vzpostavljanju infrastrukturnih pogojev za izhajanje *Zbranih del Primoža Trubarja* se najlepše zahvaljujem Protestantskemu društvu Primoža Trubarja, ki je tudi tokrat nosilo levji delež pri razreševanju neblagega položaja, Javni agenciji za knjigo Republike Slovenije, predvsem pa Pedagoškemu inštitutu, konkretnije, prof. dr. Igorju Ž. Žagarju in vodstvu; vsi omenjeni činitelji so s primerno benevolenco do projekta, ki po menjavah založnikov nikakor ni bil v najboljšem kliničnem stanju, omogočili, da se je znova razživel, njegov prvi rezultat v novi podobi pa predajam bralcu v presojo kot šesto knjigo *Zbranih del Primoža Trubarja*.

V Ljubljani, 19. decembra 2010

doc. dr. Jonatan Vinkler

TA CELI NOVI
TESTAMENT NAŠI-
GA GOSPUDI INU IZVELI-
*čarie Jezusa Kristusa, na dva maibina deilla
rezdilen, v tim ie tiga Stariga testamenta do-
polnene, summa inu prava izlaga, druguč
pregledan inu vkupe drukan, skuži
Primoža Truberia Krain-
ca, Raštčičer-
ia.*

MATTH. XXIII.¹

Et predicabitur (*dicit Christus*) hoc Euangelium regni in
univervo orbe, in testimonium omnibus gentibus, & tune
veniet finis.²

Das new Testament vnsers Heren vnd
Seligmachers Jesu Christi / in
tven klein theil abgetheilt / in welchen des alten Te-
staments Erfüllung / Summa vnd rechte
Auflegung begriffen / zum andern
mal vbersehen vnd zusa-
men gedruckt.³

V T I B I N G I

M . D . L X X X I I .⁴

1| Mt 24, 14.

2| In ta evangelij
kraljestva (je rekel Jezus)
bo oznanjen po vsem
svetu v pričevanje vsem
narodom, in takrat bo
prišel konec.

3| Nova zaveza našega
gospoda in odrešenika
Jezusa Kristusa, razdeljena
v dva kratka dela, v katerih
so zajeti Stare zaveze
izpolnitev, povzetek in prava
razlaga, v drugo pregledana
in natisnjena.

4| V Tübingenu, 1582.

VLe-tih buqvah S. Duh skuzi te jogre inu evangeliste, s teimi preroki inu Jezusovimi caihni pričuo inu daio na znane, de ta Jezus Kristus, od divice Marye royen, kir ie pred 1550 leiti po Iudovski inu Galileiski deželi pridigal, sui vuk z velikimi čudesi poterioval, kir ie kryžan, umerl, ie od smerti vstal, de ie ta pravi, večni Syn Božy, Bogu zo vsem glih. Inu de ie tu pravu od Buga Adamu inu Abraamu oblublenu žensku seime, kir ima Kači glavo streti inu vse ludi žegnati, tule Hudičevo oblast, kir ima čez grešnike, zatreti inu verne žegnati, odrešiti iz pekla inu brumne svete sturiti pred Bugom. Obtū, kateri hote h pravimu spoznanu Božyga stanu, nega vole pruti nom inu nega Synu priti, tu ie to pravo izveličansko vero s pomočio S. Duha dobiti inu veiditi s čim, koku se prov Bogu služi, ta isti le-te buque čestu rezmišlaie preberi inu moli za pravi zastop vsiga S. pisma s teim Davi-dom ta 119. psalm.

Iest sem mislil ta celi Testament vu ene poročne buquice perpraviti, oli se nei moglu, sem moral na duie rezdiliti. Inu v ta drugi deil, kir ie tanši, sem to slovensko predgovor, kolender inu druge riči postavil. Regiŝter prazniških evangeliou inu epistolou imate pred vsakim deillom.

Dem

R E G I Š T E R,
TA KAŽE INU PRAVI,
KEI SE TY REZDELKI OLI RELOČ-
*ki^s tiga evangelia (zakai ie le en sam evangeli od
Kristusa, od prerokov inu jogrov zapissan), kir se
nedelski inu prazniški evangeli imenuio, v le-tih
buquah nadeio. Ta cyffra pravi v katerim pognu oli
platu, ta puštab v katerim deilu tiga kapi
tula stoye inu na koncu ko-
ku se začno.*

5|Rezložki.

NEDELSKI EVAN-
GELI.

NA pervo nedelo tiga adventa se
naide na 87. platu oli strani, na
deilu A inu se začne: Inu kadar se k
Jeruzalemu perbižαιο etc.

Na II. nedelo tiga adventa 335. D:
Inu bodo caihni na soncu etc.

Na III. nedelo tiga adventa 41.
A: Kadar pag Ioannes v ti vozi etc.

Na

Regiŝter evangeliou

Na IIII. tiga adventa, 361. C: Inu le-tu ie tu pričovane etc.

Na božyčni dan ta pervi evangeli, 225. A: Pergudilu se ie pag etc. Ta drugi evangeli, 226. B: Inu pergudilu se ie, de kadar etc.

Ta trety evangeli, 359. A: V tim začetku ie bila ta besseda etc.

Na nedelu po božyči, 228. E: Inu nega oča inu mati etc.

Na noviga leita, 227. C: Inu potle, kadar so ty osmi.

Na pervo nedelo po tryeh kraleu, 219. F: Inu nega stariši so vsaku etc.

Na II. nedelo po tryeh kralih, 365. A: Inu na trety dan se ie v ti etc.

Na III. nedelu, 27. A: Kadar on pag iz gorre etc.

Na IIII. nedelo, 29. C: Inu on gre noter v ta čoln etc.

Na V. nedelo, 54. D: On nim eno drugo pergliho.

Na nedelo te septuagesime, 82. A: Zakai tu nebesku kralvstvu etc.

(:) (:) (:) 3 Na

Regiſter evangeliſov

Na nedelo te ſexagesime, 260. B:
Kadar ie pag veliku ludi.

Na puſtno nedelo, 320. E: Potle
ie poyel ſebo etc.

Na prvo poſtno nedelo, 10. A:
Tedai ie Jezus bil ſpremlen etc.

Na drugo poſtno nedelo, 64. C:
Inu Jezus gre vun od unot etc.

Na III. poſtno nedelo, 282. B:
Inu on ie izganel eniga etc.

Na IIII. poſtno nedelo, 385. A:
Potemtega gre Jezus tiakai etc.

Na V. poſtno nedelo, 404. E: Ka-
teri iz vmei vas etc.

Na cvitno nedelo, 87. A: Inu ka-
dar ſe Ieruzalemu perbližaio.

Na veliki četertik, 428. A: Pred
teim velikimnočnim praznikom.

Na velikimnočnim dan, 213. A:
Inu kadar ie ta sobota etc.

Na prvo nedelo po veliki noči,
461. C: Natu kadar ie večer bil etc.

Na II. nedelo po veliki noči, 412.
B: Ieſt ſem ta dober paſtyr etc.

Na

Regiŝter evangeliou

Na III. nedelo po veliki noči, 442. C: Čez enu meihinu vi mene etc.

Na IIII. nedelo po veliki noči, 441. B: Nu zdai pag iest grem etc.

Na V. nedelo po veliki noči, 443. D: Risničnu, risničnu iest vom povem etc.

Na nedelo po velikih kryžih, 440. D, A: Kadar pag ta troŝtar pride.

Na vinkunŝtni dan, 435. C: Jezus odgovori inu pravi: »Aku du mene lubi.«

Na nedelo S. Troyce, 368. A: Ie bil en človik iz tih farizeiov.

Na pervo nedelo po S. Troyci, 311. C: Ie bil en bogat človik, ta se ie.

Na II. nedelo po S. Troyci, 302. B: Ie bil en človik, ta ie bil naredil.

Na III. nedelo, 305. A: Inu k nemu so se perbližovali.

Na IIII. nedelo, 251. E: Bodite tedai milostivi.

Na V. nedelo, 241. A: Pergudilu se ie pag.

(:) (:) (:) 4 Na

Regiſter evangeliou

Na VI. nedelo, 15. C: Zakai iest vom poveim, aku vaša pravica.

Na VII. nedelo, 67. A: V tih istih dnech, kadar ie velika.

Na VIII. nedelo, 25. C: Varite se pred temi falš preroki.

Na IX. nedelo, 309. A: Inu on ie tudi govuril k suim jogrom: »Ie bil en bogat.«

Na X. nedelo, 326. D: Kadar ie on pag blizi prišal.

Na XI. nedelo, 318. B: On ie tudi govuril k nakaterim.

Na VII.⁶ nedelo, 166. E: Inu on spet gre od tih Tyriskih.

Na XIII. nedelo, 278. C: Inu Jezus se oberne k suim jogrom.

Na XIII. nedelo, 314. C: Pergudilu se ie, kadar ie on šal v Ieruzalem.

Na XV. nedelo, 21. D: Nisče ne more dveima gospudema

Na XVI. nedelo, 254. B: Inu pergudilu se ie potemtiga.

Na

6|XII.

Regiſter evangeliou

Na XVII. nedelo, 300. A: Inu pergudilu se ie.

Na XVIII. nedelo, 96. D: Kadar ty farizei pag slišio.

Na XIX. nedelo, 31. A: Tukai on stopi v ta čoln.

Na XX. nedelo, 93. A: Inu Jezus odgovori.

Na XXI. nedelo, 377. G: Inu Jezus spet pride v to Kano.

Na XXII. nedelo, 76. D: Natu perstopi Peter.

Na XXIII. nedelo, 94. B: Tedai gredo ty farizei.

Na XXIII. nedelo, 33. D: Kadar ie on le-tu ž nimi govuril.

Na XXV. nedelo, 104. B: Inu kadar vi bote vidili.

PRAZNISKI EVANGELI.

Na s. Andrea dan, 12. C: Od tiga časa uže, začne Jezus.

(:) (:) (:) 5 Na

Regiſter evangeliſov

Na s. Thomaža jogra, 467. C: Thomas pag eden iz tih dvanaist.

Na s. Šteffana, 101. D: Obtū, pole, iest pošlem.

Na s. Ianža, 466. C: Inu kadar ie on le-tu rekal.

Na s. Paula preobernena, 81. D: Peter tedai odgovori inu pravi.

Na svečnici, kadar ie Jezus v tim templi offran bil, 227. D: Inu potehmal, kadar so bili.

Na s. Mathiaža, 44. D: V tim istim času odgovori Jezus.

Na divice Marie oznanena, 219. C: Potle v tim šestim meiscu.

Na veliki torak, passion S. Marka, 200. A: Potle čez dva dni ie imeila etc. Skuzi ta dva kapitula: sredo se bere S. Lukeža, v petik S. Ianža passion.

Na velikinočni pondelik, 353. B: Inu pole, dva iz žnih gresta.

Na velikinočni torek, 356. C: Kadar so pag oni od tih riči govurili.

Na

Regiŝter evangeliou

Na s. Filippa, Iakopa, 433. A: Potle on pravi k suim.

Na velikih kryžih, kadar ie Jezus v nebu ŝal, 214. C: H puslednimu se on prikaže.

Na vinkunŝtni pondelik, 370. B: Zakai Bug ie taku ta sveit lubil.

Na vinkunŝtni torek, 411. A: Za risnico, za risnico iest vom poveim.

Na s. Ianža Kerstnika, 222. E: Inu Elizabeti pride ta čas.

Na s. Petra, Paula, 68. C: Kadar Jezus pride pag v te.

Na dan, kadar ie Mario Elizabeto obiskalo, 221. D: V tih istih dnech vstane gori Maria.

Na s. Magdalene, 257. E: Inu eden iz tih farizeiov.

Na s. Iakoba, 84. C: Tedai stopi k nemu ta mati.

Na s. Lorenca, 424. C: So bili pag eni Gerki iz tih.

Na s. Ierneia, 340. C: Inu vmei ni-mi se tudi.

Na

Regiŝter evangeliu

Na s. Matevža, 32. B: Inu kadar
Jezus undu mumu gre.

Na s. Mihela, 74. A: V ti isti vuri
stopio.

Na s. Simona inu Iuda, 439. C:
Le-tu iest vom zapoveim.

Na vseh svetih, 13. A: Kadar ie
pag vidil.

Na s. Martina, 292. C: Nekar se
ne bui ti maihinu.

Na s. Katerina, 108. A: Tedai bode
tu nebesku kralovstvu.

*Regiŝter nedelskih inu prazniskih
evangeliu konec.*

PRE-

*PREGLEDANŮ V TIM
drukanu; ta pervá cyffra pravi, na katerim
platu, ta druga, v kateri versti, ta pervá bes-
seda ie kriva, ta druga prov, so tudi
časi n so u inu u so n postav-
lena, tu vsaki žasto-
pi.*

7|360.

5, 7 mein, meni; 5, 13 gag, pag; 9, 8
pošenico, plenico; 30, 18 potle, pole; 33, 11
zaplota, zaplato; 85, 8 pavio, pravio; 107,
13 sehe, še; 149, 9 on vstaiel po noči, ber-
ite: onu bi vstaielu po noči; 158, 21 vem, v
eni; 164, 17 raene, mene; 217, 23 zažlize /
sashlise/, zažiže /sashishe/ inu zdaici 25.
versti ne, en; 219, 1 deponene, dopolnene;
251, 10 selačeno, stlačeno; 300, 5 po, to;
320, 19 volo, za volo; 346, 9 bili, vpyli; 306,⁷
23 royemi, rojeni; 373, 13 hoti, h ti; 382, 3
so ty, so ty Iudi; 405, 23 ie izpusčenu: inu
on ga je vidil; 435, 24 taku, aku; 508, 21
posseđi, possodi; 513, 24 vseho, vežo; 597,
24 odnu, ordnu.

Opomi-

Opominane h branu tu
S. pismu.

Vsem Slovenom pomagaj Bug.

H*Puslednimu (kir le-ta papir prebiva, de prazen ne ostane) vas zveistu prosim inu opominam, de gostu čestu, le-te buque preberete. Zakai vsaki človik, kateri hoče h pravi veri inu v to izveličane priti, prov služiti Bogu, potroštan vseh nadlugah inu na smerti ležoč biti inu veiditi, kakov stan bo po smerti imel, ta isti s flissom, rez-mišlaie, z andohtio veden le-te buque beri oli poslušai iz nih pridiguioč. Sice kateri drigači, koker v le-tih buquah stoy zapissanu, veruie, služji Bogu oli vuči, piše inu pridiguie, tar si bodi papež, kardinal, škoff, menih, far, kral, cessar, vyuda, žlahtnik, purgar, kmetič, pastyr, mož, žena, mlad oli star etc., ta isti Bogu zubper, krivu inu malikovsku veruie inu služji Bogu. Obtú S. Paul piše: »Aku en angel iz nebes bo en drugi evangeli pridigal, taku imamo k nemu reči: 'Bodi preklet s tuiem vukum, s tuio vero inu z božymi službami.'« Zakai Kristus*

bo vse

bo vse ludi po nega evangeliu inu nekar, koker vsaki veruie, sodil. Zatu Bug čestu ostru zapoveda, de se k nega bessedom, zapuvidom inu postavom ništer se ne ima oduzeti, perložit, premeniti oli preoberniti, koker so ty pa-peži s to mašo, s kerstom, z molitvo inu z drugimi božymi službami sturili.

Iz tiga vsaki lahku zastopi, koku ty ludie z nih vero inu z Božymi službami pred Bugom bodo obstali, kir /po/ vuku, lažnivimu hudičevimu praulenu tih starih zuperskih, kurbarskih bab inu žen cerque na gorah, hrybih, v gozdech zidaio, k nim rumaio, Divici Mary inu drugim ličkakim svetnikom offruio, mašuo, timu s. evangeliu, vsem božym zapuvidom zupper. Zatu Bug te ludi s točami inu z drugimi nadlugami štraifa. Na koncu bo tudi te iste, koker vse malikouce, timu Zludiu izdal etc. Le-tu vsaki prov rezmisli inu beri, poslušai, ohrani, kai le-te buque vuče, de bo izveličan, koker Kristus sam pravi: »Izveličani so ty, kir božyo besse-do poslušai inu to isto ohranio.« Luk 11; Psal 1; 119; 128.

TA

TA SVETI EVANGELI OD JEZUSA KRISTUSA

*Gospudi inu Boga našiga, od S. Duha
skuzi Š. Matevža
zapissan.*

TA I. CAP.

A. Jezusevu porod od očakov. B. Jezusevi strici od kraljev. C. Jezuseva žlahta od vyudov. D. Od 42 člinkov oli žlaht. Kristusevo početie. F. Prerokovane, ime, roistvo Jezusevu.

E-TU SO TE BUQVI od
tiga roystva Jezusa Cristusa, kir
ie en sin Davidov, tiga synu
Abraama. ^[2]Abraam ie rodyl
Izaaca. Izaaac ie rodyl Iacoba. Iacob ie rodyl
Iuda inu nega brate. ^[3]Iudas ie rodyl Faresa
inu Zarema od te Tamare. Fares ie rodyl
Exroma, Exrom ie rodyl Arama. ^[4]Aram ie
rodyl Aminadaba, Aminadab ie rodyl Sal-
mona. ^[5]Salmon ie rodyl Boozga, od te Rahabe.
Booz ie rodyl Obeda, od te Rute. Obed ie rodyl
A Iesse.

A.

Luc. 3.¹

Gen. 21, 25,
29, 38, 46.²

1. Paral. 2.³

Ruth 4.⁴

1| Lk 3,23–38.

2| Mz 21,3; 25,26;
29,35; 38,27–30; 46,12.

3| Krn 2,5–11.

4| Rut 4,17.

2 S. MATEVŽA EVANGELI

- 5| 1 Sam 16, 11, 13; 17, 12.
- 6| 2 Sam 12, 24, 26.
1 Krn 3, 18.
2 Kr 20, 18; 21, 13–17.
19, 20, 26; 23, 30; 24; 25.
- 7| 2 Krn 36.
Ezr 2.
- 8| Lk 1, 26–30.
1. Reg. 16,
17.⁵
B.
2. Reg. 12.
1. Paral. 3.
4. Reg. 20,
21,⁶ 23, 24,
25.⁶
- C.
2. Para. 36.
1. Esdre. 2.⁷
- Luc. 1.⁸
- D.
- Isse.* ^[6] *Isse ie rodyl tiga krala Davida.*
Ta kral David ie rodyl Salomona od te
Urieve žene. ^[7] *Salomon ie rodyl Roboama.*
Roboam ie rodyl Abiaza. Abia ie rodyl Asa-
za. ^[8] *Asa ie rodyl Iozafata. Iozafat ie rodyl*
Iorama. Ioram ie rodyl Osiasa. ^[9] *Osia ie rodyl*
Iotama. Iotam ie rodyl Ahaza. Ahaz ie rodyl
Ezebiasa. ^[10] *Ezebias ie rodyl Manassena.*
Manasses ie rodyl Amona. Amon ie rodyl
Iosiasa. ^[11] *Iosias ie rodyl Ieconiana inu nega*
brate, v tim času te babiloniške ieče.
^[12] *Po tei ieči babiloniški Iekonias ie rodyl*
Salatiela. Salatiel ie rodyl Zorobabela. ^[13]
Zorobabel ie rodyl Abiuda. Abihud ie rodyl
Elihiama, Eliahim ie rodyl Azora. ^[14] *Azor*
ie rodyl Zadoha. Zadoh ie rodyl Ahina.
Ahin ie rodyl Eliuda, ^[15] *Eliud ie rodyl*
Eleazara. Eleazar ie rodyl Matana. Ma-
tan ie rodyl Iacoba. ^[16] *Iacob ie rodyl Iožefa,*
te Marie moža, iz katere ie royen Jezus, ta,
kir ie imenovan Kristus.
^[17] *Inu taku vsi roduve od Abraama do*
Davida so štirinaist roduvi, od te babiloni-
ske ieče do Kristusa so štirinaist roduvi. Tu

^[18] *Tu roistvu Jezusevu Kristusevu pag se ie taku godilu. Kadar ie Maria, nega mati, bila zaročena timu Iožefu, pred ie on no k sebi vzel, znešla se ie ona nosseča od Svetiga Duha. ^[19] Iožef pag, nee mož, ie bil brumen inu nei hotel no reznesti, ie hotel no skrivaie zapustiti. ^[20] V tim, kir ie on taku sam sebo mislil. Pole, ta angel tiga Gospudi se nemu prikaže v tik saneh inu pravi: »Iožef, ti Davidov syn, ne bui se k sebi vzeti Mario, tuio ženo. Zakai, kar ie v nei početu, tu gre od Svetiga Duha. ^[21] Inu ona bode rodyla eniga synu, tiga ti bodeš imenoval Jezus, zakai on bode ozdravil suie ludi od nih grehov.*

^[22] *Le-tu ie pag vse sturienu, de bode dopolnenu tu, kar ie govorienu od Gospudi skuzi tiga preroka, kir pravi: ^[23] 'Pole ena dečla bode nosseča inu bode rodyla eniga synu inu nega ime bode imenovanu Emanuel, kateru se izloži: Bug z nami'« ^[24] Inu kadar se Iožef iz sna obudi, sturi on, koker ie nemu bilu zapovedanu od angela tiga Gospudi, inu vzame k sebi suo ženo. ^[25] Inu on no nei spoznal, dotle ona suiga perviga synu ie rodyla inu imenuie nega ime Jezus.*

E.
Luc. 1.⁹

9|Lk 26–27.

Luc. 2.
Act. 4.¹⁰10| Lk 2,21.
Apd 4,12.F.
Esa. 7.¹¹

11|Iz 7,14.

Luc. 2.¹²

12|Lk 2,21.

A 2 T A

4 S. MATEVŽA EVANGELI

TA II. CAP.

13| Lubezenio.

A. Kadai kei ie Kristus royen, tiga vučeni aydi isčejo. B. Erodež hud hina-vec. C. Vera tih aydov se z lubenzeio,¹³ čestio izkaže. D. Iosef z Jezusom v Egipto pobegne, Erodež umerie, Jezus se poverne na sui dom.

14| Lk 2,4–7.
4 Mz 24,17.

Luc. 2.
Num. 24.¹⁴

15| Mih 5,1.
Jn 7,42.

Mih. 5
Ioh. 7.¹⁵

A. **K**Adar ie pag Jezus royen bil v tim Betleemu v Iudovski deželi, v tim času tiga krala Erodeža. Pole, ti modri od Iutrove dežele prido v Ieruzalem, ty ^[2]pravio: »Kei ie ta vnuvič rojeni iudovski kral? Zakai mi smo vidili to nega zveizdo v ti Iutrovi deželi inu smo prišli nega moliti.« ^[3]Kadar tu ta kral Erodež zasliši, se ie prestrašil inu ž nim red tu cillu Ieruzalem. ^[4]Inu on vkupe pokliče vse više farye inu pisarie tih ludi. Te iste ie on vprašal, kei ima Kristus royen biti. ^[5]Inu oni nemu povedo, v tim Betleemi v iudovski deželi, zakai taku ie pissau skuzi tiga preroka. ^[6]Inu ti Betleem v Iudovski deželi nekar ne si ta mansi vmei vjudih iudovskih, zakai iz tebe meni pride ta vjuda, kir bode passel mui izraelski folk.

Tedai

^[7]Tedai Erodež te modre skrivaie k sebi B. pokliče, s flissom od nih izupraša, v katerim času se ie ta zveizda perkazala. ^[8]Inu nim reče puiti v Betleem inu pravi: »Vleicite tiakai inu s flissom vprašajte po tim ditetu inu kadar vi tu naidete, mein¹⁶ spet poveite, de iest tudi pridem inu tu istu molim.«

16| Corr.: meni.

^[9]Oni pag, kadar so tiga krala zaslišali, so C. tiakai vlekli. Inu pole, ta zveizda, katero so oni v ti Iutrovi deželi vidili, gre nim naprei, dotle ona pride inu ozgorai obstoy, kir ie tu deite bilu. ^[10]Kadar so gag¹⁷ oni to zveizdo zagledali, so se sylnu obsesili. ^[11]Inu gredo noter v to hišo inu naideio tu deite sred Mario, nega materio, inu doli pado inu nee molio. Pole odpro nih šace inu nemu nesso naprei daruve, zlatu, vero inu myrro.

17| Corr.: pag.

^[12]Inu Bug nim v tih saineih zapovei, de se ne imαιο h timu Erodežu poverniti. Inu oni so vlekli spet v nih deželo po enim drugim potu.

Psal. 72.
Esa. 60.¹⁸18| Ps 72,9–11.
Iz 60,14,47.

^[13]Kadar so pag oni bili proč vlekli, pole, ta D. angel tiga Gospudi se prikaže Iosefu v tih saineih inu pravi: »Istani inu vzami k sebi tu deite inu nega mater Mario inu bei-

Exod. 4.¹⁹

19| 2 Mz 4,19–20.

A 3 ži

6 S. MATEVŽA EVANGELI

ži v to Egiptovo deželo inu ostani tamkai, dotle iest tebi poveim. Zakai h timu pride, de Erodež bo tu deite iskal, tu istu pogubiti.«^[14] Inu on vstane gori tar vžame k sebi tu deite inu nega mater ponoči. Inu ie beižal v to Egiptovo deželo^[15] inu undukai ostane do Erodeževe smerti. De se ie dopolnilu, kai ie bilu govorienu od Gospudi skuži tiga pre-roka, kir pravi: »Iz Egipta sem iest muiga Synu poklical.«^[16] Kadar pag Erodež vidi, de ie on od tih modrih bil obnorien, se sylnu re-serdi inu pošle te žolnerie, pusti pobyti v tim Betleemu vse otroke inu kar ie nih bilu po vseh betleemskih krayh, kir so po dvei leiti oli ozdolai stari bili po tim času, kateri ie on bil s fllissom izprašal od tih modrih.^[17] Tedai ie napolnenu, kar ie bilu govorienu od tiga pre-roka Ieremiasa, kir pravi:^[18] »Na tih gorrah se ie ena štima slišala, veliku klagovane, plač tar yok. Rahel se plače po suih otrucih inu se ne pusti potroštati, zakai nih nei.«
^[19] Kadar ie pag Erodež bil mertov, pole, ta angel tiga Gospudi se prikaže Iosefu v tih saineih v ti Egiptovi deželi inu
pravi:

20|⁴ Mz 24,8.
Oz 11,1.

Num. 24,²⁰
Ozec. 11.

21| Jer 31,15.

Ierem. 31.²¹

E.

TA II. CAP.

7

^[20]pravi: »Vstani tar vžami tu deite inu nega mater k sebi inu puidi v to Izraelsko deželo. Ty so vmerli, kir so hoteli timu ditetu nega život vžeti.« ^[21]Inu on vstane tar vžame tu deite inu nega mater inu prido v to Izraelsko deželo. ^[22]Oli kadar on zasliši, de ta Arhelaus kraluie v ti Iudovski deželi nameistu nega očeta Erodeža, se ie bal tiakai poiti. Inu on preime eno zapuvid od Buga v tih saine inu gre na te kraye te Galileiske dežele. ^[23]Inu pride tar prebiva v enim meistu, kir se imenuie Nazaret, de ie bilu napolnenu, kar ie govorienu skuzi te preroke, on bode Nazarenus imenovan.

Iud. 13.²²

22| Jdt 11,19.

TA III. CAP.

A. Io. Kerstnik, kai pridiguie, kei kersčue, koku ie gvantan, kai iei. B. Io. ostru zubper iudovske hynavske meuihe²³ pridiguie. C. Jezus bo kersčen, nebu se odpre, S. Duh se vidi, Oča govori.

23| Menihe.

VTih istih dneh pag pride Ioannes Kerstnik ^[2]inu pridiguie v ti pusčavi v Iudovski deželi inu ie dial: »Deite pokuro, zakai tu nebesku kralovstvu je bliži pri-

A.

Matth. 4.
Marc. 1.²⁴

24| Mt 4,17.
Mr 1,14.

A 4 šlu.

25| Lk 3,4.
Jn 1,23.
Iz 40,3; 56,1.

26| 2 Kr 1,8.
Mr 1,3–8.

27| Mt 7,21; 23.
Lk 3,7–8.

28| Jn 8,33.
Rim 9,7.

29| Mt 7,18–19.
Lk 3,9.

Luc. 3.
Ioh. 1, 3.
Esa. 40, 56.²⁵

4. Reg. 1.
Marc. 1.²⁶

Matth. 7,
23.
Luc. 3.²⁷

Ioan. 8.
Rom. 9.²⁸

Matth. 7.
Luc. 3.²⁹

šlu. ^[3]Inu on ie le-ta, od kateriga ie prerok
Esaias pravil, kir ie dial: »Ena vpyeča
štima ie v ti pusčavi. Naredite ta pot timu
Gospudi inu sturite ravne nega steze.« ^[4]Inu
on, Ioannes, ie imel sui gvant od kamelskih
dlak inu en pass od ussina okuli suih le-
daviev. Nega špiža so bile kobilice inu divy
med. ^[5]Tedai gre vunkai k nemu tu meistu
Ierusalem inu vsa Iudovska dežela inu vse
dežele okuli Iordana. ^[6]Inu so se kersčovali
od nega v tim Iordani inu so spoznali nih
greihe.

B. ^[7]Kadar ie on pag vidil, de ie dosti iz tih
farizeiov inu saduceiov bilu prišlu k nega
kerstu, ie on k nim dial: »Vi madraska
žlahhta, du ie vom pokazal, de vi ubežite
timu prihodnimu serdu? ^[8]Gledaite, de stur-
ite te prave saduve, kir služio h ti pokuri. ^[9]
Inu ne bodite te misli, kir bi hoteli k sami
sebi reči: Mi imamo Abraama za očeta, za-
kai iest vom poveim, de Bug premore timu
Abraamu tudi iz le-tih kamenou otroke gori
obuditi. ^[10]Inu ta sekira ie perložena h timu
korenu tiga dervia. Zatu sledne drivu, kat-
eru dobriga sadu ne pernesse, bode posekanu
inu v ta

ogen

ogen verženu. ^[11]Iest vas kersčuiem s to vodo h ti pokuri, ampak ta, kir za meno pride, ie močneši koker sem iest, katerimu iest ne sem zadosti nega črevle nossiti. Ta isti bode vas kersčoval s teim Svetim Duhum inu s teim ognem. ^[12]Inu on ima to suio velnico v sui roki. On bode tu suie gubnu očistil inu to pošenico³¹ spravlal v to suio kašto. Ampak te pleve bode sežgal s teim ognem, kir nigdar ne ugasne.«

^[13]V tim istim času pride Jezus iz Galileie k Iordanu h timu Ioannesu, de bi od nega kersčen bil. ^[14]Ampag Ioannes ie nemu sylnu branil rekoč: »Meni ie potreba, de iest bom od tebe kersčen, inu ti prideš k meni?« ^[15]Jezus pag govori inu pravi k nemu: »Pusti tu zdai, zakaj taku nama se spodobi, de dopolniva vso pravico.« Tedai on nemu dopusti. ^[16]Inu kadar ie Jezus kersčen bil, gre on zdaiaci gori iz te vode inu pole, ta nebessa so se odperla nad nim inu ie vidil (Ioannes) tiga Duha Božyga glih koker eniga goloba doli gredoč inu prideoč čez nega. ^[17]Inu pole, ena štima od nebes pravi: »Le-ta ie ta mui lubi syn, na katerim iest imam enu dobru dopadene.«

A 5

TA

Marc. 1.
Luc. 3.
Ioh. 1.³⁰

30| Mr 1,7–8.
Lk 3,16–17.
Jn 1,15.

31| Corr.: pšenico.

C.

Marc. 1.
Ioh. 3.³²

32| Mr 1,9.
Jn 3,22–36.

Marc. 1.
Luc. 3.
Ioh. 1.³³

33| Mr 1,10–11.
Lk 3,21–22.
Jn 1,32–33.

Esa. 42.
Matth. 17.
Luc. 9.
2. Pet. 1.³⁴

34| Iz 42,1.
Mt 17,5.
Lk 9,35.
2 Pt 1,17–18.

TA III. CAP.

A. Kristus se posti 40 dni, ie izkušēn od Hudiče z nevero, čestio, z oblastio inu z blagum tiga svita. B. Kristus ner prvič pridiguē v Galilei. C. Kai ie ner prvič pridigal, pokliče k sebi štiri jogre. D. Nega pridigo, de ie Božia, spričuē zo vsemi šlaht caihni.

- A. **T**Edai ie Jezus bil spremlen od tiga Duba v to puščavo, de bi on od tiga Zludie izkušēn bil. ^[2]Inu kadar ie on štiri deset dni inu štiri deseti noči izpostil, potle ie bil lačan. ^[3]Inu ta izkušnavec stopi k nemu inu pravi: »Si li ti Božy Syn, taku reci, de le-tu kamine bodo kruhi.« ^[4]Inu on odgovori inu pravi: »Onu ie pissanu, de ta človik nei žiu na samim kruhu, samuč od sledne besede, kir gre skuži ta vusta Božya.« ^[5]Tedai ta zludi vzame nega v tu svetu meistu inu nega postavi na verh cerqve ^[6]inu pravi k nemu: »Si li-ti Božy Syn, pusti se dolli, zakai stoy pissanu, on bode suiem angelom zapovedal od tebe inu oni bodo tebe na rokah nesli, de ti tuih nug kei na en kamen ne udariš.« ^[7]Tedai pravi Jezus k nemu: »Spet ie tudi pissanu, ti ne imaš Boga,
tuiga
- 35| Mr 1,12–13.
Lk 4,1–12. Marc. 1.
Luc. 4.³⁵
- 36| 5 Mz 2,6–7.
Mdr 16,26. Deut. 8.
Sap. 16.³⁶
- 37| Ps 91,11–12. Psal. 91.³⁷
- 38| 5 Mz 6,16. Deut. 6.³⁸

tuiga gospudi, izkušati.«^[8] Spet vzame nega sebo ta Zludi na eno sylno vissoko goro inu nemu pokaže vsa kraljevstva tiga svita inu nih gospostvu^[9] inu pravi k nemu: »Le-tu vse iest hočo dati tebi, aku ti doli padeš inu mene moliš.«^[10] Tedai Fežus pravi k nemu: »Puidi, Satan, proč od mene, zakai ie pisanu, ti imaš moliti Boga, tuiga gospudi, inu nemu samimu služiti.«^[11] Tedai nega ti Zludi zepusti inu pole ti angeli k nemu perstopio inu nemu služio.

^[12]Kadar ie pag Fežus zaslišal, de ie Iannes bil v iečo postavljen, se on vgone v to Galileisko deželo.^[13] Inu zepusti to meistu Capernaum, kateru leži per mury na tih zabaluniskih inu neptaliskih krayh.^[14] De bode dopolnenu, kar ie govorienu skuzi tiga preroka Esaiasa, kir pravi:^[15] »Ta dežela Zabalun inu Neptalim per tim putu tiga moria na unu stran Iordana inu ta aydovska Galileia!^[16] Ty ludie, kir so v tami sideli, so eno veliko luč vidili inu ty, kir so sideli v ti deželi inu v senci te smerti, teim ie ena luč gori zesla.«

Deut. 6.
i. Reg. 7.³⁹

39| 5 Mz 6,13.
1 Sam 7,3.

B.
Marc. 1.
Luc. 4.⁴⁰

40| Mr 1,14.
Lk 4,14.31.

Ioh. 2.⁴¹

41| Jn 2,12.

Esa. 9.⁴²

42| Iz 9.

Od

- C.
- ^[17] *Od tiga čassa uže začne Jezus pridigati inu govoriti: »Deite pokuru, zakai tu nebesku kralovstvu ie blizi prislu.«* ^[18] *Kadar ie pag Jezus poleg tiga Galileiskiga moria hodil, vidi on dva brata, Simona, kir ie imenovan Peter, inu Andrea nega brata, ta sta metala nih mrežo v tu morie, zakai ona sta bila ribiča.* ^[19] *Inu on pravi k nim: »Hodita za meno, iest vaiu hočo sturiti, de bota ribiča tih ludi.«* ^[20] *Inu ona zdaici zapustita nyu mreže inu gresta za nim.* ^[21] *Inu on gre od tod naprei, ugleda on dva druga brata, Iacoba, tiga Zebedeie synu, inu Ioannesa, nega brata, v tim čolnu ž nih očetom Zebedeiom, šivaioč nih mreže. Inu on nyu pokliče* ^[22] *inu ona zdaici zapustita ta čoln inu nyu očeta inu gresta za nim.*
- 43| Mr 1,14–18.
Mt 3,2.
Lk 5,1–9.
- Marc. 1.
Matth. 3.
Luc. 5.⁴⁵
- 44| Jer 16,16.
Ezk 47,10.
- Ierem. 16.
Ezech. 47.⁴⁴
- 45| Mr 1,19–20.
Lk 5,10–11.
- Marc. 1.
Luc. 5.⁴⁵
- D.
- ^[23] *Inu Jezus, ta hodi okuli po vsej Galileiski deželi, vuči v nih šulah inu pridiguie ta evangelion od tiga kralovstva inu on ozdravi sledno bolezan inu sledni betež vmei ludmi.* ^[24] *Inu nega ime se rezglassi po vsi Syriski deželi. Inu k nemu perpelaio vse žlaht bolnike z mogeterimi boleznami inu s teim dertiem obdani inu te, ki so Žludiem*
obdani
- 46| Mr 1,21–42.
- Marc. 1.⁴⁶

obdani billi, te messečne inu te togotne, sključene, te vse ie on ozdravil. ^[25]Inu za nim gre veliku ludi iz Galilee, iz tih Desset meist, iz Ieruzalema, iz te Iudovske deže, inu iz tih dežel, katere na uno stran tiga Iordana leže.

Marc. 3.
Luc. 6.⁴⁷

47 | Mr 3,7–8.
Lk 6,12–13.17–18.

TAV. CAP.

A. Vuči inu izlaga, de kadar tim vernim na tim sveitu hudu gre, neso zatu zaverženi od Buga, temuč so izveličani tar srečni. B. Pridigary imαιο soliti te ludi inu nim sveititi z vukom. Kristus ie vsem zapuvidi popolnoma dopernessel. C. To peto zapuvid prov izlaga, de v ti Bug prepoveda serditi, veli zdaici se spraviti. D. Izlaga to šesto zapuvid, de s temi hudimi misselmi inu želami inu ločenem se tudi zakon prelomi. E. Vse žlaht vnuclu persegovane ie v ti drugi zapuvidi prepovedanu. F. V ti peti zapuvidi ie tudi vse mesčovane prepovedanu inu zapovedanu sylu, krivinu, obrečene volnu terpeti, dobru za hudu diati.

K*Adar ie on pag vidil to množico tih ludi, gre on gori na goro inu doli sede, mu perstopio nega mlaiši ^[2]inu on odpre suia vusta nee vučiti inu pravi: ^[3]»Izveličani so ty, kir so bozi v tim duhu, zakai nih ie tu nebesku kralovstvu. ^[4]Izveličani so ty,*

A.

Luc. 6.
Esa. 62, 66.⁴⁸

48 | Lk 6,20–21.
Iz 61,1–3.

kir

14 S. MATEVŽA EVANGELI

49 Jer 31,9.	Iere. 31. ⁴⁹	<p><i>kir žaluo, zakai oni bodo potroštani.</i> ^[5] <i>Izveličani so ty krotki, zakai oni bodo erbali to zemlo.</i> ^[6]<i>Izveličani so ty, kir so lačni tar žeini te pravice, zakai oni ie bodo syti.</i> ^[7] <i>Izveličani so ty milostivi, zakai oni bodo milost dosegli.</i> ^[8]<i>Izveličani so ty, kir so čistiga serca, zakai oni bodo Boga vidili.</i> ^[9] <i>Izveličani so ty, kir myr delaio, zakai oni bodo Božy synuvi imenovani.</i> ^[10]<i>Izveličani so ty, kir preganene terpe zavolo te pravice, zakai tu nebesku kralevstvu ie nih.</i> ^[11]<i>Izveličani ste vi, kadar vas ty ludie kolneio inu preganenio za muio volo inu reko vse zlu zuper vas, ležeioč.</i> ^[12]<i>Vesselite se inu od vesselia gori skakaite, zakai vaš lon ie velik v nebessih. Zakai taku so perganeli te preroke, kir so pred vami bili.</i></p>
50 1 Pt 2,2; 3,11.	1. Pet. 2, 3. ⁵⁰	
51 Apd 7,52.	Act. 7. ⁵¹	
52 Mr 9,50. Lk 14,34–35.	B. Marc. 9. ⁵² Luc. 14.	<p>^[13]<i>Vi ste ta sul te zemle, aku ta sul neslana rata, s čim se bode solilu? Ona k nečemer več nei vredna, samuč de se vunkai verže inu de se potebta od ludi.</i> ^[14]<i>Vi ste ta luč tiga svita. Enu meistu, kir na eni gori leži, se ne more skriti.</i> ^[15] <i>Ena lesčerba se tudi ne vužge inu se na stavi pod en polovnik, temuč se postavi na en svečnik,</i></p>
53 Mr 4,21. Lk 8,16–18.	Marc. 4. Luc. 8, 11. ⁵³	

svečnik, de se sveiti vseim, kir so v hiši. ^[16] Taku pustite vašo luč sveititi pred ludmi, de bodo vidili vašo dobra della inu čestili vašiga Očeta, kir ie v nebessih. ^[17] Vi ne imate meiniti, de sem iest prišal to postavo oli te preroke rezvezati. Iest ne sam prišal rezvaliti, temuč de napolnim.

Mar. 6.
i. Pet. 2.⁵⁴

54 | Mr 4,21.
1 Pt 2,12.

^[18] Zakai risničnu iest vom poveim, dotle tu nebo inu ta zemla se ne rezyde, ner ta mansi puštab oli čerka od postave se ne rezide, dotle vse sturienu bode. ^[19] Kateri tedai eno iz le-tih nermansih zapuvid gori rezveže inu te ludi taku bode vučil, ta bode nermanshi imenovan v tim nebeskim kralovstvi. Kateri pag sturi inu vuči, ta bode velik imenovan v nebeskim kralovstvi.

Matth. 1, 2.
Luc. 18.
Ioh. 8, 16.
Luc. 16.⁵⁵
Esa. 40.

55 | Mt 5,18,35
Lk 16,17.
Jn 8,17; 16,8-11.
Iz 48,18.

^[20] Zakai iest vom poveim: aku vašá pravica obilneši ne bode, koker ie tih pissariev inu farizeiou, taku vi v tu nebesku kralovstvu ne pridete. ^[21] Vi ste slišali, de ie h tim starim rečenu: Ne ubyai. Kateri pag ubya, ta ie to pravdo zapadel. ^[22] Iest pag vom poveim, kateri se suiem bratom serdi, ta ie zapadel to pravdo, kateri

C.

Exo. 20, 22.
Levit. 24.
Deut. 5.⁵⁶

56 | 2 Mz 20,13; 21,12-4.
3 Mz 24,17.
5 Mz 5,17.

pag

pag k nega bratu pravi raba, ta ie tiga velikiga sveita dolžan. Kateri pag pravi: ti norec, ta ie dolžan tiga plamenskiga ognja. ^[23]

57| Job 42,8.
Mal 2,13.

Iob 42.⁵⁷
Mal. 2.⁵⁷

Obtu, kadar ti tui dar na altar ofruieš inu tukai spumniš, de tui brat ima nekai zuper tebe, ^[24] *taku pusti tukai per altariu tui dar inu puidi, poprei se spravi s tuim bratom inu pole pridi tar offrai tui dar.* ^[25] *Spravi sse hitru s tuiem zupernikom, dotle si ž nim na potu, de tebe ta zupernik tuimu rihtariu čez ne da inu ta rihtar tebe potle čez da timu hlapcu inu boš veržen v to keiho.* ^[26] *Za risnico iest tebi poveim, od tod ti vunkai ne prideš, dotle ti ne platiš tudi to pusledno škufico.*

58| Prg 25,8–10.
Lk 12,57–59.

Prov. 25.⁵⁸
Luc. 12.⁵⁸

D. ^[27] *Vi ste slisali, de ie rečenu h tim starim: Ti ne imas presuštvati.* ^[28] *Iest pag vom poveim: Kateri eniga družiga ženo pogleda inu to želuie, ta ie vže ž no v nega sercei presuštvat.* ^[29] *Inu aku tebe tuie destnu oku zblaznuie, taku ie izderi vun ino ie verži od sebe. Zakai bulše ie tebi, de en tui vud pogine inu de tuie cillu tellu ne bode verženu v ta pekal.* ^[30] *Inu aku tebe zmotuie tuia destna roka, taku to odsekai inu verži od sebe;*

59| 2 Mz 20,14.17.
5 Mz 13,7–10.
Mt 18,8–9.
Mr 9,42–47.

Exod. 21.
Deut. 13.
Mt. 18.
Mr. 9.⁵⁹

sebe; onu ie tebi bulše, de en tui vud pogine tar de tuie cillu tellu v ta pekal ne bode verženu. ^[31] Onu ie tudi rečenu: Kateri se loči od suie žene, ta ima neei dati en ločitvi⁶⁰ lyst. ^[32] Iest pag vom poveim, kateri se loči od suie žene (samuč za volo kurbarie), ta sturi, de ie ona ena prešustnica, inu kateri eno odločeno poroči, ta isti prešustuie.

^[33] Zupet ste vi slišali, de ie h tim starim rečenu: Ti ne imaš krivu perseči, temuč ti imaš deržati timu Gospudi tuio persego. ^[34] Iest pag vom poveim, de vi cillu ništer ne perseguite, ne per nebi, zakai tu ie Božy stol, ^[35] ne per zemli, zakai ona ie tu podnužje nega nug, ne per Feruzalem, zakai onu ie enu meistu eniga velikiga krala. ^[36] Tudi ne imaš persegovati per tui glavi, zatu, kir ne premoreš eniga samiga lassa beliga oli černiga sturiti. ^[37] Temuč vašē govoriene bodi ie, ie, ne, ne, sice, kar se h timu perdei, tu iz hudiga gre.

^[38] Vi ste slišali, de ie rečenu: Oku za uku, zob za zob. ^[39] Iest pag vom poveim: Ne stuite vi timu zleigu zuper, temuč aku du

B tebe

60| Ločitni.

Deut. 24.
Matth. 19.
Marc. 10.
Luc. 16.⁶¹

61| 5 Mz 24,1–5.
Mt 19,3–10.
Mk 10,2–12.
Lk 16,18.

E.

Exod. 20.
Levit. 19.
Deut. 10.
Iac. 5.
2. Paral. 6.
Esa. 66.
Matth. 25.⁶²

62| 2 Mz 20,3.
3 Mz 19,12.
5 Mz 10,20.
Jak 5,12.
2 Krn 6,22–23.
Iz 66,1.
Mt 23,16–22.

Efes. 4.⁶³

63| Ef 4,29,31.

F.

18 S. MATEVŽA EVANGELI

64| 2 Mz 21,23–25.
3 Mz 24,20.
5 Mz 19,21.
Lk 6,27–30.

Exod. 21.
Levit. 24.
Deut. 19.
Luc. 6.⁶⁴

tebe na tuie destnu lice udari, podai ti nemu tudi tu drugu. ^[40]Inu timu, kir se s tebo hoče pravdat inu tuio sukno vzeti, timu tudi pusti ta plašč. ^[41]Inu aku du tebe permoruie eno milo, puidi ž nim dvei. ^[42]Dei timu, kir te prossi, ne oberni se od tiga, kir hoče od tebe na possodo vzeti. ^[43]Vi ste slišali, de ie rečenu: Ti imaš tui-

65| 3 Mz 19,18.
Rim 12,14.

Levit. 19.
Rom. 12.⁶⁵

ga bližniga lubiti inu tuiga sovražnika sovražiti. ^[44]Iest pag vom poveim, lubite vaše sovražnike, žegnuite te, kir vas sovražio, molite za te, kir vas rezžaluio inu preganeio, ^[45]de bote otroci vašiga očeta, kir ie v nebesih. Zakai on sturi suie sonce vzhaiati čez te hude inu čez te dobre inu pošle ta dež čez pravične inu čez krive.

66| 5 Mz 4,19.

Deut. 4.⁶⁶

^[46]Zakai aku vi lubite te, kir vas lubio, kakov lon vi bote imeili? Ne deio tiga ty colnary? ^[47]

67| Lk 6,32–33.

Luc. 6.⁶⁷

Inu aku se vi le pruti vašim bratom periatlivou deržite, kai vi s teim velikiga sturite?

Ne deio tudi taku ty aydie? ^[48]Zatu

bodite vi tudi popolnoma

koker ie vaš oča, kir ie

v nebessih, popol-

nom.

68| 3 Mz 19,37.

Levit. 19.⁶⁸

TA VI. CAP.

A. Almožna se ne ima daiati na prehalo. B. Kei inu koku se prov andohtlivu moli. C. Prepoveda hinavske poste, šace zbirati na tim sveitu, veli biti čistiga serca. D. De ne imamo timu blagu oli bogastvu služiti inu skerbeti za telesno potrebo, temuč de iščemo Božye milosti, raven te nom bo tu drugu vse danu.

MErkaite na vašo almožno, de vi te
 iste ne daste pred teimi ludmi, de bi
 vi od nih gledani bili. Sice družiga lona vi
 ne bote imeili per vašim očetu, kir ie v nebesih.
^[2]Obtu, kadar ti almožno daies, ti ne
 imaš pustiti trobentati pred tebo, koker ty
 hinavci deio v nih shodalisčih inu na ulicah,
 de bodo pohvaleni od tih ludi. Rjsničnu iest
 vom poveim, de oni imaiio nih lon. ^[3]Kadar
 ti pag almožno daies, taku ne pusti veiditi
 tui livici, kai ta destnica dei, ^[4]de tuia
 almožna bode skrovna inu tui oča, kir v tu
 skrivnu gleda, bode on tebi očitu povernil.

^[5]Inu kadar ti molis, ne bodi koker ty hinavci,
 kir radi v ti shodalisčih inu na vogleih
 na gassi stoieč molio, de bodo gle-

B 2 dani

A.

Luc. II.⁶⁹

69 | Lk 16,14–15.

B.

3. Reg. 18.
Esa. 29.⁷⁰
Luc. II.70 | 1 Kr 18,12.
Iz 26,20.
Lk 11,2–4.

71| 2 Kr 4,33.
Apd 18,7.4. Reg. 4.
Act. 18.⁷¹

dani od tih ljudi. Za risnico iest vom pove-
im, de imαιο nih lon. ^[6]Ti pag, kadar moliš,
taku puidi v tui hram inu zepri tuie dauri
inu moli tuiga očeta skrivaie inu tui oča, kir
v tu skrivnu gleda, bode tebi platil očitu. ^[7]

72| Iz 1,13.

Esa. 1.⁷²

Inu kadar vi molite, ne bobotlite veliku
koker ty aydie, zakai oni menio, de bodo
uslišani, kadar oni dosti bessed sture. ^[8]Zatu
se vi k nim ne perglihuite, zakai vaš oča vei,
kai vi potrubuiete, preden vi nega prossite. ^[9]

73| Rim 8,26–30.

Rom. 8.⁷³

Le-taku vi pag molite: Oča naš, kir si v tih
nebessih, posvičenu bodi tuie ime. ^[10]Pridi
tuie kralovstvu. Izidi sse tuia vola koker v
nebi taku tudi na zemli. ^[11]Dai nom danas
naš vsagdani kruh ^[12]inu nom odpusti naše
dolge, koker mi odpusčemo našim dolžnikom,
^[13]inu nas ne vpelai v to izkušno, samuč nas
reši od zlega. [Zakai tuie ie tu kralovstvu
inu ta muč inu ta čast vekoma. Amen.]⁷⁵ ^[14]

74| Lk 11,2–4.

Luc. 11.⁷⁴

Zakai aku vi odpustite tim ludem nih krivu
diane, takutudi vaš oča nebeski vom odpus-
ti. ^[15]Aku vi pag tim ludem nih krivu diane
ne odpustite, taku vom vaš Oča tudi ne bode
odpustil vaše pregrešene.

75| SSP stavka, ki je v
oglatem oklepaju, ne
navaja.76| Mt 18,35.
Mr 11,25.Matth. 18.
Marc. 11.⁷⁶

Kadar

^[16] *Kadar vi postite, ne gledajte žalostnu, koker ty hinavci. Zakai oni nih obraze blide delajo, s teim se izkažiuo tim ludem, de se postio. Za risnico iest vom poveim, oni im- aio sui lon. ^[17] Ti pag, kadar postiš, žalbai tuiο glavo inu umy tui obraz, ^[18] de tim lu- dem ne boš vidil se postioč, temuč tuimu očetu, kateri ie skriven inu tui oča, kir tu skrivnu gleda, bode tebi plačal očitu. ^[19] Vi ne imate vom sebi šacov zbirati na zemli, gdi te ta erria inu moli izgrizo inu gdi ty tatie podcopaio inu ukradeio, ^[20] temuč zbirajte vom sebi šace v tih nebessih, gdi erria inu ty molli ne izgrizo inu gdi ty tatie ne podcopaio inu ne ukradeio. ^[21] Zakai, gdie ie vaš šac, tukai ie tudi vaše serce. ^[22] Tu oku ie tiga tel- essa luč. Kadar ie tuie oku preprostu, taku bode tuie cillu tellu svitlu. ^[23] Aku pag tuie oku ie hudu, taku bode tuie cillu tellu tam- nu. Kadar tedai ta luč, kir ie v tebi, ie tem- ma, ona temma koku velika bode?*

^[24] *Nisče ne more dveima gospudoma služiti, zakai oli on bode eniga sovražil inu tiga družiga lubil oli on se bo eniga*

B 3 deržal

C.

Esa. 58.
Matth. 9.⁷⁷

77 | Iz 58,3–5.
Mt 9,14.

Eccles. 29.
Ierem. 17.
Prov. 23.⁷⁸
Luc. 12.⁷⁸

78 | Sir 29,10 (Trubar za biblično knjigo Sirah uporablja tudi krajšavo Eccles., zato so v nadaljevanju zadevna mesta razvezana brez dodatnega pojasnila).
Jer 17,3.
Prg 28,20–22.
Lk 12,33–34.

Luc. 11.⁷⁹

79 | Lk 11,34–36.

- 80| Lk 16,13. Luc. 16.⁸⁰ *deržal inu za tiga družiga ne bode maral. Vi ne morete služiti Bogu inu timu mamanu.* ^[25]
- 81| Ps 55,23. Lk 11,9–10. Lk 12,22–34. Psal. 54. Luc. 11. Luc. 12.⁸¹ *Obtu iest vom poveim: Ne skerbite vašimu životu, kai vi bote ieili oli pyli, inu tudi za vaše tellu, s čim ie bote oblekli. Nei li ta život več koker ta spiža? Inu tu tellu več koker tu oblačilu?* ^[26] *Pogledaite na te ptyce pod nebom, one ne žaneio, one tudi v te kašte ne zbirairo inu vaš Oča nebeski te gori zredi. Neiste li vi veliku več koker one?* ^[27] *Du ie vmei vami, kir ž nega skerbio sui velikosti more lakat dostaviti?* ^[28] *Inu po kai skerbite za oblačilu? Pogledaite na te lilye na tim polei, koku rasto. One ne delaio, one ne predo.* ^[29] *Iest vom poveim, de ta Salomon vsim nega gospostuvu nei bil taku obličēn koker le-tih ena.* ^[30] *Aku Bug to travo, kir ie na puli, kir danas stoy inu iutri bode v to peč verhena,* ⁸³ *taku obleiče, kuliku več on bode tu vom sturil. O, vi, maluverni!* ^[31] *Zatu ne imate skerbite inu govoriti: ‘Kai bomo ieili oli kai bomo pyli oli s čim se bomo odeili!’* ^[32] *Po le-tim vseim ty aydie vprašαιο, zakai vaš Oča nebeski*
- 82| 1 Pt 5,7. 1. Pet. 5.⁸²
- 83| Veržena.

beski ta vei, de vi tiga vsega potrubuiete. ^[33]

Ampag isčite ner poprei tu kralovstvu Božye ^{3. Reg. 3⁸⁴}

inu nega pravico, taku vom le-tu vse duide.

^[34]*Zatu ne skerbite za ta iutrisni dan, zakai ta iutrisni ta bode za tu suie skerbil, onu ie dosti, de vsag dan suie zlu ima.*

84 | 1 Kr 3,9.

TA VII. CAP.

A. Prepoveda bližniga rihtovati. To svetino vreči pred pse inu svine. B. Veli zveistu moliti, oblubi pravim prošnavcem dati, kar prossio. Summa vsiga Pisma: ta pot v nebessa ie vozeg. C. Veli se varovati pred hinavskimi ležnivimi vučeniki. Kir hoče v nebu priti, ta se ima deržati po Božy voli. D. Kateri poslušša bessedo Božyo, po tei isti suio vero, stan inu leben pela, ta ie moder.

N*E sodite, de vi ne bote obsoyeni!* ^[2]*Zakai, s kakršno sodbo vi obsodite, s to vi bote obsoyeni inu s kakršno mero vi merite, s to bodo drugi vom merili.* ^[3]*Inu zakai ti vidiš to byl v tim okei tuiga brata inu tu brunu v tuim očessu ne počutiš?* ^[4]*Oli koku smeiš reči h tuimu bratu: »Derži, de tebi izmem to troho iz tuiga oka« inu pole, en tram*

A.

Luc. 6.
Rom. 2.
Marc. 4.
Luc. 6.⁸⁵

85 | Lk 6,37–38.
Rim 2,1.
Mk 4,24.
Lk 6,41–42.

B 4 ie

- 86| Prg 18,19. Prov. 18.⁸⁶ *ie v tuim okei? [5] Ti samopravičar izmi poprei tu brunu iz tuiga oka, potle boš dobru vidil, koku to byl iz tuiga brata oka izmeš. [6] Ne daite, kar ie svetu, tim psom inu vaše perle ne mecite pred te svine, de kei tih ne poteptaio z nih nogami inu se oberno inu vas rezdero.*
- 87| Ps 136. Psal. 136.⁸⁷ *Ne daite, kar ie svetu, tim psom inu vaše perle ne mecite pred te svine, de kei tih ne poteptaio z nih nogami inu se oberno inu vas rezdero.*
- B. ^[7]*Prossite, taku vom bo danu, isčite, taku vi naidete, poklukaite, taku se vom odpre. [8] Žakai vsaki, kir prossi, ta preime inu vsaki, kir isče, ta naide inu timu, kir kluka, bode odpertu. [9] Kateri ie vmei vami en človik, kateriga syn bi za kruh prossil, aku bo on nemu en kamen podal? [10] Oli kadar on za eno rybo prossi, ako nemu eno kačo poda? [11] Aku tedai vi, kir ste hudi, znate dobre daruve dati vašim otrokom, koku veliku več vaš oča, kir ie v nebessih, bode tu dobru dal tim, kir nega prossio. [12] Vse tu tedai, kar vi hočte, de ty ludie vom deio, tu istu tudi vi nim deite. Le-tu ie ta postava inu ty preroki. [13] Poite noter skuži ta voska vrata, žakai ta vrata so velika inu široka ie ta cesta, katera v tu pogublene žepelava, inu nih ie dosti, kir po tei isti gredo. [14] Ampag ta*
- 88| Jer 29,12–132. Lk 11,9–13. Jn 16,23–24. Ier. 29. Luc. 11. Ioh. 16.⁸⁸ *Žakai vsaki, kir prossi, ta preime inu vsaki, kir isče, ta naide inu timu, kir kluka, bode odpertu. [9] Kateri ie vmei vami en človik, kateriga syn bi za kruh prossil, aku bo on nemu en kamen podal? [10] Oli kadar on za eno rybo prossi, ako nemu eno kačo poda? [11] Aku tedai vi, kir ste hudi, znate dobre daruve dati vašim otrokom, koku veliku več vaš oča, kir ie v nebessih, bode tu dobru dal tim, kir nega prossio. [12] Vse tu tedai, kar vi hočte, de ty ludie vom deio, tu istu tudi vi nim deite. Le-tu ie ta postava inu ty preroki. [13] Poite noter skuži ta voska vrata, žakai ta vrata so velika inu široka ie ta cesta, katera v tu pogublene žepelava, inu nih ie dosti, kir po tei isti gredo. [14] Ampag ta*
- 89| 1 Mz 6,5–8. Gen. 6.⁸⁹ *rybo prossi, ako nemu eno kačo poda? [11] Aku tedai vi, kir ste hudi, znate dobre daruve dati vašim otrokom, koku veliku več vaš oča, kir ie v nebessih, bode tu dobru dal tim, kir nega prossio. [12] Vse tu tedai, kar vi hočte, de ty ludie vom deio, tu istu tudi vi nim deite. Le-tu ie ta postava inu ty preroki. [13] Poite noter skuži ta voska vrata, žakai ta vrata so velika inu široka ie ta cesta, katera v tu pogublene žepelava, inu nih ie dosti, kir po tei isti gredo. [14] Ampag ta*
- 90| Sir 31,15. Tob 4,16. Lk 6,31. Lk 13,24. Eccles. 31. Tob. 4. Luc. 6. Luc. 13.⁹⁰ *Poite noter skuži ta voska vrata, žakai ta vrata so velika inu široka ie ta cesta, katera v tu pogublene žepelava, inu nih ie dosti, kir po tei isti gredo. [14] Ampag ta*
- vrata*

vrata so tesna inu vozek ie ta pot, kir v ta leben pela, inu nih ie malu, kir ga naideio.

^[15]*Varite se pred temi fals preroki, kateri prideio q vom v tim ovčym oblačilu, iz notro so pag deroči vulkuvi.* ^[16]*Na nih sadu ie imate spoznati. Aku se terga iz terna grozdie oli iz ossata fige?* ^[17]*Taku enu vsaku dobru drivu pernesse dober sad, ampag enu gnilu drivu pernesse hud sad.* ^[18]*Enu dobru drivu ne more hudiga sadu pernesti inu enu gnilu drivu ne more pernesti dobriga sadu.* ^[19]*Enu vsaku drivu, kateru dobriga sadu ne pernesse, se poseka inu se verže v ta ogen.* ^[20]*Zatu iz nih sadov imate nee spoznati.* ^[21]*Nekar vsaki, kir meni pravi gospud, gospud, pride v tu nebesku kralovstvu, samuč kateri dei to volo muiga očeta, kir ie v nebessih.* ^[22]*Nih dosti poreko k meni na uni dan: »Gospud, gospud, nei smo li mi v tuim imeni prerokovali? Inu skuzi tueie ime te zcludie izganali? Inu skuzi tueie ime velike tar sylne riči sturili?«* ^[23]*Tedai iest bom k nim očitu govuril: »Iest vas neisem nigdar znal, puidite vi vsi od mene, kir hudu deilate.«*

^[24]*Zatu vsaki, kir le-te muie bessede poslu-*

B 5 ša

C.

Deut. 13.
1. Ioh. 4.
Luc. 6.⁹¹

91| 5 Mz 13,2-6.
1 Jn 4,1.
Lk 6,26.

Matth. 12.⁹²

92| Mt 12,33.

Ierem. 11.
Matth. 3.
Luc. 3.
Matth. 25.⁹³
Luc. 6, 13.

93| Jer 11,16.19.
Mt 3,10.
Lk 3,9.
Mt 25,11-12.
Lk 6,46; 13,25.

Act. 19.⁹⁴

94| Apd 19,11-17.

Psal. 6.
Matth. 25.⁹⁵

95| Ps 6,9.
Mt 25,41.

D.

- 96| Lk 6,47–49.
Rim 2,13. Luc. 6.
Rom. 2.⁹⁶ *ša inu te iste dei, tiga iest perglibam k animu modrimu možu, kir ie suio hišo na eno kameno peč sezidal ^[25] inu kadar ie dež padel inu ie povudna prišla inu ty vetri so pihali inu pehali na to hišo inu nei doli pala, zakai ona ie bila gruntana na to kameno peč. ^[26] Inu vsaki, kir le-te muie bessede poslušā inu te iste ne dei, ta ie glih enimu norskimu možu, kir ie suio hišo zaxidal na ta peissek. ^[27] Inu kadar ie ta dež padel inu ta povudna prišla inu ti vetri so pihali inu druknili na to hišo inu so to doli pehnili inu nee padec ie velik bil. ^[28] Inu pergudilu se ie, de kadar ie Jezus le-te bessede dokonāl, so se ty ludie strahom začudili čez nega vuk. ^[29] Zakai on ie z oblas- tio pridigal inu nekar koker ty pissary.*
- 97| Jak 2,23–24. Iacob 2.⁹⁷
- 98| Ezk 13,10–14. Ezech. 13.⁹⁸
- 99| Mr 1,22.
Lk 4,32. Marc. 1.
Luc. 4.⁹⁹

TA VIII. CAP.

A. Kristus ozdravi gobovca, hvali centuriovo vero inu nega hlapca zdraviga sturi. B. S. Petra polnico inu družih bolnikov dosti ozdravi. Enimu brani hoditi za sebo, enimu veli. C. Kristus tim vitrom inu timu moriu zapovei, de utihno. S teim se on izkaže, de ie on ta pravi Bug. D. Ozdravi dva Zludiem obsaiena, dopusti tim vragom v svine puiti, te se potope.

pe. Gergezeni nega prossio, de on nih vleče.

K Adar on pag iz gorre doli gre, za nim gredu veliku ludi. ^[2]Inu pole en gobovec pride inu nega moli tar pravi: »Gospud, ako hočeš, ti moreš mene očistiti.« ^[3]Inu Jezus iztegne suio roko, se nega dotakne inu pravi: »Iest hočo, bodi očiščen!« Inu zdaici ie on očiščen bil od suih gob. ^[4]Inu Jezus pravi k nemu: »Gledai, de nikomur ne poveiš, temuč puidi inu se izkaži timu fariu inu offrai ta dar, kateri ie Moizes zapovedal k ani pričičez nee.« ^[5]Kadar ie pag Jezus noter v tu Capernaum bil prišal, perstopi k nemu en altman. ^[6]Ta nega prossio tar pravi: »Gospud, mui služabnik leži doma na božym žlaku inu ima enu bridku terplene.« ^[7]Jezus pravi k nemu: »Iest hočo priti ino nega ozdraviti.« ^[8]Ta altman odgovori inu pravi: »Gospud, iest nesem vreden, de ti pod muio streiho greš, samuč reci le eno besedo, taku bode zdrav mui služabnik. ^[9]Zakai iest sem tudi en človik, drugi oblasti podveržen, inu imam pod sebo žolnerie tar kadar

A.

Marc. 1.
Luc. 5.¹⁰⁰

100| Mr 1,40–45.
Lk 5,12–16.

Levit. 14.¹⁰¹

101| 3 Mz 14,2.

Luc. 7.
Ioh. 4.¹⁰²

102| Lk 7,1–10.
Jn 4,48–54.

Psal. 106.¹⁰³

103| Ps 107,20.

pravim

pravim k animu: 'Puidi tiakai,' taku gre, inu: 'Pridi sem,' taku on pride, inu k muimu hlapcu: 'Sturi le-tu,' taku on sturi.« ^[10]Kadar tu Jezus zesliši, se ie začudil inu pravi h tim, kir so za nim sli: ^[11]»Za risnico iest vom poveim, take vere iest nesem v tim Izraelu nešal. Ampag iest vom poveim, de nih veliku od iutra inu od večera pride inu bodo sideli z Abraamom, z Izakom inu z Iakobom v tim nebeskim kralovstvi. ^[12]Ampag ty otroci tiga kralovstva bodo izpahneni v te vnane temnice, tukai bode plač inu šķripane tih zob.« ^[13]Inu Jezus pravi h timu altmanu: »Poidi inu koker si veroval, taku se tebi sturi.« Inu nega služabnik ie bil zdrav postal v ti isti uri.

B. ^[14]Inu kadar Jezus pride v Petrovo hišo inu zagleda nega tasčo merzlično v ti posteli ležoč, ^[15]to prime za nee roko inu ta merzelca no zapusti. Inu ona gori vstane inu nim služí. ^[16]Na večer perpelaio k nemu veliku s teimi zľudy obdanih inu on izžene te duhe to bessedo inu ozdravi vse žľaht bolnike, ^[17]de se ie dopolnilu, kar ie govorienu skuzi tiga preroka Ezaiia, kir pravi:

»On

104 | Iz 41,8–9.
Lk 13,29.

Esa. 41.
Luc. 13. ¹⁰⁴

105 | Mr 1,29–34.
Lk 4,38–41.

Marc. 1.
Luc. 4. ¹⁰⁵

<p>»On ie naše beteže nase vzel inu naše bolezni ie on nossil.«^[18] Inu kadar Jezus vidi veliku ludi okuli sebe, zapovei, de se imαιο kiakai na uno stran tiga moria pelati.^[19] Inu perstopi tedai k nemu en pissar, ta pravi k nemu: »Moister, iest hočo že tebo hoditi, kamer ti puides.«^[20] Jezus pag pravi: »Te lissice imαιο iame inu te ptyce pod nebom gneizda, ampag ta Syn tiga človeika ne ima, gdi bi suio glavo naslunil.«^[21] En drugi pag iz nega mlaiših pravi k nemu: »Gospud, dopusti meni, de poprei tiakai grem inu pokopam muiga očeta.«^[22] Jezus pag pravi k nemu: »Hodi za meno inu pusti, nai ty mertvi nih merlce pokopavaio.«</p>	Esa. 53. ¹⁰⁶ i. Pet. 3.	106 Iz 53,4. 1 Pt 2,24.
<p>^[23] Inu on gre noter v ta čoln inu nega mlaiši gredo za nim.^[24] Inu pole ena velika fortuna vstane na moriu, taku de ty valluvi so ta čoln pokrivali. On ie pag spal^[25] inu ty mlaiši stopio k nemu inu nega gori obude inu pravio: »Gospud, pomagai nom, mi poginemo.«^[26] Inu on pravi k nim: »Vi male vere, zakai se taku boyte?« Tedai on vstane inu popriti tim veitrom inu timu moriu inu se sturi ena velika tihota.^[27] Ty ludie pag so se začu-</p>	Luc. 9. ¹⁰⁷	107 Lk 9,57–58.
<p>C.</p>	Luc. 9. ¹⁰⁸	108 Lk 9,59–60.
<p></p>	Marc. 4. Luc. 8. ¹⁰⁹	109 Mr 4,36–38. Lk 8,22–25.
<p></p>	Iob. 26. Psal. 106. Esa. 51. ¹¹⁰	110 Job 26,12. Ps 107,29. Iz 51,15.

začudili inu so rekli: »Kaj ie le-ta za eniga moža, de ty veitri inu tudi tu morie so nemu pokorni.«

D. ^[28]Inu kadar on pride na uno stran moria v to Gergezenovo deželo, tukai tečeta pruti nemu dva žludie mi obdana. Ta prideta iz grobov inu sta sylnu slaba bila, taku de nisče nei mogel po tim istim potu hoditi. ^[29]Inu pole ona sta vpila inu diala: »O, ti Jezus, Syn Božy, kakove riči mi imamo s tebo? Ti si le sem prišal pred teim časom nas martrati.« ^[30]Enu veliku kardelu svin pag ie bilu deleč od nih na paši. ^[31]Ty žludy pag so nega prossili inu so diali: »Aku nas izženeš, taku nom dopusti, de se preselimo v le-tu svinsku kardelu.« ^[32]Inu on pravi k nim: »Poidite.« V tim oni vun gredo inu gredo v tu svinsku kardelu inu potle tu cillu svinsku kardellu se kmalu prekucne v tu morie inu se v tei vodi potope. ^[33]Ty pastiry pag so bežžali inu so šli v tu meistu, povedo vse inu koku se ie godilu s teima, katera sta s temi žludie mi bila obdana. ^[34]Inu pole tu cillu meistu vunkai pride pruti Jezusu. Inu kadar nega

ugle-

111 | Mr 5,20.
Lk 8,27.

Marc. 5.
Luc. 8.¹¹¹

112 | 1 Kor 17,18.

1. Cor. 6.¹¹²

113 | Mr 5,11.

Marc. 5.¹¹³

ugledaio, ga prosio, de bi on proč šal od nih kraiev. Act. 10.¹¹⁴

114| Apd 16,39.

TA IX. CAP.

A. Ozdravi eniga cillu sklučeniga, s teim izkaže suo Božyo muč inu de oblast ima te grehe odpusčati. B. Matevža k jogerstvu pokliče, per teim pravi, komu h dobrimu ie on prišal na ta sveit. C. Zagovori te mlaiše, kir se postio, kakovi veruio timu evangeliu. D. Ozdravi eno ženo od nee težke bolezni, eniga šulmoštra sčer obudi od smerti. S teim izkaže, de ie on tudi en gospud čez smert. E. Ozdravi dva verna slepca. F. Eniga mutca reiši od Zludia, družih dosti ozdravi. Pridignie v šulah, veli prossiti Boga za prave pridigarie.

Tukai on stopi v ta čoln inu se spet sem čez prepela inu pride v suie meistu.^[2]
 Inu pole tukai k nemu pernesso eniga, od božyga žlaku udarieniga, ležčiga v eni posteli. Inu kadar Jezus vidi nih vero, pravi h timu, od žlaka udarienemu: »Bodi dobre vole, mui syn, tui grehi so tebi odpusčeni.«^[3]
 Inu pole eni vmei temi pissary so sami sebo govurili: »Le-ta Boga šentuie.«^[4] Kadar pag Jezus vidi nih misli, reče: »Zakai vi taku budu mislite vašim sercei?

A.

Marc. 2.
 Luc. 5.
 Ioh. 5.¹¹⁵

115| Mr 2,5.
 Lk 5,20.
 Jn 5,5–14.

Kateru

- ^[5] Kateru ie lažeji reči: 'Tebi so tuy greihi odpusčeni?' Oli reči: 'Vstani inu hodi?' ^[6] De vi pag veiste, de ta Syn tiga človeika ima oblast na zemli te greihe odpustiti, « pravi on h timu od srage udarienimu: » Vstani, vzdigni tuio postelo inu pu/i/didomov. « ^[7] Inu on vstane tar gre domov. ^[8] Kadar tu ty ludie zagledaio, so se začudili inu čestili Boga, kir ie dal tako oblast takim ludem.
- B. ^[9] Inu kadar Jezus undu mumu gre, zagleda on eniga človeika, sedečiga na tim colu, katerimu ie bilu ime Matevž. Inu pravi k nemu: » Hodi za mano. « ^[10] Inu on vstane tar gre za nim. Inu pergudilu se ie, de ie on v nega hiši per mizi sedel. Pole tukai prido dosti colnariev ino grešnikov inu sedo k mizi z Jezusom inu ž nega mlaiši. ^[11] Kadar tu ti farizeji zegladaio, pravio k nega mlaišem: » Zakai vaš moister iei s temi colnarmi inu grešniki? « ^[12] Kadar ie tu pag Jezus zaslišal, pravi k nim: » Ti močni ne potrubuio tiga arzata, temuč ty bolni. ^[13] Poidite tedai inu se vučite, kai ie le-tu: 'Iest imam dobru dopadene na milosti inu nekar na offru.' Iest ne sam prišal klicati te pravične,
- 116| Apd 9,34. Act. 9. ¹¹⁶
- 117| Mr 2,13–17. Lk 5,27–32. Marc. 2. Luc. 5, 15. ¹¹⁷
- 118| Oz 6,6. Mt 12,7. 1 Tim 1,15. Ozee. 6. Matth. 12. 1. Tim. 1. ¹¹⁸

pravične, temuč te grešnike h ti pokuri.«

^[14]*V tim prido k nemu ty Ioannesovi mlaiši inu pravio: »Zakai se mi inu ty farizei čestu postimo, tuy mlaiši pag se ne postio?«* ^[15]*Fezus pag pravi k nim: »Koku mogo ženinovi otroci žalovati, dotle ie ta ženin per nih? Ampag ta čas pride, de ta ženin bode od nih vzet, tedai se bodo postili.* ^[16]*Nisče ne sšiva stariga gvanta z ano debelo zaplata,* ¹²⁰*zakai ta zaplata se zupet oddere inu ta lukna huisi rata.* ^[17]*Inu tiga mošta ne devaio v stare mehuve, sice ty mihuvy se rezdero inu ta mošt se prelye inu ty mihuve konec vzamo. Temuč ta mošt deivaio v nove mihe, taku bode obuie ohranenu.«*

^[18]*Kadar ie on le-tu ž nimi govuril, pole en visši pride inu pade doli pred nim inu pravi: »Gospud, moia sči ie zdai vmerla, ampag pridi inu položi tuiro roko čez no, taku bode spet živa.«* ^[19]*Inu Fezus vstane, gre za nim inu nega jogri.* ^[20]*Inu pole ena žena, katera ie na tei tekoči kry terpeila dvanaist leit, ta perstopi od zada k nemu*

C inu

Marc. 2.
Luc. 5.¹¹⁹

119 | Mr 2,18–22.
Lk 5,33–39.

120 | Corr.: zaplato.

Act. 2.¹²¹

121 | Apd 2,13.

Marc. 5.
Luc. 8.¹²²

122 | Mr 5,22–24.
Lk 8,41–41.

Marc. 5.
Luc. 8.
Levit. 15.¹²³

123 | Mr 5,25–34.
Lk 8,43–48.
3 Mz 15,25.

- inu se dotagne tiga konca nega gvanta,* ^[21]*zakai ona ie sama sebo diala: »De se iest le nega gvanta dotagnem, taku bom iest zdrava.«* ^[22]*Fezus pag se okuli oberne inu kadar no ugleda, pravi: »Zevupaj, muia sći, tuia vera ie tebi pomagala.« Inu ta žena ie zdrava postala od tiga istiga časa.* ^[23]*Inu kadar Fezus v tiga višiga hišo pride inu vidi te pisčice inu ta žalostni šum tih ludi, pravi on k nim: »*^[24]*»Odstopite, zakai ta dekllica nei vmerla, temuč ona spy.« Inu oni so se nemu posmihovali.* ^[25]*Kadar so pag ty ludie issegnani bili, gre on noter inu prime no za roko inu ta dekllica vstane.* ^[26]*Inu ta glass se rezglassi po tei isti vsi deželi.*
- E. ^[27]*Inu kadar Fezus od unot bul naprei gre, gresta za nim dva slepca, ta vpyeta inu pravita: »O, ty syn Davidov, smili sse čez nayu.«* ^[28]*Inu kadar on v hišo pride, perstopita ta slepca k nemu. Inu Fezus pravi k nima: »Veruieta vidva, de iest vama morem tu sturiti?« Natu pravita k nemu: »Gospud, ia.«* ^[29]*Tedai se on dotagne nyu oči inu pravi: »Izide sse vama po vaiu veri.«* ^[30]*Inu nyu oči so se odperle. Inu Fezus nima popriti inu pravi: »Gledaita,*

de

de nisče ne zvei.« ^[31]Ona pag, kadar vun prideta, sta nega ime rezglassila po tei isti vsi deželi.

^[32]V tim pag, kadar onadva vun gresta, pole tukai perpelaio k nemu eniga človeika.

Ta ie bil mutast inu Zludiem obdan. ^[33]Inu kadar ie ta Zludi bil izzagnan, govori ta mutec inu ty ludie so se začudili tar diali:

» Taciga se nei veliku vidilu v tim Izraelu.«

^[34]Farizeji pag so diali: » On goni te hudiče skuzi visšiga tih hudičov.« ^[35]Inu Jezus gre okuli po vseih meistih inu terzih, vuči v nih šulah inu pridiguie ta evangelion od tiga

kralevstva. Inu ozdravla vse žlaht beteže inu vse žlaht bolezni vmei ludmi. ^[36]Inu kadar ie on te ludi vidil, so se nemu v serci smilili. Zakai oni so bili zapusčeni inu reskropleni koker te ovce, kir pastiria ne im-

aio. ^[37]Tedai on pravi k suim jogrom: » Ta žetov ie velika, ampag malu ie tih delavcev. ^[38]Zatu p/r/ossite tiga gospu-

di te žetve, de on delovce
izpahne v suio žetov.«

tot.«

C 2 TA.

F.

Marc. 7.¹²⁷
Luc. 11.

127| Mr 7,32–35.
Lk 11,14–15.

Matth. 12.
Marc. 3.
Marc. 6.¹²⁸
Luc. 13.¹²⁸

128| Mt 12,24.
Mr 3,22.
Mr 6,13.
Lk 13,10–11.

Marc. 6.¹²⁹

129| Mr 6,5.

Luc. 10.
2. Thess. 3.¹³⁰

130| Lk 10,2.
Jn 4,38.

TA X. CAP.

A. Imena tih dvanaistih jogrov, te pošle vun pridigati, nim da oblast čez zcludie, čez boleznj, te vuči kei, komu, kai pridigati inu koku na potu inu v tih hišah se deržati im-
 aio. B. Prerokuie, koku se vsem pravim pridigariem bode godilu, inu veli očitu ta evangeli pridigati. C. Kristus trošta pridi-
 garie, nim pravi, koga se imαιο bati. Bug vedan gleda na nee, de imαιο Kristusa očitu spoznati, za nega volo suie periatle inu život vagati, nega pridigarie erpergovati.

A. **I**Nu on pokliče te dvanaist suih mlaišev k sebi inu nim da oblast čez te nečiste duhe, de te iste oni izgonio inu ozdravio sledni betež inu sledno boležan. ^[2]Tih dvanaist jogrov imena pag so le-ta: ta prvi Simon, imenovan Peter, inu Andreas, nega brat; Iacob, Zebedeov syn, inu Ioannes, nega brat; ^[3]Filipus inu Bartolomeus, Tomaž inu Matevž, ta colnar; Iacobus, Alfeiou syn; Lebbeus s pridevkom Taddeus; ^[4]Simon od Cane inu Iudas Iskariot, kateri ie nega potle frat. ^[5]Le-te dvanaist Jezus pošle inu nim zapovei, rekoč: Ne hodite po tih aydovskih cestah inu ne vlecite v ta meista

131| Mr 3,13–19; 6,7.
Lk 6,12–16; 9,1; 10,1.

Marc. 3, 6.
Luc. 6, 9,
10.¹³¹

meista tih Samaritariev, ^[6]temuč puidite h tim zgublenim ovcom od te izraelske hiše. ^[7]

Poidite pag inu pridiguite tar recite: »Tu nebesku kralovstvu ie bliži prišlu.« ^[8]Te bolnike ozdravite, gobovce očistite, te mertve gori obudite, izžjenite te žludie. Zabston ste vi pryeli, zabston ie daite. ^[9]Vi ne imate im-

eiti zlata, ne srebra, ne kufra v vaših mošnah ^[10]inu obeniga karneria³⁴ na tim potu inu dvei sukni tudi nekar, nekar črevlev inu obene palice. Zakai en delovec ie vreden suie spiže. ^[11]V katero meistu pag oli v terg vi greste, tukai izuprašajte, du ie notri vreden, inu vunkai ostanite, dotle proč vličete. ^[12]

Kadar vi pag greste v to hišo, taku tei myr vsadite, ^[13]inu ie li ta ista hiša vredna, pride čez no vaš myr. Aku pag nei vredna, taku se vaš myr spet q vom poverne. ^[14]Inu aku du vas ne bo gori vzel inu vašiga govorienu ne bode poslušal, taku kadar greste iz te hiše oli iz tiga istiga meista, odtressite ta prah od vaših nug. ^[15]Za risnico vom poveim, de tei Sodomiterievi inu Gomoriterievi deželi laže bode na sodni dan koker takimu meistu.

C 3 Pole,

Mar. 6.¹³²

132| Mr 6,7–8.

Mar. 6.
Luc. 9, 10.
Philip. 2.
1. Tim. 5.¹³³

133| Mr 6,8.
Lk 9,3; 10,4.
Flp 2,14–18.
1 Tim 5,18.

134| Karnier = Ledertasche (Mittelhochdeutsch), tj. popotna torba (SSP).

Marc. 6.
Luc. 9, 10.¹³⁵

135| Mr 6,10.
Lk 9,4–5; 10,5–6.

Marc. 6.
Luc. 9, 10.¹³⁶

136| Mr 6,11.
Lk 9,5; 10,10–11.

Act. 13, 18.¹³⁷

137| Apd 13,50–51; 18,6.

- B. ^[16]*Pole, iest vas poslem koker te ovce vmei sredo tih volkov. Zatu bodite modri koker te kače inu preprosti koker ty golobi.* ^[17]*Varite se pag pred temi ludmi, zakai oni vas bodo čez diali na te rotavže inu vas bodo v tih šulah s temi gaižlami byli.* ^[18]*Inu vas bodo vodili pred vyude inu krale za muio volo, k animu pričovanu čez nee inu čez te ayde.* ^[19]*Kadar vas pag čez dado, taku ne skerbite, koku oli kai vi imate govoriti, zakai vom bode danu v ti isti uri, kai imate govoriti.* ^[20]*Zakai vi ne ste ty, kir tukai govore, temuč vašiga očeta dub ie, kir skuži vas govori.* ^[21]*Onu bo, de en brat tiga družiga bode v to smert daial, oča tiga synu inu ty otroci bodo vstaieli župer nih stariše inu nim h ti smerti pomagali.* ^[22]*Inu vi bote od vseh sovraženi zavolo muiga imena. Ampag kateri do konca dostoy, ta bode obranen.* ^[23]*Kadar vas pag v enim meistu bodo pregananli, taku beizite v enu drugu. Za risnico iest vom poveim, vi ne bote ta izraelska meista obhodili, de poprei nei prišal ta Syn tiga človeka.* ^[24]*Ta mlaiši nei čez suiga moistra,*
- 138| Lk 10,3.
Mr 13,9.
Lk 21,12.
Jn 16,1.
- Luc. 10.
Marc. 13.
Luc. 21.
Ioh. 16.¹³⁸
- 139| Mr 13,11.
Lk 12,11–12; 21,12–15.
- Marc. 13.
Luc. 12, 21.¹³⁹
- 140| Mih 7,6.
- Mich. 7.¹⁴⁰
- 141| Mt 24,9.13.
Jer 1,6–9.
Mt 24,30.
Apd 8,1.
Lk 6,40.
Jn 13,16; 15,20.
- Matth. 24.
Ierem. 1.
Matth. 2, 4.
Act. 2.
Luc. 6.
Ioh. 13, 15.¹⁴¹

ne

ne ta hlapec čez tiga gospudi? ^[25] Onu ie dosti timu mlaišimu, de ie on koker nega moister inu ta hlapec koker nega gospud. So li oni tiga gospodarie Beelcebuba imenovali, koku veliku več bodo oni nega hisšne taku imenovali? ^[26] Zatu se vi nih ne buite. Onu ništer nei zakritu, de bi se nekar ne rezodelu, inu ništer nei skrivnu, de bi se nei zvedilu. ^[27] Kar iest vom poveim v temmi, tu vi poveite na svitlobi. Inu kar vi na tu uhu slišite, tu pridiguite na tih streihah.

Marc. 4.
Luc. 8, 12.¹⁴²

142| Mr 4,22.
Lk 8,17; 12,3.

^[28] Inu ne buite se pred temi, kir tu tellu umore, to dušo pag ne mogo umoriti, temuč tiga se veliko več buite, kir more to dušo inu tu tellu pogubiti v tim peklu. ^[29] Ne prodasta se dva vrabca za en firar inu oben iz le-tih ne pade na zemlo prez vašiga Očeta. ^[30] Vaše glave lassu so tudi vsi štiveni. ^[31] Zatu se vi ne buite, vi ste bulši koker veliku vrabcev. ^[32] Obtu, kateri mene spozna pred ludmi, tiga iest tudi hočo spoznati pred muiem očetom, kir ie v nebessih. ^[33] Kateri pag mene zatay pred ludmi, tiga iest tudi hočo zatayti pred muie[m]c nebeskim očetom.

C.

Luc. 12.¹⁴³

143| Lk 12,4–7.

Marc. 8.
Luc. 9, 12.¹⁴⁴

144| Mr 8,38.
Lk 9,26; 12,24.

Ioh. 19.¹⁴⁵

145| Jn 13,38.

C 4 Vi

40 S. MATEVŽA EVANGELI

- 146| Lk 12,51. Luc. 12.¹⁴⁶ ^[34]*Vi ne imate meiniti, de sem iest prišal h pošlanu ta myr na zemli, iest nesem prišal pošlati ta myr, temuč ta meč.* ^[35]*Zakai iest sem prišal tiga človeika rezdružiti od suiga očeta inu to sčer od suie matere inu to nev- eisto od suie tasče* ^[36]*inu de tiga človeika domači bodo nega sovražniki.* ^[37]*Kateri očeta inu mater več lubi koker mene, ta mene nei vreden.* ^[38]*Inu kateri synu oli sčer več lubi koker mene, ta mene nei vreidan. Inu kateri sui križ nase ne vzame inu ne hodi za meno, ta mene nei vreden.* ^[39]*Kateri sui život naide, ta ga bode zgubil, inu kateri sui život zgubi zu muio volo, ta ga bode nešil.* ^[40]*Kat- eri vas gori vzame, ta mene gori vzame; inu kateri mene gori vzame, ta vzame tiga, kir je mene poslal.* ^[41]*Kateri eniga preroka gori vzame v tim imeni eniga preroka, ta bode eniga preroka lon pryel. Kateri eniga pravičniga gori vzame v tim imeni eniga pravičniga, ta bode eniga pravičniga lon pryel.* ^[42]*Inu kateri eniga iz le-tih nermansih z anem korcem merzle vode napoy le v tim imeni eniga mlaišiga, za risnico*
- 147| Mih 7,6. Mich. 7.¹⁴⁷
- 148| Lk 14; 17. Luc. 14., 17.¹⁴⁸
- 149| Mt 16,25. Mr 8,34–35. Jn 12,25. Lk 9,48; 10,16. Jn 13,20. 1 Kr 17,9–24. Mr 9,37. Matth. 16. Marc. 8. Ioh. 12. Luc. 9, 10. Ioh. 13. 3. Reg. 18.¹⁴⁹ Marc. 9.

vom

vom poveim, on ne bode suiga lona zgubil.

TA XI. CAP.

A. Kristus v tih meistih, v katerih so nega jogri pridigali, tudi sam pridiguie. Kerstnik pošle od sebe iz keihe suie šularie h Kristusu. Kristus hvali Kerstnika pred ludmi. B. H ty Ioannesovi pridigi ludie sylio. Kristus oponaša iudom, kir neso Ioannesu ne nemu verovali. C. Ta evangeli zastopio ty, kir so dobriga, preprostiga serca. Vsi revni imαιο pomuč le per Kristusu iskati.

INu pergudilu se ie, kadar Jezus dokona A.
 Itaku poročene h tim suim dvanaist jogrom, gre on od unot bul naprei vučiti inu pridigati v tih nih meistih. ^[2]Kadar pag Ioannes v ti vozi ta della Kristuseva zasliši, pošle on dva suia mlaiša inu pusti nemu poveidati: ^[3]»Si li ti ta, kir ima priti, oli imamo mi na eniga druziga čakati?« ^[4]Jezus odgovori inu pravi k nima: »Poidita inu poveita spet Ioannesu tu, kar vidva slišita inu vidita. ^[5]Ty slepci pregleduio, ty bromi hodio, ty gobouci bodo očiščeni inu ty glušci slišio, ty mertvi gori vstaieio inu tim boz-

Luc. 7.¹⁵⁰

150| Lk 7,18–22.

Esa. 35.¹⁵¹

151| Iz 35,5.

Esa. 61.¹⁵²

152| Iz 61,1.

C 5 im

- 153| Lk 7,23–27. Luc. 7.¹⁵³ *im se ta evangelion pridiguie. ^[6]Inu dobru ie timu, kir se na meni ne zblazni.« ^[7]Kadar pag ona dva odideta, začne Jezus govoriti h tim ludem od Ioannesa: »Kai ste vi vunkai hodili v to puščavo gledati? Aku en terst, kir se od veitra gible? ^[8]Oli kai ste vun šli gledati? Aku eniga človeika v mehkim gvantu obličeniga? Pole, kateri mekak gvant nossio, so v kralovih hišah. ^[9]Oli kai ste vun šli gledati? Aku eniga preroka? Ia, iest vom poveim, on ie tudi več koker en prerok. ^[10]Zakai on ie le-ta, od kateriga ie pissanu. Pole, iest pošlem eniga muiga angela sem pred tebo, kir bode perpravil tui pot pred tebo. ^[11]Za risnico iest vom poveim, vmei vsemi, kir so od žeen rojeni, nei gori prišal, kir bi vegši bil čez Ioannesa Kerstnika. Le-ta pag, kateri ie mansi v tim nebeskim kralovstvu, ie vegši koker on.*
- B. ^[12]*Inu od tih dnev Ioannesovih tiga Kerstnika do le-tiga dne tu nebesku kralovstvu sylo terpi inu ty, kir sylo deio, ty ie k sebi grabio. ^[13]Zakai vsi preroki inu ta postava so prerokovali do Ioannesa. ^[14]Inu aku vi hoč-*
te
- 154| Mal 3,1. Mr 1,2. Mal. 3. Marc. 1.¹⁵⁴
- 155| Lk 16,16. Luc. 16.¹⁵⁵

te gori vzeti, on ie Elias, kir ie imel priti. ^[15]
 Dur ima vušessa h poslušanu, ta poslušai. ^[16]
 Komu imam iest pag le-to žlaho perglihati?
 Ona ie glih tim otrokom, kir na tim placu
 side inu ^[17] vpyo k suim tovarišem inu pravio:
 'Mi smo vom piskali inu vi ne ste plessali,
 mi smo vom klagovali inu vi se neste plaka-
 li.' ^[18] Ioannes ie prišal, nei ieidel inu nei pyl
 inu oni pravio: 'On ima tiga žludie.' ^[19]
 Prišal ie ta Syn tiga človeika, ta iei inu pye,
 taku pravio: 'Pole le-tiga požreišniga
 človeika inu le-tiga pyanca. En periatel tih
 colnarietv inu tih grešnikov' inu ta modrost
 se mora pustiti prov sturiti od suih otruk.«

^[20] Tedai on začne oponašati tim meistom,
 v katerih ner več so bila nega sylna della
 sturiena inu se neso popravile: ^[21] »Ve tebi
 Korazin, ve tebi Betsaida, zakai de bi taka
 sylna della v tim Tiru inu Sidonu bila stu-
 riena, koker so per vaiu sturiena, one bi bile
 nekadai v tim žaklu inu v pepelu pokuro di-
 ale. ^[22] Ampag iest vom poveim, timu Tiru
 inu Sidonu bode lažei na sodni dan, koker
 vom. ^[23] Inu ti Kapernaum, kir si bilu
 povi-

Mal. 3.
 Luc. 1.
 Ioan. 1.
 Luc. 7.¹⁵⁶

156| Mal 3,23.
 Lk 1,15.
 Jn 1,6.
 Lk 7,31–35.

C.

Luc. 10.¹⁵⁷

157| Lk 10,13–15.

povišanu do nebes, ti boš doli do pekla pah-nenu, zakai de bi v Sodomi taka sylna della bila sturiena, katera so v tebi sturiena, ona bi še do današnjiga dne stala. [24] Ampag iest vom poveim, de Sodomi lažei bode na sodni dan koker tebi.»

D. [25] *V tim istim čassu odgovori Jezus inu pravi: »Iest zahvalim tebe, Oča tih nebes inu te zemle, de si ti le-te riči skril pred temi modrimi inu zastopnimi inu se ie tim preprostim rezodil. [26] Ia, Oča, taku ie dobru dopadene bilu poleg tebe. [27] Vse riči so meni čez dane od muiga očeta. Inu nisče ne zna tiga Synu, temuč le ta Oča, inu nisče ne zna tiga Očeta, temuč le ta Syn inu komu ga ta Syn hoče rezodeti. [28] Pridite sem k meni vsi, kir ste trudni inu obloženi, iest hočo vas spet k veiku perpraviti.*

158| Lk 10,21.
Prg 11,2.

Luc. 10.
Prov. 11.¹⁵⁸

159| Mt 28,18.
Lk 10,22.
Jn 3,35.
Jn 7,48–49; 8,14; 10,15.

Matth. 28.
Luc. 10.
Ioh. 3.
Ioh. 7, 8, 10.¹⁵⁹

160| Sir 6,19.
Jer 6,16.

Eccles. 6.
Ierem. 6.¹⁶⁰

161| Jn 5,3.

1. Ioh. 5.¹⁶¹

[29] *Vžamite nase mui iarem inu se vučite od mene, zakai iest sem krotag inu iz serca pohlevan, taku bote nesli pokoi vašim dušem, [30] zakai mui iarem je priden inu muia butara ie lahka.*

TA

TA XII. CAP.

A. Kristus te lačne jogre , kir so ob praznikih klassovie tergali tar ieili, z dveima exemplama zagovarie. B. Kristus ozdravi eno usehlo roko, s teim vuči, de ob prazhnikih eden drugimu ima do-brutu izkazati. C. Kristus ozdravi eniga vragometniga, zagovarie suie caihne. Govoriene zuper S. Duha se nigdar ne odpusti. D. Na inu po bessedi se človik spozna inu bode obsoien, ludi pegeruio caihne, te bodo aydi ferdamnovali. Priti iudom, de nih reič bode čedale huiši. E. Du so Kristusevi strici inu tete.

Vtim istim času gre Jezus ob sobotah skuzi ta žita inu nega jogri so lačni bili, začno tu klassovie pukati inu ieisti. ^[2]Kadar tu ty farizeji zagledaio, so k nemu rekli: »Pole, tuy jogri deio, kar se ne spodobi ob soboti diati.« ^[3] On pag pravi k nim: »Nei ste li vi brali, kai ie David sturil, kadar ie on lačen bil inu ty, kir so ž nim bili? ^[4]Koku ie on bil šal noter v to Božyo hišo inu ie te svete kruhe iedel, kateri se nemu neiso spodobili ieisti inu tim, kir so ž nim bili, tudi nekar, temuč le samim fariem? ^[5]Oli neste li vi brali v ti postavi, de ty fary ob sobotah v tim templi to soboto prelomio ino so vini
prez

A.

Marc. 2.
Luc. 6.
Deut. 23.¹⁶²

162| Mr 2,23–28.
Lk 6,1–5.
5 Mz 23.

i. Reg. II.¹⁶³

163| 1 Sam 21,3–7.

Luc. 24.¹⁶⁴

164| Lk 24.

46 S. MATEVŽA EVANGELI

- 165| Oz 6,6.
Mt 9,13.
- Osse. 6.
Matth. 9.¹⁶⁵
- 166| Mr 3,1–6.
Lk 6,6–11.
Lk 14,1–6.
- 167| 5 Mz 22,1–4.
- 168| Mr 3,5
Jn 10,7–16; 11,53.
- Marc. 3.
Ioh. 10,
11.¹⁶⁸
- B.
- Deut. 22.¹⁶⁷
- Marc. 3.
Ioh. 10,
11.¹⁶⁸
- prez dolga? ^[6]Iest vom poveim, de tukai ie ta, kir ie vegši koker ta tempel. ^[7]De bi vi veidili, kai ie tu, iest hočo to milost inu nekar ta offer. Vi bi nigdar tih nedolžnih ne ferdamnovali. ^[8]Ta Syn tiga človeika ie en gospud tudi čez to soboto.
- ^[9]Inu on gre od unot naprei, pride v nih šulo ^[10]inu pole, tukai ie bil en človik, ta ie imel eno suho roko. Inu oni vprašajo nega inu pravio: »Ie li tudi prov ob soboti ozdravlati?«, de bi oni nega mogli zatožiti. ^[11]On pag pravi k nim: »Kateri človik ie vmei vami, kir ima eno ovco tar aku ona ob sobotah v eno iamo pade, ne popade ie on inu no ne vzdigne? ^[12]Kuliku več ie bulši en človik koker ena ovca? Obt u se spodobi ob sobotah dobru sturiti.« ^[13]Tedai on reče h timu človeiku: »Iztegni tui roko!« Inu on no iztegne inu ona spet zdrava postane koker ta druga. ^[14]Natu ty farizeji gredo vun inu se sveituijo čez nega, kaku bi ga pogubili. ^[15]Kadar pag Jezus tu zveji, se od unot ugane. Inu za nim gre dosti ludi inu on nee vse ozdravi. ^[16]Inu nim popriti, de oni ga ne rezglassio, ^[17]de se dopolni,

polni, kar ie govorienu skuzi Ezaiia preroka, kir pravi: ^[18]»Pole, le-ta ie mui hlapec, kateriga sem izvolil, inu mui lubši, na tim muia duša ima dobru dopadene. Iest hočo na nega položiti mui dub inu on bode tim aydom to pravdo oznanil, ^[19]on se ne bode kregal inu vpil inu nisče ne bo nega štíme na gassah slišal. ^[20]Tiga xmaneniga tersta ne rezłomi inu tiga kadečiga tabtu ne ugassi, dotle to pravdo ne izpela do premagane. ^[21]Inu ty aydie bodo na nega ime vupali.«

^[22]Tedai ie bil eden, s teim Złudiem obdan, k nemu perpelan; ta ie bil sleip inu mutast. Inu on nega ozdravi taku, de ta slepac inu mutec ie govuril inu videl. ^[23]Inu vsi ludie so se bali tar začudili inu so diali: »Nei li le-ta ta Davidov syn?« ^[24]Ty farizei pag, kadar tu zaslišē, pravio: »On drigači te złudie vun ne goni, temuč skuzi Beelcebuba, tiga višiga tih złudiev.« ^[25]Kadar pag Jezus zastopi nih misli, pravi k nim: »Sledne kralovstvu, kir ie samu sebi zuper rezdilenu, bode pustu. Inu vsaku meistu oli hiša, kir ie sebi zuper rezdilena, ne more obstati.

Tar

Esa. 41. ¹⁶⁹

169| Iz 42, 1–4.

Luc. 11.
Matth. 9.
Mar. 3.
Luc. 11. ¹⁷⁰

170| Lk 11, 14–23.
Mt 9, 34.
Mr 3, 22.
Lk 12, 10.

- [26] *Tar aku en žludi tiga družiga vun goni, taku ie on sam sebi župer rezdilen, koku tedai nega kralevstvu more obstati?* [27] *Aku iest pag te žludie skuzi Belcebuba izganem, skuzi koga tedai vaši otroci zganeio? Zatu oni bodo vaši rihtary.* [28] *Aku iest pag te žludie skuzi tiga Duha Božyga izganem, taku ie došlu k vom tu krelevstvu Božye.* [29] *Sice koku more du v eniga močniga hišo piti, nemu nega pobištvu porupati, temuč, de on poprei tiga močniga zveže. Inu tedai on vže nega hišo obrupa?* [30] *Kateri nei ž meno, ta ie župer mene, inu kateri ž meno ne pobira, ta rezmečue.* [31] *Obtu iest vom poveim, vsag greih inu šentovane bode tim ludem odpusčenu, ampag tu šentovane župer*
- 171| Lk 11,21–23. Luc. 11.¹⁷¹
- 172| Mr 3,28–29. Lk 12,10. Marc. 3.¹⁷² Luc. 12.
- 173| 1 Sam 2,25. i. Reg. 2.¹⁷³
- [32] *Svetiga Duha ne bode odpusčenu tim ludem. Inu kateri kai govori župer Synu tiga človeika, timu bode odpusčenu, ampag kateri kai govori župer Svetiga Duha, timu ne bode odpusčenu na tim inu na unim sveitu tudi nekar.«*
- D. [33] *Oli vi sturite tu drivu dobru inu nega sad dober, oli sturite tu drivu hudu inu nega sad hud, žakai od tiga sadu se spojna tu drevu.*

Vi

<p>^[34] <i>Vi madraska žlahta, koku vi morete dobru govoriti, kir ste hudi? Zakai iz obilia tiga serca ta vusta govore.</i> ^[35] <i>En dober človik iz dobriga šaca suiga serca dobru naprei pernesse. Inu en hud človik iz suiga hudiga šaca tu hudu naprei pernesse.</i> ^[36] <i>Iest pag vom pov-eim, de ty ludie od sledne nepridne bessede, kir so govurili, morajo dati raitingo na sodni dan.</i> ^[37] <i>Zakai iz tuih bessed boš ti provsturien. Inu iz tuih bessed boš ti ferdamnan.</i> ^[38] <i>Tedai odgovore nemu eni iz tih pisariev inu farizeiov inu pravio: »Moister, mi hočmo en caihen od tebe viditi.«</i> ^[39] <i>Inu on odgovori tar pravi k nim: »Ta hudi inu prešuski rud isče caihnov inu nemu ne bode oben caihen dan, samuč ta caihen tiga pre-roka Ionasa.</i> ^[40] <i>Zakai, koker ie Ionas byl try dni inu try noči v tim trebuhu te valske ribe, taku bode tiga človeika Syn try dni inu try noči v serci te zemle.</i> ^[41] <i>Ty ludie od Ninive bode na sodni dan gori vstaieli z le-to žlahto inu to ferdamnali, zakai oni so diali to pokuro po tei Ionasovi pridigi. Inu pole, tukai ie več koker Ionaz.</i> ^[42] <i>Ta kralica od puldne bode na sodni dan</i></p>	<p>Matth. 7. Luc. 6. Psal. 39.¹⁷⁴</p>	<p>174 Mt 7,16–20. Lk 6,44. Ps 37,12.</p>
<p>^[37] <i>Zakai iz tuih bessed boš ti provsturien. Inu iz tuih bessed boš ti ferdamnan.</i> ^[38] <i>Tedai odgovore nemu eni iz tih pisariev inu farizeiov inu pravio: »Moister, mi hočmo en caihen od tebe viditi.«</i> ^[39] <i>Inu on odgovori tar pravi k nim: »Ta hudi inu prešuski rud isče caihnov inu nemu ne bode oben caihen dan, samuč ta caihen tiga pre-roka Ionasa.</i> ^[40] <i>Zakai, koker ie Ionas byl try dni inu try noči v tim trebuhu te valske ribe, taku bode tiga človeika Syn try dni inu try noči v serci te zemle.</i> ^[41] <i>Ty ludie od Ninive bode na sodni dan gori vstaieli z le-to žlahto inu to ferdamnali, zakai oni so diali to pokuro po tei Ionasovi pridigi. Inu pole, tukai ie več koker Ionaz.</i> ^[42] <i>Ta kralica od puldne bode na sodni dan</i></p>	<p>Luc. 19. 2. Reg. 1.¹⁷⁵</p>	<p>175 Lk 12,22. 1 Sam 1,16.</p>
<p>^[39] <i>Inu on odgovori tar pravi k nim: »Ta hudi inu prešuski rud isče caihnov inu nemu ne bode oben caihen dan, samuč ta caihen tiga pre-roka Ionasa.</i> ^[40] <i>Zakai, koker ie Ionas byl try dni inu try noči v tim trebuhu te valske ribe, taku bode tiga človeika Syn try dni inu try noči v serci te zemle.</i> ^[41] <i>Ty ludie od Ninive bode na sodni dan gori vstaieli z le-to žlahto inu to ferdamnali, zakai oni so diali to pokuro po tei Ionasovi pridigi. Inu pole, tukai ie več koker Ionaz.</i> ^[42] <i>Ta kralica od puldne bode na sodni dan</i></p>	<p>Matth. 16. Marc. 8. Luc. 11.¹⁷⁶</p>	<p>176 Mt 16,4. Mr 8,12. Lk 11,29.</p>
<p>^[40] <i>Zakai, koker ie Ionas byl try dni inu try noči v tim trebuhu te valske ribe, taku bode tiga človeika Syn try dni inu try noči v serci te zemle.</i> ^[41] <i>Ty ludie od Ninive bode na sodni dan gori vstaieli z le-to žlahto inu to ferdamnali, zakai oni so diali to pokuro po tei Ionasovi pridigi. Inu pole, tukai ie več koker Ionaz.</i> ^[42] <i>Ta kralica od puldne bode na sodni dan</i></p>	<p>Ioh. 2.¹⁷⁷</p>	<p>177 Jn 2,1.</p>
<p>^[41] <i>Ty ludie od Ninive bode na sodni dan gori vstaieli z le-to žlahto inu to ferdamnali, zakai oni so diali to pokuro po tei Ionasovi pridigi. Inu pole, tukai ie več koker Ionaz.</i> ^[42] <i>Ta kralica od puldne bode na sodni dan</i></p>	<p>Ioh. 3.¹⁷⁸</p>	<p>178 Jn 3,5,8.</p>
<p>^[42] <i>Ta kralica od puldne bode na sodni dan</i></p>	<p>3. Reg. 10.¹⁷⁹</p>	<p>179 1 Kr 10,1–10,24.</p>

D gori

- 180| 2 Krn 9,1–12. 2. Paral. 9.¹⁸¹ *gori vstala z le-to žlaho inu to bode fer-damnala. Zakai ona ie od kraiev te zemle prišla poslušati tiga Salomona modrost. Inu pole, tukai ie več koker Salomon. [43] Kadar pag ta nečisti duh od tiga človeika vun pride, taku on prohodi ta suha meista, isče pokoia tar tiga ne naide. [44] Tedai on pravi: 'Iest se hočo spet verniti v muio hišo iz katere sem vun šal.' Inu kadar on pride tar to naide praznuioč inu pometeno tar lipu nareieno, [45] tedai on tiakai gre inu vzame k sebi sedem družih duhov, kir so huši koker on, inu kadar oni noter prido, prebivaio tukai. Inu tu pusledne tiga človeika bo huiše koker tu pervu. Taku se le-tei hudi žlahi bode tudi godilu.»*
- 181| Lk 11,24–26. Luc. 11.¹⁸²
- 182| 2 Pt 1,4. Heb 6,4. 2. Pet. 1. Heb. 6.¹⁸²
- F. [46] *Ta čas, kadar ie še on taku s temi ludmi govuril, pole, nega mati inu brati so vuni stali, ty so hoteli ž nim govuriti. [47] Inu eden pravi nemu: »Pole, tuia mati inu tui brati vuni stoie inu hote s tebo govoriti.« [48] On pag odgovori inu pravi h timu, kir ie bil nemu tu oznanil: »Du ie muia mati? Inu du so mui brati?« [49] Inu iztegne suio roko čez suie mlaiše inu pravi: »Pole, le-tu ie muia mati*
- inu*

inu mui brati. ^[50] *Zakai vsakateri, kir dei to volo muiga očeta, kir ie v nebessih, ta isti ie mui brat, sestra inu mati.*

Ioh. 15.¹⁸⁴

184| Jn 15,10–16.

TA XIII. CAP.

A. Pergliha od semena, v ti Kristus pravi, čiga ie dolg, de nih malu po pridigi deio. B. Zakai Jezus skuzi perglihe govori. C. Izlaga te perglihe od semena. D. Pergliha od kokole ali lulke. S to vuči, de vselei v ti kersčanski gmani ty hudi vmei dobrimi bodo. E. S teima dveima perglihama od zhenfoviga zerna inu od quassu prerokuie, de skuzi to maihino preprosto pridigo tiga evangelia se veliku ludi h pravi veri preoberno. F. Izlaga to pergliho od lulke, v ty pravi, kadai on bode te hude od dobrih ločil. G. Ty dvei perglihi od šaca inu perle vuče, de bulšiga blaga nei koker Kristus, kir v ti niví, v tim evangeliu skriven leži. H. Pergliha od ribske mreže, s to vuči, de stuprav na sodni dan ty dobri od hudih bodo ločeni. I. Kristus ž nega vukum ie od suih znancev zaveržen.

NA ta isti dan gre Jezus iz te hiše inu *sede poleg tiga moria.* ^[2] *Inu se k nemu zbere dosti ludi, taku de ie on v ta čoln stopil inu sede inu vus folk stoy na tim breigu.* ^[3] *Inu on k nim veliku govori skuzi perglihe inu pravi: »Pole, eden sevec ie šel vun*

A.

Marc. 4.
Luc. 8.¹⁸⁵185| Mr 4,2–3.
Lk 8,4–8.

D 2 siati

siati ^[4]inu v tim, kadar on seie, nekateru ie palu na ta pot inu te ptice so prišle inu so ie pozobale. ^[5]Nekateru pag ie palu na kamenovu, kir nei veliku zemle bilu inu ie skorai vzešlu zatu, kir nei globoke zemle imeilu. ^[6]Kadar ie pag tu sonce vzešlu, ie uvenilu inu kadar nei korena imeilu, ie usehlu. ^[7]Nekateru pag ie palu vmei tu terne inu tu terne ie gori zraslu inu ie zadušilu. ^[8]Nekateru pag ie palu na dobro zemlo inu ie dalu sad, nekateru samo stu, nekateru samo šestdeset, nekateru samo trideset. ^[9]Kateri ima vušessa h poslušanu, ta poslušai.«

B.

186| Mr 4,10.13.34.
Lk 8,4.9-10.

Mar. 4.
Luc. 8. ¹⁸⁶

^[10]Inu ty jogri stopio k nemu inu pravio:
»Zakai ti skuzi te perglike k nim govoris?«

^[11]On odgovori inu pravi k nim: »Zakai vom ie danu, de vi znate to skrivnust tiga nebeskiga kraljevstva, le-tim pag nei danu. ^[12]

187| 2 Kor 3,11.
Mt 25,29.
Mr 4,24.
Lk 8,18; 9,26.

2. Cor. 3.
Matth. 25.
Mar. 4.
Luc. 8, 19. ¹⁸⁷

Zakai kateri ima, timu bode danu, de bude obilnu imel, kateri pag ne ima, od tiga bode tudi vzetu tu kar on ima. ^[13]Obtu iest k nim skuzi perglike govorim, zakai oni videoč ne vide inu poslušaoč ne slišio inu ne zastopio.

^[14]Inu na nih bode dopulneno tu Esayovu prerokovane, kir pravi: 'S temi vušessi bote vi

188| Iz 6,9-10.

Esa. 6. ¹⁸⁸

vi slišali inu ne bote razumeili inu z gledačima očima bode gledali inu ne bote vidili, ^[15]zakai le-tih ludi serce ie obterpneilu inu nih vušessa hudu slišio inu nih oči so za-perte. De kei kadai z očima ne ugledaio inu z vušesi zaslišio inu s teim sercom zastopio inu se preoberno inu nee ozdravim. ^[16]*Am-pag dobru ie vašim očim, kir vidio, inu vašim vušessom, kir slišio.* ^[17]*Za risnico iest vom poveim, de dosti prerokov inu pravičnih so želeti viditi, kar vi vidite, inu neso vidili inu slišati, kar vi slišite, tar neso slišali.*

^[18]*Poslušajte tedai vi to pergliho od tiga sevca.* ^[19]*Kadar du poslušā to bessedo od tiga kraljevstva inu te ne zastopi, taku pride ta hudi inu izdere tu, kar ie v nega sercei vsianu. Inu le-ta ie ta, kir ie poleg tiga potu vsiana.* ^[20]*Inu tu, kir ie na kamenatu vsianu, ie le-ta, kir to bessedo poslušā inu to isto zda-ici z vesseliem gori vzame.* ^[21]*Oli ona v sebi ne ima korena, temuč ona kratig čas obstoy, ka-dar te nadluge inu preganane se začno za volo te bessede, taku zdaici se zmoti.* ^[22]*Le-tu pag, kir ie vmei tu terne vsianu, ie ta, kir to*

D 3 bessedo

Luc. 10.¹⁸⁹

189| Lk 10,23.

1. Pet. 1.¹⁹⁰

190| 1 Pt 1,10–12.

C.

Marc. 1.
Luc. 8.¹⁹¹

191| Mr 4,13–20.
Lk 8,11–15.

bessedo poslušā inu ta skerb tīga svita tar golufia tīga blaga to bessedo xaduši inu brez sada rata. ^[23]Le-tu pag, kir ie v dobro zemlo vsianu, ie ta, kir to bessedo poslušā inu to xastopi, kir potle tudi sad pernesse inu sturi nekateru samo stu, nekateru samo šestdesset, nekateru sam/o/tridesset.«

D. ^[24]On nim eno drugo pergliho naprei položi inu pravi: »Tu nebesku kralovstvu ie perglibanu enimu človeiku, kir ie dobru seime sial na suo nivo. ^[25]Kadar so pag ty ludie spali, pride nega sovražnik inu vseie to lulko vmei pšenico inu gre proč. ^[26]Kadar pag ta trava zraste inu sad pernesse, tedai se tudi prikaže ta lulka. ^[27]Ty hlapci pag perstopio h timu gospodariu inu k nemu govore: 'Gospud, nei si li ti dobru seime sial na tuio nivo? Od kod tedai ona ima to lulco?' ^[28]On pravi k nim: 'Tu ie en sovražnik sturil.' Ty hlapci pag k nemu reko: 'Hočeš li tedai, de tiakai gremo inu to izplivemo?' On pravi: ^[29]Nekar, de vi, plevoč to lulco, ž no tudi to pšenico ne izpučete. ^[30]Pustite obuie sred rasti do žetve inu v tim času te žetve, iest hočo h tim žencom reči: Izbe-

rite

192| Mr 4,26.

Marc. 4.¹⁹²

rite nerpoprei to lulco inu v snopovie zvežite, de se sežge, ampag to pšenico poberite v muie svisli.

^[31] On nim eno drugo pergliho naprei položi inu pravi: » Tu nebesku kralovstvu ie glih enimu zenfovimu zernu, katero človik vza-me inu ie vseie na suio nivo, ^[32] kateru ie ner-mansī vmei vsemi seimeni. Kadar pag xra-ste, taku ie nervegši vmei vsemi zelisčemi inu bode enu drivu, taku de te ptice pod ne-bom prido inu gnezdio na nega veiah.« ^[33]

E.

Eno drugo pergliho ie on k nim govuril. » Tu nebesku kralovstvu ie glih enimu kvassu, kateri ena žena vzame inu ga omessi vmei try polovnike moke, dotle vse skuzi okvassi.«

Marc. 4.¹⁹³

193| Mr 4,20.

^[34] Le-tu vse ie Jezus govuril skuzi perglihe h tim ludem inu on prez perglih ništer nei k nim govuril. ^[35] De bode dopolnenu, kar ie go-vorienu skuzi tiga preroka, kir pravi: » Iest hočo odpreti muia vusta v tih perglihah inu hočo izreči te riči, kir so bile skrivene od za-četka tiga svita.«

Luc. 13.¹⁹⁴

194| Lk 13,21.

Marc. 4.¹⁹⁵

195| Mr 4,10.

Psal. 77.¹⁹⁶

196| Ps 78,2.

^[36] Tedai Jezus pusti te ludi od sebe inu pride domov inu k nemu perstopio nega jogri inu pravio: » Izložī nom to pergliho od

F.

D 4 lulke

- 197| Mr 4,10. Marc. 4.¹⁹⁷ *lulke na tei nivi. [37] On odgovori inu pravi k nim: »Le-ta, kir seie tu dobru seime, ie ta Syn tega človeika. [38] Ta niva ie ta sveit, tu dobru seime so ty otroci tiga kraljevstva. Ta*
- 198| Raz 14,15–16. Apoc. 14.¹⁹⁸ *lulca so ty otroci tiga Hudiga. [39] Ta sovražnik, kir ie seie, ie ta Hudič. Ta žetov ie ta konec tiga svita. Ty ženci so ty angeli. [40] Koker se ta lulka izpleva inu se z ognem sežga, taku se bo godilu na koncu tiga svita. [41] Ta Syn tiga človeika bode poslal suie angele inu oni bodo izbirali iz nega kraljevstva vse zmote inu te, kir krivo deio. [42] Inu ie bodo vergli v to ogneno peč, tukai bode iok inu škripane tih zob. [43] Tedai bodo ty pravični*
- 199| Dan 12,3.
Mdr 3,15.
1 Kor 15,51. Dan. 12.
Sap. 3.
1. Cor. 15.¹⁹⁹ *sveitili koker tu sonce v tim kraljevstvi nih Očeta. Dur ima vušessa h poslušanu, ta poslušai.*
- G. ^[44] *Spet ie glih tu nebesku kraljevstvu enimu skrivenimu šacu v ti nivi, kateriga ie en človik nešel inu ga ie skril. Inu on gre od vesselia, ker ie on čez ta isti imel, inu proda vse, kar on ima, inu kupi to isto nivo. [45] Spet ie glih tu nebesku kraljevstvu enimu kupcu,*
- 200| Flp 3,21. Philip. 3.²⁰⁰ *kir ie lipe perle iskal. [46] Inu kadar on*

eno

eno cilu drugo perlo naide, gre tiakai inu proda vse, kar on ima, inu kupi to isto.

^[47] *Spet ie glih tu nebesku kraljevstvu eni mreži, kir ie veržena v tu morie, s katero se vse žlaht rybe vkupe vleko.* ^[48] *Inu kadar ie ona polna, taku io vleko h timu kraiu inu sedeio tar vkupe zbiraio te dobre v nih posodo. Katere so pag hude, te iste proč vunkai vergo.* ^[49] *Taku se bode godilu na koncu tige svita. Ty angeli vun prido inu bodo ločili te hude od tih pravičnih.* ^[50] *Inu ie bodo metali v to ogneno peč. Tukai bode plač inu škripa-ne tih zob.»* ^[51] *Inu Jezus pravi k nim: »Ste li vi le-tu vse to zastopili?« Oni pravio: »Ia, Gospud.»* ^[52] *On k nim pag reče: »Zatu en vsaki pissar, vučen h timu nebeskimu kraljevstvu, ie glih enimu hišnimu očetu, kir iz suiga šaca naprei nesse novu inu staru.«*

^[53] *Inu pergudilu se ie, kadar ie Jezus dokonal le-te perglihe, gre on od unot* ^[54] *inu pride v suio očino deželo. Inu nee vuči v nih šulah, taku de so se strahom začudili inu so diali: »Od kod pride le-timu taka modrost inu muč?«* ^[55] *Nei li on eniga cimermana syn? Nei li nega materi Maria ime? Inu nega*

D 5 brati

H.

Matth. 25.²⁰¹

201| Mt 25,32.

Matth. 25.²⁰²

202| Mt 25,30.

I.

Marc. 7.
Luc. 4.²⁰³203| Mr 7,24.
Lk 4,14.42-44.Ioan. 6.²⁰⁴

204| Jn 6,42.

205| Mr 7,24–37.
Lk 4,24.
Jn 4,44.

Marc. 7, 7.
Luc. 4.²⁰⁵
Ioh. 4.

brati Iacob inu Iozes, Simon inu Iudas. ^[56]Inu nega sestre, nei so li vse per nas? Od kod tedai nemu tu vse pride?« ^[57]Inu so se na nim zmotili. Jezus pag pravi k nim: »En prerok nigdir nei prez časti koker v sui royenski deželi inu na suim domu.« ^[58]Inu on tukai nei sturil veliku caibnov za volo nih nevere.

TA XIII. CAP.

A. Za čes volo ie Ioannes Kerstnik ulovlen inu kefan. Tetrarha, se pravi en vyud, kir ie postavljen čez ta četerti deil eniga kraljevstva oli ene dežele. B. Jezus se ugame Erodežu v eno puščavo, undu špiža s peteimi kruhi inu z dveima ribama več koker pet tissuč mož. C. Čez jogre pride ponoči ena velika fortuna. H tim gre Jezus verhu moria inu Petru, kir ie tonil, pomaga. V Genezaretski deželi ozdravi vse, kir so se nega gvanta dotegnili.

206| Mr 6,14–29.
Lk 9,7–9.
Lk 3,1.19.

Marc. 6.
Luc. 9.
Luc. 3.²⁰⁶

A.

V*Tim istim času usliši Erodež tetrarha ta glas od Jezusa. ^[2]Inu on pravi k suim služabnikom: »Le-ta ie Ioannes Kerstnik, on ie od smerti vstal, zatu so nega dela taku sylna.« ^[3]Zakai Erodež ie bil Ioannesa uiel inu zvezal tar postavil v to iečo za volo te Erodiade, nega brata Filipove*

žene.

žene. ^[4] Zakai Ioannes ie k nemu dial: »Onu nei prov, de ti no imaš.« ^[5] Inu on bi ga rad umoril, oli on se ie bal tih ludi, zakai oni so nega koker eniga preroka deržali. ^[6] Kadar ie pag Erodež sui rojeni dan obhaiel, ie te Erodiade sči plessala pred nim. Tu ie dobru dopalu temu Erodežu. ^[7] Zatu ie on s prisego oblubil ni dati, karkuli bi ona prossila. ^[8] Ona pag, koker ie poprei bila podvučena od nee matere, pravi: »Dai meni tukai v eni skledi tiga Ioannessa Kerstnika glavo.« ^[9] Inu ta kral žalosten postane. Oli zavolo te persege inu teh, kir so ž nim per mizi sideli, zapovei ni dati. ^[10] Inu on pošle tar odseka Ioannezu glavo v ti ieči. ^[11] Inu nega glava ie bila semkai pernessena v eni skledi inu ie dana tei deklenci inu ona tu nesse sui materi. ^[12] Inu nega mlaiši prido inu vzdigneio tu nega telu inu ie pokopaio. Natu gredo tar tu oznanio Jezusu.

^[13] Kadar tu Jezus usliši, stopi on od unot v enim čolnu v eno puščavo sam inu kadar tu ty ludie zaslišio, gredo za nim k nogom iz tih meist. ^[14] Inu Jezus pride sem naprei, ugleda to veliko množico tih ludi inu

se ie

Levit. 18.²⁰⁷

207| 3 Mz 18,16.

Matth. 21.²⁰⁸

208| Mt 20,21.

Gen. 40.²⁰⁹
Marc. 6.²⁰⁹

209| 1 Mz 40,20.
Mr 6,17.21.

B.

Marc. 6.
Luc. 9.²¹⁰
Ioan. 6.

210| Mr 6,30–44.
Lk 9,11.
Jn 6,1–4.

se ie čez nee usmilil inu te ozdravi, kir so vmei nimi bolni bili. ^[15]Na večer pag stopio k nemu nega jogri inu pravio: »Le-tu ie ena pusčava inu nuč sem perhaie, pusti te ludi od sebe, de gredo v te vassi inu sebi spižo kupio.«^[16]Fežus pag pravi k nim: »Onu nim nei potreiba poiti, daite vi nim iesti.«^[17]Oni pag reko k nemu: »Mi ne imamo več tukai koker pet kruhov inu dwei ribi.«^[18]Inu on pravi: »Pernessite vi meni te iste semkai!«^[19]Inu on zapovei tim ludem doli seisti na to travo. Iuu²¹¹ vzame te pet krube inu te dwei ribi, pogleda gori v nebessa, zahvali tar rezłomi inu da te krube tim jogrom, ty jogri pag dado tim ludem. ^[20]Inu so ieili vsi inu so siti bili inu so vzdignili, kar ie čez ostalu od kossov, dvanaist polnih korb. ^[21]Tih pag, kir so ieili, ie bilu okuli pet tissuč mož prez žen inu otruk.

211|Inu.

C. ^[22]Inu Fežus ie zdaici permoral suim jogrom, de so stopili v ta čoln inu de so se pred nim ke čez pelali, dotle ie on te ludi pustil od sebe. ^[23]Inu kadar ie on te ludi od sebe pustil, gre on gori na eno goro sam, de bi molil. Inu na večer ie le on sam undukai bil. ^[24]Inu ta čoln

212| Mr 6,46.
Jn 6,15.
Lk 6,12.Marc. 6.
Ioan. 6,
Luc. 6.²¹²

čoln ie bil na sredi tiga moria inu ie nadlugo
 terpil od tih vallov, zakai ta veiter ie bil nim
 zubper. ^[25] Ob četerti nočni vahti pag pride Je-
 zus k nim inu hodi verhu moria. ^[26] Inu kadar
 ty jogri zagledaio nega, gredočiga verhu mo-
 ria, so se ustrašili inu reko: »Tu ie ena po-
 sšast« inu zevpio od straha. ^[27] Ampag Jezus
 zdaici k nim pregovori inu pravi: »Bodite
 serčni, iest sem. Ne buite se!« ^[28] Peter pag ne-
 mu odgovori inu pravi: »Gospud, si li ti?
 Taku ukaži meni poiti h tebi na tei vodi.« ^[29]
 Inu on pravi: »Poidi sem.« Inu Peter stopi iz
 tiga čolna inu gre verhu vode, de bi on k Je-
 zusu prišal. ^[30] Kadar on pag vidi ta močan
 veiter, se prestraši, inu kadar začne topiti se,
 zavpye inu pravi: »Gospud, ohrani mene!« ^[31]
 Jezus pag iztegne zdaici suio roko inu ga po-
 pade inu pravi k nemu: »O ti maluveran, za-
 kai si cbivlal?« ^[32] Inu kadar ona stopita v ta
 čoln, potihne ta veitar. ^[33] Ty pag, kir so v tim
 čolni bili, prido inu pado doli na kolena pred
 nim inu pravio: »Ti si risničnu Božy Syn.« ^[34]
 Inu kadar se prepelaio, prido v to deželjo Ge-
 nezaret. ^[35] Inu kadar ty ludie tiga istiga kraye
 nega zveido, posleio po vsi deželi oku-
 li,

Marc. 6.²¹³

213| Mr 4,39.

*li inu k nemu pernesso vse žlaht bolnike. [36]
Inu so ga prossili, de bi le-tiga kraie nega
gvanta dotagnili. Inu kuliku se ie dotagni-
lu, so zdravi postali.*

TA XV. CAP.

A. Kristus razodeva to farizevsko hi-
navščino, kir so nih postave čez Božye
stavili, inu pravi, de tu, kar ie Bug po-
stavil, ostane, kar so pag ludie gori na-
redili, tu bode s kurenom izdertu. B.
Kristus pravi, de nikar ta špendia, te-
muč ty greihi oskrunio tiga človeika. C.
Ozdravi ene aydine sčer zavolo nee ve-
like, terdne inu stonovite vere. D. Na
eni galileiski gori vse žlaht bolnike oz-
dravi. E. Sedmeni kruhi inu maihinu ri-
bicami spiža štiri tavžent mož inu nih
družino.

A. **T**Edai prido k Jezusu ty pissary inu fari-
zei od Ieruzalema inu pravio: [2] »Zakai
tui jogri prestopuio to postavo tih starišev? Oni
ne umio nih rok, kadar kruh ieido.« [3] On pag
odgovori inu pravi k nim: »Zakai vi prestopui-
ete to Božyo zapuvid za vaše postave volo? [4]
Bug ie zapovedal, rekoč: 'Ti imaš poštovati
očeta inu mater' inu 'Kateri očeta oli mater
kolni, ta ima smertio umreti.' [5] Vi pag pravite:
'Kateri re- č

214| Mr 7,10.
1 Mz 20,12.
5 Mz 27,16.

Marc. 7.
Exod. 20.
Deut. 27.²¹⁴

če k očetu oli k materi: 'Ta dar, kir od mene se offra, ta isti tebi k nucu pride.' S teim ste sturili, ^[6]de nisče naprei suiga očeta oli suio mater ne poštuie, inu ste taku to Božyo zapuvid gori vzdignili za vaše postave volo. ^[7]Vi samopravičari, ta Ezaias ie prov od vas prerokoval inu dial: ^[8]'Le-ty ludie se k meni ž nimi vussti perbližiuo inu ž nimi žnabli mene poštuio. Ampag nih serce ie deleč od mene. ^[9]Oli oni zabston meni služio, kadar oni vuče take vuke, kir ne so samuč človeske zapuvidi.' « ^[10]Inu on pokliče k sebi te ludi inu pravi k nim: »Poslušajte inu rezoumeite: ^[11]tu, kar v ta vusta gre, tiga čoveika ne sturi nečistiga, temuč, kar iz vust gre, tu istu sturi tiga človeika nečistiga. « ^[12]Tedai stopio k nemu nega jogri inu pravio: »Veiš li, de ti farizeji, kadar so oni le-to bessedo slišali, so se žmotili?« ^[13]On pag odgovori inu pravi: »Vsaku zasaiene, kateru mui Oča nebeski nei zasadel, bode iztreblenu. ^[14]Pustite ie, oni so slipi inu teh slepcov vodci. Kadar slepec slepca vodi, taku oba v iamo padeta. «

Peter

Prov. 28.²¹⁵

215|Prg 28,7.

Esa. 29.
Ezech. 33.²¹⁶

216|Iz 29,13.
Ezk 33,32.

Act. 5.²¹⁷

217|Apd 5,38–39.

Esa. 42.
Luc. 6.²¹⁸

218|Iz 42,7.
Lk 6,39.

- 219| Mr 7,6–7. Marc. 7.²¹⁹ B. ^[15]Peter pag odgovori inu pravi k nemu: »Izložī nom to perglibo.« ^[16]Fexus pag pravi: »Inu še tudi vi ste nezastopni? ^[17]Se nekar ne rezoumeite, de vse, kar v usta gre, tu gre v trebuh inu bode ozdalai vun verženu. ^[18]Ampag tu, kar iz vust gre, tu gre iz tiga serca, inu tu istu sturi tiga človeika nečistiga. ^[19]Zakai iz serca vun grtdo²²⁰ hude misli, ty uboy, presuštvu, kurbarya, tatvina, krive priče, kletva. ^[20]Le-te so riči, katere omadežūio tiga človeka. Ampag s temi neumivenimi rokami ieisti, tiga človeika ne omadeži.«
- 220| Gredo. C. ^[21]Inu Fexus gre vun od unot inu se ugane v te kraie tiga Tyra inu Sydona. ^[22]Inu pole, ena kanineiska žena pride od tih istih kraiev inu vpije za nim tar pravi: »O, Gospud, ti Davidov syn, smili sse čez me. Muia sči bo zlu od Zludia martrana.« ^[23]On pag ni nei odgovoril ene besede. Natu perstopio k nemu nega jogri, prossio nega inu pravio: »Pust[ī]^e io od sebe, zakai ona vpye za nami.« ^[24]On pag odgovori inu pravi: »Iest nesem poslan samuč h tim zgublenim ovcom od te izraelske hiše.« ^[25]Ona pag pride inu pade doli pred nim inu pravi: »Gospud, pomagaj meni.« ^[26]On pag od-
- govori

govori inu pravi: »Nei spodobnu, de se tim otrokom kruh vzame inu de se tim psyčem verže.« ^[27]Ona pravi: »Ia, Gospud, oli ty šcenci vsai ieido od tih drobtin, kir padaio iz te mize tih gospudov.« ^[28]Tedai Fezus odgovori inu pravi k ni: »O, žena, velika ie tuiava vera, tebi se sturi, koker hočeš.« Inu nee sći ie v tisti uri zdrava postala.

^[29]Inu Fezus gre od unot bul naprei inu pride poleg tiga Galileiskiga moria. Inu gre gori na eno goro inu tukai sidi. ^[30]Inu k nemu prido veliku ludi, ty sebo perpelaio bromce, slepce, mutce, krulavce inu družih veliku inu te so metali pred Fezuseve noge. Inu on te ozdravi, ^[31]taku de so se ty ludie začudili, kadar so oni vidili te mutce govoriti, te krulove zdrave, te brome hoditi, te slipe viditi inu so čestili tiga Izraelskiga Boga.

^[32]Inu Fezus pokliče k sebi suie jogre inu pravi: »Meni se ty ludie smilio. Zakai oni uže try dni per meni prebivaio inu ne imao kai ieisti inu iest nih nečo prez ieidi pustiti od sebe, de kei ne obnemogo na tim potu.« ^[33]Natu nega jogri k nemu pravio: »Kei

E mi

D.

Esa. 35.²²³

223 | lz 35,5–6.

E.

Marc. 8.²²⁴

224 | Mr 8,1–10.

mi hočmo tukai v ti pusčavi tulikain kruha vžeti, de mi tako množico ludi nasitimo?»^[34] Inu Jezus pravi k nim: »Kuliku kruhov vi imate?» Oni pravio: »Sedem inu enu mahinu ribic.«^[35] Inu on zapovei tim ludem sei-sti na ta tla.^[36] Inu on vžame te sedem kruhe inu te rybe, zahvali tar rezłomi inu ie da tim jogrom, ty jogri pag ie dado tim ludem.^[37] Inu so vsi ieili tar siti bili inu so jogri vzdignili, kar ie bilu od kossov, sedem korb polnih.^[38] Tih pag, kir so ieili, ie bilu štiri tissuč mož, prez žen inu otruk.^[39] Inu kadar on te ludi od sebe pusti, stopi v en čoln inu pride v te magdelavske kraie.

TA XVI. CAP.

A. Farizei, saducei Jezusa izkušao, pegeruio nebeske caihne. B. Kristus veli pred farizeiskim vukom se varovati. C. Kristus praša, kai ludie inu ty jogri od nega derže. S. Peter spozna pravo vero. To Kristus poterdi, de le s to isto pride v nebessa. D. Prerokuie od suie martre, veli, de ty, kir hote biti per nim v nebessih, de tudi bodo pernaredni h timu terplenu.

V tim

VTim stopio ty farizeji inu saduceji k nemu, ty so nega izkušali inu prossili, de bi on nim en caihen od nebes izkazal. ^[2] On nim pag odgovori inu pravi: »Kadar na večer gre, taku pravite: 'Bode iasnu, zakai tu nebu ie erdeče.' ^[3] Inu vjutru vi pravite: 'Danas bode hudu vreme, zakai tu nebu ie erdeče tar žalostnu.' ^[4] Vi, hinavci, vi umeite to štaalt tiga neba obsoditi, ampag ta znamina tiga časa ne umeite? Ta huda inu prešustua²²⁶ žlahtha isče znamine inu drugu znamine ni, ne bode danu, samuč tu znamine tiga Ionasa preroka.« Inu on nee zapusti inu gre proč.

^[5] Inu kadar se nega jogri čez prepelaio, so bili pozabili kruh sebo vzeti. ^[6] Jezus pag pravi k nim: »Gledaite inu se varuite pred farizeiskim inu saduceiskim qvassum.« ^[7] Oni so pag v sami v sebi mislili inu diali: »Tu bode, kir nesmo kruha sebo vzeli.« ^[8] Kadar tu Jezus zvei, pravi k nim: »Vi, maloverni, kai tu mislite vmei sebo, de kruha neiste sebo vzeli? ^[9] Inu vi še nekar ne zastopite inu ne spumnite na te pet krube vmei pet tissuč ludi inu kuliku korb ste vzdignili?«

E 2 Inu

A.

Marc. 8.
Ioh. 6.
Luc. 12.²²⁵

225| Mr 8,1–13.
Jn 6,14–15.
Lk 12,54–56.

Matth. 12.²²⁷

226| Prešustna.
227| Mt 12,39.

Ion. 2.²²⁸

228| Jn 2,23–24.

B.

Matth. 8.
Luc. 12.²²⁹

229| Mt 8,15.
Lk 12,1.

Matth. 14.²³⁰

230| Mt 14,13–21.

- 231| Mt 15,38. Matth. 15.²³¹ ^[10]*Inu na te sedem kruhe vmei štiri tissuč ludi inu kuliku korb ste vzdignili?* ^[11]*Koku ie, de vi ne zastopite, de iest nesem od kruha vom govuril, kadar sem dial, varuite se pred farizeiskim in saduceiskim qvassum?* ^[12]*Tedai so oni zastopili, de on nei govuril, de bi se varovali pred qvassum tiga kruha, temuč pred farizeiskim inu saduceiskim vukom.*
- C. ^[13]*Kadar Jezus pride pag v te strani tiga meista Cessarea Filipa, vpraša suie jogre inu pravi: »Du, pravio ty ludie, sem iest, Syn tiga cloveika?»* ^[14]*Oni pranio:*²³³ *»Eni govore, ti si Ioannes Kerstnik, eni pag, ti si Elias, eni pag, ti si Ieremias oli eden iz tih prerokov.»* ^[15]*On pravi k nim: »Vi pag, kai pravite, du sem iest?»* ^[16]*Simon Peter odgovori inu pravi: »Ti si Kristus, ta Syn tiga živiga Boga.»* ^[17]*Inu Jezus odgovori inu pravi k nemu: »Izveličan si ti, Simon, Ioanasov syn, zakai messu inu kry tebi tiga nei rezodelu, temuč mui Oča, kir ie v nebessih.* ^[18]*Inu iest tudi tebi poveim, de si ti Peter inu verhu letiga kamena iest hočo zazidati muio gmaino. Inu vrata tiga pekla no ne bodo premogle.* ^[18]
Inu hočo
- 232| Mt 14,2. Matth. 14.²³²
233| Pravio.
- 234| Jn 6,35. Ioh. 6.²³⁴
- 235| Mt 11,6.
Jn 6,68.
1 Kor 10,4.
Iz 28,16.
1 Krn 18,14. Matth. 11.
Ioh. 6.
1. Cor. 10.
Esa. 28.
1. Paral. 18.²³⁵
- tebi*

tebi dati ključ tiga nebeskiga kralovstva inu vse, kar ti boš na zemli zvezal, tu bode tudi v nebesih zvezanu, inu vse tu, kar ti boš na zemli rezvezal, tu bode tudi v nebesih rezvezanu.«

Matth. 18.
Ioh. 20.²³⁶

236 | Mt 18,18.
Jn 20,23.

^[20] *Tedai on zapovei suim jogrom, de nikomer ne povedo, de bi on Jezus Kristus bil.* ^[21]

D.

Od tiga časa začne Jezus suim jogrom kazati, de on mora poiti v Feruzalem inu veliku terpeti od tih starišev inu od tih visih farijev inu pissariev inu de on bode ubyen inu de na tretji dan gori vstane. ^[22] *Peter pag nega odpela inu ga začne svariti inu pravi: »Gospud, šonai sam sebe. Le-tu se tebi ne sturi.«*

Marc. 8.
Luc. 9.²³⁷

237 | Mr 8,31–9,1.
Lk 9,22–27.

^[23] *On se pag okuli oberne inu pravi h Petru:*

»Poidi zad za meno, satan, ti si meni k ani zmoti, zakai ti ne zastopiš tih riči, kir so Božje, temuč te, kir so človeiske.« ^[24] *Tedai Jezus pravi k suim jogrom: »Aku du hoče za meno poiti, ta sam sebi odpovi inu vzami sui križtar hodi za meno.* ^[25] *Zakai kateri hoče suo*

i. Reg. 19.²³⁸

238 | 1 Sam 19,9.

dušo ohranit, ta no bo zgubil, spet kateri suo dušo zgubi za muio volo, ta no bo nessěl. ^[26]

Matth. 10.
Marc. 7.
Luc. 9, 14.
Ioan 12.²³⁹

239 | Mt 10,38–39.
Mr 7,1.
Lk 9,23; 14,27.
Jn 12,18.

Kai pomagati timu človeiku, aku bi on vus sveit dobil inu bi na sui du-

E 3 ši

ši škodo pryel? Oli kakovo reič bi ta človek dal, de bi on s to mogel suo dušo odrešit? ^[27] Zakai onu se bode godilu, de ta Syn tiga človeika pride v ti časti suiga Očeta suiemi angeli. Inu tedai on bode povernil vsakimu po nega delih. ^[28] Za risnico vom poveim, de eni tukui stoe, kir te smerti ne bodo pokusili, dotle oni Synu tiga človeika ne vidio prideioč v nega kralovstvi.«

240| Rim 2,6–7.
Mr 8,35–38.
Lk 9,22–27.

Rom. 2.
Marc. 8.
Luc. 9.²⁴⁰

TA XVII. CAP.

A. Kristus se sprimini v nebesku čast inu glorio, perpoveda z nebesko družino. Bug veli Jezusa samiga slušati. Kerstnik ie Elias bil, kir ie imel priti pred sodnim dnem. B. Ozdravi eniga obse deniga inu togotliviga hlapčiča. Pravi tim jogrom, kakova sylna, močna reič ie ta verra. C. Prerokuie suo martro. Plača štivro za seinu za Petra.

A.

I*Nu potle čez šest dni poime Jezus sebo Petra inu Iacoba inu Ioannesa, nega brata, inu te odpela suseb na eno visoko gorro. ^[2]Inu se premini pred nimi. Inu nega obličie ie sveitilu koker sonce inu nega gvant ie bil beil koker ena luč. ^[3]Inu pole, tukai se nim prikažeio Moizes inu Elias, ty so*

ž nim

241| Mr 9,2–8.
Lk 9,28–36.
Raz 1,13–16.

Marc. 8.
Luc. 9.
Apoc. 1.²⁴¹

ž nim govurili. ^[4] Peter pa odgovori inu pravi k Jezusu: »Gospud, dobru ie nom tukai biti. Aku hočeš, taku hočmo tukai sturiti try šotore: tebi eniga, Moizesu eniga inu Eliasu eniga.« ^[5] Kadar še on taku govori, pole, en svital oblak nee obsenči. Inu pole, ena štima iz oblaka pravi: »Le-ta ie mui lubleni Syn, na katerim imam iest dobru dopadene, tiga vi poslušajte.« ^[6] Kadar tu ty jogri zaslišio, pado doli na nih obličie inu se sylnu prestrašio. ^[7] Inu Jezus stopi k nim, se nih dotakne tar pravi: »Vstanite inu ne buite se.« ^[8] Kadar pa nih oči gori vxdigno, nikogar ne vidio, temuč Jezusa samiga. ^[9] Inu kadar oni doli gredo iz gore, zapovei nim Jezus inu pravi: »Le-tu videne nikomer ne poveite, dotle ta Syn tiga človeika ne vstane od smerti.« ^[10] Inu nega jogri so ga vprašali, rekoč: »Zakai tedai ty pissary pravio, de ta Elias more poprei priti?« ^[11] Jezus odgovori inu k nim pravi: »Elias ima, ia, priti poprei inu vse na pravu oberiniti. ^[12] Ampag iest vom poveim, de ie Elias uže prišal inu ga neso spoznali, temuč so na nim sturili,

E 4 kar

Esa. 41.
Matth. 3.
Marc. 1.
Ioan. 1.
Deut. 18.²⁴²

242| Iz 51,6.
Mt 3,16–17.
Mr 1,10–11.
Jn 1,26–27.
5 Mz 18,18.

Marc. 9.²⁴³

243| Mr 9,9.

Mal. 3.²⁴⁴

244| Mal 3,11.

kar so hoteli. Taku bode moral tudi ta Syn tuga človeika terpeti od nih.« ^[13] Tedai so ty jogri zastopili, de ie on od Ioannesa Kerstnika k nim govuril.

B. ^[14]Inu kadar oni prido h tim ludem, stopi k nemu en človik inu se pred nim pokloni inu pravi: ^[15]»Gospud, smili sse čex muiga synu, zakai on ie mesičin inu veliku terpi. On čestu v ogen pade inu čestu v to vodo. ^[16]Inu iest sem nega h tuim jogrom pernessel inu neso mogli nega ozdraviti.« ^[17]Fezus pag odgovori inu pravi: »O, ti, ti neverna inu izkrivena žlahta, koku dolgo tedai per vas bom? Koku dolgu iest vas bom terpil? Perpelaite ga semkai.« ^[18]Inu Fezus ga posvari inu ta žludi gre vun od nega inu ta hlapčič zdrav rata v ti isti uri. ^[19]Tedai stopio k nemu nega jogri suseb inu pravio: »Zakai ga mi nesmo mogli izegnati?« ^[20]Fezus pravi k nim: »Za vaše nevere volo, zakai risnično iest vom poveim, aku vi vero imate koker enu zhenfovu zernu, taku vi morete reči k le-ti gori: 'Presseli sse od sod tiakai,' taku se bode presselila. Inu vom ništer ne bo nemogoče.

Ampag

245| Mr 9,17–19.
Lk 9,38–39.

Marc. 9.²⁴⁵
Luc. 9.

246| Mr 9,28.

Marc. 9.²⁴⁶

247| Mt 21,21.
Lk 17,6.

Matth. 21.²⁴⁷
Luc. 17.

^[21] *Ampag le-ta žlahta vun ne gre, samuč skuzi molitou inu post.* «²⁴⁸

^[22] *Kadar so pag oni nih stan v ti Galilei imeli, pravi Jezus k nim: »Onu pride, de ta Syn tiga človeika bode izdan v te človeiske roke* ^[23] *inu oni ga ubyo inu na trety dan bode on gori vstal.* « *Od tiga oni sylnu žalostni postano.* ^[24] *Kadar pag oni prido v ta Kapernaum, prido h Petru ty, kir životno štivro noter iemlo, inu pravio: »Aku vaš moister plačue životno štivro?»* ^[25] *On pravi: »Ia.* « *Inu kadar on domov pride, pride nemu Jezus naprei inu pravi: »Simon, kai se tebi zdi? Od koga iemlo ty krali na zemli ta col oli ta činž? Od suih otuok oli od ptuih?»* *Peter pravi k nemu:* ^[26] *»Od ptuih.* « *Jezus pag pravi k nemu: »Obtu ty otroci so frai.* ^[27] *De mi pag nee ne zmotimo, poidi k moriu, verzi vodico inu tu pervo ribo, kir gori pride, vzami inu kadar ti nee vusta odpres, naideš en stater, ta isti vzami tar dai za me inu za te.*

C.

Luc. 9.
Matth. 16,
20.²⁴⁹Matth. 12.²⁵⁰

248 SSP vrstice 21 ne vsebuje; v opombi se nahaja pojasnilo, da jo nekateri rokopisi dodajajo, kar je povzeto po Mr 9,29.

249 Lk 9,10.43–45.
Mt 16,24; 20,8.

250 Mt 12,40.

E 5 TA

TA XVIII. CAP.

A. Kristus vuči to pohlevščino. Prity grozovito tim, kir te preproste inu mlade v ti veri spatčio; ty angeli varuio otruk. Kristus hoče te zgublene ohraniti. B. Bug Oča neče, de bi du hudiga konca vzel. C. Koku se ty kersčeniki maio vmei sebo svariti, vučiti inu panati. D. Kristus veli vsem vernim inu vuči z eno zastopno pergliho, de imαιο vseim tim, kir nim krivu deio, iz serca odpustiti, potehmal Bug nim veliku več odpusti.

A. **V**Ti isti vuri stopio ty jogri k Jezusu inu pravio: »Du ie nertavegši v nebeskim kraljevstvu?«^[2] Inu Jezus pokliče k sebi enu deite inu ie postavi v sredo vmei nee^[3] inu pravi: »Risničnu iest vom poveim, samuč vi se preoberneti inu bodete koker ty otroci, sice vi ne pridete v tu nebesku kraljevstvu.^[4] Obtu, kateri sam sebe ponižja koker le-tu deite, ta isti ie nertavegši v tim nebeskim kraljevstvu.^[5] Inu kateri enu taku deite gori vžame v muim imeni, ta mene gori vžame.^[6] Kateri pag zmoti eniga iz le-teih maicinih, kir v me veruio, timu bi bule bilu, de bi se nemu en malinski kamen obsessil

na

251| Mr 9,33.
Lk 9,46–48.
2 Pt 2,7.

Marc. 9.
Luc. 9.
2. Pet. 2.²⁵¹

252| Mr 9,42.
Lk 17,2.

Marc. 9.²⁵²
Luc. 17.

na nega gerlu inu bi utoplen bil v tim globokim moriei. ^[7]Ve timu svitu za volo zmote. Te zmote moraiio, ia, priti, oli vsai ve timu človeiku, skuži kateriga ta zmota pride. ^[8]Aku tebe tuia roka oli tuia noga zmotuie, taku no odsekai inu verz[i]e od sebe. Bule ie tebi, de ti brom oli krulev greš v ta leben, koker de bi dvei rokei oli dvei nogei imel inu bi veržen bil v ta večni ogen. ^[9]Inu aku tebi tuie oku zmoto dela, izder/i/ie vun inu verz[i]e ye od sebe. Bule ie tebi, de z anem okum greš v ta leben, koker de bi dvei okei imel inu bi veržen bil v ta peklenski ogen. ^[10]Gledaite, de vi kei eniga iz le-tih maicinih ne verzmagate, zakai iest vom poveim, de nih angeli v nebessih veden vidio tu obličie muiga Očeta, kir ie v nebessih. ^[11]Zakai ta Syn tiga človeika ie prisal ohraniti, kar ie zgubleno bilu. ²⁵⁵

^[12]Kai se vom zdi, kadar kei en človik ima stu ovac inu ena iz tih zaide? Ne zapusti li on tih devet inu devetdeset na tih hribih, gre kiakai tar isče to, kir ie zešla? ^[13]Inu aku se pergodi, de no naide,

risnič-

i. Cor. ii. ²⁵³

253| 1 Kor 11,18–19.

Matth. 5. ²⁵⁴
Marc. 9.

254| Mt 5,29–30.
Mr 9,45–47.

B.

Luc. 15. ²⁵⁶

255| SSP vrstice 11 ne navaja; pojasnilo informira, da jo nekateri rokopisi dodajajo, kar je povzeto po Lk 19,10.

256| Lk 15,3–7.

risničnu vom poveim, on se čez no obsesseli več, koker čez te devet inu devetdeset, kate-re neso bile zasle. [14] Glih taku poleg muiga Očeta, kir ie v nebessih, nei vola, de bi eden iz le-tih maicinih izgublen bil.

C.

257| 3 Mz 10,4.
Sir 17,11-14.
Lk 17,3.
4 Mz 25,13.
5 Mz 17,6; 19,15.
2 Kor 13,1.

Levit. 10.
Eccles. 17.
Luc. 17.
Num. 25.
Deut. 17,
19.
2. Cor. 13.²⁵⁷

[15] Aku pag tui brat se pregrisi na tebi, ta-ku puidi kiakai inu ga posvari vmei tebo inu nim samim. Aku te on slisi, taku si do-bil suiga brata. [16] Aku tebe pag ne slisi, taku vžami še k sebi eniga oli dva, de na vustih dveiu oli tryeh prič vsaka reič obstoy. [17] Aku on nee ne slisi, taku povei tei Cerkvi; aku on te Cerkve ne slisi, taku ti nega derži koker eniga ayda oli colnaria. [18] Risničnu iest vom poveim, de, kar bote vi zvezali na zemli, tu bode tudi v nebessih zvezanu. Inu kar vi rezvezete na zemli, tu bode tudi v nebessih rezvezanu. [19] Spet vom poveim, aku dva iz vmei vas bota ene misli na zemli, za kaker-šno reič bota prossila, bode nima dana od muiga Očeta, kir ie v nebessih. [20] Zakai kir-kuli dva oli try se snideio v muim imeni, tukai sem iest v sredi vmei nimi.«

258| Mt 16,19.

Matth. 16.²⁵⁸

259| Lk 24,15.

Luc. 24.²⁵⁹

D.

*[21] Natu perstopi Peter k nemu inu pravi:
»Gospud, kulikokrat iest moram muimu
bratu,*

bratu, kir se na meni pregriši, odpustiti? Ie li dosti sedemkrat?« ^[22] Jezus reče k nemu: »Iest ne pravim sedemkrat, temuč sedemdesetkrat sedemkrat. ^[23] Obtü ie tu nebesku kralovstvu perglihanu enimu kralu, kir ie hotel raitingo delati suiemi hlapci. ^[24] Inu kadar on začne raitati, pride nemu eden naprei, ta ie bil nemu dolžan deset tissuč funtov. ^[25] Kadar on pag nei premogel s čim plačati, zapovei ta gospud prodati nega inu nega ženo inu otroke inu vse, kar ie imel, inu plačati. ^[26] Ta hlapec pag pade doli, nega moli tar pravi: 'Gospud, imei poterplene z meno, iest hočo tebi vse plačati.' ^[27] Inu ta gospud se usmili čez tiga hlapca inu ga pusti prostiga inu nemu ta dolg tudi odpusti. ^[28] Potim gre vunkai ta hlapec inu naide eniga suiga ravenhlapca, ta ie bil nemu dolžan stu denarjev. Tiga on popade, ciazü tar davi inu pravi: 'Plačai, kar si meni dolžan.' ^[29] Inu ta ravenhlapec pade doli, nega prossi inu pravi: 'Imei z meno poterplene, iest hočo tebi vse plačati.' ^[30] On pag nei hotel, temuč gre inu nega v iečo verže, dotle on ta dolg ne plati. ^[31] Kadar tu, kar se ie zgudilu, nega raven-

Matth. 6.
Marc. 11.
Luc. 17.²⁶⁰

260| Mt 6,12.
Mr 11,10.
Lk 17,4.

Matth. 5.²⁶¹

261| Mt 5,39.44-45.

262 | Jak 2,8.13.

Iacob 2.²⁶²

venhlapci zagledaio, so za zlu imeili inu gredo inu pernesso naprei timu gospudi vse, kar se ie zgudilu. ^[32]Natu ta gospud nega pokliče inu pravi k nemu: "Ti hudobni hlapec, vus le-ta dolg seim iest tebi odpustil, kadar si ti mene prossil. ^[33]Ne bil bi ti tudi imel se usmiliti čez tuiga tovariša, koker sem se iest čez te usmilil?" ^[34]Inu nega gospud se reserdi inu ga izda tim beričom taku dolgu, de on plača, kar ie dolžan bil. ^[35]Taku bode vom mui Oča nebeski tudi sturil, aku vi nekar iz vašiga serca ne odpustite vsakateri suimu bratu nega krivu diane.«

263 | Mt 6,14–15.
Mr 11,25.Matth. 6.
Marc. 11.²⁶³

TA XIX. CAP.

A. Zakon ie ena terdna zaveza od Buga, samuč za prešustva volo se loči. Prez žene biti ne vsakimu danu. B. Jezus za otročiče moli inu ie žegna. C. Vuči vse, suseb te bogate, koku imaiio dobiti ta večni leben. Ferdamna tu zevupane na blagu. D. Ty, kir za Jezusovo volo kai zapuste, bodo za tu velik lon v nebessih pryeli.

A. **I**Nu pergudilu se ie, kadar ie Jezus le-te

-te bessede bi dokonal, se on vzdigne iz te Galileie inu pride na te kraie te Iudovske dežele na uno stran Iordana. ^[2]Inu za nim gre množica ludi inu on nee undu ozdravi. ^[3]Inu ty farizeji stopio k nemu, nega izkušio inu pravio k nemu: »Ie li prov, de se en človik loči od suie žene za vsakiga uržaha volo?« ^[4]On odgovori inu reče k nim: »Neiste li vi brali, de ta, kir ie v tim začetki sturil tiga človeika, ta ie sturil, de en mož inu ena žena ima biti? ^[5]Inu ie dial: 'Zatu bode en človik očo inu mater zapustil inu se bode k sui ženi perdružil inu bota ta dva enu messu. ^[6]Inu taku uže nesta dva, temuč enu messu.' Kar ie tedai Bug vkupe združil, tiga človik ne ima rezložiti.« ^[7]Natu oni reku: »Zakai ie tedai Mozes zapovedal dati en ločitui²⁶⁷ list inu od nee se ločiti?« ^[8]On k nim pravi: »Moizes ie dopustil vom se ločiti zavolo terdusti vašiga serca, sice od začetka nei bilu taku. ^[9]Iest vom pag poveim, de kateri se loči od suie žene samuč zavolo kurbarje inu enu drugo poroči,

taisti

Marc. 10.²⁶⁴

264| Mr 10,1–12.

Gen. 2.²⁶⁵

265| 1 Mz 2,24.

Deut. 24.²⁶⁶

266| 5 Mz 24,1.

267| Ločitni.

Matth. 5.
Marc. 10.
Luc. 16.²⁶⁸

268| Mt 5,31.
Mr 10,13–16.
Lk 16,18.

*taisti ta zakon prelomi. Inu ta, kir to odloče-
no poroči, ta tudi prelomi ta zak[o]n.*^[10] «^E
Natu reko nega jogri k nemu: »*Aku le-ta reič
eniga moža s to ženo taku stoy, taku nei dobru
v ta zakon stopiti.*«^[11] *On pag k nim reče:
»Le-to bessedo vsi ne primo, temuč ty, kate-
rim ie danu.*^[12] *Zakai so eni rezani, kir so iz
materiniga telessa taku rojeni. Inu so eni re-
zani, kir so od ludi rezani, inu so eni rezani,
kiri so sami sebe rezali zavolo kralevstva ne-
beskiga. Kateri ye more prieti, ta ie primi.*«

Sap. 8.²⁶⁹

269| Mdr 8,21.

B. ^[13] *Tedai so bili k nemu pernesseni otročiči,
de bi on na nee te roke polužil inu molil, ty
jogri pag so nee svarili.*^[14] *Ampag Jezus pra-
vi: »Pustite te otročiče inu ne branite nim k
meni priti, zakai tacih ie tu nebesku kraleov-
stvu.*«^[15] *Inu kadar on položi te roke na nee,
gre proč od unod.*

C. ^[16] *Inu pole, eden stopi k nemu inu pravi:
»Dober moister, kai imam dobriga diati, de
iest morem imeit ta večni leben?«*^[17] *On pravi
k nemu: »Zakai ti mene imenuies dober?
Nisče nei dober, samuč ta dini Bug. Hočeš
pag ti v ta večni leben priti, taku derhi*^[271] *te
zapuvidi.*« *On pravi k nemu:*^[18] *»Kateri?«*

Mar. 10.
Luc. 18.
Psal. 118.²⁷⁰270| Mr 10,17–31.
Lk 18,18–30.
Ps 120,1–2.

271| Derži.

272| 2 Mz 20,5–6.
5 Mz 4,40; 5,7–10.Exod. 20.
Deut. 4, 5.²⁷²

Jezus

Ježus pag pravi: »Ti ne imaš ubyati, ti ne imaš krasti, ti ne imaš krivu pričovati. [19]

Poštui očeta inu mater inu ti imaš lubiti tuiga bližniga koker sam sebe.« [20]Natu pravi ta mladi k nemu: »Le-tu vse sem iest deržal od muie mladusti, kai meni še manka?« [21]Ježus pravi k nemu: »Hočeš li popolnoma biti? Taku poidi tiakai, prodai vse, kar imaš, inu dai tim božim, inu bodeš imel en šac v nebesih. Pole pridi tar hodi za meno.« [22]Kadar ta mladi to besedo zasliši, gre proč žalosten od nega, zakai on ie imel dosti blaga. [23]Natu Ježus pravi k suim jogrom: »Risničnu vom poveim, de en bogat težku pride v tu nebesku kralovstvu. [24]Inu spet vom poveim, de ena kamela lažei gre skuzi vušessa ene iegle, koker de en bogat pride v tu nebesku kralovstvu.« [25]Kadar tu nega jogri zaslišio, se sylnu prestrašio inu pravio: »Du more tedai ohranen biti?« [26]Ježus pag na nee pogleda inu pravi k nim: »Per ludeh ie le-tu nemogoče, ampag per Bugi so vse riči mogoče.«

Gal. 5.²⁷³

273| Gal 5,14.

Luc. 12.²⁷⁴

274| Lk 12,33.

Matth. 6.²⁷⁵

275| Mt 6,19.

Marc. 10.²⁷⁶
Luc. 18.²⁷⁶276| Mr 10,23–27.
Lk 18,24–27.Zach. 8.²⁷⁷

277| Zah 8,6.

[27]Peter tedai odgovori inu pravi k nemu: D.

»Pole, mi smo vse zapustili inu smo hodili za F tebo,

278| Mr 10,40.
Lk 18,22.
Mt 4,16.
Lk 22,30.

Marc. 10.
Luc. 18.
Matth. 4.
Luc. 22.²⁷⁸

279| Mdr 5,1–4.
5 Mz 33,2.

Sap. 5.
Deut. 33.²⁷⁹

280| Nyve.

281| Job 42,10.
Mt 20,16.
Lk 13,30.

Iob 42.
Matt. 20.
Luc 13.²⁸¹

tebo, kai nom tedai zatu bode?»^[28] Jezus pag pravi k nim: »Risničnu vom poveim, de vi, kir ste za meno hodili, v le-tim drugim roistvu, kadar ta Syn tiga človeika bode sidel v tim stoli nega gospostva, bote vi tudi sideli na tih dvanaist stoleih inu bote sodili te dvanaist žlahte izraelske.^[29] Inu en vsaki, kir zapusti hiše oli brate oli sestre oli očeta oli mater oli ženo oli otroke oli nyne²⁸⁰ zavolo muiga imena, ta isti bo za vsaku stu pryel inu erbal ta večni leban.^[30] Ampak nih dosti, kir so ty pervi, bodo ty pusledni, inu ty pusledni bodo ty pervi.«

TA XX. CAP.

A. Jezus z le-to pergliho od le-tih delovcev v tim vinogradu vuči, de nekar zavolo naših dobrih del nom bode dan ta večni leban, temuč nom duide iz cele same dobrute inu milosti Božye, prez vsega našiga zaslužena. B. Prerokuie jogrom od suie martre. C. Dva jogra prossita Kristusa skuzi nyu mater za veliko čast inu oblast tiga svita. Natu on veli eden drugimu v pohlevsku služiti. D. Dveima vernima slepcama ta pogled poverne.

A. **Z***akai tu nebesku kraljevstvu ie glih en-
imu*

nimu hišnimu gospodariu, kir gre viutro ranu dolovce²⁸² naiemati v sui vinograd. ^[2]Inu kadar on s tremi delevci ta vdin sturi, na vsag dan za en desetag, te on pošle v sui vinograd. ^[3]Inu on gre vun ob tei trety vuri, zagleda druge, stoyeč na tim tergu prez della, ^[4]inu on h tim tudi pravi: »Puidite vi tudi v mui vinograd inu kar bode prov, tu hočo vom dati.« ^[5]Inu oni gredo kiakai. Spet on vun gre ob tei šesti inu deveti vuri inu on sturi glih taku. ^[6]Ob tei enaisti uri pag gre vun inu naide druge, stoye praznuioč, inu reče k nim: »Zakai vi tukai ta vus dan stoyte prez della?« ^[7]Oni pravio k nemu: »Zatu, ker nas nisče nei vdinal.« On pravi k nim: »Puidite vi tudi tiakai v ta vinograd inu kar bode prov, tu bote pryeli.« ^[8]Kadar ie pag večer bilu, pravi ta gospud tiga vinograda k suimu valputu: »Kliči te delovce inu dai nim ta lon. Zečni od puslednih do tih pervih.« ^[9]Inu kadar prido ty, kir so ob enaisti uri vdineni bili, preimo vsag sui desetag. ^[10]Kadar pag ty prvi prido, so menili, oni bodo več pryeli, inu oni tudi primo vsag sui desetag. ^[11]Inu kadar ta preimo, mermraio zuper tiga hiš-

F 2 niga

282| Delovce.

niga gospodarie inu pravio: ^[12]»Le-ty pusledni so le eno uro delali inu ti si nee nom glih sturil, kir smo nessli to težkust tiga dne inu to vročust.« ^[13]On pag odgovori enimu iz njih inu pravi: »Periatel, iest tebi krivu ne deim. Neisi li z meno naredil za en desetag? ^[14]Vzami tu, kar ie tuie, inu puidi tiakai, iest hočo pag le-timu puslednimu dati glih koker tebi. ^[15]Ne spodobi se meni diati s teim muiem, kar iest hočo? Ie li tuie oku zatu hudobnu, ker sem iest dober?« ^[16]Taku ty pusledni bodo ty prvi inu ty prvi ty pusledni. [Zakai veliku ie poklicanih, ampag malu ie izvolenih.] ^[286]

283| Rim 11,35.

Rom. 11. ²⁸³

284| Mt 19,29–30.

Matth. 19. ²⁸⁴285| Mr 10,29–30.
Lk 13,29.Marc. 10.
Luc. 13. ²⁸⁵

286| SSP stavka, ki se nahaja v oglatem oklepaju, ne vsebuje.

B.

^[17]Inu Jezus vleče gori v Jeruzalem inu vzame k sebi suie dvanaist jogre same na ta pot inu pravi k nim: ^[18]»Pole, mi vličemo gori v Jeruzalem inu ta Syn tiga človeika bode izdan tim višim fariem inu pissariem inu nega bodo ferdamnali h ti smerti ^[19]inu ga bodo izdali tim aydom, de ti isti bodo nega zašpotovali inu gaižlali inu križali inu na trety dan on spet goro vstane.«

C.

^[20]Tedai stopi k nemu ta mati tih Zebedeiovih otruk ž ne synmi, pred nim doli pade
inu

inu prossi nekai od nega ^[21] inu on pravi k ni: Marc. 10.²⁸⁷ 287| Mr 10,35–45.
 »Kai hočeš ti?« Ona pravi k nemu: »Reči, de
 le-ta dva muia synuva sydita v tyim krale-
 vstvi eden na tui destnici inu ta drugi na
 tui livici.« ^[22] Jezus pag odgovori inu pravi:
 »Vi ne veiste, kai vi prossite. Morete li vi tu
 pytie pyti, katero iest bom pyl? Inu s teim
 kerstom se kerstiti, s katerim iest bom ker-
 sčen?« Oni pavio:²⁸⁸ »Ia, mi moremo.« ^[23] On
 pravi k nim: »Muie pitye bote vi ia pyli inu
 s teim kerstom, s katerim sem iest kersčen,
 bote vi kersčeni. Ampag tu sidene na mui
 destnici inu na livici dati meni ne pristoi,
 temuč, katerim ie pripravlenu od muiga
 Očeta.« ^[24] Kadar tu ty deset zaslišio, so bili
 nevulni čez ta dva brata. ^[25] Jezus pag nee k
 sebi pokliče inu pravi: »Vi veiste, de ty de-
 želski vyudi gospoduio čez te ludi inu ty ve-
 laki nih oblast čez nee izkazuo. ^[26] Vmei vami
 ne bode taku, temuč kateri vmei vami hoče
 velik biti, ta bodi vaš služabnik, ^[27] inu kateri
 hoče vmei vami ner več velati, ta bodi vaš
 hlapec. ^[28] Glih koker ta Syn tiga človeika nei
 prišal, de bi se nemu služilu, temuč de on slu-
 F 3 ži

Matth. 25.²⁸⁹

289| Mt 25,33.

Marc. 9, 10.
Luc. 9, 21.²⁹⁰290| Mr 9,35; 10,31.
Lk 9,48; 21,28.

ži inu de da sui život k animu odrešenu za množiga.

291 | Mr 8,22.
Lk 18,35.

D. Marc. 7,²⁹¹
Luc. 18,²⁹¹

[29] Inu kadar oni iz tiga Ieriba vun vleko, za nim gre velika množica tib ludi. [30] Inu pole, dva slepca sidita poleg potu inu kadar zaslišita, de Jezus mumu gre, vpyeta inu pravita: »O, Gospud, ty Davidov syn, usmili se čez nayu!« [31] Ty ludie pag so nyu svarili, de bi imeila molčati. Ampag ona sta le več vpila inu diala: »O, Gospud, ti Davidov syn, usmili sse čez naidu!« [32] Inu Jezus obstoy inu nyu pokliče inu pravi: »Kaj hočta, de bi vama sturil?« [33] Ona pravita k nemu: »Gospud, de se nayu oči odpro.« [34] Inu Jezus se usmili čez nyu, so dotagne nyu očes inu zdaici nyu oči so spet vidile inu ona gresta za nim.

TA XXI. CAP.

A. Jezus po tim prerokovanu cilu pohlevnu na enim oslu ieizdi v Ieruzalem.
B. Kristus izpodi te kupce, menavce inu kramarie iz cerkve. Tim otrokom se pusti hvaliti. C. Ie preklel to nerodovito figo, vuči od moči te molitve. D. Jezus suio oblast inu vuk pred fary inu oblastniki brani inu poterdi. E. S to pergliho od dveiu synu vuči, de veliki grešniki,
aku

aku pokuro deio, prido pred hinavci v uebessa.²⁹² F. S to pergliho od vinograiskih delovcev daie Jezus na znane tih Iudov hudo missel inu sylo, kir so na nim, na tih prerokih inu na nega jogrih izkazali. Prerokuie, de zatu bodo od Buga zaverženi, ty aydie hodo²⁹³ gori vzeti.

292| Nebessa.

293| Bodo.

INu kadar se k Ieruzalemu perbližao ino prido v Betfage h ti Oliski gorri, tedai Jezus pošle dva suia jogra ^[2]inu pravi k nima: »Poidita v to vas, katera pruti vama leži, inu zdai-ci bota nešla eno oslico pervezano inu enu žerbe per ni. Te odvežita inu perpelaita k meni. ^[3]Inu aku du vama kai poreče, taku recita: 'Ta Gospud nih potrubuie,' inu on bode nyu zdai-ci pustil. ^[4]Le-tu ie pag vse sturieniu, de se dopolni, kar ie govorienu skuzi tiga preroka, kir pravi: 'Povete tei syonski sčeri, ^[5]pole, tui kral pride h tebi krotag inu ieizdi na eni oslici inu na enim žerbetu te podiarmove oslice.' « ^[6]Ta jogra gresta tiakai inu sturita, koker ie nim Jezus zapovedal, ^[7]inu perpelata to oslico inu tu žerbe inu polože na nyu nih gvant inu nega gori posade. ^[8]Ampag veliku ludi so rezgrinali nih gvant na ta pot. Eni pag so sekali tu veye iz drives inu so restresovali po tim

A.

Marc. 1.
Luc. 19.²⁹⁴294| Mr 11,1-11.
Lk 19,28-38.Zach. 9.
Esa. 62.²⁹⁵295| Zah 9,9.
Iz 62,11.Ioh. 12.²⁹⁶

296| Jn 12,14.

F 4 potu.

- potu. ^[9] Ty ludie pag, kir so naprei šli inu za/d/a^c hodili, so vpili tar diali: »Osiana timu Davidovimu synu, žegnan bodi ta, kir pride v tim imeni tiga Gospudi! Osiana v tim nervissokišim.«
- 297| Ps 118,26. Psal. 117.²⁹⁷
- B. ^[10] Inu kadar ie on noter v tu v Ieruzalem vlekal, ie vse meistu gori vstalu inu dialu: »Du ie le-ta?« ^[11] Ty ludie pag so diali: »Le-tu ie ta Fexus, ta prerok iz Nazareta od Galilee.« ^[12] Inu Fexus gre v ta tempel Božy inu izžene vse te, kir so prodaiali inu kupovali v tim templi, inu preoberne tih menavcev myže inu verže okuli te stole tih golobskih kramariev ^[13] inu pravi k nim: »Onu ie pissanu, muia hisša ima biti imenovana ena hiša te molitve, vi ste pag iz žne sturili eno razboinikovo iamo.« ^[14] Inu v tim templi k nemu gredo ty slepci inu bromci inu on nee ozdravi. ^[15] Kadar pag ty vissi fary inu pissary vidio ta čudessa, katera ie on delal, inu te otroke v tim templi, vpyoč inu praveioč: »Osianna timu Davidovimu synu,« ^[16] so bili hude vole inu pravio k nemu: »Slišiš ti, kai le-ty pravio?« Fexus pag pravi k nym: »Ia, neiste vi nigdar brali: Iz vust tih otruk, kir ne umeio
- 298 | Mr 11,9–10. Jn 12,12–13; 7,42. Marc. 11. Ioh. 2, 7.²⁹⁸
- 299 | 1 Kr 8,13. Iz 56,7. Jer 7,11. 3. Reg. 8. Esa. 56.²⁹⁹ Iere. 7.
- 300 | Ps 8,3. Psal. 8.³⁰⁰

umeio govoriti inu kir sessaio, si ti hvalo naredil?« ^[17]Inu on nee tukai pusti inu gre vunkai iz meista v to Betanio inu undu ostane.

Ioh. 7.³⁰¹

301 | Jn 7,8.

^[18]Viutro pag, kadar se on v tu meisto poverne, ie bil lačen. ^[19]Inu kadar on ugleda enu figovu drivu na tim potu, gre k nemu inu na nim ništer ne naide, temuč samu listie. Inu pavi k nemu: »Odsehmaj na tebi ne rasti nigdar več en sad!« Inu ta figa zdaici usahne. ^[20]Inu kadar tu ty jogri vidio, se začudio inu pravio: »Koku ie ta figa taku hitru usehnila?« ^[21]Jezus pag odgovori inu pravi k nim: »Risničnu vom poveim, aku vi bote vero imeili inu ne cbi vlali, taku vi nekar le-tiga samiga s to figo ne bote sturili, temuč, aku vi le-timu hribu porečete: 'Vzdični sse gori inu verzi sse v tu morie,' ^[22]taku bode se sturilu inu vse, kar vi prossite v ti molitvi, aku vi veruiete, taku bote pryeli.«

C.

Marc. 11.³⁰²
Luc. 13.302 | Mr 11,1.11.
Lk 13,6-9.

^[23]Inu kadar on pride v ta tempel, stopio k nemu, kadar on vuči, ty visši fary inu ty stariši vmei ludmi inu pravio: »Iz kakove oblasti ti le-tu delaš? Inu du ie tebi

Matth. 17.
Luc. 17.³⁰³303 | Mt 17,20.
Lk 17,6.Marc. 11.
Ioh. 14,³⁰⁴ 15,
16.304 | Mr 11,24.
Jn 14,31; 15,10; 16,23.

D.

Luc. 20.
Marc. 11.
Exod. 2.
Act. 4,³⁰⁵ 7.305 | Lk 20,1-8.
Mr 11,27.
2 Mz 2,14.
Apd 4,7; 7,27.

F 5 oblast

oblast dal?« ^[24] Fežus pag odgovori inu pravi k nim: »Iest hočo vas tudi vprašati eno besedo. Aku vi meni to poveite, iest hočo tudi vom povedati, iz kakove oblasti iest le-tu deim. ^[25] Tiga Ioannesa kerst od kod ie bil? Iz nebes oli od ludi?« Natu so oni per sami sebi zmišlovali inu diali: »Aku mi porečemo: 'Iz nebes,' taku on k nom poreče: 'Zakai tedai neste nemu verovali?' ^[26] Ako mi pag porečemo, on ie bil od ludi, taku se mi boymo tih ludi.« Zakai vsi so deržali Ioannesa za eniga preroka. ^[27] Inu oni odgovore Fežusu inu pravio: »Mi ne veimo.« Natu on pravi k nim: »Taku iest tudi vom ne poveim, iz kakove oblasti iest le-tu deilam.«

306 | Mt 14,5.

Matth. 14. ³⁰⁶

E. ^[28] Kai se pag vom zdi? En mož ie imel dva syna inu on gre h timu pervimu inu pravi: »Mui syn, poidi inu delai danes v muim vinogradu.« ^[29] On pag odgovori inu pravi: »Iest nečo.« Potle ga ie zgrevalu inu gre tiakai. ^[30] Inu on gre h timu drugimu inu pravi glih taku. On pag odgovori inu pravi: »Gospud, ia,« inu nei šal. ^[31] Kateri iz tih dveiu ie to volo tiga očeta sturil? Oni pravio k nemu: »Ta prvi.« Fežus pravi k nim: »Risničnu iest vom po-

veim,

veim, de ty colnary inu kurbe gredo pred vami v tu kralestvu Božye. ^[32] Zakai Ioannes ie k vom prišal inu ie vas ta pravi pot vučil inu vi neste nemu verovali. Ampag ty colnary inu kurbe so nemu verieli. Inu naisi ste vi vidili, vini neste diali te pokure, de bi vi nemu potle tudi bili verovali.

Matth. 3³⁰⁷

307| Mt 3,7–11.

^[33] Poslušajte eno drugo pergliho! Ie bil en hišni oča, ta ie zasadi en vinograd inu tiga ie s plutom ogradil. Inu izkopa v nem eno prešo inu sezida en turan inu ga da tim kopačem delati za oblon inu vleče čez deželo. ^[34]

F.

Inu kadar semkai pride ta čas tiga sadu, pošle on suie hlapce h tim kopačem, de bi nega sad pryeli. ^[35] Ty kopači pag polove nega hlapce tar eniga byo, družiga umore, tiga tretyga s kamenem possuio. ^[36] Spet pošle on druge hlapce, več, koker ie tih pervih bilu. Inu oni nim glih taku sture. ^[37] Potle on k nim pošle suiga synu inu pravi: 'Oni se bodo pred muiem synom bali.' ^[38] Ty kopači pag, kadar zagledaio tiga synu, reko vmei sebo: 'Le-tu ie ta erbič! Puite semkaie, de ga ubyemo inu nega erbsčino na nas perpravimo.'

Gen. 9.
Esa. 5.
Iere. 12.
Marc. 12.
Luc. 20.³⁰⁸308| 1 Mz 9,20.
Iz 5,1–2.
Jer 12,10.
Mr 12,1–12.
Lk 20,9–19.

^[39] Inu oni nega vzamo tar ga pahno

Heb. 1.
Gen. 37.³⁰⁹309| Heb 1,14.
1 Mz 37,20.

iz vino-

iz vinograda inu ga ubyo. ^[40] Kadar pag ta go-
spud tiga vinograda pryde, kai on bode tym
kopačem sturil?« ^[41] Oni pravio k nemu: »Ka-
dar so hudi, hudu ie bode končal. Inu on bode
sui vinograd drugim kopačem pustil za lon
delati, kateri bodo nemu dali ta sad per pra-
vim redu.« ^[42] Jezus pravi k nim: »Neiste li vi
nigdar brali v tim pismu: 'Ta kamen, kateri-
ga so ty židary zavergli, ta isti ie sturien k
animu vogelskimu kaminu. Od Gospudi ie tu
sturieniu inu ie čudnu pre dnašimi očima.' ^[43]
Zatu iest vom poveim, tu kralovstvu Božye
bode vzetu od vas inu danu bode tym aydom,
kir sui sad pernesso. ^[44] Inu kateri na le-ta ka-
men pade, ta se rezbye. Na kateriga pag on
pade, tiga rextare.« ^[45] Inu kadar ty visši fary
inu farizei zaslišio nega perglibe, zastopio oni,
de ie on od nih govuril. ^[46] Inu so iskali, koku bi
nega uyeli. Oli oni so se bali pred ludmi, zakai
oni so ga za eniga preroka deržali.

310| Zah 12,3.
Dan 2,35.

Zach. 12.
Dan. 2. ³¹⁰

311| Mr 11,18.
Lk 19,44; 20,18.

Marc. 11.
Luc. 19, 20. ³¹¹

312| Jn 7,12.

Ioh. 7. ³¹²

TA XXII. CAP.

A. S to pergliho od ohcaiti priti tim, kir
za ta evangeli ne rodio inu kir nih vere inu
lebna po

nim

nim ne derže. B. Kristus timu kunštnimu vprašanu od štivre modro inu prov odgovi. C. Vuči te nevernike, v kakovim stanu bomo po sodnim dnevi. D. Vuči, katere so ner te vegše zapuvidi inu de Kristus nei le samuč Davidov, temuč tudi Božy Syn.

INu Jezus odgovi inu spet pravi k nim *A.*
Iskuzi perglihe inu reče: [2]» Tu nebesku
kravevstvu ie glih enimu kralu, kir ie suimu
synuvi ohcait delal [3] inu ie poslal vunkai su-
ie hlapce, de te povablene pokličo na to ohca-
it. Inu oni neso hoteli priti. [4] Spet ie on po-
sral vunkai druge hlapce inu ie rekal:
‘Poveite tim povablenim: Pole, iest sem
muie kossilu perpravil. Inu muy voli inu
muia pitana živina ie zaklana inu ie vse
perpravlenu. Pridite na to ohcait.’ [5] Oli oni
za to neso rodili inu gredo tiakai, eden na
suo nivo, ta drugi k suy kupčy. [6] Eni pag so
te nega hlapce popali inu so iz žnih špot de-
lali inu so ie ubyli. [7] Ta kral pag, kadar ie on
tu zaslišal, se ie rezserdil inu ie poslal vun-
kai suo voisko inu ie te razbonike končal inu
sežgal nih meistu. [8] Potle ie on dial k suim
hlapcem: ‘Ta ohcait ie perpravlena,
ampag

Apoc. 19.³¹³

313| Raz 19,9.

Esa. 25.³¹⁴

314| Iz 25,6.

ampag ty, kir so bili povableni, neso bili vredni. ^[9]Obtu poidite tiakai na te ceste inu kuliku tih naidete, te vi povabite na to ohcait.’ ^[10]Inu ty hlapci gredo vun na te ceste inu vkupe spravio vse te, katere naideio, hude tar dobre. Inu ta ohcait ie bila napolnena s temi gostmi. ^[11]Potle, kadar ie ta kral noter šal gledati te gosti, ie zagledal on tukai eniga človeika. Ta nei imel na sebi ohcaitniga gvanta. ^[12]Natu ie on k nemu rekal: ‘Periatel, koku si ti semkai noter prišal, kir ne imaš ohcaitniga gvanta?’ ^[13]On ie pag omelčal. Natu ie ta kral tim služabnikom rekal: ‘Zvežite nemu te roke inu noge inu ga veržite v to vunano temmo. ‘Tukai bode yok inu škripane tih zob. ^[14]Zakai dosti ie poklicanih, ampak malu ie izvolenih.«

B. ^[15]Tedai gredo ty farizeji kiakai inu se svetuo, koku bi nega uieli na bessedi. ^[16]Inu pošleio k nemu nih mlaiše sred Erodežovimi hlapci inu pravio: »Moister, mi veimo, de si ti risničn inu ta pot Božy po tei risnici vučiš inu za nikogar ne rodiš, zakai ti ne gledaš na tu velane

315| Mt 13,42; 25,30.

Math. 13, 25.³¹⁵

316| Mt 2,6.

Matth. 20.³¹⁶317| Mr 12,13–17.
Lk 20,20–26.
Jn 7,30.Marc. 12.
Luc. 20.
Ioh. 7.³¹⁷

velane tih ludi. ^[17] Povei nom teda, kai se tebi ždi. Ie li prov, de se timu cessariu ta ckinž³¹⁸ daie oli nekar?« ^[18] Kadar Jezus pag spozna nih hudubo, pravi: »Vi, hinavci, zakai vi mene izkušujete? ^[19] Pokažite meni ta činžni denar.« Inu oni nemu podade en denar. ^[20] Inu on pravi k nim: »Čiga ie le-ta podoba inu tu piissmu ozgorai?« ^[21] Oni pravio k nemu: »Tiga cessarie.« Natu on pravi: »Dajte tedai cessariu, kar ie cessarievu, inu Bogu, kar ie Božye.« ^[22] Inu kadar oni tu zaslišio, se začudio inu nega puste tar gredo proč.

^[23] Na ta isti dan stopio k nemu ty saducei, kateri pravio, de ty mertvi gori ne vstano, inu ga vprašao, rekoč: ^[24] »Moister, Moizes ie rekal: 'Aku du umerie prež otruk, taku ima nega brat nega ženo vžeti inu obuditi nega bratu tu seime.' ^[25] Nu, per nas so bili sedem bratov inu ta prvi ie vzel eno ženo inu ie umerl inu kadar on nei semena imel, ie pustil suo ženo nega bratu. ^[26] Glih taku ta drugi, ta trety, do tiga sedmiga. ^[27] H puslednimu po vsemi ie umerla tudi ta žena. ^[28] Kadar tedai ty mertvi gori vstano, kateriga

318| Činž.

Matth. 17.
Rom. 13.³¹⁹319| Mt 17,27.
Rim 13,7.

C.

Marc. 12.
Luc. 20.
Act. 23.
Deut. 25.³²⁰320| Mr 12,18–27.
Lk 20,27–40.
Apd 23,8.
5 Mz 25,5.

kateriga boda ona ta žena vmei teimi sedmimi, zakai oni so to vsi imeli?«^[29] Jezus pag odgovori inu pravi k nim: »Vi zahaiate inu ne zastopite tiga pisma inu te Božy moči tudi nekar.^[30] Zakai v tim gori vstaienu se ne bodo možili inu ženili, temuč oni so koker ty Božy angeli v nebessih.^[31] Od tiga vstanena tih mertvih neste li vi brali, de ie vom povedanu od Buga, kir on pravi:^[32] 'Iest sem ta Bug Abrahamov inu ta Bug Izaacov inu ta Bug Iakobov.' Inu Bug nei en Bug tih mertvih, temuč tih živih.«^[33] Inu kadar so ty ludie zaslišali, so se začudili na nega vuku.

D. ^[34]Kadar ty farizeji pag slišio, de ie on tim saduceiom ta vusta zamasil, prido oni vkupe.^[35] Inu eden vmei nimi, en vučen v ti postavi, ie nega vprašal, izkussaioč, inu ie dial:

^[36]»Moister, katera ie ta velika zapuvid v ti postavi?«^[37] Jezus pravi k nemu: »Ti imas tuiga Gospudi Boga lubiti s celim tuiem sercem inu s celo tuo dušo inu s celo tuo misselio.^[38] Le-ta ie ta perva inu velika zapuvid.^[39]

Ta druga ie le-tei glih. Ti imas lubiti tuiga bližniga koker sam sebe.^[40] V le-ti dveiu zapuvidi vissi ta cela postava inu ty preroki.«

Kadar

321| 2 Mz 3,6.
Heb 11,19.

Exod. 3.³²¹
Heb. 11.

322| Mr 12,14.
Lk 10,27.
5 Mz 6,15.

Marc. 12.
Luc. 10.
Deut. 6,30.³²²

323| 3 Mz 19,18.
Rim 13,8–9.

Levit. 19.
Rom. 13.³²³

^[41] *Kadar so pag ty farizeji se bili vkupe zbrali, vprašal ie nee Jezus inu ie dial: ^[42] »Kaj se vom zdi od Kristusa? Čiga ie on syn?« Oni pravio k nemu: »Davidov.« ^[43] On pravi k nim: »Koku tedai David v tim duhu nega imenuie eniga Gospudi, kir pravi: ^[44] 'Ta Gospud ie rekal k moimiu Gospudi: Sedi k mui destnici, dotle iest položim tuie sovražnike k animu podnužku tuih nug.' ^[45] Nu aku David nega eniga Gospudi imenuie, koku ie on tedai nega syn?« ^[46] Inu nisče nei mogel nemu ene bessede odgovoriti inu nisče od tiga dne nei smil nega več vprašati.*

Marc. 12.³²⁴

324| Mr 12,35.

Psal. 109.³²⁵

325| Ps 110,1.

TA XXIII. CAP.

A. Kristus veli ta pravi vuk od hudih vučenikov gori vzeti. Ta pravi moister, oča inu doktor ie Bug inu naš Gospud Jezus Kristus. B. Farizeiom bridko pri-ty, kir ž nih falš vukum, molitvami, vero inu offri te ludi zepelavaio. C. Te hinaske vučenike sylnu svari, kir se pred ludmi brumni delaio, v serci so pag lotri inu golufi. D. Timu Ieruzalemu prero-kuie, de bode zatrenu, zavolo kir ie te prave pridigarie morilu inu preganelu.

T Edai ie Jezus govuril h tim ludem inu **A.**
G k suim

- k suim jogrom inu ie dial:* ^[2]»Na tim Moize-
sovim stolu side ty pissary inu farizeji, obtu
vse, kar vom zapovedo deržati, tu deržite
inu sturite. ^[3]Ampag po nih delih ne imate vi
diati, žakai oni ie ia govore, oli ga ne sture. ^[4]
Oni zvežuiio težke butore, kir se ne mogo ne-
sti, inu ie naklado tim ludem na nih rame.
Ampag oni se tih istih ue ^[5]hote s perstom do-
tagniti. ^[5]Vsa nih della oni delao, de bi le od
ludi bili gledani. Oni nih opominave listike
široke delao inu velike prame na nih gvantu.
^[6]Oni tudi radi side nerviše per myzi inu v ti
cerqui inu radi imaiio, ^[7]de se nim poklanuio
na tim placu inu de bodo imenovani od tih
ludi moistri. ^[8]Ampag vi se ne imate pustiti
imenovati moistri, žakai eden ie vaš moi-
ster, ta ie Kristus, vi ste pag vsi bratie. ^[9]Inu
nikogar na zemli ne imate imenovati Oča,
žakai eden ie vaš Oča, ta, kir ie v nebesih. ^[10]
Inu ne imenuite se doktary, žakai eden ie
vaš doktor, ta ie Kristus. ^[11]Ta vegši vmei
vami ima vaš služabnik biti. ^[12]Žakai kateri
sam sebe povišue, ta bode ponižan, inu ka-
teri sam sebe ponižue, ta bode povišan.
- ^[13]Ve
- 326| 5 Mz 17,10. Deut. 17.³²⁶
- 327| Iz 10,1; 28,12. Esa. 10, 28.
Lk 20,45. Luc. 20.³²⁷
- 328| Ne.
- 329| Mr 12,38–40. Marc. 12.
Lk 20,46. Luc. 20.³²⁹
- 330| Iz 3,7. Esa. 3.³³⁰
- 331| Lk 14,7; 18,4. Luc. 14, 18.³³¹

^[13] *Ve vom, pissariem inu farizeiom, vi hinavci, zakai vi zapirate nebesku kralovstvu pred ludmi. Vi ne greste noter inu tim, kir noter hote, vi ne pustite noter puiti.* ^[14b] ^[15] *Ve vom, pissariem inu farizeiom, vi hinavci,* ^[16] *zakai vi tih vdov hiše požirate, s teim naprei daianem, de dolge molitve molite. Za tiga volo bote vi tem vegše ferdamnane pr-yeli. Ve vom, pissariem inu farizeiom, vi hinavci,* ^[17] *zakai vi hodite okuli po moriei inu po suhoti, de vi eniga ptuiga te vaše vere sturite inu kadar ie sturien, taku vi sturite iz nega enu deite tiga pekla dvakrat več, koker ste vi.* ^[18] *Ve vom, slepim pelavcem, zakai vi pravite: Kateri persequie per tim templi, tu ništer nei. Kateri pag persequie per tim zlatei tiga templa, ta ie dolžan.* ^[19] *Vi norci inu slepci, kateru ie vegše: tu zlatu oli ta tempel, kir tu zlatu svetu sturi?* ^[20] *Inu kateri persequie per tim altariu, tu ništer nei, kateri pag persequie per tim offru, kir ie ozgorai, ta ie dolžan.* ^[21] *Vi norci inu slepci, kateru ie vegše: ta offer oli ta altar, kir ta offer posvečue?* ^[22] *Obtu, kateri persequie per tim*
 G 2 altariu,

B.

Luc. 20.³³²

332 | Lk 20,46–47.

333 | Pasaža v oglatem oklepaju se v SSP ne pojavlja.

- altariu, ta perseguie per tim istim inu per vsem, kar ie ozgorai na nim. ^[21]Inu kateri perseguie per tim templi, ta perseguie per tim istim inu per tim, kir v nim prebiva. ^[22]Inu kateri perseguie per tim nebi, ta perseguie per tim Božym stolu inu per tim, kir na nim sidi.
- C. ^[23]Ve vom, pissariem inu farizeiom, vi hinavci, zakai vi dassetite to metto inu anež inu kumel inu ste zapustili tu, kar ie težesiga v ti postavi – to pravdo, to milost inu to vero. Le-tu se ima diati inu unu ne zapustiti. ^[24]Vi slipi vodci, kir te muhe cidite, to kamelo pag pogalnite. ^[25]Ve vom, pissariem inu farizeom, vi hinavci, zakai vi te pehare inu skelede deržite izvuna čiste, ampag iznotra ie polnu razboia inu požertia. ^[26]Ti slepi farizeier očisti poprei, kar ie iznotra v peharu inu v skledi, de tu vunane tudi čistu bode. ^[27]Ve vom, pissariem inu farizeiom, vi hinavci, zakai vi ste glih tim pobelenim grobom, kir se izvuna lipi vidio, iznotra pag so polni mertvih kosti inu vsiga gnusniga smradu. ^[28]Taku tudi vi izvuna pred ludmi se vidite brumni, ampag iznotra ste
- polni*

334| Mt 5,33–37.

Matth. 5.³³⁴335| Oz 6,7–10.
Mih 6,10–12.Ozee. 6.
Mich. 6.³³⁵

336| Lk 11,39.

Luc. 11.³³⁶

337| Tit 1,15.

Tit. 1.³³⁷

<p><i>polni hinena inu hudobe. ^[29]Ve vom, pissariem inu farizeiom, vi hinavci, zakai vi zidate te grobe tih prerokov inu tih pravičnih grobe lipe delate ^[30]inu pravite: 'De bi mi bili v tim času naših očetov, mi bi ne hoteli biti ž nimi deležni na tih prerokov kry. ^[31]Inu taku vi sami čez se pričó daiete, de ste otroci tih, kir so te preroke umurili. ^[32]Nu vi tudi dopolnite to mero vaših očetov. ^[33]Vi kače, vi madraska žlahta, koku vi hočete timu pekenskemu ferdamnani ubežati?</i></p>	Luc. 11. ³³⁸	338 Lk 11,42–44.
<p>^[34]<i>Obtu pole, iest q vom pošilem preroke inu modre inu v pismi vučene inu od nih nekatere bote vi ubyali inu križali. Inu vi bote nekatere iz žnih vaših šulah gaižlali inu ie bote preganeli od eniga meista do družiga. ^[35]De čez vas pride vsa ta pravična kry, kir ie prelita na zemli, od te kry tiga pravičniga Abela do te kry Zahariove, tiga Barahia synu, kateriga ste vi ubyli vmei templom inu altariem. ^[36]Risničnu iest vom poveim, de le-tu vse čez le-to žlahto pride. ^[37]Ieruzalem, Ieruzalem, kir moriš te preroke inu ie s kaminem possipaš, kir</i></p>	1. Thess. 2. ³³⁹	339 1 Tes 2,16.
D.	Matth. 10 Luc. 11. Ioh. 16. Act. 5, 7. ³⁴⁰	340 Mt 10,17. Lk 11,43. Jn 16,2. Apd 5,18; 7,19.
Gen. 4. 2. Par. 24. ³⁴¹	341 1 Mz 4,8. 2 Krn 24,21.	
Luc. 13. ³⁴²	342 Lk 13,34.	

343| 2 Ezdr, apokrifna.
Referenca se nanaša na
Lk 13,34.

4. Esd. 1.³⁴³

*so h tebi bili poslani. Koku čestu sem iest hotel
vkupe zbrati tuie otroke, koker ena kokuš zbira
sua piščeta pod suie peruti, inu vi neste hoteli.*

344| Ps 118,26.

Psal. 68.³⁴⁴

*[38] Pole, vaša hiša vom bode pusta pusčena. [39]
Zakai iest vom poveim, vi odsehmäl mene ne
bote vidili, dotle vi ne porečete: 'Žegnan bodi
ta, kir pride v tim imeni tiga Gospudi.' »*

TA XXIII. CAP.

A. Kristus jogrom pravi, de tu Ieru-
zalem bode rezvalen inu de ty verni
bodo veliku terpeli inu de ta evangeli
bode pridigan po vsim sveitu. B. Pre-
den Ieruzalem bo rezdian, bode ena
gnusna reič postavlena v ta tempel. Ve-
like nadluge se bodo vmei ludi godile,
falš vučeniki bodo caihne delali. C.
Pravi od sodniga dne, od znamen, kir
bodo poprei. Ludie bodo žiher koker
pred to grešno povudno. D. Vuči inu
opomina vse ludi, de se prepravio k so-
dnimu dnevu.

345| Mt 13,3–13.
Lk 21,7–19.
Lk 19,44.

Marc. 13.
Luc. 21.³⁴⁵
Luc. 19.

A.

I*Nu Jezus gre proč od tiga templa inu k ne-
mu perstopio nega jogri, de bi nemu poka-
zali te ziduve tiga templa. [2] Jezus pag pravi k
nim: »Ne vidite li vi le-tu vse? Risničnu iest
vom poveim, de tukai en kamen*

na

na drugim ne ostane, kir ne bode rezhyen.«^[3]
Kadar on pag na tei Oliski gorri sidi, per-
stopio k nemu nega jogri suseb inu pravio:
»Povei nom, kadai tu bode! Inu kateru bode
tu xnamine tiga prihoda inu konca tiga sni-
ta?«^[347] [4] Jezus pag odgovori inu pravi k nim:
»Gledaite, de vas du ne zepela, [5] zakai nih
veliku pride v muim imeni inu poreko: 'Iest
sem Kristus,' inu nih veliku zepelaio. [6] Vi
bote slišali voiske inu glassuve od voiskova-
ne. Gledaite, de se ne prestrašite, zakai onu
se mora vse zgoditi, oli še nei konac. [7] Zakai
eni ludie zuper te druge bodo gori vstaieli
inu enu kralovstvu zuper tu drugu inu bodo
žliže inu lakota inu tressuve v dostih kraih.
^[8]*Inu le-te vse riči so stuprov tih nadlug zu-*
četki. [9] Tedai vas bodo izdaieli v to revno
žalost inu vas bodo moryli inu bote sovražē-
ni od vseh ludi zavolo muiga imena. [10] Inu
tedai se nih veliku xmotio inu eden tiga
druziga bode fratoval inu se bodo sovražili
vmei sebo. [11] Inu veliko fals prerokov vstano
inu nih dosti zepelaio.

Act. 1.³⁴⁶

346| Apd 1,6.

Koloss. 2.³⁴⁸

347| Svita.

348| Kol 2,18–19.

4. Esd. 13.³⁴⁹349| 2 Kr 15,6
(prim. op. 351).Matth. 10.
Marc. 13.
Luc. 21.
Ioh. 16.³⁵⁰350| Mt 10,22.
Mr 13,13.
Lk 21,12.
Jn 15,21.

G 4 Inu

351| Gl. op. 353;
prim. Lk 18,8.

352| Mt 10,22.

353| Mr 13,10.

354| Mr 13,14–23.
Lk 21,20–24.
Dan 9,27.

355| Dan 12,1.

356| Mr 13,21.
Lk 17,21.23.

4. Esd. 14.³⁵¹

Matth. 10.³⁵²

Marc. 13.³⁵³

Marc. 13.
Luc. 21.³⁵⁴
Dan. 9.³⁵⁴

Dan. 12.³⁵⁵

Marc. 13.
Luc. 17.³⁵⁶

^[12]Inu žatu, kir ta krivina bode čez iemala,
bode ta lubexan v nih dosti omerzovala. ^[13]

Kateri pag obstoy do konca, ta bode izveličan.

^[14]Inu le-ta evangelion od tiga kralevstva bo-
de pridigan po vsim sveitu k ani priči čez vse
ludi inu tedai bode ta konec.

B. ^[15]Inu kadar vi bote vidili to merzko grozno

pregreiho te pustobe, katera ie povedana od ti-
ga Daniela preroka, stoie na tim svetim mei-
stu (kir tu bere, ta zastopi), ^[16]tedai kateri so v

ti Judovski deželi, ty beixite na te gorre, ^[17]inu
kateri ie na streihi, ta doli ne hodi kai vzeti iz

suie hiše, ^[18]inu kateri ie na nyvi, ta ne hodi
nazai iemati sui gvant. ^[19]Ve tim nossečim inu

doiečim (ženom) v tim istim čassu. ^[20]Prossite
pag, de vaš beig ne bode pozimi oli ob soboti. ^[21]

Zakai tedai bode ena velika nadluga, de take
nei bilu od začetka tiga svita do le-tiga čassa

inu te tudi ne bode. ^[22]Inu de bi le-ti dnevi ne
bili okračeni, taku bi oben človik ne bil obra-

nen, ampag zavolo tih izvolenih bodo ty dnevi
okračeni. ^[23]Tedai, aku du vom poreče: 'Pole,

le-tu ie Kristus oli le-tam ie,' taku vi ne ima-
te verovati. ^[24]Zakai fals Kristus inu fals

preroki

preroki bodo vstaieli inu velika znamenina tar čudessa delali, taku de bi zepelani bili, aku bi mogoče bilu, tudi ty izvoleni. ^[25] Pole, iest sem vom poprei povedal. ^[26] Obtū, aku q vom poreko: 'Pole, on ie v ti puščavi,' taku ne hodite vunkai. Pole: 'On ie v tim hramu,' taku ne veruite. ^[27] Zakai koker ta blisk vunkai gre od vzhaiane inu sveiti do zahaiane, taku bode prihod tiga človeika Synu. ^[28] Zakai, kir kuli bode ta merha, tiakai se bodo zbirali ty orli.

2. Thess. 2.
Deut. 13.³⁵⁷

357| 2 Tes 2,3-4,9.
5 Mz 13,2-4.

Iob 39.³⁵⁸

358| Job 39,30.

^[29] Ampag zdaici po tei isti žalostni revi tiga istiga čassa merkne tu sonce inu ta luna ne bode sveitila inu te zveizde bodo padale iz nebes inu te nebeške moči se bodo gibale. ^[30] Inu tedai se bode prikazalu tu znamenine tiga človeika Synu na nebi. Inu tedai se bodo yokale vse žlahte na zemli inu bodo vidili Synu tiga človeika, prideioč v tim oblaku tih nebes z veliko močio inu čestio. ^[31] Inu on bode poslal suie angele z glasnimi trobentami inu ty bodo vkupe zbirali te nega izvolene od tih štirih vetrov, od eniga kraie iz nebes do družiga. ^[32] Na tim figovim drivessu vučite se eno pergliho, kadar

C.

Marc. 13.
Luc. 21.
Ioel. 2.³⁵⁹

359| Mr 13,26.
Lk 21,25-28.
Jl 2,27.

Act. 1.³⁶⁰

360| Apd 1,9.

2. Thess. 4.³⁶¹

361| 1 Tes 4,16.

Marc. 13.
Luc. 21.³⁶²

362| Mr 13,28.
Lk 21,29.

G 5 nega

*nega mladica mužena rata inu tu listye
xrate, taku vi veiste, de ie tu leitu blizu.* ^[33]

*Taku tudi vi, kadar le-tu vse vidite, taku
veidite, de ie blizi pred davermi.* ^[34] *Risnič-*

nu iest vom povem, de le-ta žlahta ne rezy-
de, dotle vse le-tu se ne dopernesse. ^[35] *Zemla*
inu nebu se rezideio, ampag muie bessede se
ne rezido. ^[36] *Ampag od tiga dne inu od vure*
nisče ne vei, tudi ty angeli v nebessih nekar,

temuč sam mui Oča. ^[37] *Ampag koker ie v*
tim času tiga Noe bilu, taku bode tudi, ka-
dar tiga človeika Syn pride. ^[38] *Zakai koker*
ie bilu v tih dneih pred to povudno, oni so
ieili, oni so pyli, oni so se ženili inu možili,
do tiga dne, de ie Noe v to arko šal. ^[39] *Inu*
oni neso veidili, dotle ie ta povudna bila
prišla inu ie vse kiakai vzela. Tak bode ta

prihod tiga človeika Synu. ^[40] *Tedai bodeta*
dva na puli, eden bode gori vzet inu ta
drugi bode zapusčen. ^[41] *Dvei bote mleili v*
tim malini, ena bode gori vzeta inu ta dru-
ga bode zapusčena.

D. ^[42] *Obtu čuite, zakai vi ne veiste, v kateri*
vuri vaš Gospud pride. ^[43] *Le-tu pag vi ima-*
te veiditi, de bi en hišni oča veidel, v ka-

teri

363| Iz 40,26; 51,6.
Apd 1,7.

Esa. 40, 51.
Act. 1.³⁶³

364| 1 Mz 6,7; 7,7.13.
Lk 17,26–30.34–36.

Gen. 6, 7.
Luc. 17.³⁶⁴

365| Lk 17,34.

Luc. 17.³⁶⁵

<p><i>teri vuri bi ta tat hotel priti, on bi ia čul inu bi ne pustil suie hiše podkopati. ^[44]Zatu bodite vi tudi pernaredni, zakai ta Syn tiga človeika pride v ti uri, v kateri se vom ne bode zdeilu. ^[45]Kei ie tedai en xveist tar modar hlapec, kateriga ie ta gospud postavil čez suo družimo, ³⁶⁸de on per pavim čassu da nee spižo? ^[46]Dobru ie timu hlapcu, kateri nega gospud, kadar on pride, naide taku delaioč. ^[47]Risničnu iest vom poveim, on bode nega postavil čez vse suie blagu. ^[48]Aku pag on ta hud hlapec poreče v suim sercei: 'Mui Gospud sebe ³⁷¹dolgu ne pride,' ^[49]inu začne byti suie ravenhlapce tar ieisti inu pyti s temi pyanci, ^[50]taku pride ta gospud tiga istiga hlapca na ta dan, kir se nemu ne zdi, inu v ti vuri, katere on ne vei, ^[51]inu ga bode rezsek al inu bode nemu nega deil dal s temi hinavci. Tukai bode yok inu skripane tih zob.</i></p>	<p>Matth. 25. Marc. 13. Luc. 12³⁶⁶</p> <p>Matth. 25.³⁶⁷</p> <p>Apoc. 16.³⁶⁹</p> <p>Prov. 13.³⁷⁰</p>	<p>366 Mt 25,13. Mr 13,33. Lk 12,42.</p> <p>367 Mt 25,13.</p> <p>368 Družino.</p> <p>369 Raz 16,15.</p> <p>370 Prg 13.</p> <p>371 Corr.: še.</p>
--	---	--

TA XXV. CAP.

A. S to pergiho od tih deset divic pravi, koku se s temi pravimi vernimi inu s teimi hinavci bode godilu. B. S to pergliho od tih

centov

centov oli funtov vuči, de vsaki suiem darum, stanum, suio oblastio ima zveistu služiti Bogu inu ludem, sice bode groznu štraifan. C. V kakovi štalti, koku Kristus bode vus sveit sodil. Ty verni dobri puidе v nebessa, ty neverni, hudi, nemilostvi v tu večnu terplene.

A. **T***Edai bode tu nebesku kralovstvu perglihanu desetim dečlom, kir so vzele suie lampe inu so šle vunkai timu ženinu pruti. [2] Ampag pet iz tih istih so bile nore inu pet so bile modre. [3] Te nore so vzele nih lampe, ampag neso vzele olia sebo. [4] Te modre pag so vzele olie v nih possodah z lampami red. [5] Kadar ie pag ta ženin zavlačoval, so vse dremale inu so bile zaspale. [6] Ob pulnoči pag vstane en šrai: »Pole, ta ženin gre semkai, puite vunkai pruti nemu!« [7] Tedai vstaneio vse le-te dečle inu perpravlo³⁷² nih lampe. [8] Te nore pag so diale h tim modrim: »Daite nom od vašiga olia, zakai naše lampe ugasuio.« [9] Natu so odgovorile te mudre inu so diale: »Nekar taku, de nom inu vom ne zmainka, temuč puidite h tim, kir prodaio, inu kupite same sebi.« [10] V tim pag, kir so one šle kupovati, pride ta ženin, inu kattere so bile pernaredne, te gredo noter ž nim
na to*

na to ohcait inu ta vrata so bila zaperta. ^[11]
 H puslednimu prido tudi te druge dečle inu
 pravio: »Gospud, gospud, odpri nom!« ^[12] Oni
 ie pag odgovoril inu ie dial: »Risničnu vom
 poveim, iest vas ne znam.« ^[13] Obtū čuite, za-
 kai vi ne veiste tiga dne inu te vure, v kate-
 ri ta Syn tiga človeika pride.

Matth. 7.
 Luc. 6.³⁷³

373| Mt 7,23.
 Lk 13,27.

Matth. 24.
 Marc. 13.
 Luc. 12, 21.³⁷⁴

374| Mt 24,36.42
 Mr 13,33.
 Lk 12,37; 21,36.

^[14] Glih koker en človik, kir ie čez deželo
 vlekā, ie poklical suie hlapce inu ie nim čez
 dal suie blagu. ^[15] Inu ie enimu dal pet cen-
 tov, enimu dva, enimu eden. Enimu vsaki-
 mu po nega premaganu inu potle zdaci ie
 proč šal. ^[16] Natu ie kiakai šal ta, kir ie pet
 centov pryel, inu ie kupčoval ž nimi inu ie
 družih pet centov dobil. ^[17] Glih taku ta, kir
 ie dva centa priel, ie dobil tudi druga dva.
^[18] Ampag ta, kir ie eden cent bil pryel, ie ki-
 akai šal inu ie izkopal v zemli eno iamo inu
 ie skril te denarie suiga gospudi. ^[19] Čez en
 dolg čas pride ta gospud le-tih hlapcev inu ie
 ž nimi raitingo delal. ^[20] Inu ie stopil k nemu
 ta, kir ie pet centov bil pryel, inu ie druge
 pet cente gori polužil inu ie dial: »Gospud,
 ti si meni pet centov čez dal, pole, iest sem ž
 nimi druge pet cente dobil.« ^[21] Natu
 ie re-

B.

Marc. 13.
 Luc. 19.³⁷⁵

375| Mr 13,34.
 Lk 19,11–27.

376| Mt 24,46.

Matth. 24.³⁷⁶ *ie rekal k nemu nega gospud: »Ei, ti dober inu zveisti hlapec, ti si čez malu bil zveist, iest hočo tebe čez veliku postaviti. Poidi notar v tu vesselie tuiga gospudi.«* ^[121] *Tukai perstopi semkai tudi ta, kir ie dva centa bil priel, inu pravi: »Gospud, ti si meni dva centa čez dal, pole, iest sem s teima istima dva druga dobil.«* ^[123] *Natu nega gospud pravi k nemu: »Ei, ti dober inu zveisti hlapec, ti si čez malu bil zveist, iest hočo tebe čez veliku postaviti, poidi notar v tu vesselie tuiga gospudi.«* ^[124] *Tukai perstopi tudi ta, kir ie eden cent bil priel, inu pravi: »Gospud, iest sem veidil, de si ti en terd človik, ti žaneš tukai, kir nesi vsial, inu tamkai pobiraš, kir neisi rezsul.* ^[125] *Inu sem se bal. Sem šel kiakai inu sem skril tui cent v to zemlo. Pole, tu imaš, kar ie tuie.«* ^[126] *Nega gospud pag odgovori inu pravi: »Ti hudi inu leni hlapec, ti si veidel, de iest žanem tukai, kir neisem vsial, inu pobiram, kir nesem rezsul.* ^[127] *Obtu bi ti bil imel muie denarie diati h tim menavcem inu kadar bi iest bil prišal, iest bi bil tu muie k sebi vzel s teim žuhum,*

obtu

^[28]obtu vžamite od nega ta cent inu ga daite timu, kir deset centov ima. ^[29]Zakai vsakimu, kir ima, timu bode danu inu bode obilnu imel, kateri pag ne ima, timu bode tudi tu, kar ima, vzetu. ^[30]Inu tiga nepridniga hlapca verzite v te vunane temnice, tukai bode iokane inu skripane tih zob.«

^[31]Kadar pag ta Syn tiga človeika pride v sui časti inu vsi sveti angeli ž nim, tedai on bode sedil na tim stolu nega česti. ^[32]Inu pred nega se bodo vkupe zbrali vsi ludie inu te on bo ločil narazen glih, koker en pastir loči te ovce od tih kozličev. ^[33]Inu te ovce bode postavil na suio destno stran, te kozliče pag na levo. ^[34]Tedai poreče ta kral h tim, kir so na nega destnici: »Puidite semkai vi, žegnani muiga Očeta, erbaite tu kralovstvu, kateru ie vom pripravlenu od začetka tiga svita. ^[35]Zakai iest sem bil lačen inu vi ste meni dali ieisti, iest sem bil žeien inu vi ste meni dali pyti, ^[36]iest sem bil nag inu vi ste mene oblekli, iest sem bil bolan

Matth. 13.
Marc. 4.
Luc. 18, 19.³⁷⁷

377 | Mt 13,12.
Mr 4,25.
Lk 8,18; 19,26.

Matth. 13.³⁷⁸

378 | Mt 13,12.

C.

Ezeh. 34.³⁷⁹

379 | Ezk 34,17.

Matth. 20.³⁸⁰

380 | Mt 20,28.

Esa. 38.
Ezeh. 18.³⁸¹

381 | Iz 58,7.
Ezk 18,5–9.

Eccles. 7.³⁸²

382 | Prd 7,2.

inu

383| 2 Tim 1,16–18.

2. Tim. 1.³⁸³

inu vi ste mene obijskali, iest sem bil v ieči inu vi ste k meni prišli.« ^[37] *Tedai bodo nemu ty pravični odgovorili inu poreko: »Gospud, kadai smo tebe vidili lačniga inu smo tebe napitali oli žeiniga inu smo tebe napuyli?«* ^[38] *Kadai smo tebe vidili eniga gostu inu smo tebe erpergovali oli naziga inu smo tebe oblekli* ^[39] *oli kadai smo mi tebe bolniga oli v ieči vidili inu smo prišli h tebi?«* ^[40] *Inu ta kral bode odgovoril inu poreče k nim: »Risničnu iest vom poveim, kar ste vi enimu nermanšimu iz letih muih bratov sturili, tu ste vi meni sturili.«* ^[41] *Tedai on tudi poreče h tim, kir na tei livici bodo: »Vi, prekleti, puidite tiakai od mene v ta večni ogen, kir ie pripravljen timu Zludiu inu nega angelom.«* ^[42] *Zakai iest sem lačan bil inu vi meni neste dali iesti, iest sem žein bil inu vi mene neste napuyli,«* ^[43] *iest sem en gust bil inu vi mene neste erpergovali, iest sem nag bil inu vi mene neiste oblekli, iest sem bolan inu v ieči bil inu vi mene ne ste obyskali.«* ^[44] *Tedai oni bodo nemu tudi odgovorili inu poreko: »Gospud, kadai smo mi tebe vidili lačniga oli ženiga oli eniga gostu oli naziga*

384| Ps 6,1–4.

Mt 7,2.

Lk 13,26.

Iz 30,20.23.

Dn 7.

Raz 19,18; 20,12.

Ujemanje med vsebino referenčnih bibličnih navedkov in Trubarjevim prevodom Evangelija po Mateju je zelo splošno.

Psal. 6.

Matth. 7.

Luc. 13.

Esa. 30.

Dan. 7.

Apo. 19,

20.³⁸⁴

nažiga oli bolniga oli uietiga inu nesmo tebi služili?»^[45] Natu on bode nim odgovoril inu poreče: »Risničnu iest vom poveim, kar vi neste sturili enimu iz le-tih nermanšimu, tiga vi neste meni sturili.«^[46] Inu le-ti puido v tu večnu terplene, ty pravični pag v ta večni leben.«

Zach. 2.
Jerem. 30.
Pro. 14, 15,
Iohan. 5.³⁸⁵

385 | Zah 2.
Jer 30.
Prg 14; 15.
Jn 5,29. Trubarjeve robne opombe se vsebinsko le deloma ujemajo z vsebino evangelijskega poglavja.

TA XXVI. CAP.

A. Kristus pravi od suie martre. Fary, vučniki, rotary svit imαιο, koku bi ga končali. B. Ena žena Kristusa žalba s pogrebno žalbo; Iudež proda Kristusa. C. Kristus iei suiemi jogri velikunočnu iagne; pravi, de bode fratan od Iudeža. D. Postavi gori to suio večerio. E. Prerokuie, de jogri bodo na nim cbivlali inu de ga Peter zatay. F. Jezus pred nega martro postane sylnu žalosten, moli trikrat suiga Očeta. G. Iudež Jezusa frata inu ga pusti uloviti. Peter faryevimu hlapcu vuhu odseka, zatu ga Jezus svari. H. Kristus ie pelan pred Kafasa šcoffa, undu ie falš zatožen, spozna, de ie on ta pravi Kristus inu Syn Božy, zatu ie on zašpotovan inu byen. I. S. Peter pred šcoffimi deklami inu hlapci Jezusa zatay trikrat.

INu pergudilu se ie, kadar ie Jezus bil dokonanal le-te vse besede, pravi on k suim jogrom:

A.

386| Mr 14,1–2.
Lk 22,1–2.
Jn 18,2–3.
Jn 11,45–53.

Marc. 14.
Luc. 22.
Iohan. 18.
Iohan. 11.³⁸⁶

grom: [2] »Vi veiste, de čez dva dni velika nuč bode inu tiga čoveika Syn bode izdan, de se on križa.« [3] Tedai se vkupe zberu ty visši fary inu ty pissari inu ty stariši vmei ludmi v ta dvor tiga vissiga farye, kir ie bil imenovan Kaifas. [4] Inu so se sveitovali, koku bi oni Jezusa s kunštio uieli inu umurili. [5] Inu so diali: »Nekar ob tim prazniku, de ena zmešnava vmei ludi ne vstane.«

B.

387| Mr 14,3–9.
Lk 17,37.
Jn 12,1–8.

Marc. 14.
Luc. 17.
Iohan. 12.³⁸⁷

[6] Kadar ie pag Jezus bil v ti Betany, v ti hiši tiga Simona gobovca, [7] stopi k nemu ena žena, ta ie imeila eno glaževo pukšo žalbe, veliku redne, to ona sidečimu per tei myži vlye na nega glavo. [8] Kadar tu nega jogri vidio, so bili nevulni inu pravio: »S čemu ie leta potrata? [9] Le-ta žalba bi se bila mogla prodati za veliku inu dati se tim bozim.« [10]

388| 5 Mz 15,11.

Deut. 15.³⁸⁸

Kadar tu Jezus zamerka, pravi on k nim: »Kai le-to ženo z mahom ne pustite? Ona ie enu dobru dellu sturila na meni. [11] Vi bote vsag čas te boge imeili per vas, mene pag ne bote vsag čas imeili. [12] Kir ie ona to žalbo vli-la na muie tellu, tu ie ona sturila, de imaiu mene pokopati. [13] Risničnu iest vom poveim, kirkuli se bo ta evangelion pridigal po

vsim

vsim sveitu se bode le-tu tudi pravilu ni k spominu, kar ie ona sturila.« ^[14] *Tedai gre kiakai eden iz tih dvanaist, katerimu ie bilu ime Iudas Iskariot, h tim višim fariem* ^[15] *inu k nim pravi: »Kai hočte vi meni dati, iest hočo vom nega fratati?«* Inu oni so nemu odločili dati tih tridesseti srebernikov. ^[16] *Inu od tiga časa ie on iskal praviga godu, de bi on nega fratatal.*

Marc. 14.
Luc. 2.
Iohan. 13.³⁸⁹

389 | Mr 14,10–11.
Lk 22,3–6.
Jn 12,4.

^[17] *Na prvi dan tih opresnikov pag stopio ty jogri k Jezusu inu pravio k nemu: »Kei hočes ti, de mi tebi perpravimo ieisti tu velikunočnu iagne?«* ^[18] *On pag pravi: »Puidite tiakai v tu meistu k aimu inu recite k nemu: 'Ta moister pusti tebi poveidati: Mui čas ie tukaie, iest hočo per tebi veliku nuč obhaiati z muiei jogri.'«* ^[19] *Inu ty jogri sture, koker ie Jezus bil nim poročil, inu perpravio tu velikunočnu iagne.* ^[20] *Inu kadar ta večer pride, sede on k myzi suiemi dvanaisti.* ^[21] *Inu kadar oni ieido, pravi on k nim: »Risničnu iest vom poveim, de eden izvmei vas bode mene fratatal.«* ^[22] *Inu oni sylnu žalostni postano tar začno vsag zase k nemu govoriti: »Gospud, sem li iest?«* ^[23] *On pag od-*

C.

Marc. 14.
Luc. 22.³⁹⁰

390 | Mr 14,12.21.
Lk 22,7–14.

Marc. 14.
Luc. 2.
Iohan. 13.³⁹¹

391 | Mr 14,217–21.
Lk 22,21–23.
Jn 13,21.

H 2 govori

govori inu pravi: »Kateri ie to roko z meno omočil v ti skledi, ta bode mene fratal. Ta Syn tiga človeika gre kiakai, koker ie pissanu od nega. Ampag ve timu človeiku, skuži kateriga ta Syn tiga človeika bode fratan. Bulše bi nemu bilu, de bi ta človik ne bil royen.«^[25] Natu odgovori Iudas, kir ie nega fratal, inu pravi: »Sem li iest, moister?« On reče k nemu: »Ti si ie govuril.«

D. ^[26]Inu v tim, kadar so oni ieili, vžame Jezus ta kruh, zehvali inu rezłomi inu da tim jogrom tar pravi: »Vžamite, ieite, le-tu ie muie tellu.«^[27] Potle on vžame ta kelih, zahvali, nim da inu pravi: »Pyte iz le-tiga vsi,^[28] le-tu ie muia kry tiga Noviga testamenta, katera bode prelita za dosti k odpusčanu tih grehov.^[29] Inu iest vom poveim, de odsehmāl ne bom iest več pyl od tiga sadu te vinske terte do tiga dne, kadar iest bom z vami pyl tu novu v tim kralovstvi muiga Očeta.«

E. ^[30]Inu kadar so oni hvalno peissen bili rekli, gredo oni vunkai h ti Olski gori. Tedai pravi Jezus k nim: »V le-tei noči se bote vi vsi na meni zblaznili, zakai onu ie pissanu: 'Iest

392| Mr 14,22–26.
Lk 22,15–20.
1 Kor 11,23–25.

Marc. 14.
Luc. 22.
1. Cor. 11.³⁹²

393| Mr 14,27–31.
Jn 16,5.

Marc. 14.
Iohan. 16.³⁹³

'Iest bom udaril tiga ^[32]pastiria inu te ovce tiga kardela se razkrope.' Ampag kadar gori

^[33]*ustanem, puidem pred vami v to Galileo.*«

Peter pag odgovori inu pravi k nemu: »Tar aku se oni vsi xblaznio ^[34]na tebi, taku se vsai iest nečo xblazniti.« Jezus pravi k nemu:

»Risničnu iest tebi poveim, da preden ta petelin v le-tei noči zapoie, ti boš mene trikrat zatayl.« Petrus pravi k nemu: *»Inu kadar bi iest moral s tebo umreiti, taku iest nečo tebe zatayti.*« Glih taku so tudi ty jogri diali.

^[36]*Tedai Jezus pride ž nimi k ani vassi, kir se imenuie Getsemane, inu pravi k suim jogrom: »Sedite tukai, dotle iest le-tiakai grem inu molim.*« ^[37]*Inu vžame sebo Petra inu ta dva Zebedeiova synu inu začne žalosten tar težkiga serca perhaiati.* ^[38]*Tedai pravi Jezus k nim: »Muia duša ie žalostna do te smerti. Ostanite tukai inu čuite ž meno.*« ^[39]*Inu gre kiakai enu maibinu, pade doli na suie obličie, moli inu pravi: »Mui Oča, ie li mogoče, nai gre le-ta kelih od mene, oli vsai nekar taku, koker iest hočo, temuč koker ti hočeš.*« ^[40]*Potle on pride k suim jog-*

H 3 rom

Zach. 13.³⁹⁴

394|Zah 13,7.

Actor. 1.³⁹⁵

395|Apd 1,3.

Marc. 14.
Luc. 22.
Iohan. 13.³⁹⁶

396|Mr 14,32–42.
Lk 22,39–46.
Jn 13,36–38.

F.

Marc. 14.³⁹⁷

397|Mr 14,32.

Luc. 22.³⁹⁸

398|Lk 22,39–46.

rom inu nee naide speče inu pravi h Petru:
 »Tar ne morete vi vsai le eno vuro z meno
 čuti? ^[41]Čuite inu molite, de na padete v to
 izkušnavo. Ta duh ie volan, ampag tu mes-
 su ie šibku.« ^[42]Spet druguč gre on kiakai,
 moli inu pravi: »Mui Oča, aku nei mogoče,
 de bi le-ta kelih od mene šal, temuč de ga
 iest pyem, taku se izidi tuia vola.« ^[43]Inu on
 pride tar naide nee spet speče inu nih oči so
 polne spane bile. ^[44]Inu on nee zapusti tar gre
 spet kiakai inu moli tretič inu reče te iste
 besede. ^[45]Potle on pride k suim jogrom inu
 pravi k nim: »Nu, spite zdai inu počivaite,
 pole, ta ura ie prišla, de ta Syn tiga človeika
 bode izdan v te roke tih grešnikov. ^[46]Vstan-
 ite, poidimo, pole, ta, kir mene frata, se
 perbližue.«

G. ^[47]Inu v tim, kadar on še govori, pole, tu-
 kai pride Iudas, eden iz tih dvanaist, inu ž
 nim ena velika množica tih ludi z meči inu
 štangami, kir so bili poslani od tih visših
 fariev inu starišev tih ludi. ^[48]Ta fratar pag
 ie dal nim enu znamenje, rekoč: »Kateriga
 iest pušam, ta ie, tiga vi deržite.« ^[49]Ino on
 zdaiici perstopi k Jezusu inu pravi:

»Pomagai

399| Gal 5,16–17.
Mr 14,34.

Galat. 5.
Marc. 14.³⁹⁹

400| Mr 14,43–50.
Lk 22,47–53.
Jn 18,3–12.

Marc. 14.
Luc. 22.
Iohan. 18.⁴⁰⁰

»Pomagaj Bog, moister!« Inu nega puša. ^[50]
 Jezus pag pravi k nemu: »Mui periatel, zakai si ti prišal?« Tedai oni perstopio inu vergo nih roke na Jezusa inu ga uiameio. ^[51]
 Inu pole, eden iz tih, kir so z Jezusom bili, iztegne to roko inu izdere sui meč tar udari tiga visšiga farie hlapca inu nemu odseca proč enu vuhu. ^[52] Natu Jezus pravi k nemu:
 »Utegni tui meč v suie meistu, zakai vsi ty, kir sui meč vzameio, ty skuzi meč pogine. ^[53] Oli meniš ti, de iest ne morem miuga Očeta prossiti, de bi on meni poslal dvanaist legionov angelov? ^[54] Koku bodo pag ta pisma dopolnena, onu mora taku biti?« ^[55] V ti isti uri pravi Jezus h ti množici tih ludi: »Vi ste vunkai prišli koker k animu razboiniku z meči inu štangami mene loviti. Sai sem vsag dan per vas sedil inu vučil v tim templi inu vi neste mene vieli. ^[56] Le-tu ie pag vse sturieniu, de bodo ta pisma tih prerokov depolnena.« Tedai vsi jogri nega zapuste inu pobeigno.

^[57] Ty pag, kir so Jezusa bili uieli, ga pelaio h Kaifasu, h timu višimu tih fariev, undukai so se bili ty pissary inu stariši zbrali.

H 4 Peter

Genes. 9.
 Ezech. 11.
 Apoca. 13.⁴⁰¹

401| 1 Mz 9,6.
 Ezk 11,8.
 Raz 13,10.

Luc. 24.
 Marc. 14.⁴⁰²
 Luc. 22.

402| Lk 24,7.
 Mr 14,46.
 Lk 22,52–53.

Esa. 13.
 Psalm 21.
 Matth. 26.
 Marc. 14.
 Iohan. 18.⁴⁰³

403| Iz 13,14.
 Ps 22,12.
 Mt 26,56 (prav tu).
 Mr 14,50.
 Jn 18,20.

H.

- ^[58]*Peter pag gre od daleč za nim do dvora tiga visšiga farie inu on notar gre tar* ^[59]*sede h tim hlapcem, de bi on ta konec vidil. Ty visši fary pag inu ty stariši inu vus svit so iskali krivo* ^[60]*pričovane zuper Jezusa, de bi nega umurili, inu ie neso nesli inu naisi ie veliku krivih pryč bilu perstopilu, neso vsai obeniga nesli.* ^[61]*H puslednimu perstopio dwei krivi pryči inu so diale: »Le-ta ie govuril: 'Iest moram rezdreiti ta tempel* ^[62]*Božy inu ta isti v treih dneih zaxidati.'« Tedai ta visši far vstane inu pravi k nemu: »Ništer ti neodgovoriš* ^[63]*h timu, kar le-ti zuper tebe pričuió.« Jezus ie pag le molčal. Inu ta visši farr odgovori inu pravi k nemu: »Iest tebe zaklinam per tim živim Bogu,* ^[64]*de ti nom poveiš, si li ti Kristus, Syn Božy.« Jezus pravi k nemu: »Ti si ie govuril. Oli vsai iest vom poveim, de od tiga časa naprei bote vi vidili tiga človeika Synu, sidečiga na destnici te* ^[65]*moči inu prideioč v tih oblakih nebeskih.« Tedai ta visši far rezdere sui gvat inu pravi: »On ie Boga šentoval, kai potrubuiemo več prič? Pole, zdai ste vi nega Boga šentovane slišali,*
kai
- 404** | Mr 14,53.
 Apd 6,14. Marc. 14.
 Actor. 6.⁴⁰⁴
- 405** | Jn 2,19.21. Iohan. 2.⁴⁰⁵
- 406** | Mr 14,58. Marc. 14.⁴⁰⁶
- 407** | Lk 22,54–55. Luc. 22.⁴⁰⁷
- 408** | Dan 7,13.
 Jn 6,53–59.
 Apd 1,10–11. Daniel 7.
 Iohan. 6.
 Actor. 1.⁴⁰⁸
- 409** | Mr 14,64.
 Lk 22,69. Marc. 14.⁴⁰⁹
 Luc. 22.

^[66]*kai se vom ždi?« Oni odgovore inu pravio:*
»On ie te smerti vreden.« ^[67]*Natu so oni na*
nega obraz plivali, eni so ga byli s pestmi,
eni pag so nemu šlafernice daiali na nega
obličie ^[68]*inu so diali: »Ti, Křiste, prerokui*
nom, du ie ta, kir ie tebe udarill!«

Levit. 14.
 Esa. 50.
 Iohan. 18.⁴¹⁰

410| 3 Mz 24,16.
 Iz 50,6.
 Jn 18,22.

^[69]*Peter pag ie sedel izvuna v tim dvoru*
inu perstopi k nemu ena dekla tar pravi:
»Inu ti si bil s teim Jezusom iz Galilee.« ^[70]
On ie pag tayil pred vsemi inu ie dial: »Iest
ne veim, kai si ti govoriš.« ^[71]*Potle, kadar on*
pag vunkai skozi dauri gre, zagleda nega
ena druga inu pravi h tim, kir so undukai
bili: »Le-ta ie tudi z Jezusom Nazarenom
bil.« ^[72]*Inu on ie spet tayl inu ie h timu*
persegal: »Iest tiga človeika ne znam.« ^[73]*Inu*
čez en maihin čas perstopio ty, kir so undu-
kai stali, inu pravio h Petru: »Risničnu, ti
si tudi iz le-tih eden, zakai tuia besseda
tebe rezodeva.« ^[74]*Tedai on začne sebe kleti*
inu perssegovati, de on tiga človeika ne zna.
Inu ždaici ta petelin žapoe. ^[75]*Tedai ie Pe-*
ter žmislil na te bessede Jezusove, kir ie dial
k nemu: »Predan ta petelin bode žapeil, ti
boš mene trikrat žatayl.« *Inu on gre vunkai*
tar se grenku plače.

I.

Marc. 14.
 Luc. 22.
 Iohan. 18.⁴¹¹

411| Mr 14,69–72.
 Lk 22,58–62.
 Jn 18,25–27.

Matth. 26.⁴¹²

412| Mt 26,75.

H 5 TA

TA XXVII. CAP.

A. Jezus ie zvezan pelan pred Pilatusa. Iudeža zgreiva ta fratarya, poverne denarie inu sam sebe konča. Za te denarie ie kuplen en britoff h pogrebu za neznane ludi. B. Jezus na te tožbe zuper nega ništer ne odgovori. C. Gmaina pegeruie, de se Jezus kryža, Barabas, razboinik, izpusti. Pilatus suio ženo pričue, de Jezus ie nedolžen. Oli on vini dopusti nega kryžati. D. Jezus ie z erdečim gvantom obličen, s ternem kronan, zašpotovan, byen, vunkai h križanu pelan, z iesihom tar želčio napoien. E. Jezus ie križan v sredi dveiu razboinikov, za nega gvant iegraio. Fary, doctary, šcoffi, rotary inu razboiniki iz nega na križu špot delaio. F. Jezus na tim križu kliče na Buga, essih pye, sonce merkne, zemla se stresse, cerqveni pert se rezdere, skalovie se rezkala, mertvi vstaieio, altman se čudi, verne žene h timu gledaio. G. Iosef Jezusa poštenu pokopa. H. Fary inu doctary postavio te vahtarie varovati Jezusoviga groba.

A.

VIntro pag so visi fary inu stariši tih ludi imeili en svit zuper Jezusa, de bi ga umurili. ^[2]Inu oni nega perpelaio zvezaniga inu ga izdade timu Ponciu Pilatušu, deželskimu flegariu. ^[3]Kadar tu Iudas, kateri ie nega fratral, vidi, de ie on bil h ti smerti ferdamnan, ie nega zgrevalu inu pernesse

spet

413| Mr 15,1.
Lk 22,66; 23,1–2.
Jn 18,28–32.
Ps 2,1–2.
Apd 3,13–15; 1,18–9.

Marc. 15.
Lu. 22, 23.
Iohan. 18.
Psalm 2.
Act. 3, 1.⁴¹³

spet tim visšim fariem inu starišem te trydesseti srebernike ^[4]inu pravi: »Iest sem greišel, kir sem fratal to nedolžno kry.« Oni so pag diali: »Kai ie nom za tu? Ti ie boš videl.« ^[5]Inu on verže te srebernike v ta tempel, se vzdigne proč, gre kiakai inu se obessi. ^[6]Ty visši fary pag vzamo te srebernike inu pravio: »Onu se ne spodobi, de mi te deimo v ta cerkovni štok, zakai tu so eni denary te kry.« ^[7]Natu so en svit imeili inu so za nee kupili eniga lončarie nivo, k animu pogrebu tim ptuiem ludem. ^[8]Za tiga volo ie ta ista niva imenovana ena Niva te kry do donasniga dne. ^[9]Tedai ie dopolnenu, kar ie govorienu skuzi Ieremia preroka, kir pravi: »Oni so vzeli tridesseti srebernikov, s teimi ie ta prodan, bil plačan, kateriga so oni kupili od tih otruk Izrael. ^[10]Inu so te iste dali za eno nivo eniga lončarie, koker ie ta Gospud meni bil zapovedal.«

^[11]Fezus pag stoy pred tem deželskim flegariem inu ta deželski flegar nega vpraša tar pravi: »Si ti ta iudovski kral?« Fezus pravi k nemu: »Ti ie govoriš.« ^[12]Inu kadar so čez nega ty visši fary inu stariši tožili,
ništer

2. Reg. 17.
Actor. 2.⁴¹⁴

414| 2 Kr 17,19.
Apd 2,23.

Ierem. 32.
Zach. 11.⁴¹⁵

415| Jer 32,6–9.
Zah 11,13.

B.

Marc. 15.
Luc. 23.
Iohan. 18.⁴¹⁶

416| Mr 15,2–5.
Lk 23,2–5.
Jn 18,33–38.

- nister nei odgovuril. Tedai pravi Pilatus k nemu:* ^[13]»*Ne slišš ti, kakove velike tožbe čez te gredo?*« ^[14]*Inu on nei nemu na eno besedo odgovoril, taku de se ie tudi ta deželski flegar močnu začudil.* ^[15]*Ob tim prazniku pag ie ta deželski flegar imel en/o/ navado tim ludem eniga ietnika, kateriga so oni hoteli, prostiga pustiti.* ^[16]*On ie pag tedai imel eniga rezglasseniga ietnika, timu ie bilu ime Barabas.* ^[17]*Inu kadar so bili vkupe zbrani, pravi k nim Pilatus: »Kateriga hočete vi, de vom prostiga pustim, Barabasa oli Jezusa, kir se imenuie Kristus?«* ^[18]*Zakai on ie dobru veidil, de so oni nega iz nyda v nega roke dali bili.*
- C. ^[19]*Inu kadar ie on na tim rihtnim stolu sedil, pošle k nemu nega žena, rekoč: »Nister ti ne imei šafti z le-tim pravičnim, zakai iest sem danas v sanih veliku terpela za nega volo.«* ^[20]*Ampag ty visši fary inu ty stariši so te ludi preguvorili, de so oni prossili za Barabasa, Jezusa pag, de pogubi.* ^[21]*Ta deželski flegar pag odgovori inu pravi k nim: »Kateriga iz tih dveiu hočete, de vom pustim?«* *Oni pravio: »Barabasa.«* ^[22]*Pilatus pravi*
- 417| Iz 53,7. Esa. 53.⁴¹⁷
- 418| Mr 15,6–10. Lk 23,18–19. Jn 18,39–40. Marc. 15. Luc. 23. Iohan. 18.⁴¹⁸
- 419| Mr 15,11–15. Marc. 15.⁴¹⁹
- 420| Lk 23,22–23. Luc. 23.⁴²⁰
- 421| Apd 3,13. Act. 3.⁴²¹

pravi k nim: »Kai hočo tedai Jezusu, kir ie imenovan Kristus, sturiti?« Oni vsi k nemu reko: »Pusti ga križati!« ^[23]Deželski flegar pag pravi: »Kai ie on tedai hudiga sturil?« Oni so pag teim več vpyli inu diali: »Pusti ga križati!« ^[24]Kadar pag Pilatus vidi, de ništer ne opravi, temuč le čedale vegši šum vstaie, vzame en⁴²² to vodo inu umye suie roke pred ludmi inu pravi: »Iest sem na le-ty kry le-tiga pravičniga nedolžan, vi bote vidili.« ^[25]Natu vus folk odgovori inu pravi: »Nega kry pride čez nas inu čez naše otroke.« ^[26]Tedai on nim izpusti tiga Barabasa, Jezusa pag pusti gaižlati inu nega čez da, de se ima križati.

^[27]Tedai ty žolnery tiga deželskiga flegarie vuzamo Jezusa k sebi v to rihtno hišo inu čez nega vkupe zberu vso nih družbo. ^[28]Inu kadar nega isleko, nega odeno z anem škarlalatovim plasčem. ^[29]Inu izpleto eno krono iz terne, to postavio gori na nega glavo inu en terst v nega destno roko inu klečoč pred nim so se nemu špotali inu diali: »Bodi zdrav tar vessel, ti judovski kral.« ^[30]Inu so v nega plivali, so vzeli ta terst

inu

422| On.

Actor. 5.⁴²³

423| Apd 5,28.

Marc. 15.
Luc. 23.
Iohan. 18.⁴²⁴

424| Mr 15,11.
Lk 23,18.
Jn 18,40.

D.

Marc. 15.⁴²⁵
Ioan. 19.

425| Mr 15,16.
Jn 19,1.

- inu so byli ž nim nega glavo. [31] Inu kadar so nega bili zašpotovali, sleko ta plasč iz nega inu ga obleko ž nega gvantom inu ga pelaio tiakai, de ga križajo. [32] Inu v tim, kadar oni vunkai gredo, naideio eniga človeika od Cirene, imenovaniga Simon. Tiga so per-morali, de ie on nemu nega kryž nessel. [33] Inu kadar oni prido h timu meistu, kir se pravi Golgota (tu se slovenski izloži: Enu meistu tih mertvih glav), [428] [34] dado nemu essih pyti, s to želtčio zmeišan, inu kadar on pokusi, nei hotel pyti.*
- E. [35] *Inu kadar so oni nega bili križali, rezdile vmei sebo nega gvat inu so zain ta loss vergli, [de se dopolni, kar ie govorienu skuži tiga preroka: »Oni so mui gvant vmei sebo rezdeilili inu čez muio sukno so ta loss vergli.«] [432] [36] Inu oni tukai sedo inu ga var-uio [37] inu postavio na verh nega glave negovi uržah pissan: »Le-tu ie Jezus, tih Iudov kral.« [38] Tedai sta tudi ž nim dva razbonika križana, ta eden na destnici, ta drugi na livici. [39] Ty pag, kir so mumu hodili, so ga psovali inu stressali nih glave [40] tar diali: »Ti, kir ta tempel Božy*
- rezdiraš,*
- 426| Mr 15,21.
Lk 23,26. Marc. 15.
Luc. 23.⁴²⁶
- 427| Jn 19,17. Iohan. 19.⁴²⁷
- 428| Trubarjevo pojasnilo.
- 429| Mr 15,23.
Jn 19,29–30. Marc. 15.
Iohan. 19.⁴²⁹
- 430| Iz 21 se ne ujema s to vsebino. Gl. Ps 22,19. Esa. 21.⁴³⁰
- 431| Lk 23,38.
Jn 19,19. Luc. 23.
Iohan. 19.⁴³¹
- 432| Besedilo v oglatem oklepaju je vrinek, ki ga SSP ne vsebuje.
- 433| Iz 53,12.
Mr 15,27.
Lk 23,32. Esa. 53.
Marc. 15.
Luc. 23.⁴³³

rezdiraš inu v trieh dneh zazidaš, pomagai sam sebi. Si li ti Božy Syn, taku poidi ti doli iz križa.«^[41] Glih taku ty vissi fary sred s teimi pissary inu stariši so se špotali nemu tar diali:^[42]»On ie drugim pomagaj, sam sebi ne more pomagati. Ie li on ta izraelski kral, taku poidi doli iz križa, taku hočmo nemu verovati.^[43] On je v Buga vupal, ta nega zdai odreiši, aku hoče. Zakai on ie dial, iest sem Syn Božy.«^[44] Glih taku ta dva razbonika, kir sta z nim križana bila, sta se nemu tud špotala.

^[45]Inu od te šeste ure se ie ena temma sturila po vsi deželi do te devete ure.^[46] Inu ob tei deveti uri vpye Jezus z veliko štimo inu pravi: »Eli, Eli, lamma asabtani!« Tu ie, mui Bug, mui Bug, zakai si ti mene zapustil?^[47] Eni pag, kir so tukai stali, kadar tu slišo, pravio: »Le-ta tiga Elia kliče.«^[48] Inu zdaici teče eden iz ž nih, vzame eno gobo, to napolni z iessihom inu natagne na en terst inu nemu da, de bi pyl.^[49] Ty drugi pag so diali: »Pusti, nai gledaimo, aku Eli-as pride inu nemu pomaga.«^[50] Inu Jezus druguč glosnu zepye inu izpusti sui dub.^[51] Inu pole ta visseč

pert

Sap. 2.⁴³⁴

434| Mdr. 2,18.

Psal. 21, 38,
69.⁴³⁵

435| Ps 22,9; 39,13; 70,2.

F.

Psalms 21.
Marc. 15.
Iohan. 19.⁴³⁶

436| Ps 22,9.
Mr 15,35.
Jn 19,28.

- pert v tim templi se rezdere na dva plati od zgaraniga konca do zdulaniga. Inu ta zemla se stresse inu tu pečevie se rezkole. [52] Inu ty grobi se odpro inu dosti teless tih svetnikov, kir so spala, gori vstano [53] tar gredo iz tih grebov⁴³⁷ po nega vstanenu inu prido v tu svetu meistu inu se prikažeio nim dostim. [54]*
- 437| Grobov.
- Ampag ta altman inu ty, kir so ž nim bili inu Jezusa varovali, kadar oni ta tress vidio, inu tu, kar se ie tukai godylu, so se sylnu bali inu so diali: »Risničnu, le-ta ie bil Božy Syn.« [55] Inu tukai ie tudi dosti žen bilu, te, kir so za Jezusom hodile iz Galilee inu so nemu služile, [56] vmei katerimi ie bila Maria Magdalena inu Maria Iakobova inu Iozesova mati inu mati tih Zebedeovih otruk, te so od daleč gledale.*
- 438| Mr 15,39.
Lk 23,48.
- Marc. 15,⁴³⁸
Luc. 23.
- 439| Mr 15,40.
- Marc. 15,⁴³⁹
- G. [57] Na večer pag pride en bogat mož od Arimatya, timu ie bilu Iozef ime, kateri ie tudi en mlaiši Jezusov bil. [58] Ta gre h Pilatušu inu nega prossi za Jezusevu tellu. Tedai Pilatus zapovei, de se nemu da tu tellu. [59] Inu Iozef vzame tu tellu inu ie obye v enu čistu platnu [60] inu ie položi v sui novi lastui⁴⁴¹ grob, kateri ie on bil pustil izsekati v eni ka-*
- 440| Mr 15,42–47.
Lk 23,50–56.
Jn 19,38–42.
- Marc. 15.
Luc. 23.
Iohan. 19,⁴⁴⁰
- 441| Lastni.
- menati*

menati peči inu perovali en velik kamen pred dvari tiga groba inu gre proč. ^[61]Tukai pag ie bila Maria Magdalena inu ta druga Maria, te so seile pruti timu grobu.

Marc. 15.⁴⁴²

442| Mr 15,40.

^[62]Ta drugi dan pag, kateri za tim pripravlenim gre, prido ty visši fary inu farizeji vkupe h timu Pilatušu inu ^[63]pravio: »Gospud, nom ie na missal prišlu, de ie le-ta zepelavec, še kadar ie on živ bil, govuril: 'Iest hočo čex try dni gori vstati.' ^[64]Obtu zapov/e/i, de se ta grob dobru obaruie do tretiya dne, de kei nega jogri ne prido inu ga ne ukrado inu bi h tim ludem rekli: 'On ie gori vstal od smerti.' Inu bode tu pusledne zepelane huiše koker tu pervu.« ^[65]Inu Pilatus pravi k nim: »Le-tukai imate vi te varihe, poidite tiakai inu obaruie, koker vi veiste.« ^[65]Oni gredo kiakai inu ta grob obaruio s temi varihi inu zapečatio ta kamen.

H.

Matth. 16,
17.
Marc. 1.
Luc. 18.⁴⁴³443| Mt 16,21; 17,23.
Mr 10,32.
Lk 18,33.

TA XXVIII. CAP.

A. Jezus vstane od smerti. V tim se zemla stresse. Angel odvali ta kamen od groba inu pravi h tim ženom, de ie Jezus gori vstal. Jezus

se per-

se perkaže tim ženom. B. Šcoffi, fary, rottary premito te žolnerie, de so zatayli Jezusevu gori vstanene. C. V ti Galilei se Jezus prikaže tim jogrom inu poroči nim pridigati ta evangeli vsem ludem inu te iste kerstiti.

A.

NA večer pag te sobote (kateri ta pervi dan tih praznikov v iutro resveiti) pride Maria Mgdalena inu ta druga Maria gledati ta grob. ^[2]Inu pole, en velik trees se sturi, zakai ta angel tiga Gospudi pride doli iz nebes inu perstopi tar odvali ta kamen od tih daver inu gori na nega sede. ^[3]Inu nega obličie ie bilu koker ta blisk inu nega gvant bil koker ta sneig. ^[4]Ty varihi pag se prestrašio od straha inu postano, koker bi mertvi bili. ^[5]Ta angel pag odgovori inu pravi h tim ženom: »Ne buite se vi, zakai iest veim, de Jezusa, tiga križaniga isčete. ^[6]On nei tukaie, zakai on ie gori vstal, koker ie govuril. Poidite semkai inu pogledaite tu meistu, kir ie ta Gospud bil položen. ^[7]Inu poidite hitru tar poveite nega jogrom, de ie gori vstal od smerti. Inu pole on puidе kiakai pred vami v to Galileio, tamkai bote vi nega vidili. Pole, iest sem vom

povedal

444| Mr 16,1–8.
Lk 24,1–24.
Jn 20,1–10.

Marc. 16.
Luc. 24.
Iohan. 20.⁴⁴⁴

445| Mr 16,6.
Lk 24,5.

Marc. 16.
Luc. 24.⁴⁴⁵

povedal.« ^[8]Inu one hitru vunkai gredo iz groba strahom inu z velikim vesseliem. Inu teko, de bi tu oznanile nega jogrom. ^[9]Inu v tim, kir one gredo nega jogrom oznaniti, pole, tukai nee Jezus sreča inu pravi: »Pomagai vom Bug.« Inu one perstopio k nemu inu obimeio nega noge inu padeio doli pred nim. ^[10]Tedai Jezus pravi k nim: »Nekar se ne buite, puidite kiakai inu oznanite mui/m/bratom, de gredo v to Galileo, tamkai bodo oni mene vidli.«

Marc. 16.
Luc. 24.
1. Cor. 15.⁴⁴⁶

446| Mr 16,8–15.
Lk 24,9–11.
1 Kor 15,1–11.

^[11]Kadar one pag kiakai gredo, pole, eni od tih varihov prido v tu meistu inu oznanio tim visšim fariem vse tu, kar se ie godilu. ^[12]Inu oni vkupe prido s temi stariši inu imaiio en svit. Inu so dali tim žolneriem dosti denariev inu so diali: ^[13]»Recite, de so nega jogri ponoči prisli inu so ga ukrali v tim, kir smo mi spali. ^[14]Inu aku le-tu pride pred deželskiga flegarie, mi hočmo nega pregovoriti inu vas žiber sturiti.« ^[15]Inu oni vžamo te denarie inu deio, koker so oni podvučeni bili. Inu le-ta besseda ie rezglasšena per tih Iudih do današnjiga dne.

Act. 1.⁴⁴⁷

447| Apd 1,1–3.

^[16]Ampag ty anaist jogri gredo v to Ga-

C.

I 2 lileo

lileo na eno gorro, na katero ie bil nim Jezus poročil. ^[17]Inu kadar oni nega ugledaio, padeio doli pred nim, eni so pag cbiolali. ^[18]

448| Mt 11,27.
Jn 1,14.
Flp 2,9-11.
Mr 16,17.

Matth. 11.
Iohan. 1.
Philip. 2.
Marc. 16.⁴⁴⁸

Inu Jezus perstopi k nim, govori ž nimi inu pravi: »Meni ie dana vsa oblast v tim nebu inu na zemli. ^[19]Obtu puidite tiakai inu vučite vse ludi inu te iste kerstite v tim imeni tiga Očeta inu tiga Synu inu tiga Svetiga Duha. ^[20]Inu vučite te iste deržati vse tu, kar sem iest vom zapovedal. Inu pole:

449| Jn 14,18-21.

Iohan. 14.⁴⁴⁹

*Iest sem z vami vse dni, do
konca tiga svi-
ta.«*

S. MATEVŽA EVANGELIA
KONEC.

TA

T A S V E T I E V A N G E L I O D J E Z U S A K R I S T U S A,

od S. Duha skuzi S. Marca evangeli-
sta spissan.

T A I. C A P.

A. Predgovor vzame iz Pisma. B. Od kersta inu pridige Ioannessa. C. Jezus ie kersčen od Ioannessa inu izkušēn od Vraga. D. Kristus v Galilei pridiguie, pokliče Petra, Andrea, Ioannesa. E. Vuči v šulah, iz človeika izžene zludia. F. Petrovo tasčo inu dosti bolnikov ozdravi, ne pusti tim zludiem od sebe govoriti. G. Moli v pusčavi, pridiguie po vsei galileiski deželi. H. Eniga gobovca očisti, bode rezglašen.

E-TU IE TA *Zčetig tiga A.*
evangelia od Jezusa Kristusa,
Synu Božyga, ^[2]koker ie pissanu
v tih prerokih. Pole, iest pošlem
tiga muiga sla pred tuiem obličiem, kateri
bode perpravil tui pot pred tebo. ^[3]Ta štima
eniga pridigarie ie v tei pusčavi. Perpravite
ta pot tiga gospudi, ravne sturite nega steze.

Mal. 3.
Matt. 11.
Luc. 7.
Esa. 40.
Matth. 3.
Luc. 3.
Iohan. 1.¹

1| Mal 3,1–5.
Mt 11,10.
Lk 7,27.
Iz 40,3.
Mt 3,3.
Lk 3,4.
Jn 1,23.

I 3 Ioannes

- B
- 2| Jn 3,23. Iohan. 3.² ^[4]*Ioannes ie bil v ti pusčavi, ta ie kersčoval inu pridigoval od tiga kersta te pokure, k odpusčanu tih greihov.* ^[5]*Inu k nemu ie vunkai šla vsa Iudovska deželca inu ty iz Jeruzalema inu se puste vsi od nega kerstiti v tei Iordanski reki inu spoznaio suie greihe.* ^[6]*Ioannes pag ie bil obliččen s kamelskimi dlakami inu zanem vussinativim passum okuli nega ledaviev inu ie ieidel kobilice inu divy med.* ^[7]*Inu ie pridigal rekoč:* »Pride ta, kir ie močneiši koker iest za meno, katerimu iest nesem zadosi, de bi se iest pred nim poklunil inu ta iermena nega čevlov odvezal. ^[8]*Iest sem vas kerstil s to vodo, on pag vas bode s teim S. Duhum kersčoval.«*
- 3| Mt 3,4. Matth. 3.³ *Matth. 3.* *Luc. 3.* *Iohan. 1.⁴* »Pride ta, kir ie močneiši koker iest za meno, katerimu iest nesem zadosi, de bi se iest pred nim poklunil inu ta iermena nega čevlov odvezal. ^[8]*Iest sem vas kerstil s to vodo, on pag vas bode s teim S. Duhum kersčoval.«*
- 4| Mt 3,11. Lk 3,16. Jn 1,27. Matth. 3.³ *Matth. 3.* *Luc. 3.* *Iohan. 1.⁴* »Pride ta, kir ie močneiši koker iest za meno, katerimu iest nesem zadosi, de bi se iest pred nim poklunil inu ta iermena nega čevlov odvezal. ^[8]*Iest sem vas kerstil s to vodo, on pag vas bode s teim S. Duhum kersčoval.«*
- C.
- 5| Mt 3,13. Lk 3,16. Jn 1,19–28. Matth. 3.³ *Matth. 3.* *Luc. 3.* *Iohan. 1.⁵* ^[9]*Inu pergudilu se ie v tih istih dneih, de Jezus pride od Nazareta iz Galilee inu se pusti kerstiti od Ioannesa v tim Iordanu.* ^[10]*Inu zdaici, kadar on stopi iz vode, vidi, de se ta nebessa odpro inu tiga Duha, koker eniga goloba doli gredoč čez nega.* ^[11]*Inu ena štima iz nebes se sturi: »Ti si ta mui lubi Syn, na katerim imam iest dobru dopadene.«* ^[12]*Inu nega zdaici ta Duh izžene*
v to
- 6| Mt 3,17. Lk 3,22. Matth. 4.⁴ *Matth. 4.* *Luc. 4.⁶*

v to puščavo. ^[13]Inu ie tukai bil v ti puščavi štiridesseti dni inu ta Hudič ga ie izkušoval inu ie bil per tih zvirinah. Inu ty angeli so nemu služili.

^[14]Potle, kadar ie Ioannes uiet bil, pride Jezus v to Galileo inu pridiguie ta evangeli od tiga Božyga kralevstva ^[15]tar pravi: »Ta čas ie napolnen inu tu kralevstvu Božye se približuje, deite pokuro inu veruite timu evangeliu.« ^[16]Kadar pag per tim Gali-leiskim moriei hodi, zagleda Simona inu Andrea nega brata, ta sta metala te mreže v tu morie, zakai ona sta bila ribiča. ^[17]Inu Jezus pravi k nima: »Hodita za meno, iest vaiu hočo sturiti, de bota ribiča tih ludi.« ^[18]Inu ona dva zdaici zapustita nyu mreže inu gresta za nim. ^[19]Inu on gre od unod malu bul naprei, vidi Iacoba, Zebedeoviga synu, inu Ioannesa nega brata, ta sta tudi v tim čolnu bila inu sta nyu mreže šivala, ^[20]inu zdaici nyu pokliče inu onadva zapustita nyu očeta Zebedeia v tim čolnu s teimi delovci inu gresta za nim.

D.

Marc. 6.⁷

7|Mr 4,11.

Matth. 4.
Luc. 5.⁸8|Mt 4,18.
Lk 6,14.

I 4 Inu

9| Mt 13,54.
Lk 4,31.
Jn 6,59.
Mt 7,29.
Lk 4,6.

E. Matth. 4.
Luc. 4.
Iohan. 2.
Matth. 7.
Luc. 4.⁹

^[21]Inu oni gredo v ta Kapernaun inu ždaici ob tih sobotah gre on v to šulo tar vuči. ^[22]Inu oni se začudilo čez nega vuk, žakai on ie vučil koker ta, kir oblast ima, inu nekar koker ty pissary. ^[23]Inu ie bil v nih šuli en človik, obdan s teim nečistim duhum, ta isti ie vpyl inu dial: ^[24]»Oime, o ti, Fezu Nazarenski, kai mi imamo s tebo dolgovane? Ti si prišal nas končati? Iest znam, du si ti ta sveti Božy.« ^[25]Inu Jezus nega ostru posvari inu pravi: »Melči inu puidi vun od nega.« ^[26]Inu kadar ta nečisti duh nega rezmekače inu z velikim glassum zevpye, gre vun iz nega. ^[27]Inu oni se vsi strahom začudilo, taku de so vmei sebo vprašali tar diali: »Kai ie tu? Kakov nov vuk ie le-ta? On tudi z oblastio zapoveda tim nečistim duhum inu so nemu pokorni.« ^[28]Inu nega glass se ždaici rezglassi okuli po vsej deželj inu galilejskih krayh.

10| Mt 8,14.
Lk 4,38.

F. Matth. 8.
Luc. 4.¹⁰

^[29]Inu oni ždaici gredo iz te šule inu prido z Iacobom inu z Ioannesom v to Simonovo inu Andreiovo hyšo. ^[30]Inu Simonova polnica ie ležala bolna na merzlici inu oni ždaici nemu od nemu od nee poveido. ^[31]Inu on k nei perstopi,

perstopi, noo gori vzdigne, prime za nee roko inu ta merzlica noo zdaici zapusti inu ona nim služi. [32] Na večer pag, kadar ie tu sonce bilu zašlu, pernesso k nemu vse žlaht bolnike inu zcludienike. [33] Inu vse meistu se snide pred te dauri. [34] Inu on nih veliku ozdravi, kir so mnogeterimi boleznami bili obdani inu dosti hudičev izžene. Inu on nei pustil tim zcludiem govoriti, zakai oni so nega znali.

Marc. 8.
Luc. 4.¹

11|Mr 6,56. Lk 4,40.

[35] Inu viutro pred dnem on gori vstane inu gre vunkai inu Jezus gre v eno pustino inu vundi moli. [36] Inu Simon gre za nim inu ty, kir so per nemu bili. [37] Inu kadar nega naideio, pravio k nemu: »Vsi te isčeio.« [38] Inu on pravi k nim: »Puidimo v te bližne terge, de tudi undu pridiguiem, zakai h timu sem iest prišal.« [39] Inu on pridigui v nih šulah, po vse Galilei inu goni vunkai te hudiče.

G.

Esa. 61.¹²

12|Iz 61,1.

[40] Inu k nemu pride en gobovec, ta nega prossi, klečoč pred nim, inu pravi k nemu: »Aku ti hočeš, taku ti moreš mene dobru očistiti.« [41] Inu Jezus se usmili, iztegne to roko inu se nega dotagne, tar pravi k nemu: »Iest hočo, bodi očiščen.« [42] Inu v tim, kadar

H.

Matth. 8.
Luc. 5.¹³

13|Mt 8,2.
Lk 5,21.

I 5 on

- 14| Mt 8,3. Matt. 7, 9.¹⁴ *on taku reče, zdaici se ločio od nega te gobe inu on čist postane. [43] Inu Jezus nemu popriti inu goni zdaici nega od sebe inu pravi k nemu: [44]»Gledai, de ti nikomer ništer ne poveiš, temuč puidi inu se izkaži timu fariu inu of-frai za tuie očisčene tu, kar ie Moizes zapo-veidal, k ani priči čez nee.« [45] On pag, kadar vunkai pride, začne praviti inu na znane daiati dosti riči, taku de uže Jezus nei mogel v tu meistu očitu puiti, temuč on ie bil izvuna v tih pustobah inu k nemu so od vseh stran prihali.¹⁶*
- 15| 3 Mz 14,1–32. Levit. 14.¹⁵
- 16| Prihajeli.

TA II. CAP.

A. Pridiguie, ozdravi od srage udarieniga, odpusti nemu greihe. B. Matevža colnarie pokliče. C. Odgovori, zakai se nega jogri ne postio. D. Zagovarie te jogre, kir so o prazniki tu klassuie tergali.

- A. **I**Nu čez nakuliku dni gre on spet v tu Ka-pernaum inu se ie zveidilu, de ie on v hiši bil. [2] Inu zdaici se nih dosti vkupe zbere, taku, de ne so meista imeili, tudi vuni pred daurmi, inu on nim pravi to besedo. [3] Inu k nemu eni prido, ty pernesso
- 17| Mt 9,8. Lk 5,17–26. Jn 2,12. Matth. 9. Luc. 5. Iohan. 5.¹⁷

eniga

eniga, od božyga šlaka udarieniga, tiga so oni štirie nossili. ^[4]Inu kadar oni neso mogli pred ludmi k nemu bliži priti, so te hiše v kateri ie bil, streiho rezkrili inu eno lukno sture tar puste doli na štrikih to postelo, v kateri ie ta, od te srage udarien, ležal. ^[5]Kadar ie pag Jezus vidil nih vero, pravi h timu, od srage udarienimu: »Syn, tebi so tui greihi odpusčeni.« ^[6]Unda pag so bili eni iz tih pissariev, ty so sideili inu mislili v nih serceih: ^[7]»Zakai le-ta taku šentovane govori? Du mora odpustiti te greihe, temuč ta sami Bug?« ^[8]Inu Jezus zdaici spozna v tim duhei, de so taku mislili vmei sebo, pravi k nim: »Kai vi take riči mislite v vaših sercih? ^[9]Kateru ie lažeiši h timu srage udarienimu reči: Tebi so tuy greihi odpusčeni, oli reči: Vstani, vzami tuio postelo inu hodi? ^[10]De vi pag bote veidili, de ta Syn tiga človeika ima oblast na zemli odpustiti te greihe,« ^[11]pravi h timu, od srage udarienimu: »Iest tebi poveim, vstani gori inu vzami tuio postelo inu puidi na tui dum.« ^[12]Inu on zdaici gori vstane, vzame suio postelo inu gre vun vpričo pred vseimi taku, de se vsi pre-

strašio,

Psal. 50.
Esa. 43, 44.¹⁸

18| Ps 51.
Iz 43,25; 44,22.

Actor. 9.¹⁹

19| Apd 9,34.

strašio inu česte Boga inu pravio: »Mi nesmo taciga še nigdar vidili.«

B. ^[13]*Inu on spet vunkai gre h timu moriu inu vsi ludie prido k nemu inu on nee vuči.*

20| Mt 9,9–13.
Lk 5,27–32.

Marc. 9.
Luc. 5, 15.²⁰

^[14]*Inu kadar Jezus mumu gre, zagleda on tīga Levi Alfeioviga synu, sidečiga na colu, inu pravi k nemu: »Hodi za meno.« Inu on vstane tar gre za nim. ^[15]Inu pergudilu se ie, kadar ie on v nega hiši per mixi sedil, so tudi sred Jezusom inu ž nega jogri doli seili nih dosti colnariev inu grešnikov, zakai nih ie veliku bilu, kir so za nim hodili. ^[16]Inu ty pissary inu farizeji, kadar oni vidio, de ie on s teimi colnarmi inu grešniki ieidel, pravio k nega jogrom: »Kai ie tu, de on iei inu pye s teimi colnarmi inu grešniki?« ^[17]Kadar tu Jezus zasliši, pravi on k nim: »Ty zdravi ne potrubuio arzata, temuč ty bolni, iest nesem prišal klicati te pravične, temuč te grešnike h ti pokuri.«*

21| 1 Tim 1,8.

1. Thi. 1.²¹

C. ^[18]*Inu ty Ioannesovi inu farizeiovi so se postili. Inu eni prido k nemu tar pravio:*

22| Mt 9,14.
Lk 5,33.

Matth. 9.
Luc. 5.²²

»Zakai se ty Ioannesovi inu farizeiovi mlaiši postio?« ^[19]Jezus pravi k nim: »Koku se morαιο ty oh-

caitni

caitni ludie, dotle ie ženim per nih, postiti? Taku dolgu, dotle oni tiga ženima per sebi imαιο, se ne mogo postiti, ^[20] ampag ty dnevi prideio, de ta ženin bode od nih vzet, inu tedai v tih istih dneih se bodo oni postili. ^[21] Nisče ne šiva eno zaplato eniga debeliga sukna na en star gvant, zakai ta nova zaplata se odere od tiga stariga inu rezdertina bode huiši. ^[22] Inu nisče ne deva mošta v te stare mihe, sice ta mošt te mihe rezdere inu tu vinu se prelye inu ty mihuvi konec vzameo, temuč ta mošt se ima v te nove mihe diati.«

^[23] *Inu pergudilu se ie, de on gre ob eni soboti skuži ta žita inu ty nega jogri po poti gredoč začno tu klassovie pukati. ^[24] Inu ty farizeji pravio k nemu: »Pole, zakai tu delαιο, kar se ob soboti ne spodobi?« ^[25] Inu on pravi k nim: »Neste vi nigdar brali, kai ie David sturil, kadar ie nemu potreba bila inu ie lačen bil inu ty, kir so ž nim bili? ^[26] Koku ie on bil šal v to Božjo hišo v tim času tiga Abiataria, visšiga farye, inu ie iedel te svete kruhe, katere nisče nei smel ieisti, samuč ty fary, inu on ie te tudi bil tim dal, kir so*

D.

Matth. 12.
Luc. 6.²³23| Mt 12,2.
Lk 6,6–11.1. Reg. 13.²⁴

24| 1 Kr 21,4–7.

*kir so ž nim bili?»^[27]Inu on pravi k nim:
»Ta sobota ie za volo tiga človeika sturiena
inu nekar ta človik za volo te sobote.^[29]Taku
ie ta človeiški Syn en gossrud tudi te so-
bote.«*

TA III. CAP.

A. Ob prazniku ozdravi eniga suho roko. B. Farizeji svit imajo zuper Kristusa, on beži pred nimi, ozdravi dosti ljudi. C. Odloči inu postavi te dvanaest jogre. D. Kristus ie od suie žlahte deržan za norca, farizeji nega caihnu Zludiu persoduio. Greih zuper S. Duha. E. Du ie Kristuseva bližna žlahta.

25 | Mt 12,10.
Lk 6,6.

A.
Matth. 12.
Luc. 6.²⁵

INu on gre spet v to šulo inu tukai ie bil
en človik, ta ie imel eno suho roko.^[2]Inu
oni so na nega merkali, aku bi on nega ob tei
soboti ozdravil, de bi mogli nega zatožiti.^[3]
Inu pravi h timu človeiku s to suho roko:
»Stopi sem naprei.«^[4]Inu on pravi k nim:
»Kateru se spodobi ob tei soboti: dobru stu-
riti oli hudu sturiti, to dušo obraniti oli
ubyti?» Oni pag molče.^[5]Inu kadar on nee
serdom okuli pogleda inu ie bil žalosten čez
slipoto nih serca inu pravi h timu

človei-

človeiku: »Iztegni tuio roko.« Inu on iztegne inu ta nega roka ie zdrava postala koker ta druga.

3. Reg. 13.²⁶

26| 1 Kr 13,6.

^[6] Ty farizeji pag gredo vunkai inu zdaici imaiio en svit s teimi Erodežovimi hlapci zuper nega, koku bi nega končali. ^[7] Fežus pag, ta se vgane suiemi jogri h timu moriu inu ena velika množica gre za nim iz te Galilee inu Iudeie inu od ^[8] Jeruzalema inu iz Idumeie, od une strani Iordana inu ena velika množica, ty kir so prebivali okuli Tyra inu Sidona, kir so slisali te riči, kir ie on delal, prideo k nemu. ^[9] Inu on reče k suim jogrom, de bi nemu en čolnič perpravili za volo te množice, de bi nega ne stiskali. ^[10] Zakai on ie bil nih veliku ozdravil, taku, de so vsi ty, kir so betežni bili, na nega rinili, de bi se nega dotagnili. ^[11] Inu ty nečisti duhuvi, kadar so oni nega vidili, so doli padali pred nim inu so vpyli tar diali: »Ti si Božy Syn.« ^[12] Inu on ie nee sylnu svaril, de bi nega očitiga ne sturili.

B.

Matth. 4.
Luc. 6.
Luc. 6.
Matt. 4.²⁷27| Mt 3,7.
Lk 6,17.
Lk 6,17.
Mt 3,7–9.Luc. 4.²⁸

28| Lk 6,18.

^[13] Inu on gre gori na eno gorro inu pokliče k sebi, katere ie on hotel, inu oni gredo k ne-

G.²⁹Matt. 10.
Luc. 69.³⁰

29| C.

30| Mt 5,1.
Lk 6,20.

31| Apd 1,8.

32| Manjka: "katere je imenoval tudi apostole" (SSP).

33| Manjka: "Postavil je torej dvanajstere" (SSP).

Act. 1. 31

do k nemu. ^[14]Inu on te dvanaist postavi, ³²de bi imeli per nemu biti inu de bi on nee prid-igati pošilal ^[15]inu de bi oni imeili oblast ozdravite te bolnike inu vunkai goniti te hudiče. ^[16]³³Inu ie timu Simonu dal tu ime Peter inu ^[17]Iacoba, Zebedeioviga synu, inu Ioannesa, Iacoboviga brata, inu ie nima dal tu ime Boanerges, tu ie, otroci tiga garmena, ^[18]inu Andrea inu Filipa inu Bartolomeia inu Matevža inu Tomaža inu Iacoba, Alfeioviga synu, inu Tadeia inu Simona od Kananeie inu ^[19]Iudeža Iskariota, kateri ie tudi nega fratral.

D.

^[20]*Inu oni prido domov inu tulikain ludi spet vkupe pride, de ne so imeili čassa le-ta kruh ieisti. ^[21]Ino kadar so tu ty nega strici zaslišali, gredo vunkai inu so nega hoteli deržati. Zakai oni so diali, on ie od vuma prišal. ^[22]Inu ty pissary, kir so bili prišli doli od Jeruzalema, so diali: »On ima tiga Beelcebuba inu on skuzi tiga višiga Zludia vunkai goni te zludie.« ^[23]Inu on nee k sebi pokliče inu govori k nim v tih perglihah: »Koku more en vrag tiga družiga vraga izsegnati? ^[24]Inu aku se tu kralovstvu vmei sebo*

*rezdeli,*34| Mt 9,34;
12,22–27.Matt. 9, 12.
Matt. 11. ³⁴

rezdeli, tu istu kraljevstvu ne more obstati.

^[25]*Inu aku se ena hiša sama sebi zuper rezdili, ta ista hiša ne more obstati.* ^[26]*Inu aku vrag sam sebi zuper gori vstaie inu ie razdilen, taku on ne more obstati, temuč on konec ima.* ^[27]*Nišče ne more enimu močnimu v nega hišo poiti inu nega pohištovu popleiniti, temuč de on poprei tiga močniga zveže inu tedai on nega hišo obrupa.* ^[28]*Za risnico iest vom poveim, vsi greihi bodo tim otrokom tih ludi odpusčeni inu tudi to šentovane, s čim so oni šentovali.* ^[29]*Ampag kateri tiga S. Duha šentuie, ta ne ima vekoma tiga odpusčane, temuč on ie podveržen tei večni pravdi.* ^[30]*Zakai oni so govurili: »On ima eniga nečistiga duha.«*

^[31]*Inu prido nega mati inu nega bratie inu vuni stoie, ty posleio k nemu ene, de nega pokličieio.* ^[32]*Inu ty ludie so okuli nega sideli. Inu oni pravio k nemu: »Pole, tuia mati inu tuy bratie tebe tam vuni isčeio.«* ^[33]*Inu on nim odgovern tar pravi: »Du ie muia mati inu du so mui bratie?«* ^[34]*Inu on pogleda ravnu okuli sebe te jogre sidoče inu pravi: »Pole, le-ty so muia mati inu mui bratie.*

K Obt,

Matth. 12.
Luc. 11.
1. Iohan. 5.³⁵

35| Mt 12,31.
Lk 5,20.
1 Jn 5,13–19.

E.
Matth. 12.
Luc. 9.³⁶

36| Mt 12,46.
Lk 8,19.

[35] *Obtu, kateri to volo Božyo sturi, ta isti ie mui brat inu muia mati.«*

TA IIII. CAP.

A. Pergliha od semena. B. Zakai Kristus v perglihah govori. Izlaga od tiga seimena. C. Pergliha od luči inu od mere. D. Dvei drugi perglihi od žitniga seimena inu od zhenfoviga zerna. E. Kristus utolaži to fortune.

37| Mt 13,1–9.
Lk 8,4.

A.
Matth. 13.
Luc. 8.³⁷

INu on začne spet vučiti poleg tiga moria inu k nemu se zbere veliku ludi, taku, de ie moral stopiti v en čoln inu ie na muriu sedel inu vsi ludie so stali na kraiu tiga moria. [2] Inu on ie nee dosti riči vučil skuži perglihe. Inu v ti nega pridigi pravi: [3]»Poslušajte, pole, en sevec ie vunkai šal siati [4]inu pergudilu se ie v tim sianu, de nekateru ie palu na ta pot, tukai so prisle te ptice tih nebes inu so ie pozobale. [5]Nekateru pag ie palu na tu kaminitovu, kir nei veliku zemle imeilu inu se zdaici vxašlu, zatu, kir nei imeilu globoke zemle. [6]Kadar ie pag tu sonce gori bilu prislu, ie uvenilu inu kadar korena nei imeilu, ie usehlu.

Inu

^[7]Inu nekateru ie palu vmei terne inu tu terne ie gori zraslu inu ie zadušilu inu nei sadu pernesslu. ^[8]Inu nekateru ie palu na to dobro zemlo inu ie sad pernesslu, kateru ie gori iemalu inu rasslu inu eno ie pernesslu trydesseteru, eno šestdesseteru inu enu samo stu. « ^[9]Inu on pravi k nim: »Du vušessa ima h poslušānu, ta poslušāi.«

^[10]Inu kadar ie on bil sam, ty, kir so okuli nega bili sred s teimi dvanaistimi, vprašāio nega za pergliho. ^[11]Inu on pravi k nim: »Vom ie danu veiditi to skrivnust tīga nebeskīga kraljevstva, ampag teim, kir so izvuna, vse riči se gode skuzi perglihe, ^[12]de videoč vidio inu ne ugledāio inu poslušāioč poslušāio inu ne zastopio, de se oni kei ne preoberno inu nim nih greihi bodo odpusčeni.« ^[13]Inu on pravi k nim: »Ne zastopite vi le-to pergliho? Koku bote tedai vi te druge vse zastopili? ^[14]Ta seivec seie to bessedo. ^[15]Le-ty so pag, kir so na tim potu, kadar se ta besseda seie, inu so oni to slišāli, taku zdaici pride ta Hudič

B.

Matth. 13.
Luc. 8.³⁸Esa. 9.³⁹38| Mt 13,10–17.
Lk 8,9–10.

39| Iz 6,10.

K 2 inu

inu vzame proč to bessedo, katera ie bila vsiana v nih serceih. ^[16]Glih taku so tudi ty, kir tu seime na kamenatovu vzamo, kadar so oni slišali to bessedo, to isto oni zdaici z vesseliem gori vzamo ^[17]inu ne imaijo korena v sebi, temuč so neobstoieči, kadar kakova nadluga oli preganene za volo te besseda gori vstane, taku se zdaici zblaznio. ^[18]Inu eni drugi so, kateri tu seime v tu terne vzameio. Ty so, kir poslušaijo to bessedo ^[19]inu te skerbi tiga svita inu tu obnoriene tiga blaga inu te žeje družih riči prido noter inu zedušē to bessedo inu ostane prez tiga sadu. ^[20]Inu eni drugi so, kir vzameio tu seime v eno dobro zemlo, ty poslušaijo to bessedo inu to isto gori vzameio inu pernesso ta sad taku, de enu zernu pernesse trydesset, enu šestdesset inu enu samo stu.»

C. ^[21]*Inu on pravi k nim: »Aku se vužge ena leisčerba, de se postavi pod en polovnik? Oli pod eno postelo? Gvišnu nekar, temuč de se postavi na en sveičnik, ^[22]zakai ništer nei skrivenu, de bi očitū ne postalu, inu ništer nei zataienu, de bi se ne zvoidilu. ^[23]Du vušessa ima h poslušanu, ta poslušai.« ^[24]Inu on pravi*

40| Mt 5,15–16.
Lk 8,16–18.
Mr 10.
Lk 8,12.

Matth. 5.
Luc. 8, 11.
Marc. 10.
Luc. 8, 12.⁴⁰

41| Zveidilu.

*vi k nim: »Gledajte, kai poslušajte. S kako-
vo mero vi merite, s to se vom bode merilu,
inu vom, kir le-tu poslušate, bode perdanu.*

Matth. 7.
Luc. 6.⁴²

42| Mt 7,2.
Lk 6,38.

^[25] *Žakai kateri ima, timu bode danu, inu
kateri ne ima, od tiga bode tudi tu vžetu
kar ima.«*

Matt. 13, 25.
Luc. 3, 10.⁴³

43| Mt 13,12.
Lk 8,18; 19,26.

^[26] *Inu on pravi: »Taku ie tu Božye kra-
levstvu, koker de bi en človik tu seime v
zemlo vergal. ^[27] Inu bi spal inu bi on vstaiel
po noči⁴⁵ inu po dnevi inu tu seime se zeleni
inu raste, de on ništer ne vei. ^[28] Žakai ta*

D.

Matth. 13.⁴⁴

44| Mt 13,3–8.

45| Corr.: onu bi vstaielu
po noči.

*zemla od sama sebe rodi, na pervu to travo,
potle ta klass, potle polnu žita v tim klasso-
viei. ^[29] Kadar ie pag ta sad naprei pernessen,
taku on zdaici ta serp tiakai pošle, žakai ta
žetov ie tukai.« ^[30] Inu on pravi: »Komu
hočmo mi tu kralevstvu Božye perglihati?
Oli h kateri perglihi mi tu isto perglihamo?*

Matth. 13.
Luc. 13.⁴⁶

46| Mt 13,31–32.
Lk 13,18–19.

^[31] *Onu ie koker enu zhenfovnu zernu. Tu istu,
kadar ie vsianu v to zemlo, ie nermanši
vmei vseimi seimeni na zemli ^[32] inu kadar ie
vsianu, taku gori vstaie inu bode vegše čez
vsa zelisča inu velike veie sturi, taku, de pod
nega senco mogo te ptice tih nebes gneizda
delati.« ^[33] Inu on ie s takimi dostimi pergli-
hami nim*

Matth. 13.⁴⁷

47| Mt 13,34–35.

K 3 govuril

govuril to bessedo po tim, koker so oni mogli slišati. ^[34]Inu prez perglibe on nim ništer nei govuril. Ampag suim jogrom ie on suseb vse izlagal.

E. ^[35]Inu na ta isti dan na večer pravi on k nim: »Prepelaimo se na vuni drugi krai.« ^[36]Inu oni puste to množico od sebe inu oni nega vzameio v ta čoln, taku, koker ie on bil, inu per nim so bili tudi drugi čolnuvi. ^[37]Inu vstane ena velika fortuna od veitra inu ty valuvi so noter v ta čoln byli, taku, de ie skorai poln bil. ^[38]Inu on ie bil na zadnim koncu tiga čolna inu ie spal na eni vakušnici. Inu oni nega obude inu pravio k nemu: »Moister, ti ništer ne rodiš, de mi konec iemlemo?« ^[39]Inu on se obudi inu popriti timu veitru inu pravi h timu moriu: »Molči inu potihni.« Inu ta veiter potihne inu postane ena velika tihota. ^[40]Inu on pravi k nim: »Zakai ste vi taku strašlivi? Koku ie, de vi ne imate vere?« ^[41]Inu oni so se sylnu bali inu so diali vmei sebo: »Du ie le-ta, de ta veiter inu tu morie so nemu pokor- ni?«

48| Mt 8,23–27.
Lk 8,22–25.

Matth. 8.
Luc. 8.⁴⁸

TA

TAV. CAP.

A. Jezus ozdravi eniga, kir ie šest tisuč zludiev v sebi imel. Zludiem dopusti puiti v te svine, te se potopio. Od tiga Kristus veli pridigati. B. Kristus gre, ozdravi eniga šulmoštra sčer. C. Na tim potu eno ženo od kervaviga toka ozdravi za volo nee vere. D. To sčer Iairusovo, višiga čez šulo, obudi od smerti.

INu oni prido na vuno stran moria, v to Gadarensko deželo. ^[2]Inu kadar on stopi iz čolna, zdaici iz tih grobov perteče pruti nemu en človik, ta ie imel tiga nečistiga duha, ^[3]kateri ie sui stan imel v tih grobeih. Inu nisče nei mogel nega zvezati, tudi s teimi ketinami nekar. ^[4]Zakai on ie čestu s teimi potami inu varigami bil zvezan inu ie te ketine rezderl inu te pote rezlomil inu nega nisče nei mogel moistriti. ^[5]Inu on ie bil uveden po noči inu po dnevi na tih gorrah inu v tih grobeih, ie vpyl inu ie sam sebe talkal s teim kamiuem. ^[50]^[6]Kadar ie on pag Jezusa zagledal od daleč, teče inu poklekne pred nega ^[7]inu vpye z velikim glassum tar pravi: »Kai iest imam s tebo? O, Jezus, ti Syn tiga Nervišiga Boga.

A.

Matth. 8.
Luc. 8.⁴⁹49| Mt 8,28–34.
Lk 8,26–39.

50| Kaminem.

Actor. 16.⁵¹

51| Apd 16,17.

K 4 Iest

Iest tebe zaklinam per Bugi, ne martrai ti mene.«^[8] (Zakai on ie dial k nemu: »Puidi vun, ti nečisti duh, od tiga človeika.«)^[9] Inu on vpraša nega: »Koku ie tebi ime?« Inu on odgovori tar pravi k nemu: »Meni ie Legio ime, zakai nas ie dosti.«^[10] Inu on ie nega sylnu prossil, de bi nega ne poslal vunkai iz te dežeje.^[11] Undukai poleg tih gur ie bilu enu veliku kardelu svin na paši^[12] inu ty žludi vsi so nega prossili tar diali: »Pusti nas v te svine, de noter v ne gremo.«^[13] Inu Jezus nim zdaici dopusti inu ty nečisti duhuvi gredo vunkai inu gredo noter v te svine. Inu tu kardelu se naglu vzdigne inu se prekucne v tu morie (tih ie pag bilu okuli dva tissuč) inu se potope v tim moriei.^[14] Ty pag, kir so te svine pasli, ty beiže inu tu oznanio v tim meisti inu v tih vasseih. Inu oni gredo vunkai gledati tu, kar se ie bilu pergudilu.^[15] Inu pri-deio k Jezusu inu vidio tiga, kateri ie s teim Zludiem bil obdan, sidečiga inu obličieniga inu de ie ta, kir ie to legiono tih hudičov im-el, per pravi pameti bil inu so se bali.^[16] Inu ty, kir so vidili, pravio nim, kai se ie timu, kir ie tiga Zludia imel, pergudilu inu od tih
svin.

52| Mt 8,28–34.
Lk 8,26–39.

Matth. 8.
Luc. 8.⁵²

svin. ^[17]Inu začno oni nega prossiti, de bi on iz nih kraiev vlekal. ^[18]Inu kadar ie on bil stopil v ta čoln, ta, kir ie s teim Zludiem bil obdan, ie nega prossil, de bi on per nim bil. ^[19]Fezus pag nei nemu dopustil, temuč ie dial k nemu: »Puidi na tui dum inu h tim tuiem inu nim oznani, kakove velike riči ie tebi ta Gosspud sturil inu de se ie čez te usmilil.« ^[20]Inu on gre kiakai inu začne pridigati v tih Dessetih meistih, kakovo veliko dobruto ie nemu Fezus sturil, inu so se vsi začudili.

^[21]Inu kadar se Fezus spet semkai na ta drugi krai v tim čolnu prepela, se k nemu zbere ena velika množica inu ie bil poleg moria. ^[22]Inu pole, tukai pride en viši te šule, timu ie bilu ime Iarus, inu kadar on nega ugleda, pade doli pred nega noge ^[23]inu nega sylnu prossi, rekoč: »Muia sčercica leži na smerti, pridi, položi čez no te roke, de zdrava postane inu bode živa.« ^[24]Inu on kiakai gre ž nim inu za nim gre veliku ludi ini ty so nega stiskali.

^[25]Inu ena žena, katera ie imeila to kerva-
vo tekočo boleizen dvanaist leit ^[26]inu ie ve-

K 5 liku

B.

Matth. 9.
Luc. 8.⁵³53| Mt 9,18–26.
Lk 8,40–56.

C.

54| Mt 9,18–26.
Lk 8,40–56.

Matth. 9.
Luc. 8.⁵⁴

liku sterpela od dosti arcatov inu ie bila tu suie vse potratila inu nei ništer pomagalu, temuč se ie le huišala. [27] Kadar ie ona slišala od Jezusa, pride vmei ludmi od zada k nemu inu se dotagne nega gvanta, [28] zakai ona ie diala: »Aku se iest le nega gvanta dotagnem, taku bom zdrava.« [29] Inu zdaici ta studenic nee kry se pošušī inu ona zdaici počuti na životu, de ie zdrava bila od nee reve. [30] Inu Jezus počuti zdaici sam na sebi, de ie ena muč bila šla od nega, inu se vmei ludmi oberne okuli tar pravi: »Du ie mui gvant dotagnil?« [31] Inu ty jogri pravio k nemu: »Ty vidiš, de ty ludie tebe gneto inu praviš: ‘Du ie mene dotagnil?’« [32] Inu on gleda okuli, de bi vidil to, kir ie tu bila sturila. [33] Ta žena pag se ie bala inu trepetala (ona ie veidila, kai ie na nei bilu sturienu), ta pride inu pade doli pred nega inu nemu povei vso risnico. [34] On pag pravi k ni: »Sči, tuia vera ie tebe ozdravila, puidi z mirom inu bodi zdrava od tuie reve.«

55| Lk 7,19.

Luc. 7.⁵⁵

D.

56| Mt 9,18.
Lk 8,49.

Matth. 9.
Luc. 8.⁵⁶

[35] V tim, kadar on še taku govori, prido eni od tiga višiga te šule, ty pravio: »Tuia sči ie umerla, kai trudiš dale tiga moi-stra?«

stra?« ^[36] Jezus pag zdaici zasliši to besedo, kir ie bila govoriēna, inu pravi h timu višimu te šule: »Ne bui se, le samuč verui.«

^[37] Inu nei pustil nikoger za sebo puiti, temuč Petra inu Iacoba inu Ioannesa, Iacoboviga brata. ^[38] Inu on pride v to hišo tiga višiga te šule inu vidi ta hrup inu te, kir so se sylnu plakali tar iokali. ^[39] Inu noter gre inu pravi k nim: »Kai vi taku hrupite inu se plačete?

Ta deiklica nei umerla, temuč ona spy.« ^[40] Ioh. ix.⁵⁷

57|Jn 11,11.

Inu oni so nemu posmihovali. On pag izžene vse vunkai inu vžame te dekllice očeta inu mater sebo inu te, kir so ž nim bili, inu ie noter šal kiakai, kir ie ta dekllica ležala. ^[41]

Inu on prime to dekllico za roko inu pravi k ni: »Talita kumi,« tu se tolmačuiē: »Dekli- ca, iest tebi poveim, vstani gori.« ^[42] Inu ta dekllica ie zdaici gori vstala inu ie hodila.

Ona ie pag dvanaist leit stara bila inu oni so se britku prestrašili. ^[43] Inu on ie nim terd-

nu zapoveidal, de nisče tiga ne

ne žvei inu reče, de

se ni ieisti da.

TA

TA VI. CAP.

A. Jezus ie suiem vukum zaveržen od suih lančmonov. B. Pošle te dvanaist pridigati; podvuči, koku se v tim imαιο deržati. C. Od Ioannesove Kerstnikove ieče inu smerti. D. Kristus vuči v ti pusčavi inu spiža z malim kruhom pettisuč ludi. E. Kristus hodi verhu moria, utolaži to fortune. F. Dosti ozdravi le skuzi tu dotigane Jezusoviga gvanta.

58| Mt 13,53–58.
Lk 4,16–30.
Jn 4,27–33.

Matth. 13.
Luc. 4.
Iohann. 4.⁵⁹

A. **I**Nu on gre vunkai od vnod inu pride v suio očino deželo inu za nim gredo nega jogri. Inu kadar pride ta sobota, začne on v ti šuli vučiti. ^[2]Inu nih dosti, kir so nega slisali, so se začudili inu diali: » Od kod pride le-timu le-te riči? Inu kakova modrost ie le-ta, kir ie nemu dana? Inu taka della, kir skuzi nega roke bodo sturiena? ^[3]Nei li on uni cimerman, Maryn syn inu brat Iacobov inu Iožefov inu Iudežov inu Simonov? Nei so li nega sestre tudi tukai per nas?« Inu so se zblaznili na nim. ^[4]Jexus pag pravi k nim: »En prerok nei nikir prez poštena, temuč v sui očini deželi inu per sui žlahti inu per sui družini.« ^[5]Inu on nei mogel tukai obeniga della sturiti, temuč ie

59| Mt 13,57.
Lk 4,24.
Jn 4,43.

Matt. 13.
Luc. 4.
Iohan. 4.⁵⁹

čez

čez malu bolnikov polužil te roke inu
ozdravil ^[6]inu se ie čudil nih neveri. Inu on
ie po vasseh, kir so okuli undukai bile, hodil
inu ie vučil.

Matth. 9.
Luc. 13.⁶⁰

60| Mt 9,35.
Lk 13,22.

^[7]Inu on pokliče k sebi te dvanaist inu
začne nee dva pag dva vunkai pošilati ^[8]inu
nim da oblast čez te nečiste duhe. Inu nim
zapovei, de ništer taciga sebo ne vžamo na
ta pot, samuč eno palico, nekar taške, nekar
kruha, nekar denariev v tim passu, ^[9]temuč
obuveni v šulinih inu de ne imaiio po dvei
sukni obleiči. ^[10]Inu ie dial k nim: »Kŕ kuli
vi v eno hišo pridete, undukai ostanite,
dotle vi od unod proč povličete. ^[11]Inu kateri
vas gori ne vžameio inu ne poslušaiio, gredoč
od vnod, stressite ta prah od vaših nng⁶³ k
ani priči čez nee. [Rŕsničnu iest vom pove-
im, de tim iz Sodome inu Gomore bode lažeji
na sodni dan koker takimu meistu.]«⁶⁵ ^[12]Inu
oni so šli vunkai inu so pridigali, de bi diali
to pokuro. ^[13]⁶⁷Inu so žalbali dosti bolnikov s
teim olem inu so ie ozdravili.

B.

Matth. 10.
Luc. 9.⁶¹

61| Mt 10,1.5–15.
Lk 9,1–6.

Matth. 10.
Luc. 9.⁶²

62| Mt 10,14.
Lk 9,5.

63| Nug.

Matth. 11.
Luc. 10.⁶⁴

64| Mt 11,24.
Lk 10,12.

Matth. 10.⁶⁶

65| Besedilo v oglatem
oklepaju je Trubarjev do-
datek; v SSP ga ni najti.

66| Mt 10,1.

67| Manjka: "Izgnali so tudi
veliko hudih duhov" (SSP).

^[14]Inu onu pride pred tiga Erodeža krala
(zakai nega ime ie uže bilu poznanu)

C.

inu

68| Mt 14,2.
Lk 9,7–9.

Math. 14.
Luc. 9.⁶⁸

inu on pravi: »Uni Ioannes, kir ie kersčoval, ta ie vstal od smerti, zatu so ta nega della taku velika.« ^[15]Eni pag so diali, on ie Elias, eni pag so diali, on ie en prerok oli koker eden iz tih prerokov. ^[16]Kadar ie pag Erodež tu slišal, pravi: »On ie ta Ioannes, katerimu sem iest to glavo odsekal, ta ie od smerti vstal.« ^[17]Erodež ie uže bil vunkai poslal inu Ioannesa uiel inu postavil v to iečo za volo Erodiade, Filippove, nega brata žene, zakai on ie to bil poročil. ^[18]Ioannes pag ie dial h timu Erodežu: »Tebi se ne spodobi imeiti tuiga brata ženo.« ^[19]Obtu Erodiada ie bila nemu sylnu sovraž inu ie hotela nega umoriti, oli nei mogla. ^[20]Zakai Erodež se ie tiga Ioannesa bal, on ie veidel, de ie on bil en brumen inu svet mož inu ie veliku deržal od nega inu nega poslušaioč ie dosti sturil inu ie nega rad poslušal. ^[21]Inu kadar eden perpoložni dan pride, de Erodež na ta sui royemi⁷¹ dan naredi eno večorio⁷² nega ner vegšim vissokim inu altmonom te Galileiske dežele,

tukai

69| Mt 14,6.

Math. 14.⁶⁹

70| 1 Mz 40,20.

Gen. 40.⁷⁰

71| Royeni.

72| Večerio.

^[22]tukai noter ie šla te Erodiade sči inu ie plessala, tu ie Erodežu dobru dopalu inu tim, kir so ž nim per mizi sideli. Ta kral pravi h ti dekllici: »Prossi od mene, kar ti hočeš, iest hočo tebi dati« ^[23]inu ie ni persegal: »Kar kuli boš ti od mene prossila, hočo iest dati tebi, do polovice muiga kralovstva.« ^[24]Ona gre vunkai inu pravi k sui materi: »Kai hočo prossiti?« Ona pag pravi: »To glavo tiga Ioannesa Kerstnika.« ^[25]Inu ona zdaici gre hitru notar h timu kralu, prossi nega inu pravi: »Iest hočo, de ti meni glih zdai daš v eni skleidi to glavo tiga Ioannesa Kerstnika.« ^[26]Ta kral postane žalosten, oli za volo te persege inu tih, kir so sedeili per mizi, nei hotel ni odpoveidati. ^[27]Inu zdaici pošle ta kral tiga rabilna inu zapovei noter pernesti nega glavo. Inu on gre kiakai inu odseka nemu to glavo v ti ieči. ^[28]Inu pernesse nega glavo vem⁷⁴ skleidi inu to da tei dekllici inu deiklica da to sui materi. ^[29]Kadar tu nega mlaiši zaslišio, prido inu vžamo nega truplu inu polože tu istu v en grob.

Iud. 11.⁷³

73|Jdt 11,23.

74|Corr.: v eni.

Inu

- D. ^[30]*Inu ty jogri prido vkupe k Jezusu inu nemu poveido vse tu, kar so sturili inu kar so vučili.* ^[31]*Inu on pravi k nim: »Puidite vi sami suseb v eno pusčavo inu počivaite enu malu.« Zakai nih ie veliku bilu, kir so prisli inu odsli, de neso imeili čassa le ieisti.* ^[32]*Inu on se pela v tim čolnu v eno pustobo suseb.* ^[33]*Inu kadar ty ludie so nee vidili proč pelaioč, ie nih dosti nega žnalu inu so kiakai k nogom vkupe tekli iz vseih meist inu so prisli nim naprei inu se k nemu snydo.* ^[34]*Inu Jezus gre vunkai inu vidi veliku ludi, ty so se nemu smilili, žakai oni so bili koker te ovce, kir obeniga pastiria ne imaiio. Inu začne nee dosti riči vučiti.* ^[35]*Inu kadar ie uže dosti dne bilu minilu, perstopio k nemu nega jogri inu pravio: »Tukai ie ena pusčava inu ta dan ie kiakai,* ^[36]*pusti nee od sebe, nai gredo po vasseih inu terjih, kir tukai okuli leže, inu de sebi kruha kupio, žakai oni ne imaiio kai ieisti.«* ^[37]*On pag odgovori inu pravi k nim: »Daite vi nim ieisti.« Inu oni pravio k nemu: »Kai hočmo li mi puiti inu kupiti za dvei stu denariev kruha inu nim dati ieisti?«* ^[38]*On pag k nim pravi: »Kuliku kruhov vi imate?*
- 75| Mt 14,13–21.
Lk 9,10–17.
Jn 6,1–14. Matth. 14.
Luc. 9.
Iohan. 6.⁷⁵
- 76| Mt 9,36. Matt. 9, 16.⁷⁶
- 77| Ezk 34,23. Ezech. 34.⁷⁷
- 78| Mt 14,15. Matth. 14.⁷⁸
- 79| Mr 8,1–5. Marc. 8.⁷⁹

imate? Puidite inu pogledaite.« Inu kadar oni zveido, pravio: »Pet inu dwei ribi.« [39] Inu on nim zapovei, de oni sture, de vsi, enu tovarištvu poleg družiga, po redi bodo sideli na ty zeleni travi. [40] Inu oni doli sedeio inu se rezdile po tei tratini, tukai po stu, undu po petdeset. [41] Inu on vzame te pet kruhe inu tei dwei rybi inu pogleda gori v nebessa, zahvali inu rezłomi te kruhe tar da suim jogrom, de polože nim naprei, inu te dwei rybi ie vseim rezdelil [42] inu so ieili vsy inu so siti bili. [43] Inu oni so gori vzdignili od kossov dvanaist polnih korb inu tudi od tih ryb. [44] Inu tih, kir so ieili, ie bilu okuli pet tissuč mož.

[45] *Inu on ie zdaici permoral tim suim jogrom stopiti v ta čoln inu de se pred nim kiakai čez tu morie prepelaio v Bettzaido, dotle ie on te ludi pusčal od sebe. [46] Inu kadar ie on te od sebe odpravil, ie šal gori na eno goro moliti [47] inu kadar ta večer pride, ta čoln ie bil na sreidi moria inu on sam na zemli [48] inu on vidi, de so z vožno veliku terpeili, zakai nim ie bil ta veiter zuper inu okuli te četerte vahte te noči pride on k nim, hodeioč verhu moria, inu ie hotel*

L mumu

E.

Matth. 14.
Iohan. 6.⁸⁰

80| Mt 14,22.
Jn 6,17.

- mumu nih puiti.* ^[49] *Oni pag, kadar so nega zagledali, hodeioč verhu moria, so meinili, de bi tu bila ena pošast, inu zevpyo,* ^[50] *zakai vsi so ga vidili inu so se prestrašili bili. Oli on ie zdaici ž nimi govoril inu ie dial k nim: »Bodite serčni, iest sem, ne buite se.«* ^[51] *Inu on stopi k nim v ta čoln inu ta veiter potihne. Inu oni se sylnu tar grozovitu prestrašio inu se zēčudio,* ^[52] *zakai oni neso bili dobru zamerkali od tih kruhov, nih serce ie bilu osliplenu.*
- 81| Mt 14,27. Matth. 14.⁸¹
- 82| Mr 6,52. Marc. 6.⁸²
- F. ^[53] *Inu kadar se oni prepelαιο, prido v to Genexarensko deželo inu perstavio h timu brigu.* ^[54] *Inu kadar oni stopio iz tiga čolna, so zdaici nega poznali* ^[55] *inu teko skuzi to isto vso deželo inu začno okuli nossiti na postelah te bolnike kiakai, kir so slišali, de ie on bil.* ^[56] *Inu kam kuli ie on šal, v te terge oli v ta meista oli v te vassi, so polagali te bolnike na te place inu so ga prossili, de bi oni mogli le-tiga prama nega gvanta se dotagniti. Inu vsi ty, kir so se dotagnili nega, so zdravi postali*
- 83| Mt 14,35. Matth. 14.⁸³

TA

TA VII. CAP.

A. Frarizej⁸⁴ svare te jogre, kir z blatnimi rokami ieido. B. Kristus svari te hinavce, kir za volo človeških postav Božye zapuvidi prelamaio. C. Katere riči ogarde inu oskrune tiga človeika. D. Ena aydina prossi z veliko vero za suio sčer inu sprossi. E. Ozdravi eniga glušca, kir ie tudi mutast bil.

84| Farizej.

INu k nemu se snido ty farizej inu eni od tih pissariev, kir so bili od Ieruzalema prišli. ^[2]Inu kadar so oni vidili nekatere iz žnega jogrov s teimi gmainimi rokami, tu ie, vnemivenimi, iesti ta kruh, so zuper govurili. ^[3]Zakai ty farizej inu vsi Iudi ne ieido, temuč de čestu te roke umijeio, derže taku te postave tih starišev. ^[4]Inu kadar iz terga prideio, ne ieido, aku se poprei ne umyo, inu družih dosti riči so gori vzeli h deržanu, koker tu pomivane tih pehariev, tih verčev, tih kotlov inu tih postel. ^[5]Potlei ty farizej inu pissary nega vprašao: »Zakai tui jogri ne hodio po naredbi tih starišev, temuč oni ieido ta kruh s teimi vnemivenimi rokami?«

A.

Matth. 15.⁸⁵

85| Mt 15,1.

L 2 On

- B. ^[6] *On pag odgovori inu pravi k nim: »Koku dobru ie od vas hynavcev prerokoval ta Ezaias, koker ie pissanu: 'Le-ti ludie mene poštuio s teimi žnabli, ^[7] ampag nih serce ie daleč od mene. Oli oni mene zamman poštuio, kadar oni vuče le te vukuve inu zapuvidi človeiške.' ^[8] Vi zapustite Božyo zapuvid inu te človeiške naredbe deržite od pomivane tih verčev inu tih pehariev inu take glihe riči vi dosti deite.« ^[9] Inu on pravi k nim: »Vi lipu zaveržete Božyo zapuvid, de vašo zapuvid deržite. ^[10] Zakai Moizes ie dial: 'Poštui tuiga očeta inu tuio mater inu dur očetu oli materi hudu reče, ta ima s to smertio umreiti.' ^[11] Vi pag pravite: 'Aku en človik poreče k očetu oli k materi corban,' tu ie: kakršni dar od mene pride tebi k nucu, ^[12] inu taku ne pustite vi nemu ništer več kai dati suimu očetu oli sui materi. ^[13] Inu taku sturite k ničemer to bessedo Božyo skuži to vašo postavo, katero ste vi gori postavili inu timu glih vi dosti sturite.«*
- C. ^[14] *Inu on pokliče vso množico k sebi inu pravi k nim: »Poslušajte vsi mene inu rexoumeite.*
- 86| Iz 29,13. Esa. 19.⁸⁶
- 87| 2 Mz 20,4. 5 Mz 5. 2 Mz 21. Exod. 20. Deut. 5. Exod. 21.⁸⁷
- 88| Mt 15,10. Matth. 5.⁸⁸

meite. ^[15] Ništer nei iz vuna tiga človeika, kir noter v nega gre, de bi onu moglu nega omadežiti, temuč te riči, kir gredo iz tiga človeika, te iste tiga človeika omadežuo. ^[16] [Aku du ima vušessa h poslušanu, ta poslušai.]⁸⁹ ^[17] Inu kadar on od tih ludi noter v to hišo pride, vprašao ty nega jogri od te perglike ^[18] inu on pravi k nim: »Taku ste tudi vi nezastopni? Ne zastopite, de vse tu, ^[19] kar izvuna gre v tiga človeika, ne more nega omadežiti, zakai onu ne gre v nega serce, temuč v ta treibuh, od unod potle vunkai gre v tu potreibnu meistu, kir se vse špiže trebio.« ^[20] Inu pravi: »Tu, kar iz človeika gre, tu istu človeika omadežue, ^[21] zakai od tiga noterniga serca tih ludi gredo vunkai hude misli, ^[22] prešuštvu, kurbarye, ubyane, tatvine, lakomnosti, prevečane, goluffye, nesram, hudu oku, šentovane, offart, norčovane, ^[23] vse le-te hude riči gredo vunkai od noterniga inu omadežuo tiga človeika.«

^[24] Inu on vstane inu gre od unot na te tyriske inu sydoniske kraye inu gre noter v eno hišo, nei hotel nikomer pustiti veiditi, oli on vsai nei mogel skriven biti. ^[25] Zakai ena

L 3 žena,

89| Stavka, ki se nahaja v ogletem oklepaju, v SSP ni. Na označenem mestu enako kot pri Mr 4,9.

D.

Matth. 15.⁹⁰

90| Mt 15,21–28.

žena, katere sčer ie imeila tiga nečistiga duha, zdaici, koker ie ona zaslišala od nega, pride inu pade doli pred nega noge ^[26](le-ta žena ie bila ena aydina od Syrofenicie). Inu ie nega prossila, de bi on tiga Hudiča iz žne sčere izsegnal. ^[27]Fezus pag pravi k ni: »Pusti, nai se poprei nassitio ty otroci. Zakai onu se ne spodobi, vzeti ta kruh tih otruk inu vreiči tim psom.« ^[28]Ona pag odgovori inu pravi k nemu: »Ia, Gospud, oli vsai ieido tudi ty šcenci pod myzo od drobtin tih otruk.« ^[29]Inu on pravi k ni: »Za le-te bessede volo puidi ti, ta Hudič ie od tuie sčere vunkai šal.« ^[30]Inu ona gre kiakai v ne hišo inu naide, de ie ta Hudič bil vunkai šal inu to sčer, ležočo na posteli.

E.

91|Mt 9,1.
Lk 5,1.Matth. 9,
Luc. 11.⁹¹

^[31]Inu on spet gre od tih tyriskih inu sydoniskih kraiev, pride h timu Galileiskimu moriu, skuži sred kraiev tih Desset meist. ^[32]Inu perpelaio k nemu eniga gluhiga mutca inu so nega prossili, de bi on na nega to roko polužil. ^[33]Inu kadar on nega suseb od tih ludi odpela, položi suie perste v nega vušessa inu vunkai plune, dotagne nega

iezik,

iezik. [34] Inu pogleda gori v nebessa, vzdihne inu pravi k nemu: »Effata!« tu ie: odpri sse. [35] Inu zdaici se odpro nega vušessa inu se rezveže ta zavesa nega iezika inu ie prov govuril. [36] Inu on nim prepovei, de nikomer ne poveido. Ampag če ie on nim več prepovিদավ, teim se oni več pravili [37] inu so se syl nu začudili, rekoč: »On ie vse riči dobru sturil inu on sturi te glušče slišati inu te mutce govoriti.«

Marc. 1, 9.⁹²

92| Mr 5,43; 9,9.

Genes. 1.
Eccles. 39.⁹³93| 1 Mz 1,10.12.18.25.
Prd 3,11.14.

TA VIII. CAP.

A. Kristus spiža sedmemi kruhi štiri iezer ludi. B. Odpovei farizeiom caihne delati. C. Jogrom veli se varuvati pred krivim vukum inu hudo kunštio, svari nih nezastopnost. D. Poverne na samim enimu slepcu ta pogled. E. Jogri spoznaio, de ie on ta pravi Kristus, inu on prerokuie od sue martre tar smerti. F. Vsi, kir hote biti per Kristusu, moraiio biti volni v nadlugh inu nega bessedo očitu spoznati.

*V*Tih istih dneh, kadar ie velika množica tih ludi tukai bila inu nei so imeili kai ieisti, Jezus pokliče

A.

Matth. 15.⁹⁴

94| Mt 15,32.

L 4 k sebi

95| Tob 13,13.
Iz 60,3.

Tob. 13.
Esa. 60.⁹⁵

96| Mr 6,38.

Marc. 6.⁹⁶

97| Mt 9,3;16,1–6.
Jn 6,30.

Matt. 9, 16.
Iohan. 6.⁹⁷

k sebi suie jogre inu pravi k nim: [2]»Meni se le-ti ludie iz serca smilio, zakai oni uže try dni per meni prebivaio inu ne imaiio kai ieisti. [3]Inu aku iest nih prez ieidi pustim na nih dum, obnemogo na tim potu, zakai eni iz nih so od daleč prisli.« [4]Inu ty nega jogri odgovore nemu: »Koku more du le-te s kruhom nasititi tukai v ti pusčavi?« [5]Inu on nee vpraša: »Kuliku kruhov vi imate?« Oni pravio: »Sedem.« [6]Inu on ukaže tim ludeim doli seisti na ta tla. Inu on vzame te sedem krube, kadar zahvali, te rezłomi inu te da suim jogrom, de oni te tim ludem naprei polože, inu oni so ie polužili. [7]Oni so tudi imeili enu malu rybic inu kadar zahvali, ukaže te tudi nim naprei položiti. [8]Inu oni so ieli inu so bili syti inu so vzdignili tih kossov, kir so čez bili ostali, sedem korb [9]inu nih, kir so ieili, ie bilu okuli štiri tissuč inu on nee pusti od sebe.

B. [10]Inu on zdaici stopi v en čoln suiemi jogri inu pride v te Dalmanutove kraie. [11]Inu ty farizeji prido vunkai inu začno ž nim disputirati, so nega izkušovali inu so iskali od nega en caihen iz nebes. [12]Inu kadar

on

on vzdihne v nega duši, pravi: »Zakai le-ta žlahta caihen išče? Risničnu iest vom poveim, le-tei žlahti ne bode oben caihen dan.«

^[13]Inu on nee zapusti inu stopi spet v to ladio inu se prepela na vuni drugi breig.

^[14]Inu oni so bili pozabili kruh vzeti sebo inu nei so več imeili per sebi v tim čolnu koker en sam kruh. ^[15]Inu on nim zapovei tar pravi: »Gledajte gori inu varuite se pred farizeiskim qvassum inu pred Erodežovim qvassum.«

^[16]Inu oni so od tiga vmei sebo govurili tar diali: »Tu bode, kir kruha ne imamo.« ^[17]Kadar tu Jezus spozna, pravi k nim: »Kai tu pregovariete, kir kruha ne imate? Še nekar ne merkate? Inu še ništer ne zastopite? ^[18]Vi imate še enu osliplenu serce, vi imate oči inu ne vidite inu imate vušessa inu ne slišite. ^[19]Inu ne spumnite? Kadar sem bil pet kruhov pet tissučem ludem rezłomil, koliku polnih korb kossov ste vi gori vzdignili?«

Oni pravio: »Dvanaist.« ^[20]Inu kadar pag te sedem tim štirim iezet, kuliku korb tih ostankovih kossov ste gori vzdignili?« Oni pravio: »Sedem.« ^[21]Inu on pravi k nim: »Koku ie tedai, de vi ništer ne zastopite.«

L 5 ^[22]Potle

Matth. 12.
Luc. 11.⁹⁸

98| Mt 16,1–4.
Lk 11,29.

C.

Matth. 16.
Luc. 12.⁹⁹

99| Mt 16,5–12.
Lk 12,1.

Marc. 6.
Iohann. 6.¹⁰⁰

100| Mr 6,41.
Jn 6,9.

Matth. 15.
Marc. 8.¹⁰¹

101| Mt 15,37.
Mr 8,8.

D. ^[22]Potle on pride v to Betsaido inu oni k nemu perpelaio eniga slepca inu ga prossio, de bi se on nega dotagnil. ^[23]Inu on prime tīga sleipca za roko, pela nega vunkai iz tīga terga inu kadar v nega oči plune inu položi na nega te roke, nega vpraša, aku bi on kai vidil. ^[24]Inu on pogleda gori tar pravi: »Iest vidim te ludi hodeioč, koker de bi drevie vidil.« ^[25]Potle spet položi te roke čez nega oči inu sturi, de ie pregledal, inu taku ie bil povernen inu ie vidil vse čistu. ^[26]Inu on pošle nega na sui dum, rekoč: »Ne hodi noter v terg inu nikomer v tergu ne povei.«

E. ^[27]Inu Jezus gre vunkai inu nega jogri v te terge tīga meista Cezaree Filippi. Inu na tim potu vpraša on suie jogre inu pravi k nim: »Du, pravio ty ludie, de sem iest?« ^[28]Oni nemu odgovore: »Ioannes Kerstnik inu eni; ti si Elias; eni pag, ti si eden iz tih prerokov.« ^[29]Inu on pravi k nim: »Vi pag, du, pravite vi, de sem iest?« Peter odgovori inu pravi k nemu: »Ti si Kristus.« ^[30]Inu on zapovei nim terdnu, de od nega nikomer ne poveido. ^[31]Tedai začne nee

vučiti

102| Mt 16,13.
Lk 9,18.

Matth. 16.
Luc. 9.¹⁰²

103| Jn 6,68–69; 9,17.35.
Mt 16,16; 17,9; 20.

Iohan. 6, 9.
Matth. 16
17, 20.¹⁰³

vučiti, de ta Syn tiga človeika mora dosti terpeiti, bode zaveržen od tih starišev inu od tih viših fariev inu od tih pissariev. Bode umorien inu na tretý dan gori vstane. ^[32]Inu le-te bessede ie očitu govuril. Inu Peter potegne nega k sebi inu začne nega svariti. ^[33]On pag se oberne okuli inu pogleda na suie jogre inu svari Petra, rekoč: »Puidi nazai, Satan, zakai ti ne zastopiš tih riči, kir so Božye, temuč te, kir so človeiške.«

^[34]Inu kadar on pokliče k sebi to množico tih ludi sred suiemi jogri, pravi k nim: »Kateri kuli hoče hoditi za meno, ta zatay sam sebe inu vzami sui križ tar puidi za meno. ^[35]Zakai kateri kuli hoče sui život ohraniti, ta ga bode zgubil, inu kateri sui život zgubi za muio inu za tiga evangelia volo, ta isti ga bode ohranil. ^[36]Kai pomaga timu človeiku, aku on dobi vus sveit tar na suimu životu škodo prime? ^[37]Oli kai bi dal ta človik, de bi on s teim suio dušo odresil? ^[38]Kateri se pag mene inu muih bessed bode sramoval v le-ti prešušni inu grešni žlahti, tiga se bode tudi sramo-

F.

Matth. 16.
Luc. 9.
Luc. 17.
Iohan. 7.¹⁰⁴

104 | Mt 16,24.
Lk 9,23.
Lk 14,27.
Jn 12,25.

Matth. 10.
Marc. 9, 12.
Act. 2, 4.¹⁰⁵

105 | Mt 1,21.
Apd 15,1.
Lk 9,26.
Jn 12,48.

val

*val ta Syn tiga človeika, kadar on pride v ti
časti suiga Očeta suimi sveitimi angeli.«*

TA IX. CAP.

A. Kristus se premini, Bug veli nega samiga poslušati. B Elias ie uže prišal. C. Kristus reši eniga od tiga mutastiga duha. D. Prerokuie iz nov od suie mar-tre. E. Jogri štritaio za gospostvu, te opomina h pohlevščini. F. Eden, kir ne hodi za Kristusom, zcludie izgane. G. De nikogar ne pohuišamo inu vse lubu, kar nas mudi v nebessa, de zaveržemo. H. Kersčeniki morao z volo terpeiti.

A. **I**Nu on pravi k nim: »Risničnu iest vom poveim, de so eni vmei teimi, kir tukai stoye, kateri ne bodo te smerti pokussili, dotle oni ne vidio, de ie tu kralovstvu Božye z močio prišlu.« ^[2]Inu potle čez šest dni poime Jezus sebo Petra, Iacoba inu Ioannesa inu nee pela snseb^[8] same na eno visoko gorro inu se ie pred nimi premeinil. ^[3]Inu nega gvant ie postal blesčec inu sylnu beil koker sneig, kateriga oben farbar na zemli taku beiliga ne more sturiti. ^[4]Inu nim se perkaže Elias s teim Moizesom inu sta s Jezu-

som

106| Mt 17,1–13.
Lk 9,28–36.

Matth. 16.
Luc. 9.¹⁰⁶

107| Mt 17,2.
Lk 9,29.

Matth. 17.
Luc. 9.¹⁰⁷

108| Suseb.

som govorila. ^[5]Inu Peter odgovori inu pravi k Jezusu: »Moister, le-tukai ie nom dobru biti, nai sturimo try utte, tebi eno, Moizesu eno, Eliasu eno.« ^[6]On pag ni veidil, kai ie govuril, zakai oni so bili prestrašeni. ^[7]Potle pride en oblak, ta nee obsenčuie inu iz tiga oblaka pride ena štima, ta pravi: »Le-ta ie mui Syn, tiga vi poslušajte.« ^[8]Potle zdaici, kadar oni okuli pogledaio, nikogar več ne vidio, temuč Jezusa samiga per nih. ^[9]Inu kadar oni doli iz gorre gredo, prepovei nim, de tih riči, kir so oni vidili, nikomer ne pov-eido, samuč kadar ta Syn tiga človeika gori vstane od te smerti. ^[10]Inu oni obderže le-to bessedo per sebi inu so izuprašovali vmei se-bo, kai bi tu bilu od te smerti vstati.

^[11]Inu oni nega vprašajo tar pravio: »Kai tedai govore ty pissary, de ta Elias mora priti poprei?« ^[12]On pag odgovori inu pravi: »Elias ia kadar pride poprei, vse riči per-pravi na pravi stan. Inu koker ie pissanu od Synu tiga človeika, de on ima veliku terpeti inu biti zašpotovan. ^[13]Ampag iest vom pov-eim, de ie Elias prišal inu so nemu stu-

rili,

Matth. 3.
Marc. 1.¹⁰⁹

109| Mt 3,1.
Mr 1,11.

Luc. 3.
Marc. 1, 9.¹¹⁰

110| Lk 9,21.
Mr 9,9.

E.

Esa. 53.
Psal. 21.¹¹¹

111| Iz 53.
Ps 21.

rili, kar kuli so oni hoteli, koker ie pissanu od nega.«

C. ^[14]*Inu kadar on pride k suim jogrom, vidi veliku ludi okuli nih inu te pissarie, ty se ž nim pregovarieio.* ^[15]*Inu koker hitru ty vsi ludie nega zagledaio, se prestrašio, k nemu teko inu tu zdravie nemu prossio.* ^[16]*Inu on vpraša te pissarie: »Od čes se vi ž nimi pregovariete?«* ^[17]*Eden pag iz tih ludi odgovori inu pravi: »Moister, iest sem muiga syna semkai h tebi perpelal, ta ima eniga mutastiga duba.* ^[18]*Inu kadar kuli on nega popade, ga rezdere inu se peini inu škruple suimi zobmi inu se suši inu iest sem tuim jogrom povoidal, de bi ga oni izsegnali, tar neso mogli.«* ^[19]*On pag nemu odgovori inu pravi: »O ti neverna žlahta, koku dolgu bom per vas? Koku dolgu vas bom terpil? Perpelaite ga semkai k meni.«* ^[20]*Inu oni nega k nemu perpelaio inu zdaici, kadar nega ta dub zagleda, nega rezdira inu pade doli na tla, se vala sem tar tam inu se peini.* ^[21]*Inu on praša nega očeta: »Koku dolgu ie, de se ie nemu pergudilu?« On pravi:*

»Od

112| Mt 17,14–20.
Lk 9,37–43.

Matth. 17.
Luc. 9.¹¹²

»Od ditečtva. ^[22]Inu on nega čestu verže v ta ogen inu v to vodo, de bi ga končal, aku pag kai moreš, smili sse čez nas inu nom pomagai.« ^[23]Fexus pag pravi k nemu: »Aku ti tu moreš verovati, vse riči so mogoče timu, kir veruie.« ^[24]Inu per meisti ta oča tiga diteta zevpie [selzami] ¹¹⁴inu pravi: »Gospud iest veruio, pomagai mui neveri.« ^[25]Kadar pag Fexus zagleda, de ty ludie kmali k nemu teko, svari sylnu tiga nečistiga duha inu pravi k nemu: »Ti mutasti inu gluhi duh, iest tebi zapoveim, de ti greš vun iz žnega inu naprei več vain ne greš.« ^[26]Inu ga sylnu rezdere, gre vunkai. Inu on postane koker, de bi mertov bil, taku, de ie nih dosti govurilu: »On ie mertov.« ^[27]Fexus pag prime nega za roko inu ga vzdigne in on gori vstane. ^[28]Inu kadar on pride domov, nega jogri ga vprašajo na samim: »Zakai mi nesmo mogli nega izsegnati?« ^[29]Inu on pravi k nim: »Le-ta žlahta skuži obeno reič ne gre vunkai, samuč skuži molitou inu [ta post].« ¹¹⁶

^[30]Inu oni gredo proč od unod inu hodio skuži Galileio inu on nei hotel, de bi du

Luc. 18.¹¹³

113| Lk 18,27.

114| Besede, ki je v oglatem oklepaju, ni v SSP.

Matth. 17.¹¹⁵

115| Mt 9,7.

116| Trubar je dodal "ta post" (v oglatem oklepaju). Besede ni v SSP.

D.
Matth. 17.¹¹⁷

117| Mt 17,22–23.

tu

118| Mt 5,22; 7,29.
Lk 9,43-45.

Marc. 8, 10.
Luc. 9, 18.¹¹⁸

tu imel veiditi. [31] On ie pag vučil suie jogre inu ie dial k nim: »Ta Syn tiga človeika bode izdan v te roke tih ludi inu oni ga bodo umurili inu kadar on bode umorien, taku on gori vstane na trety dan.« [32] Oni pag neso rezoumeili to bessedo inu so se bali nega vprašati.

E. [33] *Inu on pride v Kapernaum inu kadar on pride domov, vpraša nee: »Od kakove riči ste se vi vmei sebo dišputirali na tim potu?«*

119| Mt 18,1-5.
Mr 10,24.

Matth. 18.
Marc. 10.¹¹⁹

[34] Oni so pag molčali, zakai oni so se vmei med sebo na tim potu dišputirali, kateri ie ta nervegši. [35] Inu kadar on doli sede, pokliče k sebi te dvanaist inu pravi k nim: »Aku du hoče biti ta pervi, ta ima vmei vseimi ner ta pusledniši biti inu vseih hlapec.« [36] Inu on prime enu ditece inu ie postavi v sreidi vmei nee inu kadar tu istu obyme, pravi k nim:

120| Mt 20,27.

Matth. 20.¹²⁰

[37] »Kateri kuli enu iz tacih otruk gori vzame v muim imeni, ta mene gori vzame, inu kateri mene gori vzame, ta mene gori ne vzame, temuč tiga, kir ie mene poslal.«

121| Lk 9,48.
Jn 14,13.

Luc. 9, 20.
Iohan. 13.¹²¹

[38] »Kateri kuli enu iz tacih otruk gori vzame v muim imeni, ta mene gori vzame, inu kateri mene gori vzame, ta mene gori ne vzame, temuč tiga, kir ie mene poslal.«

F. [39] *Ioannes pag nemu odgovori inu pravi: »Moister, mi smo vidili eniga, ta ie te hudiče vunkai gonil v tuim imeni, kateri za*

nami

nami ne hodi. Inu mi smo nemu prepovedali, zatu, kir ne hodi za nami.« ^[39] Jezus pag pravi: »Ne branite vi nemu, zakai oben nei, aku on sturi kaku dellu v muim imenu, de bi on mogel zdaici od mene hudu govoriti, ^[40] zakai kateri nei zuper nas, ta ie za nas.

I. Cor. 12.¹²²

122| 1 Kor 14,39.

^[41] Inu dur kuli vom bode dal en pehar vode pyti v muim imeni, zatu kir ste Kristusevi, risničnu iest vom poveim, on suiga lona ne bode zgubil. ^[42] Dur kuli pag zblazne eniga iz le-tih maihinih, kateri v mene veruio, timu bi bule bilu, de bi se en malinski kamen okuli nega gerla obeissel inu de bi on veržen bil v tu morie. ^[43] Ako pag tebe tuia roka blazni, odseica/i/ io proč, onu ie bule za te, de ti krulev greš noter v ta leben, koker de bi dvei rokei imel inu bi šal v pekal, v ta ogen, kir nigdar ne pogasne, ^[44] [gdi nih červ ne umerie inu ta ogen ne pogasne].¹²⁵ ^[45] Inu ako tebe tuia noga blazni, odseca/i/ io proč, onu ie za te bule, de ti hrom greš noter v ta leben, koker de bi dvei nogei imel inu bi veržen bil v ta pekal, v ta ogen, kir nigdar ne pogasne, ^[46] [gdi nih červ ne umerie inu ogen ne pogasne].¹²⁶ ^[47] Inu aku tebe tuie oku blazni, izderi ie vun, onu

G.

Marc. 10.
Matt. 18.
Luc. 17.¹²³123| Mt 18,6.
Lk 17,2.Matt. 5, 18.¹²⁴

124| Mt 5,30; 18,8.

125| Vrstice v oglatem oklepaju ni v SSP.

126| Vrstice v oglatem oklepaju ni v SSP.

M ie za

ie za te bule, de ti z anem okum greš noter v tu kralovstvu Božje, koker de bi dvei okei imel inu bi veržen bil v te peklenski ogen, [48] gdi nih červ ne umerie inu ta ogen ne pogasne.

127 | Iz 66,27.
Ezk 16,41; 23,47.

Esa. 66.
Ezech. 20.¹²⁷

H.

[49] Zakai vsaki bode sollen s teim ognem inu sledni offer bode sollen s to solio. [50] Dobra reič ie ta sul, kadar pag ta sul nee veik zgubi, s čim to bote vi začinili? Imeite v sami v sebi to sul inu imeite myr vmei sebo.«

128 | 3 Mz 2,13.
Mt 5,13.
Lk 14,34.

Levit. 2.
Matth. 36.
Luc. 14.¹²⁸

TA X. CAP.

A. Odločena tiga zakona. B. Kristus ie nevolan čez jogre, kir so branili otrokom k nemu. C. En bogat vpraša, kai ima sturiti, de v nebu pride. D. Kateri se zevupaio na blagu, ty prido težku v nebu. E. Kai tim bode, kir vse zapuste za Kristusevo volo. F. Jogri se boye, tim že pag prerokuie od suie smerti. G. Zebedeiovi synuvi prosio za posvitne riči, Kristus vuči pohlevščino. H. Timu Bartimeiu slepcu poverne ta pogled.

129 | Mt 19,1–12.

Matth. 19.¹²⁹

A. **I***NU on se vzdigne od unod inu pride na te kraie te Iudovske dežele, na uno stran Iordana, inu ty ludie se spet*

k nemu

k nemu snideio inu koker ie on navado imel, nee spet vuči. ^[2]Inu ty farizeji stopio k nemu inu nega vprašajo: »Aku spodobi enimu možu ločiti se od suie žene?« S teim so nega izkušali. ^[3]On pag odgovori inu pravi k nim: »Kaj ie vom Moizes zapovedal?« ^[4]Oni pravio: »Moizes ie perpustil pissati ta ločitui¹³¹ lyst inu ločiti se.« ^[5]Jexus odgovori inu pravi k nim: »Za volo terdusti vašiga serca ie on vom le-to zapuvid zapissal, ^[6]ampag od začetka tiga stvariena ie Bug nyu stvaril moža inu ženo. ^[7]Zatu bode ta človik zapustil očeta inu mater inu se bode perdružil k sui ženi ^[8]inu bodeta ta dva enu messu. ^[9]Kar ie tedai Bug vkupe vpregal, tiga človik ne ima rezložiti.« ^[10]Inu na dumovi so ty jogri nega zupet za tu istu vprašali ^[11]inu on pravi k nim: »Kateri kuli se loči od suie žene inu vzame eno drugo, ta zakon na ni prelomi ^[12]inu aku se ena žena loči od suiga moža inu vzame družiga, ta prelomi nee zakon.«

^[13]Inu oni pernesso k nemu otroke, de bi se B.

M 2 tih

Deut. 24.
Matth. 5.¹³⁰

130| 5 Mz 22,19.29.
Mt 19,7.

131| Ločitni.

Gene. 2.¹³²

132| 1 Mz 2,24.

Matt. 5, 19.
Luc. 16.¹³³

133| Mt 5,32; 19,9.
Lk 16,18.

134| Mt 19,13–15.
Lk 18,18–30.

Matth. 19.
Luc. 18.¹³⁴

tih dotagnil. Ty jogri so pag te, kir so nee nos-sili, svarili. ^[14]*Kadar ie pag Jezus tu vidil, ie za zlu vzel inu ie k nim dial: »Pustite te otroke k meni priti inu nim ne branite, zakai tacih ie tu kralovstvu Božye.* ^[15]*Risničnu iest vom poveim, kateri ne prime tiga Božyga kralovstva koker enu deite, ta v tu istu ne pride.«* ^[16]*Inu on nee vžame v naročai inu položi čez nee te roke inu nee žegna.*

C.

^[17]*Inu kadar ie on bil šal vunkai na ta*

pot, perteče k nemu eden, ta poklekne pred nega inu ga vpraša: »Dober moister, kai imam diati, de ta večni leben posedem?« ^[18]

Jezus pag reče k nemu: »Zakai ti mene imenuies dober? Nisče ni dober, samuč en sam, tu ie Bug. ^[19]*Ti vsai veiš te zapuvidi:*

Ne sturi prešušta, ne ubyai, ne kradi, ne govori falš pričovane, nikogar ne prevežai, poštui tuiga očeta inu mater.« ^[20]*On pag odgovori inu pravi k nemu: »Moister, le-tu vse sem deržal od muie mladusti.«* ^[21]*Inu*

Jezus pogleda na nega, ga ie za lubu imel inu pravi k nemu: »Enu tebi manka, poidi tiakai, prodai vse, kar imaš, inu dai ie

tim

135| 19,16–30
Lk 18,18–30.

Matth. 19.
Luc. 18.¹³⁵

136| 5 Mz 32,39.

Deut. 32.¹³⁶

137| 2 Mz 20,2–3.

Exod. 20.¹³⁷

138| Lk 18,22.

Act. 2, 4.¹³⁸

tim božim, taku boš imel en velik šac v nebesih, potle pridi inu hodi za meno inu vzami na ramo ta tui križ.« ^[22] *On pag hude vole postane čez to besedo, gre žalosten proč, zakai on ie dosti blaga imel.*

^[23] *Tedai Jezus pogleda okuli sebe inu pravi k suim jogrom. »Koku težku le-ty, kateri tu blagu imajo, v tu Božye kralovstvu pride.«* ^[24] *Ty jogri pag se prestrašio na tih nega besedah, ampag Jezus spet odgovori inu pravi k nim: »Otroci, koku ie težku teim, kateri se zevupaio na tu blagu, puiti v tu Božye kralovstvu.«* ^[25] *Onu ie lažei eni kameili puiti skuzi vušessa ene iegle, koker enimu bogatimu puiti v tu kralovstvu Božye.«*

^[26] *Oni se pag veliku več začudio inu pravio vmei sebo: »Du more tedai biti ohranen?«* ^[27] *Jezus pag na nee pogleda inu pravi: »Per teih ludeh ie nemogoče, ampag per Bugi nekar, zakai per Bugi so vse riči mogoče.«*

^[28] *Tedai začne Peter nemu praviti: »Pole, mi smo vse zapustili inu smo šli za tebo.«* ^[29] *Jezus pag odgovori inu pravi: »Risničnu vom poveim, de obeniga nei, aku on zapusti hišo oli bratie oli sestre oli očeta oli mater oli*

M 3 ženo

D.

Matth. 19.
Luc. 18.¹³⁹

139| Mt 19,24.
Lk 6,20.

Ephes. 5.
1. Tim. 6.¹⁴⁰

140| Ef 5,5.
1 Tim 4,1.18.

E.

Matth. 19.
Luc. 18.¹⁴¹

141| Mt 19,29.
Lk 18,29.

ženo oli otroka oli nyve za muio volo inu za volo tiga evangelia, ^[30]de bi on zdai tukai na tim sveitu ne vzel tuliku, samo stu hiš inu bratov inu sester inu mater inu otruk inu nyv s teimi preganenimi inu na tim prihodnim sveitu ta večni leben. ^[31]Dosti pag tih pervih bodo ty pusledni inu ty pusledni bodo ty prvi.«

142| Lk 13,30.

Luc. 13.¹⁴²

F.

^[32]Oni so pag bili na tim potu inu so šli gori v Feruzalem inu Jezus gre pred nimi inu oni se prestrašio inu, gredoč za nim, se boje. Inu Jezus vzame spet te dvanaist k sebi inu začne nim praviti kai se nemu bode godilu. [...] ^[144]^[33]»Pole, mi gremo gori v Feruzalem inu ta Syn tiga človeika bode izdan tim višim fariem inu tim pissariem. Inu oni bodo nega ferdamnali h ti smerti inu ga bodo čez dali tim aidom. ^[34]Ty bodo nega zašpotovali inu gaižlali inu zaplivali inu umorili inu na trety dan bode gori vstal.«

143| Mt 20,17–19.
Lk 18,31–34.Matth. 20.
Luc. 18.¹⁴³

144| Izpuščeno: "Rekel jim je." (SSP).

G.

^[35]Tedai prido k nemu Iacob inu Iohannes, Zebedeiova synuva, inu pravita: »Moister, midva hočva, de ti tu nama sturiš, kar bova tebe prossila.« ^[36]On pag pravi k nima: »Kai hočta, de vama sturim?« ^[37]Inu ona pravita k nemu:

145| Mt 20,20.

Matth. 20.¹⁴⁵

k nemu: »Dai nama, de midva sediva v tuim gospostvu, eden na tui destnici, ta drugi na tui livici.« ^[38] *Fezus pag pravi k nima: »Vidva ne veista, kai prossita. Moreta li vidva pyti ta kelih, kir iest pyem, inu s teim kerstom se kerstiti, s katerim iest bom kersčen?«* ^[39] *Ona pravita: »Ia, midva moreva.«* *Fezus pag pravi k nima: »Ta kelih, kateri iest pyem, bota ia pyla inu bota kersčena s teim kerstom, s katerim iest bom kersčen.* ^[40] *Ampag sideti na mui destnici inu na mui livici nei muie dati, temuč katerim ie perpravlenu.«* ^[41] *Inu kadar tu ty deset zaslišio, začno biti nevulni čez Iacoba inu Iohannesa,* ^[42] *Fezus pag pokliče nee k sebi inu pravi k nim: »Vi veiste, de vmei teimi aydi, kateri hote biti deržani za velake, ty čez nee gospoduio inu ty mogoči vmei nimi imaiio čez nee oblast.* ^[43] *Ampag vmei vami ne ima biti taku, temuč, kateri hoče biti velik vmei vami, ta ima vaš služabnik biti* ^[44] *inu kateri hoče biti vmei vami eden tih pervih, ta ima biti vseh hlapec.* ^[45] *Zakai tudi ta Syn tiga človeika nei prišal, de bi se nemu služilu, temuč, de on služi*

Matth. 20.
Marc. 9.
Luc. 9, 12.¹⁴⁶

146| Mt 20,20.26.
Mr10,43.
Lk 12,11; 22,26.

Ioh. 18.¹⁴⁷

147| Jn 18,36.

M 4 inu

inu de da sui život k animu odkupilu za nih dosti.«

H. ^[46]*Potle prido v to Ieriho inu kadar on inu nega jogri inu ena velika množica tih ludi gredo vunkai iz Ieriha, tukai sidi poleg tiga potu Bartimeus, Timeiov syn, en sleipec, inu petla. ^[47]Inu kadar on zasliši, de ie Fežus od Nazareta bil, začne vpyti inu govoriti: »Fežus, ti Syn Davidov, smili sse čez me.« ^[48]Inu dosti nih so ga svarili, de bi molčal. On pag teim bule več vpye: »Ti Davidov syn, smili sse čez me.« ^[49]Inu Fežus obstoy inu veli nega poklicati. Inu oni pokličeo tiga sleipca inu pravio k nemu: »Bodi dobre vole, vstani gori, on tebe kliče.« ^[50]Inu on verže sui plašč od sebe, gori vstane inu pride k Fežusu. ^[51]Inu Fežus odgovori inu pravi k nemu: »Kaj hočeš ti, de tebi sturim?« Sleipec pag pravi k nemu: »Moister, de bom vidil.« ^[52]Fežus pag pravi k nemu: »Puidi tiakai, tuia vera ie tebe ohranila.« Inu on ie zdaici vidil inu ie hodil za Fežusom na tim potu.*

148| Mt 20,29–34.
Lk 18,35–43.

Matth. 20.
Luc. 18.¹⁴⁸

TA

TAXI. CAP.

A. Koku ie Kristus v to Ieruzalem ieizdel. B. Cerkou rezgleda inu preklei to figo. C. Iz cerkve izpodi menavce, prodavce inu kupce. D. Od te suhe fige inu moči te verne molitve. E. Kristus bode vprašan, du ie oblast nemu dal vučiti inu goniti kupce iz cerkve.

INu kadar oni blizi h timu Ieruzalemu A.
 prido, h ti Betfagi inu Betany poleg te
 Gore tih oliv, pošle on dva suia jogra ^[2]inu
 pravi k nima: »Puidita tiakai v ta terg, kir
 pruti vama leži. Koker noter v ta prideta,
 naideta enu žerbe pervezanu, na katerim
 oben človik še nei sidil, tu vi odvežite inu le-
 sam perpelaite. ^[3]Inu aku du vom poreče:
 ‘Zakai vi tu delate?’ recite, de ta Gospud
 nega potrubuie inu on ga zdaici semkai
 pošle.« ^[4]Onadva gresta tiakai inu naideta tu
 žerbe pervezanu izvuna per vratih na razpo-
 tu inu ie odvežeta. ^[5]Inu eni, kir so tukai
 stali, pravio k nim: »Kai tu delate, de vidva
 tu žerbe odvežuieta?« ^[6]Ondva pag rečeta k
 nim, koker ie nima Jezus zapovedal, inu oni
 nyu puste. ^[7]Inu onadva perpelata tu žerbe k
 Jezusu inu položē nih gvant na

Matth. 21.
 Luc. 19.¹⁴⁹

149| Mt 21,1–11.
 Lk 19,28–40.
 Jn 12,12–19.

M 5 nega

- 150| Mt 21,8.
Lk 19,36. Iohan. 12.¹⁵⁰ *nega inu on gori na nega sede. Inu nih veliku so prestirali nih gvant na ta pot. [8] Eni pag so sekali tu veie od drevia inu so stlali na ta pot. [9] Inu kir so šli odspreid inu kir so šli odžad, ty so vpyli inu diali: »Osianna, žegnan bodi ta, kir pride v tim imeni tiga Gospudi, [10] žegnanu bodi tu kraljevstvu Davidovu, našiga očeta, kateru pride v tim imeni tiga Gospudi, osianna v ti visokoti.«*
- 151| Ps 118,26. Psalm 118.¹⁵¹ *šli odžad, ty so vpyli inu diali: »Osianna, žegnan bodi ta, kir pride v tim imeni tiga Gospudi, [10] žegnanu bodi tu kraljevstvu Davidovu, našiga očeta, kateru pride v tim imeni tiga Gospudi, osianna v ti visokoti.«*
- B. [11] *Inu ta Gospud vleče noter v Ieruzalem inu v ta tempel inu kadar on vse riči okuli ogleda, gre na večer vunkai v Betanio s temi dvanaistimi. [12] Inu na ta drugi dan, kadar oni gredo iz te Betanie, ie bil lačen. [13]*
- 152| Mt 21,18–19. Matth. 12.¹⁵² *Inu kadar on enu figinu drevu, kateru ie listie imeilu, od daleč zagleda, gre k nemu gledat, aku bi on kai na nim nešel, inu kadar on k nemu pride, družiga na nim ne naide samuč lystie, zakai nei bilu ob tim času, de bi fige bile. [14] Inu Jezus odgovori, pravi k nemu: »Ne iei od tebe več nisče obeniga sadu vekomai.« Inu jogri so tu slišali.*
- 153| Lk 13,7. Luc. 13.¹⁵³ *Inu kadar on enu figinu drevu, kateru ie listie imeilu, od daleč zagleda, gre k nemu gledat, aku bi on kai na nim nešel, inu kadar on k nemu pride, družiga na nim ne naide samuč lystie, zakai nei bilu ob tim času, de bi fige bile. [14] Inu Jezus odgovori, pravi k nemu: »Ne iei od tebe več nisče obeniga sadu vekomai.« Inu jogri so tu slišali.*
- C. [15] *Inu oni prido v Ieruzalem inu Jezus gre v ta*

v ta tempel, začne vun goniti te, kir so prodaieli inu kupovali v teim tompli,¹⁵⁴ inu verže okuli tih menavcev mize inu preverne te stole tih, kir so golobe prodaieli,¹⁶¹ inu on nei dopusti, de bi du kako possodo nessel skuži ta tempel.¹⁷¹ Inu on ie vučil inu pravi k nim: »Nei li pissanu: 'Muia hiša bode imenovana ena hiša te molitve vseim ludem'? Vi ste pag iz žne sturili eno razbonikovo iamno.«¹⁸¹ Kadar tu ty pissary inu ty viši fari zaslišo, so oni iskali, koku bi nega končali. Oni so se pag nega bali, zakai vsi ludie so se nega vuku čudili.

¹⁹¹*Inu kadar večer postane, gre on vunkai iz meista.²⁰¹ Potle viutro gredo mumu, vidio tu figinu drevu, de ie usehlu bilu do kurena.²¹¹ Tedai Peter zmislil inu pravi k nemu: »Moister, pole, tu figinu drevu, kateru si ti preklel, ie usehlu.«²²¹ Inu Jezus odgovori, pravi k nim: »Imeite vero na Buga.²³¹ Risničnu iest vom poveim, de kateri kuli k leti gori poreč: 'Vzdigni sse inu verži sse v murie,' inu ne bode cbivolal v suim sercei, temuč veroval, de bode, kar ie govuril, tu se bode nemu zgudilu, kar ie govuril.²⁴¹ Zatu iest vom*

Matth. 21.
Luc. 19.
Iohan. 2.¹⁵⁵

154| Templi.
155| Mt 21,12–17.
Lk 19,45–48.
Jn 2,13–22.

Esa. 56.
Jerem. 7.¹⁵⁶

156| Iz 56,7.
Jer 7,16.

Matth. 21.
Iohan. 7.¹⁵⁷

157| Mt 21,13.
Lk 19,46.

Matth. 21.¹⁵⁸

158| Mt 21,18–22.

Matth. 17.
Luc. 7.¹⁵⁹

Iohan. 1.¹⁶⁰

160| Mt 21,21.

Iohan. 14,
15, 16.¹⁶¹

161| Jn 13,19;
15,7; 19,36.

162| Mt 6,9; 24,20.
Lk 6,28; 21,36.

Matt. 6, 18.
Luc. 17.¹⁶²

vom poveim, vse tu, kar vi prossite v vaših molitvah, veruite le, de vi bote pryeli, taku vom bode. ^[25]Inu kadar vi stoyte inu molite, taku odpustite, aku kai pruti komu imate, de tudi vaš Oča kir ie v nebessih, vom odpusti tu vaše pregrišene. ^[26][Aku pag vi nim ne odpustite, taku vaš Oča, kir ie v nebessih, vom tudi ne odpusti vaše krivu diane.]¹⁶³

163| Vrstice 26 (v oglatem oklepaju) v SSP ni.

E.

^[27]Inu oni spet prideio v Ieruzalem inu kadar on hodi po tim templi, prido k nemu ty vissi fary inu ty pissary inu ty starisi ^[28]inu pravio k nemu: »Iz kakove oblasti ti le-tu delaš? Inu du ie tebi dal to oblast, de ti le-te riči delaš?« ^[29]Jexus pag odgovori inu pravi k nim: »Iest bom tudi vas za eno bessedo vprašal, odgovorite meni, taku iest vom poveim, s kakovo oblastio iest le-tu de-im. ^[30]Ta Ioannesov kerst, ie li on bil iz nebes oli od ludi? Odgovorite vi meni.« ^[31]Inu oni so v sebi premišlovali tar diali: »Aku mi porečemo: 'Iz nebes,' on poreče: 'Zakai tedai nei ste nemu verovali?' ^[32]Aku pag mi rečemo: 'Od ludi,' se boymo tih ludi. Zakai oni so vsi deržali, de ie Ioannes en pravi prerok bil.« ^[33]Inu oni od-

164| Mt 21,23.
Lk 20,2.

Matt. 21.
Luc. 20.¹⁶⁴

govore,

*govore, pravio k Jezusu: »Mi ne veimo.«
Inu Jezus odgovori, pravi k nim: »Taku
iest tudi vom ne poveim, s kakovo oblastio
iest le-te riči deim.«*

TA XII. CAP.

A. Pergliha od hudih kopačev v tim
vinogradu inu vogelskiga kamena. B.
De se ima dati ta pravda, štivra inu col
tei gosposčini. C. Od ene žene, kir ie
sedem mož imeila. De ty mertvi gvišnu
vstano, bodo tim angelom glih. D.
Katera ie ner ta vegši zapuvid, koku ie
Kristus Davidov syn. E. Veli varovati se
pred hinavskimi vučeniki. F. Ena boga
vduva veliku offra.

INu on začne k nim skuzi perglihe govori-
ti: »En človik sazida en vinograd inu ga
s plutom okuli ogradi inu izkopa v nim eno
prešo inu sezyda en turen inu ga da za lon
tim delovcem delati inu vleče na deželo. ^[2]
Inu kadar ta čas pride, pošle eniga hlapca h
tim delovcem, de bi on od tih delovcev vzel
od tiga vinogradskiga sadu. ^[3] Oni pag nega
primo, ga byo inu ga posleio nazai prazniga.
^[4] Inu on zupet pošle k nim eniga družiga
hlapca, v tiga so oni lučali tu

A.

Matt. 21.
Luc. 20.¹⁶⁵165| Mt 21,33–46.
Lk 20,9–19.

kamine,

- kamine, nemu rezbyo to glavo inu zaspotaniga posleio nazai.* ^[5]*Inu on spet posle eniga druziga, tiga oni ubyo inu potle dosti druzih, te oni nekatere byo, nekatere ubyo.* ^[6]*Tedai ie on še imel eniga synu, ta ie bil nemu lub, tiga on tudi k nim posle napused, rekoč: ‘Oni se bodo muiga synu bali.’* ^[7]*Ty delovci pag so diali vmei sebo: ‘Le-tu ie erbič, puidite sem, ubymo ga inu ta erbsčina bode naša!’* ^[8]*Inu oni ga popado inu ga ubyo inu ga veržeio vunkai iz tiga vinograda.* ^[9]*Nu, kai tedai bode sturil ta gospud tiga vinograda? On pride inu bode pogubil te delovce inu bode ta vinograd druzim dal.* ^[10]*Nei ste li vi tudi le-tiga pisma brali? Ta kamen, kateri so ty zydari zavergli, ie k animu vogelskimu sturien.* ^[11]*Od tiga Gospudi ie tu sturienu inu ie čudnu pred našimi očima.* ^[12]*Inu so iskali nega uieti, oli so se bali tih ludi, zakai oni so zastopili, de ie on zuper nee le-to pergliho govuril, inu oni nega zapuste inu gredo proč.*
- B. ^[13]*Potle oni posleio k nemu ene iz tih farizeiov inu iz tih Erodežovih, de bi nega na bessedi zapopali.* ^[14]*Inu kadar oni k nemu prido,*
- 166| 1 Mz 37,19. Gen. 37.¹⁶⁶
- 167| Ps 118,22. Psal. 117.¹⁶⁷
- 168| Mt 21,46. Jn 10,39. Matth. 22.
Luc. 20.¹⁶⁸
- 169| Lk 20,20–26. Luc. 20.¹⁶⁹

prido, pravio k nemu: »Moister, mi veimo, de si ti risničen inu za nikogar ne rodiš, zakai ti ne gledaš na ta obraz tih ludi, temuč ti vučiš po risnici ta pot Božy; spodobi se dati ta činž timu cessariu oli nekar? Damo li ga oli ne damo?« ^[15]On pag zamerka nih hinavsčino, pravi k nim: »Kai vi mene izkušujete? Pernessite meni en denar, de ga pogledam.« ^[16]Inu oni ga pernesso. Inu on pravi k nim: »Čiga ie le-ta pild inu napissane?« Oni pravio k nemu: »Tiga cessarie.« ^[17]Ježus odgovori inu pravi k nim: »Daite tedai cessariu tu, kar ie cessarievu, inu Bogu tu, kar ie Božye.« Inu oni so se začudili nad nim.

Matth. 17.
Rom. 13.¹⁷⁰

170| Mt 22,21.
Lk 20,25.
Rim 13,2.

^[18]Inu ty saducei tudi prido k nemu, kateri pravio, de nei od smerti gorivstanena, inu nega vprašajo tar pravio: ^[19]»Moister, Moizes ie nom zapissal, aku eniga brat umerie inu eno ženo zapusti, taku ima nega brat tiga istiga ženo vzeti inu suimu bratu tu seime obuditi. ^[20]Nu ie sedem bratov bilu, ta prvi iz tih vzame to ženo, ta umerie inu ne pusti obeniga seimena. ^[21]Inu ta drugi no vzame inu umerie inu

C.

Matt. 22.
Luc. 20.
Act. 22.
Deut. 25.¹⁷¹

171| Mt 22,24.
Lk 20,28.
5 Mz 25,5–6.

Tob. 6.¹⁷²

172| Tob 6,13–13.

tudi

tudi ne pusti seimena, ta trety glich taku. ^[22]
 Inu so no nih sedem vzeli inu ne so pustili
 obeniga seimena. Hi puslednimu za vseimi
 ie umerla tudi ta žena. ^[23] Nu v tim gorivs-
 tanenu, kadar gori vstaneio, kateriga vmei
 le-teimi ona bode žena? Zakai nih sedem so
 no za ženo imeili? ^[24] Jezus odgovori inu
 pravi k nim: »Kai vi zatu nekar krivu ne
 zahaiete, kir tiga pisma ne zastopite? Inu te
 Božye moči tudi nekar? ^[25] Zakai, kadar oni
 od smerti vstano, taku se ne bodo ženili inu
 možili tudi nekar, temuč oni bodo koker ty
 angeli, kir so v nebessih. ^[26] Ampag od tih
 mertvih, de bodo gori vstaieli, neste li vi
 brali v tih Moizesovih buqvah koku ie Bug
 v tim garmu k nemu govuril inu dial: 'Iest
 sem ta Bug tiga Abraama inu ta Bug tiga
 Izaaca inu ta Bug tiga Iacoba', ^[27] on nei en
 Bug tih mertvih, temuč en Bug tih živih,
 obtu vi sylnu krivu zahaiete.«

173| 2 Mz 3,6.
 Apd 3,13; 7,32.

Exod. 3.
 Actor. 7. ¹⁷³

D.

^[28] Inu tedai perstopi k nemu eden iz tih
 pissariev, kateri ie slišal nee vkupe
 pregovarieioč inu kadar ie on vidil, de ie on
 bil nim dobru odgovoril, ie vprašal nega:
 »Katera ie ner ta perva zapuvid vmei vsei-
 mi?«

174| Mt 22,34–40.
 Lk 10,25–28.

Matth. 22.
 Luc. 10. ¹⁷⁴

mi?« ^[29] *Ježus nemu odgovori: » Ta perva zapuvid vmei vseimi ie: Poslušai Izrael, ta Gospud naš Bug ie en sam Gospud. ^[30] Inu ti imaš tuiga Gospudi Boga lubiti iz celiga serca inu iz cele tuie duše inu iz cele tuie misli inu iz cele tuie moči. [Le-ta ie ner ta perva zapuvid.] ^[176] Inu ta druga ie [le-tei glih]. ^[177] ^[31] Ti imaš lubiti tuiga bližniga koker sam sebe. Vegše druge zapuvidi od le-teyu nei.« ^[32] Inu ta pissar pravi k nemu: » Moister, ti si risničnu dobru govuril. De ie en sam Bug inu de družiga nei več obeniga od nega ^[33] inu tiga istiga lubiti iz celiga serca inu iz celiga vuma inu iz cele duše inu iz cele moči inu lubiti tiga bližniga koker sam sebe ie več, koker so ty sežgani offri inu vsi offri.« ^[34] Ježus pag, kadar on vidi, de ie on modru odgovuril, pravi k nemu: » Ti nei si deleč od od Božyga kralovstva.« Inu nega nisče nei smel potle več vprašati. ^[35] Inu kadar Ježus vuči v tim templi, odgovori inu pravi: » Koku pravio ty pissary, de Kristus ie Davidov syn? ^[36] On David pag pravi skuži S. Duha: Ta Gospud ie k moimu Gospudu dial: 'Sedi h ti mui destnici, dotle de iest položim tuie sovraž-*

Deut. 6, 30.¹⁷⁵

175| 5 Mz 6,4; 30,1–10.

176| Pasaža v oglatem oklepaju se v SSP ne nahaja.

Levit. 19.¹⁷⁸
Rom. 13.

177| Pasaža v oglatem oklepaju se v SSP ne nahaja.

178| 3 Mz 19,18.
Rim 13,9.Matth. 22.
Luc. 20.¹⁷⁹179| Mt 22,46.
Lk 20,40.Psalm 109.¹⁸⁰

180| Ps 110,1.

nike

181| Deil.

nike k animu šcamnu tuih nug.^[37] *Tukai on David nega imenuie ia eniga Gospudi. Od kod ie on tedai nega syn?*« *Inu ta vegši doil*¹⁸¹ *tih ludi so nega radi poslušali.*

E. ^[38]*Inu on nee vuči inu pravi k nim: »Varite se pred teimi pissary, kir radi v dolgim gvantu okuli hodio inu radi imaiio, de se k nim na placu pravi: Pomagai vom Bug,*^[39] *inu radi ner više v tih šulah side inu na tih ner pervih sedalih per večeriah,*^[40] *kateri te hiše tih vdou požirairo s teim naprei darianem, de oni dolgu molio. Le-ti bodo teim vegše ferdamnane pryeli.«*

182| Mt 23,1–36.
Lk 20,45–47.Matth. 23.
Luc. 20.¹⁸²

F. ^[41]*Inu Jezus sede pruti timu cerkovnimu štoku inu ie gledal, koku so ty ludie v ta cerkovni štok te denarie metali inu dosti bogatih so veliku noter vergli.*^[42] *Inu pride ena boga vduva, ta verže noter dvei škufiei,*¹⁸⁴ *tu ie en vinar.*^[43] *Tedai on pokliče k sebi suie jogre inu pravi k nim: »Risničnu iest vom poveim, leta boga vduva ie več v ta štok vergla, koker vsi ty, kir so noter metali.*^[44] *Zakai oni vsi so noter metali tu, kar ie nim prebivalu. Ampag le-ta ie iz suiiga buštva vzetu, kar ie ona imeila, vus nee užitag noter vergla.«*

183| Lk 21,41.
2 Kr 12,19.Luc. 21.
4. Reg. 12.¹⁸³

184| Škufici.

TA

TA XIII. CAP.

A. Prerokuie, de Ieruzalem bode rezdianu, inu znamina, kir bodo poprei. Pregannene za volo evangelioue pridige. B. Prerokuie od velike nadluge, kir bode v tim Ieruzalemu rezdianu inu zatrenu. Inu od tih falš kristusev inu prerokov. C. Od prihoda Kristuseviga na sodni dan. D. Veli čuti, moliti inu veden streiči na sodni dan.

INŮ kadar on iz tiga templa gre, eden A.
 Inega joger pravi k nemu: »Moister, pogledai kakovu kamene inu kakovi zyduvi so le-ty.« ^[2] Jezus odgovori inu pravi k nemu: »Vidiš ti le-te velike zidy? En kamen na tim drugim nekar ne ostane, kir se ne rezbye.« ^[3] Inu kadar on sidi na tei Gorri tih ol-ik pruti timu templu, Peter inu Iacob inu Ioannes inu Andreas nega na samim vprašαιο: ^[4] »Povei nom, kadai le-te riči bodo? Inu kakovu znamine bode tedai, kadar se le-tu vse bode dekonovalu?« ^[5] Jezus odgovori inu začne nim praviti: »Gledajte, de vas du ne obnorri, ^[6] zakai nih dosti pride v muim imeni inu poreko: Test sem

Matth. 24.
 Luc. 21.¹⁸⁵

185| Mt 24,1-2.
 Lk 21,5-6.

186| Dokonovalu.

N 2 Kristus

- Kristus' inu nih dosti zepelaio. ^[7]Kadar vi pag bote slišali od voiskovane inu te voiskove glassuve, taku se vi ne buite, zakai onu se mora taku goditi, oli ne bode še konec. ^[8]Eni ludie zuper te druge bodo gori vstaieli inu enu kralovstvu zuper tu drugu inu ty tresuvi bodo po vseih kraih inu bodeio lakote inu zmešnave, le-te riči bodo tih nadlug začetki. ^[9]Vi pag varite se, zakai oni vas bodo čez daiali na te rotavže inu v te šule, bote byeni inu bote pelani pred vyude inu pred krale za muio volo, k animu pričovanu čez nee. ^[10]Inu ta evangelium more biti poprei pridigan per vseh žlaht ludeh. ^[11]Kadar vas pag popelaio inu čez dade, taku poprei ne skerbite inu ne premi, šlaite, ^[11]kai vi bote govurili, temuč, kar vom bode v ti isti vuri danu, tu govorite. Zakai vi neste ty, kir govore, temuč ta S. Dub. ^[12]Ta brat bode brata daial v to smert inu oča tiga synu inu ty otroci bodo gori vstaieli zuper te starise inu bodo pomagali te umoriti. ^[13]Inu vi bote od vseh sovraženi za muiga imena volo. Kateri pag obstoy de ^[12]konca, ta bode izveličan.*
- Kadar*
- 187| Iz 19,20. Esa. 19. ¹⁸⁷
- 188| Mt 10,21; 24,9. Lk 21,12. Jn 16,2. Mat. 10, 24. Luc. 12, 21. Iohan. 16. ¹⁸⁸
- 189| Mt 24,14. Matth. 24. ¹⁸⁹
- 190| Mt 10,18. Lk 12,11–12; 21,12. Matth. 10. Luc. 12, 21. ¹⁹⁰
- 191| Premišlaite.
- 192| Do.

^[14] *Kadar vi pag bote vidili to merzko grozo te pustobe, od katere ie ta prerok Daniel pravil, stoečo undu, kir ne ima biti (kateri bere, ta zastopi). ^[15] Tedai, kateri bodo v ti Iudovski deželi, ty beizite na te gorre. Inu kateri bode na streihi, ta ne hodi doli v to hišo inu noter ne puidi, de bi on kai hotel vzeti iz suie hiše. ^[16] Inu kateri bode na puli, ta se nai ne povračai h timu, kar ie on za sebo pustil, sui plasč proč odnesti. ^[17] Ve pag tim nessečim inu doiečim ženom v tih istih dneih. ^[18] Prosite, de vaš beig ne bode pozimi, ^[19] zakai v tih istih dneih bo taka nadluga, de take nei bilu od začetka tih stvar, katere ie Bug stvaril, do le-tiga časa inu ie naprei ne bode. ^[20] Inu, de bi ta Gospud te dni ne bil okratil, bi oben človik ne bil ohranen. Ampag za volo tih izvolenih, katere ie on izvolil, ie on te dni okratil. ^[21] Inu aku tedai du q vom poreče: 'Pole, le-tukai ie Kristus, pole undu ie', taku ne veruite. ^[22] Zakai fals kristusi inu fals preroki bodo gori vstaieli inu ty bodo delali caihne inu čudessa, de bi tudi te izvolene zepelali, aku bi mogoče bilu. ^[23] Vi pag varite se, pole, iest sem vom vse poprei poveidal.*

B.

Matth. 10, 24.
Dan. 9.¹⁹³193| Mt 24,17.
Dan 6,11.Matth. 14.
Luc. 17.¹⁹⁴194| Mt 24,5.24.
Lk 6,26.

N 3 Ampag

- C. ^[24]*Ampag v tih istih dneih, po tei isti nadlugi, tu sonce merkne inu ta luna ne bode dala suie svitlobe.* ^[25]*Inu te zveizde bodo iz nebes doli padale inu te moči tih nebes se bodo gibale.* ^[26]*Inu tedai bodo vidili tiga človeika Synu, prideioč v tim oblaku, z veliko oblastio inu čestio.* ^[27]*Inu tedai on bode pošilal te suie angele inu zbiral vkupe te izvolene od tih štirih veitrov, od tiga dalniga konca te zemle do tiga dalniga konca tih nebes.* ^[28]*Na tei figi pag vučite se eno pergliho: Kadar nee mladica mužena postane inu tu listye žene naprei, taku vi veiste, de tu leitu ie blizu.* ^[29]*Taku tudi vi, kadar bote vidili, de se le-te riči bodo godile, imate veiditi, de ie blizi, pred davermi.* ^[30]*Risničnu iest vom poveim: le-ta žlahta ne mini, dotle le-tu vse bode sturienu.* ^[31]*Tu nebu inu ta zemla mine, muie bessede pag ne bodo minile.* ^[32]*Ampag od tiga dne inu te vuure nisče ne vei, tudi ty angeli nekar, kir so v nebessih, ta Syn tudi nekar, temuč ta Oče sam.*
- D. ^[33]*Gledaite, čuite inu molite, zakai vi*
ne
- 195| Mt 24, 29–31.
Lk 21, 25–28.
Jn 2.
Dan 7, 13.
- Matth. 24.
Luc. 21.
Iohan. 2.
Dan. 7.¹⁹⁵
- 196| Mt 24, 32–35.
Lk 21, 29–33.
- Matth. 24.
Luc. 21.¹⁹⁶
- 197| Lk 21, 33.
- Act. 1.¹⁹⁷

*ne veiste, kadai ie ta čas. ^[34] Glih koker en
človik, kateri proč čez daželo gre, zapusti
suo hišo inu ie dal to oblast suim hlapcem
inu vsakimu suie dellu inu ie zapovedal
timu vratariu, de čuie. ^[35] Čuite tedai, žakai
vi ne veiste, kadai ta gospodar te hiše pride,
aku on pride na večer oli ob pulnoči oli kadar
kuri zapoio oli viutro, ^[36] de kei na naglim ne
pride inu vas naide speče. ^[37] Kar iest pag
vom pravim, tu vom vsem pravim: Čuite.«*

Mat. 24, 25;
Luc. 12, 19.¹⁹⁸

198| Mt 24,36–44; 25,14–30.
LK 19,11–27.

TA XIII. CAP.

A. Ti šcofi se sveituio, koku bi Kristusa na tihim zaterli, h timu Iudež pomaga. Ena žena Kristusa žalba. B. Pusti tu velikunočnu iagne perpraviti. Per večery prerokuie, de en joger nega frata. C. To s. večerio ie gori postavil. D. Prerokuie, de nega vsi jogri, nerveč Peter, zataie. E. Od tiga duhovskiga britkiga terplena Kristuseviga inu nega molena v tim vertu. F. Iudež Kristusa frata inu ga pusti uieti. En mladenič nim nag ubeži. G. Od Kristuseviga telesniga terplena. Uietiga pelaio pred Cai-fa. Visši fary čez nega krivu pričuo, spozna, de ie Syn Božy, ie obsoien k smerti, zašpotovan inu byen. H. Peter tiga Gospudi trykrat zatay.

N 4 Potle

A.

199| Mt 26,1–5.
Lk 22,1–2.
Jn 11,45–53.

Matth. 26.
Luc. 22.
Iohan. 11.¹⁹⁹

200| Mt 26,5.
Lk 7,12.
Jn 12,12.
Apd 19,32.

Matth. 26.
Luc. 7.
Iohan. 11.²⁰⁰

POtle čez dva dni ie imeila biti ta velika nuč inu ta praznik tih opresnih kruhov. Inu ty vissi fary inu pissary so iskali, koku bi nega skuzi prevežane uieli inu umurili. ^[2] Inu oni so diali: »Le nekar ob tim prazniku, de se kei kaka zmešnava ne sturi vmei ludmi.« ^[3] Inu kadar ie on v Betany bil, v ti hiši tiga Simona gobovca, inu ie sedil per myzi, tukai pride ena žena, ta ie imeila eno glaženo pugšo s to žlahtno, čisto tar drago nardavo žalbo inu ona rezbye to pugšo inu to vlye na nega glavo. ^[4] Inu tukai so eni bili, ty so bili v sami sebi nevulni inu so diali: »S čemu ie le-te žalbe taka potratina? ^[5] Ona bi se mogla več koker za trystu denariev prodati inu tu istu dati tim božim.« Inu so mermrali čez no. ^[6] Jezus pag pravi: »Pustite no z myrom, kai no dražite? Ona ie enu dobru dellu sturila na meni. ^[7] Zakai vi imate vselei boge ludi per vas inu kadar vi hočte, morete vi nim dobru sturiti. Mene pag ne bote vselei imeili. ^[8] Ona ie sturila, kar ie premogla. Ona ie naprei prišla žalbat tu muie tellu h timu pogrebu. ^[9] Risničnu iest vom poveim, de kir kuli se bode

le-ta

le-ta evangeli pridigal po vsim sveitu, tukai se bode le-tu pravilu, k nee spominu.« ^[10]Inu Iudas Iskariot, eden iz tih dvanaist, ta gre tiakai h tim visšim fariem, de bi nega nim fratatal. ^[11]Kadar tu oni zaslišio, so vesseli bili inu so nemu obečali dati denarie. Inu on ie iskal, koku bi ga mogel po godu fratati.

Matth. 26.
Luc. 22.
Iohan. 13.²⁰¹

201| Mt 26,14.
Lk 22,3–6.
Jn 13,2–4.

^[12]Inu na ta prvi dan tih opreshnikov, kadar tu velikunočnu iagne offruio, pravio nega jogri k nemu: »Kam hočeš ti, de mi gremo inu perpravimo, de boš ieidel tu velikunočnu iagne?« ^[13]Inu on pošle dva suia jogra inu pravi k nima: »Poidite tiakai v tu meistu inu en človik bode vayu srečal, ta nesso eno kruglo, polno vode; hodita za nim.

B.

Exod. 12.
Matth. 26.
Luc. 22.²⁰²

202| 2 Mz 12,43.
Mt 26,17–25.
Lk 22,7–14.21–23.

^[14]Inu gdi kuli on noter puidе, tukai recita h timu hišnimu gospodariu: 'Moister pravi, kei ie tu prebivališče, v katerim iest bodem ieidel z muiemi jogri tu velikunočnu iagne?'

^[15]Inu on vama pokaže eno veliko vežo, ta ie flaštrana inu perpravlena, undukai nom naredite.« ^[16]Inu ta jogra gresta tiakai inu prideta v tu meistu inu naideta, koker ie on nima poveidal, inu perpravita tu velikunočnu iagne. ^[17]Na večer pag

N 5 pride

203| Mt 26,17–25.
Lk 22,7–14.21–23.
Jn 13,21–30.

Matth. 26.
Luc. 22.
Iohan. 13.²⁰³

pride on s teimi dvanaistimi. ^[18] *Inu kadar oni per myxi sedo inu ieido, pravi Jezus: »Risničnu iest vom poveim, de eden iz vmei vas, kir z meno iei, bode mene fratal.«* ^[19] *Inu oni začno žalostni biti inu eden za drugim govoriti k nemu: »Sem li iest?«* *Inu en drugi: »Sem li iest?«* ^[20] *On pag odgovori inu pravi k nim: »Eden iz tih dvanaist, kir z meno v ti skleidi omaka.* ^[21] *Gvišnu ta Syn tiga človeika gre kiakai, koker ie pissanu od nega, ampag ve timu človeiku, skuzi kateriga ta Syn tiga človeika bode fratan, dobru bi bilu za tiga človeika, de bi on nigdar ne bil royen.«*

C. ^[22] *Inu v tim, kadar oni ieido, vzame Jezus ta kruh inu kadar ga ie žegnal, ga rezlo-mi inu da nim inu pravi: »Vzamite ieite, le-tu ie muie tellu.«* ^[23] *Inu on vzame ta kelih, zahvali inu ga nim da inu so pyli vsi iz žnega.* ^[24] *Inu on pravi k nim: »Le-tu ie muia kry tiga noviga testamenta, katera bode za nih dosti prelita.* ^[25] *Risničnu iest vom poveim, de odsehmals naprei ne bom pyl od sadu te vinske tertje do tiga dne, kadar iest bom tu novu pyl v tim Božym kralvstvu.«*

204| Mt 26,26.
Lk 22,19.
1 Kor 11,24.

Matth. 26.
Luc. 22.
1. Cor. 11.²⁰⁴

Inu

^[26]Inu kadar so oni to hvaležno peisen D.
 rekli, gredo vunkai na to Olisko goro. ^[27]Inu
 Jezus pravi k nim: »Vi se bote v le-tei noči Matth. 26.²⁰⁵ 205| Mt 26,31–35.
 vsi zblaznili na meni, zakai onu ie pissanu:
 'Iest bom tiga pastiria udaril inu te ovce se Zah. 13.²⁰⁶ 206| Zah 13,7.
 bodo rezkrupile.' ^[28]Ampag potle, kadar gori
 vstanem, iest hočo pred vami puiti v to Act. 1.²⁰⁷ 207| Apd 1,3.
 Galileo.« ^[29]Peter pag pravi k nemu: »Inu
 aku se vsi zblaznio, iest se nečo.« ^[30]Jezus pag
 pravi k nemu: »Risničnu iest tebi poveim:
 Danas, v le-tei noči, preden petelin dvakrat
 zapoie, ti boš mene try krat zatayl.« ^[31]Natu
 on pag še več govori: »Ia aku meni bo
 potreba s tebo umreiti, iest nečo tebe zatay-
 ti.« Glih taku so tudi drugi vsi govurili.

^[32]Inu oni pridó k animu selu, kateru se E.
 imenuie Getsemane, inu on pravi k suim jo-
 grom: »Sedite vi tukai, dotle iest kiakai grem
 inu molim.« ^[33]Inu vzame sebo Petra inu Matt. 16. 208| Mt 26,36–46.
 Iacoba inu Ioannesa inu začne trepetati od Lk 22,39–46.
 straha inu omedlovati. ^[34]Inu pravi k nim: Ioh. 18.²⁰⁸ 208| Jn 18,1.
 »Muia duša ie žalostna do te smerti, ostan-
 ite tukai inu čuite.« ^[35]Inu on gre malo bul
 naprei, pade doli na ta tla inu moli, aku bi
 bilu mogoče, de bi ta ura šla mumu od nega. ^[36]
 Inu pravi:

»Abba

- »Abba, Oča vse riči so tebi mogoče, vzami od mene le-ta kelih, oli vsai nekar, kar iest hočo, temuč, kar ti hočeš.«^[37] Inu on pride inu naide nee speče. Inu pravi h Petru: »Simon, ti spis? Ti ne si mogel eno vuro čuti?^[38] Čuite inu molite, de ne pridete v to izkušnavo. Ta duh ie volan, ampag tu messu ie šibku.«^[39] Inu on gre spet tiakai inu moli inu ie te iste bessede govuril.^[40] Inu se poverne, naide nee spet speče, zakai nih oči so bile polne sna inu nei so veidili, kai bi nemu odgovorili.^[41] Inu on pride h tretymu inu pravi k nim: »Spite uže naprei inu počivaite. Onu ie zadosti, ta vura ie prišla, pole, ta Syn tiga človeika bode izdan v te roke tih grešnikov.^[42] Vstanite gori, puidimo. Pole, kateri mene frata, ta se perbližuie.«
- F. ^[43] Inu zdaici, kadar ie on še govuril, pride semkai Iudež, eden od tih dvanaist, inu ž nim ena velika množica ž meči inu ž baticami od tih visših fariev inu pissariev inu starišev.^[44] Ta fratar pag ie bil nim dal enu žnamine, rekoč: »Kateriga iest kušnem, ta isti ie, tiga uiemite inu pelajte ga ž vumum.«^[45] Inu kadar on pride, zdaici perstopi
- k nemu

210| Mt 26,41.

Matth 26.²¹⁰211| Mt 26,47–56.
Lk 22,47–53.
Jn 18,3–12.Matth. 26.
Luc. 22.
Iohan. 16.²¹¹

212| 2 Sam 15,5.

2. Reg. 26.²¹²

k nemu inu k nemu pravi: »Moister, moister.« Inu nega kušne. ^[46]Oni pag veržeio nih roke na nega inu ga uameio. ^[47]V tim istim pag eden iz tih, kateri ie poleg stal, izdere sui meč inu udari tiga vissiga farie hlapca inu nemu odseka enu vuhu. ^[48]Inu Jezus odgovori inu pravi k nim: »Vi ste vunkai prišli koker k animu razboniku z meči inu z baticami mene lovit. ^[49]Iest sem vsag dan per vas bil v tim templi inu sem vučil inu vi neste mene uieli? Ampag tu se godi, de ta pisma bodo dopolnena.« ^[50]Inu ty jogri nega zapuste inu vsi beiže. ^[51]Inu en nekak hlapčič gre za nim, ta ie bil čez nego pelt z ano kitlo obličén, tiga ty hlapčiči uameio. ^[52]On pag zapusti to kitlo inu nag vuide od nih.

^[53]Inu oni pelaio Jezusa h timu visšimu fariu, tiakai so bili vkupe prišli vsi visši fary inu ty stariši inu ty pisary. ^[54]Inu Peter ta gre od daleč za nim noter do tiga visšiga farie dvora inu ie tukai bil inu sedel per luči s teimi služabniki inu se ie gril. ^[55]Ty visši fary pag inu vus svit so iskali pričovane zuper Jezusa, de bi oni nega v to smert perpravili inu ne so nesli. ^[56]Veli-

ku nih

Matth. 26.
Luc. 22.²¹³

213| Mt 26,51.
Lk 22,50.

Esa. 53.
Marc. 15.²¹⁴

214| Iz 53.
Mr 15.

G.

Matth. 26.
Luc. 22.
Ioh. 18.²¹⁵

215| Mt 26,57–68.
Lk 22,54–55.
Jn 18,15.

- ku nih so zuper nega krivu pričovali, oli nih pričovane nei bilu zadosi. ^[57]Inu eni so gori vstaieli inu so fals pričó daiali zuper nega inu so diali: ^[58]»Mi smo slišali, de ie on govuril: 'Iest hočo le-ta tempel, kir ie z rokami sturien, rezvaliti inu v treih dneih en drugi zaxidati, kir ne bode sturien z rokami.'« ^[59]Ampag le-tih pričovane neiso tudi bila zadosi složena. ^[60]Inu ta visši far vstane gori vmei nee, vpraša Jezusa inu pravi: »Ti ništer h timu ne odgovoriš? Kai le-ti zuper tebe pričuo?« ^[61]On ie pag molčal inu ništer nei odgovoril. Zupet ta visši far nega vpraša inu pravi k nemu: »Si li ti Kristus, ta Syn tiga vissoku hvaleniga Boga?« ^[62]Jezus pag pravi k nemu: »Iest sem inu vi bote vidili tiga človeika Synu, sidečiga na destnici te moči inu prideioč v tim nebeskim oblaku.« ^[63]Tedai ta visši far rezdere suo sukno inu pravi: »Kai potrubuiemo mi več prič? ^[64]Vi ste slišali tu Božye šentovane. Kai se vom zdi?« Oni pag nega vsi obsodio, de ie on te smerti vreiden. ^[65]Inu eni začno na nega pluvati inu zakrivati nega obličuie inu byti s pestmi

inu

inu govoriti k nemu: »Prerokui nom.« Inu ty hlapci so nega tudi byli s teimi slafernicami.

3. Reg 23.
Iob 16.²²¹

221| 1 Kr 22,8-18.
Job 16,10-11.

^[66] *V tim, kadar ie Peter ozdolai na dvoru bil, pride tiga vissiga farie dekla ena, ^[67]ta, kadar vidi tiga Petra, greioč se per ognu, v nega pogleda inu pravi: »Ti si tudi s teim Jezusom Nazarenusom bil?« ^[68]*

H.

Matth. 26.
Luc. 22.
Iohan. 18.²²²

222| Mt 26,69-75.
Lk 22,56-62.
Jn 18,15-18.25-27.

On ie pag tayl, rekoč: »Iest ga ne znam inu ne veim, kai si ti govoriš.« Inu on gre vunkai pred ta dvor inu ta petelin zapoie.

^[69] *Inu ta dekla, kadar nega vidi, začne spet govoriti h tim, kir so tukai stali: »Le-ta ie tih eden.« ^[70]On ie ga spet tayl. Inu čez en mahin čas ty, kir so undukai poleg stali, pravio h Petru: »Risničnu, ti si tih eden, zakai ti si en Galievc inu tuia besseda se gliha.«*

^[71] *On pag se začne kleti inu persegovati: »Iest ne znam tiga človeika od kateriga vi govorite.« ^[72]Inu ta petelin drugič zapoie. Tukai Peter spumni na to bessedo, katero ie Jezus k*

Marc. 14.²²³

223| Mr 14,72.

nemu govuril: »Preden ta petelin dvakrat zapoie, ti boš mene trikrat zatayl,« inu začne se plakati.

TA

TA XV. CAP.

A. Kristus ie od šcoffov obsoien, zvezan, pelan pred Pilatuša, zatožen, on molči, se ne odgovori. Gmaina prossi za razboinika, Kristusa veli crižati. B. Kristus ie zašpotovan, kronan, byen inu pelan vunkai h crižu. C. Kristusevu terplene na crižu, za nega gvant iegraio, vissi v sredi razbonikov, ie od šcoffov, fariev, doctariev šentovan, zašpotovan, se poroči Bogu, pusti dušo. D. Kristus ie pokopan od eniga brunniga rotarie.

A. **I**NU ždaici viutro so se sveitovali ty visši fary s teimi stariši inu pissary inu zo vsem sveitom inu pelaio Jezusa zvezaniga inu ga čez dado Pilatušu. ^[2]Inu Pilatuš nega vpraša: »Si li ti ta iudovski kral?« On pag odgovori, pravi k nemu: »Ti ie govoriš.« ^[3]Inu ty visši fary so čez nega veliku tožili. ^[4]Pilatuš pag nega spet vpraša inu pravi: »Ti ništer ne odgovoriš? Pole, tuliku riči čez te tožio.« ^[5]Jezus pag potle ništer nei več odgovoril, taku, de se ie Pilatuš začudil. ^[6]On ie pag to navado imel, de ie nim ob tim prazniku eniga ietnika izpustčoval, za kateriga so oni prossili. ^[7]Ie bil pag eden, imenovan Barabas, ta ie bil uiet s tei-

mi

224| Ps 2,2.
Mt 27,11.
Lk 23,10.
Jn 18,37.

Psal. 2.
Matth. 27.
Luc. 27.
Iohan. 18.²²⁴

225| Mt 27,17.

Matth. 27.²²⁵

mi svadniki, ta isti ie bil v ti svadi eniga ubyl. ^[8]Inu kadar ta množica tih ludi zeupyje, začno prossiti, de bi sturil, koker ie nim vselei dial. ^[9]Pilatus pag nim odgovori inu pravi: »Hočte li vi, de vom izpustim le-tiga iudovskiga krala?« ^[10]Zakai on ie dobru veidel, de ty visši fary so bili nega iz nyda čez dali. ^[11]Ty visši fary pag so ta folk pregovorili, de on nim raiši tiga Barabassa izpusti. ^[12]Pilatus pag spet odgovori inu pravi k nim: »Kai hočte tedai, de iest deim timu, kateriga vi pravite, de ie on kral tih Iudov?« ^[13]Oni pag zupet vpyo: »Crižai ga.« ^[14]Pilatus pag pravi k nim: »Kai ie on pag hudiga sturil?« Oni pag teim več vpyo: »Crižai ga.« ^[15]Pilatus pag ie hotel timu folku sturiti z adosti. Izpusti nim Barabassa inu Jezusa tiga čez da gaižlati inu de se criža.

^[16]Ty žolnery pag pelaio nega noter v to rihtno hišo inu pokličo vkupe vse tovarištvu. ^[17]Inu ga obleko s karmažinom inu spleto eno krono iz terne, to nemu gori postavio ^[18]inu začno nemu prossiti zdravie: »Bodi zdrav, ti iuduski kral.« ^[19]Inu so nega glavu byli z anim terstum inu so plovali na nega inu

O pokle

Matth. 27.²²⁶

226| Mt 27,17.

Matth. 27.
Luc. 23.²²⁷

227| Mt 27,22.
Lk 23,13–21.

B.

Matth. 27.²²⁸
Iohan. 19.

228| Mt 27,29.
Jn 19,2.

229| Jn 19,3.

Ioh. 19.²²⁹

poklečovali na ta kolena inu ga molili. ^[20]*Inu potle, kadar so ga zašpotovali, nega sleko iz karmažina inu ga obleko ž nega lastnim gvantom inu ga pelaio vunkai, de bi ga crižali.* ^[21]*Inu permoraio enimu, kir ie mumu šal, katerimu ie bilu ime Simon od Cirene, ta pride iz pule, on ie bil tiga Alexandra inu Ruffa oča, de ie nega criž nessel.* ^[22]*Inu oni nega perpelaio na tu meistu Golgota, tu se tolmačiuie enu Meistu tih mertvih glav,* ^[23]*inu oni nemu dade pyti vinn, ž myro žmeišanu, oli on ga nei vzel.*

230| Mt 27,31.
Lk 23,26–39.Matth. 27.
Luc. 23.²³⁰

231| Vinu.

C.

^[24]*Inu kadar so oni bili nega crižali, rezdile nega gvant inu na nim vergo ta loss, kateri bi kai vzel.* ^[25]*Inu ie bilu ob tei tretji vuri, kadar so nega crižali.* ^[26]*Inu tu pissmu ozgorai nega kriviga diane ie bilu: »En kral tih Iudov.«* ^[27]*Žnim so tudi crižali dva razbunika, eniga na nega destno stra/n/, eniga na to levo.* ^[28]*[Inu tu pissmu ie bilu dopelnenu, kir pravi: »On ie vmei krivimi štiman.«]* ^[29]*Inu ty, kir so mumu šli, so nega šentovali inu stressovali nih glave tar diali: »Pfui te bodi, ti si ta, kir ta tempel rezvalueš inu župet v treih dneih zazydaš.* ^[30]*Pomagai*

232| Ps 22,2.
Mt 27,37.
Jn 19,19–20.Psal. 21.
Matth. 27.
Ioh. 19.²³²233| Iz 52,13–15.
Mr 14,56.
Mt 27,38.
Lk 23,26–43.Esa. 52.
Marc. 14.
Matth. 27.
Luc. 23.²³³

234| Vrstica 28 (v oglatem oklepaju) se v SSP ne nahaja.

sam

sam sebi nu puidi doli iz križa.« ^[31] *Glih taku ty visši fari s teimi pissary so se nemu vmei sebo špotali inu diali: »On ie drugim pomagat inu sam sebi ne more pomagati.* ^[32] *Ie li on Kristus inu kral tiga Izraela, taku on puidi doli iz cryža, de mi vidimo inu veruiemo.*« *Inu ta, katera sta ž nim bila cryžana, ta sta tudi iz žnega špot delala.* ^[33] *Inu ob tei šesti vuri se sturi ena temma čez vso zemlo noter do te devete ure.* ^[34] *Inu ob tei deveti uri zeopye Jezus z velikim glassum inu pravi: »Eloi, Eloi, lama sabahtami.*« *Tu se tolmačue: »Mui Bug, mui Bug, žakai si ti mene zapustil?»* ^[35] *Inu eni, kir so tukai poleg stali, kadar oni tu slišo, pravio: »Pole, on tiga Eliasa kliče.*« ^[36] *Inu eden teče inu napolni eno gobo z iessihom, to natagne na en terst inu nemu da pyti tar pravi: »Pustite, nai gledamo, aku Elias pride nega doli snemat.*« ^[37] *Jezus pag izpusti eno veliko štimo inu da gori suo dušo.* ^[38] *Inu ta visseč pert v tim templi se rezdere na dva plati, od zgaraniga noter do dulaniga.* ^[39] *Kadar ie pag ta altman, kir ie tukai pruti nemu stal, vidil,*

Matth. 27.
Luc. 23.²³⁵

235 | Mt 27,45–56.
Lk 23,44–49.

Psal. 21.

Matth. 27.
Ioh. 19.²³⁶

236 | Ps 22,2.
Mt 27,46.
Jn 19,28–30.

Matth. 27.
Luc. 23.²³⁷

237 | Mt 27,54.
Lk 23,44–49.

O 2 de ie

238| Jn 19,35.

Ioh. 19.²³⁸

de ie on s takim vpyenem se ločil, ie dial:
 »Risničnu, le-ta človik ie Božy Syn bil.«^[40]
 Tukai so bile tudi ene žene, te so od daleč
 gledale, vmei temi ie bila Maria Magdale-
 na inu Maria, tiga maliga Iacoba inu Ioz-
 esa mati, inu Salome,^[41]katere še, kadar ie v
 Galilei bil, so hodile za nim inu so nemu
 streigle, inu druge mnogitere, kir so ž nim
 gori v Ieruzalem sle.

239| Mt 27,57–61.
Lk 23,50–56.
Jn 19,38–42.Matth. 27.
Luc. 23.²³⁹
Ioh. 19.

D.

^[42]Inu kadar ta večer rata, potehmal ie bil
 ta dan tiga perpravlena, kateri ie pred to
 soboto bil,^[43]pride Iožef od Arimatea, en
 pošten sveitnik, kir ie tudi čakal na tu kra-
 levstvu Božye, ta gre serčnu h timu Pilatuš
 inu prossi nega za Jezusevu tellu.^[44]Pilatus
 pag se začudi, de ie on uže mertov bil. Inu
 on pokliče k sebi tiga altmana inu ga vpraša,
 aku bi on bil davnu umerl.^[45]Inu kadar on
 od tiga altmana zvei, šenka tu tellu timu
 Iožefu.^[46]Inu on kupi enu platnu inu ga
 položi v en grob, kir ie v eno kamenato peč
 bil izsekan. Inu pervali en kamen pred te
 dauri tiga groba.^[47]Ampag

Maria

Maria Magdalena inu Maria Iozesova te so gledale, kam ie on bil položen.

TA XVI. CAP.

A. Kristus na ta prvi dan tiga tedna od smerti vstane, žene hote nega v grobu žalbati. En angel ž nimi govori. B. Kristus se prikaže Magdaleni inu dveima mlaišima. C. Zapovei jogrom pridigati ta evangelium vsem ludem inu kersčovati. Nim da oblast nih vuk s caihni pričovati. Gre v nebessa.

INU kadar ie ta sobota bila minila, *Imaria Magdalena inu Maria Iacopova inu Salome, te kupio žlahtne disseče korene inu žalbe, de bi prišle inu nega žalbale.* ^[2] *Inu one prido h timu grobu viutro zgudo tiga perviga dne tih sobot, kadar ie uže tu sonce bilu vzešlu.* ^[3] *Inu one so diale vmei sebo: »Du nom odvali ta kamen od daur tiga groba?«* ^[4] *Inu kadar one kiakai pogledaio, taku vidio, de ie ta kamen odvalen bil, žakai on ie byl sylnu velik.* ^[5] *Inu one gredo noter v ta grob, zagledaio eniga hlapčiča, sidečiga na destni strani, ta ie bil obličēn ž anem dolgim beilim gvantom inu one se*

A.

Matth. 28.
Luc. 24.
Iohan. 20.²⁴⁰

240 | Mt 28,1–8.
Lk 24,1–12.
Jn 20,1–10.

O 3 pre-

241| Mt 28,5.
Lk 24,5.

Matth. 28.
Luc. 24.²⁴¹

prestrašo. [6] On pag pravi k nim: »Ne buite se, vi isčete Jezusa Nazarenussa, tiga križaniga. On ie gori vstal, on nei tukai. Pole, le-tu ie meistu, kir so ga bili polužili. [7] Ampag puidite kiakai inu poveite nega jogrom inu Petru, de on puidede pred vami v to Galileio. Undukai bote vi nega vidili, koker ie on vom bil povedal.« [8] Inu one hitru gredo vunkai inu beiže od tiga groba, žakai nee ie bila groza inu strah obletil inu ne so nikomer kai poveidale, žakai one so se bale.

B. *[9] Kadar ie pag Jezus ta prvi dan te sobote vrgudo gori bil vstal, se ie nerpoprei perkazal Mary Magdalen, od katere ie bil izsegнал sedem žludiev. [10] Inu ona gre kiakai inu oznaniti teim, kir so ž nim bili, kateri so klagovali inu plakali. [11] Inu ty isti, kadar slišo, de ie on živ inu de ie ona nega vidila, neso verovali. [12] Poteimtoga se ie on prikazal nima dveima v eni drugi štalti, kir sta hodila inu sta šla v eno vass. [13] Inu ona dva gresta inu oznanita tu tim drugim. Teima oni tudi neso verovali.*

242| Mt 28,1.
Lk 24,9.
1 Kor 15,5–8.

Matth. 28.
Luc. 24.
1. Cor. 15.²⁴²

243| Lk 24,13–35.

Luc. 24.²⁴³

C. *[14] Hi poslednimu se on prikaže tim enaistim, kadar so oni per myži sideli inu ie nim opona-*

oponašal nih nevero inu to terdust tiga serca, de oni tim, kir so nega vidili, de ie gori vstal, neso verovali. ^[15]Inu pravi k nim: »Puite po vsim sveitu inn²⁴⁴ pridiguite ta evangelium vsei stvari. ^[16]Kateri veruie inn²⁴⁶ bode kersčen, ta bode izveličan, kateri pag ne veruie, ta bode ferdamnan. ^[17]Inu le-ty caihni bodo hodili za teimi, kir bodo verovali, v muim imeni bodo te Hudiče vunkai gonili, z novimi ieziki govurili, ^[18]kače preganeli inu ako kai smertniga bodo pyli, nim ne bode škodilu. Na bolnike bodo polagali te roke inu bodo zdravi.« ^[19]Inu ta Gospud potle kadar ie bil z nimi govuril, ie bil gori vzet v ta nebessa inu sydi na destnici Božy. ^[20]Oni pag gredo vunkai inu pridiguio povsod. Inu ta Gospud ie z nimi delal inu poterioroval to bessedo skuzj te za nimi hoiene caihne.

Matth. 28.
Ioh. 20.²⁴⁵

Act. 5, 8, 16, 19.
Act. 2.
Luc. 10.
Act. 28.
Act. 14, 28.²⁴⁷

244| Inu.

245| Mt 28,19–20.
Jn 20,19–23.

246| Inu.

247| Apd 5,12; 8,17;
16,26; 19,6.
Apd 2,43.
Lk 9,49.
Apd 28,8.
Apd 14,3; 8,6.

S. MARÇA EVANGELIA
KONEC.

O 4 TA

TA SVETI EVANGELI OD JEZUSA KRISTUSA,

od S. Duba skuzj s. Lukeža Evangelista zapisan.

S. Lukež piše sui evangeli timu Teofilu, tu ie vsem, kir Boga lubio.

POtehmal se ie nih dosti lotilu postaviti poredu tu perpovedane od tih riči, katere se vmei nami gvišne, ^[2]koker so nom tu poveidali ty, kir so sami suiemi oči vidili od začetka inu so služabniki te bessede bili. Se ie meni tudi zdeilu, ^[3]potehmal sem iest vse riči od perviga konca izprašal. De iest h tebi, mui dobri Teofile, s flissom inu po redu pišem, ^[4]de ti to risnico tih bessed, od katerih si ti podučen, spoznaš.

TA I. CAP.

A. Zaharias, far, inu Elizabeta, nega žena, sta sveta, stara inu prez otruk bila. B. Gabriel Zahariu oznanuie, de nega špela bode s. Ianža rodyła, inu kir ni veroval, mutast postane. C. Ta angel Gabriel oznanuie Divici Mary, de od nee bode Kristus roien. D. Maria obisče suo teto Elizabeto inu zloži ta M/a/gnificat.

E Iohan

E Iohannes se rodi, Zaharias preguvori, zloži ta Benedictus. V tim hvali Božyo milost, risnico, prerokuie od Ioannesa, de bo pridigal.

VTim ^[5]čassu tiga Erodeža, krala te Iudovske deže, ie bil en far od te Abiave črede, timu ie bilu ime Zaharias. Nega žena ie bila od tih Aaronovih sčeri inu nee ime ie bilu Elizabeta. ^[6]Inu sta obadva bila brumna pred Bugom inu sta hodila po vseh zapuvidah inu postavah tiga Gospudi prez tadla ^[7]inu nesta imeila otruk, zakai Elizabeta nei otročila inu sta uže bila obadva dobru stara. ^[8]Inu pergudilu se ie, kadar ie on to farievo službo pred Bugom dopernašal. V tim času nega čreide, po navadi te farieve službe, ^[9]pade na nega ta loss, de ie imel kaditi, inu on gre noter v ta tempel tiga Gospudi. ^[10]Inu v ti uri kadar, se ie kadilu, ie vsa množica tih ludi stala izvuna inu molila.

^[11]Perkazal se ie pag nemu ta angel tiga Gospudi, stoeč na destni strani tiga altaria, na katerim se tu kadilu zašliše. ^[12]Inu kadar⁴ Zaharias nega zagleda, se prestraši inu ne⁵ strah pride čez nega. ^[13]Ta angel pag

O 5 pravi

A.

i. Paral. 25.¹

1|1 Krn 24,10.

Exod. 30.
Heb. 9.²2|2 Mz 30,7.
Heb 9,2–15.

B.

3|Corr.: zažiže.

4|Corr.: inu zdaici.

5|Corr.: en.

pravi k nemu: »Ne bui se, Zaharia, zakai tuia prošna ie uslišana inu tuia žena bode tebi rodyla eniga synu, nega ime ti imaš imenovati Ioanes ^[14] inu ti boš na nim imel veliku vesselie inu nega roistva se bode nih veliku vesselilu. ^[15] Inu on bode velik pred teim Gospudom. Vina inu volla on ne bode pyl inu on že bode v materinim telessu S. Dubum napolnen. ^[15] Inu on bode preobernal dosti tih izraelskih otruk h timu Gospudi nih Bogu. ^[17] Inu on puide pred nim v tim Dubei inu moči tiga Eliaza, de ta serca tih očetov h tim otrokom preoberne inu te neverne h ti modrusti tih pravičnih, de perpravi timu Gospudi ene pernaredne ludi.« ^[18] Inu Zaharias pravi h timu angelu: »Koku inu per čem iest tu spoznam, zakai iest sem star inu muia žena ie veliku čez nee dni.« ^[19] Ta angel odgovori inu pravi k nemu: »Iest sem Gabriel, kir pred Bugom stoyim inu sem poslan, de s tebo govorim inu, de tebi le-te dobre marine oznanim. ^[20] Inu pole, ti boš mustast, ne boš mogel govoriti do tiga dne, de tu bode sturienu zatu, kir nesi veroval muim besse-

6| Mal 3,1–3.
Mt 11,10.

Mal. 3.
Matth. 11.⁶

7 lud.
8| 1 Mz 17,17–19;
1 Mz 18,9–13.
Sod 13,2–3.

Gen. 17,⁸ 18.
Iuo. ⁷ 13.

bessedom, katere bodo v nega časnu deponene.«⁹ [21] Inu ty ludie so čakali na Zahariasa inu so se čudili, de se on taku dolgu mudi v tim templi. [22] Inu kadar vunkai pride, nei mogel ž nimi govoriti. Inu oni spoznaio, de ie on eno prikazen vidil v tim templi. Inu on ie nim perkimal inu ostane mutast. [23] Inu pergudilu se ie, de so ty dnevi nega Božye službe dopolneni bili, gre on na sui dum. [24] Inu po tih istih dneih ie Elizabeta, nega žena, počela inu ona se ie skrivala pet mesceu inu ie diala: [25] »Taku ie meni sturil ta Gospud v tih dneih, v katerih ie on na me pogledal, de ie vzel od mene to muio oponusso vmei ludmi.«

[26] Potle v tim šestim meisu ie bil poslan C. ta angel Gabriel od Buga v enu Galileisku meistu, katerimu ie ime Nazaret, [27] k ani Matth. 1.¹⁰ dečli, ta ie bila zaročena enimu možu, timu ie bilu ime Iosef, od te hiše Davidove inu tei dečli ie bilu ime Maria. [28] Inu ta angel gre noter k ni inu pravi: »Vesseli se ti periatli-va, ta Gospud ie s tebo, ti si žegnana vmei ženami.« [29] Kadar ona pag

nega

9|Corr.: dopolnene.

10|Mt 1,18.

nega ugleda, se ustraši od nega govorienu inu ie rezmislovala, kakovu dobru vzdane bile-tu bilu. ^[30]Inu ta angel reče k ni: »Ne buise, Maria, zakai ti si nešla milost per Bugi.

11| 1 Mz 16,11;
1 Mz 17,19.
2 Kr 13.
Iz 7,14.
Mt 1,21–23.
Lk 3,38.
Flp 2,6.
Iz 9,6–7.
Dan 7,13–14.
Mih 4,7.
Heb 1,8.

Gen. 16, 17.
Iud. 13.
4. Reg. 13.
Esa. 7.
Matth. 1.
Luc. 3.
Philip. 2.
Esa. 9.
Dan. 7.
Mich. 4.
Heb. 1.¹¹

^[31]Pole, ti boš počela v tim telessu inu boš rodyla eniga Synu inu nega boš imenovala Jezus. ^[32]Ta bode velik inu imenovan en Syn tiga Nervišiga. Inu Gospud Bug bode nemudal ta stol tiga Davida, nega očeta, ^[33]inu on bode kraloval čez to Iakopovo hyšo vekomai inu nega kralovstvu ne bode konca imeilu.«

^[34]Maria pag pravi h timu angelu: »Koku se tu bode godilu, kadar iest moža ne znam?«

^[35]Inu ta angel odgovori inu pravi k ni: »Sveti Duh pride ozgorai v te inu ta muč tiga Nervišiga tebe obsenči. Obtutu svetu, kir bode od tebe royenu, bode Božy Syn imenovanu. ^[36]Inu pole, Elizabeta, tuia teta, ie tudi v ne starosti počela eniga synu inu ni, kir ie bila imenovana ialova, ie le-ta šesti mesec. ^[37]Zakai per Bugi nei obena reič nemogoča.« ^[38]Maria pag pravi: »Pole, iest sem tukai ta dekla tiga Gospudi, meni se iszidi po tui bessedi.« Inu ta angel gre od nee.

12| Mr 9,23.
Lk 18.

Marc. 9.
Luc. 18.¹²

V tih

^[39]*V tih istih dneh vstane gori Maria inu gre hitrim hodum na gure v tu meistu Iuda.*
^[40]*Inu gre noter v to Zahariovo hišo inu pravi h ti Elizabeti: »Pomagaj Bug.«* ^[41]*Inu pergudilu se ie, de koker ta Elizabeta zasliši tu Marynu dobru vzdane, ie tu deite v ne telessu gori skakalu.* ^[42]*Inu pravi: »Ti si žegnana vmei ženami inu žegnan ie ta sad tuiga telessa.* ^[43]*Inu od kod ie tu meni, de ta mati muiga Gospudi k meni pride?* ^[44]*Nu pole, koker ie štyma tuiga dobriga vzdaiene prišla do muih vušes, ie tu deite v muim tel- essu gori skobacalu od vesselia* ^[45]*inu izveličana si ti, kir si verovali,¹³ zakai onu bode dokonanu, kar ie tebi povedanu od tiga Gospudi.«* ^[46]*Inu Maria ta pravi:* ^[47]*»Muia duša ta povišue tiga Gospudi inu mui duh se ie obesselil v tim Bogu, v muim ohraneniku,* ^[48]*zakai on ie pogledal na tu ponižane suie dekle. Pole, odsehmaj bodo mene deržale vse žlahte za izveličano.* ^[49]*Zakai ta, kir ie mogoč, ie meni velike riči sturil inu nega ime ie svetu.* ^[50]*Inu nega milost ie od žlahte do žlahte, per*

D.

13| Verovala.

tih

14| 1 Sam 2,5.
Prd 10,7.

1. Reg. 2.
Eccles. 10.¹⁴

15| Zamenjani vrstici 54 in
55 (prvi del; označeno z
oglatim oklepajem).

16| 1 Mz 22,17–18.

Gen. 22.¹⁶

E.

17| 1 Mz 17,12.
3 Mz 12,3.

Gen. 17.
Levit. 17.¹⁷

tih, kir se nega boye. ^[51] On ie to muč suo ramo izkazal inu ie rezkrupil te, kir so offertni v ti misli suiga serca. ^[52] On ie te oblastnike pehnil iz stolov inu ie te zaveržene povišal. ^[53] Te lakotne ie on z dobruto napolnil inu te bogate ie prazne pustil. ^[55] On ie spomislil na to milost ^[54] [inu ie suimu hlapcu Izraelu gori pomagaj,] ^[55] koker ie on govuril h tim našim očakom, Abraamu inu nega semenu vekoma.« ^[56] Inu Maria ostane per ni okuli try mesce, potle se ie ona povernila spet na sui dum.

^[57] Inu Elizabeti pride ta čas, de ie imeila roditi, inu ona rodi eniga synu. ^[58] Inu kadar ty sosedi inu nee strici zaslišo, de ie ta Gospud veliko milost na ni izkazal, so se ž no vesselili. ^[59] Inu pergudilu se ie, de na ossmi dan prideio obrezovat tu deite inu nee imenuio po nega očetu Zaharias. ^[60] Ampag nega mati odgovori inu pravi kratku: »Nekar, temuč on bode imenovan Ioannes.« ^[61] Oni pag pravio k ni: »Sai nikogar nei v tui žlahti, kir bi taku bil imenovan.« ^[62] Inu oni magneio nega očetu, koku bi on hotel nega imenovati. ^[63] Inu on reče sebi dati

to

to tablico, piše inu pravi: »Ioannes ie nega ime.« Inu vsi se začudio ^[64] inu zdaići se odpro nega vusta inu nega iezik inu on govori tar hvali Boga. ^[65] Inu en strah preide vse sosede inu le-tu diane se rezglassi po vseh iudovskih gorah te Iudovske dežele. ^[66] Inu vsi ty, kir so slišali, so k sercu vzeli tar diali: »Kai meniš, de iz le-tiga diteta bode?« Inu ta roka tiga Gospudi ie bila ž nim. ^[67] Inu Zaharia, nega oča, ie bil napolnen Svetim Duhum, ta prerokuie inu pravi: ^[68] »Hvalen bodi Gospud, ta Bug izraelski, zakai on ie obiskal inu odrešil suie ludi. ^[69] Inu on ie nom gori naredil en rug tiga izveličane v ti hiši suiga hlapca Davida, ^[70] koker ie on nekadai govuril skuzi ta vusta suih svetih prerokov, ^[71] de mi bomo ohraneni pred našimi sovražniki inu pred to roko vseih tih, kir nom hudu mislio. ^[72] Inu, de on izkaže suo milost pruti našim očetom inu de zmisli na suo sveto naredbo ^[73] inu na to persego, kir ie on persegel našimu očetu Abraamu, ^[74] [de nom hoče dati,] ^[73] de mi odrešeni od tih rok naših sovražnikov bomo ^[74] prež straha nemu služili

Levit. 25.
Psal. 131.¹⁸

18| 3 Mz 26,42.
Ps 131.

Gen. 22.¹⁹

19| 1 Mz 22,16–17.

Esa. 38.
Heb. 9.²¹

20| Zamenjan del vrstic 73 in 74 (označeno z oglatim oklepajem).

21| Iz 38.
Heb. 9.

v ti

v ti svetusti inu pravici poleg nega vse dni našiga života. ^[76]Inu ti deite bodeš imenovanu en prerok tiga Nervissokiga. Ti puides naprei pred teim obličiem tiga Gospudi pravlati te nega poti. ^[77]De boš daial nega ludem tu spoznane tiga izveličane, kir ie v tim odpusčanu tih greihov ^[78]skuzi to veliko serčno milost našiga Boga, skuzi kateru nas ie obiskalu tu vzhaiane od ozgorai, ^[79]de on resveiti tim, kir v temi inu v ti senci te smerti side. Inu, de on nastavi te naše noge na ta pot tiga myru.« ^[80]Inu ta hlapčič ie rassel inu ie močan bil v tim duhei inu ie v ti pusčavi prebival do tiga dne, de se ie imel izkazati per tih Izraelitah.

TA II. CAP.

A. Kadar so se rimskiga cessarie dežel ludi zapissovali inu štivrali, tedai ie Kristus royen, oznanen tim pastir-
iem, tiga se vsi angeli vessele inu hvalio Boga. B. Pastiry naideio Kristusa, koker ie bilu nim poveidanu, inu rezglasio te marine. C. Kristus ie obrezan inu imenovan Jezus. D. Maria se vpelava z Jezusom, Simeon Jezusa v cerqvi peistuie, hvali Boga, poye, de ie Jezus ta dini ohranenik vsih ludi. E. Simeon prerokuie, de se zuper bode govu-

rilu

rilu Kristusu, od Mariove žalosti. Anna pričue timu ditetu, de ie tu ta pravi odrešenik. F. Kristus v nega mladosti disputira s teimi vučenimi, se poda suim starišem, raste na zastopnosti inu starosti.

PErgudilu se ie pag v tih istih dneih, de A.
vun gre ena zapuvid od tiga cessarie Av-
gusta, de se ima prešacati vus sveit. ^[2]Inu le-
ta ner perva šacinga se ie sturila, kadar ie
Cyrenius v ti Syri deželski flegar bil. ^[3]Inu
gredo vsi, de se puste šacati vsag v suim
meistu. ^[4]Tedai gre gori tudi ta Iozef iz te
Galilee, iz tiga meista Nazareta v to Iu-
dovsko deželo, v tu Davidov meistu, kater-
imu ie ime Betleem, zakai on ie bil od te hiše
inu žlahte Davidove, ^[5]de bi se pustil šacati s
to Mario, ž nega zaročeno ženo, katera ie bila
nosseča. ^[6]Pergudilu se ie pag, kadar sta un-
dukai bila, de so ty dnevi bili dopolneni, de ie
ona imeila roditi. ^[7]Inu ona rodi nee synu,
tiga pervič royeniga, inn²⁴ ona nega v te plin-
ice obye inu ga položi v te iasli, zakai v ti
ošтары nei bilu meista za uyu. ²⁵ ^[8]Inu v tim is-
tim kraiu so bili eni pastiry na tim polei, ty so
čuli inu stražo delali ponoči čez nih kardelu.

1. Reg. 15,
16, 20.²²

22| 1 Sam 15; 16,1-13;
20,6.

Matth. 1.²³

23| Mt 1,18.20.

24| Inu.

25| Nyu.

P Inu

26 | 1 Tim 3,16.

i. Thi. 3.²⁶

^[9]Inu pole, ta angel tiga Gospudi stopi k nim inu ta svitloba tiga Gospudi nee osuveiti inu oni se prestrašio z velikim strahum. ^[10]Inu ta angel pravi k nim: »Ne buite se, pole, iest vom oznanim enu veliku vesselie, kateru vsem ludem duide. ^[11]Zakai vom ie danas royen ta ohranenik, kateri ie Kristus, ta Gospud, v tim Davidovim meistu. ^[12]Inu letu imate k animu znameninu. Vi bote nesli tu ditece, obytu v tih plinica inu ie položenu v ene iasli.« ^[13]Inu zdaici per tim istim angelu ie bila ena množica te nebeske voiske, ty so hvalili Boga inu diali: ^[14]»Hvala bodi Bogu v ti vissokoti inu myr na zemli inu v tih ludeh dobra vola.«

B. ^[15]Inu pergudilu se ie, de kadar ty angeli gredo proč od nih v ta nebessa, pravio ty pastiry vmei sebo: »Puidimo tiakai do Betleema inu nai vidimo to reič, kir se ie pergodila, katero ie nom ta Gospud dal na veist.« ^[16]Inu oni prido hitru inu naideio to Mario inu Iozefa inu tu ditece, ležeče v tih iaslih. ^[17]Inu kadar so bili vidili, rezglassio to reič, kir ie bila nim poveda-

na od

na od tiga diteta. ^[18]Inu vsi ty, kir so tu slišali, so se čudili na tih ričeh, katere so nim od tih pastiriev bile povedane. ^[19]Maria pag, ta ie le-te bessede vse ohranila inu ie v ne sercei rezkladala. ^[20]Inu ty pastiry se verno, česte inu hvalio Boga za vse riči, katere so oni slišali inu vidili, koker ie tedai bilu nim povedanu.

^[21]Inu potle, kadar so ty ossmi dnevi bili dopolneni, de bi se imeilu tu deite obreizati, nega ime ie bilu imenovanu **FEZUS**, kateru ie bilu imenovanu od tiga angela, preden ie bil počet v tim maternim telessu.

C.
Gen. 17.
Luc. 1.²⁷

27| 1 Mz 17,12.
Lk 1,30–31.

^[22]Inu potehmal, kadar so bili napolneni ty dnevi nyu očisčena po tei postavi Moize-
sovi, pernesso nega v tu Ieruzalem, de bi ga postavili naprei timu Gospudi, ^[23]koker ie pissanu v ti postavi tiga Gospudi, de en vsaki hlapčič, kir to maternico odpre, bode imenovan svet timu Gospudi, ^[24]inu de bi dali ta offer po teim, koker ie rečenu v ti postavi tiga Gospudi: en par gerlic oli dva mlada goloba. ^[25]Inu pole, ie bil en človik

D.
Levit. 12.
1. Reg. 1.
Exod. 13.
Num. 8.²⁸

28| 3 Mz 12,2.
1 Sam 1,19–28.
2 Mz 13,2.12.
4 Mz 18,15–16.

P 2 v Ieruz-

- v Jeruzalemu, timu ie bilu ime Simeon inu ta isti človik ie bil brumen inu bogaboieč inu ie čakal na ta trošt Izraelov. ^[26]Inu S. Duh ie bil v nim. Inu on ie bil pryel od S. Duha eno odgovor, de on ne ima te smerti viditi, temuč on bode poprei vidil Křistusa, tiga Gospudi. ^[27]Inu on pride po napelavanu tiga Duha v ta tempel. Inu kadar ty stariši tu deite Jezusa v ta tempel pernesso, de bi sturili za nega po navadi te postave, ^[28]on tudi vzame nega v sui naročai inu ie hvalil Boga inu ie rekal: ^[29]»Gospud, ti boš zdai pustil tuiga hlapca v tim myru puiti po tuy besedi, ^[30]zakai muie oči so vidile tuiga izveličarie, ^[31]kateriga si ti perpravil pred obličiem vseih ludi. ^[32]Eno luč h timu resvečenu tih aydou inu h ti časti tuih Izraelovih ludi.«*
- E. ^[33]Inu nega oča inu mati se čudita na temi ričmi, kir so se od nega govurile. ^[34]Inu Simeon nee žegna inu pravi h ti Mary nega materi: »Pole le-ta ie postavljen mnogimu v tim Izraelu k animu padcu inu vstanenu inu k animu znameniu, katerimu se bode zuper reklu. ^[35]Inu en meč puide skuzi tuio lastno
- dušo*
- 29| 3 Mz 12,2–8. Levit. 12.²⁹
- 30| 1 Mz 46,30. Gen. 46.³⁰
- 31| Iz 49,6–13. Apd 13,47. Esa. 8. Act. 13.³¹
- 32| Iz 8,14. Esa. 8.³²
- 33| Ps 10. Psal. 10.³³

dušo, de se te misli iz dostih serc rezodeio. «

^[36]*Inu ie bila ta Anna prerokina, tiga Fanu-
ela sči od te žlahte Asserove, ta ie bila uže
dobru stara inu ie živeila po nee dečelstvi
suiem možum sedem leit. ^[37]Inu ie vduva bi-
la okuli štiri inu ossemdesset leit. Ta nigdar
nei šla proč od tiga templu, ie služila Bogu s
teim postom inu z molitvo nuč inu dan. ^[38]*

*Ta ista ie tudi v ti isti vuri h timu prisla
inu hvalila tiga Gospudi inu ie govorila od
nega k nim vsem, kir so v tim Ieruzalemu
člakali³⁵ na tu odrešitvu. ^[39]Inu kadar so oni
po tei postavi tiga Gospudi vse dokonali, se
poverneio spet v Galileio, v tu nih meistu
Nazaret. ^[40]Ta hlapčič pag ie rassel inu ie
perhail močan v tim duhei inu ie poln bil te
modrusti inu Božya gnada ie bila per nim.*

^[41]*Inu nega stariši so vsaku leitu hodili v
Ieruzalem ob tim velikonočnim prazniku. ^[42]
Inu kadar ie on bil dvanaist leit star, gredo
gori v Ieruzalem po navadi tiga praznika. ^[43]
Inu kadar so bili ti dnevi dokonani, gredo
oni zupet domou. Ta hlapčič Jezus ostane v
Ieruzalemu. ^[44]Inu nega stariši neso*

P 3 veidili,

i. Cor. 14.
i. Thim. 2.³⁴

34| 1 Kor 14.
1 Tim 2.

35| Čakali.

F.

Exo. 23, 34.
Levit. 23.³⁶

36| 2 Mz 23,14–17;
2 Mz 34,18.22–23.
3 Mz 23,2–42.

- veidili, oni so meinili, on ie v tim tovarištvi, inu prideio en dan hoda inu ga iščeio vmei strici inu vmei žnanci. [45] Inu kadar ga ne naideio, se spet poverneio v tu Ieruzalem inu ga iščeio. [46] Inu pergudilu se ie, de po tr-yeh dneh nega v tim templi naideio, sidečiga v sreidi doktoriev, te ie on poslušal inu vprašal. [47] Inu vsi ty, kir so nega slišali, so se začudili na nega rezumom inu odgovormi. [48] Inu kadar oni nega zagledaio, se začudio. Inu nega mati pravi k nemu: »Syn, žakai si nom tu taku sturil? Pole, tui oča inu iest sva tebe žalostio iskala.« [49] Inu on pravi k nima: »Kai ie, de sta mene iskala? Ne veista li, de iest moram biti v tih ričeh muiga očeta?« [50] Inu ona dva nesta rezumeila to besedo, katero ie on k nima govuril. [51] Inu on gre doli ž nima inu pride v Nazaret inu ie nima bil pokoren. Nega mati pag, ta ie le-te besede vse v nei serci ohranila. [52] Inu Jezus ie gori iemal na modrusti, na starosti inu na gnadi per Bugi inu per lu-deih.*
- 37| Mt 7,28.
Mr 1,22.
Lk 4,22. Matth. 7.
Marc. 1.
Luc. 4.³⁷
- 38| Jn 2,16. Ioh. 2.³⁸
- 39| Lk 9,10; 18. Luc. 9, 18.³⁹
- 40| 1 Sam 2,21. 1. Reg. 2.⁴⁰

TA

TA III. CAP.

A. V katerim leitu, kei inu kai ie Ioannesu zapovedanu od Buga pridigati inu kersčovati. B. Ioannes Kerstnik svari hinavce, opomina h pokuri, veli vsem bližnimu pomagati, colneriem, žolneriem prepoveda ludi dreti, byti inu silovati. C. Ioannes, Bug Oča inu S. Duh zveistu pričuoio Kristusu, de ie on ta pravi Božy Syn, Ioannes ie uloulen za pridige volo. D. Jezus ie 30 leit star bil, kadar se ie pustil kerstiti inu pridigati začel inu, de ie gvišnu po Božy oblubi od te Abraamove inu Davidove žlahte po tim človeistvu royen.

V Tim petnaistim leitu tiga cessarie Tyberia cessarstva, kadar ie Poncius Pilatus v ti Iudei deželski flegar bil inu Erodež terarha v ti Galilei inu nega brat Filippus terarha v ti Itureiski inu Trabonidiski deželi inu Lysanias terarha v ti Abileni, ^[2]kadar sta Annas inu Caifas visša farraria bila, tedai ie bila sturiena ta besseda tiga Gospudi čez Ioannesa, Zahariaviga synu, v ti puscavi. ^[3]Inu on pride po vseh kraih okuli tiga Iordana inu pridiguie ta kerst te pokure h timu odpusčanu tih greihou, ^[4]koker ie pissanu v tih buqvah tiga govorienu Eziiasa preroka,

A.

Luc. 23.⁴¹

41|Lk 23,1.

Matth. 3.
Marc. 1.
Iohan. 1.⁴²42|Mt 3,1.6.
Mr 1,4.
Jn 1,6–8.15.29–36.

P 4 kir

- 43| Iz 40,3–5. Esa. 40.⁴³ *kir pravi: Ena vpyoča štima ie v ti pusčavi, naredite ta pot tiga Gospudi, ravne sturite nega steže!* ^[5] *Vsaki dul se bode napolnil inu vsaka gora inu vsak hrib bode ponižan inu kar ie kriviga, bode ravnu inu kar ie ostriga, bode glatig pot.* ^[6] *Inu sledne messu bode vidilu tu ohranene Božye.*
- B. ^[7] *Natu ie on dial h tim ludem, kir so k nemu vunkai prišli, de bi od nega bili kersčeni: »Madrasku pleme, du ie vom pokazal, de vi beižite pred teim prihodnim serdom?«* ^[8]
- 44| Mt 3,7. Math. 3.⁴⁴ *Sturite tedai vredne saduve te pokure inu ne iemlite si naprei govoriti vmei sebo: 'Mi imamo Abraama k animu očetu.' Zakai iest vom poveim, Bug ie mogoč iz le-tih kamenou timu Abraamu otroke obuditi.* ^[9] *Inu ta sekyra ie uže perložena h timu korenu tiga drevia. Obtü sledne drevu, kir dobriga sadu ne pernesse, bode posekanu inu verženu v ta ogen.«* ^[10] *Inu ty ludie nega vprašaiu inu pravo: »Kçi imamo mi tedai diati?«* ^[11] *On odgovori inu pravi k nim: »Kateri dvei sukni ima, ta podeli s teim, kir ne ima, inu kateri ima te riči, kir se ieido, sturi tudi taku.«* ^[12]
- 46| Apd 2,37. Act. 2.⁴⁶ *Prideio tudi ty colnari, de bi se ker-*
stili,

stili inu pravio k nemu: »Moister, kai imamo mi diati?« ^[13]Inu on pravi k nim: »Ništer več ne teriete, temuč kar ie vom postavlenu.« ^[14]Nega vprašajo tudi ti žolnery inu pravio: »Inu mi, kai imamo diati?« Inu on pravi k nim: »Nikogar ne byte, nikogar ne ovadite inu imeite zadosi na vašim žoldu.«

^[15]Kadar so pag ty ludie čakali inu so vsi v nih serceh mislili od Ioannesa, aku bi on ta Křistus bil, ^[16]odgovori Ioannes inu pravi k nim vsem: »Iest vas s to vodo kersčuiem, ampag pride en mogočeisi, koker sem iest, katerimu iest nesem vreden, de bi nega čevlu iermena odvezal, ta isti bode vas s teim svetim Duhum inu s teim ognem kersčoval. ^[17]V tiga istiga rokah ie ta velnica, inu on bode tu suie gubnu pomeital inu grabil to pšenico v to suo kašto, te pleve pag bode sežgal s teim ognem, kir nigdar ne ugasne.« ^[18]Inu drugih riči veliku ie on opominaval inu oznanoval tim ludem. ^[19]Erodež tetrarha pag, kadar ie bil svarienu od nega za volo te Erodiade, nega brata žene, inu za volo vsiga hudiga. ^[20]Kir ie Erodež delal čez le-tu vse, še tu perverzže, de tiga Ioannesa

C.

Matth. 3.
Marc. 1.
Iohan. 1.⁴⁷

47| Mt 3,1–12.
Mr 1,2–8.
Jn 1,19–20.

Ezech. 16.
Matth. 3.⁴⁸

48| Ezk 16.
Mt 3,11.

Matth. 14.⁴⁹

49| Mt 14,1–4.

P 5 posta-

50| Mt 3,13–17.
Mr 1,9–11.
Jn 1,29–34.

Matth. 3.
Marc. 1.
Iohan. 1.⁵⁰

postavi v vozo. ^[21]Inu pergudilu se ie, kadar so se vsi ludie kersčovali inu de ie Jezus kersčen bil inu molil, se ie odperlu tu nebu. ^[22]Inu Sveti Duh ta pride doli na nega v eni telessni štalti koker en golob. Inu ena štima pride iz nebes, ta pravi: » Ti si ta mui lubi Syn, na tebi imam iest dobru dopadene.«

D.

^[23]Inu Jezus ie začenal star biti okuli tri-desseti leit inu ie bil deržan za Iosefoviga synu, kateri ie bil en syn tiga Eli, ^[24]ta ie bil syn Matatov, ta ie bil syn Leviou, ta ie bil syn Melhiou, ta ie bil syn Iannov, ta ie bil syn Iožefov, ^[25]ta ie bil syn Matatiov, ta ie bil syn Amozov, ta ie bil syn Naumov, ta ie bil syn Ezliou, ta ie bil syn Naggeov, ^[26]ta ie bil syn Maatov, ta ie bil syn Matatiov, ta ie bil syn Semeiou, ta ie bil syn Iožefov, ta ie bil syn Iudov, ^[27]ta ie bil syn Ioannov, ta ie bil syn Režav, ta ie bil syn Zorobabelov, ta ie bil syn Zalatielov, ta ie bil syn Neriov, ^[28]ta ie bil syn Melhiou, ta ie bil syn Adiou, ta ie bil syn Cosamov, ta ie bil syn Elmadanov, ta ie bil syn Erov, ^[29]ta ie bil syn Iesov, ta ie bil syn Eliexerov, ta ie bil syn Ioremov, ta ie bil syn Mattov, ta ie bil syn

Leviou,

51| Mt 13,55.
Mr 6,3.
Lk 4,22.
Jn 1,45.
Mt 1,2–16.

Matth. 13.
Marc. 6.
Luc. 4.
Iohan. 1.
Matth. 1.⁵¹

*Leviou, ^[30]ta ie bil syn Simeonou, ta ie bil
 syn Iudav, ta ie bil syn Iozefou, ta ie bil syn
 Ionav, ta ie bil syn Eliakimou, ^[31]ta ie bil
 syn Meleamou, ta ie bil syn Menamou, ta
 ie bil syn Matatanou, ta ie bil syn Nata-
 nou, ta ie bil syn Davidou, ^[32]ta ie bil syn
 Iesseou, ta ie bil syn Obedou, ta ie bil syn
 Boozou, ta ie bil syn Salmonou, ta ie bil syn
 Nassanou, ta ie bil syn Aminadabou, ^[33]ta ie
 bil syn Aramou, ta ie bil syn Ezromou, ta ie
 bil syn Farezou, ta ie bil syn Iudeou, ^[34]ta ie
 bil syn Iacobou, ta ie bil syn Izaacou, ta ie
 bil syn Abraamou, ta ie bil syn Tarou, ta ie
 bil syn Nahorou, ta ie bil syn Sarubou, ^[35]ta
 ie bil syn Ragavou, ta ie bil syn Falegov, ta
 ie bil syn Eberou, ta ie bil syn Salaav, ^[36]ta
 ie bil syn Kainnanou, ta ie bil syn Arfaxa-
 tou, ta ie bil syn Semou, ta ie bil syn Noeu,
^[37]ta ie bil syn Lamehou, ta ie bil syn Matu-
 zaleu, ta ie bil syn Enohou, ta ie bil syn Ia-
 redou, ta ie bil syn Malalelou, ta ie bil syn
 Kainanou, ^[38]ta ie bil syn Enozou, ta
 syn ie bil Setou, ta ie bil syn
 Adamou, ta ie
 bil Božy.*

TA

TA III. CAP.

A. Kristus ie izkušovan od Zludia nerveč z nevero, z blagom inu z veliko čestio tiga svita. B. Pridiguie v domači šuli, izloži Ezaiov prerokovane od sebe. Ie sovražen inu zaveržen od suih lastnih lančmonov. C. V Kapernaiu ob prazniku vuči, ozdravi zludiem obdaniga, Hudiču zapovei molčati. D. Kristus Petrovo polnico inu drugih dosti sturi zdrave. Tim zludiem ne pusti pridigati.

A.

52| Štiridesset.

53| Mt 9,32.33.
Mr 1,12–13.
2 Mz 34,28.
1 Kr 19,8.Matth. 9.
Marc. 1.
Exod. 34.
3. Reg. 19.⁵³

54| 5 Mz 8,3.

Deut. 8.⁵⁴

JEzus pag, poln svetiga Duha, gre spet proč od tiga Iordana inu ie bil pelan od tiga Duha v to puščavo inu ie štiridesseti⁵² dni ^[2] bil izkušovan od tiga Hudiča inu v tih istih dneih ništer nei ieidel, potle, kadar so ty isti minili ie bil lačan. ^[3] Ta Hudič pag pravi k nemu: »Si li ti Božy Syn, reci le-timu kamenu, de kruh rata.« ^[4] Inu Jezus nemu odgovori inu pravi: »Onu ie pissanu, de ta človik ne bode živ na samim kruhu, temuč od sledne bessede Božye.« ^[5] Inu ta Hudič pela nega na eno vissoko goro inu v enim očima trenenu pokaže nemu vsa kraljevstva tiga celiga svita ^[6] inu ta Zludi pravi k nemu: »Le-to oblast vso inu nih gospostvu iest hočo tebi dati, zakai onu ie meni čez

danu

danu inu iest tu dam komu iest hočo. ^[7]Aku tedai ti klečoč mene moliš, taku le-tu vse bode tuie.« ^[8]Ježus odgovori inu pravi k nemu: »Poidi proč zad za meno ti hudič, onu ie pissanu: Ti imaš Boga, tuiga Gospudi, moliti inu nemu samimu služiti.« ^[9]Inu on nega pela v tu Ieruzalem inu ga postavi na ta knof te cerque inu pravi k nemu: »Si li ti Syn Božy, pusti se od sod doli, ^[10]zakai onu ie pissanu, de bode zapovedal tim angelom od tebe, de tebe varuio, ^[11]inu de tebe nossio na rokah, de ti tuie noge kei na en kamen ne zadeneš.« ^[12]Ježus odgovori inu pravi k nemu: »Onu ie rečenu: Ti ne imaš Boga tuiga Gospudi izkušati.« ^[13]Inu kadar ie ta hudič vse izkušnave bil dopernessel, gre proč od nega do eniga časa.

^[14]Inu Ježus ta se poverne spet s to močio tiga Duha v to Galileio. Inu ta glas se rezglassi od nega okuli po vsej deželi. ^[15]Inu on ie vučil v nih šulah inu ie bil od vseh sylnu hvalen. ^[16]Inu on pride v Nazaret, kir ie zreien bil, inu gre po nega navadi ob soboti v to šulo inu vstane gori, de bi bral. ^[17]Inu nemu so bile podane te buque tiga Ezaiia pre-roka.

Deut. 6.⁵⁵

55| 5 Mz 6,13.

Psal. 90.⁵⁶

56| Ps 91,11–12.

Deut. 6.⁵⁷

57| 5 Mz 6,16.

B.

Matth. 4.
Marc. 1.
Matth. 13.
Marc. 6.⁵⁸58| Mt 4,23.
Mr 1,14.
Mt 13,54.
Mr 6,1.2. Esd. 8.⁵⁹

59| Neh 8,1–3.

Inu

60| Iz 61,1–2.

Esa. 61.⁶⁰

inu kadar on te buque odpre, naide tu meistu, kir ie pissanu: [18]» Ta Duh tiga Gospudi ie nad meno, za tiga volo on ie mene žalbal inu poslal oznanovati ta evangelium tim božim, de ozdravim te, kir so eniga stelčeni-ga serca, de pridiguiem tim ietnikom, de bodo izpusčeni inu tim slepcom, de pregledaio in, de te zatrene izpustimi⁶¹ frai [inu led-ig,]⁶² [19] de pridiguiem enu perietnu leitu tiga Gospudi.« [20] Inu kadar on te buque zepre, te da spet timu služabniku inu doli sede. Inu vseh oči, kir so v šuli bili, so ravnu v nega gledale. [21] Inu on začne k nim govoriti: »Danas ie le-tu pissmu dopolnenu pred vašimi vušessi.« [22] Inu nemu so vsi pričó daiali inu so se čudili na tih perietlivih bessedah, kir so šle iz nega vust inu so diali: »Le-ta nei li on Iožefov syn?« [23] Inu on pravi k nim: »Vi bote gvišnu le-to pergliho k meni govurili: ‘Arcat ozdravi sam sebe.’ Sturi tudi tukai na tuim dumovi te riči, katere smo mi slišali, de so sturiene v tim Kapernaiu.« [24] On pag pravi: »Risničnu iest vom poveim, oben prerok nei perieten na suim dumo-

61| Izpustim.

62| Pasaža v oglatem oklepaju je Trubarjev dodatek.

63| Mt 13,55.
Mr 1,1–3.Matth. 13.
Marc. 6.⁶³

64| Jn 6.

Iohan. 6.⁶⁴

65| Job 4,3–6.

Iob 4.⁶⁵66| Mt 13,54–58.
Mr 6,1–6.
Jn 4,43–44.Matth. 13.
Marc. 6.
Iohan. 4.⁶⁶

vi

vi. ^[25] *Ampag v risnici iest vom poveim, de v tim času tiga Eliasa ie bilu dosti vdov v tim Izraelu, kadar ie tu nebu try leita inu šest mescev bilu zapertu, ^[26] kadar ie ena velika lakota bila po vsi deželi inu k obeni tih istih nei bil Elias poslan, samuč v to Sidonisko Sarepto k ani vduvi. ^[27] Inu veliku gobovcev ie bilu v tim Izraelu v tim času tiga Elizea preroka inu tih oben nei bil občistčen, samuč ta Syriski Naaman.« Inu vsi, ^[28] kir so v ti šuli bili inu slišali le-te riči, ^[29] so polni serda postali inu gori vstano inu ga pahneio vunkai iz meista inu ga pelaio na verh tiga hriba, na katerim ie nih meistu bilu zydanu, de bi nega doli prekucnili. ^[30] On ie pag skuzi nih sreido šal proč.*

^[31] *Inu on gre doli v Kapernaum v tu Galileisku meistu inu undukai ie on nee ob sobotah vučil. ^[32] Inu oni so se čudili nega vukum, zakai nega govoriene ie bilu z oblastio. ^[33] Inu v ti šuli ie bil en človik, ta ie imel tiga nečistiga žludia, ta isti ie glosnu zevpil inu dial: ^[34] Ah, ti Nazarenski Jezus, kai imamo mi s tebo?*

3. Reg. 17.
Iacob. 5.⁶⁷

67| 1 Kr 17,1.
Jak 5,17.

4. Reg. 5.⁶⁸

68| 2 Kr 5,1–14.

C.

Matth. 4.
Marc. 1.
Iohan. 2.
Matth. 7.
Luc. 2.⁶⁹

69| Mt 4,13.
Mr 1,21–28.
Jn 2.
Mt 7,28–29.
Lk 2,47.

Ti

Ti si prišal nas pogubiti? Iest veim, du si ti, ta svetnik Božy.« ^[35]*Jezus pag ie nega svaril inu pravi: »Molči inu puidi vun od nega.« Inu kadar ta žludi nega verže v sred nee, gre vun od nega inu nemu nei obene škode sturil. ^[36]Inu en strah ie nee vse obšel inu so govurili vmei sebo rekoč: »Kakovu govoriene ie letu? On ž močio inu ž oblastio zapoveda tim nečistim duhum inu oni vun gredo.« ^[37]Inu ta glas od nega se ie okuli po vseh kraih te iste dežele rezglassil.*

D.

^[38]*Inu kadar Jezus vstane gori iz te šule, gre on noter v to Simonovo hišo inu Simonova tasča ie imeila veliko meržlico. Inu oni so prossili za no. ^[39]Inu on stopi k ni, svari to meržlico inu ta meržlica no zapusti inu ona ždaici gori vstane inu ie nim služila. ^[40]Kadar ie pag tu sonce bilu zašlu, vsi ty, kir so bolnike ž mnogoterimi boleizenmi imeili, te so k nemu perpelali inu on ie na vsakiga polužil te roke inu ie nee ozdravil. ^[41]Ty žludievi so tudi iz nih dosti šli vun, so vpyli inu diali: »Ti si Kristus, ta Syn Božy.« Inu on ie nee svaril inu nim nei pustil govoriti.*

Zakai

70| Mt 8,29.
Mr 1,23–28.Matth. 8.
Marc. 1.⁷⁰71| Mt 8,29.
Mr 1,23–28.Matth. 8.
Marc. 1.⁷¹

72| Mr 3,20.

Marc. 3.⁷²

Zakai oni so veidili, de ie on ta Kristus bil. [42] Kadar ie pag dan bil, gre on vunkai v enu pustu meistu inu ty ludie so nega iskali inu prideio k nemu inu so ga gori deržali, de bi ne šal od nih. [43] On pag k nim pravi: »Iest moram tudi drugim meistom pridigati ta evangelium od tiga Božyga krelevstva, zakai h timu sem iest poslan. [44] Inu on ie pridigal v tih Galileiskih šulah.

TA V. CAP.

A. Kristus vuči iz čolna te ludi, z močio nega bessede uiameio veliku ryb, skuzi tu hodo⁷³ oni štiri k nega jogrom poklicani. B. Eniga gobovca zdraviga sturi, beiži pred ludmi v eno pustobo, undukai moli. C. Kristuseva muč vsem bolnikom pomaga, odpusti timu sklučenimu greiho⁷⁴ inu ga ozdravi. D. Matevža pokliče k jogerstvu. On ie ta pravi arcat naših duš. Pokorne grešnike hoče izvelicati.⁷⁵ E. Zagovori s to staro navado inu s perglihiami snie⁷⁶ jogre, zakai si⁷⁷ ne postio.

73| Bodo.

74| Greihe.

75| Izveličati.

76| Suie.

77| Se.

P*Ergudilu se ie pag, kadar ie veliku ludi k nemu rinilu, de bi poslušali to bessedo Božyo inu ie on stal poleg tiga Genezarskega yezera. [2] Inu on zagleda dva čolna,*

A.

Q stoye-

78| Mt 4,18–22.
Mr 1,16–20.Matth. 4.
Marc. 1.⁷⁸

79| Jn 21,1–11.

Iohan. 21.⁷⁹

80| So.

stoyeča per tim yezzeru, iz tyu so bili ty ribiči stopili inu so te mrežje prali. [3] Inu on stopi noter v en čoln, kateri ie Simonov bil inu ga ie prossil, de ie on ta čoln enu malu odpelal od te zemle inu sedoč iz tiga čolna ie te ludi vučil. [4] Inu kadar on neha govoriti, pravi k Simonu: »Pelai na globoku inu verzite vaše mrežje na lovlene.« [5] Inu Simon odgovori inu pravi k nemu: »Moister, mi smo se vso nuč muieli inu nesmo ništer vieli, ampag na tuio bessedo iest hočo te mrežje vreiči.« [6] Inu kadar so oni tu sturili, so zaperli eno veliku množico ryb, de so se nih mrežje tergale. [7] Inu oni magneio nih tovarišem, kir so v tim drugim čolnu bili, de bi prišli nim pomagat, inu kadar oni prideio, se⁸⁰ obadva čolna napulnili, taku, de so se topili. [8] Kadar tu Simon Petrus zagleda, pade pred Jezuseva kolena inu pravi: »Gospud, puidi vunkai od mene, zakai iest sem en grešni človik.« [9] Zakai nega inu vse te, kir so ž nim bili, ie bil en velik strah obsal čez ta lov tih ryb, kir so bili vieli. [10] Glih taku Iacopa inu Ioannesa Zebedeiova synu.

katera sta Simonova tovariša bila. Inu Jezus pravi k Simonu: »Ne bui se, potemtoga boš ludi lovil.« ^[11]*Inu oni pelaio te čolne h kraiu inu zapuste vse inu so šli za nim.*

Matth. 4.⁸¹

81| Mt 4,22.

^[12]*Inu pergudilu se ie, kadar ie on v tih istih meistih v enem bil. Pole, tukai ie bil en mož, poln gob, inu kadar on Jezusa zagleda, pada doli na obličie, prossi nega inu pravi:*

B.

Matth. 8.
Marc. 1.⁸²82| Mt 8,1–4.
Mr 1,40–45.

»Gospud, aku ti hočeš, ti moreš mene očistiti.« ^[13]*Inu on iztegne to roko, nega dotagne inu pravi: »Iest hočo, bodi očisčen.«* *Inu zdaici gredo proč te gobe od nega.* ^[14]*Inu on zapovei nemu, de nikomer tiga ne povei: »Temuč puidi izkaži se timu fariu inu of-frai za tuie očiscene, koker ie Moizes zapo-vedal, nim k ani priči.«* ^[15]*Inu ta glass od nega ie le čedale širie šal inu dosti ludi pride vkupe, de bi ga poslušali inu od nega ozdraleni bili od nih bolezan.* ^[16]*On se ie pag vganil v to pusčavo inu ie molil.*

Levit. 13.⁸³

83| 3 Mz 13,2–4.

^[17]*Inu pergudilu se ie na en dan, de ie on vučil inu undukai so sideli ty farizei inu ty doktary tih postav, kateri so bili*

ℒ 2 prišli

prišli iz vseh galilejskih, judovskih inu ierolimskih tergov inu ta muč tiga Gospudi nee k ozdravlenu ie tukai bila. ^[18]Inu pole, eni možie nesso eniga človeika na eni posteli, kateri ie bil od Božyga slaka udarien. Ty so iskali, koku bi nega noter pernesli inu pred nega postavili. ^[19]Inu kadar oni neso nešli pred ludmi, per kateri strani bi mogli nega noter pernesti, gredo gori na streho inu ga s to postelo skuži te cegle doli puste vmei sreido pred Jezusa. ^[20]Inu kadar on vidi nih vero, pravi k nemu: »Človik, tebi so tui grehi odpusčeni.« ^[21]Inu ty pissary inu farizeji začno misliti inu so diali: »Du ie ta, kir taku šentovane govori? Du more greihe odpustiti, temuč sam Bug?« ^[22]Kadar pag Jezus spozna nih missal, odgovori inu pravi k nim: »Kaj vi v vaših sercib mislite?« ^[23]Kateru ie lažei reči: »Tebi so tui greihi odpusčeni, oli reči: 'Vstani gori inu hode?'« ^[24]De vi pag bote veidili, de ta Syn tiga človeika ima oblast na zemli te greihe odpustiti,« pravi h timu sklučenimu: »Iest tebi pravim: Vstani gori, vzami tuio postelo inu puidi na tui dum.« ^[25]Inu on zdaici pred nimi vstane gori inu

84| Ps 51,3.
Iz 43,25.
Iz 44,22.

Psal. 50.
Esa. 43, 44.⁸⁴

85| Mt 9,3.

Matth. 9.⁸⁵

86| Mr 2,3–12.
Jn 5,5–9.

Marc. 2.
Iohan. 5.⁸⁶

ri inu vzdigne gori to postelo, v kateri ie on ležal, inu gre domov inu hvali Boga. ^[26]Inu ena velika groza nee vse obyde inu so čestili Boga inu so polni straha bili inu so diali: »Mi smo danas neveruieče riči vidili.«

^[27]Inu po le-teim gre on vunkai inu vidi eniga colnarie, timu ie bilu ime Levi, sidečiga na tim colu, inu pravi k nemu: »Hodi za meno.« ^[28]Inu on zapusti vse, vstane gori inu gre za nim. ^[29]Inu ta Levi naredi v sui hiši enu veliku gostovane inu ena velika množica tih colnariev inu drugih so ž nimi sideli per mizi. ^[30]Inu ty pissary inu farizei so mermrali zuper nega jogre inu so diali: »Zakai vi s teimi colnarmi inu grešniki ie-iste inu pyete?« ^[31]Inu Jezus odgovori inu pravi k nim: »Ty zdravi ne potrubuio tiga arcata, temuč ty bolni, ^[32]iest nesem prisal klicati te pravične, temuč te grešnike h ti pokuro.«⁹⁰

^[33]Oni pag pravio k nemu: »Zakai se ty Iannesovi mlaiši gostu postio inu molitve delaio, glih taku ty farizeiovi, ty pag ieido inu pyo?« ^[34]On pag pravi k nim: »Aku vi morete

2 3 sturiti,

D.

Matth. 9.
Marc. 2.
Luc. 15.⁸⁷

87| Mt 9,9–13.
Mr 2,13–17.
Lk 15,1–2.

Luc. 7, 15.⁸⁸

88| Lk 7,24–47.
Lk 15,1–7.

1. Thi. 1.⁸⁹

89| 1 Tim 1,15.

90| Pokuri.

E.

Matth. 9.
Marc. 2.⁹¹

91| Mt 9,14–17.
Mr 2,18–22.

*sturiti, de bi se ty ženinovi otroci postili, do-
tle ie ta ženin per nih?* ^[35] *Ampag prido ty
dnevi inu kadar ta ženin bode od nih vzet,
tedai v tih istih dneih se bodo postili.* ^[36] *Inu
on k nim govori eno pergliho: »Nisče ne stavi
eno zaplato tiga noviga gvanta na en star
gvant. Sice tu novu ga rezdere inu ena za-
plata tiga noviga timu starimu ne pristoy.* ^[37]
*Inu nisče ne deva tiga mošta v te stare mihe,
sice ta mošt rezdere te mihe inu ty mihi konec
vzamo.* ^[38] *Temuč ta mošt se ima diati v te
nove mihe, [taku bode obuie ohranenu].* ⁹² ^[39]
*Inu oben nei, kir ie tu staru pyl, de bi on
zdaici novu hotel, zakai on pravi: 'Tu staru
ie bulše.'* ⁹²

92| Pasaža v oglatem
oklepaju je Trubarjev
dodatek.

TA VI. CAP.

A. Jogri ob enim pondelskim prazni-
ku pučeo klassovie, Kristus z anem ca-
ihnom vuči, de ob praznikih se ima tudi
ludem dobru sturiti. B. Kristus vso nuč
moli, izvoli te dvanaist jogre. C. Suio
lastno močio nih veliku ozdravi. Izlaga,
komu vselei bode dobru oli hudu. D.
Veli, de lubimo neperiatole, sylo krivi-
co de volnu terpimo, vsem ludem, tudi,
kir nas nydaio, de dobru deimo. E. Veli
vselei milost izkazati. Prepoveda rihta-
ti, opravlati,

golufati.

golufati. Pergliha od trohe inu od trama. F. Pergliha od dobre tar hude iablane, komu ie podoben, kir pridige posluša tar po ni ne dei.

PErgudilu se ie pag na eno drugo pervo soboto, de ie on skuzi žita šal inu nega jogri so tu klassovie pukali inu so ie meli ž rokami inu so te ieili. ^[2] Nekateri farizeji pag, ty so k nim diali: »Zakai vi deite tu, kar se ne spodobi diati ob sobotah?« ^[3] Inu Jezus odgovori inu pravi k nim: »Neste vi tiga brali, kai ie David sturil, kadar ie on lačen bil inu ti, kir so ž nim bili? ^[4] Koku ie bil noter šal v to Božyo hišo inu ie bil vzel te svete kruhe inu ie ieidel inu ie tudi dal tim, kir so ž nim bili, kateri se ne spodobio nikomer ieisti, samuč tim fariem.« ^[5] Inu pravi k nim: »Ta Syn tiga človeika ie gospud tudi te sobote.« ^[6] Pergudilu se ie pag na eno drugo soboto, de on gre noter v to šulo inu ie vučil. Inu undukai ie bil en človik, tiga destna roka ie bila suha. ^[7] Ty pissary pag inu farizeji so na nega merkali, aku on tudi ob soboti bude ozdravlal, de bi kai nesli, de bi nega mogli zatožiti. ^[8] On ie pag veidil nih misli

A.

Matth. 12.
Marc. 2.⁹³93| Mt 12,1–8.
Mr 2,23–28.1. Reg. 21.
Exod. 25.⁹⁴94| 1 Sam 21,2–7.
2 Mz 25,30.Matth. 12.
Marc. 3.⁹⁵95| Mt 12,9–14.
Mr 3,1–6.

2 4 inu

inu pravi h timu človeiku s to suho roko:
»Vstani gori inu stopi na sreido.« Inu on
vstane gori inu stoy. ^[9]Natu Jezus k nim
pravi: »Iest vas vprašam, kateru se ob soboti
spodobi: dobru sturiti oli hudu storiti, to dušo
ohraniti oli pogubiti?« ^[10]Inu on nee vse okuli
pogleda inu pravi h timu človeiku: »Iztegni
tuio roko.« Inu on taku dei inu nega roka ie
bila spet povernena zdrava koker ta druga. ^[11]
Oni so pag cilu od vuma šli inu so govurili
vmei sebo, kai bi timu Jezusu sturili.

96| 1 Kr 13.

3. Reg. 13.⁹⁶

B.

^[12]*Pergudilu se ie pag v tih istih dneh, de*
on gre na eno goro moliti inu ie bil vso nuč v
tih molitvah pruti Bogu. ^[13]Inu kadar dan
postane, pokliče suie mlaiše inu iz tih te
dvanaist izvoli, katere ie apostole imenoval.
^[14]*Simona, kateriga ie Petra imenoval, inu*
Andrea nega brata, Iacopa inu Ioannesa,
Filippa inu Bartolomea, ^[15]Matevža inu
Tomaža. Iacopa, Alfeoviga synu, Simona,
kir ie imenovan Zelotes, ^[16]Iudeža, Iacopovi-
ga synu, inu Iudeža Iskariota, kateri ie en
frater bil.

C.

^[17]*Inu on gre doli ž nimi inu obstoy na enim*
meistu tiga pola s to družino nega jogrov

inu

97| Mt 14,23.

Mr 6,46.

Mt 10,1–4.

Mr 3,13–19.

Lk 9,10.

Apd 1,13.

Matth. 14.

Marc. 6.

Matth. 10.

Marc. 3.

Lua. 9.

Act. 1.⁹⁷

inu ena velika množica ludi od vseh Iudovskih dežel inu od Ieruzalema inu od tiga kraie moria, kir per Tyru inu Sydonu leži. ^[18] *Kateri so bili prisli nega poslušati inu de bi bili ozdravleni od nih boleznou inu kir so bili trapljeni od tih nečistih duhov inu so bili ozdravleni.* ^[19] *Inu vsi ludie so iskali, de bi se bili mogli nega dotagniti, zakai muč ie šla od nega inu ie vse ozdravila.* ^[20] *Inu on vzdigne suie oči čez suie jogre inu pravi: »Izveličani ste vi boži, zakai tu kralovstvu Božye ie vaše.* ^[21] *Izveličani ste vi, kir zdai gladiujete, zakai vi bote syti. Izveličani ste vi, kir zdai plačete, zakai vi se bote smyali.* ^[22] *Izveličani bodete vi, kadar vas bodo ty ludie sovražili inu ločili od sebe inu vas reznašali inu vaše ime zaveržo koker eno hudo reič, zavolo Synu tiga človeika.* ^[23] *Vesselite se v tih istih dneih inu skakaite gori od vesselia, zakai pole, vaš lon ie velik v nebessih. Zakai glih taku so nih očeti tudi tim prerokom delali.* ^[24] *Ampag ve vom bogatim, kir imate ta vaš trošt.* ^[25] *Ve vom, kir ste siti, zakai vi bote lačni. Ve vom, kir se zdai smyete, zakai vi bote klagovali inu pla-*

Matth. 4.
Marc. 3.⁹⁸

98| Mt 4,24–25.
Mr 3,8.

Matth. 5.⁹⁹

99| Mt 5,3–12.

Amos 6.¹⁰⁰

100| Am 6,1.

2 5 kali.

101| Zakai.

kali. [26] Ve vom, kadar vos vsi ludie bodo hvalili, žvkai¹⁰¹ glih taku so diali nih očeti tim fals prerokom.

D. *[27] Ampag iest vom pravim, kir poslušate, lubite vaše sovražnike. Sturite dobrou tim, kir vom hudu hote. [28] Recite dobrou tim, kir vas kolno. Prossite za te, kir vom krivu deio.*

102| Mt 5,38–48.

Matth. 5.¹⁰²

[29] Timu, kir tebe na enu lice udari, podai tudi ta drugu. Inu kateri tebi vžame ta plasč, timu tudi te sukne ne brani. [30] Dai vsa kimu, kir tebe prossi. Inu dur tebi tu tuie vžame, spet ne teriai. [31] Inu koker vi hočte, de bi vom ty ludie sturili, taku vi nim tudi sturite. [32] Inu aku vi te lubite, kir vas lubio, kakovo vi imate hvalo od tiga, žkai ty grešniki tudi te lubio, kir nee za lubu imaiio. [33] Inu aku vi le tim sturite dobrou, kir vom dobrou deio, kakova ie vom hvala? Žkai ty grešniki tudi tu istu deio. [34] Inu aku vi tim possodite, od katerih ževupate spet vzeti, kakovo vi imate od tega hvalo? Žkai ty grešniki possoduio tudi tim grešnikom, de spet tulikain vžamo. [35] Vi pag lubite vaše sovražnike, deite dobrou inu possodite, de vi žatu ništer ne vupate

103| Sir 31,15.
Tob 4,16.
Mt 7,7–12.
Mt 5,38–47.

Eccles. 31.
Tob. 4.
Matth. 7.
Matth. 5.¹⁰³

vzeti,

vzeti inu vaš lon bode velik inu bote otroci tiga Nervissiga, zakai on ie dobrutliv pruti tim nehvaležnim inu pruti tim hudim.

^[36]*Bodite tedai milostivi, koker ie vaš Oča tudi milostiv.* ^[37]*Ne sodite, taku vi tudi ne bote obsoieni. Ne ferdamnaite, taku vi ne bote ferdamnani. Odpustite, taku bode tudi vom odpusčenu.* ^[38]*Daite, taku bode vom danu. Eno dobro selačeno¹⁰⁶ inu stresseno obilno mero bodo dali v tu vašo krilu. Zakai gluh to isto mero, s katero vi merite, se bode vom spet merilu.»* ^[39]*Inu on pravi nim eno pergliho: »More li en slepec družiga slepca voditi? Ne padeta li obadva v to iamo?»* ^[40]*Ta mlaiši nei čez suiga moistra, ampag vsaki, kir ie koker nega moister, ta ie popolnom.* ^[41]*Inu koku ie tu, de ti vidiš eno bil v tim okei tuiga brata inu tu brunu, kir ie v tuim lastnim okei, ne vidiš?* ^[42]*Oli koku moreš reči h tuimu bratu: 'Brat, pusti, nai tebi izmem to bill iz tuiga oka' inu tiga bruna, kir ie v tuim okei, ne vidiš? Ti samopravičar, izmi poprei tu brunu iz tuiga oka inu tedai ti boš vidil*

izzeti

E.

Matth. 7, 15.¹⁰⁴

104| Mt 7,1.
Mt 15.

Prov. 11.¹⁰⁵

105| Prg 11,1.

106| Corr.: setlačeno.

Matth. 7.
Marc. 4.¹⁰⁷

107| Mt 7,2.
Mr 4,24.

Matth. 15.¹⁰⁸

108| Mt 15,14.

Matth. 10.
Iohan. 13.¹⁰⁹

109| Mt 10,24–25.
Jn 13,16.

Matth. 7.¹¹⁰

110| Mt 7,3–5.

izzeti to bill, kir ie v tim okei tuiga brata.

F. ^[43]*Inu tu ie gvišnu, de tu drivu dobru nei, kir hud sad rody, inu tu drivi nei hudu, kir dober sad rody.* ^[44]*Obtu enu vsaku drevu se*

111| Mt 7,17–20.
Mt 12,33.

Matth. 7, 11.¹¹¹

zna iz suiga lastniga sadu. Zakai iz tiga terne se te fige ne tergaio inu tu grozdie se ne mendiba iz tiga garmovie. ^[45]*En dober človik iz dobriga šaca suiga serca da naprei dobru inu en hud človik iz hudiga šaca suiga serca da naprei hudu, zakai iz obilia tiga serca govore ta vusta.* ^[46]*Inu zakai vi mene kličete gospud, gospud inu ne deiste tiga, kar vom iest pravim?* ^[47]*Kateri kuli k meni pride inu poslušā muie bessede inu te iste dei, iest hočo vom pokazati, komu ie on glih.* ^[48]*On ie glih enimu človeiku, kir ie eno hišo zydal inu ie globoku kopal inu postavil ta grunt na eno kamenato steno. Kadar ie pag ta povudna bila prišla, drukne ta vodeni vall na to isto hišo inu ie nei mogel ganuti, zakai ona ie bila na to kamenato steno gruntana.* ^[49]*Kateri pag poslušā inu ne dei, ta ie glih enimu človeiku, kir ie eno hišo sezidal na to zemlo prež grunta, na katero ie ta nagla tekoča voda druknila inu se ie zdaici*

112| Mt 12,50.
Mal 1,6–7.
Mt 2.
Mt 7,21.
Jak 1,22,25.

Matth. 12.
Mal. 1.
Math. 2, 7.
Matth. 7.
Iacob 1.¹¹²

poder-

poderla inu te iste hiše se ie veliku rezvalilu.«

TA VII. CAP.

A. Kristus ozdravi tiga aydovskega kapitana hlapca. Le-ta kapitan ie bil velike vere, pohleven inu andohtliv. B. Kristus se ena vduva smili, obudi od smerti nee dinya synu, zatu ludie ga derže za velikiga preroka. C. Kerstnik pošle dva sua mlaiša h Kristusu. On pričuie s caihni, de ie ta pravi Kristus, hvali Ioannesa pred ludmi. D. Ty vučeni modri zašpotuio vuk, priteže inu oblube Božye inu te zakramenta. E. Enu diane ene greišne žene inu eniga farizea. Tei ženi Kristus zabston zavolo nee vere odpusti vse greihe.

KAdar ie on pag pred teimi ludmi vse nega bessede bil dokonal, gre noter v ta Capernaum. ^[2]Inu eniga altmana hlapec ie bil bolan, ie ležal na smerti, kateri ie bil nemu sylnu lub. ^[3]Inu kadar zasliši od Jezusa, pošle k nemu te stariše tih Iudov inu nega prossi, de bi on prišal inu nega hlapca ozdravil. ^[4]Inu kadar oni prido h timu Jezusu, nega s flissom prossio inu pravio: ^[5]»On ie vreden, de ti tu nemu sturiš, zakai on ima za lubu naše ludi inu on ie nom to šulo gori zazidal.« ^[6]Inu Jezus gre ž nimi. Inu kadar on

A.

Matth. 8.
Iohan. 4.¹¹³

113| Mt 8,5–13.
Jn 4,46–52.

uže

uže nei bil deleč od te hiše, pošle ta altman k nemu suie periatle, nemu pusti povedati: »Gospud, nekar se ne muiai, zakai iest nesem vreden, de ty greš pod muio streho. ^[7] Zatu se iest tudi nesem vreden zdil sam h tebi priti. Temuč reci s to besedo inu mui hlapec bode zdrav. ^[8] Zakai tudi en človik sem iest postavljen pod drugo oblastio, imam pod sebo žolnerie inu pravim k animu: 'Puidi tiakai' inu on gre inu h timu drugimu: 'Pridi sem' inu on pride inu k muimu hlapcu: 'Sturi le-tu' inu on sturi.« ^[9] Kadar ie pag Jezus le-tu zaslišal, se ie nemu čudil inu se ie okuli obernal h tim ludem, kir so za nim šli, inu ie dial: »Iest vom poveim, de tulike vere iest nesem v tim Izraelu nešil.« ^[10] Inu kadar ty, kir so bili poslani, spet domov pride, so oni tega hlapca, kir ie bil bolan, zdraviga nešli.

- B. ^[11] Inu pergudilu se ie poteim tiga, de on gre v enu meistu, kateru se imenuie Naim, inu ž nim gredo nega mlaišev dosti inu veliku ludi. ^[12] Inu kadar on bliži tih meistnih vrat pride, pole, tukai eniga merlca nesso vunkai, ta ie bil en dini syn suie matere inu
ta ista

ta ista ie bila ena vduva inu ž no gre veliku ludi iz meista. ^[13]Inu kadar ta Gospud no zagleda, se ie čez no usmilil inu pravi k ni: »Ne plači se.« ^[14]Inu on perstopi inu dotagne to paro inu ty, kir so nossili, obstoye inu on pravi: »Hlapčič, iest tebi pravim, vstani gori.« ^[15]Inu ta mertvic se gori vzdigne tar obsidi inu začne govoriti inu on nega da sui materi. ^[16]Inu en strah ie nee vse obsel inu so čestili Boga tar diali: »En velik prerok ie gori vstal vmei nami inu Bug ie obiskal te suie ludi.« ^[17]Inu le-ta glass od nega se ie rezglassil po vsi Iudovski deželi inu po vseih bližnih deželah.

^[18]Inu Ioannesu povedo nega mlaiši le-tu vse. Natu Ioannes pokliče k sebi dva iz suih mlaiših ^[19]inu nyu pošle k Jezusu rekoč: »Si li ti, kir ima priti? Oli imamo mi na eniga družiga čakati?« ^[20]Kadar so pag ty možie k nemu prišli, so diali: »Ioannes Kerstnik ie nas h tebi poslal rekoč: 'Si li ti, kir ima priti? Oli imamo mi na eniga družiga čakati?'« ^[21]V ti isti uri pag ie Jezus bil nih veliku ozdravil od boleizni, od reve inu

od hudih

3. Reg. 17.
4. Reg. 4.
Act. 9, 20.¹¹⁴

114| 1 Kr 17,17–23.
2 Kr 4,18–35.
Apd 9,40.41.
Apd 20,9–12.

Ioh. 4, 6.¹¹⁵

115| Jn 4,42; 6,1.

C.

Matth. 11.¹¹⁶

116| Mt 11,2–5.

- od hudih duhov inu on ie nim dosti slepcom bil daroval ta pogled. ^[22]Inu Jezus odgovori inu pravi k nim: »Puidite tiakai inu pove-
 117|Iz 35,5–6. Esa. 35. ¹¹⁷ite spet Ioannesu tu, kar ste vidili inu sliša-
 li, de ty slepci vidio, ty bromi hodio, ty go-
 118|Iz 61,1. Esa. 61. ¹¹⁸bovci bodo očisčeni, ty glusči slišio, ty mertvi
 gori vstaieio, tim božim se ta evangelium
 pridiguie ^[23]inu izveličan ie ta, kateri se ne
 119|Mt 11,7–14. Matth. 11. ¹¹⁹žblazne nad meno.« ^[24]Inu kadar ty Ioanne-
 sovi sli odydo, začne Jezus govoriti h tim
 ludem od Iohanesa: »Kaj ste vi vunkai ho-
 dili v to puščavo gledati? En terst, kir se od
 tiga veitra gible? ^[25]Oli kai ste vi vunkai ho-
 dili gledati? Eniga človeika v mehkim
 gvanti obličniga? Pole, ty, kir se v žlahtni
 gvant oblačuio, inu, kir v luštih lebaio, ty so
 v tih kralevih dvoreih. ^[26]Oli kai ste vi šli
 vunkai gledati? Eniga preroka? Ia, iest vom
 poveim, inu več koker eniga preroka. ^[27]On ie
 120|Mal 3,1. Mr 1,2. Mal. 3. Marc. 1. ¹²⁰le-ta, od kateriga ie pissanu: Pole, iest po-
 šlem muiga angela pred tuiem obličiem, ka-
 teri bode perpravil ta pot pred tebo. ^[28]Iest
 vom gvišnu poveim, de vmei teimi, kir so od
 tih žen rojeni, vegšiga preroka obeniga nei,
 koker ie Ioannes

Kerstnik.

Kerstnik. Ampag kateri ie ta mansi v tim Božym kralévstvi, ta ie vegši koker on.«

^[29]Inu vsi ludie, kir so slišali, inu ty colnary, kir so bili od tiga Ioannesoviga kersta kersčeni, so Bogu prov dali. ^[30]Ampag farizeji inu doktary teh pravd, kir so bili od nega kersčeni, ty so sami sebi župer ta Božy svit graiali. Inu ta Gospud ie dial: ^[31]»Komu te-dai iest hočo te ludi le-te žlahte perglihati? Inu komu so oni glih? ^[32]Oni so glih tim otrokom, kir na placi side inu pruti vmei sebo vpyo inu govore: 'Mi smo vom piskali inu vi neste plessali. Mi smo vom klagovali inu vi se neste plakali.' ^[33]Zakai Ioannes Kerstnik ie prišal, ta nei kruha ieidel inu nei vina pyl inu vi pravite: 'On ima tiga hudiča.' ^[34]Ta Syn tiga človeika ie prišal, ta iei inu pye inu pravite: 'Pole, le-ta človik ie en požreih inu en pyanec, en periatel tih colnariév inu grešnikov.' ^[35]Inu ta modrost ie prov sturiena od vseih suih otruk.«

^[36]Inu eden tih farizeiov ie nega prossil, de bi ž nim ieidel. Inu on gre notar v to hišo tiga farizeia inu sede h ti mixi. ^[37]Inu pole, ena žena v tim meistu, katera ie bila ena

R. grešni-

D.

Matth. 11.¹²¹

121| Mt 11,16–19.

Matth. 3.¹²²

122| Mt 3,4.

E.

Matth. 26.
Marc. 16.
Ioh. 12.¹²³123| Mt 26,7.
Mr 16,1.
Jn 12,3.

124| Lk 15,1–2.

Luc. 15.¹²⁴

grešnica, kadar ona zve, de ie on v ti hiši tiga farizeia per mizi sidel, ta pernesse en glaž žalbe. ^[38]Inu stopi od zada k nega nogom inu se plače inu začne ž ne selzami močiti nega noge inu s teimi lassmi nee glave brisati inu ie pusčovala nega noge inu ie s to žalbo žalbala. ^[39]Ta farizeius pag, kateri ie bil nega povabil, kadar on tu zagleda, pravi on sam v sebi: »Taku rekoč, de bi le-ta en prerok bil, taku bi on veidil, du inu kakova ie le-ta žena, kir se nega dotiče, zakai ona ie ena grešnica.« ^[40]Fezus odgovori inu pravi k nemu: »Simon, iest imam tebi nekai poveidati.« On pag pravi: »Moister, povei.« ^[41]»Ie bil en človik, kir ie denarie possoioval, ta isti ie imel dva dolžnika, ta eden ie bil dolžan pet stu denariev, ta drugi petdeset. ^[42]Kadar ona dva pag nesta imeila s čim plačati, ie on nima obeima šenkal. Povei tedai, kateri iz le-teyu bode nega več lubil?« ^[43]Simon odgovori inu pravi: »Iest štimam, de ta, katerimu ie on nerveč šenkal.« On pag pravi k nemu: »Ti si prov sodil.« ^[44]Inu on se oberne h ti ženi inu pravi h timu Simonu: »Vidiš

ti le-to

ti le-to ženo? Iest sem prišal v tuio hišo, ti nesi dal vode k muim nogom, ampag le-ta ie muie noge selzami močila inu ie z lassmi suie glave oterla. ^[45] Ti mene nesi kušal, le-ta pag, kar sem noter prišal, nei gori nehala kušovati muie noge. ^[46] Ti nesi muie glave s teim olem ožalbal, le-ta pag ie s to žalbo žalbala muie noge. ^[47] Obtu iest tebi poveim, ni so nee greihi odpusčeni, katerih ie veliku, zakai ona ie veliku lubila inu komu se malo odpusti, ta malu lubi. « ^[48] Inu on pravi k ni: » Tebi so tui grehi odpusčeni. « ^[49] Ti pag, kir so vkupe sideli per mizi, začno govoriti vmei sebo: » Du ie le-ta, kir tudi te greihe odpusče? « ^[50] Inu on pravi h ti ženi: » Tuia vera ie tebe ohranila, puidi z myrom. «

TA VIII. CAP.

A. Kristus z jogri v dosti meistih pridiguie. Ene verne bogate žene nemu ž njih blagum služio inu strego. B. Pergliha od tiga četveriga seimena, s to vuči, čiga ie dolg, de malu ludi po pridigi deio. C. Pergliha od luči, vse riči se zveido. D. Du so pravi strici Kristusevi. E. Kristus utolaži to fortune na yezeru.

R 2 F. Ozdravi

F. Ozdravi eniga, kir ie imel eno legiono, tu ie šest taužent zludiev, v sebi, pošle te zludie v svine, te se potope. G. Gre ozdravlata eniga šulmoštra sčer, na potu ozdravi eno ženo od nee težke dolge bolezni, obudi od smerti Iairosovo sčer.

- A. **I**Nu pergudilu se ie potehmal, de ie on hodil skuzi vsa meista inu terge inu ie pridigoval tar oznanoval ta evangelium od kralovstva Božyga inu ty dvanaist ž nim ^[2]inu nekatere žene tudi, kir so bile ozdravlene od tih hudih duhov inu od nih bolezni. Vmei teimi ie bila Maria, kir se imenuie Magdalena, od katere ie sedem zludiev vunkai bilu šlu, ^[3]inu Ioanna, tiga Cusa, Erodežoviga flegarie žena, inu Suzana inu druge mnogotere, te so nemu stregle od nih imeila.
- B. ^[4]Kadar ie pag veliku ludi bilu vkupe prišlu inu iz sledniga meista so k nemu hiteili, ie govuril skuzi le-to pergliho: ^[5]»En seivec gre vunkai seiati suie seime inu v tim, kadar on sieie, ie nekateru palu poleg tiga potu inu ie bilu zateptanu inu te ptice tih nebes so tu istu pozobale. ^[6]Inu nekateru ie palu na pečovie inu kadar ie gori izzašlu, ie vsehnilu, zakai
- 125| Lk 23,49. Luc. 23.¹²⁵
- 126| Lk 24,10. Luc. 24.¹²⁶
- 127| Mt 13,10–17. Mr 4,1–9. Matth. 13. Marc. 4.¹²⁷

zakai onu nei imeilu mokrute. ^[7]Inu nekateru ie palu vmei tu terne inu tu terne ie ž nim red gori žraslu inu ie tu istu žadušilu. ^[8]Inu nekateru ie palu na dobro zemlo inu ie žraslu inu pernesslu sad samo stokrat.« Kadar ie on tu govuril, ie vpyl: »Kateri ima vušesa h poslušanu, ta poslušai.« ^[9]Nega jogri pag so nega vprašali inu diali, kai bi leta pergliha bila. ^[10]On pag pravi: »Vom ie danu veiditi te skrivnusti tiga Božyga kralelstva, tim drugim pag skuži perglihe, de videioč ne vidio inu poslušaioč ne zastopio. ^[11]Ta pergliha ie pag le-tu: Tu seime ie ta beseda Božya. ^[12]Kateri so pag poleg tiga potu, so le-ty, kir poslušai, potle pride ta hudič inu vzame to besedo od nih serca, de ne veruio inu ne bodo ohraneni. ^[13]Kir so pag na tim pečoviei, so le-ty, kadar so oni slišali, vzameio gori to besedo ž vesseliem inu ty isti ne imai korena, oni veruio le do eniga časa inu v tim času te izkušnave odstpio. ^[14]Kateru ie pag vmei tu terne palu so le-ty, kir so poslušali inu gredo kiakai, oli od skerbi inu blaga inu luštou tiga žīvota bode žadušenu inu obeniga sadu ne pernesse.

R 3 Kateru

Matth. 13.
Marc. 4.¹²⁸

128| Mt 13,10.
Mr 4,10.

Esa. 6.¹²⁹

129| Iz 6,9–10.

^[15] *Kateru pag na to dobro zemlo, so le-ty, kir to besedo poslušaišo z anem pravim dobrim sercem, to obderže inu ta sad pernesso z volnim terplenem.*

C. ^[16] *Nisče ne vužge ene lesčerbe, de bi on to z ano possodo zakril oli postavil pod eno postelo, temuč, de on postavi na en svečnik, de ty, kir noter gredo, to luč vidio. ^[17] Zakai nister nei zataieniga, de bi očitu ne ratalu inu nister nei skrivniga, de bi se ne zveidilu inu na dan ne prišlu. ^[18] Gladaite tedai, koku vi poslušate. Zakai, kateri ima, timu bode danu, kateri pag neima, od tiga bode tudi tu vzetu, kar on meni, de ima.«*

D. ^[19] *Prideio pag tedai k nemu nega mati inu bratie inu neso mogli pred nega priti pred ludmi. ^[20] Inu nemu ie bilu danu na ve-ist inu poveidanu: »Tua mati inu tuy brati izvuna stoye inu hote tebe viditi.« ^[21] On pag odgovori inu pravi k nim: »Muia mati inu muy brati so le-ty, kir Božyo besedo poslušaišo inu po tei isti deio.«*

E. ^[22] *Pergudilu se ie pag na eden dan, de on stopi v en čoln inu nega jogri inu on pravi*

130| Mt 5,14–16.
Mr 4,21–25.
Lk 11,33.
Mt 10,26.
Mr 4,22.

Matth. 5.
Marc. 4.
Luc. 11.
Matth. 10.
Marc. 4.¹³⁰

131| Mt 13,12;
25,29.
Mr 4,25.
Lk 19,26.

Matth. 13, 25.
Marc. 4.¹³¹
Luc. 19.

132| Mt 12,46–50.
Mr 3,31–35.

Matth. 12.
Marc. 3.¹³²

vi k nim: »Prepelaimo se na vuno stran tiga jezera.« Inu oni odpahno od kraie. ^[23]Inu v tim, kadar se vozio, ie on zaspal inu en vihar pride na tu jezeru inu ty valuvi so nee zalivali inu potopavali. ^[24]Tedai oni stopio k nemu inu ga gori obude tar pravio: »Moister, moister, mi konec iemlemo.« Inu on se obudi, posvari ta veiter inu te vodene valluve inu nehaio inu ie ena tihota postala. ^[25]On pag pravi k nim: »Kei ie ta vaša vera?« Oni so se pag bali inu čudili, tar diali vmei sebo: »Du ie kuli le-ta? Zakai, on zapoveida tim veitrom inu tei vodi inu nega slušαιο.« ^[26]Inu oni se perpelaio h ti Gaderski deželi, kir pruti Galilei leži.

^[27]Inu kadar on stopi iz tiga čolna na suhu, perteče pruti nemu en mož iz tiga meista, kateri ie imel te zľadie mnog čas inu se nei oblačil z obenim gvantom inu nei v obeni hiši prebival, temuč v grobeih. ^[28]Ta isti, kadar zagleda Jezusa, zevpye inu pade doli pred nega inu glasnu govori: »Kai iest imam s tebo, o, Jezus, ti Syn tiga Nervišiga Boga? Iest tebe prossim, ne martrai

R 4 mene.«

Matth. 8.
Marc. 4.¹³³

133| Mt 8,23–27.
Mr 4,35–41.

Matth. 8.
Marc. 5.¹³⁴

134| Mt 8,28–34.
Mr 5,1–20.

F.

mene.« ^[29] Zakai Jezus ie zapovedal timu nečistimu duhu, de bi šal vunkai od tiga človeika. Zakai on ie nega v dolgim času inu čestu trapil inu kadar so ga s ketinami zvezali inu v te pote zaklenili, taku ie vse zveze rextergal inu ta hudič ga ie poial po pusčavah. ^[30] Inu Jezus nega vpraša inu pravi: »Koku ie tebi ime?« On pravi: »Camp.« Zakai veliku hudičev ie bilu vain slu ^[31] inu so nega prossili, de bi nim ne zapovedal v ta prepod puiti. ^[32] U/n/dukai pag ie bilu enu veliku kardelu svin na paši na enim hribu. Inu oni nega prossio, de bi nim dopustil v te iste puiti, inu on ie nim dopustil. ^[33] Tedai gredo ty zľudievi iz tiga človeika inu gredo v te svine inu tu kardelu se naglu vždigne inu derči v tu jezzeru inu se potopi. ^[34] Natu ty, kir so pasli, kadar so vidili tu, kar se ie godilu, bežže proč inu poveido v tim meistu inu v tih vasseh. ^[35] Inu oni gredo vunkai gledati tu, kar se ie bilu sturilu, inu prido k Jezusu inu naideio tiga človeika, od kateriga so bili ty hudiči vunkai sli, sidečiga per Jezusovih nogah, obličniga inu per dobri pameti inu se prestrašio. Inu ty, kir so vidili, nim

tudi

135| Mt 8,30–32.
Mr 5,9.

Matth. 8.
Marc. 5. ¹³⁵

tudi oznanuio, koku ie ta, kir ie Zludiem bil obdan, zdrav postal. ^[37]Inu vsa množica tih ludi, kir so v tih bližnih Gadarenskih deželah bili, so nega prossili, de bi proč vlekali od nih, zakai nee ie bil en velik strah obsel. Inu on stopi v ta čoln inu se spet verne nazai. ^[38]Inu ta mož, od kateriga so bili ty Hudiči vunkai šli, ie nega prossil, de bi on per nim mogel biti. Ampag Jezus pošle nega od sebe inu pravi: ^[39]»Puidi spet na tui dum inu povei, kai ie tebi Bug sturil.« Inu on gre kiai inu pridiguie po vsim meistu tu, kar ie nemu Jezus sturil.

Marc. 5.¹³⁶

136| Mr 5,15–17.

^[40]Pergudilu se ie pag, kadar ie Jezus spet nazai prišal, vzameio nega gori ti ludie, zakai vsi so nega čakali. ^[41]Inu pole, pride en mož, timu ie bilu ime Iairus, ta ie bil te šule tih visših eden, inu pade doli pred Jezusove noge inu ga prossi, de bi noter šal v nega hišo. ^[42]Zakai on ie imel eno dino sčer, staro okuli dvanaist leit, ta ie na smerti ležala. Inu v tim, kadar on gre, so ga ty ludie stiskali. ^[43]Inu ena žena, katera ie imeila to tekočo kervavo boleixan dvanaist leit inu ie bila vus nee užitag špendala s teimi

G.

Matth. 9.
Marc. 5.¹³⁷

137| Mt 9,18–26.
Mr 5,21–43.

Matth. 9.
Marc. 5.¹³⁸

138| Mt 9,20.
Mr 5,25.26.

R 5 arcati

arcati inu od nikogar nei mogla biti ozdravlena. ^[44] Ta ista stopi od žada inu se dotagne tiga kraie nega gvanta inu ždaici prestane nee kervavi tuk. ^[45] Inu Jezus pravi: »Du ie ta, kir se ie mene dotagnil?« Kadar so pag vsi tayli, pravi Petrus inu ty, kir so ž nim bili: »Moister, ty ludie tebe stiskajo inu tlačio inu ty praviš: 'Du se ie mene dotagnil?'« ^[46] Jezus pravi: »Mene se ie negdu dotagnil, zakai iest sem počutil, de ie ena muč šla od mene.« ^[47] Ta žena pag, kadar vidi, de nei moglu žamolčanu biti, pride trepečeioč inu pade doli pred nega inu ie poveidala pred vsemi ludmi za čes volo ie nega dotagnila inu koku ie ždaici zdrava postala. ^[48] On pag k ni pravi: »Sči, bodi dobriga serca, tuia vera ie tebe zdravo sturila, puidi ž myrom.« ^[49] V tim, kadar on še govori, pride eden iz te hiše tiga visšiga te šule inu pravi k nemu: »Tuia sči ie mertva, ne muiai tiga moistra.« ^[50] Jezus pag, kadar on tu zasliši, odgovori nemu inu pravi: »Ne bui se, le verui, taku bode zdrava.« ^[51] Inu kadar on pride v to hišo, nei pustil sebo nikoger noter puti, samuč tiga Petra inu Iacoba inu Ioannesa inu tiga oče-

ta inu

139| Mt 9,22.
Mr 5,34.

Matth. 9.
Marc. 5.¹³⁹

ta inu to mater te deklice. ^[52] Oni so se pag vsi plakali inu so no klagovali. On pag pravi: »Ne plačite se, ona nei umerla, temuč spy.« ^[53] Inu oni so se nemu špotali, so dobru veidili, de ie umerla bila. ^[54] On pag nee vse vunkai izžene inu prime no za roko, zevpye inu pravi: »Deklica, vstani gori.« ^[55] Inu nee duh se poverne inu zdaici gori vstane inu on nim zapovei, de se ni ieisti da. ^[56] Inu nee stariši se sylnu prestrašio. On pag nim zapovei, de nikomer ne poveido, kar ie bilu sturienu.

TA IX. CAP.

A. Pošle jogre pridigati z oblastjo čez hudiče inu beteže. B. Erodež inu drugi mnogoteru govore od Kristusa. C. Spiža s peteimi kruhi, z dveima rybama pet tisuč mož. D. Ty jogri spoznaio prov Kristusa. E. Kateri hoče v nebu priti, mora ta evangeli spoznati, terpeti inu umreiti. F. Kristus se premini, izkaže to suo glorio, to nebesko čast inu svitlobo. G. Eniga togatnika reiši od Hudiča. H. Prerokuie tim suim suo martro, svari tu prevzetie inu to offert. I. Samaritary neso hoteli Kristusa erpergovati, zatu sta hotela dva jogra nee požgati. K. Odpovei enimu hoditi za sebo, drugima dveima vely, de bi šla za nim.

Inu

- A. **I***nu Jezus pokliče vkupe te dvanaist inu nim da muč inu oblast čez vse žludie inu de mogo sledno boleixan ozdraviti. ^[2]Inu pošle nee pridigati tu kralevstvu Božye inu de ozdravio te bolnike ^[3]inu pravi k nim: »Ne iemlite ništer sebo na ta pot, ne palice, ne taske, ne kruha, ne denariev inu dvei sukni tudi ne imeite. ^[4]Inu v kakersno hišo vi noter greste, undukai ostanite inu od vunod vunkai puidite. ^[5]Inu kateri kuli vas gori ne vzamo, gredoč vunkai iz tiga istiga meista, iztressite tudi ta prah iz vaših nug k ani priči župer nee.« ^[6]Inu oni gredo vunkai, hodie okuli po tih terjih, pridiguio ta evangelium inu ozdravleio pavsod.*
- B. ^[7]*Inu le-tu vse, kar se ie od nega godilu, pride pred tiga Erodeža tetrarha inu ie cbi-
vlal, žakai onu ie bilu od enih govorienu: »Ioannes ie od smerti vstal«, ^[8]od enih pag, de se ie Elias perkazal, od drugih pag, de iz tih starih eden ie gori vstal. ^[9]Inu Erodež ie dial: »Timu Ioannesu sem iest glavo usekal, du ie pag le-ta, od kateriga iest take riči slišim?« Inu ie iskal nega viditi. ^[10]Inu ty jogri prido spet nazai, poveido nemu vse riči,*
- 140| Mt 10,1.
Mr 3,13–15.
Lk 6,13.14. Matth. 10.
Marc. 3.
Luc. 6.¹⁴⁰
- 141| Mt 10,9–14.
Mr 6,8–11.
Apd 13. Matth. 10.
Marc. 6.
Act. 13.¹⁴¹
- 142| Mt 14,1–12.
Mr 6,14–29.
Lk 3,19.20. Matth. 14.
Marc. 6.
Luc. 3.¹⁴²
- 143| Mt 14,8–10.
Mr 6,24–28.
Jn 6. Matth. 14.
Marc. 6.
Ioh. 6.¹⁴³

riči, kar so sturili, inu on vzame nee sebo inu se vgone suseb na eno pusto stran tiga mesta, kateru se imenuie Betsaida. ^[11] Kadar tu ludie zveido, gredo za nim inu on nee gori vzame inu pravi nim od tiga Božyga kralvstva inu ie te, kir so tiga zdravie potrebovali, ozdravil.

^[12] Inu ta dan se ie začenal nagibovati, perstopio tedai k nemu ty dvanaist inu pravio k nemu: »Pusti te ludi od sebe, nai gredo okuli po tih bližnih terjih inu vasseh, de sebi erperge inu špižo naideio, zakai mi smo tukai v eni pustobi.« ^[13] On pag reče k nim: »Daite vi nim ieisti.« Oni pag pravio: »Mi več ne imamo koker pet kruhov inu dvei rybi, temuč aku mi gremo inu kupimo ieisti za le-te vse ludi.« ^[14] (Zakai nih ie bilu okuli pet tissuč mož.) On pag pravi k suim jogrom : »Sturite de sedeio vsaki mizi po petdesset.« ^[15] Inu oni deio taku inu sture, de vsi sedeio. ^[16] Tedai on vzame te pet krube inu ty dvei rybi inu vždigne te oči v nebu, te žegna inu rezłomi inu da tim jogrom, de tim ludem naprei polože. ^[17] Inu oni so ieili inu so vsi siti bili. Inu ie bilu gori vždignenu, kar ie nim bilu čez ostalu od kossov, dvanaist korb. Inu

C.

Matth. 14.
Marc. 6.
Ioh. 6.¹⁴⁴

144| Mt 14,13–21.
Mr 6,30–44.
Jn 6,1–14.

- D. ^[18]*Inu pergudilu se ie, kadar ie sam bil inu molil inu nega jogri so tudi per nim bili, ie nee vprašal, rekoč: »Du, pravio ty ludie, de sem iest?«* ^[19]*Oni odgovore inu pravio: »Eni govore, de si Ioannes Kerstnik, eni pag, ti si Elias, eni pag, de ie eden iz tih starih prerokov gori vstal.«* ^[20]*On pag pravi k nim: »Vi pag, du, pravite, de sem iest?«* ^[21]*Odgovori Simon Petrus tar pravi: »Ti si ta Kristus Božy.«* ^[22]*Inu on nim popriti inu zapovei, de tiga nikomer ne poveido, rekoč: »Ta Syn tiga človeika mora še veliku terpeiti inu bode zaveržen od tih starišev inu od tih visših fariev inu od tih pissariev inu on bode umorien inu gori vstane na trety dan.«*
- E. ^[23]*Tedai on pravi k nim vseim: »Aku du hoče puiti za mene, ta odpovi sam sebi inu nossi sui kryž vsag dan inu hodi za meuo.¹⁴⁷* ^[24]*Zakai, kateri hoče suo dušo ohraniti, ta bode no zgubil, kateri pag suo dušo zgubi za muio volo, ta isti no bode ohranil.* ^[25]*Kakov tedai prid ima en človik, aku on vus sveit dobi inu sam sebe zgubi? Oli sam sebi sturi kako škodo?* ^[26]*Zakai, kateri se mene inu muih bessed sramuie, tiga se bode ta Syn tiga človeika tudi sramoval kadar on pride v ti sui*
- 145| Mt 16,13–19.
Mr 8,27–29. Matth. 16.
Marc. 8.¹⁴⁵
- 146| Jn 6,67.69. Ioh. 6.¹⁴⁶
- 147| Meno. Marc. 9.
- 148| Mr 9,24.
Lk 17,33. Luc. 17.¹⁴⁸

maiesteti inu nega Očeta inu tih svetih angelov. ^[27]Inu iest vom za risnico poveim, de so eni, kir tukai stoie, ty isti ne bodo te smerti pokussili, dotle ne vidio tiga Božyga kralovstva.«

Matth. 16.
Marc. 8.¹⁴⁹

149| Mt 16,28.
Mr 9,1.

^[28]Pergudilu se ie pag po le-tih besedah okuli ossem dni, de on vzame sebo Petra inu Ioannesa inu Iakopa inu gre na eno goro moliti. ^[29]Inu kadar ie on molil, postane ta štalt nega obraza drigači inu nega gvant beil inu blesčoč. ^[30]Inu pole, dva moža govorita ž nim, katera sta bila Moizes inu Elias, ^[31]ta sta se bila v ti svitlobi perkazala inu sta govurila od nega izidena, kateru ie on imel dopolniti v ti Ieruzalemu. ^[32]Petrus pag inu ty, kir so ž nim bili, so dremali. Kadar so se pag obudili, so vidili nega maiesteto inu dva moža, katera sta per ni stala. ^[33]Inu pergudilu se ie, kadar sta proč šla od nega, pravi Petrus k Jezusu: »Moister, le-tukai ie nom dobru biti, nai sturimo try šotore, tebi eden, Moizesu ede[n] inu Eliasu eden.« Nei veidel kai si ie govuril. ^[34]Inu kadar ie on le-tu govuril, pride en oblak inu nee obsenčue, kadar pag oni gredo noter v ta oblak, se prestrašio ^[35]inu iz tiga oblaka pride ena štima, ta pravi: »Le-ta ie mui lubi Syn,

F.

Matth. 17.
Marc. 9.
2. Pet. 1.¹⁵⁰

150| Mt 17,1–8.
Mr 9,2–8.
2 Pt 1,16.

Matth. 17.
Marc. 9.¹⁵¹

151| Mt 17,4.
Mr 9,5.

le-tiga vi poslušajte.« ^[36]*Inu v tim, kadar se ie ta štyma sturila, se ie Jezus sam nešil. Inu oni so zamelčali inu neso v tih istih dneh, kar so vidili, nikomer ništer povedali.*

G. ^[37]*Pergudilu se ie pag zdaici na drugi dan, kadar oni doli gredo iz te gore, prideio pruti nemu veliku ludi.* ^[38]*Inu pole, en mož iz tih ludi ta vpye inu pravi: »Moister, iest tebe prossim, pogledai na muiga synu, zakai on ie mui dini syn!* ^[39]*Inu pole, nega ta duh popada inu zdaici vpye inu ga narazen dere, de se peini inu kadar ga rezdere, taku kumai pride od nega.* ^[40]*Inu iest sem tuie jogre prossil, de bi ga izsegnali, inu neso mogli.*« ^[41]*Jezus pag odgovori inu pravi: »O, ti neverna inu izpačena žlahta, koku dolgu bom per vas inu vas bom terpil? Perpelai semkai tuiga synu.*« ^[42]*Inu kadar on semkai gre, ga lama ta Zludi inu tarre. Jezus pag popriti timu nečistimu duhu inu sturi tiga hlapčiča zdraviga inu ga da xupet suimu očetu.* ^[43]*Na le-tim Božym velikim dellu so se vsi strahom začudili.*

H. *Kadar se pag oni čez le-tu vse, kar ie on delal, začudio, pravi k suim jogrom:* ^[44]*»Postavite*

152| Mt 17,14–18.
Mr 9,14–27.

Matth. 17.
Marc. 8.¹⁵²

153| Mr 1,27.
Lk 4,36.

Marc. 1.
Luc. 4.¹⁵³

stavite vi le-te besede v te vaše vušessa, onu bode, de ta Syn tiga človeika bode izdan v te človeiske roke.« ^[45]Ampag oni neso to besedo rezomeili inu ie bila skrivena pred nimi, de te neso zastopili. Inu oni so se bali nega vprašati za to isto besedo. ^[46]Ena missal ie bila tudi vmei nee prišla, kateri bi vmei nimi ner ta vegši bil. ^[47]Fežus pag, kadar vidi nih serca missal, prime enu deite inu ie postavi poleg sebe ^[48]inu pravi k nim: »Kateri kuli vzame gori le-tu deite v muim imeni, ta mene gori vzame. Inu kateri mene gori vzame, ta vzame gori tiga, kir ie mene poslal. Inu kateri ie vmei vami vseimi ner ta mansi, ta bode ner ta vegši.« ^[49]Natu Ioannes odgovori inu pravi: »Moister, mi smo vidili eniga, ta ie te hudiče vunkai gonil v tuim imeni, inu mi smo nemu branili, zakai on ne hodi z nami za tebo.« ^[50]Inu Fežus pravi k nemu: »Ne branite nemu, zakai kateri nei zuper nas, ta ie z nami.«

^[51]Pergudilu se ie pag, kadar so bili ty dnevi dopolneni, de bi on imel od sod vzet biti, oberne sui obraz na hoiene pruti Ieruzalemu. ^[52]Inu on pošle pred sebo sle inu ty gredo kia-

Matth. 16, 20.
Marc. 8, 9.
Luc. 2, 18.¹⁵⁴

154 | Mt 16,21; 20,18–19.
Mar 8,31; 9,31.
Lk 2,34–35; 18,32.

Matth. 18.
Marc. 9.
Luc. 22.¹⁵⁵

155 | Mt 18,1–5.
Mr 9,33–37.
Lk 22,24.

Matth. 10.
Marc. 9.
Luc. 10.
Ioh. 13.¹⁵⁶

156 | Mt 10,40.
Mr 9,41.
Lk 10,16.
Jn 13,20.

Matth. 20.
Marc. 9, 10.
Luc. 22.¹⁵⁷

157 | Mt 20,26–27.
Mr 9,35; 10,43–44.
Lk 22,26.

I.

S kai

- 158| Apd 8,25. Act. 8.¹⁵⁸ *kai inu pridó noter v en samaritanski terg, de bi nemu te erperge perpravili.* ^[53] *Inu oni nega neso gori vzeli, zakai nega obličie ie kazalu, de on gre v Ieruzalem.* ^[54] *Kadar sta pag tu nega jogra Iacobus inu Ioannes vidi-la, pravita: »Gospud, hočeš li, de mi rečemo, de ta ogen pade doli iz nebes inu de nee konča, koker ie Elias bil sturil?«* ^[55] *Fežus pag se ozre inu nyu svari, rekoč: »Vi ne veiste, od kateriga duha ste vi. Zakai ta Syn tiga človeika nei prišal tih ludi duše pogubiti, temuč ohraniti.«* ^[56] *Inu oni gredo v en drugi terg.*
- 159| 2 Kr 1,10.12. 4. Reg. I.¹⁵⁹ *K.* ^[57] *Pergudilu se ie pag, kadar so šli po tim potu, pravi eden k nemu: »Iest hočo hoditi za tebo, kamer ti puiđeš.«* ^[58] *Inu Fežus pravi k nemu: »Te lissice imaió iame inu te ptice tih nebes imaió gneižda, ampag ta Syn tiga človeika ne ima, kam bi suio glavo naslunil.«* ^[59] *Inu reče k animu drugimu: »Hodi za meno.«* *On pag pravi: »Gospud, dopusti meni, de iest poprei grem inu pokopam muiga očeta.«* ^[60] *Fežus pag pravi k nemu: »Pusti tim mertvim nih mertve pokopati, ti pag puidi kiakai inu oznanui tu kralévstvu Božye.«*
- 160| Mt 8,20. Matth. 8.¹⁶⁰ *Inu en drugi*
- 161| Mt 8,22. Matth. 8.¹⁶¹
- 162| 3 Mz 21,1–3. Levit. 21.¹⁶²

en drugi tudi pravi: »Gospud, iest hočo hoditi za tebo, oli dopusti meni poprei, de slovu vžamem od tih, kir so v mui hiši.« ^[62]
Ježus pravi k nemu: »Kateri suio roko h timu drivessu položi inu gleda nazai, ta isti nei pernareden h timu kralevstvu Božymu.«

3. Reg. 19.¹⁶³

163| 1 Kr 19,19–21.

2. Pet. 2.¹⁶⁴

164| 2 Pt 2.

TAX. CAP.

A. Pošle vunkai pridigati druge sedemdeset mlaiše, nim povei, kai diati inu koku se deržati imaio. B. Prity tim nevernim, nepokurnim meistom. Ty 70 spet prido k nemu, hvali Boga, kir ie te nebeske riči od človeiskiga odrešitva tim preprostim pustil veiditi. C. Veliko srečo imaio, kir Kristusa prov vidio tar poslušaio. Koku se pride v ta večni leben. Naš bližni ie vsaki, kir naše pomuči potrubuie. D. Maria, Marta, dvei sestri gostuio Kristusa na duie, ena s to ieidio, ta druga s poslušanem.

ZA le-teim ta Gospud odloči tudi druge sedemdeset inu nee pošle po dva pred sebo po vseih meistih inu kraih, kamer ie on imel priti. ^[2]Inu ie k nim dial: »Ta žetov ie velika, ampag tih delovcev ie malu, prossite tedai tiga Gospudi te žetve, de ižrine te delovce v to suio žetov. ^[3]Puidite, pole, iest vas

A.

Matth. 9.¹⁶⁵

165| Mt 9,37–38.

Matth. 10.¹⁶⁶

166| Mt 10,16.

S 2 pošl-

167| Mt 10,7–16.
Mr 6,7–11.
Lk 9,3–5.
2 Kr 4,29.

Matth. 10.
Marc. 6.
Luc. 9.
4. Reg. 4.¹⁶⁷

pošilem koker ta iagneta vmei te vulke. [4] Ne nossite karneria, ne taske, ne črevlev inu na tim potu nikomer dobriga ne vzdaite. [5] V kakeršno hišo vi pridete, recite na pervu: ‘Myr bodi le-ti hiši’ [6] inu aku undukai bode enu deite tiga myru, taku vas¹⁶⁸ myr bode na nim počival, aku nekar, vaš myr se spet q vom poverne. [7] V ti isti hiši pag ostanite, ieite inu pyte, kar vom bode danu od nih, zakai en delovec ie vreden suiga lona. Ne hodate od ene hiše do druge [8] inu v kakršne meistu vi pride/te/ inu vas gori vzameio, tukai vi ieite, kar se vom naprei položi, [9] inu bolnike, kir so v nim, te ozdravite inu recite k nim: ‘Tu kralovstvu Božye se ie q vom perbližalu.’ [10] V kakeršne meistu vi pag pridete inu vas gori ne vzameio, tukai puidite vunkai na ta plac inu recite: [11] ‘Mi tudi ta prah vašiga meista, kir se ie nas deržal, iztressemo na vas, oli vi vsai imate veiditi, de ie tu Božye kralovstvu q vom bliži prislu.’ [12] Iest vom poveim, de tei Sodomi na vunim dnevi lažei se bode godilu, koker timu isstimu meistu.«

168| Vaš.

169| Mt 10,7.14.
Mr 6,11.
Lk 9,2–5.
Apd 13,51; 18,6.

Matth. 10.
Marc. 6.
Luc. 9.
Act. 13, 18.¹⁶⁹

B. [13]» *Ve tebi Corazin, ve tebi Betsaida, zakai de bi*

de bi taka sylna della v tim Tyru inu Sidonu bila sturiena, koker so v vaiu sturiena, one bile nekadai v tih žaklih inu v pepelu si-doč pokuro diale. ^[14] Ampag ništer mane timu Tyru inu Sydonu bode lažeji na sodni dan koker vama. ^[15] Inu ti Kapernaum, kir si noter do nebes gori vzdignenu, ti bodeš doli pahneni noter do pekla. ^[16] Dur vas poslušā, ta mene poslušā, kateri pag vas zamečūie, ta mene zamečūie, kateri pag mene zaverže, ta ie tiga zavergal, kir ie mene poslal. « ^[17] Inu ty sedemdeset ¹⁷² se spet poverno z vesseliem inu pravio: »Gospud, nom so tudi ty žludievi pokorni v tuim imeni.« ^[18] On pag pravi k nim: »Iest sem vidil tiga Hudiča doli padaioč od neba koker en blisk. ^[19] Pole, iest vom dam to oblast teptati te kače inu te škorpione inu čez vso muč tiga sovražnika inu vom ne bode ništer skodilu, ^[20] oli vsai zatu se vi ne vesselite, de so vom ty duhovi pokorni. Temuč veliku več se vi vesselite, de so vaša imena v nebessih zapissana.« ^[21] V ti isti vuri se ie Jezus vesselil v tim duhu inu ie dial: »Iest tebe zahvalim Oča inu Gospud tih nebes inu te zemle, de si ti le-te

Matth. 11.¹⁷⁰

170| Mt 11,21.

Matth. /10./
Ioh. 13.
Marc. 9.¹⁷¹171| Mt 10,40.
Jn 13,20.
Mr 9,37.172| Glej SSP:
dvainsedemdeseteri.Esa. 14.
Apoc. 12.
Marc. 6.
Act. 18.¹⁷³173| Iz 14,13–15.
Raz 12,9.
Mr 6,7.
Apd 18.Psal. 4.
Apoc. 17.
Matth. 11.¹⁷⁴174| Ps 4.
Raz 17,8.
Mt 11,25.

S 3 riči

- riči skril tim modrim inu razumnim inu si te tim maihinim rezodil. Ia, Oča, zakai taku ie bilu tuie dobru dopadene. ^[22]Meni so vse riči dane od muiga Očeta. Inu nisče ne vei, du ie ta Syn, samuč ta Oča, inu du ie ta Oča, samuč ta Syn inu katerimu ta Syn bode hotel rezodeiti.«
- 175| Mt 28,18. Jn 13,3. Mt 11,27. Jn 7,16; 8,16; 10,18.25. Matth. 28. Iohan. 13. Matth. 11. Iohan. 7, 8, 10.¹⁷⁵
- 176| Inu. C. ^[23]Inu Jezus se oberne k suim jogrom iuu¹⁷⁶ pravi k nim na samim: »Izveličane so te oči, kir tu vidio, kateru vi vidite. ^[24]Zakai iest vom poveim, de dosti prerokov inu kraleov so hoteli tu viditi, kateru vi vidite, inu neso vidili inu tu slišali, kateru vi slišite, inu neso slišali.« ^[25]Inu pole, en doktor tih pravd vstane gori, ta izkušā nega inu pravi: »Moister, kai imam diati, de iest ta večni leben posedem?« ^[26]On pag pravi k nemu: »Kai ie v ti postavi pissanu? Koku ti beres?« ^[27]On odgovori inu pravi: »Lubi tuiga Gospudi Boga iz celiga tuiga serca inu iz cele tuie duše inu zo vso tuio močio inu zo vso tuio pametio inu tuiga bližniga koker sam sebe.« ^[28]On pag pravi k nemu: »Ti si prov odgurvoril, le-tu ti sturi, taku bodeš živ.« ^[29]On ie pag hotel sam sebe pravičniga sturiti, pravi k Jezusu:
- 177| Mt 13. Mt 22,35–40. Mr. 13. Matth. 22. Marc. 13.¹⁷⁷
- 178| 5 Mz 6,5. Deut. 6.¹⁷⁸
- 179| 3 Mz 19,18. Rim 13,9. Levit. 19.¹⁷⁹ Rom. 13.

k Jezusu: »Du ie tedai mui bližni?«^[30] Jezus odgovori inu pravi: »Ie bil en človik, ta ie šal doli iz Jeruzalema v to Ieriho inu se nameri, de on pride vmei te razboinike, ty so ga izslekli, byli inu ranili inu gredo proč. Nega puste ležoč pul mertviga.^[31] Pergudilu se ie pag, de en far doli gre po tei isti cesti iuu⁸⁰ kadar on nega zagleda, ie šal mumu,^[32] glih taku en levita, kadar on pride bliži tiga meista, stopi k nemu inu kadar ga ie vidil, ie šal mumu.^[33] Ampag en Samaritan, kir ie po cestah hodil, ta pride k nemu inu kadar ie on nega vidil, se ie nemu smilil.^[34] Inu perstopi k nemu, obeže nemu nega rane, noter vlye ole inu vino inu ga položi gori na suo živino inu ga pela v to oštaryo inu nega verdei.^[35] Inu potle na drugi dan, kadar proč vleče, izname dva desetaka, ta da timu ošteriu inu pravi k nemu: 'Verdei ga inu kar kuli več špendaš, tu iest hočo tebi plačati kadar spet nazai pride[m].'[†]^[36] Kateri tedai, se tebi ždi, de vmei le-teimi tryemi ie ta bližni bil timu, kir ie bil padel vmei te razboinike?«^[37] Inu on reče: »Ta, kir ie milost na nim izkazal.«

180|Inu.

S 4 Natu

Na tu Jezus pravi k nemu: »Puidi inu ty tudi taku sturi.«

D. ^[38]*Pergudilu se ie pag, kadar so oni po potu vleikli, gre on noter v en terg inu ena žena, kateri ie bilu ime Marta, ta ga vzame v suo hišo. ^[39]Inu ona ie imeila eno sestro, tei ie bilu ime Maria, ta ista sede poleg Jezusovih nug inu poslušu¹⁸² nega bessede. ^[40]Marta pag ie sylnu skerbna bila, de bi nemu prov uslužila. Ta raven obstoy inu pravi: »Gospud, ti ništer ne maraš, de muia sestra pusti mene samo služiti? Reci ni tedai, de meni pomagaj.« ^[41]Jezus¹⁸³ odgovori inu pravi k ni: »Marta, Marta, ti imaš veliko skerb inu ti se muieš z dostimi ričmi, ^[42]ampag eniga ie potreba, Maria ie izvolila ta dober deil, kateri ne bo od nee vzet.«*

181| 5 Mz 33,3.

182| Poslušaj.

Deut. 33.¹⁸¹

183| Glej SSP: Gospod.

184| Ps 26,6–7.

Psal. 26.¹⁸⁴

TA XI. CAP.

A. Kristus vuči inu opomina moliti, zakai Bug ie po naturi naklonen te prave verne prošne uslišati. B. Reši od Zludia eniga mutca, se odgovori s pripuvidi inu s perglihami pruti tim farizeiom, zludy se povračuio v človeika. Dobru ie vsem, kir Božyo bessedo ohranio.

C. Kir

C. Kir več caihnom koker Božy bessedi veruie, bo zgublen. Besseda Božya vsakimu prov sveiti, koker tu oku telessu inu ta luč v ti hiši. D. Kristus ne umye rok pred iedio, per tim rezodei inu ferdama vso hinavsčino inu golufio tih iudovskih menihov, doktoriev inu vučenikov.

PErgudilu se ie tudi, kadar ie on v ne-
kim meistu bil inu molil inu de ie bil
gori nehal, pravi eden iz žnega jogrov k ne-
mu: »Gospud, vuči nas moliti, koker ie Io-
annes tudi suie mlaiše vučil.«^[2] Inu on pravi
k nim: »Kadar vi molite, taku recite: Oča
naš, kir si v nebessih, posvičenu bodi tuie
ime. Pridi tuie kralovstvu. Izidi sse tuia
vola koker v nebi, taku tudi na zemli.^[3] Dai
nom danas naš vsagdani kruh^[4] inu nom od-
pusti naše greihe, žakai mi tudi odpuscemo
vsakimu, kir ie nom dolžan. Inu nas ne vpe-
lai v to izkušno, [samuč nas reiši od zlei-
ga.]«^[5] Inu on pravi k nim: »Kateri ie
vmei vami, kir ima eniga periatela inu bi
ob pulnoči k nemu šal inu bi k nemu rekal:
'Periatel, posodi ti meni try krube,^[6] žakai
en mui periatel ie iz te ceste k meni prišal
inu ne imam ništer, kar bi nemu naprei po-
lužil.'^[7] Inu on

A.

Matth. 6.¹⁸⁵

185| Mt 6.

Matth. 6.¹⁸⁶

186| Mt 6,9–13.

187| Trubarjev dodatek;
SSP pasaže v oklepaju ne
vsebuje.

S 5 bi iz

bi iz notra odgovoril inu rekal: 'Ne deilai ti meni nepokoia, te dauri so uže zaperte inu muy otroci so uže z meno na posteli, iest ne morem gori vstati inu tebi dati.'^[8] Iest vom poveim, aku on glih gori ne vstane inu ne da, za volo, kir ie nega periatel, taku on vsai za volo nega nesramne prošne bode gori vstal inu dal, kuliku on tih potrubuie.^[9] Natu iest tudi vom pravim: Prossite taku vom bode danu, isčite, taku vi naidete, klukaite, taku se vom odpre.^[10] Zakai vsaki, kir prossi, ta vžame, inu kir isče, ta naide, inu timu, kir kluka, bode odpertu.^[11] Kei ie vmei vami en oča? Kadar en syn nega prossi za kruh, de bi on nemu en kamen dal?^[12] Oli za eno rybo, de bi on za to rybo nemu eno kačo dal? Oli kadar prossi za enu ieice, de bi on nemu eniga šcorpiana podal?^[13] Aku tedai vi, kir ste hudi, znate dati dobre dari vašim otrokom, koku veliku več vaš Oča nebeski bode dal tiga Svetiga Duha tim, kir nega prossio.«

Pro. 8.
Matth. 7.
Iohan. 14,
15, 16.¹⁸⁸

188| Prg 8.
Mt 7,7–8.
Jn 14,13–14; 15,16; 16,23.

B.

^[14] Inu on ie izganel eniga hudiča, ta ie bil mutast, inu kadar ie on bil tiga hudiča izsegnal, ie ta mutac govuril. Inu ty ludie so se začudili.^[15] Eni pag vmei nimi so diali:

189| Mt 9,34;
12,22–30.
Mr 3,20–27.

Matth. 9, 12.
Marc. 3.¹⁸⁹

li: »On te hudiče vunkai goni skuzi Beelcebuba, tiga vissiga tih hudičev.« ^[16] Ty drugi pag so nega izkušali inu so hoteili imeiti od nega en caihen iz nebes. ^[17] On pag, kadar ie zveidil nih misli, ie k nim dial: »Enu vsaku kralevstvu, kateru ie samu zuper sebe rezdilenu, tu bode pustu inu ena hiša čez to drugo hišo pada. ^[18] Ie li tudi ta zľudi, tedai sam sebi zuper rezdilen, koku bode nega kralevstvu obstalu, kadar vi pravite, de iest skuzi tiga Beelcebuba te zľudie vunkai gonim? ^[19] Aku pag iest te zľudie skuzi Belcebuba izganem, skuzi koga tedai ty vaši otroci nee izganeio? Obtú oni bodo vaši rihtary. ^[20] Aku pag iest te zľudie s teim Božym perstom izganem, taku ie tu kralevstvu Božye gvišnu q vom prišlu. Matth. 12. ^[21] Kadar en močan orožnik suiga dvora varuie, taku ie z myrom tu, kar on ima. ^[22] Am-pag kadar pride en močneiši čez nega inu ga premore, taku on vzame nemu nega vse orožie, na kateru se ie on bil zanessil inu nega rup rezdeli okuli. ^[23] Kateri nei z meno, ta ie zuper mene, inu kateri ne pobira z meno, ta reztressuie. ^[24] Kadar ta nečisti duh vunkai gre od tiga človeika, taku on hodi skuzi

Matth. 12.

Coloss. 2.

2. Thess. 2.

Matth. 12.¹⁹⁰

190| Mt 12,28.
Kol 2,13–15.
2 Tes 2,3–12.
Mt 12,43–45.

skuzi suha meista, isče pokoia. Inu kadar ne naide, taku on pravi: 'Test hočo spet poverniti v muio hišo, iz katere sem vunkai šal.'

^[25]Inu kadar pride, taku on no naide z metlami pometeno inu vsnaženo. ^[26]Tedai on gre kiakai inu vzame sebo druge sedem zcludie, kir so gursi, koker ie on sam. Ty, kadar noter prido, prebivaio undukai inu tu pusledne tiga istiga cloveika ie huiše, koker ie tu pervu bilu. « ^[27]Inu pergudilu se ie, kadar ie on le-tu govuril, ena žena vmei ludmi vzdigne to štymo inu pravi k nemu: »Izveličanu ie tu tellu, kateru ie tebe nossilu, inu te perssi, katere si ti sessal. « ^[28]On pag pravi: »Izveličani so tudi ty, kateri poslušaiio to besse do Božyo inu to isto ohranio. «

C. ^[29]Kadar se pag ty ludie vkupe zgneto, začne on govoriti: »Le-ta žlahta ie huda, ona en caihen isče inu ni ne bode oben caihen dan, samuč ta caihen tiga Ionasa preroka. ^[30]Zakai, koker ie Ionas bil en caihen tim Niviteriem, taku ta Syn tiga cloveika bode tudi le-tei žlahti. ^[31]Kralica od puldne, ta gori vstane pred to pravdo s teimi možmi lete žlahte inu bode nee ferdamnala, zakai

191| Mr 8,12.
Jn 2,18; 3.

1 Kr 10,1–10.
2 Krn 9,1–12.
Mt 12,39–42.

Ma/r/c. 8.
Ioh. 2, 3.

3. Reg. 10.
2. Paral. 9.
Matth. 12.¹⁹¹

kai ona ie prišla od kraie tiga svita poslušati to modrost tiga Salomona. Inu pole, tukai ie več koker Salomon v le-tim meistu. ^[32]Niniviterški možie, ty bodo z le-to žlahto gori vstaieli pred to pravdo inu no bodo ferdamnala, ² zakai oni so po tei Ionasevi pridigi pokuro diali inu, pole, tukai ie več koker Ionas. ^[33]Nisče ne vužiže ene lesčerbe inu stavi na skrivnu meistu inu pod en polovnik tudi nekar, temuč na en svečnik, de ty, kir noter gredo, to luč vidio. ^[34]Ta luč tiga telessa ie tu oku, obtu, kadar tuie oku bode preprostu, taku tudi bode tuie cillu tellu svitlu. Aku pag hudu bode, taku tudi bode tuie tellu tamna. ^[35]Gledai tedai, de ta luč, kir ie v tebi, temna ne bode. ^[36]Ie li tedai tuie tellu cillu svitlu, de obeniga platu ne ima temniga, taku onu bode cillu svitlu, koker kadar tebe ta lesčerba resveiti ž ne svitlobo.»

^[37]Inu v tim, kadar ie on govuril, en farizeus ie prossil nega, de bi ž nim kossel. Inu Jezus gre noter, sede doli k mixi. ^[38]Kadar ie tu ta farizeus vidil, se ie začudil, de se on nei poprei umil pred teim kossilom. ^[39]Natu ta gos-

pud

192| Ferdamnali.

Matth. 5.
Marc. 4.
Luc. 6.¹⁹³

193| Mt 5,15.
Mr 4,21.
Lk 6,39.41–42.

Matth. 6.¹⁹⁴

194| Mt 6,22–23.

D.

Matt. 23, 16.¹⁹⁵

195| Mt 23,1–36;
16,1–12.

- 196| Tit 1,13–16.
Hab 2,5.
Iz 58,2–7.
- Tit. 1.
Abac. 2.
Esa. 58.¹⁹⁶
- 197| Mt 23, 23–33.
- Matth. 23.¹⁹⁷
- 198| Mt 13.
Mr 12,38–39.
Lk 10.
- Matth. 13.¹⁹⁷
Marc. 12.
Luc. 10.¹⁹⁸
- 199| Mt 23,27.29.
- Matth. 23.¹⁹⁹
- 200| Mt 23,29.
- Matth. 23.²⁰⁰
- puđ pravi k nemu: »Vi farizeji, vi tu vuna-
ne tih pehariev inu skled čistite, ampag tu
vaše noterne ie polnu razboya inu hudobe. [40]
Vi norci, ta, kir ie tu izvuna sturil, nei li on
tudi tu sturil kar ie iznotra? [41] Daite čez le-
tu to almožnio od tiga, kar imate, inu, pole,
taku ie vom vse čistu. [42] Ampak vee vom fa-
rizeiom, zakai vi desetite to meto inu to
rutico inu sledne želisče inu prestopite to
pravdo inu lubezžen Božyo; le-te riči bi se
imeile sturiti inu une ne zapustiti. [43] Vee
vom farizeiom, zakai vi radi imate ta per-
va sedalisča v tih šulah inu tu poklanene na
tih placih. [44] Vee vom pissariem inu farizeom
hinavcem, zakai vi ste koker ty grobi, kir se
ne vidio, čez katere ty ludie hodio inu ne ve-
ido.« [45] Tedai odgovori en doktor tih pravd
inu pravi k nemu: »Moister, ž le-teimi bes-
sedami ti tudi nas šmaas.« [47] On pag pravi:
»Inu vom doktariem tih pravd vee, zakai vi
oblagate te ludi ž butorami, katera oni ne
mogo nesti, inu vi tih istih tovr se ž anem
perstom ne dotagnete. [48] Vee vom, zakai vi
židate te grobe tih prerokov*
- inu*

inu te so vaši očeti umurili, s teim vi stonovitu pričujete, de vi prov daiete tim dellom vaših očetov, zakai oni so nee umurili, vi pag židate nih grobe. ^[49]Inu obtu ta modrost Božya govori: 'Iest hočo k nim poslati preroke inu apostole inu iz tih bodo oni ene morili inu pregnali, ^[50]de ta kry vseh prerokov bode iskana od le-te žlahte, kir ie prelita od gruntane tiga svita, ^[51]od Abelove kry noter do te kry Zahariove, kateri ie končan vmei altariem inu cerkovio.' Ia, gvišnu vom poveim, de bode iskana od le-te žlahte. ^[52]Vee vom doktariem tih pravd, zakai vi ste pryeli ta ključ tiga veidena, vi sami neste noter sli inu tim, kir so noter hodili ste branili.« ^[53]
 [Kadar ie on pag le-te riči k nim govuril,] ^[54]začno ty vučeniki tiga pissma inu farizei se ustaviti inu s kunštio vprašati nega za mnogeteru ^[54]inu so špeiali tar iskali, aku bi mogli kai uloviti iz žnega vust, de bi nega zatožili.

Mt 23.²⁰¹

201| Mt 23,29–31.

Gen. 4.
2. Par. 24.²⁰²202| 1 Mz 4,8.10.
2 Krn 24,20–21.Mt 23.²⁰³

203| Mt 23.

204| Glej SSP: "Ko je odšel od tam."

TA

TA XII. CAP.

A. Vely tim suim se varovati pred farizeiskim qvassum, tu ie vukum inu dianem, de očitu, prez straha od nega pridiguio inu pričiuo, zakai Bug gleda na nee inu S. Duh ie per nih. B. Kristus ie pridigar, nekar rihtar, prepoveda skopovati, skerbeiti za telessno potrebo. Practikom de ne veruiemo. C. Trošta te suie verne z Božyo dobro volo, veli šace zbirati v nebessih. De veden pripravljeni čakamo na sodni dan. D. Veli vsem ludem životom, z darmi inu z blagom zveistu inu veden služiti Bogu inu bližnimu; koker služimo, taku nom bode lonanu. E. Nega pridiga koker ogen gori, zdražbo, kreig obuie. De na ta čas te gnade merkamo inu de se hitru spravimo z Bugom inu z našimi sovražniki.

A. **K**adar ie pag ena velika, prez čisla množica ludi vkupe bila prišla, taku de so se vmei sebo gneli, začne on govoriti k suim jogrom: »Na pervu, varite se pred farižeiskim qvassum, kateri ie ta hinavsčina, ^[2] onu ništer nei zakrivenu, de bi se ne rezodelu, inu skrivniga, de bi se ne zveidilu. ^[3] Obtu, kar ste vi v temmi govurili, tu se bode na luči slišalu, inu kar ste v tih hramih na vuhu govurili, tu se bode na strehah pridigalu. ^[4]Inu iest vom muim periatelom poveim

205| Mdr 1,8.
Mt 10,26.
Mr 4,22.
Lk 8,17.
Mt 10,27.

Sap. 1.
Matth. 10.
Marc. 4.
Luc. 8.
Matth. 10.²⁰⁵

206| Mt 10,28.
2 Krn 20,15.

Matth. 10.
2. Para. 20.²⁰⁶

veim, ne buite se pred temi, kir tu tellu umore inu potle ne imaiio ništer več kai dia-ti. ^[5]Ampag iest vom hočo pokazati, koga se vi imate bati. Buite se tiga, kateri potle, kadar ie umoril, ima tudi to oblast vreči v ta pekal. Ia, iest vom poveim, tiga se vi buite. ^[6]Ne prodaio li se pet vrabcev za dva firarie inu eden iz tih ni pozablen per Bugi. ^[7]Ia, vaše glave lassi so tudi vsi štiveni. Ne buite se tedai, zakai vi ste več koker veliku vrabcev. ^[8]Natu iest vom poveim, kater kuli mene spozna pred teimi ludmi, tiga bode tudi ta Syn tiga človeika spoznal pred temi Božymi angeli. ^[9]Kateri pag mene pred teimi ludmi zatay, ta bode zataien pred temi Božymi angeli. ^[10]Inu kateri kuli reče kako besedo zuper Synu tiga človeika, timu bode odpusčenu. Ampag kateri šentuie tiga Svetiga Duha, timu ne bode odpusčenu. ^[11]Kadar vas pag popelaio v te šule inu pred to gosposčino inu pred te oblastnike, taku ne skerbite, koku oli kai vi imate reči, ^[12]zakai S. Duh, ta vas bode v ti isti vuri vučil, kai imate reči.«

Matth. 10.
Marc. 8.
Luc. 9.
Apoc. 3.²⁰⁷

207| Mt 10,32–33.
Mr 8,38.
Lk 9,26.
Raz 3,5.

Matth. 12.
Marc. 3.²⁰⁸

208| Mt 12,31–32.
Mr 3,28–29.

Matth. 10.
Marc. 13.
Luc. 21.²⁰⁹

209| Mt 10,17.
Mr 13,9.
Lk 21,12.

T Eden

B. ^[13]Eden pag iz vmei tih ludi pravi k nemu: »Moister, reci muimu bratu, de dili ž meno to erbsčino.« ^[14]On pag pravi k nemu: »O, človik, du ie mene postavil k animu rih-tariu oli rezdilevcu čez vaju?« ^[15]Inu pravi k nim: »Gledaite inu varuite se pred lakomnostio, žakai obeniga život ne bode obderžan s teim preobilnim blagum.« ^[16]Inu on nim pravi eno pergliho, rekoč: »Ie bil en bogat človik, tiga polee ie bilu vsiga žlaht sadu obilnu pernesslu, ^[17]ta ie mislil sam sebo, rekoč: 'Kai iest hočo le diati, kir ne imam kam tiga muiga sadu spraviti?' ^[18]Inu ie dial: 'Le-tu iest hočo sturiti, iest hočo muie skedne rezvaliti inu sturiti vegše inu hočo v te iste spraviti vse tu, kar ie meni žrasslu, inu muie blagu. ^[19]Inu hočo reči k mui duši: Luba duša, ti imaš dosti blaga spravleniga na veliku leit. Imei uže pokoi, iei, py, vosči si dobru.' ^[20]Bug ie pag dial k nemu: 'O, norec, le-to nuč bodo tuio dušo od tebe teriali, tu pag, kar si perpravil, komu bode?' ^[21]Taku gre timu, kir sam sebi šace spravle inu nei v Bugi bogat.« ^[22]Inu on pravi k suim jogrom: »Obtu iest vom pravim, ne skerbite ža vaš život, kai vi imate

210| Prd 2,1–17.

Eccles. 11.²¹⁰211| Ps 51.
Jer 17,5–8.
Ps 58.Psal. 51.
Ier. 17.
Psal. 58.²¹¹212| Ps 54,4.
Mt 6,19.20.25–32.
2 Pt 3,9.Psal. 54.
Matth. 6.
2. Pet. 3.²¹²

imate ieisti, inu za vaše tellu, kai imate obleiči. ^[23]Ta život ie več koker ta spiža inu tu tellu več koker tu oblačilu. ^[24]Merkaite na te vranuve, ty ne seio, ne žaneio, oni ne imaiio keldra inu kašte tudi nekar inu Bug nee živi. Kuliku več ste vi bulsi koker te ptice. ^[25]Inu kateri ie vmei vami, kir more suo skerbio sui postavi le en lakat dostaviti? ^[26]Aku tedai ner tiga mansiga ne premorete, zakai vi za druge skerbite? ^[27]Merkaite na te lilie, koku one rasto, one ne delaio, one ne predio inu iest vom poveim, de ta Salomon vsim nega gospostvu nei bil taku obličien koker le-tih ena. ^[28]Inu aku Bug to travo, kir ie danas na puli inu iutri ie v to peč veržena, taku lipu obleiče, koku veliku več vas bo obleikal? O, vi, maluverni! ^[29]Vi tudi ne isčite, kai bote ieili oli kai bote pyli, inu na tu visoku se ne vžnašate. ^[30]Zakai le-te vse riči isčieo ty aydie tiga svita. Inu vaš Oča dobru vei, de vi le-tih riči potrubuiete, ^[31]isčite ner bule tiga Božyga kralovstva inu le-tu vse vom bode perverženu.«

Matth. 6.²¹³

213|Mt 6,26–30.

T 2 Nekar

- C. ^[32]*Nekar se ne bui, ti maihinu kardelu, zakai onu ie dopalu vašimu Očetu dati vom tu kralovstvu.* ^[33]*Prodaite, kar vi imate, inu daite almozno. Sturite sebi mošne, kir ne staraio, en šac, kir nigdar ne zmanka v tih nebessih, kamer oben tat ne pride inu oben mol ne iskazi.* ^[34]*Zakai, gdi ie vaš šac, undukai bode tudi vaše serce.* ^[35]*Bodite vaše ledavie opassane inu vaše lesčerbe vužgane* ^[36]*inu bodite glih tim ludem, kir čakαιο na suiga gospudi, kadar on ima se poverniti od te ohcaiti, de kadar pride inu pokluka, nemu zdaici odpro.* ^[37]*Izveličani so ty isti hlapci, katere ta gospud, kadar on pride, čuieče naide.* ^[38]*Risničnu iest vom poveim, de se on spovzdreže inu bo nee k myži possadil inu hodil pred nimi inu nim stregal.* ^[39]*Ampag le-tu imate vi veiditi, de bi ta hišni gospodar bil veidil, v kateri vuri bi bil imel ta tat priti, on bi bil gvišnu čul inu bi ne bil pustil suie hiše podkopati.* ^[40]*Obtu bodite vi tudi perprav-*
- 214| 5 Mz 1,11; 20.
Mt 6,1-3. Deut. 1, 20.
Matt. 6, 29.²¹⁴
- 215| Ef 6,10-17.
1 Pt 2. Ephes. 6.
1. Pet. 2.²¹⁵
- 216| Lk 22,26-27. Luc. 22.²¹⁶
- 217| Mt 24,43-44.
Mr 13,35-36. Matth. 24.
Marc. 13.²¹⁷
- 218| Mt 25,1-13. Matt. 25.²¹⁸
- leni,*

leni, zakai v ti uri, kir se vom ne zdi, ta Syn tige človeika pryde.«

^[41]Petrus pag pravi k nemu: »Gospud, govoriš li ti le-to pergliho k nom oli tudi k nim vseim?« ^[42]Ta Gospud pag pravi: »Kateri tedai ie ta zveisti inu modri šafar, kateriga bode ta Gospud postavil čez suio družino, de ni da per pravim redu nee odmerieno špižo?

^[43]Izveličan ie ta hlapec, kateriga ta gospud, kadar on pride, taku naide delaioč. ^[44]Risničnu iest vom poveim, de on nega bode postavil čez vse suie blagu. ^[45]Aku pag ta isti hlapec poreče v suim sercei: 'Mui gospud odlasša priti' inu začne byti hlapce inu dekle inu ieisti, pyti inu se opyaniti, ^[46]taku ta gospud tige istiga hlapca pride na ta dan, kateri se nemu ne zdi, inu v ti uri, katero on ne vei, inu nega bode narazen rezsekal inu bode nemu nega lon dal s teimi nezveistimi.

^[47]Le-ta hlapec pag, kateri vei to volo suiga gospudi inu se nei perpravil inu nei sturil po nega voli, ta isti bode z velikimi šlaki byen, ^[48]kateri pag nei veidel inu ie sturil vrednu šlakov, ta bode malu byen. Zakai katerimu ie veliku danu, per tim se bode veliku

T 3 iskalu,

D.

Mat. 24, 25.
Apoc. 16.²¹⁹219| Mt 24,45–47.
Mt 25,21.23.
Raz 16,15.Iac. 4.²²⁰

220| Jak 4,17.

iskalu, inu komu ie veliku poročenu, od tiga se bode veliku terialu.

- 221| Vužgan. E. ^[49]*Iest sem prišal, de iest ogen pošlem na zemlo, inu kai iest hočo, aku ie uže vuzgan!*²²¹
^[50]*Ampag iest moram poprei biti kersčen z anem kerstom inu koku ie meni britku, dotle se ne dopernesse.* ^[51]*Kai vi meinite, de sem iest prišal pošilati ta myr na zemlo? Iest vom poveim, de nikar, temuč zdražbo.* ^[52]*Zakai odsehmal nih pet bodo v eni hiši rez-dileni, try zuper dva inu dva zuper try.* ^[53]*Ta oča se bode stavil zuper synu inu ta syn zuper očeta, ta mati zuper sčer inu ta sči zuper mater, ta tasča zuper sneho inu ta sneha zuper to tasčo.»* ^[54]*Potle ie dial h tim ludem:*
 222| Mih 7,6. Mt 10,34–36. Mich. 7. Matth. 10.²²² *»Kadar vi vidite en oblak, de se on gori vzdiguie, kir tu sonce zahaie, taku vi zdaici pravite: ‘Bode dež’ inu se zgodi taku* ^[55]*inu kadar ta iug piše, pravite: ‘Bode toplu’ inu taku pride.* ^[56]*Vi hinavci, vi umeite spoznati to štalt tiga neba inu te zemle, koku ie, de vi le-tiga čassa ne spoznate?* ^[57]*Zakai vi tudi ne sodite od sami sebe tu, kar ie prov?* ^[58]*Kadar pag ti greš s tuiem zupernikom pred to gosposcino, taku imei fliss,*

de ti

224| Prg 25,9–10.21–22. Mt 5,25–26.

Prov. 25.²²⁴ Matth. 5.

de ti na tim potu od nega bodeš prust, de on tebe kei ne vleče pred tiga rihtarie inu ta rihtar tebe da timu biriču inu ta berič tebe verže v to keiho. ^[59]Iest tebi poveim, ti od unod vunkai ne puideş, dotle ner te pusledne škufice ne platiš.«

TA XIII. CAP.

A. S teimi sežganimi Galilevci inu pobye-nimi v tim Ieruzalemu inu s to pergliho od fige vuči vse ludi, de deio pokuro. B. Ozdravi ob enim prazniku eno ženo, kir ie ossemnaist leit bila bolna. C. Besseda Božya se vidi šleht, maihina koker enu zernce oli quass, ampag velike riči opravi inu premini, de se zo vso sylo porivamo v nebessa. Veli per redu diati pokuro, ludie bodo odpahneni. D. Erodež ie lissica, nega priteža se ne boy, klaguie tu ieruzalemsku rezdiane.

V TIM istim čassu so eni vudukai²²⁵ v pričo bili, ty so nemu marine bili pernessli od tih Galilevcev, katerih kry ie bil Pilatus zmeišal ž nih offri. ^[20]Inu Jezus odgovori inu pravi k nim: »Meinite li vi, de le-ti Galilevci so ty nervegši grešniki čez vse Galilevce bili zatu, kir so oni tu terpeli.

A.

225|Undukai.

Act. 5.²²⁶

226|Apd 5,37.

T 4 Iest

227| Prd 7,17.

Eccles. 17.²²⁷

^[3] *Iest pravim, de nekar. Ampag aku se vi ne popravite, vsi taku poginete.* ^[4] *Oli menite li vi, de ty ossemnaist, na katere ie ta turren v ti Siloi pal inu nee pobil, so nerveč dolžni bili čez vse ludi, kir v Ieruzalemu prebivaoi?*

^[5] *Iest pravim, de nekar, ampag aku vi te pokure ne deiste, vsi taku hud konec vzamete.* «

228| Mt 21,19.

Matt. 21.²²⁸

^[6] *Inu ie k nim govuril le-to pergliho: »Eden ie imel enu figovu drivu, zasaienu v suim vinogradu, inu on pride tar isče na nim tiga sadu inu nei našal.* ^[7] *Inu on pravi h timu baircirlu: 'Pole, uže so try leita, kar iest hodim inu isčem sadu na le-ti figi inu ga ne naidem, poseicai no doli, sčemu to zemlo zaiemle.'* ^[8] *On pag odgovori inu pravi k nemu: 'Gospud, pusti no še le-tu leitu, dotle okuli nee occopam inu pognoim,* ^[9] *tar aku sadu pernesse, dobru ie, aku nekar, potle no ti posekaš.'* «

B.

^[10] *Inu on ie v eni šuli ob eni soboti vučil.* ^[11]

Inu pole, ena žena ie bila tukai, ta ie imeila eniga duha te boleixni ossemnaist leit inu ie bila sklučena, nei mogla glave gori vzdigniti.

^[12] *Kadar Jezus no zagleda, pokliče no k sebi inu pravi k ni: »Žena, bodi prosta od*

tuie

tuie boleizni.« ^[13]Inu on položil na no te roke inu ona se ie zdaici gori iztegnila inu ie čestila Boga. ^[14]Ampag ta vissi te šule odgovori inu ie bil serdit, de ie Jezus ob soboti ozdravil inu ie dial h tim ludem: »Šest dni so, v katerih se ima delati. V tih istih tedaj pridite, de bote ozdravleni, inu nekar ob soboti.« ^[15]Ta Gospud pag nemu odgovori inu pravi: »O hinavc, ne odveže li en vsakateri ie ²³⁰vmei vas suiga volla oli osla od tih iasel ob tei soboti inu ga pela napaiati? ^[16]Inu leto Abraamovo sčer, katero ie ta hudič bil zvezal dobru ossemnaist leit, bi se ne spodobilu odvezati od le-te nee zveze ob tei soboti?« ^[17]Inu kadar ie on le-tu govuril, so se morali sramovati vsi ty, kir so nemu zuper bili, inu vsi ludie so se vesselili čez vse čestne riči, kir so bile od nega sturiene.

^[18]Potle ie dial: »Komu ie glih tu kralovstvu Božye inu komu hočo iest to perglihati? ^[19]Onu ie glih enimu zhenfovimu zernu, kateru ie en clovik bil vzel inu ie vergal v sui vert inu ie zraslu inu ie ratalu enu veliku drivu, taku de so te ptice tih nebes na nega veiah gnezda delale.« ^[20]Inu ie spet govuril: »Kq-

T 5 mu

Deut. 22.
Luc. 14.²²⁹

229| 5 Mz 22,1.4.
Lk 14,19.
230| lz.

C.

Math. 13
Marc. 4.²³¹

231| Mt 13,31–33.
Mr 4,30–32.

- 232| 1 Mz 18,6. Gen. 18.²³² *mu hočo iest glih sturiti tu kralovstvu Bož-
ye?* ^[21] *Onu ie podobnu timu qvassu, kir ie
vzela ena žena inu ie skrila vmei try polov-
nike moke, dotle ie vse bilu oqvassenu.* ^[22] *In
on ie hodil po meistih inu po vasseh inu ie
vučil inu ie sui pot vzel pruti Ieruzalemu.* ^[23]
*Inu eden pravi k nemu: »Gospud, ie li ma-
lu tih, kir bode izveličani?« On pag pravi k
nim: ^[24]»Pomagaite si zo vso močio noter
puiti skuzi ta vozka vrata, zakai iest vom
poveim, de nih dosti bode iskalu noter puiti
inu ne bodo mogli. ^[25]Potle, kadar ie uže ta
hišni gospodar gori vstal inu ie zaperl te
dauri, tedai bote vi začeli stati izvuna inu
klukati na te dauri inu govoriti: ‘Gospud,
Gospud, odpri nom.’ Inu on vom bode od-
guvoril inu q vom poreče: ‘Iest vas ne znam,
od kod ste si vi.’ ^[26]Tedai bote vi začeli go-
voriti: ‘Mi smo poleg tebe ieli inu pili inu
ti si na naših placih vučil.’ ^[27]Inu on poreče:
‘Iest vom pravim, de vas ne znam, od kod
ste vi. Puide ^[28]vi vsi od mene, kateri to kri-
vino dopernašate.’ ^[28]Undukai bode plač
inu škripane tih zob, kadar vi bote vidili
Abraama, Izaaca inu Iacoba inu vse prero-
ke v tim Božym kralovstvi, vas pag
vunkai*
- 233| Mt 9.
Mr 6,56. Matth. 9.
Marc. 6.²³³
- 234| Mt 7,13–14. Matth. 7.²³⁴
- 235| Mt 25,10–12. Matth. 25.²³⁵
- 236| Puidite. Psal. 6.
Matth. 7,
25.²³⁷
- 237| Ps 6,9.
Mt 7,23; 25,41.

- vunkai izpahnene.* ^[29]*Inu prido od sonskiga gori hoda inu zahoda, od pulnoči inu puldne, ty bodo sideli v tim Božym kralovstvu.* ^[30]*Inu pole, ty pusledni bodo ty prvi inu ty prvi bodo ty pusledni.*«
- ^[31]*Na ta isti dan prido eni farizeji inu pravio k nemu: »Poberi sse inu puidi od sod, zakai Erodež hoče tebe ubyti.«* ^[31]*Inu on pravi k nim: »Puidite inu poveite tei isti lissici, koku iest te hudiče vunkai gonim inu da-
iem zdravie, danas inu iutri inu na trety dan sturim en konec.* ^[33]*Ampag ništer mane, iest moram danas, iutri inu poiutrišnim dnevi hoditi. Zakai onu ne more biti, de bi en prerok drugdi, izvuna Ieruzalema poginil.* ^[34]*Ieruzalem, Ieruzalem, kir te preroke ubyaš inu kamenuieš te, kir so h tebi poslani, kuliku krat sem iest hotel tuie otroke vkupe zbrati koker ta ptica suie gnezdu pod suie peruti inu neste hoteli.* ^[35]*Pole, vaša hiša ie vom pusta pusčena. Inu iest vom poveim, de vi mene ne bote vidili, dotle ta čas pride, kadar porečete: 'Žegnan ie ta, kir pride v tim imeni tiga Gospudi.'«*
- Matth. 8.²³⁸ 238| Mt 8,11.
- Matth. 19,
20.²³⁹ 239| Mt 19,30; 20,16.
- D.
- Psal. 10.²⁴⁰ 240| Ps 10,2–10.
- Matth. 23.²⁴¹ 241| Mt 23,37.
- Luc. 19.²⁴² 242| Lk 19,37–38.

TA

TA XIII. CAP.

A. Ozdravi vodeničniga, vuči prov praznovati, pohlevščino, prov sideti v gosteh inu koga imamo gostovati. B. Pergliha od te večerie, s to daio na znane, de vsag čass ta vegši deil ludi po²⁴³ milost Božyo, v Kristusu vsem oblublena inu naprei položena, zamečuio. B. Kateri hoče per Kristusu inu nega šular biti, se mora vsiga lubiga ferbegati inu preraitati, aku počuti tako muč v sebi. Pridigary de s pravim vuku sole te ludi.

243| Corr.: to.

A. **I**Nu pergudilu se ie, de ie on noter šal v eno hišo eniga visšiga farizeia ob eni soboti iesti ta kruh inu oni so merkali na nega. ^[2]Inu pole, tukai ie bil en vodenični človik pred nim. ^[3]Inu Jezus odgovori inu pravi h tim vučnikom tiga pisma inu h tim farizeiom, rekoč: »Aku se spodobi ob tei soboti ozdravlati?« ^[4]Oni pag molče. Inu on nega prime inu ga ozdravi inu ga proč pošle. ^[5]Potle on nim odgovori inu pravi: »Kateri ie ta vmei vami, katerimu bi en ossel oli en voll v eno žusterno padel, de bi ga on xdaici vunkai ne vzleikal ob sobotovim dnevi?« ^[6]Inu oni neso mogli nemu na tu ništer odgovoriti. ^[7]Inu on ie tudi govuril h tim po-

244| Mt 12,11.
Mr 3,4.
Lk 6,9; 13,15.Matt. 12.
Marc. 3.
Luc. 6, 13.²⁴⁴245| 2 Mz 23,4–5.
5 Mz 22,1.4.Exod. 23,²⁴⁵
Deut. 21.

vablenim

vablenim eno perglibo, kadar ie on merkal, koku so oni izvolovali ta perva seidalisča per mixi, inu ie dial k nim: ^[8]»Kadar ti boš od koga povablen na to obcait, taku ti ne seidai h ti myzi na tu ner pervu meistu, de kei eden poštovaniši, koker si ti, od nega ne bode povablen ^[9]inu bi prišal ta, kir ie tebe inu nega povabil, inu bi h tebi rekal: 'Dai le-timu tu meistu' inu bi ti moral tedai sramotio na tim zadnim meistu sideiti. ^[10]Temuč kadar boš ti povablen, taku puidi kiakai inu sedi na tu zadne meistu, de kadar pride ta, kir ie tebe povabil, inu poreče h tebi: 'Periatel, sedi gori visše', tedai bode tebi čast pred teimi, kir per tei myzi vkupe side. ^[11]Zakai vsakateri, kir sam sebe povisšūie, ta bode ponižan inu kateri sam sebe ponižūie, ta bode povisšan.« ^[12]Inu on ie tudi h timu, kir ie nega bil povabil, govuril: »Kadar ti delaš enu kossilu oli eno večerio, taku ne pokliči tuih periatelov, ne tuih bratov, ne tuih stricev, ne tuih bogatih sossedov, de kadai oni tudi tebe spet nazai ne povabio inu tebi tuio dobruto verneio. ^[13]Temuč, kadar ti enu gostovane nareias, taku pokliči te boge, te bolne, te
bromce,

Prov. 25.²⁴⁶

246| Prg 25,6–7.

Matt. 23.
Luc. 16.
Phil. 2.²⁴⁷247| Mt 23,12.
Lk 16,15.
Flp 2,3.Tob. 4.²⁴⁸

248| Tob 4,16.

bromce, te slepce ^[14]inu boš izveličan, zakai oni ne imajo s čim tebi verniti. Ampag tebi bode vernenu v tim gorivstanenu tih pravičnih.«

B. ^[15]*Kadar ie pag eden od tih, kir so vkupe per myzi sideli, le-tu zaslišal, pravi k nemu: »Dobru ie timu, kateri iei ta kruh v tim Božym kralovstvi.« ^[16]On pag pravi k nemu: »Ie bil en človik, ta ie bil naredil eno veliko večerio inu ie nih veliku povabil. ^[17]Inu ob tei uri te večerie ie on poslal suiga hlapca, de on povei tim povablenim: 'Pridite, zakai onu ie uže vse pripravlenu' ^[18]inu oni začno vsi eden za drugim se izgovariati. Ta prvi ie dial k nemu: 'Iest sem eno pristavo kupel inu ie meni potreiba puiti vunkai to ogledati, iest tebe prossim izgovori ti mene.' ^[19]Inu ta drugi ie dial: 'Iest sem pet parov vollov kupel inu grem te iste izkušovati, iest tebe prossim, zagovori ti mene.' ^[20]Inu en drugi ie dial: 'Iest sem eno ženo vzel, zatu iest ne mogo priti.' ^[21]Inu ta hlepec se ie spet vernil inu ie tu suimu gospudi poveidal. Tedai ie ta*

hišni

249 | Mt 22,1–10.
Raz 19,7.

Matth. 22.
Apoc. 19.²⁴⁹

hišni gospodar bil serdit inu ie dial k suimu hlapcu: 'Puidi hitru vunkai na te place inu gasse tiga meista inu perpelai semkai noter te boge inu te krulovce inu te brome inu te slepce.'^[22] Inu ta hlapec potle pravi: 'Gospud onu ie sturienu, koker si ti ukazal, inu še ie prestor.'^[23] Župet ta gospud pravi k suimu hlapcu: 'Puidi vunkai na te ceste inu vmei te ploti inu permorai nim noter puiti, de se napolni muia hiša.'^[24] Žakai iest vom povemim, de oben tih mož, kir so bili povableni, ne bode le-te muie večerie okussil.'³«

^[25] Veliku ludi pag ie šlu ž nim. Inu on se oberne inu pravi k nim: ^[26]»Aku du k meni pride inu ne sovraži suiga očeta inu mater inu ženo inu otroke inu brate inu sestre inu tudi k nemu sui lastni život, ta ne more biti mui mlaiši ^[27]inu kateri ne nossi suiga cryža inu ne gre za meno, ta ne more biti mui mlaiši. ^[28]Kateri ie pag vmei vami, kir bi hotel židati en turren, de bi on poprei doli ne sedel inu ne žraital, kai bode koštal, aku on ima, kar ie

potre-

Gen. 19.²⁵⁰
Luc. 24.

250| 1 Mz 19,2-3.
Lk 24,29.

C.

Matt. 10, 16.
Deut. 13.²⁵¹

251| Mt 10,37-39;
16,24-25.
5 Mz 13.

252| Dokona.

*potreba, de ga dekona?*²⁵² ^[29] *De nekar potle, kadar ie on ta grunt polužil inu ga nei mogel dokonati, vsi ty, kir vidio, ne začno se nemu špotati* ^[30] *inu govoriti: 'Le-ta človik ie začel židati inu nei mogel dokonati.'* ^[31] *Oli kateri kral gre vunkai na voisko zuper eniga družiga krala, de bi on poprei doli ne sedil inu premislil, aku on premo/re/ z desetemi tisuči priti pruti timu, kir zuper nega z dvaisseteimi tavžent vleče?* ^[32] *Aku nekar, taku on pošle selstvu, kadar ie uni še deleč, inu prossi za myr.* ^[33] *Glih taku en vsaketeri iz vmei vas, kateri ne odpovei vsimu, kar on ima, ta ne more biti mui mlaiši.* ^[34] *Ta sul ie ena dobra reič, kadar pag ta sul zgubi nee žmah, s čim se bode ona začinala?* ^[35] *Ona nei v ti zemli inu v tim gnoyu pridna, temuč ona se zaverže. Dur ima vušessa h poslušanu, ta poslušai.»*

253| Mt 5,13.
Mr 9,50.Matth. 5,²⁵³
Marc. 9.

TA XV. CAP.

A. Bug ne hoče zgublena tiga človeka, temuč de se popravi inu vselei per nim žive. B. Z le-to pergliho od izgubleniga synu vuči, de Bug iz milosti, zabston, timu, kir pravo poku-

ro dei,

ro dei, vse greihe odpusti inu katere štuke prava pokura v sebi ima inu kako ovo šego ty hinavci imaio.

INu k nemu so se perbližovali vsi žlaht A.
colnary inu grešniki, de bi nega poslušali.

^[2]Inu ty farizeji inu pissary so mermrali inu ^[3]diali: »Le-te grešnike k sebi iemle inu iei ž nimi.« ^[3]On ie pag govuril k nim le-to per-

gliho inu ie dial: ^[4]»Kateri izmei vas ie en ^[4]človik, kir ima stu ovac inu aku on eno od

tih zgubi, ne zapusti le-tih devet inu devet-

desset v ti pusčavi inu gre kiakai za uno, kir ie zgublena, dotle on ne naide? ^[5]Inu kadar

on no naide, taku on no na suio ramo vesselu gori položi. ^[6]Inu kadar on pride domov, po-

kliče vkupe te periatele inu sossede inu pravi k nim: 'Vesselite se z meno, zakai iest sem

muio ovco nešil, katera ie bila zgublena.' ^[7]Iest vom poveim, de tudi taku v nebessih

bode vesselie čez eniga grešnika, kir pokuro dei, več koker čez devet inu devetdesset pra-

vičnih, kir te pokure ne potrubuio. ^[8]Oli ka- ^[8]tera ie ta žena, kir ima desset desetakov tar

kadar ona en desetag zgubi, de bi ona ne vužgala te lesčerbe inu ne po-

V meitala

M^{ath.} 9. 254 | Mt 9,10.
M^{arc.} 2. 254 | Mr 2,15.
L^{uc.} 5. 254 | Lk 5,29.

M^{att.} 18. 255 | 255 | Mt 18,12.

1. Pet. 1. 256 | 256 | 1 Pt 1,8.

L^{uc.} 5. 257 | 257 | Lk 5,31–32.

meitala hiše inu s flissom ne iskala, dotle ga ne naide? ^[9]Inu kadar ga ona naide, pokliče vkupe sue periatelice inu sosede inu pravi: 'Vesselite se z meno, zakai iest sem mui desetag nesla, kateri sem bila zgubila.' ^[10]Glih taku, iest vom poveim, bode vesselie poleg tih Božyh angelih čez eniga grešnika, kir pokuro dei.«

B. ^[11]Inu on pravi: »En človik ie imel dva synu ^[12]inu ta mlaiši vmei nima ie dial h timu očetu: 'Oča, dai meni ta deil blaga, kir meni sliši.' Inu on rezdeli nima tu blagu. ^[13]Inu nekar dolgu potle ta mlaiši syn ie vse vkupe spravil inu ie vlekel deleč na ptuie dežele inu ie tamkai sue blagu z adial z nezmasnim prossanem. ^[14]Inu potle, kadar ie bil tu sue vse zapravil, vstane v ti isti deželi ena velika lakota inu začne sam potrebovati. ^[15]Inu on gre inu se pertissne k animu purgariu te iste dežele inu ta isti nega pošle na suo pristavo te svine past. ^[16]Inu ie želil sui treibuh le z mekinami napolniti, katere so te svine ieile, inu nemu nisče nei tih dal. ^[17]Tedai on spet gre sam v sebe inu pravi: 'Kuliku naie-tih delovcev muiga očeta imaiio obilnu

kruha

kruha, iest pag meriem od lakote. ^[18] Iest ho-
 čo vstati gori inu puiti k muimu očetu inu
 hočo reči k nemu: Oča, iest sem grešil v tu
 nebu inu pred tebo. ^[19] Iest uže nesem vreden
 biti imenovan tui syn, sturi mene koker
 eniga od tuih naitih delovcev.' ^[20] Inu on
 vstane gori inu pride k suimu očetu. Inu
 kadar ie on še deleč bil, nega oča ga ie za-
 gledal inu se ie usmilil čez nega inu teče k
 nemu, pade okuli nega garla inu ga kuša. ^[21]
 Ta syn pag pravi k nemu: 'Oča, iest sem
 grešil v tu nebu inu pred tebo, iest nesem
 vreden več biti imenovan tui syn.' ^[22] Na tu
 ta oča reče k suim hlapcem: 'Pernessite uno
 pervo dolgo sukno inu ga obleicite inu po-
 stavite ta perstan na nega roko inu črevle
 na nega noge ^[23] inu perpelaite unu pitanu
 telle tar zakolite. Nai ieimo inu se vesseli-
 mo, ^[24] zakai le-ta mui syn ie bil mertov, ie
 oživil, ie bil zgublen inu ie naiden.' Inu so
 začeli vesseli biti. ^[25] Ta stariši nega syn pag
 ie tedai bil na puli inu kadar on pride inu
 se perbliža h ti hiši, zasliši on tu peitie inu
 te plessi ^[26] inu on pokliče eniga od suih hlap-
 cev inu vpraša, kai bi tu bilu. ^[27] Ta pag
 V 2 nemu

Psal. 31.
 Iob 13.²⁵⁸

258| Ps 31,9–10.19.
 Job 13.

/ne/mu povei: ‘Tui brat ie prišal inu tui oča ie zaklal tu vpitanu telle zatu, de ie on nega spet zdraviga pryel.’ ^[28] *On se ie pag rezserdel inu nei hotel noter puiti. Natu nega oča gre vunkai inu ga prossi.* ^[29] *On pag odgovori inu reče h timu očetu: ‘Pole, tulikain leit iest te-bi služim inu nesem tuie zapuvidi nigdar prelomil inu ti nesi meni nigdar dal le eniga kozliča, de bi se iest bil zveselil z muiemi periateli.* ^[30] *Ampag kadar ie le-ta tui syn prišal, kateri ie tuie blagu s kurbami požerl, ti si nemu zaklal unu debelu telle.’* ^[31] *On pag pravi k nemu: ‘Syn, ti si vselei z meno inu vse muie ie tuie.* ^[32] *Ti bi pag imel vessel inu dobre vole biti, zakai le-ta tui brat ie bil mertov inu ie spet oživil, ie bil zgublen inu ie naiden.’*«

TA XVI. CAP.

A. Pergliha od kunštniga valputa, Kristus veli z mammonum, tu ie z bogastvom, potrebnim ludem pomagati, ty bodo pričó daiali naši veri inu lubezni na sodni dan. B. Veli zo vse ričio zveistu okuli hoditi, suseb s teim blagum, svari te lakomne, hinavske inu neverne farizeie, prepoveda zakon ločiti. C. Od ti-

ga

ga bogatiga inu Lazarusa, koku se ie nyu stan inu sreča po tei smerti premi- nila.

INu on ie tudi govuril k suim jogrom: »Ie A.
 bil en bogat človik, ta ie imel eniga šafarie inu ta isti ie bil ovaien pred nim, koker de bi on nega blagu zapravlal. ^[2]Inu on nega pokliče inu pravi k nemu: 'Kai ie tu, kir iest slišim od tebe? Sturi raitingo od tue šafarye, zakai ti naprei ne boš imel več oblasti šafariti.' ^[3]Ta šafar pag pravi v sam sebi: 'Kai iest hočo diati, kadar mui gospud vžame od mene to šaffaryo? Kopati ne mogo, petlati se sramuiem. ^[4]Iest veim, kai iest hočo diati, de kadar bom odstavljen od te šaffarye, de mene vžameio v nih hišo.' ^[5]Natu on pokliče k sebi vse dolžnike suiga gospudi inu reče h timu pervimu: 'Kuliku si ti dolžan muimu gospudi?' ^[6]On pag pravi: 'Stu čebar olia.' Inu on pravi k nemu: 'Vžami tui register inu sedi hitru doli tar piši petdesset.' ^[7]Potle pravi h timu drugimu: 'Ti pag kuliku si dolžan?' On pravi: 'Stu stariev pšenice.' On pravi k nemu: 'Vžami tue pismu inu pisši ossemdesset.' ^[8]Inu ta gospud ie hvalil tiga kriviga šaffarie, de ie on taku modru

Iob 13.²⁵⁹

259| Job 13,23–25.

V 3 bil

bil sturil. Zakai ty otroci tiga svita so modreiši v nih žlahti, koker so ty otroci te luči.

^[9]*Inu iest vom tudi poveim, sturite sebi periatele s teim krivim mammonum, de kadar vi bote mankali, vas gori vzamo v te večne šotore.*

B. ^[10]*Kateri ie v tim nermanšim xveist, ta ie tudi v tim velikim xveist. Inu kateri ie v tim nermanšim kriv, ta ie tudi v tim velikim kriv. ^[11]Aku tedai vi v tim krivim mammonu neste xvisti bili, du vom hoče tu risničnu zevupati? ^[12]Inu aku vi v tim luskim neste bili xvisti, du vom hoče dati tu, kar ie vaše? ^[13]Oben hišni hlapec ne more dveima gospudoma služiti: oli on bode eniga sovražil inu tiga družiga lubil oli on se k animu perdružil inu tiga družiga vnemar pusti. Vi ne morete služiti Bogu inu timu bogastvu. « ^[14]Le-tu vse so tudi ty farizeji slišali, kir so lakomni bili inu špot delali iz žnega. ^[15]Inu on pravi k nim: »Vi ste ty, kir se sami pravični delate pred ludmi, ampag Bug zna vaš serca, zakai, kar ty ludie za visoku derže, tu istu ie merzku pred Bugom. ^[16]Ta postava inu ty preroki*

260|Mt 6,24.

Matth. 6.²⁶⁰

261|Mt 11,25.

Matth. 11.²⁶¹

prero-

prerokuio do Ioannesa inu od tiga časa se oznanuie tu kralovstvu Božye. Inu vsakateri se v tu istu sylo gnete. ^[17]Inu onu ie lažei, de tu nebu inu ta zemla mineio, koker de bi od te postave le ena čerka pala. ^[18]Kateri kuli se loči od suie žene inu vzame eno drugo, ta zakon prelomi inu kateri to ločeno od moža vzame, ta isti tudi prelomi ta zakon.«

^[19]»Ie bil en bogat človik, ta se ie oblačil s teim žametom inu špinatom inu ie vsag dan po gosposku inu v vesseliei lebal. ^[20]Inu ie bil en božec, timu ie bilu ime Lazarus, ta ie ležal per nega vratih poln torrov. ^[21]Inu ie želil se nassititi z drobtinami, kir so padale od te myže tiga bogatiga. Inu tudi ty psi so prihiali inu so lizali te nega torruve. ^[22]Pergudilu se ie pag, de ta božec umerie inu ie bil nessen od tih angelov v tu Abraamovu krilu. Potle ie umerl tudi ta bogati inu ie bil pokopan. ^[23]Inu kadar ie on v tim peklu inu v tim terplenu bil, vzdigne suie oči gori, zagleda Abraama od daleč inu Lazarusa v nega krilu. ^[24]Inu on zevpye inu pravi: 'Oča Abraam, smili se čez me inu pošli

Esa. 40.
Matth. 5.²⁶²

262| Iz 40,8.
Mt 5,18.

Matt. 5, 19.
Marc. 10.²⁶³

263| Mt 5,27–28;
Mt 19,9.
Mr 10, 11–12.

C.

Psal. 49.
Prov. 11.
Esa. 8.²⁶⁴

264| Ps 49,6–12.
Prg 11,28.
Esa: Iz 8,13–14.

V 4 Laza-

265|Gal 6,7–8.

Gal 6.²⁶⁵

Lazarusa, de on omoči ta konec suiga persta v ti vodi inu de ohladi mui jezic, zakai iest veliko martro terpim v le-tim plamenu.’^[25] Abraam pag pravi: ‘Syn, spomissli, de si ti tu tuie dobru v tim životu pryel inu Lazarus tudi tu hudu, zdai pag ie on potroštan inu ti boš martran.’^[26] Inu čez le-tu vse ie vmei nami inu vami en velik uterien mla-mol, de ty, kir hote od tod q vom čez puiti, ne mogo inu tudi od unod semkai čez perstopiti.’^[27] Natu on pravi: ‘Iest tebe tedai prosim, oča, de ti nega posleš v to hišo muiga očeta, ^[28]zakai iest imam pet bratov, de on nim pričue, de tudi oni ne prideio v le-tu meistu te martre.’^[29] Abraam pravi k nemu: ‘Oni imaiio Moizesa inu te preroke, nai te iste poslušaio.’^[30] On pag pravi: ‘Nekar, oča Abraam, temuč aku du od tih mertvih pui-de k nim, taku bodo pokuro diali.’^[31] Inu on pravi k nemu: ‘Aku oni tiga Moizesa inu tih prerokov ne poslušaio, taku oni ne bodo verovali, aku glih du od smerti gori vsta-ne.’«

TA XVII. CAP.

A. Od

A. Od zmote v ti veri, od bratoule štraifinge, od moči te vere. B. Večni leben nom ne bode dan za naših službi volo, temuč le iz milosti Božye. C. Kristus deset gobovcev ozdravi, vmei temi ie le en sam hvaležen inu obstoy do konca per veri. D. Od čassa, /k/ada²⁶⁶ Kristus prvič ima priti inu kadar druguč pride, koku se bodo ludie deržali, bodo hudi, nepokorni pred sodnim dnevom.

266 V izvorniku napaka pri stavku, in sicer črke k (nezrcalno postavljen tiskarski znak).

INu on ie tudi k suim jogrom dial: »Onu lie nemogoče, de bi te zmote ne prišle, ampag ve timu, skuži kateriga pride. ^[2] Bule bi nemu bilu, de bi se ta zdulani mlinski kamen na nega garlu obeisil inu bi veržen bil v tu morie, koker, de on eniga le-tih malih zblazne. ^[3] Varite se, aku tui brat greiši zuper tebe, svari ga inu aku nega greiva, taku ti nemu odpusti. ^[4] Inu aku sedem krat na dan greiši zuper te inu sedem krat na dan se poverne h tebi inu reče: 'Meni ie žal', taku odpusti nemu.« ^[5] Ty jogri potle so rekli h timu Gospudi: »Pobulšai nom to vero.« ^[6] Ta gospud pag pravi: »De bi vi imeili vero, kuliku ie enu zhenfovnu zernu, inu bi rekli k le-timu molinovimu dreviu: 'Izderi se inu pressadi se v tu morie', taku bi vom bilu pokornu.

A.

Matth. 18.
Marc. 9.²⁶⁷**267** Mt 18,6–7.21–22.
Mr 9,42.Matth. 18.²⁶⁸**268** Mt 18,15.Mat. 17, 21.²⁶⁹**269** Mt 17,20; 21,21.

^[7] Kateri ie vmei vami, kir ima eniga
V 5 hlapca

B.

hlapca, kir nemu orie oli passe, kadar on pride iz pula, de bi on k nemu rekal: 'Puidi hitru kiakai inu sedi doli k mizi.' ^[8] Temuč veliku več on pravi k nemu: 'Perpravi, de večeriem, inu opaši se inu streži meni, dotle iest ieim inu pyem, inu potle iei inu py ti.' ^[9] Aku on timu hlapcu hvalo ima, kir ie sturil, kar ie nemu bilu ukazanu? ^[10] Meni se ždi, de nekar. Glih taku tudi vi, kadar vi bote sturili vse, kar ie vom zapovedanu, taku recite: 'Mi smo nepridni hlapci inu smo sturili, kar smo dolžni bili.' «

C. ^[11] Pergudilu se ie, kadar ie on šal v Jeruzalem inu ie vlekal po sreidi Samarie inu Galilee. ^[12] Inu kadar on gre noter v en terg, nega srečajo deset gobovi možie, ty stoie od daleč inu vzdigno nih štimo inu pravio: »Jezus, moister, smili se čez nas.« ^[13] Inu kadar on nee vidi, pravi k nim: »Puidite inu se izkažite tim fariem.« ^[14] Inu pergudilu se ie, de oni kiakai gredoč so bili očistčeni. ^[15] Eden pag iz vmei nih, kadar de ²⁷¹ on vidil, de ie očistčen bil, se ie nazaj povernil inu ž veliko štimo čestil Boga. ^[16] Inu ie padal na tu obličie pred nega noge inu ga ie zahvalil
inu

270| 3 Mz 14,2–32.

Levit. 14.²⁷⁰

271| le.

inu ta ie bil en Samaritan. [17] Jezus pag odgovori inu pravi: »Nei li nih desset očistčenihi? Kei so pag ty devet? [18] De se neso nesli, kir bi se spet bili povernili inu dali hvalo Bogu, samuč le-ta ptui.« [19] Inu on pravi k nemu: »Vstani gori, puidi kiakai, tuia vera ie tebe obranila.«

[20] Potle ie bil vprašan od tih farizeiov, kadai pride tu Božye kralovstvu, on nim odgovori inu pravi: »Tu kralovstvu Božye ne pride s teim zamerkovanim [21] inu ne bodo govurili: 'Pole, le-tu ie', oli 'le-tam ie.' Zakai pole, tu kralovstvu Božye ie noter v vas.«

[22] Inu on pravi k suim jogrom: »Prideio ty dnevi, de vi bote želeili viditi en dan tiga človeiskiga Synu inu ga ne bote vidili. [23] Inu q nom²⁷³ poreko: 'Pole, le-tu ie, pole, le-tam ie.' Ne poite kiakai inu ne hodite za nimi. [24]

Zakai, koker ta blisk, kir se ozgorai od neba bliska inu sviti čez vse tu, kar ie pod nebom, taku bode ta Syn tiga človeika na sui dan. [25]

Ampag on mora poprei veliku terpeiti inu zaveržen biti od le-te žlahte. [26] Inu koker se ie godilu v tih dnehi tiga Noe, taku se bode tudi godilu v tih dnehi tiga Synu

D.

Mat. 24.
Marc. 13.²⁷²272| Mt 24,23–28.37–41.
Mr 13,5–6.21.

273| Vom.

Matth. 16,
17, 20.
Marc. 8, 9.
Luc. 18.
Matth. 24.²⁷⁴274| Mt 16,21;
17,12.22–23;
20,17–19.
Mr 8,31–9,1.
Mt 24,37.*tiga*

275| 1 Mz 19,1–26.

Gen. 19.²⁷⁵276| 1 Mz 19,26.
Mt 10,39.
Mr 8,35.
Lk 9,24.
Jn 12,25.
Mt 24,40–41.Gen. 19.
Matth. 10.
Marc. 8.
Luc. 9.
Ioh. 12.
Matth. 24.²⁷⁶277| Vrstice, ki je v
oklepaju, v SSP ni.

tiga človeika. ^[27] So ieili, so pyli, so se ženili inu so se možili noter do tiga dne, de ie ta Noe šal v to arko inu ie ta povudna prišla inu ie nee vse končala. ^[28] Inu glih, koker se ie godilu v tih dneih tiga Lota, so ieili, so pyli, so kupovali, so prodaieli, so sadili, so židali inu cimprali. ^[29] Ampag na ta dan, kadar ie Lot šal vunkai iz Sodome, ie dažilu iz nebes ogen inu žveplu inu ie nee vse pogubilu. ^[30] V le-taki massi bode tudi ta dan, na kateri se ta Syn tiga človeika rezodei. ^[31] Na ta isti dan, kateri bode na strehi inu nega hišna possoda v ti hiši, ta ne hodi doli to isto iemati. Inu glih taku, kateri bode na puli, ta ne hodi nazaj h timu, kar ie za sebo pustil. ^[32] Spomislite na to Lotovo ženo. ^[33] Kateri kuli bode iskal ohraniti suio dušo, ta no bode zgubil, inu kateri no zgubi, ta bode ni dobil ta život. ^[34] Iest vom poveim, de to isto nuč bodeta dva na eni posteli, ta eden bode vzet inu ta drugi bode zapusčen. ^[35] One dvei bote vkupo mleile, ta ena bode vzeta inu ta druga zapusčena. ^[36] [Dva bota na nyvi, eden bode vzet, ta drugi zapusčen.] ^[277] ^[37] Inu oni odgovore inu pravio k nemu: »Kei gospud?«
On pag pravi

k nim

k nim: »Kir kuli bode tu tellu, undukai se bodo tudi ty orli zbirali.«

TA XVIII. CAP.

A. Vuči s to pergliho, de ne imamo z mole-
nem biti lini. Zakai, kir gostu sveto prossio,
bodo gvišnu uslišani. Na koncu svita bode
malu vernih. B. S to pergliho od samopraviča-
ria inu revniga grešnika vuči, de se v to našo
brumo oli v ta dobra dela ne imamo zenesti. C.
Otročiči so tudi Božy. D. Koker ena kamela
oli naveska veruv skuzi iglena vušessa tešku
gre, taku ty bogati v nebessa. Kateri vse riči
zavolo Kristusa zapusti, ta bo na tim inu na
unim sveitu bogat. E. Prerokuie tim jogrom
suio martro, smert inu gori vstanene. Tiga jo-
gri cilu ništer tedai ne zastopio. Poverne eni-
mu vernimu slepcu nega pogled.

ON ie tudi k nim govuril le-to pergliho,
kir na le-tu kaže, de se ima veden mo-
liti inu nekar se utruditi, inu ie dial: ^[2]»Ie
bil en rihtar v enim meistu, kateri se nei bal
Boga inu nei rodil za obeniga človeika. ^[3]Inu
v tim istim meistu ie bila tudi ena vduva,
ta ie k nemu hodila inu diala: 'Brani ti me-
ne pred muiem zupernikom.' ^[4]Inu on dolgu
nei hotel. Potle pag ie sam sebo go-

A.

1. Thess. 5.²⁷⁸

278 | 1 Tes 5,17.

vuril:

279| Pusednimu.

vuril: 'Naisi se iest Boga ne boim inu ne rodim za človeika, ^[5]potehmal pag le-ta vduva mene z mahom ne pusti, iest hočo ni pravdo vosčiti, de kei h pusednimn²⁷⁹ ne pride inu meni kak špot ne naloži.'« ^[6]Natu reče ta Gospud: »Poslušajte, kai ta krivi rihtar pravi! ^[7]Inu Bug ne bode te izvolene mesčoval, kir nuč inu dan k nemu vpyo? Tar nai si on tu dolgu čez nee terpi? ^[8]Iest vom poveim, on bode nee skorai mesčoval. Oli vsai kadar ta Syn tiga človeika pride, bode li on nešil to vero na zemli?«

B. ^[9]On ie tudi govuril k nekaterim, kir so sami v se se zavupali, de so pravični, inu te druge so za ništer deržali, ²⁸⁰le-to pergliho: ^[10]»Dva človeika gresta gori v ta tempel moliti, ta eden ie bil en farizeus inu ta drugi en colnar. ^[11]Ta farizeus ie stal inu ie sam v sebi le-tu molil: 'Bug, iest tebe zahvalim, de iest nesem koker so ty drugi ludie, kir po syli drugim tu nih iemlo, kir so krivični, prešustniki oli koker ie tudi le-ta colnar. ^[12]Iest se v tim teidni dvakrat postim, daiem desetino od vsiga kar iest imam.' ^[13]Inu ta colnar ie stal od daleč, nei hotel le-tih oči gori v ne-
bessa

280| Deržali.

281| 5 Mz 26,12.
Prd 7,16.Deut. 26.
Eccles. 7.²⁸¹

bessa vzdigniti, temuč ie bil na suie perssi inu ie dial: 'Bug bodi meni grešniku milostiv.' ^[14]Iest vom poveim, de le-ta ie doli šal v suio hišo več prov sturien koker uni drugi. Zakai vsaki, kir sam sebe povisšue, ta bode ponižan inu kateri sam sebe ponižue, ta bode povisšan.«

Matth. 23.
Luc. 14.²⁸²

282| Mt 23,12.
Lk 14,11.

^[15]K nemu pernesso tudi te otročiče, de bi nee dotagnil. Kadar pag tu ty jogri vidio, so oni nee svarili. ^[16]Fezus pag pokliče nee k sebi inu pravi: »Pustite te otročiče priti k meni inu nim ne branite, zakai le-tacih ie tu Božye kralovstvu. ^[17]Risničnu iest vom poveim, kateri kuli ne vzame tiga Božyga kralovstva koker enu deite, ta v tu istu noter ne puidе.«

C.

Matth. 19.
Marc. 10.²⁸³

283| Mt 19,13–15.
Mr 10,13–16.

^[18]Inu en vissi nega vpraša tar pravi: »Dobri moister, kai iest imam diati, de ta večni leben posedem?« ^[19]Fezus pag pravi k nemu: »Kai ti mene imenuies dober? Nisče nei dober, samuč ta edini Bug. ^[20]Ti znaš te zapuvidi: Ne prešustvai, ne ubyai, ne krađi, ne pričui krivu, poštui tuiga očeta inu tuio mater.« ^[21]On pag pravi: »Iest sem le-tu vse deržal od muie mladusti.« ^[22]Kadar tu

D.

Matth. 19.
Marc. 10.
Exod. 20.²⁸⁴

284| Mt 19,16–20.
Mr 10,17–19.
2 Mz 20,3–17.

Fezus

285| Mt 19,21–23.
Mr 10,20–23.25.

Matt. 19.
Marc. 10.²⁸⁵

Fezus sliši, pravi k nemu: »Tebi še enu manka: prodai vse, kar ti imaš, inu dai ie tim božim inu boš imel en šac v nebi, potle pridi inu hodi za meno.« ^[23] *Kadar on tu zasliši, postane žalosten, zakai on ie bil sylnu bogat.* ^[24] *Kadar pag Fezus vidi, de on žalosten rata, pravi: »Koku težku ty, kir veliku blaga imaio, prideio v tu nebesku kralovstvu.* ^[25] *Onu ie gvišnu lažei eni kameli puiti skuzi vušessa ene ygle koker enimu bogatinu puiti v tu Božye kralovstvu.«* ^[26] *Natu ti, kir so tu slišali, pravio: »Du mora tedai izveličan biti?«* ^[27] *Inu on pravi: »Kar ie nemogoče per ludeih, tu ie mogoče per Bugi.«* ^[28] *Petrus pag pravi: »Pole, mi smo vse zapusstili inu smo šli za tebo.«* ^[29] *On pag pravi k nim: »Risničnu iest vom poveim, de obeniga nei, kir ie zapustil hišo oli starise oli brate oli ženo oli otroke [za]^c volo Božyga kralovstva,* ^[30] *kateri bi on ne pryel veliku več v le-tim čas-su inu na unim sveitu ta večni leben.«*

286| Lk 1,37.
Mt 19,26.
Mr 10,27.

Luc. 1.
Matt. 19.
Marc. 10.²⁸⁶

E.

^[31] *Potle ie poyel sebo te dvanaist inu ie dial k nim: »Pole, mi gremo gori v Ieruzalem inu bode dokonanu vse tu, kar ie pissanu skuzi te preroke od Synu tiga človeika,* ^[32] *zakai*

on bode

on bode čez dan tim aydom inu bode zašpoto-
 van inu feržmaan inu zapluvan ^[33]inu kadar
 ga bodo gaižlali inu umurili, taku na trety
 dan on spet gori vstane.« ^[34]Inu oni neso le-
 tih riči ništer zastopili inu le-ta besseda ie
 bila nim skrovna, neso rezoumeili, kar se ie
 govurilu. ^[35]Pergudilu se ie pag, kadar on pri-
 de blizj Ieriha, de ie en slepec sedil poleg tiga
 potu inu ie petlal. ^[36]Inu kadar ie on zaslišal
 te ludi mumu gredoč, ie vprašal, kai bi tu bi-
 lu. ^[37]Inu oni poveido nemu, de Jezus Naza-
 renus mumu gre. ^[38]Inu on zeupyje tar pravi:
 »Jezus, ti Syn Davidov, smili se čez me.« ^[39]
 Ty pag, kir so naprei šli, so nega svarili, de bi
 on molčal. On pag teim več bule vpye: »Ti
 Syn Davidov, smili sse čez me.« ^[40]Jezus pag
 obstoy inu ukaže nega k sebi perpelati. Inu
 kadar se ie on bil perbližal, vpraša nega, re-
 koč: ^[41]»Kai hočeš ti, de iest tebi sturim?« On
 pag pravi: »Gospud, de iest spet bom mogel
 viditi.« ^[42]Inu Jezus pravi k nemu: »Vzami
 spet tui pogled, tuia vera ie tebe zdraviga
 sturila.« ^[43]Inu on ie zdaici spet vidil inu ie
 za nim hodil inu ie čestil Boga. Inu vsi ludie,
 kir so tu vidili, so dali hvalo Bogu.

Matth. 20.
 Marc. 10.
 Luc. 23.²⁸⁷

287| Mt 20,17–19.
 Mr 10,32–34.
 Lk 23.

Luc. 2.²⁸⁸

288| Lk 2,34.

Matth. 20
 Marc. 10.²⁸⁹

289| Mt 20,29–34.
 Mr 10,46–52.

X TA

TA XIX. CAP.

A. Le-ta (maihine postave, velike vere) colnar izkaže prave sadi te kersčanske pokure, taki so te prave žegnane cerque. V tih ričih Bug suiem S. Duhum inu milostio prebiva. B. Z le-to pergliha²⁹⁰ od tih funtov vuči, de vsaki suseb pridigary, suiemi darimi dobivaio ludi h pravi veri. Priti Iudom inu vsem, kir so Kristusu kralu zuper. C. Jezus icizdi v tu Ieruzalem, s teim sturi Zahariovimu prerokovanu zadosti inu se izkaže, de ie on ta pravi Kristus. D. Kristus se plače čez Ieruzalem, prerokuie nee zatrene. Te kupce iz cerqve izpodi, v ti pridiguie. Ty visši isčeo, koku bi ga končali.

290| Pergliho.

A. **I**Nu kadar ie on noter prišal inu ie hodil po Ierihu, ^[2] pole, en mož, katerimu ie bilu ime Zabeus, ta isti ie bil en visših tih colnariev inu ie bil bogat ^[3] inu ie želil Fežusa viditi, du bi on bil inu nei mogel pred ludmi, zakai on ie bil eniga kratkiga žīvota. ^[4] Inu on ie tekal naprei inu ie leizal gori na eno dyvio figo, de bi nega vidil, zakai on ie imel undukai skuzi poiti. ^[5] Inu kadar ie Fežus bil prišal na tu istu meistu, ie gori pogledal inu ie zagledal nega inu ie dial k nemu: »Zahee, puidi hitru doli, zakai iest moram danas v tui hisši ostati.« ^[6] Inu on ie hitru doli

291| Apd 6,2–3.

Act. 6.²⁹¹

doli šal inu ie nega vesselu gori vzel. ^[7]Inu vsi, kir so tu vidili, so merrmrali, rekoč, de ie on šal k animu greišniku na erperge. ^[8]Zaheus pag ta tukai stoy inu pravi h timu Gospudi: »Pole, Gospud, iest dam pul muiga blaga tim božim inu sem li koga obgolufal, tu iest samo četertu povračam.« ^[9]Fežus pag pravi k nemu: »Danas ie došlu le-tei hiši tu izveličane za tiga volo, kir ie on tudi en syn tiga Abraama. ^[10]Zakai ta Syn tiga človeika ie prišal iskati inu ohraniti tu, kar ie bilu zgublenu.«

Matth. 15.²⁹²

293| Mt 15,24.

^[11]Kadar so oni le-te riči poslušali, govori še več eno pergliho, za volo, kir ie on bil blizi Ieruzalema inu kir so meinili, de tu kralovstvu Božye se ima skorai izkazati. ^[12]Zatu ie dial: »En žlahtin človik ie vlekalo v eno dalno deželo, de bi on sebi pryel enu kralovstvu inu spet se povernil. ^[13]Ta isti ie poklical deset suih hlapcev inu nim dal deset libar inu ie k nim rekal: 'Kupčuite dotle iest pride[m].'^c ^[14]Nega purgary pag so nega sovražili inu se poslali enu selstvu za nim rekoč: 'Mi ne hočmo, de bi le-ta čez nas kraloval.'^[15]Inu pergudilu se ie, kadar ie on bil tu kralov-

B.

Matth. 25.
Marc. 13.²⁹³293| Mt 25,14–30.
Mr 13,34.

294| So.

X 2 stvu

stovu pryel, de ie on spet nazai prišal, zapovei te iste hlapce, katerim ie bil dal te denarie, k sebi poklicati, de bi veidel, kai ie vsaki izkupčoval. ^[16]Tukai perstopi ta pervi inu pravi: 'Gospud, tuia libra ie deset libar dobila' ^[17]inu on pravi k nemu: 'Ei, ti dobri hlapec, potehmal si ti bil ner v tim mansim zveist, imei ti oblast cez deset meist.' ^[18]Inu ta drugi pride inu pravi: 'Gospud, tuia libra ie pet liber sturila', ^[19]h timu on tudi pravi: 'Inu ti bodi cez pet meist.' ^[20]Potle ie en drugi prišal inu ie rekal: 'Gospud, pole, le-tu ie tuia libra, katero sem iest v eni antuili hranil. ^[21]Iest sem se tebe bal, zakai ti si en terd mož, ti vzameš, kar nesi polužil, inu žaneš, kar nesi vsial.' ^[22]On pravi k nemu: 'Iz tuih vust iest tebe sodim, ti hudi hlapec, ti si veidel, de sem iest en terd človik, de vzamem, kar nese polužil, inu žanem, kar neisem vseial, ^[23]zakai tedai neisi dal muh denariev na menavsko mizo? Inu kadar bi iest bil prišal, bi bil te iste s to obrestio izterial.' ^[24]Inu on reče h tim, kir so poleg stali: 'Vzamite od nega to libro inu daite to timu, kir deset liber ima.' ^[25]Inu oni pravio k nemu: 'Gospud, sai on ima

295 | 2 Sam 1,10.
Mt 12,33.35.

2. Reg. 1.
Matth. 12.²⁹⁵

ima deset libar.’ ^[26] *Iest vom pag poveim, de vsakimu, kir ima, bode danu, od tiga pag, kir ne ima, bode tudi tu vzetu, kar on ima.*

Matt. 13, 25.
Marc. 4.
Luc. 8.²⁹⁶

296 | Mt 13,12; 25,29.
Mr 4,25.
Lk 8,18.

^[27] *Ampag le vune muie sovražnike, kir neso hoteli, de bi iest čez nee kraloval, perpelite semkai inu ubyte nee pred meno.’* ^[28] *Inu kadar ie on le-te riči izgovoril, ie vlekal naprei inu ie šal gori v tu Ieruzalem.*

^[29] *Inu pergudilu se ie, kadar ie bil blizi prišal h ti Betfagi inu Betany, h timu hribu, kir se imenuie tih olik, pošle on dva suia jogra, ^[30]rekoč: »Puidita tiakai v ta terg, kir tukai pruti leži, inu kadar vidva noter prideta, bota nešla enu žerbe pervezanu, na katerim nei nigdar oben človik sidel, tu istu odvežita inu perpelaita. ^[31]Inu aku du vaiu bode vprašal, zakai ie odvežuieta, recita k nemu taku: ‘Zakai ta Gospud tu potrubuie.’* ^[32] *Inu ta, kir sta bila poslana, gresta kiakai inu sta nešla, koker ie on bil nima povedal. ^[33]Kadar sta pag tu žerbe odvezovala, so diali nega gospudi k nima: »Zakai vi dva odvežuieta tu žerbe?« ^[34]Ona dva pag pravita: »Zakai ta Gospud ga potrubuie.« ^[35]Inu tu istu perpelata k Jezusu. Inu na tu žerbe*

C.

Matt. 21.
Marc. 12.²⁹⁷

297 | Mt 21,1–11.
Mr 11,1–11.

298| 2 Kr 9,13.
Jn 12,13-15.4. Reg. 9.
Iohan. 12.²⁹⁸299| Lk 13,35.
Ef 2,17.Luc. 13.
Ephes. 2.²⁹⁹

300| Hab 2.

Abac. 2.³⁰⁰301| Jn 11,48.
Mt 24,2.
Mr 13,2.
Lk 21,6.Iohan. 11.
Matt. 24.
Marc. 13.
Luc. 21.³⁰¹

so vergli nih gvant inu so gori Jezusa possadili. ^[36]Kadar ie on pag tiakai vlekel, so oni nih gvant prestirali po tim potu. ^[37]Inu kadar ie uže blizi bil nazdul poiti iz tiga Hriba tih olík, začne vsa množica nega mlaišev od vesselia hvaliti Boga z veliko štymo čez vse sylne riči, katere so oni vidili, ^[38]rekoč: »Žegnan ie ta kral, kir pride v tim imeni tiga Gospudi, myr v nebi inu čast v ti visso-kusti.« ^[39]Inu tedai eni farizeji vmei ludmi so diali k nemu: »Moister, posvari te tuie mlaiše.« ^[40]Tim on odgovori inu pravi: »Iest vom poveim, aku le-ti bodo melčali, taku tu kamine bode govurilu.«

D. ^[41]Kadar ie on pag blizi prišal inu vidi tu meistu, se ie plakal čez nee. ^[42]Inu ie dial: »O, de bi ti tudi veidilu vsai na le-ta dan te riči, kir h tuimu myru slišio. Oli sedai so skrivene pred tuiemi očima. ^[43]Zakai prideio ty dnevi čez te, de tebe inu tuie otroke, kir so v tebi, bodo tuy sovražniki s teimi šrangami opassovali inu tebe obležeio inu stiskali bodo od vseh strani. ^[44]Inu tebe do tal rezvale inu ne bodo v tebi pustili eniga kamena verhu drugiga, zatu, kir ti nesi spoznalu ta čas tuiga

tuiga obyskane.« ^[45]*Inu on ie šal noter v ta tempel inu ie začel vunkai goniti te, kir so v nim prodaieli inu kupovali,* ^[46]*k nim rekoč: »Onu ie pisanu: Muia hiša ie ena hiša te molitve, vi ste pag nu sturili k ani razboinikovi iami.*« ^[47]*Inu ie vsag dan vučil v tim templi. Ty visši fary pag inu ty pissary inu ty ner prvi vmei ludmi so iskali nega pogubiti* ^[48]*inu neso nesli, kai bi nemu sturili, zakai vsi ludie so na nim vissili inu poslušali nega.*

Matth. 21.
Marc. 11.
Iohan. 2.³⁰²

302| Mt 21,12–17.
Mr 11,15–19.
Jn 2,13–22.

Esa. 56.
Ierem. 7.³⁰³
3. Reg. 8.

303| Iz 56,7.
Jer 7,11.
1 Kr 8,30–40.

Matth. 21.
Luc. 20.
Ioh. 7, 8.³⁰⁴

304| Mt 21,45–46.
Lk 20,19.
Jn 7,30,44; 8,37.

TA XX. CAP.

A. Kristus v cerqui evangelium pridiguie. Duhovska tar deželjska gosposčina ga vpraša, du ie nega h pridigariu postavil. Nim taku odgovori, de sramotio gredo od nega. B. Z le-to pergliho od vinograda štraifa te Iude, kir so te preroke inu Božyga Synu šmaali inu umurili inu kir so ta vogelski kamen, tu ie Kristusa, zavergli. C. Kristus tim visšim fariem inu vučenikom na nih fratarsku vprašane od činža prov tar modru odgovori. D. Te neverne epikurske saduceie premore inu spriča s Moizesovim pismom, de ty mertvi bodo gori vstaieli inu živeili vekoma s teimi angeli. E. Kristus nei le samuč Davidov, temuč tudi Božy Syn. Rezodei tih vučenikov tiga pisma ofert tar hudubo.

X 4 Inu

A. **I**Nu pergudilu se ie v tih istih dneh na ieden dan, kadar ie on te ludi vučil inu pridigal ta evangelium v tim templi, prideio h timu ty visši fary inu ty pissary s teimi stariši ^[2]inu so ž nim govurili tar diali: »Povei ti nom, s kakovo oblastio ti le-tu deis? Oli du ie ta, kir ie tebi le-to oblast dal?« ^[3]On odgovori inu pravi k nim: »Iest vas hočo tudi eno reič vprašati. Odgovorite vi meni: ^[4]tiga Ioannesa kerst, ie li on bil iz nebes oli le od ludi?« ^[5]Oni so se pag zmišlovali vmei sebo tar diali: »Aku mi rečemo: 'Iz nebes' on poreče: 'Zakai tedai neste nemu verovali?' ^[6]Aku pag porečemo: 'Od ludi' taku nas vsi ludie s kaminem posuio. Zakai oni zagvišnu derže, de ie Ioannes en prerok bil.« ^[7]Inu oni odgovore, oni ne veidu, od kod je bil. ^[8]Jezus pag pravi k nim: »Taku iest vom tudi ne poveim, s kakovo oblastio iest le-tu delam.«

305| Mt 21,23–27.
Mr 11,27–33.

Matth. 21.
Marc. 11.³⁰⁵

B. ^[9]Potle on začne govoriti h tim ludem le-to pergliho: »En človik ie bil zasadił en vinnograd inu ga ie pustil tim delovcem za lon delati inu on ie bil na deželi dolg čas. ^[10]Inu kadar ie bilu red, pošle h tim delovcem eni-

306| Mt 21,33–46.
Mr 12,1–12.

Matth. 21.
Marc. 12.³⁰⁶

ga

ga hlapca, de bi oni nemu dali od sadu tiga vinograda. Ty delovci pag so nega byli inu ga nazai prazniga posleio. ^[11]Inu on ie zupet poslal eniga drugiga hlapca, tiga istiga so oni tudi byli inu zaspotovali inu so ga poslali nazai prazniga. ^[12]Potle ie poslal se tretiga, tiga so oni tudi ranili inu vunkai pehnili. ^[13]Na tu pravi ta gospud tiga vinograda: 'Kai iest imam diati? Iest hočo muiga lubeznivi-ga synu poslati, lohki, kadar oni tiga bodo vidili, se boie.' ^[14]Kadar so pag ty delovci nega zagledali, so zmislovali vmei sebo tar di-ali: 'Le-ta ie ta erbič, pridite semkai, nai ga ubyemo, de ta erbsčina bode naša.' ^[15]Inu so ga ubyli. ³⁰⁹Kai bode tedai ta gospud tiga vinograda tim istim sturil? ^[16]On pride inu pogubi te iste delovce inu ta vinograd bode drugim dal.« Kadar oni to slišio pravio: »Ne dai Bug.« ^[17]On pag nee ravnu pogleda tar pravi: »Kai ie tedai le-tu, kir ie pissanu: 'Ta kamen, kateriga so ty zydari zaver-gli, ta isti ie k animu vogelniku ratal. ^[18]Vsaki, kir na ta isti kamen pade, ta se rezb-ye, na kateriga pag on pade, tiga rezmane.'« ^[19]Inu ty vissi fary

Ioh. 3.
Rom. 8.
Phil. 2.³⁰⁷

307| Jn 3,16–21.
Rim 8,3.
Flp 2,6–8.

Gen. 37.³⁰⁸

308| 1 Mz 37,19–20.

309| Manjka: "Vrgli so ga iz vinograda" (SSP).

Psal. 117.
Esa. 28.
Dan. 2t.³¹⁰

310| Ps 118,22.
Iz 28,16.
Dan 2,34–35.45.

X 5 inu

311| Mt 21,46.
Mr 12,12.
Lk 19,47.

Matth. 21.
Marc. 12.
Luc. 19.³¹¹

inu pissary so iskali v ti isti uri nih roke položiti na nega, oli so se tih ludi bali, zakai oni so bili spoznali, de ie on na nee le-to pergliho govuril.

C. ^[20]*Inu oni so merkali na nega inu so poslali vunkai špeierie, de bi se imeili hiniti, koker, de bi brumni bili, de bi mogli nega zapopasti na tei bessedi inu de bi mogli nega čež dati tei gosposčini iuu³¹² tei oblasti tiga deželskiga flegarie. ^[21]Inu so nega vprašali rekoč: »Moister, mi veimo, de ti prov govoriš inu vučiš inu od eniga več koker od tiga družiga ne deržiš, temuč ti vučiš ta pot Božy po risnici. ^[22]Ie li prov, de mi daiemo ta tribut timu cessariu oli nekar?« ^[23]Kadar ie on pag zastopil nih hudo kunšt, pravi k nim: »[Kai izkušate vi mene?]³¹⁴ ^[24]Pokažite vi meni ta denar, čiga on ima pild inu napisanu?« Oni odgovore inu pravio: »Tiga cessarie.« ^[25]On pag pravi k nim: »Daite tedai cessariu, kar ie cessarievu, inu Bogu, kar ie Božye.« ^[26]Inu oni neso mogli to nega bessedo tadlati pred ludmi inu so se čudili nega odgovori inu so melčali.*

312| Inu.
313| Mt 22,15–22.
Mr 12,13–17.

Matth. 22.
Marc. 12.³¹³

314| Stavek v oglatem oklepaju je Trubarjev dodatek; besedilo se v SSP ne nahaja.

Potle

^[27] *Potle stopio k nemu eni iz tih saduceiov, kateri taye, de bi ty mertvi od smerti vstajeli, inu nega so vprašali tar diali:*
^[28] *»Moister, Moizes ie nom pissal, aku kateriga brat umerie inu pusti za sebo eno ženo, otruk pag ne pusti, taku ima nega brat vzeti tiga istiga ženo inu tu seime obuditi suimu bratu.* ^[29] *Nu ie bilu sedem bratov. Ta pervi iz nih ie bil vzel eno ženo inu ie umerl prez otruk.* ^[30] *Inu ta drugi ie vzel to isto ženo [inu ie tudi umerl prez otruk.]* ^[31] *Potle ta trety no vzame, glih taku ty drugi sedem inu so umerli inu neso pustili otruk za sebo.* ^[32] *H puslednimu za vseimi ie umerla tudi ta žena.* ^[33] *Nu v tim gori vstanenu, kateriga bode ona žena vmei lei-timi? Zakai oni vsi sedem so no k ženi imeili.«* ^[34] *Inu Jezus odgovori inu pravi k nim: »Ty otroci tiga svita se ženio inu možio.* ^[35] *Ampag ty, kir bodo vredni doseči uni drugi sveit inu tu gori vstanene od tih mertvih, ty isti se ne bodo ženili inu možili tudi nekar.* ^[36] *Inu ne bodo mogli naprei več umreiti. Zakai oni so tim angelom glih inu so otroci Božy, kadar so oni otroci tiga*

D.

Matth. 22.
 Marc. 12.
 Act. 23.
 Deut. 25.³¹⁵

315 | Mt 22,23–33.
 Mr 12,18–27.
 Apd 23,6–9.
 5 Mz 25,5.

316 | Pasaža v oglatem oklepaju je Trubarjev dodatek; besedila v SSP ni najti.

1. Iohan. 3.³¹⁷

317 | 1 Jn 3,2.

gori

- gori vstanena. ^[37]De pag ty mertvi gori vsta-
ieio, ie tudi ta Moizes izkazal per tim gar-
mu, kir pravi, de ta Gospud ie en Bug
Abraamov inu en Bug Izaacov inu en Bug
Iacobov. ^[38]Bug pag nei tih mertvih, temuč
tih živih, zakai oni so nemu vsi živi. « ^[39]Inu
eni iz tih pissariev odgovore inu pravio:
»Moister, ti si prov govuril. « ^[40]Inu oni neso
smeili nega za obeno reč več vprašati.
- E. ^[41]On pag pravi k nim: »Koku oni pravio,
Kristus ie Davidov syn? ^[42]Inu sam David
pravi v tih psalmovih buqvah: 'Ta Gospud
ie govuril k muimu Gospudi: Sedi k mui
destnici, ^[43]dotle iest položim tuie sovražnike
hk³²⁰ animu podnužiu tuih nug.' ^[44]David
nega imenuie Gospud, koku ie on tedai nega
syn? « ^[45]Inu tedai, kadar so vsi ludie slišali,
pravi on k suim jogrom: ^[46]»Varite se pred
teimi pissary, kir bodo špancirali v dolgim
gvantu inu lubio tu poklanene na tih placih
inu ta perva sedaliča³²² v tih šulah inu kir
radi side ozgorai v tih gosteih. ^[47]Kateri
požirao tih vdov hiše, s teim naprei
daianem, de dolgu molio. Le-ti
bodo vegše ferdam-
mane pryeli. «

TA

TA XXI. CAP.

A. Ena boga vduva z malim veliku offra.
 B. Prerokuie, de tempel, Ieruzalem bodo rezdiana. Kakovi caihni se bodo poprei godili. Jogri bodo od vseh žlaht ludi veliku terpeli; veli, de volnu terpe. C. De velike nabluge prideio čez vse neverne Iude. D. Prerokuie od nega prihoda na sodni dan, kakovi caihni bodo poprei. Natu opomina vse h trezivosti, h čuvanju inu k molenu.

ON ie pag ogledeval inu ie gledal, koku so ty bogati nih daruve v ta cerkovni štok metali. ^[2]Inu on vidi tudi eno bogo vduvo, ta ie dvei šcuffici noter vergla. ^[3]Inu on pravi: »Risničnu iest vom poveim, de le-ta boga vduva ie več koker oni vsi noter vergla. ^[4]Zakai le-ti vsi so noter vergli h tim božym offrom od tiga, kar nim prebiva. Ampag le-ta ie iz suiga pomankane vuss sui užitag, kir ie imeila, noter vergla.«

^[5]Inu kadar so eni govurili od tiga templa, de ie on bil s teim leipim kamenem inu daruvi snažnu nareien, pravi on: ^[6]»Prideio ty dnevi, v katerih od le-tih riči, kir vi vidite, ne bode en kamen verhu drugiga puscen, de bi se ne rezvalil.« ^[7]Oni so pag nega vpra-

A.

Marc. 12.³²³

323| Mr 12,41–44.

I. Cor. 18.³²⁴

324| 2 Kor 8,12.

B.

- 235| Mt 24,3–14.
Mr 13,3–13.
1 Kr 9,3–9.
Jer 7,12–15.
1 Jn 4,1–6.
- Matth. 24.
Marc. 13.
3. Reg. 9.
Ierem. 7.
Luc. 19.
1. Iohan. 4.³²⁵
- vprašali, rekoč: »Moister, kadar le-te riči bodeio? Inu kakovu bode znamine, kedai se le-te riči bodo godile?« [8] On pag pravi: »Gledajte, de ne bodete zepelani, zakai nih veliku prideio v muim imeni inu poreko de sem iest inu ta čas ie bliži, obtu ne hodite za nimi. [9] Kadar vi pag bote slišali od voisk inu od domačih kreigov, taku se ne prestrašite, zakai le-te riči se moreio poprei goditi, oli ta konec ne bode taku skorai.« [10] Tedai ie dial k nim: »Bodo eni ludie zuper te druge gori vstaieli inu enu kralovstvu zuper ta drugu. [11] Inu veliki tressuvi v mnogeterih meistih inu lakota inu žlize inu strašila inu veliki caihni bodo od nebes. [12] Ampag pred le-teim vsem bodo na vas nih roke metali inu preganeli, izdaieli v nih šule inu v keihe, vas bodo vleikli pred krale inu vyude zavolo muiga imena. [13] Inu le-tu se vom bode godilu k animu pričovanu. [14] Imeite tedai zagvišnu v vaših sercib, de vom nei potreba premislovati, koku se bote odgovoriali. [15] Zakai iest vom hočo vusta inu modrost dati, kateri ne bodo mogli zuper reči inu zuper*
- 236| Iz 19,2.
- Esa. 19.³²⁶
- 237| Mt 10,17; 24,9.
Lk 12.
Jn 15,20; 16,2.
- Matth. 10,
24.
Marc. 17.
Luc. 12.
Ioh. 15, 16.³²⁷
- 238| 2 Mz 4,12.
Iz 54,13.
Apd 6,10.
- Exod. 4.
Esa. 54.
Act. 6.³²⁸

stati

stati vsi ty vaši zuperniki. [16] Vi bote tudi izdani od stariših inu od bratov, od stricev inu od periatelou inu bodo ene iz vmei vas umurili. [17] Inu bote od vseh sovraženi za muiga imena volo. [18] Oli en lass od vaše glave ne pogine, [19] obderžite vaše duše s teim volnim terplenem.«

Mich. 7.³²⁹

329| Mih 7,5–6.

[20] »Kadar pag vi bote vidili tu Ieruzalem obleženu s to voisko, tedai imate veiditi, de ie blizu nee pustoba. [21] Tedai, kateri so v ti Iudovski deželi, ty beizite na gurre inu ty, kir so v sreidi v nim, ty puite vunkai inu kir so na puli, ty ne hodite noter. [22] Zakai tu so ty dnevi tiga mesčovane, de se dopolni vse tu, kar ie pissanu. [23] Vee pag tim nossečim inu tim doiečim v tih istih dneih, zakai velika nadluga bode na zemli inu en serd čez le-te ludi. [24] Inu oni bodo padali od ostriga tiga meča inu bodo uieti pelani po vseih deželah. Inu Ieruzalem bode poteptanu od tih aydov, dotle ta čas tih aydov dopolnen bode.

C.

Matth. 24.³⁵⁰
Marc. 13.330| Mt 24,15–21.
Mr 13,14–19.

[25] Inu bodo caihni na soncu inu nu³³² luni inu na zveizdah inu na zemli tim ludem velika bridkust, de ne bodo veidili se

Rom. 11.³³¹

331| Rim 11,25.

D.

332| Na.

kam

333| Mt 24,29–31.
Mr 13,24–27.
Ezk 38,19–20.
Oz 10.
Raz 6,12–14.
Iz 19,16–17.
Lk 17,22–36.
Jn 1,1–5.14.

Matth. 24.
Marc. 13.
Ezech. 38.
Osee. 10.
Apoc. 6.
Esa. 19.
Luc. 17.
Ioan. 1.³³³

kam diati, tu morie inu valluvi bodo šumeili. ^[26] *Ty ludie bodo na životu doli iemali pred strahom inu pred čakanem tih riči, kir imaiio priti čez vos sveit. Zakai tudi te nebeške moči se bodo gibale.* ^[27] *Inu tedai bodo vidili tiga Synu tiga človeika, prideioč v tim oblaku z veliko oblastio inu čestio.* ^[28] *Kadar pag le-te riči se začno goditi, taku gledajte gori inu vzdignite vaše glave, zatu kir vaše odrešene se perbližue.* ^[29] *Inu on pravi nim eno pergliho: »Gledajte na tu figovu drivu inu na vsa drevia,* ^[30] *kadar ona ženo naprei to berst, tu videioč, sami od sebe spoznate, de ie tu leitu blizu.* ^[31] *Taku tudi vi, kadar bote vidili le-te riči se goditi, taku imate veiditi, de tu kralovstvu Božye ie blizu.* ^[32] *Risničnu iest vom poveim, de le-ta žlahta ne mine, dotle se le-tu vse ne zgodi.* ^[33] *Nebu inu zemla se rezydo, ampag muie besede se ne rezydeio.* ^[34] *Varite se pag, de kei vaša serca ne bodo težka sturiena od prevelike ydi inu pyanstva inu skerbami tiga svita. Inu ta isti dan pride čez vas na naglim,* ^[35] *zakai on pride koker en ptyčy štrik čez vse te, kir kuli na zemli prebivoio.*

334| Mt 24,32–35.
Mr 13,28–31.

Matth. 24.
Marc. 13.³³⁴

335| Morda gre za Rim
13,11–14.

Rom. 17.³³⁵

Obtu

^[36] *Obtu čuite vsag čas inu molite, de vi bote mogli biti v Reidni ubeižati le-timu vsimu, kir ima priti inu sturiti se, inu stati pred te- im Synom tiga človeika.* « ^[37] *Inu on ie vučil po dnevi v tim templi, ponoči pag ie vunkai hodil inu prebival na tim hribu, kir se imenuie tih olik.* ^[38] *Inu vsi ludie so k nemu viutro zguda perhaiali, de bi nega poslušali v tim templi.*

Matth. 24.
Marc. 13.
i. Pet. 5.³⁶

336| Mt 24,42.
Mr 13,33.
1 Pt 4,7.

TA XXII. CAP.

A. Iudež se zgovori s temi visšimi fary. Nim oblubi Jezusa per pravim redu v nih roke dati. Kristus pošle dva jogra v Ieruzalem, de perpravitu tu velikunočnu iagne. B. Kristus sede k mizi, postavi to večerio suiga tellessa inu suie kry. Prerokuie od suiga fratarie. C. Te jogre, kir so se kreigali za gospostvu, opomina h ti pohlevsčini. D. Prerokuie, de Peter ga zatay. Izkaže, de tim suim ništer nei mankalu, veli, de se perpravio k velikimu terplenu. E. Kristus dolgu moli v tim vertu poleg tiga Oliskiga hriba, smertio ryna, angel ga trošta. Kervav put poti. Iudež ga s pušovanem frata. Peter enimu enu uhu odseca, tiga Jezus spet ozdravi. F. Kristus ie v verti uiet, pelan pred šcoffa. Peter ga trikrat zatay. Jezus se ozre na nega inu zdai ga greva. G. Ie zašpotovan, zvezan, byen, pelan pred ta veliki svit, spozna pred vseimi, de ie on ta pravi Syn Božy.

Y Perbližo-

A.

Perbližoval se ie pag ta pogačovi praznik, kir se imenuie velika nuč. ^[2]Inu ty vissi fary inu pissary so iskali, koku bi nega umurili. Oli oni so se bali tiga folka. ^[3]Ta Zludi pag ie bil šal noter v tiga Iudeža, katerimu ie bilu ime s pridevkom Iskariot, ta isti ie bil od tiga čissla tih dvanaist. ^[4]Inu on gre tiakai inu govori s teimi vissimi fary inu cehmoštri tiga templa, koku bi hotel on nega izdati. ^[5]Tiga so se oni obesselili inu so ž nim terdnu naredili, de hote nemu dati denarie. ^[6]Inu on nim oblubi inu ie iskal perložniga čassa, de bi ga on nim izdal prez množice. ^[7]Pride pag ta oprešnikovu dan, na kateri se ie moralu offrati tu velikunočnu iagne. ^[8]Inu on pošle Petra inu Ioannesa, rekoč: »Puidita inu perpravita nom tu velikunočnu iagne, de bomo ieili.« ^[9]Ona pag pravita k nemu: »Kei hočeš ti, de perpravimo?« ^[10]Inu on pravi k nima: »Pole, kadar vidva noter v tu meistu prideta, vaiu sreča en človik, ta nesse eno kruglo vode, puidita za nim v to hišo, v katero on puidi, ^[11]inu recita h timu hišnimu gospodariu: "Ta moister pusti tebi poveidati, kei so te

erperge,

337] 2 Mz 12,1–2.
Mt 26,1–5.14–16.
Mr 14,1–2.10–11.
Jn 7,25.30.32; 11,45–53;
12,10; 13,2.26–27.29–30.

Exod. 12.
Matt. 26.
Marc. 14.
Ioh. 7, 11,
12, 13.³³⁷

erperge, v katerih iest bom ieidel suiemi jogri tu velikunočnu iagne?»^[12] Inu on bode vama pokazal eno veliko vežo presterto. Undukai perpravita.«^[13] Inu ona dva gresta tiakai inu naideta, koker ie on nima bil po veidal, inu sta perpravila tu velikunočnu iagne.

^[14] Inu kadar ta ura pride, sede on h ti mi-zi inu ty dvanaist jogri ž nim. ^[15] Inu pravi k nim: »Meni so³³⁸ ie iz serca hotelu le-tu iagne z vami ieisti, preden iest terpim. ^[16] Zakai iest vom poveim, de naprei od tiga ne bom več ieidel, dotle ne bode dopolnenu v tim Božym kralovstvi.«^[17] Inu on vzame ta pehar, zahvali inu pravi: »Vzamite le-ta inu ga rezdilite vmei vami, ^[18] zakai iest vom poveim, de ne bom pyl od sadu te vinske terte, dotle tu Božye kralovstvu ne pride.«^[19] Inu on vzame ta kruh, zahvali, rezlomi inu nim da, rekoč: »Le-tu ie muie tellu, kateru se za vas da. Le-tu deite k muimu spominu.«^[20] Glih taku tudi ta kelih po tei večery inu pravi: »Le-ta kelih ie ta novi testament v ti muy kry, katera se za vas preлива. ^[21] Ništer mane, pole, ta roka muiga fratarie ie z meno na mizi. ^[22] Inu gviš-

B.

338| Se.

i. Cor. 5.
Matt. 26.
Marc. 14.
i. Cor. 11.³³⁹339| 1 Kor 5,7.
Mt 26,26–30.
Mr 14,22–26.
1 Kor 11,23–25.Iohan. 6.³⁴⁰

340| Jn 6,47–58.

Matth. 26.
Marc. 14.³⁴¹341| Mt 26,23.
Mr 14,20.

Υ 2 nu

nu ta Syn tiga človeika gre kiakai, koker ie odločenu. Oli vsai vee timu istimu človeiku, skuzi kateriga ie on fratan.« ^[23]Inu oni začno iskati vmei sebo, du bi ta iz ž nih bil, kir bi imel tu sturiti.

C. ^[24]Inu vmei nimi se tudi vzdigne ena ar-drya, kateri bi se vmei nimi ta vegši vidil.

^[25]On pag pravi k nim: »Ty deželski krali go-spoduio čez te ludi inu kateri oblast čez nee imaiio, bodo dobrutlivi imenovani. ^[26]Vi pag nekar taku, temuč kateri ie ta vegši vmei vami, ta bodi koker ta mlaiši, inu kateri ukazuie, koker ta, kir služi. ^[27]Zakai, kateri ie ta vegši? Ta, kir per mizi sedi, oli ta, kir služi? Nei li ta, kir sidi? Iest sem pag v sre-idi vas koker ta, kir služi. ^[28]Vi ste pag ty, kir ste obstali z meno v tih muh izkušnavah. ^[29]

Inu iest hočo vom odločiti tu kralovstvu, ko-ker ie mui Oča meni odločil, ^[30]de vi bote ieili inu pyli per mui mizi v tim muim kralov-stvi inu sideli na tih stoleih inu bote sodili te dvanaist izraelske žlahte.«

D. [Ta Gospud pag pravi:] ^[345]^[31]»Simon, Si-mon, pole, ta Žludi ie pegeroval vas, de bi vas mogel

činiti

342| Mt 26.
Mr 9,34–37; 10,41–44.
Lk 9,46–48.
1 Pt 5,3,5–6.

Matth. 26.
Mar. 9, 10.
Luc. 9.
1. Pet. 5.³⁴²

343| Lk 2,29–32.

Luc. 2.³⁴³

344| Mt 9.
Raz 3,21.

Matth. 9.
Apoc. 3.³⁴⁴

345| Besedilo v oglatem oklepaju je Trubarjev dodatek; tega v SSP ni najti.

činiti koker to pšenico. ^[32] *Ampag iest sem prossil za te, de tuia vera ne zmainka inu kadar se ti nekadai preoberneš, taku poterdi tuie brate.* « ^[33] *On pag pravi k nemu: »Gospud, iest sem pernaredin v to iečo inu tudi v to smert s tebo puiti.* « ^[34] *On pag pravi: »Petre, iest tebi poveim, danas ne bode ta petelin peil, preden ti mene trikrat bodeš zatayl, de ti mene ne znaš.* « ^[35] *Inu on pravi k nim: »Kadar sem iest vas pošilal prez karneria, prez taške inu prez črevlev, ie li vam kai mankalu?« Oni pag pravio: »Ništer.* « ^[36] *Tedai on pravi k nim: »Ampag zdai, kateri ima en karner, ta ga vzami, glih taku tudi to taško, kateri pag ne ima, ta prodai suio sukno inu kupi en meč.* ^[37] *Zakai iest vom poveim, onu mora le-tu tudi biti na meni dopernessenu, kar ie pissanu: Inu on ie s teimi krivimi zraitan, zakai vse te riči, katere so od mene pissane, imaiio en konec.* « ^[38] *Oni so pag diali: »Gospud, pole, le tukai sta dva meča.* « *On pag reče k nim: »Onu ie zadosi.* « ^[39] *Inu on gre vunkai po nega navadi na to Olikovo gorro inu za nim gredo tudi nega jogri.* ^[40] *Inu kadar on kiakai na tu meistu pride,*

Matth. 26.
Marc. 14.
Iohan. 13.³⁴⁶

346 | Mt 26,31–35.
Mr 14,27–31.
Jn 13,36–38.

Matth. 10.
Marc. 6.
Luc. 9.³⁴⁷

347 | Mt 10,9–10.
Mr 6,8–9.
Lk 9,3.

Esa. 53.³⁴⁸

348 | Iz 53,12.

E.

Υ 3 pravi

349| Mt 26,36–46.
Jn 18,1.

Matth. 26.
Iohan. 18.³⁴⁹

350| Jn 6,38.

Iohan. 6.³⁵⁰

351| Mt 26,47–56.
Mr 14,43–50.
Jn 18,3–11.

Matth. 26.
Marc. 14/4.³⁵¹
Iohan. 18/8.

pravi k nim: »Molite, de ne pridete v to izkušnavo.« ^[41] *Inu on se odterga od nih, kar bi z anem kaminom lučil, inu on doli poklekne, moli inu pravi: ^[42]»Oča, aku hočeš ti, preloži le-ta kelih od mene, oli vsai nekar muia vola, temuč tuia se izydi.«* ^[43] *Inu en angel iz nebes se nemu prikaže, ta ie nega poterdil. ^[44]Inu kadar ie nega bil ta smertni strah obsal, ie on teim dale molil. Inu nega put ie bil koker ene srage od kry, te so tekle na zemlo. ^[45]Inu kadar on vstane gori od te molitve inu pride k suim jogrom, naide nee speeče od žalosti. ^[46]Inu pravi k nim: »Kai spyte vi? Vstanite gori inu molite, de vi ne pridete v to izkušnavo.«* ^[47] *V tim pag, kadar ie on še govuril, pole, ena množica tih ludi inu eden iz tih dvanaist, kir se ie imnoval Iudas, ta gre semkai naprei pred nimi inu se ie perbližoval k Jezusu, de bi nega kušal. ^[48]Jezus pag pravi k nemu: »Iudež, ti s teim kušovanem frataš Synu tiga človeika?«* ^[49] *Kadar pag vidio ty, kir so okuli nega bili, kai iz tiga ima biti, pravio k nemu: »Gospud, hočmo li z mečom udariti?«* ^[50] *Inu eden iz žnih udari tiga visšiga farye hlapca inu nemu*

odseca

odseca tu destnu uhu. ^[51] Jezus pag odgovori inu pravi: »Pustite dosehmal.« Inu on do-
tagne nega uhu inu ga ozdravi. ^[52] Jezus pag
pravi h tim visšim fariem inu h tim cehmo-
štrom tiga templa inu starišem, kir so bili
čez nega prisli: »Vi ste vunkai prisli koker k
animu razbuiniku z meči inu štangami ^[53]
inu kadar sem vsag dan bil v tim templi z
vami, neste tih rok na me iztegnili. Ampag
le-ta ie una vaša ura inu oblast te temme.«

^[54] Oni so pag nega uieli inu pelali proč inu
so ga perpelali v to hišo tiga visšiga farie.
Inu Petrus ie šal za nim od deleč. ^[55] Kadar so
pag oni bili ogen zneitili v sreidi tiga palača
inu vkupe sideli, Peter tudi sede vmei nee. ^[56]
Inu kadar ie nega ena dekla, sidečiga per lu-
či, vidila, ta ista ie v nega ravnu pogledala
inu ie diala: »Le-ta ie tudi ž nim bil.« ^[57]
On ie pag nega zatayl, rekoč: »Žena, iest ne-
ga ne znam.« ^[58] Inu čez enu maibinu zagleda
nega en drugi inu pravi: »Ti si tudi iz le-
tih eden.« Peter pag pravi: »Človik, iest ne-
isem.« ^[59] Potle čez en čas okuli ene ure ie en
drugi poterioval, rekoč: »Risnič-

Υ 4 nu,

Matt. 26.³⁵²
Marc. 14.

352| Mt 26,51.
Mr 14,47.

F.

Iohan. 18.
Matth. 26.³⁵³
Marc. 14.

353| Jn 18,12–18.25–27.
Mt 26,57–58.69–75.
Mr 14,53–54.66–72.

nu, le-ta ie tudi ž nim bil, zakai on ie en Galilevc.« ^[60]Inu Peter pravi: »Človik, iest ne veim, kai si ti praviš.« ^[61]Inu zdaici, dotle ie on še govuril, ie zapeil ta petelin inu ta Gospud se ie obernil inu ie pogledal na Petra. Tedai ta Peter ie spumnil na to besedo tiga Gospudi, koku ie on k nemu govuril: »Preden ta petelin bode peil, bodeš mene try krat zatayl.« ^[62]Inu Peter gre vunkai inu se grenku plače.

G.

^[63]Ty možie pag, kir so Jezusa deržali, so špot delali iz žnega, so ga byli ^[64]inu kadar so nega čez uči pokrili bili, so ga byli po nega oblyčiu inu vprašali, rekoč: »Ugeni, du ie ta, kir ie tebe udaril?« ^[65]Inu dosti drugih riči so govurili iz špota zuper nega. ^[66]Inu kadar ie dan bil, so vkupe prišli ty stariši tih ludi inu ty pissary inu so ga pelali sebo na nih rotavž. ^[67]Inu so diali: »Si li ti ta Kristus? Povei nom.« Inu on pravi k nim: »Aku vom poveim, vi ne bote verovali. ^[68]Aku iest vas bom tudi vprašal, vi meni ne bote odgovorili inu mene ne bote izpustili. ^[69]Od le-tiga čassa uže bode ta Syn tiga človeika sidil na destnici te moči Božje.« ^[70]Notu³⁵⁷

oni vsi

354| Mt 26,34.
Mr 14,30.Matth. 26.
Marc. 14.³⁵⁴355| Mt 16,21; 17,22–23;
20,18–19. Mr 8,31; 9,31.
Lk 9,22; 17,25; 18,32–33.
Iz 50,6.
Mt 26,67–68.
Mr 14,65.Matth. 16,
17, 20.
Marc. 8, 9.
Luc. 9, 17,
18.
Esa. 50.
Matth. 26.
Marc. 14.³⁵⁵356| Kol 3,1.
Heb 1,3; 10,12.Col. 3.
Heb. 1, 10.³⁵⁶

357| Natu.

oni vsi reko: »Ti si tedai Syn Božy?« On pravi k nim: »Vi govorite, zakai iest sem.«
^[71]*Oni pag pravio: »Kai mi potrubuiemo več pričovane, mi smo sami iz nega vust slišali.«*

Matth. 26.³⁵⁸

358|Mt 26,65.

TA XXIII. CAP.

A. Jezus ie pred Pilatušom, de te ludi ž nega vukum zuper gosposčino nastavle. B. Erodež suiemi dvorniki se tudi špota Jezusu inu se s Pilatušom spravi. C. Pilatus očitu pričue. Kristus ie nedolžen, ga hoče izpustiti. Ampag ta veliki farski inu gmainski šrai ga peržene, da Barabasa izpusti, Kristusa pusti cryžati. D. Kristusa pelaio iz meista h crižanu. Simonu permoraio cryž za nim nesti. Prerokuie, de vsem Iudom hudu pui-de. Ie crižan v sreidi dveiu razboinikov, prossi za suie sovražnike. E. Na crižu vissečimu se ta vsa gmaina inu gosposčina inu en loter špotaio. En sam razboinik v nega veruie. F. Kristus ob večernici suio dušo izroči Bogu, umerie, sonce merkne, zakrivalu v templi se rezdere, centurio ga za brumniga derži, to gmaino ie grevalu. G. Iosef, en roter ga poštenu pocopa. Te žene nega tel-lessu špeceryo nareieio.

NA tu nih vsa množica vstane gori inu A.
ga pelaio pred Pilatuša ^[72]inu začno čez
nega tožiti, rekoč: »Le-tiga smo

T 5 mi

- 359| Mt 27,1–2.11–14.
Mr 15,1–5.
Jn 18,28–38.
- Matth. 27.
Marc. 15.
Iohan. 18.
Matth. 27.³⁵⁹
- mi zapopali, de ie on te ludi preobračal inu ie branil dati ta činž timu cessariu inu on pravi, de ie on Kristus, ta kral.«* ^[3]*Pilatus pag vpraša nega, rekoč: »Si li ti ta kral tih Iudov?«* On odgovori inu pravi: »Ti ie govoriš.« ^[4]*Pilatus pag pravi h tim visšim fariem inu h ti množici tih ludi: »Iest ništer kriviga ne naidem na le-tim človeiku.«* ^[5]
- 360| Corr.: vpyli.
- 361| Mt 4,23.
- Matth. 4.³⁶¹
- Oni so pag teim sylniši bili³⁶⁰ inu diali: »On vmei teimi ludmi punt začene, on ie vučil po vsei Iudovski deželi inu ie začel v ti Galilei noter do le-tiga meista.«*
- 362| Imenuieč.
- B.
- ^[6]*Pilatus pag, kadar ie zaslišal imenuies³⁶² to Galileio, ie vprašal, aku bi on en galilevski človik bil.* ^[7]*Inu kadar on zvei, de on pod tiga Erodeža gosposčino sliši, ga pošle od sebe h timu Erodežu, kateri ie tudi v tih istih dneh v teim Ieruzalemu bil.* ^[8]*Erodež pag, kadar Jezusa ugleda, se ie sylnu obesse-lil, zakai on bi ga bil rad izdavna vidil, za-kai on ie veliku slišal od nega inu se ie zavu-pal, on bode vidil od nega kakov caihen delati.* ^[9]*Inu on ie nega z dostimi besedami vprašal. On pag nemu nei ništer odgovoril.* ^[10]*Ty visši fary pag inu pissary, ty so*
- 363| Lk 3,1.
Lk 18,37.
- Luc. 3.
Luc. 18.³⁶³
- 364| Lk 9,9.
- Luc. 9.³⁶⁴
- tukai*

tukai stali inu so tožyli sylnu čez nega. ^[11]
 Ampag Erodež sred suimi žolnery ie nega
 verahtal inu se ie špotal nemu inu ga obleiče
 z anem beilim gvantom inu pošle spet nazai
 timu Pilatušu. ^[12]Inu na ta isti den Pilatuš
 inu Erodež sta vmei sebo periatela postala,
 zakai poprei sta bila eden timu drugimu so-
 vraž.

^[13]Pilatuš pag pokliče te visše farye inu te
 oblastnike inu to gmaino vkupe ^[14]inu pravi
 k nim. »Vi ste meni le-tiga človeika naprei
 dali koker eniga, kir te ludi odvrača, inu,
 pole, iest sem nega tukai pred vami izupra-
 šoval inu iest ne naidem na nim obenih ta-
 kih krivih riči, za katerih volo vi čez nega
 tožite. ^[15]Erodež tudi nekar, zakai iest sem
 vas k nemu poslal, inu, pole, od nega ništer
 nei sturienu, kir bi bilu te smerti v Reidnu. ^[16]
 Obtü ga hočo štraifati inu izpustiti.« ^[17][Inu
 on ie moral ob tim prazniku nim eniga iz-
 pustiti.] ^[18]Ampag ta množica tih ludi vsa
 kmali ze vpye inu pravi: »Deni proč le-tiga
 inu izpusti nom Barabassa,« ^[19]kateri ie bil
 za volo eniga sturieniga punta v tim meistu
 inu kir ie bil eniga ubyl, v to iečo veržen.

Pilatus

C.

Matth. 27.
 Marc. 15.
 Iohan. 18.
 Actor. 4.³⁶⁵

365| Mt 27,17.
 Mr 15,9–10.
 Jn 18,38.
 Apd 4,10.

Iohan. 19.³⁶⁶

366| Jn 19,4.6.

Matth. 27.
 Marc. 15.³⁶⁸

367| Vrstica 17 se v SSP ne
 nahaja.

368| Mt 27,17.21.26.
 Mr 15,7–15.

^[20]Pilatus pag zupet govori k nim inu ie hotel Fezusa izpustiti. ^[21]Oni so pag vpyli inu diali: »Cryžai ga! Cryžai ga!« ^[22]On pag k nim h tretymu pravi: »Kai ie on tedai hudiga sturil? Iest obeniga uržaba te smerti na nim ne naidem. Obtu hočo nega štraifati inu izpustiti.« ^[23]Ampag oni so nad nim tuliku bili inu vpyli z veliko štimo inu so pegerovali, de bi on crižan bil. Inu ta nih vpy inu tih visših fariev ie premagal. ^[24]Inu Pilatus ie persodil, de bi se sturilu, kar so oni pegerovali, ^[25]inu izpusti nim tiga, kateri ie bil za volo punta inu uboye v to iečo postuvlen, za kateriga so oni prossili. Fezusa ie pag čez dal nih voli.

D. ^[26]Inu kadar nega pelaiio vunkai, uiameio eniga Simona Cyrenskiga, gredočiga izpula, inu polože na nega ta cryž, de ga nesse za Fezusom. ^[27]Inu za nim gre ena velika množica ludi inu tih žen, te so nega klagovale inu plakale. ^[28]Fezus pag se oberne pruti nim inu pravi: »Vi, sčere ieruzalemske, ne plačite, ne plačite se čez mene, temuč čez same sebe se plačite inu čez vaše otroke, ^[29]zakai, pole, prideio ty dnevi, v katerih poreko: 'Sreč-

ne

369| Mt 27,24.
Apd 3,13–14.

Matth. 27.
Act. 3.³⁶⁹

370| Mt 27,55–56.
Jn 19,25.
Zah 12,10.13–14.

Matth. 27.
Ioh. 19.
Zah. 12.³⁷⁰

ne so te ialove inu ta tellessa, kir ne so rodila inu te persi, kir neso doyle.'^[30] Tedai bodo začeli govoriti h tim gorom: 'Padite čez nas!' inu h tim hribom: 'Zakrite nas!'^[31] Zakai, aku le-tu na ti[m]^c serovi[m]^c dreviu dalaio, na tim subhi[m]^c, kai se bode godilu?«^[32] Žni[m]^c sta bila pelana tudi dva druga huda lotra, de bi se umurila.^[33] Inu kadar oni prideio na tu meistu, kir se imenuie Calvaria, undukai so oni nega križali inu te lotre ž nim, eniga na destnici, tiga drugiga na levici.^[34] Fezus pag pravi: »Oča, odpusti nim, zakai oni ne veido, kai delatio.« Inu oni so nega gvant rezdeilili inu so zain lossali.

^[35]Inu ty ludie so stali inu gledali inu ty visši ž nimi red so špot delali iz nega, rekoč: »On ie drugim pomagal, pomagai zdai sam sebi, ie li on Kristus, ta izvoleni Božy.«^[36] Nemu so se tudi špotali ty žolnery, ty so k nemu stopili inu so nemu essih podaieli^[37] tar diali: »Si li ti ta iudovski kral, taku pomagai sam sebi.«^[38] Onu ie tudi ozgorai nad nim tu pissmu bilu pissanu [z gerskimi inu z latinskimi inu z iudovskimi puštabi].^[376] »Le-ta

Ierem. 8.
Osee. 10.
Apoc. 6.³⁷¹

371 | Jar 8,14.
Oz 10,8.
Raz 6,16.

Esa. 53.³⁷²

372 | Iz 53,12.

Act. 7.
Psal. 21.
Matth. 27.
Marc. 15.
Ioh. 19.³⁷³

373 | Apd 7,60.
Ps 22,19.
Mt 27,35.
Mr 15,24.
Jn 19,24.

E.

Matth. 27.
Marc. 15.³⁷⁴

374 | Mt 27,39.
Mt 15,29.

Matth. 25.
Ioh. 19.³⁷⁵

375 | Mt 27,42.
Jn 19,19–21.

376 | Besedilo v oglatem oklepaju je Trubarjev dodatek; v SSP se ne nahaja.

ie ta

ie ta iudovski kral.«^[39] Inu eden iz tyu razbojnikov, kir sta bila obeišena, ie nega šentoval, rekoč: »Si li ti ta Křistus, taku ohrani sam sebe inu nayu.«^[40] Ampag ta drugi odgovori, ga svari inu pravi: »Ne boiš li se ti Boga, kir si glih v tim istim ferdamnanu?^[41] Inu mi sva tukai gvišnu po pravici, zakai mi dva priemleva tu, kar so nayu dela vriedna. Ampag le-ta nei ništer nespodobniga sturil.«^[42] Inu pravi k Jezusu: »Gospud, spomissli na me, kadar prideš v tuie kralevstvu.«^[43] Inu Jezus pravi k nemu: »Risničnu iest tebi poveim, danas bodeš ti z meno v tim rayu.«

F. ^[44]Inu ie bilu okuli te šeste ure inu ena tema se sturi čez vso deželo noter do te devete ure.^[45] Inu tu sonce merkne inu ta pert v tim templi se rezterga po sreidi narazen.^[46] Inu Jezus zevpye z velikim glassum inu pravi: »Oča, iest poročam mui duh v tuie roke!« Inu kadar ie on le-tu rekal, pusti to dušo.^[47] Ta altman pag, kadar se ie godilu, ie čestil Boga inu ie dial: »Za risnico, le-ta človik ie pravičim³⁷⁸ bil.«^[48] Inu vsi ludie, kir so se bili vkupe sesli le-tu gledati, kader

so vi-

377| Ps 71,1.
Apd 7,59.
Mt 27,46–49.
Mr 15,34–37.

Psal. 70.
Act. 7.
Matth. 27.
Marc. 15.³⁷⁷

378| Pravičin.

so vidili, kar se ie godilu, so na nih perssi byli inu so se zupet povernovali. ^[49]Inu vsi nega znanci inu te žene, katere so za nim hodile iz te Galileie, so stali od daleč inu so le-tu vse vidili.

^[50]Inu, pole, en mož, katerimu ie Iožef bilu ime, eden iz tiga velikiga sveita, kateri ie bil en dober inu brumen mož, ^[51]ta nei bil v nih svit inu diane pervolil, ta ie bil od Arimateie, eniga iudovskiga meista, kir ie tudi čakal na tu kralovstvu Božye. ^[52]Ta isti ie šal h timu Pilatušu inu ie prossil za Fezusevu tellu. ^[53]Inu kadar tu doli vžame inu obye v enu platnu inu ie položi v en grob iz kamena izsekan, v kateri še nisče nei bil položen. ^[54]Inu ie bil ta dan tiga perpravlena inu ta sobota ie resvitovala ^[55]inu te žene, katere so bile prisle iz te Galileie, so za nim hodile inu so ogledovale ta grob inu koku ie nega tellu bilu položenu. ^[56]Inu one se spet verneio inu

perpravio tu žlahtnu korene inu te žalbe inu ob tei soboti so počivale po tei zapuvidi.

G.

Matt. 27.
Marc. 15.
Iohan. 19.³⁷⁹

379| Mt 27,57–61.
Mr 15,42–47.
Jn 19,38–42.

Esa. 8.³⁸⁰

380| Iz 8.

TA

TA XXIII. CAP.

A. Te žene gredo Kristusa v grob žalbati, nim se prikažeta dva angela inu govorita ž nimi, tu one tim jogrom pravio, tiga oni nim ne veruio. Peter sam v grob pogleda inu se začudi. B. Kristus se izkaže dveima, kir gresta v ta Emavs inu kir govorita od nega, svari nyu nezastopnost inu nevero. Nima tu pismu, kateru od nega govori, izlaga. Nega stuprov, kadar ie kruh rezlamal, spoznata. C. Kristus na ta dan, kir vstane od smerti, se izkaže vseim jogrom. H poterienu nih vere nim pokaže roke, noge, se pusti tipati. Iei vpričo, nim da, de vse pismu zastopio. D. Jogrom oblubi poslati S. Duha. Veli nim čakati v Jeruzalemu, gre od nih v nebessa.

A. **P**Otle na ta prvi dan po tei soboti, viutro pred dnem, prideio ene h timu grobu inu so nossile tu dobru disseče korene inu žalbe, kir so bile perpravile, inu nekatere druge ž nimi. ^[2]Inu one naideio ta kamen odvalen od tiga groba ^[3]inu kadar noter gredo, neso nešle tiga telessa tiga gospudi Fezusa. ^[4]Inu pergudilu se ie, kadar so one sem tar tam misslile, pole, dva moža, ta stoyta poleg nih v leskačevim gvantu. ^[5]Kadar so se pag one bile prestrašile inu nih obličie

381| Mt 28,1–10.
Mr 16,1–8.
Jn 20,1–10.

Matth. 28.
Marc. 16.
Ioh. 20.³⁸¹

382| Perpo(gnile).

pergo-³⁸²

perpognile doli pruti tei zemli, pravita k nim: »Kaj vi iščete tiga žviga per tih mertvih? ^[6]On nei tukai, temuč on ie gori vstal. Spomislite, koku ie on vom pravil še tedai, kadar ie on v ti Galilei bil, rekoč, ^[7]de ta Syn tiga človeika more izdan biti v te roke teh grešnih ludi inu križan biti inu na trety dan gori vstati.« ^[8]Tedai one zmisljo na nega besede ^[9]inu se spet verneio od groba inu poveido le-ttu vseim teim anaistim inu tim drugim vseim. ^[10]Ie bila pag Maria Magdalena inu Ioanna inu Maria Iacopova inu te druge, kir so ž nimi bile, katere so le-te riči pravile tim jogrom. ^[11]Oli nih besede so se nim vidile koker eni prazni marini inu nim neso verovali. ^[12]Peter pag, ta vstane inu teče h timu grobu inu noter poluka inu vidi te ruhe same ležeče inu gre proč inu se timu, kir se ie godilu, sam sebo čudi.

^[13]Inu pole, dva iz žnih gresta na ta isti dan v en kaštel, kir se imenuie Emavs, kateri ie bil od Ieruzalema šestdesset moških vštric tekov deleč. ^[14]Inu sta vmei sebo per-

Ž povei-

Matth. 28.
Marc. 16.³⁸³

383| Mt 28,5–6.
Mr 16,6.

Luc. 9.³⁸⁴

384| Lk 9,22.

Matth. 28.
Mar. 16.
Ioh. 20.³⁸⁵

385| Mt 28,8.
Mr 16,7–8.
Jn 20,18.

B.

386| Mr 16,12–13.

Marc. 16.³⁸⁶

poveidala od vseh teih riči, kir so se bile zgudile. ^[15]Inu pergudilu se ie, kadar sta taku marunovala inu eden družiga izuprašovala. Jezus se tudi k nima perbliža inu gre ž nima. ^[16]Ampag nyu oči so bile deržane, de ga nesta spoznala. ^[17]Inu on pravi k nima: »Kakovi so le-ti vaiu izgovori, katere vmei sebo gredoč skladata?« Inu sta žalostna. ^[18]Inu ta eden odgovori, katerimu ie bilu ime Cleofas, inu pravi k nemu. »Ti si sam vmei temi ptuimi v tim Ieruzalemu, kir nesi veidil, kakove riči so se v tih dneh v nim sturile?« ^[19]Inu on pravi k nima: »Kakove?« Inu ona nemu pravita od Jezusa Nazarenskiga, kateri ie bil en mož, prerok, mogoč s teim dianem inu s to besedo pred Bugom inu pred vseimi ludmi. ^[20]Inu koku so nega ty naši vissi fary inu regenti izdali v tu ferdamnane te smerti inu so ga crižali. ^[21]»Mi smo pag se zevupovali, de ie on ta, kir bi imel ta Izrael odrešiti, inu čez le-tu vse ie danas ta tretj dan, kar so le-te riči sturiene. ^[22]Nas so tudi nekatere žene od tih naših omamile,

388| Jn 20,1.18.

Ioh. 20.³⁸⁸

kate-

katere so danas vzgudo bile per tim grobu ^[23] inu neso nešle nega telessa. Te prideio inu pravio, de so tudi enu videne tih angelov vidile, kateri so diali, de ie on živ. ^[24] Inu nekateri, kir so z nami bili, ty so bili šli kiakai h timu grobu inu se³⁸⁹ nešli, koker so te žene pravile, ampag nega neso vidili.« ^[25] Tedai on k nima reče: »O, vi neumni inu kasniga serca k verovanu vsimu timu, kar so ty preroki govurili. ^[26] Nei li moral Kristus terpeiti le-te riči inu puiti noter v tu suie gospodstvu?« ^[27] Inu on začne od Moizesa inu od vseh prerokov inu ie nim izlagal po vsim pisnu tu, kar ie od nega bilu. ^[28] Inu oni se perbližajo h timu caštelu, kamor so šli. Inu on se ie hinil, de hoče dale puiti. ^[29] Inu ona sta nega permorala inu diala: »Ostani per nama, zakai uže na večer gre inu ta dan se ie naklunil.« Inu on gre noter, de bi ostal per nima. ^[30] Inu pergudilu se ie, kadar ie on per mixi ž nima sidel, vzame ta kruh inu zahvali, potle ga rezlomi inu ga nima poda. ^[31] Inu nyu oči so bile odperte inu ga spoj-

Z 2 nata

389| So.

Esa. 50, 53.³⁹⁰

390| Iz 50,6; 53,3–8.

Gen. 19.
Luc. 14.³⁹¹

391| 1 Mz 19,2–3.
Lk 14,15–23.

Matth. 16.³⁹²

392| Apd 16,15.

nata inu on pogine proč od nyu. ^[32] Tedai ona pravita vmei sebo: »Nei li naše serce notri v nayu gorelu, kadar ie on z nama na tim potu govuril inu ie nama tu pismu odpiral?« ^[33] Inu ona vstaneta gori to isto uro inu se poverneta spet v tu Jeruzalem inu naideta te anaist vkupe zbrane inu te, kir so žnimi bili, ^[34] kateri so diali: »Ta Gospud ie risničnu gori vstal inu se ie timu Simonu prikazal.« ^[35] Inu ona sta tudi nim pravila, kai se ie bilu zgudilu na tim potu inu koku ie bil od nih spoznan iz tiga kruha lomlenia.

c. ^[36] Kadar so pag oni od tih riči govurili, stopi on sam Jezus v sred nih inu reče k nim: »Ta myr bodi z vami.« ^[37] Oni se pag prestrašio inu so se bali, so meinili, de oni vidio eniga duba. ^[38] Inu on pravi k nim: »Kai ste se zmotili inu zakai prideio take misli v ta vaša serca? ^[39] Pogledaite muih rok inu muih nug, zakai iest sem ta isti. Potipajte mene inu gledaite, zakai en dub ne ima messa inu kosti, koker vi vidite, de iest imam.« ^[40] Inu kadar ie on tu izgovuril, po-

kaže

393| Jn 20,19–23.

Iohan. 20.³⁹³

kaže nim te roke inu noge. ^[41] Kadar pag oni od čudessa inu vesselia še neso verovali, pravi k nim: »Imate li vi tukai kai ieisti?« ^[42] Inu oni nemu naprei položē en kos od ene pečene ribe [inu od žbelniga satovia.] ³⁹⁵ ^[43] Inu on ie vzel inu ie ieidel pred nimi. ^[44] Potle on pravi k nim: »Le-tu so te bessede, katere sem iest q vom govuril še tedai, kadar sem per vas bil, de ie potreba bilu, de se dopolni vse tu, kar ie od mene pissanu v ti Moizesovi postavi inu v tih prerokih inu v tih psalmih.« ^[45] Tedai ie on nim odperl to zastopnost, de so zastopili ta pissma, ^[46] inu pravi k nim: »Taku ie pissanu inu taku ie Kristus moral terpeiti inu gori vstati od smerti na trety dan ^[47] inu de se ima pridigati v nega imeni ta pokura inu odpusčane tih grehov vmei vsemi ludmi inu začeti se v tim Ieruzalemu.

^[48] Vi ste pag le-tih riči pričā. ^[49] Inu pole, iest hočo čez vas poslati to oblubo muiga Očeta. Inu vi ostanite v tim meistu Ieruzalemu, dotle vi bote obličeni od vissokiga s to močio.« ^[50] Potle on nee pela vunkai,

ℒ 3 noter

Iohan. 21.³⁹⁴

394| Jn 21,5.

Matth. 16.³⁹⁶

396| Mt 16.

Act. 17.³⁹⁷

397| Apd 17,31.

Mich. 4.³⁹⁸

398| Mih 4,2.

D.

Act. 1, 2.
Ioh. 14, 15, 16.
Marc. 16.
Act. 1.³⁹⁹

399| Apd 1,4,8; 2,33.
Jn 14,16; 15,26; 16,7.13.
Mr 16,19–20.
Apd 1,9–11.

noter do te Betanie, inu vzdigne gori suie roke inu nee žegna. ^[51]Inu pergudilu se ie, kadar ie on nee žegnoval, se on loči od nih inu ie bil nessen gori v nebu. ^[52]Oni pag, kadar so nega molili, so se spet vernili v tu Jeruzalem z velikim vesseliem ^[53]inu so veden v tim templi bili inu so čestili tar hvalili Boga.

TIGA S. EVANGELIA,
skuzi S. Lukeža zapissani-
ga, konec.

TA

TA SVETI EVANGELI OD JEZUSA KRISTUSA,

od S. Duha skuzi s. Ianža evangelista
inu jogra zapissan.

TA I. CAP.

A. S. Ioannes pričue, de Kristus ie ta pravi večni Bug, ta večna, vsiga mogoča besseda Božya, skuzi to so vse riči stvariene inu de ie potle v tim času pravi človik postal. Ta isti vse verne resvičue, živi inu sturi, de so otroci Božy inu erbiči večniga lebna. B. Ioannes Kerstnik tudi pričue od Kristusaviga bogastva inu de on sam prov Boga zna inu ga nom daie na znane. C. Ioannes Kerstnik pred teimi ieruzolimskimi sli očitu spozna, de on nei ta Kristus, inu nim povei, kai ie nega diane. D. Kerstnik h tretymu zastopnu pričue, de Kristus ie ta sami odločeni offer od Buga, kateri vse greihe vzame od nas inu kir nas S. Duhum kerscuie, inu de ie on ta pravi večni Božy Syn. E. Četertič Kerstnik pričue inu kaže suim mlaišem na Kristusa. Dva gresta za nim, Andreas Petra pela k Jezusu, Jezus Simonu ime izdei. F. Kristus Filippa k sebi pokliče. Ta perpela tudi Natanela k Jezusu. Jezus z Natanaelem se periatlivu zgovarie.

V Tim začetku ie bila ta besseda inu A.

Ž 4 ta

ta beseda ie bila per Bugi inu ta ista beseda ie bil Bug. ^[2]*Le-ta ie bila v tim začetku per Bugi.* ^[3]*Vse riči so skuzi to isto sturiene inu prez te iste ništer nei sturienu, kar ie sturienu.* ^[4]*V ni ie bil ta život inu ta život ie bil ta luč tih ludi* ^[5]*inu ta luč v tih temmah sveiti, oli te tamme no neso popale.* ^[6]*En človik ie bil poslan od Buga, timu ie bilu ime Ioannes.* ^[7]

1| 1 Mz 1,3–26.
Prg 8,22–31.
Jn 3; 8,12;
12,46; 14;
9,13–41.

Gen. 1.
Prov. 8.
Iohan. 3, 8,
12, 14, 9.¹

2| Jn 5,17–30.

Iohan. 5.²

Ta isti ie bil prišal h pričovanu, de bi on pričoval od te luči, de bi vsi skuzi nega verovali. ^[8]*On nei bil ta ista luč, temuč de on pričue od te luči.* ^[9]*Ta ista ie bila ta prava luč, katera resveiti vse ludi, kir prideio na le-ta sveit,* ^[10]*ona ie bila na tim sveitu inu ta sveit ie skuzi no sturien, oli ta sveit no nei spoznal.* ^[11]*Ona ie v tu suie prišla inu ty suy no neso gori vzeli.* ^[12]*Ampag kuliku nih no so gori vzeli, tim istim ie dala to oblast, de mogo biti Božy otroci le-tim, kir v ne ime veruio.*

3| Iz 56,5.
Oz 1.
Rim 8,3,8–9,12–17.
Gal 5,16–26.
Bar 2,2.
Mt 17,20.
2 Pt 1,17.
1 Jn 1,2,13.

Esa. 56.
Hos. 1.
Rom. 8.
Gal. 5.
Baruh 2.
Matth. 17.
2. Pet. 1.
1. Iohan. 1.³

^[13]*Kateri nekar iz te kry, ne iz te vole tiga messa, ne iz te vole eniga moža, temuč iz Buga so rojeni.* ^[14]*Inu ta ista beseda ie messu sturiena inu ie prebivala vmei nami inu mi smo vidili nee gospostvu, enu gospostvu, koker*

koker tiga iediniga royeniga od Očeta, polniga te gnade inu te risnice.

^[15]*Ioannes ie pričoval od nega, ie vpyl inu dial: »Le-ta ie bil, od kateriga sem iest pravil: 'Ta, kir pride za meno. Zakai, on ie bil proprei preden iest.'«* ^[16]*Inu od nega polnusti smo mi vsi vzeli gnado za gnado.* ^[17]*Zakai ta postava ie skuzi Moizesa dana. Gnada inu risnica ie skuzi Jezusa Kristusa izzešla.* ^[18]*Boga nisče nei nigdar vidil, ta eden rojeni Syn, kateri ie v tim krylu tiga Očeta, ta ie nom zastopnu poveidal.*

^[19]*Inu le-tu ie tu pričovane Ioannesovu, kadar so ty Iudi iz Jeruzalema bili poslali te farie inu levite, de bi nega vprašali: »Du si ti?«* ^[20]*Inu on ie spoznal inu nei tayl. Inu ie spoznal, rekoč: »Iest nesem Kristus.«* ^[21]*Inu oni so nega vprašali: »Kai si tedai? Si li ti Elias?«* *Inu on pravi: »Nesem.«* *»Si li ti ta prerok?«* *Inu on odgovori: »Ne.«* ^[22]*Natu pravio oni k nemu: »Kai si ti tedai, de mi damo odgovor tim, kir so nas poslali? Kai praviš ti od sam sebe?«* ^[23]*On reče: »Iest sem ta štima tiga, kir vpye v ti puščavi:*

Z 5 'Rav-

B.

Matth. 3.
Marc. 1.
Col. 2.⁴4| Mt 3,11–24.
Mr 1,4–25.
Col 2,9–10.Act. 20.
Deut. 5.
I. Ioh. 4.⁵5| Apd 20.
5 Mz 5,1–22.
1 Jn 4,7–12.

C.

Ioh. 5, 3.⁶

6| Jn 5,33; 3,28.

Matth. 11.
Deut. 18.⁷7| Mt 11,14.
5 Mz 18,15.Matth. 5.
Marc. 1.
Luc. 3.⁸8| Mt 3,1–2.
Mr 1,2–8.
Lk 3,15–17.

- 9| Iz 40,3. Esa. 40.⁹ *'Ravnajte ta pot tiga gospudi,' koker ie ta Ezaias govuril.«* ^[24]*Inu ti, kir so bili poslani, so bili od tih farizeiov.* ^[25]*Inu oni so nega vprašali inu diali k nemu: »Po kai tedai kersčuiēs, kadar ti nesi Kristus ne Elias ne ta prerok?«* ^[26]*Ioannes nim odgovori inu pravi: »Iest kersčuiem s to vodo, ampag v sreidi vmei vami stoy^e eden, kateriga vi ne znate.* ^[27]*On ie ta isti, kir za meno pride, kateri ie bil pred meno, kateriga iest nesem vreiden, de bi nega črevlem iermena odvezal.«* ^[28]*Le-te riči so sturiene v ti Batabari na uno stran*
- 10| Mt 3,11–13. Mr 1,7–8. Lk 3,16. Apd 16,33. Math. 3. Mar. 1. Luc. 3. Act. 16.¹⁰ *Iordana, undu, kir ie Ioannes kersčoval.*
- 11| Jn 3,23; 10,40. Ioh. 3, 10.¹¹ D. ^[29]*Na drugi dan ugleda Ioannes Jezusa, k sebi gredočega, inu pravi: »Pole, le-tu ie tu iagne Božye, kateru ta greih tiga svita nossi.* ^[30]*Le-ta ie ta, od kateriga sem iest pravil: 'Za meno pride en mož, kateri ie bil pred meno.' Zakai on ie bil proprei¹² preden iest* ^[31]*inu iest nesem nega znal, ampag de on bode timu Izraelu na znane dan. Zatu sem iest prišal kerstiti s to vodo.«* ^[32]*Inu Ioannes ie pričoval inu ie dial: »Iest sem vidil tiga Duha, gredočiga doli iz nebes, koker eniga goloba inu ie ostal na nim* ^[33]*inu iest nega nesem znal. Am-*
- 12| Poprei. 13| Iz 53. 1 Kor 5,7. Esa. 53. 1. Cor. 5.¹³
- 14| Mt 3,13–17. Mr 1,9–11. Lk 3,21–22. Math. 3. Mar. 1. Luc. 3.¹⁴

pag,

pag, kateri ie mene poslal, de s to vodo kersčuiem, ta isti ie k meni dial: 'Čez kateriga ti boš vidil tiga Duha, doli gredočiga inu ostaneioč na nim, le-ta ie ta isti, kir s teim Svetim Dubum kersčuiie.' ^[34]Inu iest sem tu vidil inu sem pričoval, de ie le-ta ta Syn Božy.«

^[35]Zupet potle na en drugi dan ie Ioannes stal inu dva iz nega mlaiših. ^[36]Inu kadar on zagleda Jezusa, hodioc, pravi: »Pole, le-tu ie tu Božye iagne.« ^[37]Inu dva mlaiša sta slišala nega govorečiga inu sta šla za Jezusom. ^[38]Jezus pag, kadar se okuli oberne inu ugleda nyu, gredoč za sebo, pravi k nima: »Kaj isceta?« Ona pravita k nemu: »Rabbi, (kateru se reče, aku tu tolmačuiješ, moister), kei prebivas?« ^[39]On pravi k nima: »Pridita inu pogledaita.« Ona gresta inu sta vidila, kei ie prebival, inu sta ostala per nim ta isti dan. Onu ie pag bilu okuli te dessete ure. ^[40]Eden iz tyu dveiu, kir sta slišala od Ioan-nesa inu sta za nim bila šla, ie bil Andreas, Simonov Petrov brat. ^[41]Ta isti nerproprei naide Simona, suiga brata, inu pravi k nemu: »Mi smo nesli tiga mesiasa,« kateru ie, aku tolmačiš, žal-

E.

Exod. 12.
Esa. 33.¹⁵15|2 Mz 12.
Iz 33.

ban

- ban. ^[42]Inu ga perpela k Jezusu. Kadar ga Jezus pogleda, pravi k nemu: »Ti si Simon, Ioanav syn, ti boš imenovan Ceffas, tu se tolmačue en kamen.«
- 16| Mt 16,17–18. Matth. 16. ¹⁶
- E. ^[43]Potle na drugi dan ie hotel poiti v Galileio inu naide Filipa inu pravi k nemu: »Hodi za meno!« ^[44]Filippus pag ie bil iz Betsaide iz Andreioviga inu Petroviga meista. ^[45]Filippus naide Natanaela inu pravi k nemu: »Mi smo nešli Jezusa Nazarenskiga, Iožefoviga synu, od kateriga ie Moizes pissal v ti postavi inu ty preroki.« ^[46]Inu Natanael pravi k nemu: »More li kai od Nazareta dobriga biti?« Filippus pravi k nemu: »Pridi inu pogledai.« ^[47]Kadar Jezus vidi Natanaela, k sebi gredočiga, pravi od nega: »Pole, en pravi Izraelita, v katerim nei obene falsšie.« ^[48]Natanael pravi k nemu: »Od kod ti mene znaš?« Jezus odgovori inu pravi k nemu: »Posprei, ¹⁹preden ie tebe Filippus poklical, kadar si pod figovim dreviem sidel, sem iest tebe vidil.« ^[49]Natanael odgovori inu pravi k nemu: »Rabbi, ti si ta Syn Božy, ti si ta izraelski kral.« ^[50]Odgovori Jezus inu pravi k nemu: »Zatu, kir sem iest tebi poveidal, de sem
- 17| Jn 12,21. Jn 21,2. Ioh. 12. Ioh. 21. ¹⁷
- 18| 1 Mz 3; 22; 49. 5 Mz 18,18. Iz 7,14. Jn 7,41. Gen. 3, 22, 49. Deut. 18. Esa. 7, 9. Ioh. 7. ¹⁸
- 19| Poprei.

tebe

*tebe vidil pod figo, ti veruies? Ti boš še ve-
gše riči, koker so le-te, vidil.»* ^[51] Inu pravi k
nemu: »Risničnu, risničnu vom poveim. Vi
bote odsehmaj vidili tu nebu odpertu inu te
angele Božye gori inu doli hodeioč čez Synu
tiga človeika.«

Gen. 28.
Luc. 21.²⁰

20| 1 Mz 28,12.
Lk 21,27.

TA II. CAP.

A. Kristus suio materio, ž nega jogri inu s teim
pervim caihnom, kir vodo na vino oberne, česti
inu poterduie ta zakon inu pričue, de ty pravi
verni zakoniki Bogu dopadeio. B. Kristus vleče
suo družio²¹ v Capernaum, unda dolgu ne osta-
ne. Od unod gre v Jeruzalem veliko nuč obhaiat.
Kupce iz cerqve izžene. Iudie vprašao, du ie ne-
mu tako oblast dal. Nim odgovori od vstanena
tiga života. Nih dosti veruio v nega za volo nega
caihnov.

21| Družino.

INu na trety dan se ie v ti Galileiski Cani A.
Lena obcait delala inu undukai ie bila Fe-
zusova mati ^[2] inu Jezus ie bil tudi povablen
na to obcat inu nega jogri. ^[3] Inu kadar ie bilu
vinu zmamcalu, ²² pravi ta Jezusova mati k
nemu: »Oni ne imaiio vina.« ^[4] Jezus pravi k
ni: »Žena, kai ie meni s tebo? Ta muia ura
še nei prišla.« ^[5] Nega mati pravi h tim slu-
žabnikom: »Kar kuli on vom reče, tu sturi-
te.« ^[6] Undukai pag so bile šest kame-

Luc. 2.²³

22| Zmamcalu.

23| Lk 2.

nove

nove krugle, postavlene po tei šegi tiga iudovskega očistčena, te so deržale ena vsakatera po dvei oli try veidra. ^[7] Fezus pravi k nim: »Napolnite te krugle s to vodo.« Inu oni nee napolnio do verh. ^[8] Inu on reče k nim: »Zaimite zdai inu nessite timu starašinu.« Inu oni nesso. ^[9] Kadar pag ta starašina to vodo, v tu vinu sturienu, pokussi inu nei veidil, od kod bi bilu. Ampag ty služabniki, kir so to vodo bili zaieli, so veidili. Pokliče ta starašina tiga ženina ^[10] inu pravi k nemu: »Sledni človik postavi naprei prvič tu dobru vinu inu kadar se opyanio, tedai tu, kir ie huiše. Ti si tu dobru vinu hranil do sehmal.« ^[11] Le-ta začetig tih caihnov ie Fezus sturil v ti Cani Galileiski inu ie dal na znane suie gospostvu inu nega jogri so v nega verovali.

- B. ^[12] Potle za le-teim gre doli v tu Capernaum on inu nega mati inu nega bratie inu nega jogri inu neso veliku dni undukai ostali. ^[13] Zakai ta velika nuč tih Iudov ie bliži bila inu Fezus gre gori v Ieruzalem. ^[14] Inu naide v tim templi sideče te, kir so voli inu ovce inu golobe prodaieli, inu te, kir so denarie menali.

nali. ^[15] Inu kadar ie on bil sturil eno gaižlo iz štrikov, ie vse izpodil vunkai iz tiga templa, kmali te ovce inu te voli, inu tih menavcev denarie ie rezsul inu te mize ie okuli prevernil. ^[16] Inu ie dial h tim, kir so te golobe prodaieli: »Nessite proč le-te riči inu ne delaito to hišo muiga očeta k ani hiši te kupčye.« ^[17] Tedai so nega jogri zmislili, de ie pissanu: »Ta aifer te muie hiše ie mene izjeidal.« ^[18] Natu odgovore ty Iudi inu pravio k nemu: »Kai nom za en caihen pokažeš, de ti le-tu delas?« ^[19] Jezus odgovori ²⁶ inu pravi k nim: »Režvalite le-ta tempel inu v treyeh dneh iest ga hočo gori postaviti.« ^[20] Natu ty Iudi pravio: »Le-ta tempel ie šest inu štiridesseti leit zidan inu ti ga v tryeh dneh gori postavis?« ^[21] On ie pag govuril od tiga templa sui-ga telessa. ^[22] Inu kadar ie on bil gori vstal od te smerti, tedai so nega jogri zmislili, de ie on le-tu k nim govuril, inu so verovali timu pissmu inu tim bessedom, katere ie Jezus govuril. ^[23] Kadar ie on pag v Ieruzalemu ob veliki nuči na da[n] tiga praznika bil, ie nih veliku videioč te caihne, kir ie on delal, v nega ime verovalu. ^[24] Ampag Jezus nei nim sebe že-

Mat. 4, 21.
Mar. 1, 11.
Luc. 4, 19.²⁴

24| Mt 4; 21,12–13.
Mr 1; 11,15–17.
Lk 19,45–46.

Psal. 60.
Matth. 16.
Ioh. 6.²⁵

25| Ps 69,10.
Mt 16.
Jn 6,65.

Matth. 16.²⁷

26| Odgovori.
27| Mt 16,1.

1. Esdrae. 5.²⁸

28| Ezr 4,1; 5.

29| Jer 17.
Raz 2.Ierem. 17.
Apoc. 2.²⁹

vupal, ^[25]zakai on ie nee vse žnal inu nei pot-
truboval, de bi du nemu pričoval od tiga
človeika, zakai on ie dobru veidel, kai ie bilu
v tim človeiku.

TA III. CAP.

30| Izveliča.

A. Nicodemus, en iudovski velik doktor,
vpraša Kristusa za pravi pot v nebesa, on ti-
ga vuči, de vsaki mora biti ozgorai od Buga
royen, de drugo vero od S. Duha skuzi ta
kerst inu evangelium dobi, de Kristusa
prov spozna. Du, zakai ie on prišal na ta
sveit. B. Koku vissoku Bug lubi vse ludi, za
čes volo ie k nom poslal suiga Synu. Sama
vera v Kristusa nas iueliča, ³⁰ nevera ferda-
mna. C. Kristus suiemi jogri v ti Iudovski
deželi, Io. Kerstnik v ti Edomi kersčuieta.
Kerstnik obilno pričo Kristusu da, de ty
verni v nega so Bogu lubi inu bodo immer
živi, ty neverni v Božy nemilosti ostano.

31| Jn 7,31;
9,16; 19,39.Io. 7, 9,
19.³¹

A. **I**E bil en človik iz tih farizeiov, timu ie
bilu ime Nicodemus, en vissi vmei teimi
Iudi. ^[2]Ta isti pride k Jezusu ponoči inu
pravi k nemu: »Moister, mi veimo, de si ti
prišal od Buga za eniga moistra, zakai nisče
ne more le-te caihne delati, katere ti delaš,
aku Bug nei ž nim.« ^[3]Jezus odgovori inu
pravi k nemu: »Risničnu, risničnu iest tebi
poveim,

poveim, de kateri nei iz noviga royen, ta ne more viditi tiga Božyga kraljevstva.« ^[4] Nicodemus pravi k nemu: »Koku more en človik se roditi, kadar ie on star? More li on druguč poiti noter v tu tellu suie matere inu se roditi?« ^[5] Jezus odgovori: »Risničnu, risničnu iest tebi poveim, de kateri se ne rodi iz te vode inu iz tiga Duha, ta ne more priti v tu kraljevstvu Božye. ^[6] Kar ie od messa royenu, tu ie messu inu kar ie royenu od Duha, tu ie Duh. ^[7] Nekar se ne čudi, kir sem iest tebi di-al: Vi morete biti druguč rojeni. ^[8] Ta veiter diše, kamer on hoče, inu nega glass slišiš, ampag ti ne veiš, od kod on pride inu kam on gre. Taku ie en vsaketeri, kir ie royen iz tiga Duha.« ^[9] Nicodemus odgovori inu pravi k nemu: »Koku se mogo le-te riči goditi?« ^[10] Jezus odgovori inu pravi k nemu: »Ti si ta izraelski moister inu le-te riči ne veiš? ^[11] Risničnu, risničnu iest tebi poveim, kar mi veimo, tu govorimo, inu kar smo vidili, tu pričuiemo, inu vi našiga pričovane gori ne vzamete. ^[12] Aku ne veruiete, kadar vom pozemliske riči pravim, koku vi bote verovali, aku vom bom pravil nebeske riči? ^[13] Inu

Aa nisče

Ioh. 4, 6.³²

33| Jn 7,50; 19,39.

Ioh. 4, 7.
Tit. 3.³³33| Jn 3,3; 18,36.
Tit 3,5.Rom. 8.³⁴

34| Rim 8,3–14.

Eccle. 11.³⁵

35| Prd 11,4–5.

Ephes. 4.³⁶

36| Ef 4,9–16.

37| 4 Mz 21,9.
Jn 8,28; 12,3.

Num. 21.
Ioh. 8, 12.³⁷

nisče nei šal gori v nebessa, samuč ta Syn tiga človeika, kir ie prišel iz nebes, kateri ie v nebessih. ^[14]Inu koker ie Moizes povišal to kačo v ti pusčavi, taku mora biti povišan ta Syn tiga človeika, ^[15]de vsaketeri, kir veruie v nega, ne pogine, temuč de ima ta večni leben.

38| Rim 5,16–21.
1 Jn 4,9.
Mr 6.
Lk 19,22.

Rom. 5.
1. Ioh. 4.
Marc. 6.
Luc. 19.³⁸

B. ^[16]Zakai Bug ie taku ta sveit lubil, de ie dal suiga iediniga royeniga Synu, de vsaketeri, kir v nega veruie, ne pogine, temuč de ima ta večni leben. ^[17]Zakai Bug nei poslal suiga Synu na ta sveit, de bi on ta sveit ferdamnal, temuč, de ta sveit bode skuzi nega izveličan. ^[18]Kateri na nega veruie, ta ne bode ferdamnan, kateri pag ne veruie, ta ie uže ferdamnan, zakai on nei veroval na tu ime tiga iediniga royeniga Božyga Synu. ^[19]Le-tu ie pag tu ferdamnane, kir ie ta luč prišla na ta sveit inu ty ludie so več lubili te temnice koker to luč, zakai nih della so bila huda. ^[20]Kateri hudu dei, ta so vraži to luč inu ne pride na svitlobo, de nega della ne bodo svarienu. ^[21]Kateri pag dei to risnico, ta pride na svitlobo, de se vidio nega della, kir so v Bugi sturienu.«

39| Jn 12,35–37.

Ioh. 7, 12.³⁹

40| Ef 5,13.

Ephes. 5.⁴⁰

Potle

^[22]Potle pride Jezus inu nega jogri v to Iudovsko deželjo inu ie undukai ž nimi prebival inu ie kersčoval. ^[23]Inu Ioannes ie tudi kersčoval v Enoni poleg Salima, zakai undu ie bilu dosti vode inu oni so kiakai perhaiali inu so se kersčovali, ^[24]zakai ta Ioannes še nei bil v to iečo postavljen. ^[25]Tedai vstane enu vprašane od tih Ioannesovih mlaiših s teimi Iudi od tiga očistčena. ^[26]Inu prideio k Ioannesu inu pravio k nemu: »Moister, ta, kir ie s tebo bil na uno stran Iordana, katerimu si ti pričovane daial, pole, on kersčuie inu vsi gredo k nemu.« ^[27]Ioannes odgovori inu pravi: »En človik ne more ništer vžeti, samuč nemu bode danu iz nebes. ^[28]Vi sami ste pričča, de sem iest dial: 'Iest nesem Kristus, temuč sem poslan pred nim.' ^[29]Kateri ima to neveisto, ta ie ženin, ampag tiga ženina perriatel, kir poleg stoy inu nega poslušā, ta se za volo šttime tiga ženina sylnu vesseli. Letu istu muie vesselie ie užē dopolnenu, ^[30]on mora rasti, iest pag moram doli iemati. ^[31]Kateri od ozgorai pri-

C.

Math. 3, 4.
 Marc. i.
 Luc. 3, 41
 Ioh. 4.

41| Mt 9,14; 14,12.
 Mr 1,4.
 Lk 2,22.
 Jn 4,1.

Ioh. 4.⁴²

42| Jn 4,1.

Ioh. 8.⁴³

43| Jn 7,27.

Aa 2 de, ta

de, ta ie čez vse. Kateri ie iz te zemle, ie od te zemle inu od te zemle govori, kateri pride iz nebes, ta ie čez vse, ^[32] inu kar ie vidil inu slišal, ^[31] tu on pričue ^[44] ^[32] inu nega pričovane nisče gori ne vzame. ^[33] Kateri ie nega pričovane gori vzel, ta isti ie zapečatil, de ie Bug risničin. ^[34] Zakai katerega ie Bug poslal, ta isti Božye besede govori, zakai Bug nemu ne daie per meri tiga Duha. ^[35] Ta Oča lubi tiga Synu inu ie nemu v to roko vse riči dal. ^[36] Kateri v tiga Synu veruie, ta ima ta večni leben, kateri pag ne veruie timu Synu, ta ne bode vidil tiga lebna, temuč verhu nega ostane ta serd Božy.«

44| Zamenjan del vrstice
31 in del v. 32.

45| Rim 3,4.

Rom. 3.⁴⁵

46| Iz 61,1.

Esa. 61.⁴⁶

47| Mt 11,27.
Lk 10,25.
Jn 6,27.
1 Jn 5,20.

Matth. 11.
Luc. 10.
Iohan. 6.
1. Ioh. 5.⁴⁷

TA IIII. CAP.

A. Kristus z ano poloverno kurbarsko ženo dolgu per eni žusterni sedoč govori. To vuči, de ie on ta pravi studenic tiga večniga lebna, kei inu koku se ima prov moliti, kai ie Bug, inu ni se tudi rezodei, de ie on ta pravi Kristus. B. Jezuseva nerbulši špendia ie, de bi dosti ludi skuzi to pridigo tiga evangelia h ti pravi veri prišli. Samaritary veruio v nega inu spoznaio, de ie ta izveličar vseh ludi. Galilevci ga gori vzameio za volo nega caihnov. C. Kristus v ti Galilei eniga maihine vere dvornika synu samo besedo ozdravi.

Kadar

K Adar ie pag ta Gospud zveidil, de so ty farizeji slišali, de ie Jezus več jogrou delal inu kersčoval koker Ioannes ^[2](naisi Jezus sam nei kersčoval, temuč nega jogri), ^[3]zapusti on to Iudovsko deželo inu gre spet v Galileio. ^[4]On ie pag moral poiti skuzi Samario. ^[5]Tedai pride v eno samarisku meistu, kir se imenuie Syhar, blizji te vassi, katero ie Iacob suimu synuvi Iožefu bil dal ^[6] inu undukai ie bil Iacopov studenic. Jezus pag, kadar ie truden bil od hoyena, ie sidel taku na studenci inu ie bilu okuli te šeste ure. ^[7]Tukai pride ena žena od Samarie to vodo zaiemat. Ho ti ^[8]reče Jezus: »Dai meni pyti.« ^[8]Zakai nega jogri so bili šli v tu meistu, de bi špižo kupili. ^[9]Natu pravi k nemu ta samaritanska žena: »Koku ie tu, de ti od mene pyti prosiš, kadar si en Iud inu iest sem ena samaritanska žena?« (Zakai ty Iudi ne imαιο obeniga tovarištva s teimi Samaritany.) ^[10]Jezus odgovori inu pravi k ni: »De bi ti znala ta dar Božy inu du ie ta, kir h tebi pravi: 'Dai meni pyti', ti bi prosila od nega inu on bi tebi dal to živo vodo.« ^[11]Ta žena reče k nemu: »Gospud, ti ne

Aa 3 imaš

A.

Matth. 4.
Gen. 48.⁴⁸48| Mt 4,23.
1 Mz 48,2–3.

49| Corr.: H ti.

4. Reg. 17.⁵⁰

50| 2 Kr 17,1.5–6.24.28.

Ioh. 8.⁵¹

51| Jn 8,48.

Ierem. 2.
Ioh. 7.
Ioh. 3, 6.⁵²52| Jer 25,15.17.
Jn 7,37–39.
Jn 3,36; 6,55–56.

imaš s čim zaieti inu ta žusterna ie globoka,
 od kod imaš tedai ti to živo vodo? ^[12] Si li-ti
 vegši koker naš oča Iacob, kir ie nom dal le-to
 žusterno inu on ie iz nee pyl inu nega otroci
 inu nega živina? ^[13] Jezus odgovori inu pra-
 vi k ni: »Vsakateri, kir pye le-to vodo, ta bo-
 de spet žeien, ^[14] ampag kateri kuli bode pyl od
 te vode, katero iest bom nemu dal, ta isti ne
 bode žeien vekoma, temuč ta voda, katero
 iest bom nemu dal, postane v nim en stude-
 nec te vode, kir zvira v ta večni leben.« ^[15] Ta
 žena pravi k nemu: »Gospud, dai meni to
 isto vodo, de ne bom žeina inu ne bom hodila
 semkai zaiemati.« ^[16] Jezus pravi k ni: »Poidi
 tiakai, pokliči tuiga moža inu pridi semkai.«
^[17] Ta žena odgovori inu pravi k nemu: »Iest
 ne imam moža.« Jezus pravi k ni: »Ti si
 prov poveidala: 'Iest ne imam moža', ^[18] za-
 kai ti si pet mož imeila inu kateriga zdai
 imaš, nei tui mož, le-tu si risnico govorila.«
^[19] Pravi ta žena k nemu: »Gospud, iest vi-
 dim, de si ti en prerok. ^[20] Naši očaki so na le-
 ti gorri molili inu vi pravite, de v Ieruzale-
 mu ie tu meistu, undukai se ima
 moliti.«

53| Jn 3,5.
Tit 3.Ioh. 3.⁵³
Tit. 3.

54| Jn 6.

Ioh. 6.⁵⁴

55| Lk 7,37.

Luc. 7.⁵⁵56| 5 Mz 1,6; 10,4.
1 Kr 9,3.
Ezr 7,15.Deu. 11, 27.
3. Reg. 9.
3. Paral. 7.⁵⁶

moliti.« ^[21] Jezus pravi k ni: »Žena, verui ti meni, ta ura pride, de vi ne bote na le-ti gorri, ne v Jeruzalemu molili tiga Očeta. ^[22] Vi ne veiste, kai molite, mi pag veimo, kai molimo, zakai tu izveličane ie iz tih Iudov. ^[23] Ampag pride ta ura inu ie uže zdai, de ty risnični molivci bodo tiga Očeta molili v tim duhu inu v ti risnici, zakai ta Oča hoče tudi takove, kir nega molio, imeiti. ^[24] Bug ie en Duh inu ty, kir nega molio, moraiio v tim duhu inu v ti risnici moliti.« ^[25] Ta žena pravi k nemu: »Iest veim, de ta messias, katerimu pravio Kristus, ima priti, tedai, kadar on pride, nom bode vse riči oznanoval.« ^[26] Jezus pravi k ni: »Iest sem, kir s tebo govorim.« ^[27] Inu v tim prido nega jogri inu se čudio, de ie on s to ženo govuril. Oli vsai nisče nei rekel: »Kai vprašas?« oli: »Kai ž no govoriš?« ^[28] Natu ta žena pusti suo kru-glo stati inu gre kiakai v tu meistu inu pravi h tim istim ludem: ^[29] »Pridite, pogledaite eniga človeika, kir ie meni poveidal vse, kar sem iest sturila. Ie li on ta Kristus?« ^[30] Natu oni gredo iz meista inu prideio k nemu.

Gen. 22.⁵⁷

57| 1 Mz 22,5.

Rom. 1.⁵⁸

58| Rim 1,8–10.

2. Cor. 3.⁵⁹

59| 2 Kor 3,17.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.
Ioh. 9, 18.⁶⁰60| Mt 26,6–13.
Mr 14,3–9.
Lk 22,23.
Jn 9,26; 18,21.

Aa 4 V tim

B. ^[31] *V tim ga prossio nega jogri inu pravio:*
»Moister, iei.« ^[32] *On pag pravi k nim: »Iest*
imam eno špižo ieisti, kir vi ne veiste.« ^[33]
Natu pravio ty jogri vmei sebo: »Ie li du ne-
mu kai ieisti pernessel?« ^[34] *Fezus pravi k nim:*
»Muia špiža ie, de ie/st/ sturim to volo tiga,
kir ie mene poslal, inu dokonam nega dellu. ^[35]
Ne pravite li vi sami: 'Še so štiri meisci, ta-
ku pride ta žetov.' Pole, iest vom poveim,
vzdignite vaše oči inu pogledajte ta pula, za-
kai ona so uže beila h ti žetvi. ^[36] *Inu kateri*
žane, ta vzame ta lon inu žbira ta sad h timu
večnimu lebnu, de se ta ,kir seie, inu ta, kir
žane, vkupe zveselita. ^[37] *Zakai, v le tim ie ta*
besseda risnična, 'de en drugi ie, kir seie, en
drugi ie, kir žane.' ^[38] *Iest sem vas poslal žeti,*
kar vi neste delali, drugi so delali inu vi ste v
nih dellu prišli.« ^[39] *Iz tiga meista pag veliku*
Samaritariev so v nega verovali za volo te
bessede te žene, kir ie pričovala tar diala: »On
ie meni vse riči poveidal, kar sem iest sturi-
la.« ^[40] *Kadar so pag ty Samaritary bili k ne-*
mu prišli, so ga prossili, de bi on per nih ostal
inu on ostane undukai dva dni. ^[41] *Inu nih ve-*
liku več so verovali za volo nega bessed
inu

61| Mt 9,37.
LK 10,2.

Matth. 9:
Luc. 10.⁶¹

^[42]*inu so diali h ti ženi: »Mi uže zdai ne veruiemo za volo tuih besed, zakai mi smo sami slišali inu veimo, de le-ta ie [ta risnični Kristus,]*⁶³ *ta ohranitel tiga svita.«* ^[43]*Čez dva dni pag Jezus vleiče od unod inu vleiče v to Galileio,* ^[44]*zakai on sam Jezus ie pričoval, de en prerok ne ima česti na suim domu.* ^[45]*Inu kadar on v to Galileio pride, so ga ty Galilevci, kir so vidili vse riči, katere ie on bil v tim Ieruzalemu ob tim prazniku sturil, gori vzeli. Zakai oni so tudi h timu prazniku bili prišli.*

^[46]*Inu Jezus spet pride v to Cano te Galileiske dežele, kir ie iz te vode tu vinu sturil. Inu ie bil en iz kraloviga dvora, tiga syn ie v⁵⁶ teim Capernaiu bolan ležal.* ^[47]*Ta isti, kadar zasliši, de ie Jezus iz te Iudovske dežele v to Galileisko prišal, gre kiakai k nemu inu prossi, de bi doli prišal inu ozdravil nega synu, zakai on ie na smerti ležal.* ^[48]*Jezus tedai pravi k nemu: »Aku vi tih caihnov inu čudessov ne vidite, taku vi ne veruiete.«* ^[49]*Ta kralovi pravi k nemu: »Gospud, puidi doli, preden mui syn umerie.«* ^[50]*Jezus pravi k nemu: »Puidi kiakai, tui syn ie živ.«* *Inu ta*

Aa 5 člo-

Ioh. 17.⁶²

Matth. 13.
Marc. 6.
Luc. 4.⁶⁴

C.

Ioh. 2.
Mara.¹⁵³ 6.
Luc. 7.⁶⁶

62| Jn 17,1–5.

63| Pasaža v oglatem oklepaju je Trubarjev do-datek bibličnemu besedilu.

64| Mt 13,57.
Mr 6,4.
Lk 4,29.

65| Marc.

66| Jn 2,1–11.
Mr 6,53.
Lk 4,31.

človik veruie tei bessedi, katero ie Jezus k nemu govuril, inu on gre kiakai. ^[51]Inu v tim, kadar on uže doli gre, so ga srečali nega hlapci inu nemu poveido, rekoč: » Tui syn ie živ.« ^[52]Natu on izuprašuie od nih to uro, v kateri se ie bil pobulšal. Inu oni pravio k nemu: » Včerai ob tei sedmi uri ga ie ta merzlica zapustila.« ^[53]Tedai ie ta oča spoznal, de ie v ti isti uri bilu, v kateri ie bil Jezus k nemu rekal: » Tui syn ie živ.« Inu on ie veroval inu vsa nega hiša. ^[54]Le-ta ie uže ta drugi caihen, kateri ie Jezus sturil, kadar ie bi iz te Iudovske dežele v to Galileisko prišal.

67| Apd 18,28.

Act. 18.⁶⁷

TA V. CAP.

A. Jezus ob vinkuštnim prazniku gre v Ieruzalem, undu per enim vieriu ozdravi eniga stariga bolnika ob tim prazniku. Timu veli se varovati naprei pred greihi, pravi, de ie z Bugom vse riči sturil, še zdai dela inu verdei. Obtü ga ty Iudi hote končati. B. Kristus se v ti nega odgunori⁶⁸ inu pridigi očitu rezodei inu govori, de ie on Bogu zo vseim glih, de more koker Bug vse ludi sturiti žive, de ie rihtar inu tih vernih leben. Inu on tu vse govori inu dei po Božy voli. Inu Bug nemu od tiga pričo daie. C. Jezusu Kristusu, de ie on ta pravi,

dini

68| Odgovori.

dini Syn Božy, pravi Bug inu človik inu de ie on sam izveličar inu ohranenik vseh vernih, pričo daio: nerpoprei Iohannes Kerstnik, potle Jezusova lastna dela inu caihni, h tretymu sam Oča nebeski, h četertimu vse S. Pismu. Zakai Moizes inu ty preroki nerveč le od Kristusa pišeio inu kažo na nega.

POtom tega ie bil en iudovski praznik inu Jezus gre gori v Ieruzalem. ^[2] V tim Ieruzalemu pag poleg te hiše, kir se živina kole, ie bila ena luža, kir se iudovsku imenuie Betesda, ta ie okuli sebe pet svisli imeila. ^[3] V tih istih ie ležala ena velika množica bolnikov, slepcov, hromcov inu tih suhib, ty so čakali na tu gibane te vode. ^[4] Zakai en angel ie ob enim gvišnim čassu doli šal v to lužo inu ie to skalil. Kateri tedai, kadar ie ta voda bila skalena, ie nerpervič doli v no prišal, ta ie od vsakešne boleznj, kir ie on obdan bil, zdrav postal. ^[5] Undukai pag ie bil en človik, kateri ie bil ossem inu tridesseti leit z boleizenio obdan. ^[6] Kadar Jezus tiga zagleda ležečiga inu spozna, de ie on taku dolgu bil bola[n],^e pravi on k nemu: »Hočeš li ti zdrav biti?« ^[7] Ta bolni nemu odgovori:

»Gospud

69| Mt 9,5.
Mr 2,11.
Lk 5,23–24.
Mt 12.
Mr 23.
Lk 5,20; 6,8;
13,10–13; 4,14–44.
Jn 7,35; 9,15.

Matth. 9.
Marc. 2.
Luc. 2.
Matt. 12.
Marc. 23.
Luc. 6, 13, 4.
Ioan. 7, 9.⁶⁹

70| Jn 6,15.

Ioan. 6.⁷⁰

71| Jn 8,20.

Ioan. 8.⁷¹

»Gospud iest ne imam obeniga človeika, de bi mene v to lužo, kadar ie ta voda skalena, postavil. V tim pag, kadar iest pridem, en drugi pred meno doli gre.«^[8] Fežus reče k nemu: »Vstani gori, vžami tuio postelo inu hodi.«^[9] Inu ta isti človik zdaici zdrav postane inu vžame suio postelo inu ie hodil. Ta isti dan pag ie bila ena sobota.^[10] Obtú so ty Iudi h timu, kir ie zdrav bil postal, diali: »Danas ie sobota, tebi se ne spodobi nossiti to postelo.«^[11] On nim odgovori: »Kateri ie mene zdraviga sturil, ta isti ie meni rekal: 'Vžami tuio postelo inu hodi.'«^[12] Natu so ga oni vprašali: »Du ie ta isti človik, kateri ie h tebi dial: 'Vžami tuio postelo inu hodi!'«^[13] Ampag ta, kir ie zdrav bil postal, nei veidel, du ie on bil, žakai Fežus se ie bil uganil za volo, kir ie v ti[m]^c isti[m]^c meistu veliku ludi bilu.^[14] Potle naide Fežus nega v tim templi inu pravi k nemu: »Pole, ti si zdrav sturien, zdai več ne greiši, de se tebi kai huisiga ne pergodi.«^[15] Ta človik gre tiakai inu da na veist tim Iudom, de ie Fežus ta, kir ie nega zdraviga sturil.^[16] Zatu so ty Iudi Fežusa preganeli inu iskali nega umoriti, kir ie on tu ob soboti bil sturil.

Fežus

^[17]*Fexus pag nim odgovori: »Mui Oča odsebmal dela inu iest tudi delam.«* ^[18]*Za tiga volo so ty [ludy]^c še več iskali nega ubyti, zakai on nei le samuč to soboto prelomil, temuč on ie tudi dial, de Bug ie nega oča inu ie sebe Bogu glih delal.*

^[19]*Obtu Fexus odgovori inu prani⁷⁴ k nim: »Risničnu, risničnu iest vom poveim, de ta Syn od sam sebe ništer ne more sturiti, temuč, kar on vidi, de ta Oča dela. Zakai kar kuli on dei, tu istu tudi dei ta Syn.* ^[20]*Zakai ta Oča lubi tiga Synu inu nemu vse pokaže, kar sturi, inu on bode nemu še vegša dela pokazal, koker so le-ta, de se vi bote začudili.* ^[21]*Zakai koker ta Oča te mertve gori budi inu žive sturi, taku tudi ta Syn, katere on hoče sturiti žive.* ^[22]*Zakai ta Oča tudi nikogar ne sodi, temuč vso sodbo ie dal timu Synu,* ^[23]*de vsi poštuio tiga Synu, koker tiga Očeta poštuio. Kateri ne poštuie tiga Synu, ta ne poštuie tiga Očeta, kir ie nega poslal.* ^[24]*Risničnu, risničnu iest vom poveim, kateri muio bessedo poslušā inu veruie timu, kir ie mene poslal, ta ima ta večni leben inu ne pride v tu fer-*

i. Cor. 2.⁷²

72| 1 Kor 2,11.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.⁷³73| Mt 26,17.63.65.
Mr 14,36.
Lk 22,29.42.

B.

74| Pravi.

Ioh. 19.⁷⁵

75| Jn 15,9.

Matth. 11.
Luc. 10.⁷⁶76| Mt 11,27.
Lk 10,22.Ioh. 6.⁷⁷

77| Jn 6,44.

Luc. 23.⁷⁸

78| Lk 23.

damna-

- 79| Mr 5,24.
Jn 11,13.
1 Tes 4,14–17.
- ☩ Marc. 5.
Ioh. 11.
1. Thess. 4.⁷⁹
- damnane, temuč on ie skuzi šal od te smerti v ta leben. ^[25] Za risnico, za risnico iest vom poveim, de ta ura pride inu ie zdai, de ty mertvi bodo to štimo tiga Synu Božyga slišali inu ty, kir bodo slišali, ty bodo živi. ^[26]*
- 80| Jn 1,4; 14,6.
- Ioh. 1, 14.⁸⁰
- Zakai koker ta Oča ima ta leben v nim sam v sebi, taku ie dal tudi timu Synuvi imeiti ta leben v nim sam sebi ^[27] inu on ie nemu tudi dal to oblast soditi zatu, kir ie on ta Syn tiga človeika. ^[28] Ne čudite se le-timu, zakai ta ura pride, v kateri vsi ty, kir so v grobeih, bodo slišali nega štimo. ^[29] Inu ty, kir so dobru sturili, puido vunkai h timu gorivstanenu tiga lebna, kateri pag so hudu diali, h timu gorivstanenu tiga ferdamnana. ^[30] Iest ne morem od sam sebe ništer sturiti. Koker ie[st]^c slišim, taku iest sodim inu muia sodba ie pravična. Zakai iest ne isčem te vole muie, temuč muiga Očeta volo, kir ie mene poslal. ^[31] Aku iest od sam sebe pričuiem, taku muie pričovane nei risničnu. ^[32] En drugi ie, kir od mene pričuiie, inu iest veim, de tu pričovane ie risničnu, kateru od mene pričuiie.*
- 81| Dan 12,2.
Mt 26,45.
- Dan. 12.
Matth. 25.⁸¹
- 82| Jn 8,18.
- Ioh. 8.⁸²
- Vi*

^[33]Vi ste poslali h timu Ioannesu inu on ie C.
 dal tu pričovane tei risnici. ^[34]Iest pag ne
 vzamem pričovane od človeika, temuč iest
 le-tu pravim, de vi bote izveličani. ^[35]On ie
 bil ena goreča inu sveitilna lesčerba inu vi
 ste hoteli en čas vesseli biti v ti nega luči. ^[36]
 Iest imam pag enu vegše pričovane, koker ie
 Ioannesovu pričovane. Zakai ta della, kate-
 ra ie meni ta Oča dal, de iest delam, pričuío
 od mene, de ta Oča ie mene poslal. ^[37]Inu on
 sam Oča, kir ie mene poslal, ta ie pričoval od
 mene. Vi neste nigdar ne nega štíme slišali
 ne nega obličia vidili. ^[38]Inu vi ne imate ne-
 ga bessede v sebi prebivoaioč. Zakai vi ne ve-
 ruiete timu, kateriga ie on poslal. ^[39]Iziskajte
 ta pisma, zakai vi meinite, de imate v nih
 ta večni leben. Inu ta ista so, katera od me-
 ne pričuío, ^[40]inu vi ne hočte priti k meni, de
 bi ta leben imeili. ^[41]Iest te česti od ludi ne
 vzamem, ^[42]ampag iest vas znam, de vi te
 lubezni Božye ne imate v sebi. ^[43]Iest sem
 prišal v tim imeni muiga Očeta inu vi mene
 gori

Ioh. 1, 5, 10.
 Matt. 3, 17.
 Ioh. 8.
 Deut. 5.
 Ioh. 1, 6.
 Ioh. 4.
 Act. 17.
 Deut. 18.
 Ioh. 12.⁸⁴

84 Jn 1,10; 5,37; 10,37.
 Mt 3,17; 17,5.
 Jn 8,18–19.
 5 Mz 5,24.
 Jn 1,10.14.18; 6,28.35.
 Jn 4,14.
 5 Mz 18,15.18–19.
 Jn 12,47–50.

- 85| 1 Jn 2,28.
2 Tes 3,6. 1. Ioh. 2.
2. Thess. 3.⁸⁵ *gori ne vzamete. Aku en drugi v nega lastnim imeni pride, tiga vi gori vzamete.* ^[44]
Koku vi morete verovati, kir eden od drugiga to čast iemle? Inu te časti, katera od samiga Boga pride, ne isčete? ^[45] *Vi ne imate meiniti, de iest bom čez vas tožil pred muim Očetom. Ta Moizes, v kateriga vi vupate, ta isti ie ta, kir čez vas toži.* ^[46] *Zakai, de bi vi Moizesu verovali, taku bi vi gvišnu tudi meni verovali, zakai on ie od mene pissal.* ^[47]
- 86| 5 Mz 31,9. Deut. 31.⁸⁶ *Aku vi pag nega pismu ne veruiete, koku bote vi verovali muim bessedom?»*
- 87| 5 Mz 18,15.18–19. Deut. 18.⁸⁷

TA VI. CAP.

A. Kristus nasiti s petemi iečmenovimi kruhi, z dveima ribama pet tisuč mož. S teim izpriča nega bessede, kir ie dial, de ie on vseh vernih leben, te živi inu gori derži v ti smerti. Ne hoče biti pozemelski kral. B. Ty jogri se pelaio čez Tiberiasku yezeru v Capernaum, k nim pride Jezus ponoči, gredoč verhu moria. Drugi prido tudi za nimi. Ty ludie, kir so od tih pet kruhov icili, isčeio Jezusa inu ga naideo. C. V tim Capernaiu vuči inu veli dobivati to večno nebesko špižo, katera ie on sam. Ta nervegša Božya služba ie ta vera v Kristusa, de ie on ta pravi nebeski kruh, kir

daie

daie tim vernim ta večni leben, te verne bode od smerti obuial. D. Iudi se zblazno na Kristusevi pridigi, ne zastopio, de per tim živim nebeskim kruhu sam sebe meini, ieisti ta kruh ie tulikan (koker sam izlaga) v nega verovati. H timu, de se prov zastopi, ie potreba Božyga vuka. E. Kir v nebo hoče priti, more duhovsku ieisti Kristusevu messu, pyti nega kry, tu ie verovati, de ie dal suie telu v to smert, de mi bomo per Bugi vselei živi, pretil suo kry, s to smo oprani od grehov. Ta vera ie naše duše leben. V tim kapitelni od zacramenta ne govori. F. Dosti nega mlaiših se tudi na nega bessedo zblaznio. Tim pravi, de le-ta nega pridiga ie duhovska, se mora drigači, koker ie govorienu, zastopiti. Ty jogri pag to prov zastopio, de ie od te vere v nega govuril. Obtue ne hote od nega inu spoznaio očitu, de ie on Kristus, pravi Syn Božy.

POtemtoga gre Jezus tiakai čez tu Galileisku morie, kir se imenuie Tiberiasku, ^[2]inu za nim ie šlu veliku ludi, zatu kir so oni vidili nega caihne, katere ie on delal na teimi, kir so bolni bili. ^[3]Jezus pag gre gori na eno goro inu ie undu sidel suiemi jogri. ^[4]Inu velika nuč, ta iudovski praznik, ie bila blizi. ^[5]Tedai, kadar Jezus te oči gori vzdigne inu ie vidil, de veliku ludi k nemu gre, pravi h timu Filipu: »Kei hočmo kruh kupiti, de bodo le-ti ieili?« ^[6]On ie pag le-tu govuril ne-
A.
Bb ga

Exod. 12.
 Matth. 14.
 Marc. 6.
 Luc. 9.⁸⁸

88 | 2 Mz 12, 14. 17.
 Mt 14, 13–21.
 Mr 6, 30–44.
 Lk 9, 10–17.

89| 2 Kr 4,42–44.

4. Reg. 4.⁸⁹

90| Inu.

91| Lk 9,17.
Jn 4.Luc. 7.⁹¹
Ioh. 4.

ga izkušaioč, zakai on ie dobru veidel, kai ie imel diati. ^[7]Filip nemu odgovori: »Za dvestu denariev kruha nim nei zadosi, de bi en vsaketeri le enu maihinu vzel.« ^[8]Reče k nemu eden iz žnega jogrov, Andreas, Simonov Petrov brat: ^[9]»En hlapčič ie tukai, kir ima pet iečmenovih kruhov inu dvei rybi, oli kai ie tu vmei tulikain ludi?« ^[10]Fežus pag reče: »Sturite, de ty ludie doli sedeio.« Inu na unim meistu ie bilu veliku trave. Natu ty možye doli sedeio, tih ie bilu okuli pet tissuč. ^[11]Fežus pag vžame te kruhe iuu⁹⁰ kadar zahvali, te rezdili tim jogrom, ty jogri pag tim, kir so sideli. Glih taku od tih ryb, kuliku ie on hotel. ^[12]Kadar so pag oni bili polni, pravi on k suim jogrom: »Poberite te kossuve, kir so prebili, de kai konca ne vžame.« ^[13]Natu oni pobero inu so napolnili dvanaist korb s temi kossmi, kateri so bili ostali od tih pet iečmenovih kruhov tim, kir so bili ieili. ^[14]Ty isti ludie pag, kadar so vidili ta caihen, kateri ie Fežus bil sturil, so diali: »Le-ta ie risničnu ta prerok, kir ima priti na ta sveit.« ^[15]Kadar ie pag Fežus spoznal

spoznal, de so imeili priti inu nega popasti, de bi ga k animu kralu sturili, pobeigne zupet na to gorro on sam.

Ioh. 5.⁹²

92| Jn 5,13.

^[16]*Na večer pag gredo doli nega jogri h timu moriu* ^[17]*inu stopio noter v en čoln inu prideio čez tu morie v ta Capernaum inu ie uže temma bila inu Jezus nei bil k nim prišal.* ^[18]*Tu morie pag od eniga velikiga veitra, kir ie pihal, se ie napuhovalu.* ^[19]*Inu kadar so se uže bili z vesli pelali, okuli pet inu dvaiseti oli tridesseti moških tekou, zagledaio Jezusa, hodeioč verhu moria inu perbližuioč h timu čolnu, inu so se bali.* ^[20]*On pag pravi k nim: » Tu sem iest, ne buite se.«* ^[21]*Natu so ga oni hoteli v ta čoln vzeti inu ta čoln ie zdaici bil per tim kraiu, kamor so se pelali.* ^[22]*Na ta drugi dan so vidili ty ludie, kir so na uno stran moria stali, de drugiga čolna undu nei bilu, samuč uni sam, v kateri so bili nega jogri stopili, inu de Jezus nei bil šal z nega jogri noter v ta čoln, temuč nega jogri sami so se bili proč pelali.* ^[23]*Inu v tim prido drugi čolnuvi od Tiberiada, blizji tiga meista, kir so ta kruh*

B.

Matth. 14.
Marc. 6.⁹³93| Mt 14,22–33.
Mr 6,45–52.

Bb 2 bili

bili ieili, potle, kadar ie bil ta gaspud zahvalil. ^[24]Kadar pag tij ludie so vidili, de Fezusa nei bilu undukai, ne nega jogrov, stopio oni tudi v te čolnuve inu prido v Capernaum. Isceio Fezusa ^[25]inu kadar ga na uno stran moria naideio, pravio k nemu: »Rabbi, kadai si ti semkai prišal?«

- C. ^[26]Fezus nim odgovori inu pravi: »Risničnu, risničnu iest vom poveim, vi isčete mene nekar zatu, kir ste vidili te caihne, temuč zatu, kir ste ieili od tiga kruha inu ste syti postali. ^[27]Delaite nekar po tei špiži, kir konec vzame, temuč po tei, kir ostane v ta večni leben, katero vom bo dal ta Syn tiga človeika, zakai tiga istiga ie Bug Oča zaznaminoval.« ^[28]Natu oni pravio k nemu: »Kai imamo mi delati, de ta Božija della delamo?« ^[29]Fezus odgovori inu pravi k nim: »Le-tu ie tu dellu Božije, de vi veruiete na tiga, kateriga ie on poslal.« ^[30]Tedai oni pravio k nemu: »Kakov tedai caihen ti sturiš, de ga mi vidimo inu tebi veruiemo, kai ti delas?« ^[31]Naši očaki so to manno ieili v ti pusčavi, koker ie pissanu: 'On ie nim iz nebes dal ta kruh ieisti.' ^[32]Natu Fezus pravi k nim:

»Risničnu,

94| Mt 16,1–4.
Mr 2,12.
Jn 5,486–47.

Matth. 16.
Marc. 2.
Iohan. 5.⁹⁴

95| 2 Mz 16,4.
Ps 78,24–25.

Exod. 16.
Psalm 77.⁹⁵

»Risničnu, risničnu iest vom poveim, Moizes vom nei dal ta kruh iz nebes, temuč mui Oča vom daie iz nebes ta pravi kruh. ^[33]Zakai le-ta ie ta kruh Božy, kateri ie doli prišal iz nebes inu timu svitu daie ta leban.« ^[34]Tedai oni pravio k nemu: »Gospud, dai nom vselei ta isti kruh.« ^[35]Jezus pag pravi k nim: »Iest sem ta kruh tiga lebna, kateri k meni pride, ta ne bode lačen, inu kateri na me veruie, ta ne bode nigdar žeien. ^[36]Am-pag iest sem vom dial, de ste vi mene vidili inu ne veruiete. ^[37]Vse tu, kar meni da ta Oča, pride k meni, inu tiga, kir k meni pride, iest ga vunkai ne pahnem. ^[38]Zakai iest sem doli iz nebes prišal, de iest sturim nekar, kai iest hočo, temuč, kar le-ta hoče, kir ie mene poslal. ^[39]Le-ta ie pag vola tiga Očeta, kir ie mene poslal, de iest od vsiga tiga, kar ie on meni dal, kai ne zgubim, temuč de iest tu istu na sodni dan gori obudim. ^[40]Le-ta ie tudi ta vola tiga, kir ie mene poslal, de vsaketeri, kir vidi tiga Synu inu veruie na nega, ta ima ta večni leben inu iest ga bom gori obudil na sodni dan.«

Ioh. 4.⁹⁶

96| Jn 4,7.10.15.

Eccles. 24.⁹⁷

97| Prd 24.

2. Thim. 2.⁹⁸

98| 2 Tim 1,2.

Luc. 22.⁹⁹

99| Lk 22,42.

Ioh. 10, 18.¹⁰⁰

100| Jn 10,28; 18,9.

Ioh. 5.¹⁰¹

101| Jn 5,24.

Bb 3 Zatu

- D. *Zatu so ty Iudi mermrali od nega, kir ie dial: »Iest sem ta kruh, kir sem iz nebes prišal.«* ^[42]*Inu so diali: »Nei li le-ta Jezus Iezofov syn, kateriga očeta inu mater mi znamo? Koku pravi on tedai: 'Iest sem doli iz nebes prišal.'«* ^[43]*Natu Jezus odgovori inu pravi k nim: »Ne mermraite vmei sebo, ^[44]nisče ne more k meni priti, aku ga ta Oča, kir ie mene poslal, ne vleiče inu iest ga bom obudil na pusledni dan. ^[45]Onu ie pissanu v tih prerokih, oni bodo vsi vučeni od Buga. En vsakteri tadai, kir ie slišal od Očeta inu navučil, ta pride k meni. ^[46]Nekar, de bi du bil vidil tiga Očeta, samuč ta, kir ie od Buga, ta isti ie tega Očeta vidil. ^[47]Risničnu, risničnu iest vom poveim, kateri na mene veruie, ta ima ta večni leben. ^[48]Iest sem ta kruh tiga lebna. ^[49]Vaši očeti so ieili to manno v ti pusčavi inu so umerli. ^[50]Le-ta ie ta kruh, kir ie iz nebes prišal, de, aku du od nega iei, ne umerie. ^[51]Iest sem ta živi kruh, kir sem prišal doli iz nebes. Aku du bode ieidel od tiga kruha, ta bode vekoma živ inu ta kruh, kateri iest bom dal, ie muie messu, kateru iest bom dal za ta leben tiga svita.«* Natu
- 102| Mt 16,2.
Jn 6.
2 Tes 3,12.
- Matth. 16.
Iohan. 6.
2. Thess. 3.¹⁰²
- 103| Iz 54,8.
Jer 31,3.
Mt 11,28.
Lk 10,21-22.
Jn 6.
- Esa. 54.
Ierem. 31.
Matth. 11.
Luc. 10.
Ioh. 6.¹⁰³
- 104| Jn 3,36.
- Ioh. 3.¹⁰⁴
- 105| Lk 22,19.
- Luc. 22.¹⁰⁵

^[52]Natu so se ty Iudi kreigali vmei sebo inu so diali: »Koku more le-ta nom dati su-ie messu ieisti?« ^[53]Tedai Fezus pravi k nim: »Risničnu, risničnu iest vom poveim. Aku vi ne bote ieili tu messu tiga Synu tiga človeika inu pyli nega kry, taku ne imate v sebi tiga lebna. ^[54]Kateri iei muie messu inu pye muio kry, ta ima ta večni leben inu iest ga bom gori obudil na pusledni dan. ^[55]Zakai muie messu ie ta prava spiža inu muia kry ie tu pravu pitie. ^[56]Kateri iei muie messu inu pye muio kry, ta v meni ostane inu iest v nim. ^[57]Koker ie ta živi Oča mene poslal inu iest sem živ za volo tiga Očeta, glih taku, kateri mene iei, ta isti bode tudi živ za volo muio. ^[58]Le-ta ie ta kruh, kir ie prišal iz nebes. Nekar koker so ty vaši očeti ieili to manno inu so umerli. Kateri le-ta kruh iei, ta bode immer živ.«

E.

Ioh. 3, 4.

1. Ioh. 4.¹⁰⁶106| Jn 4,32.
1 Jn 4,2.

^[59]Le-tu ie on govuril v tei šuli, kadar ie on v tim Capernaiu vučil. ^[60]Dosti tedai iz nega mlaiših, kir so tu slišali, so diali: »Le-tu ie enu terdu govoriene, du ie mora poslušati?« ^[61]Fezus pag ie veidel per sam sebi, de so nega

F.

Bb 4 mlaiši

- mlaiši čez tu mermrali, pravi k nim: »Le-tu vas zblaznuie? [62] Kaji tedai bode, kadar vi bote vidili tiga Synu tiga človeika gori gred-oč kiakai, kir ie poprei bil? [63] Ta duh ie ta, kateri sturi živu, tu messu ništer ne priduie. Te besede, katere iest vom govorim, so ta duh inu so ta leben. [64] Ampag so eni iz vmei vas, kateri ne veruio.« Zakai Fezus ie od začetka dobru veidil, kateri so ty, kir ne bodo verovali, inu du ga ima fratati. [65] Inu ie rekal: »Obtu sem iest vom dial, de nisče ne more priti k meni, aku nei nemu danu od muiga Očeta.« [66] Od tiga časa dosti nega mlaiših so se povernili nazai inu neso več ž nim hodili. [67] Natu Fezus reče h tim dvana-istim: »Hočete li vi tudi proč puiti?« Natu Simon Petrus nemu odgovori: [68] »Gospud, h komu bi mi šli? Ti imaš te besede tiga več-niga lebna. [69] Inu mi smo verovali inu spo-znali, de si ti Kristus, ta Syn tiga živiga Boga.« [70] Fezus nemu odgovori: »Nesem li iest vas dvanaist izvolil inu eden iz vas ie en zľudi?« [71] On ie pag govuril od Iudeža Si-mona Iskariota, zakai ta isti ga ie pot-le*
- 107| Mr 13,11. Apd 1,3. Marc. 16. Act. 1.¹⁰⁷
- 108| Jn 6,71. Ioh. 6.¹⁰⁸
- 109| Mt 16,24. Matt. 16.¹⁰⁹
- 110| Jn 13,11. Ioh. 13.¹¹⁰
- 111| Jn 13,11.21; 18,5. Ioh. 13, 18.¹¹¹

le fratral, kateri ie bil eden iz tih dvanaist.

TA VII. CAP.

A. Jezus beiži pred Iudi, tudi nega strici v nega ne veruio. Ty vele nemu puiti v Iudeio h timu iesenskimu prazniku, ob tim so ty Iudi v nih vutah prebivali. Eni ga brumniga, ty drugi za golufa imαιο. B. Kristus očitu v tim templi pridiguie, pravi, de nega vuk ie Božy, inu se odgovori, de nei grešil, kir ie človeika ob tim prazniku ozdravil. C. Na Kristusa se eni zblaznio, menio on ie v Nazareti royen, ne veido od nega večniga roistva v tim Bogastvu inu de ie potle po tim čloneistvu¹¹² v Betleemi royen. Eni pag zavolo caihnov v nega veruio, tu viššim fariem žal dei, pošleio nih hlapce nega loviti. D. Jezus glosnu vabi vse, kir so žeini po tim večnim lebnu, le k sebi. Za nega volo se ta gmaina na try deile rezdili. Farievi hlapci bodo od nega pridige premagani. Ž nim derži Nicodemus farizeus zuper te druge farizeie.

112| Človeistvu.

POtemtoga ie Jezus v ti Galilei okuli hodil, zakai on nei hotel hoditi okuli v ti Iudovski deželi zatu, kir so ga ty Indi¹¹³ iskali ubyti. ^[2]Inu ta iudovski praznik tih šotorov ie bil bliži. ^[3]Tedai nega bratie pravio k nemu: »Puidi odsod inu vleici v to Iudovsko

A.

113| Iudi.

Bb 5 dovsko

- 114| 3 Mz 13. Levit. 13.¹¹⁴ *dovsko deželo, de tudi tuy mlaiši vidio ta della, katera ti delaš. [4] Zakai nisče na skrivnim kai ne sturi inu on išče, de bi se zveidilu. Aku ti le-te riči delaš, rezodei sam sebe timu svitu.« [5] Zakai tudi nega bratie neso v nega verovali. [6] Natu reče Jezus k ni[m]:« »Ta mui čas še ni došel, ampag vaš čas ie vselei perpravlen. [7] Ta sveit ne more vas niodati, mene pag nida, zakai iest nemu pričovane daiem, de nega della so huda. [8] Puidite vi gori k le-timu prazniku, iest še nekar k le-timu prazniku gori ne grem, zakai mui čas še nei dopolnen.« [9] Inu kadar ie on bil le-te riči k nim izgovoril, ostane on v ti Galilei. [10] Kadar so pag nega bratie gori šli bili, tedai on tudi gori gre h timu prazniku, nekar očitu, temuč koker skrivaie. [11] Inu ty Iudi so ga tedai ob tim prazniku iskali tar diali: »Kei ie ta?« [12] Inu ie enu veliku mermrane bilu od nega vmei ludmi. Zakai eni so diali. »On ie dober.« Ty drugi pag so diali: »Nei, temuč on zepelava te ludi.« [13] Oli vsai nisče nei očitu od nega govuril za volo tiga strahu tih Iudov.*
- B. [14] *Kadar ie pag bilu uže pul praznika minilu, gre Jezus gori v ta tempel inu ie vučil.*

Inu

^[15]*Inu ty Iudi so se čudili inu so diali: »Koku umei le-ta tu pismu, kadar se ga nei vučil?«*

^[16]*Fežus nim odgovori inu pravi: »Mui vuk nei mui, temuč tiga, kir ie mene poslal. ^[17]*

Aku du bode hotel po nega voli diati, ta bode spoznal iz tiga vuka, ie li on od Buga oli aku iest sam od sebe govorim. ^[18]Kateri od sam sebe govori, ta išče suie lastne česti, kateri pag išče česti tiga, kir ie nega poslal, ta ie risničin inu v nim nei obene krivine. ^[19]

Nei li vom Moizes to postavo dal inu oben iz vas te postave z dianem ne derži? Zakai iščete vi mene ubyti?« ^[20]Ta množica tih ljudi odgovori inu pravio: »Ti imaš tiga zľudia, du tebe išče ubyti?« ^[21]Fežus odgovori inu pravi k nim: »Iest sem enu delu sturil inu se vsi čudite. ^[22]Zatu ie Moizes vom dal tu obreizane, nekar de bi od Moizesa bilu, temuč od tih očakov inu vsai obreiziete tiga človeika ob tei soboti. ^[23]Aku ta človik ob tei soboti tu obreizane na se vzame, de se ta Moizesova postava ne prelomi, čez me se serdite zatu, kir sem celiga človeika ob tei soboti ozdravil? ^[24]Ne sodite po tim pogledu, temuč s to pravdo sodite.«

Ioh. 3, 8.¹¹⁸

118| Jn 3,17.34;
8,16.18.26.29.42.

Exod. 20.
Levit. 24.
Matth. 12.
Marc. 3.
Ioh. 20.¹¹⁹

119| 2 Mz 20,13.
3 Mz 24,17.
Mt 12,24.
Mr 3,22.
Jn 8,48.

Ioh. 5.¹²⁰

120| Jn 5,3–9.

Gen. 17.¹²¹

121| 1 Mz 17,10.12–14.

Deut. 1.¹²²

122| 5 Mz 1,16–17.

Natu

C. ^[25]Natu pravio eni iz Jeruzalema: »Nei li tu ta, kir ga išćeio ubyti? ^[26]Inu pole, on očitu govori inu nemu ništer ne reko. So li ty visši gvišnu spoznali, de ie on risničnu ta Kristus? ^[27]Oli mi veimo, od kod ie le-ta. Kadar pag Kristus pride, taku nisče ne bode veidel, od kod ie on.« ^[28]Natu ie Jezus vpyl v tim templi, ie vučil inu dial: »Inu vi mene znate inu veiste, od kod sem, inu iest nesem od sam sebe prišal, temuč ta, kir ie mene poslal, ie risničin, kateriga vi ne znate. ^[29]Ampag iest ga znam, zakai iest sem od nega inu on ie mene poslal.« ^[30]Natu so oni iskali nega uieti, nisče pag nei na nega tih rok polužil, zakai ta nega ura še nei bila prišla. ^[31]Ampag od tih ludi nih dosti so v nega verovali inu diali: »Kadar Kristus pride, bode li on več caihnov delal, koker ie le-ta sturil?« ^[32]Inu ty farizeji so slišali te ludi mermraioč letu od nega. Natu oni farizeji inu ty visši farry posleio nih služabnike, de bi nega uieli. ^[33]Natu pravi Jezus k nim: »Iest sem še en maihin čas per vas, potle puidem tiakai b timu, kir ie mene poslal. ^[34]Vi bote mene iskali inu mene ne naidete inu tiakai,

kir

123| Mt 13,54.
Mr 6,2.
Lk 4,15.
Jn 8,14.

Matth. 13.
Marc. 6.
Luc. 4.
Ioh. 8.¹²³

124| Lk 19,47; 20,20; 22,2.
Jn 8,20.

Luc. 19, 20,
22.
Ioh. 8.¹²⁴

125| Jn 8,20; 11.

Ioh. 8, 11.¹²⁵

126| 2 Sam 19,12.
Mt 22,15.
Mr 12,13.
Lk 20,20.
Jn 16,32.
Jer 29,13.
Jn 8,42; 13,33.

2. Reg. 19.
Matt. 22.
Marc. 12.
Luc. 20.
Ioh. 16.
Ierem. 29.
Ioh. 8,13.¹²⁶

kir sem iest, vi ne morete priti.« ^[35] *Natu so ty Iudi govurili vmei sebo: »Kam le-ta pui-de, de ga mi ne naidemo? Aku on pui-de vmei te ayde, kir so sem tar tam rezkropleni, inu bode te ayde vučil?«* ^[36] *Kakovu ie tu govoriene, kir ie dial: 'Vi bote mene iskali inu mene ne naidete inu kir sem iest, tiakai vi ne morete priti.'«*

^[37] *Na ta pusledni dan tiga velikiga praznika ie Jezus pag stal inu ie vpyl, rekoč: »Ie li du žeien, ta pridi k meni inu py.«* ^[38] *Kateri v me veruie, koker tu pismu govori, od tiga telessa potoki te žive vode poteko.«* ^[39] *Le-tu ie on pag govuril od tiga Duha, kateriga imaiio pryeti ty, kir bodo v nega verovali. Zakai ta S. Duh še nei bil dan, zakai Jezus še nei bil v to suio čast postavljen.«* ^[40] *Tedai nih dosti od ludi, kir so le-te bessede slišali, so diali: »Le-ta ie en pravi prerok.«* ^[41] *Ty drugi so diali: »On ie ta Kristus.«* *Eni pag so diali: »Ima li Kristus iz te Galileie priti?«* ^[42] *Ne pravi li tu pismu, de iz Davidoviga seimena inu iz tiga terga Betleema, kir ie David bil, ima Kristus priti?«* ^[43] *Inu vstane en kreig vmei ludmi za nega volo.«* ^[44] *Inu eni iz nih so ga hoteli uieti,*

D.

Esa. 12, 25.
Joel 2.
Ioh. 3, 4.
Act. 2.
Matth. 21.
Luc. 7.
Ioh. 9, 10, 12.
Matth. 6.
Ioh. 6.
Psalm 131.
Mich. 5.
Matth. 2.
Matth. 21.
Marc. 11.
Luc. 19.¹²⁷

127 | Iz 12,3; 25,1–10.
Joel 2,27.
Jn 3,5–8; 4,24.
Apd 2,4.
Mt 21,11.
Lk 7,16.
Jn 9,22; 10,24; 12,34.
Mt 6.
Jn 6,14.
Ps 132,11.17–18.
Mih 5,1.
Mt 2,5–6.
Mt 21,11.
Mr 11,10.
Lk 19,38.

nisče

- 128| Jn 8,20. Ioh. 8.¹²⁸ *nisče pag nei tih rok na nega polužil.* ^[45] *Tedai prideio ty služabniki h tim vissim fariem inu farizeiom. Inu oni pravio k nim: »Zakai ga vi neste perpelali?«* ^[46] *Ty služabniki odgovore: »Nigdar nei taku en človik govuril koker le-ta človik.«* ^[47] *Na tu nim ty farižeji odgovore: »Ste vi tudi zepelani?«* ^[48] *Aku kateri iz tih vissih oli iz tih farizeiov na nega veruie?* ^[49] *Temuč ty gmain ludie, kir ne znaio te postave, so prekleti.«* ^[50] *Ta Nicodemus, kir ie bil k nemu ponoči prišal, kateri ie eden iz nih bil, pravi k nim:* ^[51] *»Aku naša postava sodi eniga človeku,¹³¹ preden se od nega zasliši inu spozna, kai on dei?«* *Oni odgovore inu pravio k nemu:* ^[52] *»Si ti tudi en Galilevc? Izprašai inu pogledai, de oben prerok iz te Galileie nei gori vstal.«* ^[53] *Inu en vsaketeri ie šal na sui dum.*
- 129| Jn 12,42. Ioh. 12.
1 Kor 1,26. I. Cor. 1.¹²⁹
- 130| Jn 3,1–2; 19,39. Ioh. 3, 19.¹³⁰
- 131| Človeka.
- 132| 2 Mz 23,1. Exod. 23.
3 Mz 19,32. Levit. 19.¹³²
- 133| Jn 1,46. Ioh. 1.¹³³

TA VIII. CAP.

A. Kristus ne hoče to prešustnico ob-
soditi, zakai tu sliši deželski gosposči-
ni, temuč veli koker en pridigar diati to
pravo pokuro. B. Kristus ie ta prava luč
vsiga svita, v nim inu skuzi nega more
vsag človik Boga

prov

prov viditi, kakove vole ie pruti vsem ludem, de hoče, de v Jezusa veruiemo inu de bomo ohraneni. C. Kateri v Kristusa ne veruio, tim nih greihi nigdar ne bodo odpusčeni. Iudom odgovori, de ie on nim od Buga od začetka k animu izveličariu oblubljen, tu istu on nim veden pravi. D. Kristus te suie verne opomina, de od nega vuka ne stopio, zakai samuč ty verni v nega so odrešeni, ledig inu prosti od vseh greihov. Kateri S. evangeliu ne veruio, neso tih starih svetnikov otroci inu te prave stare vere, temuč so Zludievi otroci inu nega falš, ležnive vere, uboiniki inu lažniki. E. Kristus očitu v ieruzalemski cerqvi pridiguie, de nega verni nigdar ne umerio inu de ie pred Abraamom bil. Zatu ty Iudi pravio nemu poloverec, de zludia ima, inu ga hote s kamenem possuti.

INU Jezus gre na to Olikovo gorro ^[2]inu **A.**
 viutru zgudo pride zupet v ta tempel inu
 vsi ludie prido k nemu inu ie nee, sedoč, vu-
 čil. ^[3]Ty pissary pag inu farizeji perpelaio k
 nemu eno ženo, kir ie bila v tim prešustvu
 zapopadena. Inu oni no postavio v sreido
 inu ^[4]pravio k nemu: »Moister, le-ta žena ie
 zdai zapopadena na tim prešustvu, ^[5]Moizes
 pag v ti postavi ie nom zapoveidal take s
 kaminem possuti. Kai ti pravis?« ^[6]Le-tu so
 pag oni govurili nega izkušaioč, de
 bi mogli

Matth. 21.
 Marc. 11. ¹³⁴

134| Mt 21,23.
 Mr 11,27.

Levit. 20. ¹³⁵

135| 3 Mz 20,10.

bi mogli nega zatožiti. Jezus pag se doli perpogne inu s perstom pisše na zemlo. ^[7] Kadar pag oni neso odnehali nega vprašati, se on gori vzdigne inu pravi k nim: »Kateri ie vmei vami prez greiha, ta isti ner pervič en kamen na no luči.« ^[8] Inu se spet perpogne inu pisše na zemlo. ^[9] Kadar so pag oni le-tu slišali [(inu od te visti štraifani bili,)] ^[136] gredo eden za drugim vunkai, začno od starisiga do tiga posledniga. Inu Jezus ie bil sam puščen inu ta žena v sreidi stoeč. ^[10] Inu Jezus se vzdigne gori inu kadar nikogar ne vidi, samuč to žena, pravi on k ni: »Žena, kei so ty tuy tožniki? Nisče tebe nei ferdamnal?« ^[11] Ona pravi: »Nisče, gospud.« Jezus pag pravi: »Taku iest tebe tudi ne ferdamnam. Po-idi tiakai inu naprei več ne greiši.«

137| Jn 5,14.

Ioh. 5. ¹³⁷

B.

^[12] Natu ie Jezus xupet k nim govuril inu dial: »Iest sem ta luč tiga svita, kateri gre za meno, ta ne bode po temmi hodil, temuč bode imel to luč tiga lebna.« ^[13] Natu pravio

138| Jn 1,4–5,9;
12,35–36,46.Ioh. 1, 9, 12. ¹³⁸

ty farizeji k nemu: »Ti pričueš od sam sebe, tuie pričovane nei risničnu.« ^[14] Jezus odgovori inu pravi k nim: »Inu naisi iest od sam sebe pričovane daiem, muie pričovane ie risnič-

139| Jn 5,31.

Ioh. 5. ¹³⁹

<p><i>risničnu, zakai iest veim, od kod sem iest prišal inu kam grem. Vi pag ne veiste, od kod iest pridem inu kam grem.</i> ^[15]<i>Vi sodite po tim messei, iest nikogar ne sodim.</i> ^[16]<i>Inu aku iest sodim, taku ie muia sodba risnična, zakai iest nesem sam, temuč iest inu ta Oča, kir ie mene poslal.</i> ^[17]<i>Inu onu ie tudi v vaši postavi pissanu, de dveiu človeikov pričovane ie risničnu.</i> ^[18]<i>Iest sem ta, kir pričovane daiem od sam sebe inu pričovane daie od mene ta Oča, kir ie mene poslal.</i>« ^[19]<i>Natu oni pravio k nemu: »Kei ie tui Oča?« Jezus odgovori: »Vi ne znate mene, ne muiga Očeta, de bi vi mene znali, taku bi vi tudi muiga Očeta znali.</i>« ^[20]<i>Le-te bessede ie Jezus govuril per tim cerkovnim štoku, kadar ie v tim templi vučil, inu nisče ga nei uiel, zakai nega ura še nei bila prišla.</i></p>	<p>Ioh. 7. Ioh. 14.¹⁴⁰</p>	<p>140 Jn 7,28. Jn 14,2–4.</p>
<p><i>postavi pissanu, de dveiu človeikov pričovane ie risničnu.</i> ^[18]<i>Iest sem ta, kir pričovane daiem od sam sebe inu pričovane daie od mene ta Oča, kir ie mene poslal.</i>« ^[19]<i>Natu oni pravio k nemu: »Kei ie tui Oča?« Jezus odgovori: »Vi ne znate mene, ne muiga Očeta, de bi vi mene znali, taku bi vi tudi muiga Očeta znali.</i>« ^[20]<i>Le-te bessede ie Jezus govuril per tim cerkovnim štoku, kadar ie v tim templi vučil, inu nisče ga nei uiel, zakai nega ura še nei bila prišla.</i></p>	<p>Deut. 17, 19.¹⁴¹</p>	<p>141 5 Mz 17,6; 19,15.</p>
<p><i>postavi pissanu, de dveiu človeikov pričovane ie risničnu.</i> ^[18]<i>Iest sem ta, kir pričovane daiem od sam sebe inu pričovane daie od mene ta Oča, kir ie mene poslal.</i>« ^[19]<i>Natu oni pravio k nemu: »Kei ie tui Oča?« Jezus odgovori: »Vi ne znate mene, ne muiga Očeta, de bi vi mene znali, taku bi vi tudi muiga Očeta znali.</i>« ^[20]<i>Le-te bessede ie Jezus govuril per tim cerkovnim štoku, kadar ie v tim templi vučil, inu nisče ga nei uiel, zakai nega ura še nei bila prišla.</i></p>	<p>Matth. 3, 17. Ioh. 5.¹⁴²</p>	<p>142 Mt 3,17; 17,5. Jn 5,19–30.</p>
<p><i>postavi pissanu, de dveiu človeikov pričovane ie risničnu.</i> ^[18]<i>Iest sem ta, kir pričovane daiem od sam sebe inu pričovane daie od mene ta Oča, kir ie mene poslal.</i>« ^[19]<i>Natu oni pravio k nemu: »Kei ie tui Oča?« Jezus odgovori: »Vi ne znate mene, ne muiga Očeta, de bi vi mene znali, taku bi vi tudi muiga Očeta znali.</i>« ^[20]<i>Le-te bessede ie Jezus govuril per tim cerkovnim štoku, kadar ie v tim templi vučil, inu nisče ga nei uiel, zakai nega ura še nei bila prišla.</i></p>	<p>Matth. 11. Luc. 10.¹⁴³ Ioh. 7.¹⁴³</p>	<p>143 Mt 11,26–27. Lk 10,22. Jn 7,30.</p>
<p><i>postavi pissanu, de dveiu človeikov pričovane ie risničnu.</i> ^[18]<i>Iest sem ta, kir pričovane daiem od sam sebe inu pričovane daie od mene ta Oča, kir ie mene poslal.</i>« ^[19]<i>Natu oni pravio k nemu: »Kei ie tui Oča?« Jezus odgovori: »Vi ne znate mene, ne muiga Očeta, de bi vi mene znali, taku bi vi tudi muiga Očeta znali.</i>« ^[20]<i>Le-te bessede ie Jezus govuril per tim cerkovnim štoku, kadar ie v tim templi vučil, inu nisče ga nei uiel, zakai nega ura še nei bila prišla.</i></p>	<p>Ioh. 7.¹⁴⁴</p>	<p>144 Jn 7,30.</p>
<p>^[21]<i>Natu ie Jezus župet govuril: »Iest grem tiakai inu vi bote mene iskali inu vi umeriete /v/ vašim greihu. Kāmer iest grem, tiakai vi ne morete priti.</i>« ^[22]<i>Natu pravio ty Iudi: »Hoče li se tedai sam umoriti, zakai on pravio: »Kāmer iest grem, tiakai vi ne morete</i></p>	<p>C.</p>	
<p><i>priti.</i>«</p>	<p>Ioh. 7, 13.¹⁴⁵</p>	<p>145 Jn 7,35; 13,33.</p>

- priti.*« ^[23]Inu on pravi k nim: »Vi ste od tih zdulanih, iest sem od tih zguranih. Vi ste od le-tiga svita, iest nesem od le-tiga svita. ^[24]Natu sem iest q vom dial, de vi umeriete v vaših greihih, zakai aku vi ne veruiete, de sem iest, taku vi umeriete v vaših greihih.»
- ^[25]Natu oni pravio k nemu: »Du si ti?« Inu Jezus pravi k nim: »Tu, kar sem vom že od začetka govuril. ^[26]Iest imam dosti riči od vas govoriti inu soditi, ampag ta, kir ie mene poslal, ie risničin, inu iest te riči, katere sem slišal od nega, te iste govorim na tim sveitu.» ^[27]Oni pag neso zastopili, de ie on nim od tiga Očeta govuril. ^[28]Natu k nim Jezus pravi: »Kadar vi bote povisšali tiga Synu tiga človeika, tedai bote spoznali, de sem iest inu de ništer od sam sebe ne deim, temuč koker ie mene mui Oča navučil, taku iest govorim. ^[29]Inu ta, kir ie mene poslal, ie z meno. Ta Oča mene samiga ne zapusti, zakai iest deim vselei, kar nemu dopade.»
- D. ^[30]Kadar ie on le-tu govuril, ie nih dosti v nega verovali. ^[31]Natu pravi Jezus h tim Iudom, kir so nemu verovali: »Aku vi bote
- 146|** Mr 16,11.
Jn 3,31; 6,29.
1 Jn 5,1.
- Marc. 16.
Ioh. 3, 6.
1. Ioh. 5. ¹⁴⁶
- 147|** Jn 15,1.
- Ioh. 15. ¹⁴⁷
- 148|** 4 Mz 21,8–9.
Jn 3,14; 12,16.
Jn 15,8.
- Num. 21.
Ioh. 3, 12.
Ioh. 15. ¹⁴⁸

bote ostali na mui bessedi, taku vi bote pravi mui mlaiši ^[32] inu bote zastopili to risnico inu ta risnica vas bode frai sturila.« ^[33] Oni nemu odgovore: »Mi smo Abraamovu seime inu nesmo nikomer nigdar služili, koku ti praviš: 'Vi bote frai sturieni'?« ^[34] Jezus nim odgovori: »Risničnu, risničnu iest vom poveim, de vsaki, kateri ta greih sturi, ta ie ta hlapec tiga greiha. ^[35] Ta hlapec pag ne ostane vekoma v ti hiši, ampag ta syn ostane vekoma. ^[36] Aku vas tedai ta Syn frai sturi, taku ste vi prov frai. ^[37] Iest veim, de ste vi Abraamovu seime, ampag vi isčete mene ubyti. Zakai muia besseda vmei vami ništer ne vela. ^[38] Iest govorim, kar sem vidil per muim Očetu, inu vi delate tu, kar ste per vašim očetu vidili.« ^[39] Oni odgovore inu pravio k nemu: »Abraam ie naš oča.« Jezus pravi k nim: »De bi vi bili Abraamovi otroci, vi bi Abraamove della delali. ^[40] Vi pag zdai isčete mene ubyti, eniga človeika, kir sem vom risnico gonuril, ¹⁵⁰ katero sem iest slišal od Buga, tiga Abraam nei sturil. ^[41] Vi delate vašiga očeta della.«

Rom. 6, 8.
Gal. 4.
Rom. 6.
2. Pet. 2.¹⁴⁹

149 Rim 4,12.
Gal 3,6–16.
Rim 6,17–19.
2 Pt 2,19.

150 Govuril.

Ioh. 3, 7.¹⁵¹

151 Jn 3,32; 7,51.

Cc 2 Natu

Natu oni pravio k nemu: »Mi nesmo iz kurbarye rojeni, mi imamo eniga očeta, ta isti ie Bug.« ^[42] Jezus reče k nim: »De bi Bug vaš oča bil, vi bi gvišnu mene lubili, zakai iest sem vunkai šal inu prišal od Buga. Zakai iest nesem od sam sebe prišal, temuč on ie mene poslal, ^[43] zakai tedai ne spoznate muiga govorienu? Zatu, kir muh bessed ne morete poslušati. ^[44] Vi ste iz tiga očeta Zludia inu hoče tim luštom vašiga očeta sturiti zadosti. On ie bil en človeiski uboinik od tiga začetka inu na risnici nei ostal, zakai ta risnica nei v nim. Kadar on te laže govori, taku on od suiga lastniga govori, zakai on ie en lažnik inu tih istih riči en oča. ^[45] Inu zatu, kir iest vom risnico pravim, vi meni ne veruiete.

E. ^[46] Kateri iz vmei vas dolži mene eniga greiha? Inu aku iest risnico pravim, zakai vi meni ne veruiete? ^[47] Kateri ie iz Buga, ta poslušaj Božyo bessedo. Obtvi ne poslušate, zakai vi neste iz Buga.« ^[48] Natu odgovore ty Iudi inu pravio k nemu: »Ne govorimo li mi prov, de si ti en Samaritan inu de tiga zcludia

152| 1 Mz 3,4.
1 Jn 3,8–15.

Gen. 3. ¹⁵²
1. Ioh. 3.

153| Jn 4,9; 10,20.
1 Jn 4,6.

Ioh. 4, ¹⁰. ¹⁵³
1. Ioh. 4.

zľudia imaš?» ^[49] Fezus odgovori: »Iest ne imam tiga zľudia, temuč iest poštuieim mui-ga Očeta inu vi ste mene zašpotovali. ^[50] Iest ne isčem muie časti, eden pag ie, kir isče inu kir sodi. ^[51] Za risnico, za risnico iest vom poveim, aku du bode muio bessedo ohranil, ta ne bode te smerti vekoma vidil.« ^[52] Natu pravio ty Iudi k nemu: »Sadai mi spoznamo, de ti tega zľudia imaš. Abraam ie umerl inu ty preroki inu ti praviš: 'Aku du bode muio bessedo ohranil, ta ne bode nigdar te smerti pokussil.' ^[53] Si li ti vegši koker ie naš oča Abraam, kateri ie umerl? Inu ty preroki so umerli. Koga ti sam sebe deláš?» ^[54] Fezus odgovori: »Aku iest sam sebe čestim, taku moia čast ništer nei, mui Oča ie ta, kir mene česti, kateriga vi pravite, de ie on vaš Bug ^[55] inu ga vi ne znate, ampag iest ga znam inu aku iest porečem, de ga ne znam, taku bom en lažnik vom glih, iest pag nega znam inu deržim nega bessedo. ^[56] Abraam, vaš oča, se ie vesselil, de bi on vidil mui dan, [on ga ie vidil] i inu ie bil vessel.« ^[57] Natu so diali ty Iudi k nemu: »Ti ne imaš še petdesset leit inu si Abraama vidil?» ^[58] Fezus pravi
Cc 3 k nim:

Ioh. 5.¹⁵⁴

154| Jn 5,41.

Matt. 9, 12.
Marc. 3.
Ioh. 7.¹⁵⁵155| Mt 9,34; 12,24.
Mr 3,22.
Jn 7,20.Iohan. 5.¹⁵⁶

156| Jn 5,20–24.

Gen. 7, 22.
Heb. 11.¹⁵⁷157| 1 Mz 17,1–7; 22,88.
Heb 11,20–21.

158 | 2 Mz 3,6.14.
Jn 10,31.
LK 4,38.

Exod. 3.
Ioh. 10.
Luc. 4.¹⁵⁸

*k nim: »Risničnu, risničnu iest vom pove-
im, preden ie ta Abraam bil, sem iest.«* ^[59]
*Natu so oni tu kamene gori vzdigovali, de
bi nega lučali. Jezus pag se ie bil skrיל inu ie
šal vunkai iz tiga templu.*

TA IX. CAP.

A. Kristus ob eni soboti ozdravi eniga
človeka, kir ie bil od materinega telessa
slep, zatu so ga ty farizei obsodili za ne-
vernika inu velikiga grešnika. Ty Iudi
slepcu ne veruio, de bi on bil sleip royen.
Izprašaiio iz nega starišev. Kateri ie Jezusa
za Kristusa deržal, tiga so ty Iudi v pan
polužili inu iz nih cerqve pregnali. Kristus
se da timu slepcu spoznati inu on na nega
veruie inu ga moli. B. Kateri v Kristusa ne
veruie tar naisi ie moder inu vučen, ie slep

A. **I**NU Jezus gre momu inu zagleda eniga
slepca, od matere royeniga. ^[2]Inu negovi
jogri vprašaiio nega inu pravio: »Moister,
du ie grešil, le-ta oli nega stariši, de ie on
taku sleip royen?« ^[3]Jezus odgovori: »Le-ta
nei grešil, ne nega stariši, temuč de ta della
Božya na nim bodo očita. ^[4]Iest moram della
delati tiga, kir ie mene poslal, dotle ie
ta

ta dan, pride ta nuč, tedai nisče ne more delati. ^[5]Dotle sem na tim sveitu, iest sem luč tiga svita.« ^[6]Kadar ie on le-tu izgovoril, plune na to zemlo inu ie sturil enu blatu s temi slinami inu pomaže tu blatu na tiga sleipca oči ^[7]inu reče k nemu: »Puidi kiakai, umy se v tim Siloeskim ribneku.« (Kir se tolmačuie Poslan). Natu on gre kiakai inu se umye inu pride gledaioč. ^[8]Ty sossedi pag inu ty, kir so ga vidili poprei, de ie on petler bil, pravio: »Nei li on tu ta, kir ie sidel inu ie petlal?« ^[9]Eni so diali, de ie on, eni pag: »On ie nemu podoben.« On sam pag reče: »Iest sem ta isti.« ^[10]Natu oni reko k nemu: »Koku so se tebi te oči odperle?« ^[11]On odgovori inu pravi: »Uni človik, kir se imenuie Jezus, ie enu blatu sturil inu ie namazal muie oči inu ie rekal k meni: 'Puidi tiakai v ta Siloeski viry inu umy se.' Inu iest sem šal inu sem se umil inu sem ta pogled pryel.« ^[12]Natu oni reko k nemu: »Kei ie ta isti?« On pravi: »Iest ne veim.« ^[13]Oni pelaio nega h tim farižeiom, kir ie slep bil ^[14](ie bila pag sobota, kadar ie Jezus bil tu blatu sturil inu odperl nega oči). ^[15]Natu ga oni xupet vprašaiu inu ty

Ioh. 1, 5, 8,
11, 12.¹⁵⁹

159| Jn 1,7–9; 5,35; 8,12;
11,9–10; 12,35–36.46.

Esa. 8.¹⁶⁰

160| Iz 8,6.

Matth. 12.
Marc. 2.
Luc. 6.
Ioh. 5, 7.¹⁶¹

161| Mt 12,8.
Mr 2,28.
Lk 6,5.
Jn 5,18; 7,23.

Cc 4 farizej

162| Mt 21,15.
Jn 7,43; 9,16; 10,19.

Matth. 21
Io. 7, 10, 12.¹⁶²

163| Jn 7,40.

Ioh. 7.¹⁶³

164| Jn 11,55;
12,42.

Ioh. 11, 12.¹⁶⁴

farizeji tudi, koku ie on gledaioč postal. On pag pravi k nim: »Blatu ie on položil na te oči inu sem se umil inu vidim.«^[16] Natu reko eni iz tih farizeiov: »Le-ta človik nei od Buga, zakai on ne derži tiga praznika.« Ty drugi pag reko: »Koku more en grešni človik take caibne delati?« Inu so si župer bili vmei sebo.^[17] Župet oni pravio h timu slepcu: »Kaj ti praviš od nega za tu, kir ie tebi tuie oči odperl?« On pag pravi: »On ie en prerok.«^[18] Ty Iudi pag neso verovali od nega, de bi on slep bil inu de bi on bil ta pogled pryel, dotle oni te stariše tiga, kir ie bil pregledal, pokličeio^[19] inu nee vprašaiio, rekoč: »Ie li le-ta vaš syn, kateri vi pravite, ie sleip royen, koku on tedai zdai vidi?«^[20] Nega stariši nim odgovore inu pravio: »Mi veimo, de le-ta ie naš syn inu de ie sleip royen,^[21] koku on pag zdai vidi, mi ne veimo, oli du ie nega oči odperl, mi ne veimo. On ie star žadosti, vprašajte nega, nai on sam za se govori.«^[22] Le tu so nega stariši govurili žatu, kir so se tih Iudov bali, zakai ty Iudi so se uže bili zglihali, de aku du nega za Kristusa spozna, de se ta isti v pan položii.^[23] Obtii so nega stariši

diali

diali: »On ie star zadosi, nega vprašajte.« ^[24]
 Natu oni zupet pokličo tiga človeika, kir ie sleip bil, inu pravio k nemu: »Dai to čast Bogu, mi veimo, de le-ta človik ie en grešnik.«
^[25]Natu on odgovori inu pravi: »Ie li on en grešnik, iest ne veim. Enu iest dobru veim: de sem sleip bil, zdai iest vidim.« ^[26]Natu oni zupet pravio k nemu: »Kaj ie tebi sturil? Koku ie on tebi odperl te oči?« ^[27]On nim odgovori: »Iest sem vom zdai poveidal inu neste slišali, zakai vi hočte zupet slišati? Hočte li vi tudi nega mlaiši biti?« ^[28]Natu so ga oni kleli inu diali: »Bodi ti nega mlaiši, mi smo Moizesovi mlaiši.« ^[29]Mi veimo, de Bug ie s teim Moizesom govuril, ampag mi ne veimo, od kod ie le-ta.« ^[30]Ta isti človik odgovori inu pravi k nim: »V le-tim ie gvišnu ena čudna reič, de vi ne veiste, od kod ie on, inu on ie vsai muie oči odperl.« ^[31]Mi veimo pag, de Bug grešnikov ne sliši, temuč aku ie du nega služabnik inu dei po nega voli, tiga istiga on sliši.« ^[32]Kar sveit stoy, se nei slišalu, de bi enimu royenu slepcu te oči odperl.« ^[33]De bi le-ta ne bil od Buga, on bi ne bil mogel ništer diati.«
^[34]Oni odgovore inu pravio

Cc 5 k nemu:

Ioh. 7.
Act. 12.¹⁶⁵

165| Jn 7,31.
Apd 12,23.

- 166| Nemu. *k nemu: » Ti si vus v greihih royen inu nas vučis?« Inu so ga vunkai izpahnilo. ^[35] Inu Jezus zve, de so nega bili vunkai izpahnilo, inu kadar ga naide, pravi k uemu: ¹⁶⁶ » Veru-ies ti na Božyga Synu?« ^[36] On odgovori inu pravi: » Gospud, du ie on, de bi iest na nega veroval.« ^[37] Inu Jezus pravi k nemu: » Ti si ga vidil inu ta, kir s tebo govori, ta isti ie.« ^[38] On pag pravi k nemu: » Gospud, iest veru-iem.« Inu ie nega molil.*
- 167| Mt 26,64.
Mr 14,62.
Jn 4,26. *Matth. 26.
Marc. 14.
Ioh. 4. ¹⁶⁷*
- B. ^[39] *Potle Jezus pravi: » Iest sem prišal h ti pravdi na ta sveit, de ty, kir ne vidio, bodo vidili, inu ty, kir vidio, slipi rataio.« ^[40] Inu eni iz tih farizeiov, kateri so per nim bili, so le-tu slišali inu pravio k nemu: » Smo li mi tudi slipi?« ^[41] Jezus pravi k nim: » De bi vi slipi bili, taku bi vi obeniga greiha ne imeili, vi pag zdai pravite, de vidite, obtu vaš greih ostane.«*
- 168| Jn 15,22. *Ioh. 15. ¹⁶⁸*

TA X. CAP.

A. Kateri kuli vučenik kaže iskati drugdi milosti Božye, odpuscane vseh greihov inu tiga večniga lebna koker po Kristusu skuzi vero, ta isti te duše Bogu krade inu končava, zakai Kristus so ta sama vrata v nebessa.

B. Kris-

B. Kristus sam ie ta zveisti pastyr, kir ie suiem životom te verne od volka, Hudiča odrešil. Ty drugi so le naieti hlapci, ne mogo od sam sebe Vraga od ovac pregnati. C. Iezus od suie dobre vole za nas umerie. Ty Iudi se pag sgreigaio za nega volo. D. Ty Iudi ob tim tempelskim žegnanu Kristusa okuli obdade, hote kratku veiditi, ie li on ta Kristus. Nim odgovori, de ie on s teim Očetom ena reič. Zatu ga hote kaminovati, on pag spriča s pismom inu ž nega caihni, de ie on ta pravi večni Syn Božy. E. Iudi ga hote uloviti, nim ustopi, Kerstnikovi farmani nemu veruio.

» *Z*A risnico, za risnico, iest vom poveter v to ovčio štalo, temuč drugod noter lazi, ta isti ie en tat inu en razbonik. ^[2] Kateri pag noter gre skuzi te dauri, ta isti ie ta pastyr tih ovac. ^[3] Timu istimu ta vratar odpre inu te ovce slišio nega štimo. Inu on klīče te suie lastne ovce per imeni inu ie vunkai pela. ^[4] Inu kadar on te suie ovce vunkai izpusti, gre on pred nimi inu te ovce gredo za nim. Zakai one znaio to nega štimo. ^[5] Ampag za enim ptuim one ne gredo, temuč beizē od nega

A.

Ioh. 8.
Prov. 27.¹⁶⁹169| Jn 8,12.
Prg 27,23.

nega, zakai ona ne znaio tih ptuih štimo.« ^[6]
 Le-to perpuvid ie Jezus k nim govuril, ampag oni neso zastopili, kai ie tu bilu, kar ie on k nim govuril. ^[7]Natu Jezus zupet pravi k nim: »Risničnu, risničnu iest vom poveim, iest sem ta vrata tih ovac, ^[8]vsì ty, kir so pred meno prišli, so tatie inu razboiniki, ampag nih neso te ovce poslušale. ^[9]Iest sem ta vrata. Aku du skuzi mene noter gre, ta bode obranen inu noter inu vunkai puidе inu bode pasšo nessel. ^[10]En tat ne pride, temuč de krade, de zakole inu de konča. Iest sem prišal, de one ta leben imaiio tar de dosti inu obilnu imaiio.

170| Jn 14,6.

Ioh. 14.¹⁷⁰

B.

^[11]Iest sem ta dober pastyr, en dober pastyr postavi suo dušo za te ovce, ^[12]ampag en naiemnik, kir nei pastyr, kateriga te ovce neso lastne, ugleda tiga vulka semkai gredoč inu zapusti te ovce inu beiži inu ta vulk popade inu rezpodi te ovce. ^[13]Ta naiemnik pag beiži, zakai on ie en naiemnik inu on ne rodi za te ovce. ^[14]Iest sem ta dober pastyr inu iest znam te muie ovce inu iest sem znan od tih muih. ^[15]Koker ta Oča mene zna, taku iest znam tiga Očeta inu iest

171| Ezk 34,15.
 Mih 5,3.
 1 Jn 3,1–2.
 2 Tim 2,19.
 Mt 11,27.
 Lk 10,22.
 Mr 10,45.

Ezeh. 34.
 Mich. 5.
 1. Ioh. 3.
 2. Thim. 2.
 Matth. 11.
 Luc. 10.
 Marc. 10.¹⁷¹

posta-

postavim muio dušo za te ovce. ^[16]Inu iest imam druge ovce, katere neso iz te štale. Te iste iest moram tudi perpelati inu one bodo muio štimo slišale inu bode ena ovčia štala inu en pastyr.

^[17]Za tiga volo Oča mene lubi, zakai iest postavim muio dušo, de iest no spet vzamem. ^[18]Nisče no ne vzame od mene, temuč iest no pustim od sam sebe, iest imam to oblast no pustiti inu imam oblast zupet no vzeti. Le-to zapuvid sem iest pryel od muiga Očeta.« ^[19]Tedai se ie še pag enu ločene vmei teimi Iudi sturilu za volo le-tih besed. ^[20]Nih veliku vmei nimi so diali: »On ima tiga zľudia inu on od vuma gre. Kai ga vi poslušate?« ^[21]Ty drugi so diali: »Le-te bessede neso eniga, kir zľudia ima. More li ta zľudi tudi tih slepcov oči odpreiti?«

^[22]Ie bilu pag v Ieruzalemu tu cerkovnu ponovlene inu ie zyma bila ^[23]inu Jezus ie hodil po templi v ti Salomoniski veži. ^[24]Tedai ga ty Iudi okuli opstopio inu pravio k nemu: »Koku dolgu ti naše duše gori deržiš? Si li ti Kristus, taku povei nom frai, očitü.« ^[25]Jezus nim odgovori: »Iest sem poveidal inu vi ne veruiete.

C.

Matth. 9.
Marc. 3.¹⁷²172| Mt 9,34.
Mr 3,22.Ioh. 7, 8, 9.¹⁷³173| Jn 7,20;
8,48; 9,1-32.

D.

174 2 Mkb 10,38. 1 Kr 6,12. Jn 1,3–4,18; 4,46–53; 5,1–9; 9,1–7.	2. Ma. 10. 3. Reg. 6. Ioh. 1, 4, 5, 9. ¹⁷⁴	<i>veruiete. Ta della, katera iest delam v tim imenu muiga Očeta, ta ista pričuo od mene.</i> ^[26] <i>Ampag vi ne veruiete, zakai vi neste, koker sem vom dial, od muihovac.</i> ^[27] <i>Muie ovce poslušaiuo muio štimo inu iest nee xnam inu one gredo za meno.</i> ^[28] <i>Inu iest nim dam ta večni leben inu one nigdar konca ne vza-mo inu nisče nih ne bode izderl iz muih rok.</i>
175 Jn 6,39; 18,9. 5 Mz 33,27.	Ioh. 6, 18. Deut. 33. ¹⁷⁵	<i>Mui Oča, kateri ie nee meni dal, ie vegši koker vse inu nih nisče ne more izdreiti iz muiga Očeta rok.</i> ^[30] <i>Iest inu ta Oča sva enu.</i> ^[31] <i>Natu ty Iudi že pag popadaio tu kamene, de bi ga s kaminem doli pobyli.</i> ^[32] <i>Jezus nim odgov/o/ri: »Iest sem vom izka-žal dosti dobrih dell od muiga Očeta, za ka-teriga della iz tih vi mene s kamenem ubye-te?«</i> ^[33] <i>Ty Iudi nemu odgovore inu pravio:</i>
176 Jn 14,11; 17,11,21 Jn 8,59.	Ioh. 14, 17. Ioh. 8. ¹⁷⁶	<i>»Mi tebe za volo dobriga della s kaminem ne ubyemo, temuč za volo šentovane inu za-tu, kir si en človik inu delaš sam sebe Bo-ga.«</i> ^[34] <i>Jezus nim odgovori: »Nei li pissanu v ti vaši postavi: Iest sem dial, vi ste Bo-guvi?«</i> ^[35] <i>Aku ie on le-te, h katerim ie ta bes-seda Božya sturiena, Boguve imenoval inu tu pismu se ne more rezvaliti,</i> ^[36] <i>vi pravite h</i>
177 Jn 5,18.	Ioh. 5. ¹⁷⁷	<i>timu, katiriga ie ta Oča posvečil inu</i>
178 Ps 82,6.	Psal. 82. ¹⁷⁸	<i>poslal</i>

poslal na ta sveit, ti šentuiješ, zatu, kir sem dial: 'Iest sem Božy Syn'? [37] Aku iest ne delam ta dela muiga Očeta, taku ne veruiete meni, [38] aku iest pag delam inu aku meni ne veruiete, taku vsai tim delom veruite, de vi spožnate inu veruiete, de ta Oča ie v meni inu iest v nim.»

[39] Oni so še pag iskali nega uieti, oli on nim uyde iz nih rok [40] inu gre spet na uno stran Iordana na tu meistu, kir ie Ioannes pervič kersčoval, inu undukai ostane. [41] Inu nih veliku prideio k nemu inu so diali: »Iohannes nei obeniga caihna sturil, ampag vse tu, kar ie Iohannes govuril od le-tiga, ie risnica.« [42] Inu undukai ie nih veliku v nega verovalu.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.
Ioh. 9, 15.¹⁷⁹

179| Mt 26,63–65.
Mr 14,61–64.
Lk 22,67–71.
Jn 9,24–41; 15,24.

E.

Matth. 12.
Marc. 3.
Ioh. 1, 7.¹⁸⁰

180| Mt 12,14.
Mr 3,6.
Jn 1,15,28; 7,31.

Iohan. 5.¹⁸¹

181| Jn 5,33.

TA XI. CAP.

A. Kristus Lazarusa mertviga, pulgniliga obudi od smerti, s teim pričue, de on risničnu, koker ie h ti Marti poprei inu potle govuril, vse te, kir v nega veruio, bode rešil od smerti inu pekla, nee bode obudil na sodni dan inu nim dal ta večni leben. Zamerikai dobru v ti history te bessede, kir Kristus pruti Marti govori inu koku Marta Kristusa prov spozna. Kristus se zlobi čez vraga inu to smert. Plače se čez pogublene tih ludi. B. Visši fary, šcoffi, farizeiski menih inu papež Caifas svit imαιο, koku bi Kristusa pogubili. Caifas prerokuie. Kristus očitu več ne hodi. C. Šcofi, farizei ob svetim dnevi inu v cerqvi se sveituio Jezusa končati.

Ie

A. **L**E bil pag en bolan, timu ie bilu ime Lazarus iz Betanie, od tiga terga Marie inu Marte, nee sestre. ^[2]Maria pag ie ta bila, katera ie žalbala tiga Gospudi s to žalbo inu obrissala nega noge ž ne lasmi. Te iste brat Lazarus ie bil bolan. ^[3]Tedai posleio nega sestre k nemu, rekoč: »Gospud pole, kateriga ti lubiš, ie bolan.« ^[4]Kadar tu Jezus zasliši, pravi: »Le-ta bolezan nei h ti smerti, temuč za to čast Božyo, de skuzi no bo čestčen ta Syn Božy.« ^[5]Jezus pag ie za lubu imel Marto inu nee sestro inu Lazarusa. ^[6]Natu, kadar ie on zaslišal, de ie on bil bolan, ostane tedai še v tim istim meistu, kir ie bil, dva dni. ^[7]Potle za le-teim pravi on k suim jogrom: »Puidimo spet v to Iudovsko deželo.« ^[8]Ty iogri pravio k nemu: »Moister, ty Iudi so tebe vnuvič iskali s teim kamenem pobyti inu hočeš spet tiakai puiti?« ^[9]Jezus odgovori: »Nei so li te dvanaist ure tiga dne? Aku du hodi po dnevi, ta se ne opotagne, zakai on vidi to luč tiga svita. ^[10]Ampag, aku du po noči hodi, ta se opotagne, zakai ta luč nei v nim. ^[11]Le-tu ie on govuril inu za le-teim pravi k nim: »Lazarus, naš periatel,

spy,

182| Jn 9,1–41.
Lk 7,37–38.44–46.

Ioh. 9.
Luc. 7.¹⁸²

183| Jn 7,30; 8,20.59;
10,39.

Ioh.¹⁸³ 7, 8,
10.

spy, ampag iest grem tiakai, de ga iz sna gori obudim.« ^[12]Natu reko nega jogri. »Gospud, aku on spy, taku on bode zdrav.« ^[13]Fezus ie pag govuril od nega smerti, oni so pag menili, de bi on od spane tiga sna govuril. ^[14]Tedai ie Fezus nim natu očitu poveidal: »Lazarus ie mertov ^[15]inu iest sem vessel za vašo volo, de nesem bil tamkai, de vi veruite. Nu puidimo k nemu.« ^[16]Natu Tomas, kir se imenuie Duičič, pravi h tim jogrom: »Puidimo tudi mi, de ž nim umeriemo.« ^[17]Inu kadar Fezus pride, naide nega uže štiri dni v tim grobu ležečiga. ^[18]Betania pag ie bila bliži Ieruzalema okuli petnaist moških tekov deleč. ^[19]Inu veliku Iudov ie bilu prišlu h ti Marti inu Mary, de bi nyu potroštali za volo nyu brata. ^[20]Natu Marta, kadar zasliši, de ie Fezus bil prišal, gre ona pruti nemu, Maria pag ie ostala doma sedoč. ^[21]Tedai reče Marta h timu Fezusu: »Gospud, de bi ti tukai bil, mui brat ne bi umerl.« ^[22]Ampag iest zdai tudi veim, de kar kuli ti prossiš od Buga, tu istu Bug tebi da.« ^[23]Fezus pravi k ni: »Tui brat gori vstane.« ^[24]Marta pravi k nemu: »Iest veim, de on gori vstane v tim gorivstanenu na pusledni Dd dan.«

Matth. 9.
Marc. 5.
Luc. 8.¹⁸⁴

184| Mt 9,24.
Mr 5,39.
Lk 8,52.

Ioh. 20.¹⁸⁵

185| Jn 20,24–29.

Ioh. 11.¹⁸⁶

186| Jn 11,32.

187| Jn 14,3.
Rim 1,4.
Jn 1,4.12–13;
6,27.35.47–51.

Ioh. 14.
Rom. 1.
Iohan. 1, 6.¹⁸⁷

dan.«^[25] Jezus pravi k ni: »Iest sem tu gori-
vstanene inu ta leben, kateri v me veruie tar
naisi ie mertov, bode živ.^[26] Inu vsaketeri, kir
ie živ inu na me veruie, ta ne bode nigdar
umerl. Veruies ti le-tu?«^[27] Ona pravi k ne-
mu: »Ia, Gospud, iest veruio, de si ti Kri-
stus, ta Syn Božy, kir ie imel priti na le-ta
sveit.«^[28] Inu kadar ie ona le-tu izrekla, gre
kiakai inu pokliče Mario, suo sestro, skriva-
ie, rekoč: »Moister ie tukai inu tebe kliče.«^[29]
Ona kadar tu zasliši, vstane hitru gori inu
pride k nemu,^[30] zakai Jezus nei bil še v ta
terg prišal, temuč on ie bil na unim meistu,
kir ie Marta bila pruti nemu prišla.^[31] Ty Iu-
di, kateri so tedai ž no v ti hisši bili inu no
troštali, kadar so vidili Mario, de ie hitru
gori vstala inu šla vunkai, gredo za no, rekoč:
»Ona gre kiakai h timu grobu, de se undu
plače.«^[32] Natu, kadar Maria pride kiakai,
kir ie Jezus bil, inu ga zagleda, pade doli k
nega nogom inu pravi: »Gospud, de bi ti tu-
kai bil, mui brat bi ne bil umerl.«^[33] Natu
Jezus, kadar on no plačeioc vidi inu te Iude,
kir so ž no bili prišli, de so se plakali, se xgrozi
v tim dubu inu rezžali sam sebe^[34] inu pravi:
»Kei

188| Jn 11,21.

Ioh. 11.¹⁸⁸

»*Kei ste ga polužili?*« *Oni pravio k nemu:*
 »*Gospud, pridi inu pogledai.*« ^[35]*Inu Jezus se*
ie selzil. ^[36]*Natu pravio ty Iudi:* »*Pole, koku*
ga ie on lubil.« ^[37]*Eni pag so diali:* »*Nei mo-*
gel le-ta, kir ie timu slepcu oči odperl, sturi-
ti, de bi tudi le-ta ne bil umerl.« ^[38]*Natu*
Jezus zupet se grozi sam v sebi inu pride h
timu grobu. Ta ie bil pag ena špila inu verhu
nee en kamen položen. ^[39]*Jezus pravi:* »*Vzdi-*
gnite proč ta kamen.« *Pravi Marta, sestra*
tiga, kir ie bil umerl, k nemu: »*Gospud, on*
uže smerdi, zakai on ie štiri dni ležal.« ^[40]*Je-*
zus pravi k ni: »*Nei li sem tebi iest dial, de*
aku boš verovala, taku boš to čast Božyo vi-
dila?« ^[41]*Natu oni vzdigneio proč ta kamen*
[od undu, gdi ie ta, kir ie bil mertov, bil po-
ložen]. ^[42]*Jezus pag vzdigne te oči gori inu*
pravi: »*Oča, iest tebe zahvalim, de si ti me-*
ne uslišal.« ^[43]*Iest sem pag dobru veidel, de ti*
mene vselei slišiš, ampag iest sem za volo tih
ludi, kir okuli stoye, le-tu rekal, de veruio,
de si ti mene poslal.« ^[44]*Inu kadar ie on le-tu*
rekal, zevpye z veliko štimo: »*Lazare, puidi*
vunkai!« ^[44]*Inu ta, kir ie bil mertov, gre*
vunkai inu ie imel roke inu noge zvezane s
pogrebovimi plinicami inu

Luc. 19.¹⁸⁹

189| Lk 19,41.

Ioh. 9.¹⁹⁰

190| Jn 9,6–7.

Ioh. 12.¹⁹²

192| Jn 12,30.

Ioh. 5.¹⁹³

193| Jn 5,28.

191| Pasaža v oglatem oklepaju je Trubarjev prevajalski dodatek v biblično besedilo; SSP dodatka na vsebuje.

Dd 2 nega

194| Jn 7,31.

Ioh. 7.¹⁹⁴

nega obličie ie bilu z ano antuilo obitu. Jezus pag pravi k nim: »Rezvežite ga gori inu pustite ga tiakai puiti.«^[45] Tedai veliku iz tih Iudov, kir so bili h ti Mary prisli inu so vidili tu, kar ie Jezus bil sturil, so v nega verovali.^[46] Eni pag iz žnih so šli kiakai h tim farizeiom inu so nim poveidali tu, kar ie Jezus bil sturil.

B.

^[47]Natu so ty šcoffi inu farizei vkupe zbrali en svit inu so diali: »Kai mi delamo? Zakai le-ta človik dela veliku caihnov.«^[48] Aku ga mi pustimo, taku bodo vsi v nega verovali inu prideio ty Rimlani inu nom vzameio to našo deželo inu te ludi.«^[49] Eden pag iz nih s teim imenom Caifas, kateri ie tu istu leitu visši šcoff bil, ta pravi k nim: »Vi ne veiste ništer^[50] inu ne rezmislite, de ie pridnu nom, de en človik umerie za te ludi inu de vsi ludie konca ne vzamo.«^[51] Le-tu pag on nei od sam sebe govuril, temuč kadar ie on tu istu leitu bil ta visši šcoff, ie prerokoval, de Jezus ima umreite¹⁹⁶ za te ludi^[52] inu nekar samuč za te ludi, temuč de te otroke Božye, kir so bili rezkropleni, v enu vkupe spravi.^[53] Natu od tiga istiga dne so oni vmei sebo se

195| Mt 26,1–5.
Mr 14,1–2.
Lk 22,1–2.
Ps 2,2.
Apd 4,16.
Dan 9,26.
Jn 18,13.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.
Psalm. 2.
Act. 4.
Dan. 9.
Ioh. 18.¹⁹⁵

196| Umreiti.

197| Mt 21,46.
Mr 3,6.
Jn 10,16.

Matth. 21.
Marc. 3.¹⁹⁷
Ioh. 10.

sveito-

sveitovali, koku bi nega umurili. ^[54] *Tedai Jezus uže nei več vmei Iudi očitū hodil, temuč ie šal od unod v to deželo poleg te pusčave v enu meistu, kateru se imenuie Effraim, inu ie undukai prebival suiemi jogri.*

^[55] *Ta velika nuč iudovska pag ie bila blizi inu nih veliku iz te dežele so šli gori v Ieruzalem pred to veliko nočio, de bi se očistili.* ^[56] *Tedai so oni iskali Jezusa inu stali v tim templi inu govurili vmei sebo: »Kai se vom zdi, de on nei prišal h timu prazniku?«* ^[57] *Ty šcofi pag inu ty farizeji so bili to zapuvid dali, de aku du zveji, kei ie on, de on povei, de ga uiameio.*

C.

Ioh. 7.¹⁹⁸
Ioh. 9.198| Jn 7,11.
Jn 9.

TA XII. CAP.

A. Jezus večerie per Lazarovih sestrah. Maria ga žalba, zuper to Išcariot mermra. Fary se zmišluio, koku bi Lazarusa umurili. B. Jezus ie izdi v Ieruzalem, tiga množica tih ludi poštuie inu prossi za srečo; kai ie tu pomeinilu, so jogri stuprov po nega smerti zastopili, zatu se ty farizeji serde. C. Gerki želuio Jezusa viditi. Skuzi Jezusovo inu vseh vernih martro, smert ta Cerkov gori raste. Kir v Kristusa veruio, nemu služio, bodo per nim inu v časti Božy.

Dd 3 D. Kris-

D. Kristus za volo, kir se nega smert perbližuie, postane žalosten, prossi Očeta, ta nemu odgovori z nebes. Opomina ludi, de hodio per luči inu de veruio v to luč, katera ie on sam. E. Kristus se skrye. Tu prerokovane zuper Iude ie dopolnenu. Dosti gosposčine veruio v Jezusa, oli kir so se pana bali, neso nih vere pred ludmi spoznali. Kir v Jezusa veruie, ta veruie v Buga Očeta. Neverni bodo po tim evangeliu obsoieni.

A.

NAtu šest dni pred veliko nočio pride Jezus v to Betanio, gdi ie Lazarus bil umerl, kateriga ie Jezus obudil od smerti. ^[2] Inu undukai sture nemu enu večerio inu Marta ie služila. Lazarus pag ie bil eden iz tih, kir ie z nim per mizi sedil. ^[3] Tedai Maria vzame eno libro žalbe od te žlahtne, čiste, drage narde inu žalba te noge Jezuseve inu obriše nega noge suiemi lassmi. Inu ta hiša se napolni od tiga žalboviga duha. ^[4] Natu reče eden iz nega jogrov, Iudež Iscariot, Simonov syn, kateri ga ie imel fratati: ^[5] »Zakai se le-ta žalba nei prodala za tridesseti denariev inu dalu se tim bozim?« ^[6] Le-tu ie on pag govuril, nekar de bi nemu ty boži skerbi bili, temuč zatu, kir ie on en tat bil inu ie imel to mošno inu ie nossil

199| Mt 26,6–13.
Mr 14,3–9.
Lk 12.
Lk 7,37–38.44–46.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 12.
Luc. 7.¹⁹⁹

200| Jn 13,29.

Ioh. 13.²⁰⁰

nossil, kar ie danu bilu. ^[7]Natu reče Jezus: »Pusti ti no, ona ie le-tu hranila h timu dnevu muiga pogreba, ^[8]zakai te boge imate vselei per vas, mene pag vselei ne imate.« ^[9]Tedai ie veliku ludi od tih Iudov zveidilu, de ie on undukai bil, inu so prisli, nekar samuč za Jezusovo volo, temuč de bi tudi tiga Lazarusa vidili, kateriga ie on bil od te smerti obudel. ^[10]Ty vissi fary pag so sveitovali, de bi tudi tiga Lazarusa umurili, ^[11]zakai veliku Iudov so sli tiakai za nega volo inu so verovali v Jezusa.

Iohan. 11.²⁰¹

201| Jn 11,1–44.

^[12]Na drugi dan veliku ludi, kir so bili prisli h timu prazničnimu dnevu, kadar so zaslišali, de Jezus pride v Ieruzalem, ^[13]vzameio tu palmavu veie inu so sli vunkai pruti nemu inu so vpyli: »Ozana, žegnan ie ta kral izraelski, ta kir pride v /t/eim imeni tiga Gospudi.« ^[14]Inu Jezus ie bil nešel eniga osslyča inu ie sidel na nim, koker ie pissanu: ^[15]»Ne bui se ti, sči syonska, pole, tui kral pride, sedoč na enim žerbeti ene oslice.« ^[16]

B.

Matth. 21.
Marc. 11.
Luc. 19.
Psal. 118.²⁰²202| Mt 21,1–11.
Mr 11,1–11.
Lk 19,28–40.
Ps 118,25.26.Esa. 62.
Zah. 9.²⁰³203| Iz 62,10–11.
Zah 9,9.

Le-tiga pag nega jogri neso pervič zastopili, temuč, kadar ie Jezus bil v to čast postavljen, tedai so spumnilo, de le-tu ie bilu od

Dd 4 nega

- nega pissanu inu de le-tu so nemu bili sturili.* ^[17] *Tedai ty ludie, kir so ž nim bili, kadar ie on bil tiga Lazarusa iz tiga groba poklical inu obudil od te smerti, so pričó daiali.* ^[18] *Obtu tudi ta množica tih ludi so šli pruti nemu, kir so slišali, de ie on le-ta caihen bil sturil.* ^[19] *Natu pravio ty farizeji vmei sebo: »Vi vidite, de ništer ne opravite, pole, ta sveit gre za nim.«*
- 204| Jn 11,45. Ioh. 11.²⁰⁴
- C. ^[20] *So bili pag eni Gerki iz tih, kir so gori bili prišli, de bi molili ob tim prazniku.* ^[21] *Ty isti tedai stopio k Filipu, kateri ie bil od te Betsaide Galileiske, inu so ga prossili, rekoč: »Gospud, mi bi hoteli radi Jezusa viditi.«* ^[22] *Filipus pride inu povei Andreiu, Andreias spet inu Filipus poveista Jezusu.* ^[23] *Jezus pag odgovori inu pravi k nima: »Ta ura ie prišla, de ta Syn tiga človeika bode v to čast postavljen.* ^[24] *Za risnico, za risnico iest vom poveim: Aku tu zernu tiga žita ne bo verženu v to zemlo inu ne umerie, taku samu ostane, aku pag umerie, taku dosti sadu pernesse.* ^[25] *Kateri suo dušo lubi, ta no zgubi. Inu kateri suo dušo sovražji na tim sveitu, ta no obrani h timu večnimu lebnu.* ^[26] *Aku du ho-*
če
- 205| 1 Sam 8.
Apd 8,5–6.26–40.
Jn 1,40.43. i. Reg. 8.
Act. 8.
Ioh. 1.²⁰⁵
- 206| Jn 13,1; 17,1. Ioh. 13; 17.²⁰⁶
- 207| Iz 53,10–12.
1 Kor 15,36. Esa. 53.
i. Cor. 15.²⁰⁷
- 208| Mt 10,39.
Mr 8,34.
Lk 9,24; 17,33. Matth. 10.
Marc. 8.
Luc. 9; 17.²⁰⁸

če meni služiti, ta hodi za meno inu gdi sem iest, undukai bode tudi mui služabnik. Inu aku du bode meni služil, tiga bode mui Oča poštoval.²⁰⁹

^[27] Muia duša ie zdai režalovana inu kai iest hočo reči? Oča, pomagai meni iz le-te ure, oli zatu sem iest prišal v le-to uro. ^[28] Oča, sturi čestnu tuie ime.« Natu pride ena štima iz nebes, rekoč: »Iest sem ie čestnu sturil inu hočo spet čestnu sturiti.« ^[29] Natu so ty ludie, kir so poleg stali inu poslušali, diali: »Onu ie zagarmelu.« Ty drugi so diali: »En angel ie ž nim govuril.« ^[30] Fežus odgovori inu pravi: »Le-ta štima nei prišla za muio volo, temuč za vašo volo. ^[31] Zdai ie ta pravda tiga svita. Zdai ta velak tiga svita bode vunkai veržen ^[32] inu iest kadar bom povišan od te zemle, hočo nee vse k meni samimu vleiči.« ^[33] Le-tu ie on pag govuril pomeinuioč, s kako-vo smertio on ima umreiti. ^[34] Ty ludie nemu odgovore: »Mi smo slišali iz te postave, de Krístus vekoma ostane, inu koku ti tedai praviš: "Ta Syn tiga človeika mora povišan biti? Du ie ta Syn tiga človeika?"« ^[35] Natu Fežus k nim pravi: »Se en mai-

D.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.²¹⁰Ioh. 18.²¹¹Ioh. 3, 8.
Num. 21.²¹²Psal. 109.
Isa. 9.
Dan. 7.
Mich. 5.²¹³

209| Manjka: "Sin človekov mora biti povzdignjen" (SSP).

210| Mt 25,38–39.
Mr 14,34–36.
Lk 22,42.

211| Jn 18.

212| Jn 3,19; 9,39.
4 Mz 21,7–12.213| Ps 110,4.
Iz 9,2,6–7.
Dan 9.
Mih 5,1–3.

Dd 5 hin

214| Ef 5,8.
1 Tes 5,5.

Ephes. 5.
1. Thess. 5.²¹⁴

hin čas ie ta luč z vami, hodite, dotle vi imate to luč, de vas ta temma ne zapopade, zakai, kateri hodi v ti temmi, ta ne vei kam gre. [36] Veruite v to luč, dotle imate to luč, de bodete otroci te luči.«

E. *Le-te riči ie Jezus govuril inu gre proč inu se skrye pred nimi. [37] Inu naisi ie tulika-in cahnov bil sturil pred nimi, oni vsai neso verovali na nega, [38] de se dopolni ta besseda tiga Ezaiia preroka, katero ie on govuril: »Gospud, du veruie našimu pridiguvanu inu ta roka tiga Gospudi komu ie rezudivena?« [39] Obtu neso mogli verovati. Zakai, zupet pravi Ezaiias: [40] »On ie nih oči oslepil inu nih serce okuril, de s teimi očima ne vidio inu s teim sercem ne zastopio, de se ne preoberno inu iest nee ne ozdravim.« [41] Le-tu ie Ezaiias govuril, kadar ie vidil to nega čas inu ie od nega govuril. [42] Oli vsai veliku tudi iz tih visših so v nega verovali, ampag za volo tih farizeiov neso očitu spoznali, de bi ne bili iz te šule izpahneni, [43] zakai oni so več lubili to čas tih ludi koker to čas Božyo. [44] Jezus ie pag vpyl inu dial: »Kateri v me veruie, ta ne veruie v me, temuč v tiga,*

215| Iz 53,1.
Rim 10,16.
Iz 6,1.

Esa. 53.
Rom. 10.
Esa. 6.²¹⁵

216| Jn 7,31.
Jn 9,22.
Jn 5,44.

Ioh. 7.
Ioh. 9
Iohan. 5.²¹⁶

kir

kir ie mene poslal. [45] Inu kateri mene vidi, ta vidi tiga, kir ie mene poslal. [46] Iest sem prišal ta luč na ta sveit, de vsaketeri, kir v me veruie, v ti temmi ne ostane. [47] Inu aku du bode muie bessede slišal inu ne bode veroval, tiga iest ne bom sodil, zakai iest nesem prišal, de sodim ta sveit, temuč, de izveličam ta sveit. [48] Kateri mene zaverže inu muih bessed gori ne vzame, ta ima, kir nega bode sodil. Ta besseda, katero sem iest govuril, ta ista bode nega sodila na pusledni dan. [49] Zakai iest nesem od sam sebe govuril, temuč ta Oča, kateri ie mene poslal, ta isti ie meni eno zapuvid dal, kai iest imam diati inu kai imam govoriti. [50] Inu iest veim, de ta nega zapuvid ie ta večni leben. Kar iest tedai govorim, tu iest taku govorim, koker ie ta Oča meni rekal.«

Ioh. 3, 8, 9.²¹⁷217| Jn 3,16–21;
8,12; 9,5.Ioh. 3.²¹⁸

218| Jn 3,17.

Deut. 18.²¹⁹

219| 5 Mz 18,18–19.

Ioh. 16.²²⁰

220| Jn 14,10.24.

TA XIII. CAP.

A. Kristus te suie verne de²²¹ konca, tu ie vekoma, lubi, tako lubezan tukai izkaže inu poterdi, kir per pusledni večery suim jogrom nonge umiva. S teim tudi da en exempel inu pergliho, de ty verni imaio se iz serca lubiti, eden drugimu zveistu pomagati. B. Jezusa druguč

221| Do.

guč en smertni strah obyde, prerokuie od suiga frataria inu ga da loannesu na znane. Judež nega ponoči nega fratati, se trošta, de skuzi nega smert on inu Bog Oča bode čestčen, resvičen inu rezglašen. C. Jezus vsem vernim eno novo zapuvid gori postavi, de se lubio vmei sebo. Prerokuie, de Peter nega trikrat hitru po redi zatay.

A. **P***Red teim velikimnočnim praznikom, kadar ie Fezus veidil, de ie nega ura bila prišla, de ima poiti iz tiga svita h timu Očetu, kadar ie on te suie lubil, kir so bili na sveitu, ie nee lubil do konca. ^[2]Inu kadar ie ta večeria bila sturiena inu de ie uže ta Hudič timu Iudežu Simonu Iščariotn²²² v tu serce bil postavil, de ga frata. ^[3]Ie Fezus veidil, de ta Oča ie nemu dal v te roke vse riči inu de ie od Buga vunkai bil šal inu de on gre h Bugi, ^[4]vstane gori od te večerie inu položi sui gvant doli inu vžame en pert inu se ž nim opaše. ^[5]Potle vlye to vodo v eno medenico inu začne tih jogrov noge umivati inu brissati s teim pertom, s katerim ie on bil opassan. ^[6]Tedai on pride h timu Simonu Petru inu Petrus pravi k nemu: »Gospud, ti bodeš meni noge umival?«*

222| Iščariotu.

223. Mt 26,14–16.
Mr 14,10.11.17–18.
Lk 10; 22,3.14.
Jn 18,3.5.

Matth. 24.
Marc. 14.
Luc. 10, 22.
Iohan. 19.²²³

224. Mt 3,14.

Matth. 3.²²⁴

val?« ^[7] *Ježus odgovori inu pravi k nemu: »Kar iest deim, tu ti zdai ne veiš, ampag boš potle veidel.«* ^[8] *Petrus pravi k nemu: »Ti ne boš meni nigdar tih nug umival.«* *Ježus nemu odgovori: »Aku iest tebe ne umyem, taku ti ne boš imel della z meno.«* ^[9] *Reče Simon Petrus k nemu: »Gospud, nekar samuč muie noge, temuč tudi te roke inu to glavo.«* ^[10] *Ježus pravi k nemu. »Kateri ie umiven, ta ne potrubuie, samuč de te noge umye, sice ie on vus čist. Inu vi ste čisti, oli nekar vsi.«* ^[11] *Zakai on ie veidil, du ie ta bil, kir ie nega imel fratati. Zatu ie on dial: »Vi neste vsi čisti.«* ^[12] *Potle, kadar ie bil umil nih noge inu vzel sui gvant, zupet sede h ti mixi inu pravi k nim: »Veiste li vi, kai sem iest vom sturil?«* ^[13] *Vi mene imenuiete gospud inu moister inu vi prov pravite, zakai iest sem.* ^[14] *Aku tedai iest vaš gospud inu moister sem umil vaše noge, taku tudi vi imate vmei sebo eden timu drugimu te noge umivati.* ^[15] *Zakai en perglihni navuk sem iest vom dal, de koker sem iest vom sturil, de vi tudi taku sturite.*

Psal. 50.²²⁵

225. Ps 51,1–2.

Ioh. 6.²²⁶

226. Jn 6,64.70–71.

Gal. 6.²²⁷

227. Gal 6,1.

Ephes. 5.
1. Pet. 2.²²⁸228. Ef 5,2.
1 Pt 2,21.

Za

B. ^[16]*Za risnico, za risnico iest vom poveim: Ta blapec nei vegši od suiga gospudi, ne en sel vegši koker ta, kir ie nega poslal. ^[17]Aku vi veiste le-tu, vi bote izveličani, aku ie sturite. ^[18]Iest nekar od vas vseh ne govorim, iest veim, katere sem izvolil, temuč, de tu pissanu bode dopolnenu: Kateri z meno iei ta kruh, ta isti ie zuper mene suio peto vzdignil. ^[19]Iest vom tu zdai poveim, preden se zgodí, de kadar se bo zgodílu, vi veruiete, de sem iest. ^[20]Risničnu, risničnu iest vom poveim, kateri gori vzame, kogar iest kuli pošlem, ta mene gori vzame, kateri pag mene gori vzame, ta vzame tiga, kir ie mene poslal.« ^[21]Kadar ie Fezus le-tu izgovoril, ie bil žalosten v tim duhu, ie pričoval inu ie dial: »Risničnu, risničnu iest vom poveim, de eden iz vmei vas bode mene fratal.« ^[22]Natu so se ty jogri vmei sebo zgledovali inu so chivolali, od kateriga bi on govuril. ^[23]Ie bil pag eden iz tih Fezusovih jogrov per mi-zi, sedoč na Fezusovih persih, kateriga ie Fezus lubil. ^[24]Timu istimu tedai Simon Petrus magne, de bi imel vprašati, du bi bil, od kateriga ie on govuril. ^[25]Kadar ie on pag slonil na Fezusovih persih, pravi
k nemu:*

229. Mt 10,40; 5.
Lk 6,22–23.
Jn 15,5.16.
Ps 41,10.
Jn 14,29; 16,4.
Mr 9,37.
Lk 10,16.

Matt. 10, 5.
Luc. 6.
Ioh. 15.
Psal. 40.
Ioh. 14, 16.
Marc. 9.
Luc. 10.²²⁹

230. Mt 26,20–25.
Mr 14,17–21.
Lk 22,21–23.
Jn 2.
Apd 20.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.
Ioh. 2.
Act 20.²³⁰

231| Jn 19,26; 20,2;
21,7.20.

Io. 19,²³¹
20, 21.

k nemu: »Gospud, du ie?« ^[26] Jezus odgovori:
 »Le-ta ie, katerimu iest to omočeno šnito
 podam.« ^[27] Inu kadar ie on to šnito omočil,
 ie on no dal timu Iudežu Simonu Iščariotu.
^[28] Inu po tei močici ie ta Zludi vain šal. Inu
 Jezus reče k nemu: »Kar ti delaš, tu skorai
 sturi.« ^[29] Le-tiga pag nisče iz tih sidečih per
 mixi nei zastopil, s čemu ie on tu k nemu
 dial. Eni so meinili zatu, kir ie Iudež te ²³²
 možno imel, de bi bil Jezus k nemu rekal:
 »Kupi, kar ie nom h timu prazniku potre-
 ba,« oli de bi on tim božim kai dal. ^[30] Natu,
 kadar ie on to močico vzel, ie zdai vunkai
 šal. Ie bila pag nuč. ^[31] Natu, kadar ie on bil
 vunkai šal, ie Jezus rekal: »Zdai ie ta Syn
 tiga človeika čestčen inu Bug ie čestčen v
 nim. ^[32] Ie li Bug v nim čestčen, taku Bug
 bode nega tudi čestil sam v sebi inu ga bode
 skorai čestil.

^[33] Synkuvi, iest sem še enu maibinu z va-
 mi, vi bote mene iskali inu koker sem h tim
 Iudom dial: Kamer iest grem, vi ne morete
 priti, taku vom zdai tudi pravim. ^[34] Eno no-
 vo zapuvid iest vom dam, de se vi vmei sebo
 lubite, koker sem iest vas lubil, de vi tudi lu-
 bite

232| To.

233. Jn 12,6.

Ioh. 12. ²³³Ioh. 18. ²³⁴

234. Jn 18,2–3.

Ioh. 12, 17. ²³⁵

235. Jn 12,23; 17,5.

C.

Ioh. 7, 8, 15. ²³⁶236. Jn 7,33–34; 8,21;
15,12.17.

237|432.

238|1 Jn 2,8–10;
3,14–15.

1. Joh. 2, 3.²³⁸ *bite eden družiga. [35] V le-tim bodo vsi spo-
znali, de ste vi mui mlaiši, aku bote imeili
lubezan vmei sebo.» [36] Pravi k nemu Simon
Petrus: »Gospud, kam greš ti?« Jezus nemu
odgovori: »Kamer iest grem, ti zdai ne mo-
reš puiti za meno, potle pag ti za meno pui-
deš.« [37] Petrus pravi k nemu: »Gospud, za-
kai ne morem za tebo zdai puiti? Iest hočo
muio dušo za te postaviti.« [38] Jezus odgovori
nemu: »Hočeš ti tuio dušo za me postaviti?
Risničnu, risničnu iest tebi poveim: Ta pe-
telin ne bode peil, dotle ti mene nesi trikrat
zatayl.«*

239|Jn 21,18.
Mt 26,35.
Mr 14,29.
Lk 22,33.Joh. 21.
Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.²³⁹

240|Jn 18,17.25–27.

Joh. 18.²⁴⁰

TA XIII. CAP.

A. Kristus trošta te suie, veli v nega verovati. Zakai on ie nom dobil inu naredil prebivališča inu on ie ta pot h Bugi, ta risnica inu ta leben inu ie z Bugom ena reič. Veli moliti v nega imeni. B. Kir Kristusa lubi, ta suio vero, stan tar leben derži po nega vuku, tiga tudi Bug Oča, Syn lubita inu nemu bode dan ta S. Duh, tih vernih troštar, bessednik, pomočnik, vižar, opominavec na vse dobru. C. Kateri Jezusove besede ohrani, per tim S. Troyca z gnado prebiva. Jezus oblubi tim vernim S. Duha, ta bode nee v nadlughah troštal, vučil, opominal inu napelaval na risnico. Nim zapu-

sti

sti ta myr z Bugom, bodo v nih veisti zagvišani, de Bug nim dobru hoče. Hudič ne ima čez Kristusa oblasti, zakai on nei imel greiha na sebi.

POtle on pravi k suim jogrom: »Vaše serce
se ne prestraši, veruite vi v Buga, taku
tudi v me veruiete. ^[2]V muiga Očeta hisši ie
dosti stanov. De bi taku ne bilu, iest bi vom
bil poveidal. ^[3]Iest grem tiakai vom perpra-
viti tu meistu. Inu aku iest puidem vom tu
meistu perpravlati, iest hočo spet priti inu
vas k sebi vžeti, de vi tudi bote, gdi sem iest.
^[4]Inu kamer iest grem, vi veiste inu ta pot
veiste.« ^[5]Pravi k nemu Tomas: »Gospud,
mi ne veimo, kam greš, inu koku moremo mi
ta pot veiditi?« ^[6]Jezus pravi k nemu: »Iest
sem ta pot inu ta risnica inu ta leben. Nisče
ne pride h timu Očetu, samuč skuzi mene. ^[7]
De bi vi mene znali, taku bi vi tudi znali
muiga Očeta. Inu odsehmaj znate vi nega
inu ste nega vidili.« ^[8]Pravi k nemu Filipus:
»Gospud, pokaži nom tiga Očeta inu nom ie
žadosti.« ^[9]Jezus pravi k nemu: »Tulikain
časa sem iest uže z vami inu vi mene neste
spoznali? Filipe, kateri ie mene vi-
Ee dil,

A.

Iohan. 8.²⁴¹

241| Jn 8,21.

Ioh. 1, 11.²⁴²

242| Jn 1,4,14; 11,25.

243| Jn 10,32.

Ioh. 10.²⁴³244| Jn 3,2; 7,33;
8,18–19.28.38;
11; 14,10.Ioh. 3, 7, 8,
11, 14.²⁴⁴

245| Bodo.

246| Dela.

247| Mt 21,21.
Mr 11,22–24.
Jn 14,13–14;
16,23–24.Matth. 21.
Marc. 11.
Ioh. 13, 16.²⁴⁷

dil, ie vidil tiga Očeta. Inu koku tedai ti praviš: 'Pokaži nom tiga Očeta.' ^[10] *Ne veru-ies ti, de sem iest v tim Očetu inu ta Oča v meni? Te bessede, katere q vom govorim, od sam sebe ne govorim, ampag ta Oča, kir v meni prebiva, ta isti della ta dela.* ^[11] *Veruite meni, de sem iest v tim Očetu inu ta Oča ie v meni, aku nekar, taku veruite meni vsai za volo tih dell.* ^[12] *Risničnu, risničnu iest vom poveim, kateri v me veruie, ta bode tudi delal ta dela, katera iest delam, inu bode vegša,* ²⁴⁵ *koker so le-ta delal,* ²⁴⁶ *zakai iest grem h timu Očetu.* ^[13] *Inu kar kuli vi bote prossili v muim imeni, tu iest hočo diati, de ta Oča čestčen bode skuzi tiga Synu.* ^[14] *Aku kai bote prossili v muim imeni, tu iest hočo sturiti.*

^[15] *Aku vi mene lubite, taku deržite muie zapuvidi.* ^[16] *Inu iest bom prossil tiga Očeta inu on vom bode dal eniga drugiga troštarije, de on bode z vami vekoma prebival.* ^[17] *Tiga duba te risnice, kateriga ta sveit ne more pryeti, zakai on ga ne vidi inu ga ne zna. Vi pag ga znate, zakai on per vas prebiva inu bode v vas.* ^[18] *Iest vas nečo sorote*

sorote zapustiti, iest pridem q vom. ^[19] *Onu ie še enu maihinu inu ta sveit ne bode mene več vidil, vi pag bote mene vidili, zakai iest sem živ inu vi bote živeili.* ^[20] *Na ta isti dan vi spoznate, de sem iest v tim muim Očetu inu vi v meni inu iest v vas.* ^[21] *Kateri ima muie zapuvidi inu te derži, ta isti ie, kir mene lubi. Kateri pag mene lubi, ta bode od muiga Očeta lublen inu iest ga bom lubil inu se bom dal nemu na znane.* « ^[22] *Pravi k nemu Iudas, nekar ta Iščariot: »Gospud, kai se ie zgudilu, de ti boš nom se daial na znane inu nekar timu svitu?«*

^[23] *Ježus odgovori inu pravi k nemu: »Taku du mene lubi, ta bode muio bessedo deržal inu mui Oča ga bode lubil inu mi pridemo k nemu inu bomo per nim enu prebivališče sturili.* ^[24] *Kateri mene ne lubi, ta muie bessede ne derži. Inu ta besseda, katero vi slišite, nei muia, temuč tiga Očeta, kir ie mene poslal.* ^[25] *Le-tu sem iest q vam govuril, dotle sem per vas prebival.* ^[26] *Ampag ta troštar, ta S. Duh, kateriga ta Oča bode poslal v muim imeni, ta isti vas bode vučil vse riči inu vom bode*
Ee 2 daial

Psal. 45.
Matth. 28.²⁴⁸

248| Ps 45,6–17.
Mt 28,6–10.

Ioh. 20, 21.²⁴⁹

249| Jn 20,11–21,14.

Ioh. 15.
1. Ioh. 5.²⁵⁰

250| Jn 15,10.
1 Jn 5,2.

Act. 15.²⁵¹

251| Apd 15,22.27.32.

C.

Joh. 3, 8.
12, 14, 16.
Act. 2.
2. Thim. 1.²⁵²

252| Jn 3,3; 8,16;
12,44; 14,10–11; 16,7.
Apd 2,1–4.
2 Tim 1,7.

253|Jn 13,19; 16,4.

Ioh. 13, 16.²⁵³

254|Jn 12,31.

Ioh. 12.²⁵⁴

daial na spumnene vse tu, kar sem kuli vom pravil. ^[27]Ta myr iest vom pustim, mui myr iest vom dam, iest ne daiem, koker ta sveit daie. Vaše serce se ne zmoti inu se ne bui. ^[28]Vi ste slišali, de sem q vom dial: 'Iest grem tiakai inu pridem zupet q vom'. De bi vi lubili mene, vi bi se gvišnu vesselili, kir sem dial: Iest grem h timu Očetu, zakai ta Oča ie vegši od mene. ^[29]Inu iest sem vom zdai tu poveidal, preden se zgodi, de tedai, kadar bode se zgudilu, bote verovali. ^[30]Iest uže naprei ne bom veliku z vami govuril, zakai ta velak tiga svita gre semkai inu on ne ima ništer na meni. ^[31]Ampag, de ta sveit spozna, de iest lubim tiga Očeta inu koker ie ta Oča meni zapoveidal, taku iest deim: Vstani nite gori, puidimo od sod.«

TA XV. CAP.

A. Kristus perglihuie sebe k ani vinski terti, te verne h tim mladicom, Boga Očeta k animu delovcu oli kopaču. S teim vuči, de vsi verni, kar kuli potrubuio h timu večnimu lebnu, tu imαιο le od samiga Boga skuzi inu za volo Jezusa. Skuzi tiga prideio h Bugu inu nih moli-tve bodo uslišane. B. Kristus sebe inu suiga Očeta

Očeta stavi k animu exemplu te lubezni, veli se lubiti inu deržati nega vuk, te zapuvidi. Te verne imenuie suie periatele. Te jogre ie h timu izvolil, de nih dosti na pravo vero preoberno. C. Zupet veli lubiti se. Te jogre inu verne napravla inu trošta po suim exemplu zuper nadluge. Ty, kir te prave verne preganeio, ne znaio Boga, nim so tudi prez urzaha sovraž. D. Spet oblubi S. Duha; zamerkai ta try Božya imena.

» **I**Est sem ta prava vinska terta inu A.
 Imui Oča ie ta baintirli, ^[2]sledno mladico, kir v meni sadu ne pernese, to vzame proč, inu sledno, kir sad pernesse, to opleve, de več sadu pernesse. ^[3]Vi ste užę zdai čisti za volo te bessede, katero sem q vom govuril. ^[4]Ostanite v meni inu iest v vas. Koker ta mladica ne more od sama sebe pernesti tiga sadu, samuč ona ostane na tei terti, taku tudi vi nekar, samuč vi ostanete v meni. ^[5]Iest sem ta vinska terta, vi ste te mladice. Kateri v meni ostane inu iest v nim, ta isti dosti sadu pernesse. Zakai prez mene ne morete vi ništer sturiti. ^[6]Aku du v meni ne ostane, ta ie vunkai veržen koker ta mladica inu ie vzebla inu no gori pobero inu no veržeio v ta ogen inu bode gorela. ^[7]Aku vi ostanete v meni inu muie bessede v vas ostano, prossite,
 Ee 3 kar

Eccles. 24.
 Ioh. 13.²⁵⁵
 Act. 15.

255| Sir 24,17.
 Jn 13,10.
 Apd 15,9.

Matth. 21.
 Marc. 11.
 Ioh. 14, 16.²⁵⁶

256| Mt 21,19–22.
 Mr 11,20–24.
 Jn 14,11–14;
 16,23–24.

kar kuli hočte, tu vom bode. ^[8] *V le-tim ie če-
stčen mui Oča, de vi dosti sadu pernessete
inu de vi bote mui mlaiši.*

B. ^[9] *Koker ie ta Oča mene lubil, taku iest tu-
di vas lubim. Ostanite v ti mui lubežni. ^[10]
Aku vi bote muie zapuvidi deržali, taku
ostanete v mui lubežni, koker sem iest muiga
Očeta zapuvidi deržal inu ostanem v nega
lubežni. ^[11] Le-tu sem iest q vom govuril, de
muie vesselie v vas ostane inu de vaše vesse-
lie bode dopolnenu. ^[12] Le-tu ie muia zapu-
vid, de se vi lubite vmei sebo, koker sem iest
vas lubil. ^[13] Vegš lubežni nisče ne ima, koker
ie le-ta, de eden postavi sui život za suie pe-
riatele. ^[14] Vi ste mui periateli, aku vi sturite
vse tu, kar iest vom zapoveidam, ^[15] iest vom
potehmal ne porečem hlapci, zakai ta hlapec
ne vei, kai dela nega gospud, ampag iest sem
vom dial periateli, zakai vse, kar sem slišal
od muiga Očeta, tu sem vom dal na znane.
^[16] Vi neste mene izvolili, temuč iest sem vas
izvolil inu sem vas postavil, de greste inu ta
sad pernessete inu vaš sad ostane, de, kar
kuli bote prossili tiga Očeta v muim imeni,
vom bode dal.*

Le-tu

257| Jn 14,15.21.23–24.
Jn 13,34.
1 Jn 3,11.23.

Ioh. 14.
Ioh. 13.
1. Ioh. 3.²⁵⁷

258| Mt 12,46–50.

Matth. 12.²⁵⁸

259| Jn 8,34–36.38.

Ioh. 8.²⁵⁹

260| Ef 1,4.
Kol 1,10.

Ephes. 1.
Col. 1.²⁶⁰

^[17]Le-tu iest vom zapoveim, de se vi lubite vmei sebo. ^[18]Aku vas ta sveit sovraži, taku vi veiste, de ie mene poprei preden vas sovražil. ^[19]De bi vi bili od tiga svita, taku bi ta sveit tu suie lubil. Kadar pag vi neste od tiga svita, temuč iest sem vas odločil od tiga svita, zatu vas ta sveit sovraži. ^[20]Spomislite na te bessede, katere sem q vom govuril: 'Ta hlapec nei vegši od suiga gospudi.' So li oni mene preganeli, oni vas bodo tudi preganeli, so li muio bessedo deržali, taku oni bodo tudi to vašo deržali. ^[21]Ampag le-tu vse vom bodo sturili za muiga imena volo, zakai oni tega ne znaio, kateri ie mene poslal. ^[22]De bi iest ne bil prišal inu nim ne bi govuril, taku bi oni greiha ne imeili. Zdai pag oni ne imaiio obeniga izgovora od suiga greiha. ^[23]Kateri mene sovraži, ta isti tudi sovraži muiga Očeta. ^[24]De bi iest ne bil ta della vmei nimi delal, katera nisče drugi nei sturil, taku bi oni greiha ne imeili. Zdai so pag oni ta vidili inu so sovražili nekar mene samiga, temuč tudi muiga Očeta. ^[25]Ampag tu ie, de se dopolni ta besseda, kir ie v nih postavi pissana. Oni so mene zabston sovražili.

C.

1. Ioh. 3.²⁶¹

261 | 1 Jn 3,23.

Matt. 20.
Luc. 6.
Ioh. 13.²⁶²262 | Mt 10,24.
Lk 6,40.
Jn 13,16.Ioh. 16.²⁶³

263 | Jn 16,3.

Ioh. 9, 10.²⁶⁴

264 | Jn 9,41; 16,3.9.

Psal. 34, 68.²⁶⁴

265 | Ps 35,19; 69,5.

Ee 4 Kadar

- 266| Jn 14,16.26;
16,7.13–15.
Apd 2,1–4.
- 267| Apd 1,8.21–22;
2,32.
- D. ^[26] *Kadar pag ta Troštar pride, kateriga iest pošlem od tiga Očeta, ta Duh te risnice, kateri vunkai gre od tiga Očeta, ta isti bode tu pričovane daial od mene. ^[27] Inu vi ste tudi tiga priča, zakai vi ste od začetka z meno.«*
- Ioh. 14, 16.
Act. 2.²⁶⁶
- Act. 1, 2.²⁶⁷

TA XVI. CAP.

A. Prerokuie, de ty nega, za volo te vere, bodo morali veliku terpeti. B. Prerokuie, de puidе iz tiga svita. Trošta te suie s teim S. Duhum, nim pravi, de S. Duh skuzi to pridigo bode vsem ludem daial na znane nih greihe inu vučil, de skuzi vero v nega pravični postano, de Hudič ie suo pravdo čez verne zgubil. S. Duh te jogre inu verne napelava na risnico. C. Prerokuie, de kratig čas pred nega smertio inu potle per nih bode. Inu, de ty jogri inu verni na tim sveitu bodo žalovali, te trošta s to pergliho od te porodne žene, de ta vsa reva tiga kratig čas terpi. Tih vernih vesselie v nebessih imer bode. D. Kristus vse suie verne opomina, de v nega imeni Boga molio inu prossio. Bug Oča ie vsem vernim za volo Jezusa periatel. Prerokuie, de ty jogri pobeigno od nega inu de verni bodo revo imeili na tim sveitu.

- 268| Mt 10,17;
24,9.
- A. *» **L**E-tu sem iest q vom govuril, de se **L**vi ne zmotite. ^[2] Oni vas bodo v tih cerqvah panovali. Inu ta čas pride, de vsaki, kir vas*
- Matth. 10,
24.²⁶⁸

ubye,

vbye, bode meinil, on ie Bogu eno službo sturil.

^[3]*Inu le-tu bodo oni vom sturili, zakai neso tiga Očeta ne mene spoznali.* ^[4]*Le-tu sem iest pag q vom govuril, de kadar ta isti čas pride, de vi na tu spumnite, de sem iest vom poveidal. Le-tiga pag iest od začetka vom nesem pravil, zakai iest sem z vami bil.*

^[5]*Nu zdai pag iest grem kiakai h timu, kir ie mene poslal, inu nisče iz vmei vas mene ne vpraša: 'Kam ti gres?'* ^[6]*Temuč zatu, kir sem q vom le-tu govuril, ie ta žalost napolnila vaše serce.* ^[7]*Ampag iest vom risnico poveim, onu ie dobru za vas, de iest tiakai grem, zakai aku iest kiakai ne grem, taku ta troštar q vom ne pride. Aku pag iest kiakai puidem, taku iest hočo nega q vom poslati.* ^[8]

Inu kadar ta isti pride, bode svaryl ta sveit za ta greih inu za to pravico inu za to pravdo. ^[9]*Za ta greih, zakai ne veruio v mene.* ^[10]

Za to pravico pag, zakai iest grem h timu Očetu inu ne bote mene več vidili. ^[11]*Za to pravdo pag, zakai ta vyuda tiga svita ie obsoyen.* ^[12]*Iest imam še veliku vom praviti, oli vi ne morete zdai nesti.* ^[13]*Kadar pag pride uni, kateri ie ta Duh te risni-*

Ee 5 ce, ta

Luc. 21.
Act. 9.
Joh. 15.
1. Cor. 2.
Ioh. 13, 4.²⁶⁹

269| Lk 21,12-17.
Apd 9,1-2.
Jn 15,21.
1 Kor 2,8.
Jn 13,16.

B.

Joh. 14, 15.²⁷⁰

270| Jn 14,16-17;
15,26.

Ioh. 12.²⁷¹

271| J. 12,31.

Ioh. 14.²⁷²

272| Jn 14,17.26.

273| Jn 14,17,26.

Ioh. 12.²⁷³

ce, ta vas popela na vso risnico. Zakai on ne bode od sam sebe govuril, temuč, kar on bode slišal, tu bode govuril inu te prihodne riči vom bode oznanoval. ^[14] Ta isti bode mene čestniga sturil, zakai on bode od tiga muiga vzel inu bode vom oznanil. ^[15] Vse tu, kar kuli ta Oča ima, tu ie muie. Obtū sem iest dial, de on od tiga muiga vžame inu vom oznani.

274| Mt 11,27.
Lk 10,22.
Jn 3,35.Matth. 11.
Luc. 10.
Ioh. 3.²⁷⁴

C.

^[16] Čez enu maihinu vi mene ne bote vidili inu zupet čez enu maihinu vi mene bote vidili, zakai iest grem h timu Očetu. « ^[17] Natu pravio eni iz žnega jogrov vmei sebo: »Kai ie tu, kir on k nom pravi: 'Čez enu maihinu vi mene ne bote vidili inu zupet čez enu maihinu vi bote mene vidili' inu: 'Zakai iest grem h timu Očetu.' « ^[18] Natu so diali: »Kai ie tu, kir on pravi: 'Čez enu maihinu?' Mi ne veimo, kai si on govori. « ^[19] Jezus pag spojna, de so nega hoteli vprašati, inu pravi k nim: »Vi od tiga vmei sebo izuprašujete, kir sem iest dial: 'Čez enu maihinu vi mene ne bote videli inu spet čez enu maihinu vi bote mene vidili?' ^[20] Za risnico, za risnico iest vom poveim, vi se bote plakali inu iokali, ampag

275| Jn 7,33.

Ioh. 7.²⁷⁵

ta

ta sveit se bode vesselil. Vi bote žalostni, ampag vaša žalost se preoberne na tu vesselie. ^[21]Ena žena, kadar rodi, ima žalost, zakai nee ura ie prišla, kadar ie pag ona tu deite rodila, taku ona ne zmisli več na nee revo za volo tiga vesselia, de ie en človik royen na ta sveit. ^[22]Inu vi imate tudi zdai žalost. Ampag iest vas bom spet vidil inu vaše serce se bode vesselilu inu vaše vesselie od vas nišče ne vžame. ^[23]Inu ta isti dan vi ne bote mene za ništer vprašali.

Risničnu, risničnu iest vom poveim, kar kuli vi bote prossili tiga Očeta v muim imeni, on vom bode dal. ^[24]Dosehmal ništer neste prossili v muim imeni. Prossite inu vi vžamete, de vaše vesselie bode popolnoma. ^[25]Letu sem q vom skuzi perpuvidi govuril, ampag pride ta čass, de ne bom več v tih perpuvidah z vami govuril, temuč vo[m]^c bo[m]^c očitnu oznanil od muiga Očeta. ^[26]Na ta isti da[n]^c vi bote prossili v muim imeni. Inu iest vo[m]^c ne pravim, de iest bom tiga Očeta za vas prossil. ^[27]Zakai on sam, ta Oča, vas lubi zatu, kir ste vi mene lubili inu ste verovali, de sem iest od Buga vunkai šal. ^[28]Iest sem šal vunkai

Ioh. 20.
Esa. 26.²⁷⁶

276| Jn 20,20.
Iz 26,17.

D.

Matth. 7,
13, 21.
Marc. 4, 11.
Luc. 11.
Ioh. 14, 15.²⁷⁷

277| Mt 7,7–8.11;
18,19; 21,22.
Mr 4,34; 11,24.
Lk 11,9–10.
Jn 14,25; 15.

Joh. 20.²⁸⁷

278| Jn 20, 31.

od Oče-

- od Očeta inu sem prišal na ta sveit, zupet zapustim iest ta sveit inu grem h timu Očetu.« ^[29]Pravio k nemu nega jogri: »Pole, zdai ti očitu govoriš inu obene perpuvidi ne praviš. ^[30]Zdai mi veimo, de vse riči veiš inu ti ne potrubuieš, de du tebe vpraša. Zatu mi veruiemo, de si ti od Buga vunkai šal.« ^[30]
- 279| Jn 21,3–6. Ioh. 21.²⁷⁹ Jezus nim odgovori: »Zdai vi veruiete? ^[31] Pole, ta ura pride inu ie uže zdai prišla, de se reztečete vsak sebi inu mene samiga zapustite, oli iest nesem sam, zakai ta Oča ie z meno. ^[32]Le-tu sem iest vom govuril, de vi myr imate v meni. Na tim sveitu imate vi nadlugo, ampag bodite serčni, iest sem ta sveit promogel.«
- 280| Zah 13,7. Mt 26,31. Mr 14,27. Jn 14,27.30. Zach. 13. Matth. 26. Marc. 14. Ioh. 14.²⁸⁰
- 281| Rim 15,33. Rom. 15.²⁸¹

TA XVII. CAP.

A. Kristus v le-ti nega leipi, troštlivi pusledni molitvi prossi nerpopei zase, de skuzi nega martro inu smert on inu nega Oča bode čestčen inu spoznan, zakai, kir nyu prov spozna, ta ima večni leben. Potle prossi za suie jogre inu za vse te, kir so nega bessedo od nega jogrov oli od drugih pridigariev gori vzeli. Ty isti bodo skuzi to risnično bessedo Božyo sveti inu brumni sturieni pred Bugom, de bodo vredni v ti nebeski časti inu glory, kir ie sam Jezus, prebi-

prebivati, inu de ty verni bodo tudi na tim sveitu obarovani inu ohraneni pred teim hudim sveitom, pred večno smertio, pred Hudičem, pred peklom inu pred vseim zleigom. Amen.

LE-tu ie Jezus govuril inu ie suie oči A.
 vzdignil gori v nebu inu ie rekal: »Oča, ta ura ie prišla, sturi čestniga tuiga Synu, de ta Syn tudi tebe čestniga sturi. ^[2] Koker si ti nemu dal to oblast čez vse messu, de on da ta večni leben vsem teim, katere si ti nemu dal. ^[3] Le-ta ie pag ta večni leben, de tebe samiga praviga Boga inu Jezusa Krüstusa, kateriga si ti poslal, spoznaio. ^[4] Iest sem tebe čestniga sturil na zemli inu sem tu dellu dokonal, kateru si meni dal, de iest sturim. ^[5] Inu zdai ti, Oča, sturi mene čestniga poleg sam sebe s to čestio, katero sem poprei imel per tebi, preden ie ta sveit bil. ^[6] Iest sem tuie ime na znane dal tim ludem, katere si ti meni dal od tiga svita. Oni so tuy bili inu si nee meni dal inu oni so tuio bessedo ohranili. ^[7] Zdai so oni spoznali, de vse riči, katere si ti meni dal, so od tebe. ^[8] Zakai te bessede, katere si ti meni dal, sem iest nim dal. Inu oni so te gori vzeli inu so risničnu spoznali, de sem od tebe

Ioh. 4, 5,
 12, 13, 19.
 I. Ioh. 1.
 Ier. 9.²⁸²

282| Jn 4,41–42; 5,24;
 12,49; 13,20; 19.
 1 Jn 1,1–4.
 Jer 9.

- od tebe vunkai šal inu so verovali, de si ti mene poslal. ^[9]Iest za nee prossim, iest ne prossim za ta sveit, temuč za te, katere si ti meni dal, zakai oni so tuy. ^[10]Inu vse, kar ie muie, tu ie tuie, inu kar ie tuie, tu ie muie, inu iest sem v nih čestčen. ^[11]Inu iest nesem uže več na sveitu, oni so pag na tim sveitu inu iest grem h tebi. Sveti Oča, ohrani nee v tuim imeni, katere si ti meni dal, de bodo enu koker midva. ^[12]Kadar sem bil ž nimi na tim sveitu, sem iest nee hranil v tuim imeni. Katere si ti meni dal, sem iest obaroval inu oben iz nih nei konca vzel, samuč ta zgubleni syn, de tu pismu bode dopolnenu. ^[13]Zdai pag iest pridem h tebi inu le-tu iest govorim na tim sveitu, de oni imajo muie vesselie sami v sebi dopolnenu. ^[14]Iest se[m]^c ni[m]^c dal tuio bessedo inu ta sveit nee so-vraži, zakai oni neso od tiga svita. ^[15]Iest ne prossi[m]^c, de bi ti nee vzel iz tiga svita, temuč de ti nee ohraniš pred zleigom. ^[16]Oni neso od tiga svita, koker iest tudi nesem od tiga svita. ^[17]Posvečui ti nee v tuy risnici. Tuia besseda ie risnica. ^[18]Koker si ti mene poslal na ta sveit, taku sem iest tudi nee poslal na ta sveit. ^[19]Inu iest za nee
- 283| 1 Jn 2. 1. Ioh. 2.²⁸³
- 284| Iz 8. Esa. 8.²⁸⁴
- 285| Jn 18,8–9. Joh. 18.²⁸⁵
- 286| Ps 40, 108. Ps. 40, 108.
1 Jn 1,1–4. 1. Joh. 1.²⁸⁶
- 287| Jn 15,18–19. Joh. 15.
Mdr 2,18. Sap. 2.²⁸⁷
- 288| Mt 6,13. Matth. 6.²⁸⁸
- 289| Jn 8,31–32. Ioh. 8.
Jn 20,21. Ioh. 20.²⁸⁹

sam

sebe posvečujem, de oni tudi bodo posvičeni v ti risnici. ^[20] *Iest pag za nee same ne prosim, temuč tudi za le-te, kateri bodo skuzi nih bessedo v me verovali.* ^[21] *De oni vsi bodo enu, koker ti Oča v meni inu iest v tebi, de oni tudi v nama enu bodo. De ta sveit veruie, de si ti mene poslal.* ^[22] *Iest sem tudi dal to čast, katero si ti meni dal, de oni tudi enu bodo, koker smo mi tudi enu.* ^[23] *Iest v nih inu ti v meni, de bodo popolnoma v tim enu inu de ta sveit spozna, de si ti mene poslal inu si nee lubil, koker si mene lubil.* ^[24] *Oča, iest hočo, de, gdi iest bom, de tudi ty bodo, katere si ti meni dal, de oni vidio ta čast, katero si ti meni dal, zakai ti si mene lubil, preden ie ta sveit bil sturien.* ^[25] *Pravični Oča, ta sveit nei spoznal tebe, iest sem pag tebe spoznal inu leti so spoznali, de si ti mene poslal.* ^[26] *Inu iest sem nim dial na znane tuie ime inu hočo nim dati na znane, de ta lubezan, s katero si ti mene lubil, v nih bode inu iest v nih.«*

Gal. 3.²⁹⁰

290| Gal 3,28.

Ioh. 12, 14.²⁹¹

291| Jn 12,26; 14,3.

Matth. 11.
Ioh. 15, 16.²⁹²292| Mt 11,27.
Jn 15,23–24; 16,3.

TA

TA XVIII. CAP.

A. Iudež fratar poime sebo Kristusa lovit tavžent rimlanovih žolneriov inu vse šcofle, farieve inu farizeiove hlapce. Tim Kristus pruti gre inu vse kmali le z bessedo doli pobyte. Petrus Malhusu eno uhu proč odseca. B. Kristus ie uiet inu zvezan pelan k Annasu, potle h Caifasu. Petrus gre za nim inu ga enkrat zatay. C. Šcof Caifas vpraša Jezusa, kai vuči. On veli te, kir so ga očitu pridigaioč slišali, vprašati; ie byen. Peter ga še dvakrat zatay. D. Jezus ie pelan inu izdan od tih visših duhovskih Pilatušu. Pilatuš ga izuprašui. Pred nim Jezus spozna, de ie on ta kral tih Iudov. Pilatus pričui, de ie nedolžen, bi ga rad bil izpustil. Iudi ne hote nega živiga, temuč Barrabasa.

A. **P**Otle, kadar ie Jezus le-te riči izgovoril, gre on vunkai suiemi jogri čez ta potok Cedron, gdi ie bil en vert, v ta isti gre on inu nega jogri. ^[2]Iudas pag, kateri ie nega fratal, ta ie tudi tu meistu veidil, zakai Jezus ie suiemi jogri čestu undu perhaial. ^[3]Iudas te-dai, kadar ie bil k sebi vzel te dvorniske žolnerie inu te hlapce tih visših fariev inu fari-zeiou, pride on kiakai s teimi laternami inu z baklami inu s teim orožiem. ^[4]Jezus pag, kadar ie on veidel vse tu, kar ie imeilu čez

293 | Mt 26,47–56.
Mr 14,43–50.
Lk 22,47–53.

Matth. 16.
Marc. 14.
Luc. 22.²⁹³

čez nega priti, stopi naprei inu pravi k nim:
 »Koga vi iščete?« ^[5] Oni nemu odgovore:
 »Fežusa Nazarenskiga.« Fežus reče k nim:
 »Iest sem.« Iudež pag, kateri ie nega frato-
 val, ie tudi undu ž nimi stal. ^[6] Na tu, kadar
 Fežus reče k nim: »Iest sem«, gredo nazai
 inu padeio doli na zemlo. ^[7] Natu zupet nee
 vpraša: »Koga vi iščete?« Oni pag reko:
 »Fežusa Nazarenskiga.« ^[8] Fežus odgovori:
 »Iest sem vom poveidal, de sem iest. Aku vi
 tedai mene iščete, taku pustite le-te puiti,«
^[9] de se dopolni ta besseda katero ie on govuril:
 »Iest nesem iz le-tih, kir si ti meni dal,
 obeniga zgubil.« ^[10] Tedai ie Simon Peter en
 meč imel inu ga izdere inu udari tiga šcofli-
 ga hlapca inu nemu odseca nega destnu vuhu
 inu tim hlapcu ie bilu Malhus ime. ^[11] Natu
 Fežus reče h Petru: »Vtekni tui meč v te no-
 žnice. Ne bom iest pyl ta kelih, kateri ie me-
 ni Oča dal?«

^[12] Ty dvorski žolnery pag inu ta visši alt-
 man inu služabniki tih Iudov uiamenio Fe-
 žusa inu ga zvežeio ^[13] inu ga pelaio nerpervič
 h timu Annasu, zakai on ie bil Caifasov
 tast, kateri ie tiga istiga leita šcoff bil. ^[14] Inu
 Caifas ie bil le-ta, kateri ie tim Iu-

Ff dom

Ioh. 17.²⁹⁴

294| Jn 17,12.

B.

Matth. 26.
 Marc. 14.
 Luc. 22.
 Joh. 11.²⁹⁵

295| Mt 26,57–58.
 Mr 14,53–54.
 Lk 22,54.
 Jn 11,49.

296| Mt 26,69–70.
Mr 14,66–68.
Lk 22,55–57.

Matth. 26.
Marc. 14.
Luc. 22.²⁹⁶

dom bil svit dal, de ie dobru, de en človik umerie za te ludi. ^[15]Simon Peter pag, ta gre za Jezusom inu en drugi joger. Inu ta isti joger ie bil znan timu šcoffu inu on gre noter z Jezusom v ta šcofli palač. ^[16]Petrus pag ie izvuna per vratih stal. Natu ie ta drugi joger, kir ie bil timu šcofu znan, vunkai šal inu ie govuril s to vratarico inu Petra noter perpela. ^[17]Natu pravi ta dekla vratarica h timu Petru: »Nei si li ti tudi le-tiga človeika joger eden?« On pravi: »Iest nei sem.« ^[18]Ty hlapci pag inu služabniki so stali, kir so to žeriavico vkupe spravili, zakai ie studenu bilu inu so se greili. Inu Peter ie tudi ž nimi stal inu se ie gril.

297| Šcof.

C.

^[19]Natu ta²⁹⁷ šcof vpraša Jezusa za nega jogre inu za nega vuk. ^[20]Jezus nemu odgovori: »Iest sem očitü govuril timu svitu, iest sem vselei vučil v tih šulah inu v tim templi, gdi vsi Iudi vkupe perhaiaio, inu nesem skrivaie ništer govuril. ^[21]Kai ti mene vprašáš za tu? Vprašai te za tu, kir so slišali, kai sem k nim govuril, pole, ty isti veido te riči, katere sem iest pravil.« ^[22]Kadar ie on pag le-tu bil rekal, eden iz tih služabnikov, kir ie

poleg

299| Jer 26,2.
Mt 26,60.61.
Apd 13,14–15.

Ierem. 26.
Matth. 26.
Act. 13.²⁹⁹

poleg stal, ie Jezusu dal eno slafernico, rekoč:
»Taku ti timu šcoffu odgovoris?« ^[23] *Jezus*
nemu odgovori: »Sem li hudu govuril, taku
spričaj, de ie hudu, aku pag dobru, zakai ti
mene byes?« ^[24] *(Inu Anans pošle nega xveza-*
niga h timu šcofu Caifasu.) ^[25] *Inu Simon*
Peter ie stal inu se ie gril. Tedai pravio k
nemu: »Nei si li ti tudi iz nega jogrov
eden?« *On ie tayl inn*³⁰¹ *ie dial: »Iest nesem.«*
^[26] *Pravi k nemu eden iz tih šcoflevih blapcev,*
*stric tiga, katerimu ie bil Peter eu*³⁰² *uhu od-*
secal: »Ne li sem iest tebe ž nim v tim vertu
vidil?« ^[27] *Natu xupet Peter xatay inu ta pe-*
telin xdaici zapoie.

^[28] *Natu pelaiio Jezusa od Caifasa v to*
rihtno hišo inu ie bilu vzgudo inu oni neso
šli noter v to rihtno hišo, de bi se ne omade-
žili, temuč de bi tu velikunočnu iagne ieili. ^[29]
Natu Pilatus gre vunkai k nim inu pravi:
»Kakovo tožbo vi pernessete xuper le tiga člo-
veika?« ^[30] *Oni odgovore inu pravio k nemu:*
»De bi on ne bil hudiga sturil, mi bi ga tebi ne
bili čez dali.« ^[31] *Natu reče k nim Pilatus:*
»Vxamite ga vi inu ga sodite po vaši postavi.«
Natu reko ty Iudi k nemu: »Nom nei slo-

Ff 2 bodno

Matth. 26.
 Marc. 14.
 Luc. 22.³⁰⁰

300 | Mt 26,71–75.
 Mr 14,69–72.
 Lk 22,58–62.

301 | Inu.

302 | Enu.

Ioh. 1, 3.
 Matt. 27.
 Marc. 15.
 Luc. 23.³⁰³

303 | Jn 1; 3,1.
 Mt 27,1–2.11–14.
 Mr 15,1–5.
 Lk 23,1–5.

D.

304| Jn 12,32–33.
Mt 27,11–14.
Mr 15,1–5.
Lk 23,1–6.

Ioh. 12.
Matth. 27.
Marc. 15.
Luc. 23.³⁰⁴

bodnu nikogar ubyti.« ^[32]De se dopolni ta Fe-
zuseva beseda, katero ie on govuril, pomei-
neioč, s kakovo smertio bode on umerl. ^[33]Na-
tu gre Pilatus spet v to rihtno hišo inu pokliče
Fezusa inu pravi k nemu: »Si li ti ta kral tih
Iudov?« ^[34]Fezus odgovori: »Praviš li ti tu od
sam sebe, oli so tu tebi drugi poveidali od me-
ne?« ^[35]Pilatus odgovori: »Sem li iest en Iud?
Tuy ludie inu ty šcofi so tebe meni izdali.
Kai si sturil?« ^[36]Fezus odgovori: »Muie kra-
levstvu nei iz tiga svita, de bi muie kralev-
stvu iz tiga svita bilu, mui služabniki gvišnu
bi se boiovali, de bi tem Iudom ne bil čez dan,
ampag muie kralevstvu zdai nei od sod.« ^[37]
Natu pravi Pilatus k nemu: »Taku si ti te-
dai en kral?« Fezus odgovori: »Ti praviš, de
sem iest en kral, iest sem k le timu royen inu
sem h timu prišal na ta sveit, de iest pričova-
ne daiem tei risnici. Vsaki, kir ie iz te risnice,
ta poslušā muio štymo.« ^[38]Pravi k nemu Pi-
latus: »Kai ie risnica?« Inu kadar ie on le-tu
rekal, gre on spet vunkai h tim Iudom inu
pravi k nuim: »Iest obene krivine na nim ne
naidem. ^[39]Vi imate pag eno navado, de vom
eniga izpustim ob tei veliki noči. Hoč-
te

305| Jn 6,15.

Ioh. 6.³⁰⁵

306| Mt 27,15–31.
Mr 15,6–20.
Lk 23,13–15.

Matth. 27.
Marc. 15.
Luc. 25.³⁰⁶

te li vi tedai, de vom izpustim tiga iudovskiga krala?« ^[40] *Natu spet vsi zeupyo, rekoč: »Nekar le-tiga, temuč Barrabasa.«*
Barrabas pag ie bil en razboinik.

TA XIX. CAP.

A. Pilatus pusti Jezusa crižati, ty žolnery ga s ternem cronaio, se mu špotaio, ga v en žlah-ten gvant obleiko inu ga byo. Pilatus nega druguč izuprašui. Isče, kaku bi ga izpustil. H puslednim, na tih Iudov velike tožbe, pritež inu vpy izroči Jezusa crižati. B. Jezusa pelaio vun iz meista na rihtštat, ga cryžiao v sreidi dveiu lotrou. Pilatus uržah nega smerti piše na cryž, žolnery ygraio za nega gvant. C. Kristus, visseioč na cryži, suo mater poroči Joanesu, to on k sebi vzame. Pye essih, v tim se nega duša loči. D. Iudi ne puste mertvecev na cryži ob praznikih. Kristuseve kosti ostano cile, po tim pismu, kir iz nega mertviga telessa kry inu voda teče; pomeini, de vsi verni v tim kerstu so ž nega kryo od greho/v/oprani. E. Iosef Arimatienski inu Nicodemus farizeus sta Jezusa iz cryža snela inu pošteno pokopala.

N*Atu tedai Pilatus popade Jezusa inu ga gaižla.* ^[2] *Inu ty žolnery so spleli eno crono iz terne, to so postavili na nega glavo inu so ga z ano škarlatovo sukno obleik-*

A.

Ej 3 li

307| Manjka: "Stopali so k njemu" (SSP).

308| Mt 27,21–28.
Mr 15,9–17.
Lk 23,13–23.

Matth. 27.
Marc. 15.
Luc. 23.³⁰⁸

309| 3 Mz 24,16.
Jn 5,18.

Levit. 24.
Joh. 5.³⁰⁹

310| Mdr 6,3.
Jn 3,27.
Rim 13,1.

Sap. 6.
Joh. 3.
Rom. 13.³¹⁰

li.³⁰⁷ [3] Inu so diali: »Pomagai Bug, iudovski kral.« Inu so mu slafernice daiali. [4] Pilatus spet gre vunkai inu pravi k nim: »Pole, iest ga q vom vunkai pelam, de vi spoznate, de iest obene krivine na nim ne naidem.« [5] Natu Jezus gre vunkai inu nesse to ternevo krono inu to šcarlatovo sukno. Inu on pravi k nim: »Pole, ta človik.« [6] Natu kadar so ga ty šcofi inu služabniki zagledali so vpyli, rekoč: »Cryžai ga! Cryžai ga!« Pilatus pravi k nim: »Vzamite ga vi inu ga cryžajte, zakai iest na nim obeniga uržaha ne naidem.« [7] Ty Iudi nemu odgovore: »Mi imamo eno postavo inu po naši postavi on ima umreiti, zakai on se ie k animu Synuvi Božymu sturil.« [8] Natu kadar Pilatus le-to bessedo zasliši, se ie on še več bal [9] inu on gre zupet noter v to rihtno hišo inu pravi k Jezusu: »Od kod si ti?« Ampag Jezus nei nemu dal obene odgovori. [10] Natu reče Pilatus k nemu: »Ti meni ne govoriš? Ne veiš li ti, de imam oblast tebe cryžati inu imam oblast tebe prostiga pustiti?« [11] Jezus odgovori: »Ti bi ne imel obene oblasti čez mene, de bi tebi ne bila dana od ozgorai. Obtū, kateri ie mene tebi izdal, ta veg-

ši

ši greih ima.« ^[12]Od tiga ie Pilatus iskal nega izpustiti. Ty Iudi pag so vpyli, rekoč: »Aku ti le-tiga izpustiš, taku ti nesi cessariev periatel, kateri kuli se k animu kralu sturi, ta zuper reče timu cessariu.« ^[13]Pilatus tedai, kadar on zasliši le-to besedo, pela Jezusa vunkai inu sede na ta pravdani stol, na tu meistu, kir se imenuie Vissoki flašter, iudovski pag Gabata. ^[14]Ie bil pag perpravlen dan te velike noči, okuli te šeste ure, inu on pravi h tim Iudom: »Pole, le-tu ie vaš kral.« ^[15]Oni so pag zevpyli: »Proč ž nim, proč ž nim, cryžai ga!« Reče k nim Pilatus: »Bom iest cryžal vašiga krala?« Ty šcofi odgovore: »Mi ne imamo krala, temuč tiga cessarie.«

^[16]Natu on nim nega tedai čez da, de se cryža.

Inu oni popado Jezusa inu ga proč pelaio. B.

^[17]Inu on nesse sui cryž inu gre vunkai na tu meistu, kir se pravi ta Glavski karnar, iudovski pag Golgota. ^[18]Undukai so nega cryžali inu ž nim druga dva, eniga zdikai, eniga tamkai, Jezusa pag v sreidi. ^[19]Inu Pilatus ie tudi enu pissmu ozgorai zapissal inu ie postavil na ta cryž. Ie bilu pag pissanu:

Ff 4 »Jezus

Act. 17.³¹¹

311| Apd 17,7.

Matth. 27.
Marc. 15.
Luc. 23.³¹²

312| Mt 27,32–44.
Mr 15,21–32.
Lk 23,26–43.

Gen. 49.
Osee 1.³¹³

313| 1 Mz 49.
Oz 1,4.

Luc. 23.
Heb. 13.
Matth. 27.
Marc. 15.
Luc. 23.³¹⁴

314| Lk 25,38.
Heb 13,12–13.
Mt 27,37.
Mr 15,26.

315| Mt 27,37–42.
Marc. 15: Mr 15,26–32.

Matt. 17.
Marc. 25.³¹⁵

»*Fežus Nazarenski, kral tih Iudov*«. ^[20] *Le-tu pismu so tedai dosti Iudov brali, žakai tu meistu, gdi ie bil Fežus cryžan, ie bliži meista bilu. Inu ie bilu pissanu iudovski inu gerški inu latinski.* ^[21] *Natu reko ty šcoffi tih Iudov h Pilatusu: »Ne piši: ‘Kral tih Iudov’, temuč de ie on dial: ‘Iest sem en kral tih Iudov’.*« ^[22] *Pilatus odgovori: »Kar sem pissal, tu sem pissal.*« ^[23] *Natu ty žolnery, kadar so Fežusa bili cryžali, vzameio nega gvant inu sture štiri deile, vsakimu žolneriu en deil, inu to sukno, ta sukna pag ie bila prez šua,* ³¹⁶ *od verha skuzi povsod sedkana.* ^[24] *Natu pravio oni vmei sebo: »Ne rezderimo no, temuč losaimo za no, čiga bode.*« *De se tu pismu dopolni, kir pravi: »Oni so vmei sebo dilili mui gva[n]t inu čez muio sukno so ta loss vergli.*«

316| Šiva.

317| Ps 22,19.

Psal. 21.³¹⁷

C.

Inu ty žolnery so le-tu sturili. ^[25] *So stale tudi poleg Fežuseviga cryža nega mati inu nega matere sestra Maria Cleofova inu Maria Magdalena.* ^[26] *Tedai, kadar Fežus zagleda to mater inu tiga jogra, kateriga ie on lubil, poleg stoeč, pravi on k sui materi: »Žena, pole, le-tu ie tui syn.*« ^[27] *Potle pravi h timu jogru: »Pole, le-ta ie tuia mati.*« *Inu od te iste*

318| Mr 15,40–41.

Marc. 15.³¹⁸

319| Jn 13,23; 21,7.20.

Ioh. 13, 21.³¹⁹

ure

ure ie ta joger no vzel v tu suie. ^[28] Potemto-
ga, kadar ie Jezus veidel, de so vse riči bile
dopernessene, de se tu pissmu dokona, pravi
on: »Iest sem žeyn.« ^[29] Ena possoda pag ie
bila undu postavlena, polna essiha. Oni pag
napolnio eno gobo s teim essihom inu to polo-
že okuli eniga yžopa inu to pertakno k nega
vustom. ^[30] Natu, kadar ie Jezus bil ta esih
vzel, ie rekal: »Onu ie dopernessenu.« Inu
perkloni to glavo inu da gori ta duh.

^[31] Natu ty Iudi (potehmal ie ta perpravle-
ni dan bil, de bi ta telessa na cryži ne ostala
ob soboti, zakai ta isti sobotni dan ie bil velik)
so prossili Pilatusa, de bi se nih golena prelo-
mila inu de bi se doli sneli. ^[32] Prideio tedai ty
žolnery inu prelomio timu pervimu ta golena
inu timu drugimu, kir ie ž nim bil cryžan. ^[33]
Kadar oni pag k Jezusu prido, de vidio nega,
de ie uže mertov bil, ne so prelomili nega gole-
na, ^[34] temuč tih žolneriev eden prebode nega
stran z ano sulico inu zdaici ie vunkai tekla
kry inu voda. ^[35] Inu kateri ie le-tu vidil, ie
pričovane daial inu nega pričovane ie risnič-
nu. Inu ta isti vei, de on risnico pravi,
Ff 5 de vi

Ioh. 17.
Psal. 68.³²⁰

Matth. 27.
Marc. 15.³²¹

320| Jn 17,1.4.
Ps 69, 21.

321| Mt 27,48.
Mr 15,36.

D.

Zach. 13.³²²

322| Zah 13,3.

323| 2 Mz 12,46. Exod. 12.³²³ *de vi tudi veruiete. [36] Zakai le-tu ie sturien-
nu, de se tu pismu dopolni: »Vi nega kosti
obene ne bote zdrubili.« [37] Inu župet drugu
324| Zah 12,10. Zach. 12.³²⁴ *pismu pravi: »Oni bodo vidili, v koga so oni
boli.«**

E. [38] *Potem toga ta Iozef od Arimatia
(kateri ie bil en mlaiši Fezusov, oli skri-
vaie za volo strahu tih Iudov) ie prossil
Pilatusa, de bi on doli snel tu tellu Fezu-
sevu, inu Pilatus tu nemu dopusti. [39] Inu
325| Mt 27,57–61. Matth. 27.
Mr 15,42–47. Marc. 15.
Lk 23,50–56. Luc. 23.
Jn 3,1; 7,50. Ioh. 3, 7.³²⁵ *pride tudi Nicodemus (kateri ie poprei
bil k Fezusu prišal ponoči), ta pernesse
myre inu aloe vkupe žmeišane, okuli stu
liber. [40] Natu ona dva vzameta tu Fezu-
sevu tellu inu tu istu obyeta v te ruhe s
teim žlahtnim dissečim korenem, koker ie
tih Iudov šega pokopavati. [41] Ie bil pag v
tim istim meistu, gdi ie on kryžan bil, en
vert inu v tim vertu en nov grob, v kateri
še nisče nei bil položen. [42] Undukai polo-
žita Fezusa, za volo tiga perpravle-
niga dne tih Iudov inu
kir ie ta grob bli-
ži bil.**

TA

TA XX. CAP.

A. Na prvi dan tige tedna oli sobote, tu ie v nedelo viutro, pride Magdalena h grobu, potle Peter inu Joanes, naideio te perty, ampag tige tellessa Jezusoviga nekar. B. Magdalena plačeioč per grobu vidi dva angela. Undu se ni Jezus prikaže, ž no govori inu ni zapovei, de tu nega jogrom povei. C. Jezus se nega x jogrom, de ie gvišnu od smerti vstal, izkaže. Nee zupet v tim pridigarstvu poterdi. Tomas Didimus tige ne veruie. Timu se vpričo drugih jogrov na osmi dan pusti tipati. Tedai stuprov veruie inu prov spozna, de ie on pravi Bug inu vseh vernih Gospud.

NA ta prvi dan tih sobot pag pride A.
 Maria Magdalena zgudo, kadar ie še temma bila, h timu grobu inu zagleda, de ta kamen ie bil proč od tige groba vzdignen.
^[2]Natu ona teče inu pride k Simonu Petru inu k unimu drugimu jogru, kateriga ie Jezus lubil, inu pravi k nima: »Oni so proč vzeli tige Gospudi iz groba inu ne veimo, kam so ga polužili.« ^[3]Natu gre Peter inu ta drugi joger vunkai inu prideta h timu grobu. ^[4]Ona dva pag sta vkupe tekla inu uni drugi joger ie tekal naprei hitrejše koker Peter inu pride poprei h timu grobu ^[5]inu kadar
 on noter

Matth. 26.

Marc. 16.

Luc. 24.

Joh. 13, 19, 21.

Luc. 24.^{32b}

326| Mt 26,1.

Mr 16,1–4.

Lk 24,1–3.

Jn 13,23; 19,26; 21,7.20.

Lk 24,12.

*on noter poluka, pogleda te ruhe položene. On pag nei noter šal. [6]Natu pride Simon Peter, za nim gredoč, inu gre noter v ta grob inu vidi te ruhe položene [7]inu to antuilo, kir ie bila na nega glavi, nekar s teimi ruhami položeno, temuč žvito suseb v enim kraiu. [8]Natu tedai gre noter uni drugi joger, kateri ie poprei bil prišal h timu grobu, inu ie vidil inu ie veroval. [9]Zakai oni neso tiga pisma še zastopili, de bi on moral od te smerti gori vstati. [10]Natu ty jogri župet gredo vkupe.*³²⁸

Psalm. 15.
Act. 2, 13,
17.³²⁷

327|Ps 16,10.
Apd 2,27,31;
13,34–37; 17,31.

328|Nato sta se učenca
vrnila domov (SSP).

B.

[11]Maria pag ie stala izvuna per grobu inu se ie plakala. Inu tedai, kadar se ie plakala, poluka ona noter v ta grob [12]inu ugleda dva angela, obličena v belim gvantu, sedoča eniga per glavi inu tiga drugiga per nogah undu, gdi so bili tu tellu Jezusevu polužili. [13]Ta ista pravita k ni: »Žena, zakai se plačeš?« Ona k nima reče: »Zatu, kir so muiga Gospudi proč nessli inu iest ne veim, kam so ga oni polužili.« [14]Inu kadar ie ona le-tu rekla, se oberne nazai inu zagleda Jezusa, stoečiga, inu nei veidila, de bi on Jezus bil.

Luc. 24.³²⁹

329|Lk 24,23.

Reče

^[15]Reče Jezus k ni: »Žena, zakai se plačeš? Koga iščeš?« Ona ie meinila, de on ie tih eden, kir v vertih della, inu reče k nemu: »Gospud, si li ga ti proč nessel, povei meni, kam si ga polužil? Inu iest ga hočo vzeti.« ^[16]Pravi Jezus k ni: »Marial!« Ona se oberne okuli inu pravi k nemu: »Rabboni« (tu se reče moister). ^[17]Jezus pravi k ni: »Nekar se mene ne dotikai, zakai iest še nesem gori šal k muimu Očetu, ampag puidi tiakai k muim brato[m] inu povei nim: 'Iest grem gori k muimu Očetu inu k vašimu, k muimu Bogu inu k vašimu Bogu.'« ^[18]Maria Magdalena pride inu oznani tim jogrom, de ie ona vidila tiga Gospudi inu, de ie on le-tu k ni rekal.

^[19]Natu, kadar ie večer bil tiga istiga dne, kateri ie bil ta prvi tih sobot inu te dauri (gdi so ty jogri vkupe bili zbrani za volo tiga strahu tih Iudov) zaperte bile, pride Jezus inu stoy v sreidi inu pravi k nim: »Myr z vami.« ^[20]Inu kadar ie on le-tu rekal, pokaže on nim te roke inu suo stran. Tedai so se ty jogri obesselili, kadar so tiga Gospudi vidili. ^[21]Natu zopet k nim reče: »Myr z vami. Koker ie ta Oča mene poslal, taku iest

Psal. 21.
Ioh. 16.³³⁰

330| Ps 22,23.
Jn 16,5-7.

LUC. 24.³³¹

331| Lk 24,8.

C.

Ioh. 16.
Esa. 61.
Marc. 16.
Luc. 4.
Ioh. 17.³³²

332| Jn 16,20.22.
Iz 61,3.
Mr 16,10.
Lk 4.
Jn 17,18.

vas

333|Jn 11,16.

Iohan. 11.333

vas pošilam.« ^[22]Inu kadar ie on le-tu rekal, dahne v nee inu pravi k nim: »Vzamite tiga S. Duha, ^[23]katerim kuli vi od odpustite te greihe, tim so oni odpusčeni, inu katerim kuli vi zaderžite, tim so zaderžani.« ^[24]Tomaž pag, eden iz tih dvanaist, kir se imenuie Dvok, nei bil ž nimi, kadar ie Jezus bil prišal. ^[25]Natu so ty drugi jogri k nemu diali: »Mi smo tiga Gospudi vidili.« On ie pag k nim rekal: »Aku iest ne vidim ta znamenana tih šarnaglov na nega rokah inu ne položim muiga persta v tu meistu tih šarnaglov inu ne položim muie roke v to nega stran, taku iest ne veruiem.« ^[26]Inu čez ossem dni so bili zupet ty nega jogri notri inu Tomaž ž nimi. Pride Jezus, kadar so te dauri bile zaperte, inu stopi v sreido inu pravi: »Myr bodi z vami.« ^[27]Potle on pravi h timu Tomažu: »Podai semkai tui perst inu pogledai muih rok inu podai semkai tuio roko inu polož/i/io v to muio stran inu ne bodi neveren, temuč veren.« ^[28]Odgovori Tomaž inu pravi k nemu: »Mui Gospud inu mui Bug.« ^[29]Jezus pravi k nemu: »Tomaž, zatu kir si ti mene vidil, si veroval. Izveličani so ty, kir neso vidili inu so verovali.«

Jezus

^[30] *Jezus ie tudi drugih caihnov veliku vpričo
suih jogrov sturil, kateri v le-tih buquah
neso zapissani. ^[231] Le-ty so pag zapissani, de
vi veruiete, de Jezus ie Kristus, ta Syn Bo-
žy, inu de vi veruieč imate ta leben skuzi
nega ime.*

Ioh. 21.³³⁴

334| Jn 21,25.

TA XXI. CAP.

A. Jezus se tudi enim jogrom, kir so rybe
lovili po nega smerti, izkaže inu nim sturi, de
dosti velikih ryb uiaimeio. Nim tudi undi ču-
dnu ta ogen inu pečene rybe perpravi inu nee
per enim kossilu gosti. B. Kristus poroči
trykrat timu Petru pasti zveistu te ovce Bož-
ye inu nemu prerokuie, s kakovo martro bo-
de Boga čestniga sturil. C. Peter izprašue, s
kakovo smertio Joanes umerie. Joanes pričue,
de nega pričovane ie risničnu. Vsi caihni
Jezusovi neso od evangelistov zapissani.

Potle se ie Jezus zupet izkazal per tim
Tiberianskim moriei. On se ie pag le-ta-
ku izkazal: ^[2] So bili vkupe Simon Peter inu
Tomaž, kir se imenuie Didimus, inu Nata-
nael, kateri ie bil iz te Galileiske Kane, inu ty
Zebedeiovi synuvi inu druga dva iz nega jo-
grov. ^[3] Pravi k nim Simon Peter: »Iest
grem

A.

Joh. 1.
Matt. 4.³³⁵335| Jn 1,45.
Mt 4,18–21.

- grem rybe lovit.« Reko oni k nemu: »Mi gremo tudi s tebo.« Inu oni gredo vunkai inu stopio zdaici v ta čoln inu to isto nuč neso ništer uieli. ^[4]Kadar pag uže iutru postane, stoi Jezus na breigu, ty jogri pag neso veidili, de ie Jezus bil. ^[5]Inu Jezus reče k nim: »Hlapčiči, imate vi kai ieisti?« Oni nemu odgovore: »Ne imamo.« ^[6]On pag pravi k nim: »Veržite to mrežo na to destno stran tiga čolna inu bote nešli.« Natu oni veržeo inu te neso mogli uže vleiči od množice tih ryb. ^[7]Natu reče ta joger, kateriga ie Jezus lubil, h Petru: »Tu ie Gospud.« Natu, kadar ie Simon Peter zaslišal, de ie ta Gospud bil, se s to sukno opaše (zakai on ie nag bil) inu se pusti v tu morie. ^[8]Ty drugi jogri pag prideio v tim čolnu, zakai oni neso bili deleč od te zemle, temuč okuli dvei stu komulcev inu so vleikli to mrežo s teimi rybami. ^[9]Natu kadar oni stopio na zemlo, so vidili žeriavico postavleno inu rybo ozgorai položeno inu ta kruh. ^[10]Jezus pravi k nim: »Pernessite od tih ryb, katere ste vi zdai uieli.« ^[11]Simon Peter stopi noter inu ie vlekal to mrežo na zemlo, polno z velikimi ribami, stu inu try
- 336| Lk 5,4–7. Luc. 5.³³⁶
- 337| Jn 13,23; 19,26; 20,2. Ioh. 13, 19, 20.³³⁷
- 338| Lk 24,41–43. Luc. 24.³³⁸

inu try inu petdesset inu naisi ie nih tulikain bilu, se vini ta mreža nei rezderla. ^[12] Fežus pravi k nim: »Pridite inu obeduite.« Inu ni-sče iz tih jogrov nei smel nega vprašati: »Du si ti.« Kadar so veidili, de ie ta Gospud bil. ^[13] Tedai Fežus pride inu vžame ta kruh inu ga nim da, glih taku tudi to rybo. ^[14] Tu ie uže tretyč, kir se ie Fežus izkazal suim jogrom, kadar ie on bil gori vstal od te smerti.

Joh. 20.³³⁹

339|Jn 20,19.26.

^[15] Natu, kadar so bili odobedovali, reče Fežus k Simonu Petru: »Simon Ioanesov, lubiš li ti mene več koker le-ty?« On reče k nemu: »Ia, Gospud, ti veiš, de iest tebe lubim.« Pravi on k nemu: »Passi muia iagneta.« ^[16] Zupet druguč pravi on k nemu: »Simon Ioanesov, lubiš li ti mene?« On reče k nemu: »Ia, Gospud, ti veiš, de iest tebe lubim.« Pravi on k nemu: »Passi muie ovce.« ^[17] V tretye pravi on k nemu: »Simon Ioanesov, lubiš ti mene?« Peter žalosten postane, zatu, kir ie nemu v tretie rekal: »Lubiš li ti mene?« inu pravi k nemu: »Gospud, ti znaš vse riči, ti veiš, de iest tebe lubim.« Fežus pravi k nemu: »Passi muie ovce. ^[18] Rišničnu, risničnu iest tebi po-veim, kadar si ti mlaiši bil, si se sam opasso-

B.

Joh. 16.³⁴⁰

340|Jn 16,27.

Joh. 13.³⁴¹

341|Jn 13,37–38.

Gg val

342| Apd 21,11.14.

343| En.

Act. 12.³⁴²

val inu si hodil, kamer si ti hotel, ampag kadar ti star bodeš, taku ti boš tuie roke iz-tegoval inu eu³⁴³ drugi bode tebe opassoval inu popela, kamer ti ne bodeš hotel.« ^[19] *Le-tu ie on pag dial pomeinuioč, s kakovo smer-tio on bode čestil Boga.*

C.

Inu kadar ie on le-tu rekal, pravi k nemu: »Hodi za meno.« ^[20] *Peter pag se okuli oberne inu zagleda tiga jogra za nim gredoč, kateriga ie Jezus lubil inu kir ie per tei večery na nega perssih slonil inu ie dial: »Gospud, du ie ta, kir tebe frata?«* ^[21] *Natu, kadar Peter vidi le-tiga, pravi k Jezusu: »Gospud, kai bo pag le-ta?«* ^[22] *Jezus pravi k nemu: »Aku iest hočo, de on ostane, dotle iest pridem, kai ie tebi mari za tu? Hodi ti za meno.«* ^[23] *Natu ie le-ta besseida šla vun-kai vmei brati, de ta isti joger ne umerie. Inu Jezus nei dial k nemu, on ne umerie, temuč: »Aku iest hočo, de ostane, dotle iest pridem, kai ie tebi mari?«* ^[24] *Le-ta ie ta uni joger, kir pričovane daie od le-tih riči inu ie le-tu zapissal inu mi veimo, de nega pričovane ie risničnu.*

344| Jn 13,23.25.

Ioh. 13.³⁴⁴

345| Jn 20,30.

Joh. 20.³⁴⁵

^[25] *On/u/ ie še tudi drugih dosti riči, katere ie Jezus*

*ie Jezus sturil. De bi se te iste vse po redu
zapissale, meni se zdy, de ta sveit te
buqve, kir bi se pissale, bi
ne mogel pry-
eti.*

*TIGA EVANGELLA, SKŮ-
zi s. Ianža zapissaniga,
konec.*

Gg 2

TE

**TA DRUGE
BUQVE, OD S. DUHA
SKUZI S. LUKEŽA OD TIGA**
diane inu odpravila tih jogrov za
pissane.

TA I. CAP.

A. Predgovor s. Lukeža čez te nega druge buquve. V tim pravi, koku ie Jezus 40 dni ž nega jogri po nega smerti prebival inu poročil čakati na dar S. Duha. Pred nimi videče gre v nebessa. Dva angela oznanieta, de Jezus zupet taku pride na sodni dan. B. Jogri vsi, ene žene, Jezuseva mati inu nee strici v Ieruzalemu vkupe molio inu čakaio na S. Duha. C. Petrus vsem jogrom derži naprei iz Pisma, de se en drugi joger na Iudežovu meistu izvoli inu oni skuži molitov inu los s. Mathiasa izvolio.

A.

*Ui Teofile, mi smo o pervim
tu govoriene sturili od vseh ri-
či, katere ie Jezus začel delati
inu včiti ^[2]noter do tiga dne,
de ie on bil gori vzet, potehmal, kadar ie on
tim jogrom (katere ie on bil izvolil) skuži S.
Duha zapovedal, ^[3]katerim se ie on po nega
martri živ izkazal z dostimi znamini, kir se
ie nim*

<i>ie nim pustil viditi štirideseti dni per redi inu ie ž nimi govuril od Božyga kralovstva.</i>	Joh. 15, 20 21. ¹	1 Jn 15,18; 20,30; 21.
^[4] <i>Inu kadar ie on nee vkupe bil zbral, ie nim zapoveidal, de se ne imajo ločiti od Ieruzalema, temuč de čakajo na to oblubo tiga Očeta, katero ste vi slišali (pravi on) od mene,</i>	Luc. 24. ²	2 Lk 24,51.
^[5] <i>zakaj ta Ioannes ie kersčoval s to vodo, vi bote pag kersčeni s teim S. Duhom nekar dolgo za le-teimi dnevi.</i>	Ioh. 14. Act. 11. Matth. 3. ³	3 Jn 14. Apd 2,1–4. Mt 3,13–17.
^[6] <i>Oni pag, kadar so vkupe prišli bili, so nega vprašali, rekoč: »Gospud, bodeš li ti v le-tim času povernil tu kralovstvu Izraelu?«</i>	Matth. 24. ⁴	4 Mt 24,44.
^[7] <i>On pag pravi k nim: »Vom ne sliši znati te čase inu te ure, katere ie ta Oča v suio lastno oblast postavil.</i>	Matth. 24. ⁵	5 Mt 24,42.
^[8] <i>Ampag vi bote to muč tiga S. Duha, kir pride na vas, pryeli inu bodete moie priče nekar samuč v tim Ieruzalemu, temuč tudi po vsi Iudovski deželi inu po Samary inu noter do konca te Zemle.«</i>	Luc. 24. Act. 2. Act. 2. Ioh. 15; Esa. 2. ⁶	6 Lk 24,48–49. Apd 2,1–13. Jn 15,26–27. Iz 2,12–22.
^[9] <i>Inu kadar ie le-tu izgovoril, ie bil on videoč gori vzdignjen inu en oblak nega vzame od nih oči.</i>	Matth. 28. Marc. 16. Luc. 24. ⁷	7 Mt 28,2. Mr 16,5. Lk 24,4–6.
^[10] <i>Inu v tem, kadar so oni ravnu gledali v nebu, nega gori gredočiga, pole, dva moža v belim gvantu stoyta per nih,</i>		
^[11] <i>katera sta tudi diala: »Vi, galileiski možje, kai vi</i>		
Gg 3		stoyte

8| Dan 7,13–14.
Mt 24,30–31.
Mr 13,26.
Lk 17,25–28; 21,25.

Dan. 7.
Matth. 24.
Marc. 13.
Luc. 17, 21.⁸

stoyte inu gledate v tu nebu? Le-ta Jezus, kateri ie od vas gori v nebu vzet, glih taku pride, koker ste nega vidili gredoč v tu nebu.»

B.

^[12]*Tedai se oni poverneio v Jeruzalem od te gorre, kir se imenuie ta Oliska gorra, katera ie blizi tiga Jeruzalema en sobotni pot daleč. ^[13]Inu kadar oni noter prideio, gredo gori na eno vissoko vežo. Inu undu so prebivali Peter inu Iacob, Ioannes inu Andreas, Filip inu Tomaž, Bartlomeus inu Matevž, Iacob Alfeiou inu Simon Zelotes inu Iudas, Iacopov brat. ^[14]Le-ti vsi so z ano misselio veden vkupe bili v tih prošnah inu molitvah sred s teimi ženami inu s to Mario, Jezusevu materio, inu ž ne brati.*

C.

^[15]*Inu v tih istih dneh vstane gori Peter v sredo tih jogrov (ie bila pag ena množica tih imen vkupe, okuli stu inu dvaisset) inu pravi: ^[16]»Vi, možie inu bratie! Le-tu pissmu se ie moralu dopolniti, kateru ie S. Duh davnu poprei govuril skuzi vusta tiga Davida, od Iudeža, kateri ie bil en vodic tih, kir so Jezusa vieli. ^[17]Zakai on ie bil z nami red v tu naše čisslu postavljen inu ie bil obderžal ta deil le-te naše službe. ^[18]Le-ta ie dobila to
nyvo*

9| Mt 10,1–4.
Mr 3,13–9.
Lk 6,12–16.

Matth. 10.
Marc. 3.
Luc. 6, 9.⁹

10| Mt 26,14–16.
Jn 18,2.
Mt 10,4.
Mt 27,3–10.

Matth. 26.
Ioh. 18.
Matth. 10.
Matth. 27.¹⁰

nyvo za ta krivi lon inu se ie obeissil inu po sreidi narazen rezpočil inu nega čreva vsa so se rezsula. ^[19]Inu le-tu ie veideče vseim, kir v Ieruzalemu prebivaio, taku, de ta ista nyva po nih ieziku bode imeovana Akeldama, tu ie Nyva te kry. ^[20]Zakai onu ie pissanu v tih buqvah tih psalmov: 'Bodi nega prebivane pastu inu ne bodi nikogar, kir bi v nim prebival. Inu en drugi vzemi nega šcofio.' ^[21]Obtu ie potreba, de iz le-tih mož (kateri so z nami veden ta vus čas prebivali, v katerim ie ta gospud Jezus vmei nami noter inu vunkai hodil ^[22]od začetka tiga Ioannesoviga kersta, noter do tiga dne, de ie od nas vzet), de se eden postavi, kir bode z nami ena priča nega gori ustanena.« ^[23]Inu oni postavio dva naprei, Iožefa, kir se imenuie Barsabas, s teim pridevkom Iustus, inu Matiaža. ^[24]Inu so molili tar diali: »Ti Gospud, kir vseh serca znaš, pokaži, kateriga si ti iz le-teyu dveiu izvolil, ^[25]de on vzame le-to službo inu jogerstvu, od kateriga ie ta Iudež odstopil, de ie odsal v tu suie meistu.« ^[26]Inu oni veržeio čez nyu ta los inu ta los pade na Matiaža. Inu on ie bil perložen h timu čisslu tih anaist iogrov.

Psal. 68.¹¹

11| Ps 69,26.

Psal. 108.¹²

12| Ps 109,8.

Joh. 15.¹³

13| Jn 15.

Act. 6.
Act. 4.¹⁴

14| Apd 6,3.
Apd 4,29.

1. Paral. 29.¹⁵

15| 1 Krn 29,19.

Prov. 16.¹⁶

16| Prg 16,33.

Gg 4 TA

TA II. CAP.

A. Na ta petdeseti dan po veliki noči ie S. Duh z anem glassum v štalti tih jezikov inu ognia čez jogre poslan. Tim sturi, de zo vse- mi žlaht ieziki govore. Na tim se eni čudio, eni pag špot iz ž nih delaio. B. Petrus spriča s Pismom, de oni nekar iz pyanosti, temuč iz S. Duha s ptuimi jeziki pridiguio. C. Peter na vinkuštni dan vpričo vseih jogov inu iudov očitu pridiguie inu s Pismom s teimi Jezuso- vimi caihni inu z jogri pričuie, de ta Jezus, kateriga so ty Iudi crižali, ie vstal od smerti inu de ie on ta pravi Gospud inu Kristus, od Buga postavljen inu nom dan. D. Skuzi Pe- trovo pridigo se try tavžent judov na ker- sčansko vero preoberneio. E. Stari prvi kersčeniki so v ti veri stanoviti, so veden per pridigi, molio, se obhaieio, se iz serca lubio, nih blagu dile s teimi bozimi.

A. **I***Nu kadar ie bil ta dan tih vinkušti dopol- nen, so oni vsi bili z ano misselio vkupe v enim meistu. ^[2]Tedai en šum od nebes se naglu sturi koker eniga silniga veitra, kir semkai gre, inu napolni to cillu hišo, gdi so sideili. ^[3]Inu nim so se prikazali razdileni ieziki, koker bi ogneni bili inu ie na sledniga vmei nimi se- idel. ^[4]Inu so vsi polni postali tiga S. Duha inu začno z drugimi ieziki govoriti, ko- ker ie*

17|4 Mz 11,25.

Lk 24,37–38.

Jn 7,39.

Apd 4,11–22; 19,1–10.

Mt 16,27–28.

Deut. 16.

Luc. 24.

Joh. 7.

Act. 4, 19.

Matt. 16.¹⁷

ker ie ta Dub dal nim izreči. ^[5] So bili pag iudi, kir so v Jeruzalemu prebivali, bogaboi-
ieči možie iz vseh dežel, kir so pod nebom. ^[6]
Inu kadar le-ta glas vunkai pride, se snide
ta množica inu se zmoti, zakai vsakateri ie
nee slisāl govoreč s teim suim lastnim iezik-
kom. ^[7] Inu vsi so se bali tar čudili inu diali
vmei sebo: »Neso li vsi le-ti, kateri govore,
Galileici? ^[8] Koku mi tedai nee slisimo govo-
reč en vsaki suim iezikom, v katerim smo
mi rojeni? ^[9] Parti inu Medi in Elamiti
inu mi, kir prebivamo v ti Mezopotamy
inu v ti Iudei inu v Cappadocy, Ponti inu
Azy; ^[10] Frigy inu Panfily, v Egipti inu v
tih kraih te Libie poleg te Cyrene inu ty
ptuy od Rima, ^[11] Iudi inu ty, kir so se poi-
dili, Kretezi inu Arabi, slisimo mi nee go-
voreč z našimi ieziki te velike riči Božye.«
^[12] Inu vsi so se bali inu čudili inu so diali
vmei sebo: »Kai tu hoče byti?« ^[13] Ty drugi
pag so se špotali inu diali: »Le-ti so s teim
moštom napolneni.«

Matth. 9.¹⁸

18| Mt 9,24.

^[14] Peter pag ie s teimi anaistimi undukai
stal, ta ie vzdignil gori suio štimo inu ie k
nim govuril: »Vi, iudi inu možie inu vi vsi,
Gg 5 kir

B.

kir v tim Ieruzalemu prebivate, bodi vom le-tu veideče in pustite te muie besede noter v ta vaša vušessa poiti! ^[15] *Zakai le-ti neso pyani, koker vi meinite, kadar ie ob tei trety vuri na dnevi, temuč le-tu ie, kar ie skuzi tiga preroka Ioela davnu bilu govorienu* ^[17] *inu bode v tih poslednih dneh, pravi Bug: 'Iest hočo vunkai izlyti od muiga Duha na vse messu inu vaši synovi inu vaše sčere bodo prerokovali inu vaši mladenčiči bodo videne vidili inu vaši starci bodo te saine sainali.* ^[18] *Inu gvišnu v tih istih dneh iest hočo vunkai izlyti od muiga Duha na te muie hlapce inu na muie dekle inu bodo prerokovali* ^[19] *inu iest bodem daial čudessa ozgorai v tim nebi inu caihne ozdolai na zemli, kry inu ogen inu spariene tiga dima.* ^[20] *Tu sonce se preoberne na to temmo inu ta meissec na to kry, preden ta velik inu očiti dan tiga Gospudi pride.* ^[21] *Inu bode, de sledni, kir kuli bode klical na tu ime tiga Gospudi, ta bode izveličan.'*

C. ^[22] *Vi, izraelski možie, poslušajte le-te besede Jezusa Nazarenskiga, tiga moža, poterieniga od Buga vmei vami s teimi silnimi deili*

19| Iz 44,3.
Ezk 39,29.
Jl 3,1–2.

Esa. 44.
Ezeh. 29.
Joel 2.¹⁹

20| Lk 2,17.
Apd 19,6.

Luc. 2.
Act. 21.²⁰

21| Apd 10,44–47; 16,6–8.

Act. 10, 16.²¹

22| Mt 27,51–52.
Lk 23,44–45.

Matth. 27.
Luc. 23.²²

23| Rim 10,13.

Rom. 10.²³

deili inu čudessi inu caihni, katere ie Bug skuzi nega v sreidi vas delal, koker vi sami tudi veiste. ^[23]Tiga istiga (potehmal ie on iz premišleniga sveta inu poprei veidena Božyga bil čez dan) ste vi pryeli skuzi te roke tih krivih inu ste ga crižaniga umurili. ^[24]Kateriga ie Bug gori obudil inu ie rezvezal te beteže te smerti; potehmal ie nemogoče bilu, de bi on bil od nee zaderžan. ^[25]Zakai David, ta pravi od nega: 'Iest sem tiga Gospudi vselei pred sebo videl, zakai on ie per mui destnici, de iest ne bom premaknen. ^[26]Obtu ie moie serce vesselu inu mui iezik se vesseli inu verhu tiga muie messu bode počivalu v tim vupani. ^[27]Zakai ti ne boš pustil muie duše v tim pekli, ti tudi ne boš dopustil, de tui svetnik vidi tu strohnene. ^[28]Ti si meni te poti tiga lebna na znane dal, ti bodeš mene napolnil z vesseliem s teim tuim obličiem.' ^[29]Vi, možye inu bratie, potehmal se spodobi q vo[m] slobodnu govoriti od tiga očaka Davida, kir ie umerl inu ie pokopan inu nega grob ie per nas do današnjiga dne. ^[30]Kadar ie on tedai en prerok bil inu ie veidel, de Bug ie ne-

Matth. 29.²⁴

24| Mt,27,32–37.

Act. 10.²⁵

25| Apd 10,40.

Psal. 15.²⁶

26| Ps 16,8–11.

3. Reg. 2.²⁷

27| 1 Kr 2,10.

mu

28| Ps 132,11.

Psal. 131.²⁸

mu s to persego oblubil, de od tiga sadu nega ledaviev Kristus ima biti royen po tim človeistvi inu sideti na nega stolu. ^[31] Koker ie on tu poprei veidil, taku ie on govuril od tiga Kristuseviga gori vstanena. De nega duša nei puscena v tim pekli inu nega messu nei vidilu tiga strohnena. ^[32] Le-tiga Fezusa ie Bug gori obudil, kateriga smo mi vsi priče, ^[33] zatu ie on od te destnice Božye gori povisan inu ie pryel od očeta to oblubo tiga S. Duha inu ie vunkai izlyl le-tu, kar vi zdai vidite inu slišite. ^[34] Zakai David nei gori v nebessa šal, ampag on pravi: 'Ta Gospud ie dial k muimu Gospudi: Sedi ti h mui destnici, ^[35] dotle iest položim tuie sovražnike k animu podnužiu tuih nug.' ^[36] Natu ima ta cela izraelska hiša veiditi, de ie Bug le-tiga Fezusa, kateriga ste vi crižali, k animu Gospudi inu Kristusu sturil.«

29| Jn 15,8.26–27.
Apd 1,8.
Fil 2,9–11.Joh. 15.
Act. 1.
Phil. 2.²⁹

D.

^[37] Kadar so oni le-tu zaslišali, ie nim šlu skuzi tu serce inu so diali h timu Petru inu h tim drugim jogrom: »Vi, možie inu bratie, kai imamo mi sturiti?« ^[38] Peter k nim pravi: »Deite pokuro inu se kerstite en vsakteri v tim imeni Fezusa Kristusa k odpuscšanu tih

tih greihov inu bote pryeli ta dar tiga S. Duha. ^[39] Zakai vaša inu vaših otruk ie ta obluba inu vseih teh, katere kuli od daleč naš Gospud Bug semkai pokliče. « ^[40] Inu z drugimi dostimi bessedami ie on pričoval inu nee opominal, rekoč: »Pustite si pomagati od le-tih neunžlahtnih ludi. « ^[41] Kateri so tedai radi nega bessedo gori vzeli, so se kerstili inu ie bilu na ta isti dan perdruženih okuli try tavžent duš.

Ioel 3.³⁰

30|Jl 3,5.

Matth. 6.³¹

31|Mt 6,10.

^[42] Inu so obstali do konca v tim vukei tih jogrov inu v ti gmaini inu v tim lomleni tiga kruha inu v tih molitvah. ^[43] Inu en strah ie bil prišal čez vse ljudi inu veliku čudessov inu cahnov se ie delalu skuzi te jogre. ^[44] Inu vsi ty, kir so verovali, so bili vkupe inu so vse riči imeili gmain. ^[45] Inu so nih lastyne inu blagu prodaijali inu so tu istu vsem rez-delili po vsakiga potreibi. ^[46] Inu oni so vsag dan tar veden z ano misselio bili vkupe v tim templi inu so po hišah sem tar tam ta kruh lomili inu ieili vkupe z vesselim inu s preprostim sercem, ^[47] hvaleioč Boga, inu so vsem ludem lubi bili. Inu ta Gospud ie vsag dan

E.

Deut. 15.
Act. 4.³²32|5 Mz 15,6.
Apd 4,32.Act. 4, 5.
Esa. 58.
I. Cor. 9.
Rom. 13.³³33|Apd 4,32; 5,42.
Iz 58,7.
1 Kor 9,4.
Rim 13,13.

34| Jn 6,23.
2 Kor 13,11.Ioh. 6.
2. Cor. 13.³⁴*dan perlagal h ti gmaini, kir so izveličani postali.*

TA III. CAP.

A. Peter ino Joannes ozdravita eniga hromi-
ga petleria, sidečiga pred cerkovio, timu se vsi
ludie čudio. B. Ty jogri neso iz suie moči, sve-
tusti, zaslužena oli vrednusti ludi ozdravljali
inu caihne delali, temuč le z Jezusovo močio.
Peter serčnu crižanimu Jezusu pričue. C. Pe-
ter pridiguie, de Kristus suio martro ie vse
prerokovane dokonal. Iude opomina h poku-
ri. Nim pravi, de vse oblube Božye gredo na
tiga Jezusa. Skuzi nega samiga bodo žegnani
vsi verni, bodo prosti grehov, serda Božyga,
te večne smerti inu pekla inu so obdileni sve-
tustio inu z brumo nebesko.

35| Apd 14,8–11.

A.
Act. 14.³⁵

P*Eter pag inu Ioannes gresta gori vkupe
v ta tempel ob tei deveti uri, tedai, ka-
dar se moli. [2] Inu en mož, ki ie bil hrom od
materiniga telessa, se ie nossil. Tiga so po-
stavili vsag dan pred te dauri tiga templa,
katere se imenuio te Leipe, de bi on petlal to
almožno od tih, kir so v ta tempel hodili. [3]
Ta isti, kadar ie on vidil tiga Petra inu
Ioannesa, gredoča v ta tempel, ie prossil, de
bi to almožno vzel. [4] Petrus pag s teim*

36| 5 Mz 15,12–15.

Deut. 15.³⁶*Ioan-*

Ioannesom ga ie ravnu pogledal inu pravi:
 »Gledai v naiu.«^[5] Inu on v nyu ravnu gle-
 da s tem zevupanem, on bode od nyu nekai
 pryel.^[6] Petrus pag pravi: »Iest ne imam ne
 srebra ne zlata, ampag kar iest imam, tu is-
 tu iest tebi dam. V tim imeni Jezusa Kri-
 stusa Nazarenskiga vstani gori inu hodi.«^[7]
 Inu ga prime za to destno roko inu ga pov-
 zdigne inu zdaici terdni postano nega noge
 inu gližnovi^[8] inu skoči gori tar stoy inu hodi
 inu ie šal ž nima noter v ta tempel inu ie
 sem tar tam hodil inu skakal inu ie hvalil
 Boga.^[9] Inu vus folk ga ie vidil, hodeioč inu
 hvaleioč Boga.^[10] Inu oni so ga tudi znali, de
 ie on ta isti bil, kir ie za to almožno prossil,
 sedoč per tih Leipih daurih tiga templu. Inu
 oni polni rataio tiga čudessa inu strahu čez
 le-tu, kir se ie bilu nemu pergudilu.^[11] Kadar
 le-ta hromec, kir ie bil zdrav postal, se ie
 deržal tiga Petra inu Ioanessa, vus folk ie
 tekal k nim v to vežo, kir se imenuie Salo-
 monova, inu so se čudili.

^[12] Kadar tu Peter vidi, odgovori timu
 folku: »Vi, izraelski možie, kai se vi čudite
 nad

Act. 4.³⁷

37| Apd 4,32.

Luc. 5.³⁸

38| Lk 5,17–26.

3. Reg. 6.
Ioh. 10.
Act. 5.³⁹39| 1 Kr 6,11–38.
Jn 10,22–23.
Apd 5,12.

B.

40 | Mt 27,15–26.

Matth. 27.⁴⁰

nad le-teim oli kai nas vi gledate, koker de bi mi s to našo močio oli svetustio bili sturili, de le-ta hodi! ^[13]*Ta Bug Abraamov inu Jacobov, ta Bug naših očakov ie suiga Synu Fežusa čestniga sturil, kateriga ste vi izdali inu žatayli vpricho tiga Pilatusa tedai, kadar ie on sodil nega prostiga pustiti.* ^[14]*Vi ste pag tiga svetiga inu pravičniga žatayli inu ste prossili, de ie vom tiga razboinika šenkal.* ^[15]*Ampag tiga začetnika tiga lebna ste vi ubyli, kateriga ie Bug obudil od smer-ti, tiga smo mi pričē.* ^[16]*In skuzi to vero na nega ime ie on nad le-tim, kateriga vi žna-te inu vidite, poterdil tu suie ime. Inu ta vera, kir ie skuzi nega, ie le-timu dala le-tu ždravie vpricho vseh vas.*

C. ^[17]*Inu zdai, muy bratie, iest veim, de ste vi le-tu skuzi to nezastopnost sturili koker tudi ty vaši vissi.* ^[18]*Bug pag, kar ie on skuzi ta vusta vseh suih prerokov poprei oznano-val, de ie Kristus moral terpeiti, ie taku dopernessel.* ^[19]*Deite tedai pokuro inu preobernite se, de vaši greihi bodo doli pobrissani,* ^[20]*kadar ty čassi tiga ohlajena prideio pred te-im obličiem tiga Gospudi inu kadar on bode poslal*

41 | 1 Kor 2,6–16.
Prd 1,17–18.1. Cor. 2.
Eccles. 17.⁴¹

poslal tiga Jezusa Kristusa, kir ie on bil vom poprei pridigovan, ^[21]kateri mora tu nebu noter vzeti do tiga čassa tiga, kar ie Bug govuril skuzi ta vusta vseh suih svetih prerokov od tiga začetka tiga svita. ^[22]Obtu ie Moizes dial h tim očakom: 'Vaš Gospud Bug, ta bode od vaših bratov vom obudil eniga preroka, kir bode meni podoben. Tiga vi imate poslušati v vseim, kar on bode q vom govuril. ^[23]Inu h timu pride, de sledna duša, katera ne bode tiga istiga peroka poslušala, ta bode cilu vunkai od tih ludi izpahna.' ^[24]Ia, inu vsi preroki od Samuela inu koliku ie nih potle govurilu, ty so tudi le-te dni oznanovali. ^[25]Vi ste tih prerokov otroci inu tiga testamenta, kateri ie Bug z vašimi očaki naredil, kadar ie dial h timu Abraamu: 'Inu v tim tuim seimenu bodo žegnana vsa pohišva na zemli.' ^[26]Vom nerpervič ie Bug obudil suiga Synu Jezusa inu ga ie vom poslal, de vas ima žegnati, de en vsakeri se ima oberniti od suie hudube.«

Matth. 24.⁴²

42| Mt 19,28.

Deut. 18.
Act. 7.⁴³43| 5 Mz 18,15.
Apd 7,37.Gen. 12,
21, 22.
Matth. 10.⁴⁴44| 1 Mz 12,2-3; 22,17.
Mt 10,32-37.

Hh TA

TA IIII. CAP.

A. Šcofi, fary, cehmoštri inu ty judovski me-nihi Petra inu Ioannesa uiameio inu nyu izu-prašuió. B. Peter inu Joannes nai sta si uieta, serčnu tar očitu spoznata inu pričuieta, de Jezus ie ta sami izveličar vseh ludi, inu drigači govoriti inu pridigati ne pustita nima prepovedati. C. Jogri molio, de bi serčno prez straha ta evangeli pridigali inu s caihni poteriovali to vero kersčansko. Te prošne so bili uslišani, k animu znameniu se zemla pod nimi strese, natu redli postano. D. Ty stari kersčeniki so dobri tar glih bili, so vse riči eden z drugim podelili. Ioses vse denarie od suiga pola ie dal vmei kersčenike.

A. **V**Tim, kadar sta onadva h timu folku govurila, prideio čez nyu ty fary inu ta visši čez ta tempel inu ty saducei. ^[2]Tim ie žal bilu, de so oni ta folk vučili inu oznanovali v tim imeni Jezusa tu gori ustanene od tih mertvih. ^[3]Inu veržeio na nyu te roke inu nyu postavio v iečo do iutroviga dne, zakai ie uže večer bilu. ^[4]Am-pag veliku iz tih, kir so to bessedo slišali, so verovali, inu ie tu čisslu tih mož bilu okuli pet tissuč. ^[5]Pergudilu se ie pag na iutrišni dan, de se vkupe snideio nih visši inu strariši

45|Apd 5,17.

Act. 5.⁴⁵

riši inu ty pissary ^[6]inu Annas, ta visši far, inu Caifas inu Ioannes inu Alexander inu vsi, kar ie nih od te farieve žlahte bilu. ^[7]Inu kadar oni postavio nyu v sreido inu nyu vprašai: »S kakovo močio oli v kakovim imeni sta vidva le-tu sturila?«

Matth. 21.⁴⁶

46| Mt 21,23.

^[8]Tedai Petrus, ie bil poln S. Duba, pravi k nim: »Vi, visši tiga folka, inu vi, stariši od Izraela, ^[9]potehmal midva danas bova izu-
prašovana od tiga, kir sva bolnimu človeiku dobru sturila, koku inu skuzi kai ie le-ta zdrav sturien. ^[10]Bodi tedai vom vseim inu vsimu izraelskimu folku veideče, de skuzi tu ime Jezusa Kristusa Nazarenskiga, kateri-
ga ste vi crižali, kateriga ie Bug od tih mer-
tvih obudil, skuzi tiga istiga le-ta tukai pred vami vseimi zdrav stoy. ^[11]Le-ta ie ta uni kamen, kir ie od vas, zidariev, zaveržen, kateri ie sturien k animu vogelnimu kaminu. ^[12]Inu nei v obenim drugim tu izveličane. Zakai obenu drugu ime pod nebom nei danu tim ludem, skuzi kateru bi mi imeili biti iz-
veličani.« ^[13]Oni pag, kadar so vidili na Petru inu Ioannesu to fraidikost h govorienu
Hh 2 inu

B.

1. Pet. 3.
Act. 3.⁴⁷47| 1 Pt 3,18–19.
Apd 3,13.Psal. 117.
Matt. 21.⁴⁸
1. Pet. 2.48| Ps 118,22.
Mt 21,42.
1 Pt 2,4.Matth. 1.
Phil. 2.⁴⁹49| Mt 1,21–23.
Fil 2,5–11.

inu so veidili, de sta nevučena inu kmetiška človeika bila, so se čudili inu so nyu znali, de sta z Jezusom bila. [14] Oni so tudi vidili tiga človeika, kir ie zdrav bil postal, ž nima stoyeč. Neso mogli ništer zuper reči. [15] Natu oni nim reko vunkai stopiti iz tiga sveita inu so se vmei sebo svetovali, rekoč: [16] »Kai hočmo le-tim ludem mi diati? Zakai le-ta caihen, skuzi nee sturien, ie videioč inu ie rozodiven vseim, kir v Ieruzalemu prebivaio, inu mi ga ne moremo tayiti. [17] Ampag de se dale ne rezglassi vmei ludmi, hočmo mi grozovitu propriti, [18] de odsehal k obenimu človeiku v le-tim imeni ne govorita.« [18] Inu nyu pokličeo inu nima zapovedo, de cillu ništer ne govore inu ne vuče v tim imeni Feusa. [19] Peter pag inu Ioannes odgovorita inu pravita k nim: »Sodite vi sami, ie li tu prov pred Bugom, de mi vas bule koker Boga poslušamo? [20] Mi gvišnu ne moremo tiga, kar smo vidili inu slišali, ne govoriti.« [21] Oni pag so nima še bule popreitili inu so nyu izpustili. Neso ništer nešli, koku bi nyu štraifali, za volo tiga folka, zakai vsi so čestili Boga čez tu, kar se ie bilu per-

gudilu.

50| Jn 12-27.

Joh. 11.⁵⁰

51| Poprititi.

52| Apd 5,40.

Act. 5.⁵²

53| Apd 3,8-9.

Act. 3.⁵³

gudilu. ^[22] *Zakai ta človik, na katerim ie bil ta caihen tiga zdravie sturien, ie bil več ko-ker štiridesseti leit star.*

^[23] *Kadar sta pag bila izpusčena, prideta h tim suim inu nim oznanita vse, kar kuli so ty visši fary inu stariši k nima govurili.* ^[24]

Kadar oni tu zaslišio, vzdigno kmali z ano misselio nih štimo h Bugi inu so diali: »Gospud, ti si ta Bug, kateri ie tu nebu inu to zemlo, tu morie inu vse, kar ie v nih, sturil.

^[25] *Kir si* ^[55] *skuzi ta vusta tiga Davida, tuiga hlapca, govuril, zakai so se ty aydie zlobili inu ty ludie prazne riči zmislovali.* ^[26] *Ty kra-li te zemle so vkupe gori vstaieli inu ty vyudi so vkupe hodili zuper tiga Gospudi inu zuper nega Kristusa.* ^[27] *Oni so ia risničnu vkupe*

prišli zuper tuiga svetiga Synu Jezusa, kate-riga si ti žalbal; Erodež inu Pontius Pilatus s teimi aydi inu izraelskimi ludmi, ^[28] *de stu-re, kar tuie roka inu tui svit ie poprei rezmi-slil, de se ima sturiti.* ^[29] *Inu zdai, Gospud,*

poglei na nih pritezę inu dai tuim hlapcem, de zo vso fraidigostio govore tuiio bessedo. ^[30] *Inu iztegni tuiio roko, de ta ozdravlena inu caihni inu čudessa se delαιο skuzi tu ime*

Hh 3 tuiga

Hh 3 tuiga

C.

Act. 11.⁵⁴Psal. 2.⁵⁶LUC. 23.⁵⁷Genes. 3.⁵⁸Marc. 16.⁵⁹

54| Apd 11,11.25–28.

55| Izpuščeno: "Po Svetem Duhu" (SSP).

56| Ps 2,1–2.

57| Lk 23,12.23.

58| 1 Mz 3,1–24.

59| Mr 16,17–18.

- 60| Apd 16,31. Act. 16.⁶⁰ *tuiga svetiga Synu Jezusa.*«^[31] *Inu kadar so oni molili, se ie tu meistu, v katerim so vkupe bili zbrani, stresslu inu so tiga Svetiga Duha napolneni bili inu so to bessedo Božyo serčnu govurili.*
- 61| Apd 2,1–4; 10,44–46. Act. 2, 19.⁶¹ D. ^[32] *Inu ta množica tih vernih ie bilu enu serce inu ena duša. Inu oben iz nih, kar ie imel od suiga blaga, nei rekal, de bi nega bilu, temuč vse ie bilu gmain vmei nimi.*^[33]
- 62| Apd 2,32–36; 5,30–32. Act. 2, 5. Zah. 12.⁶² *Inu ty jogri so z veliko močyo pričovano dai ali od tiga goristanena tiga Gospudi Jezusa inu velika gnada ie per nih vseih bila.*^[34] *Inu oben nei bil vmei nimi, kir bi kai bil potruboval, zakai kuliku ie nih bilu, kir so lastne nyve oli hiše imeili, te so prodali inu so od tiga prodaniga blaga te denarie pernessli*^[35] *inu so ie položili h tim jogrovim nogom. Inu vsakimu se ie dalu, koker ie nemu bilu potreba.*^[36] *Ioses pag, kateri ie bil od tih jogrov s teim pridevkom imenovan Barnabas (tu ie en syn tiga trošta), en levit od Cypra roien,*^[37] *ta ie imel eno nyvo, to ie on prodal inu ie te denarie pernessel inu položil h tim jogrovim nogom.*
- 63| 1 Kr 21,1–16. Apd 2,44–45. 3. Reg. 21. Act. 2.⁶³
- 64| 5 Mz 15,1–11. Apd 1,18. Deut. 15. Act. 1.⁶⁴
- 65| 4 Mz 18,25–32. Num. 18.⁶⁵

TA

TAV. CAP.

A. Ananias inu Safira, ki sta se hinila za verna inu sta lagala S. Duhu, ta sta grozovitu z naglo smertio umerla. B. Bug velike caihne dela skuzi te jogre, s temi nih pridigo poterduio. C. Ty jogri so v to iečo postavljeni. En angel nee izpusti, pridiguio zupet v ti cerqvi; bodo pelani pred ta veliki iudovski svit. Pred teim očitu Jezusu pričutio, de ie vstal od smerti inu de on sam tim, kir pokure deio, te greihe odpusče. Tu tim fariem težku dei, hote zatu nee končati. D. Skuzi Gamalielov farizeiov moder svit bodo jogri, kadar so byeni bili, izpusčeni. Nim ie druguč prepovedanu prididigati. Jogri z vesseliem ta špot gori vzamo inu od Jezusa pridigati ne puste.

EN mož pag, katerimu ie bilu ime Ananias, ta ie suo ženo Safiro suie blagu prodal ^[2]inu ie nakuliku od tih denariev odlučil, za tu ie tudi nega žena veidila, inu ie en deil permesel inu polučil h tim jogrovim nogom. ^[3]Natu ie Peter rekal: »Anania, obkai ie ta Zludi tuie serce napolnil, de ti lažeš Svetimu Duhu inu de ti odložiš na eno stran od tih denariev te nyve? ^[4]Nei li sice tebi cillu ostalu inu prodanu ie tudi v tuy oblasti bilu? Zakai si ti le-to reič v tuie serce postavil? Ti nesi ludem lagal, te-

A.

Hh 4 muč

muč Bogu.« ^[5]Kadar ie pag Ananias le-te bessede zaslišal, pade on doli inu dušo pusti. Inu en velik strah pride čez vse te, kir so tu slišali. ^[6]Eni hlapčiči pag, ty so gori vstali, so ga diali proč inu so ga nessli vunkai inu so ga pokopali. ^[7]Pergudilu se ie pag okuli čez try ure, pride noter nega žena, nei veidila, kai se ie sturilu bilu. ^[8]Peter pag reče k ni: »Povei ti meni, sta li vidva za tuliku to nyvo prodala?« Inu ona pravi: »Ia, za tuliku.« ^[9]Peter pag reče k ni: »Zakai sta se vmei sebo zgovorila, de izkušuieta tiga Duha tiga Gospudi? Pole, te noge tih, kir so tuiga moža pokopale, so per daurih inu tebe ponesso vunkai.« ^[10]Inu zdaici pade doli k nega nogom inu to dušo pusti. Inu ty hlapčiči prideio noter, naideio no mertvo inu no vunkai nesso inu no pokopaio poleg nee moža. ^[11]Inu velik strah pride čez vso gmaino inu čez vse te, kir so tu slišali.

B.

^[12]Veliku čudessov pag inu caihnov se ie delalu vmei ludmi skuzi te roke tih jogrov. Inu oni vsi so bili vkupe x ano misselio v ty Salomonovi veži, ^[13]sice tih drugih oben se nei smil k nim perdružiti. Ampag ty ludie so nee

za

66| Mr 16,17–18.
1 Kr 6,14–22.
Jn 10,23.
Apd 3,11.
Apd 2,42–45; 4,29.

Marc. 16.
3. Reg. 6.
Joh. 10.
Act. 3.
Act. 2, 4.⁶⁶

za velike deržali. ^[14]Inu ta množica tih, kir so verovali timu Gospudi, od žen inu možie le čedale več gori rasla, ^[15]taku de so te bolnike vunkai nossili na te gasse inu so nee postavljali v tih postelah inu parah, de kadar bi Peter prišal, de bi vsai nega senca tih kateriga obsenčila. ^[16]Nih veliku tudi iz tih bližnih meist so perteikali v tu Ieruzalem inu so sebo pernašali te bolnike inu te, kir so od tih nečistih duhov bili martrani, ty so vsi zdravi postali.

^[17]Tedai vstane gori ta visši far inu vsi ty, kir so ž nim bili (kateri ie ta saduceiski orden bil), inu so polni nyda postali ^[18]inu vergli te roke na te jogre inu so nee postavili v to gmain iečo. ^[19]Ampag ta angel tiga Gospudi ie odperl ponoči te dauri te ieče inu ie nee vunkai izpel inu ie rekal: ^[20]»Puidite inu stoeič v tim templi govorite h timu folku vse besede le-tiga lebna.« ^[21]Kadar so pag oni tu slišali, so šli v zgudo noter v ta tempel inu so vučili. Potle pride ta visši far inu kateri so ž nim bili, ty vkupe pokličeo ta svit inu vse starise tih izraelskih otruk inu pošleo h ti ieči, de bi nee perpe-

Hb 5 lali.

Matth. 4,
8, 15.⁶⁷

67| Mt 4,24;
8,16; 14,35.

C.

Act. 4, 12
16.⁶⁸

68| Apd 4,3; 12,9;
16,24–39.

- lali.* ^[22] *Kadar so pag ty služabniki prisli kiakai inu neso nih nesli v ti ieči, se nazai poverno inu oznanio, rekoč:* ^[23] *»Mi smo dobru nesli to iečo zo vseim flissom zaperto inu te varihe izvuna per daurih stoieč.* ^[24] *Ampag, kadar smo odperli, nesmo nikogar notri nesli.* *« Kadar so pag ta visši far, ta altman tīga templa inu ty drugi visši fary slišai le-te bessede, so oni cbiwlali od nih, kai bi tu imelu biti.* ^[25] *V tim pride eden, ta nim pove:* *»Pole, ty možie, katere ste vi v to iečo postavili, so v tim templi, stoie inu vuče ta folk.* ^[26] *Tedai gre kiakai ta altman s temi služabniki inu nee perpela prez syle, zakai oni so se tīga folka bali, de bi s kamenem ne bili posuti.* ^[27] *Inu kadar nee perpelaio, postavio nee pred ta svit. Inu ta visši far ie nee vprašal, rekoč:* ^[28] *»Nesmo li mi vom kratku prepovedali, de vi ne imate vučiti v le-tim imeni? Inu pole, vi ste tu Ieruzalem napolnili s teim vašim vukom inu vi hočete to kry le-tiga človeika čez nas napilati.* *«* ^[29] *Peter pag odgovori inu ty jogri inu pravio: »Bogu se mora več slušati koker*
- 69| Mt 21,46. Matth. 21.⁶⁹
- 70| Apd 4,18. Act. 4.⁷⁰
- 71| Apd 27,25. Matth. 27.⁷¹
- 72| Apd 4,18. Act. 4.⁷²

tim

tim ludem. ^[30] Ta Bug naših očetov, ta ie gori obudil Jezusa, kateriga ste vi vmurili inu obeisseli na ta leis. ^[31] Tiga ie Bug skuzi suio destnico povišal k animu vyudi inu izveličariu h daianu to pokuro inu odpusčane tih grehov timu Izraelu. ^[32] Inu mi smo nega priče le-tih riči, katere mi govorimo, inu tudi ta Sveti Duh, kateriga ie Bug dal tim, kir nega slušaijo.« ^[33] Kadar oni pag le-tu zaslišio, so se zlobili inu se svetovali nee umoriti.

^[34] En farizeus pag, katerimu ie bilu ime Gamaliel, en vučenik tiga Pisma, kir ie bil poštovan od vsih ludi, ta isti v tim sveitu gori vstane inu zapovei, de ty jogri enu malu vunkai odstopio, ^[35] inu pravi k nim: »Vi, izraelski možie, sumnite⁷³ se zavolo le-tih ludi, kai vi imate diati. ^[36] Zakai pred le-teimi dnevi ie bil gori vstal ta Teudas, kir ie dial, on ie nekai, s katerim ie deržalu enu čislu mož, okuli štiristu. Ta ie ubyen inu vsi ty, kir so ž nim deržali, so se reztekli inu k ničemer ratali. ^[37] Za le-teim vstane gori ta Iudas Galilevc v tih dneh tiga popisane inu ie bil dosti ludi po sebi obernil inu on ie tudi konec vzel. Inu vsi ty, kir so nega slušali, so se reztekli.

Natu

D.

Act. 22.⁷⁴

Luc. 13.⁷⁵

73| Spumnite.

74| Apd 22,3.

75| Lk 13,1-5.

76 Mal 1,9. Mt 15,13.	Mal. 1. Matth. 15. ⁷⁶	<p>[38] <i>Na tu ie/st/ vom zdai poveim: Deržite se od le-tih ludi inu pustite nee z mahom. Zakai aku ie le-ta svit oli le-tu dellu od ludi, taku se rezyde, [39] ie li pag od Buga, taku vi tiga ne morete rezdiati. De kei ne bote naideni koker ty, kir Bogu hote biti zuper.« Letimu so oni slušali. [40] Inu oni pokličeo te jogle, nee byo inu nim zapovedo, de ne govore v tim imeni Jezusa, inu puste nee puiti. [41] Inu oni gredo vesseli od obličia tiga sveita, de so vredni bili sturieni špot terpeti za nega imena volo. [42] Inu oni neso nehali vsag dan v tim templi inu po slednih hišah vučiti inu oznanovati Jezusa Kristusa.</i></p>
77 Apd 9,1–2.	Act. 9. ⁷⁷	
78 Mt 23,39. Apd 4,10.	Matth. 23. Act. 4. ⁷⁸	
79 Mt 5,11. Iz 40,1–26.	Matth. 5. Esa. 40. ⁷⁹	

TA VI. CAP.

80| Druge.

A. Ty mlaiši, tu ie ty kersčeniki, izbero sedem brumnih zveistih špitalmoštrov, de tim bozim vduvom inu ludem streigo inu te almožne prov dile. B. S. Štefan se disputira z vučenimi studenti. Ty zuper nega obude z lažami to gmino inu druga⁸⁰ oblastne ludi, ga ulove inu s falš pričami zatožio.

A. **V** *Tih istih dneh pag, kadar ie tih mlaiših le čedale več perhialu, vstane enu*

enu mermrane vmei Gerki zuper te Ebreerie zavolo, kir so nih vduve pregledane bile v ti vsagdani službi. ^[2]Natu se⁸¹ ty dvanaist poklicali vkupe to množico tih mlaiših inu so diali: »Onu se ne spodobi, de mi zapustimo to Božjo bessedo inu služimo tim mixom. ^[3]Obtu vi, bratie, gledaite vmei vami po sedem mož, kir od drugih dobru pričovane imαιο inu kir so polni Svetiga Duha inu modrusti, katerim mi le-to skerb izročimo. ^[4]Mi hočmo pag s to molitvo inu s to službo te bessede okuli hoditi.« ^[5]Inu le-ta besseda ie vsei množici dobru dopala inu izvolio Stefana, eniga moža, polniga vere inu Svetiga Duha, inu Filippa inu Procora inu Nicanora inu Timona inu Parmena inu Miklavža Antioskiga, kir ie od te aydovske h ti iudovski veri bil stopil. ^[6]Le-te so oni pred te jогре postavili inu kadar so izmolili, so na nee te roke polužili. ^[7]Inu ta besseda Božya ie rassla inu tu čisslu tih mlaiših ie sylnu vegše perhialu v Ieruzalemu. Tudi ena velika množica tih fariev ie tei veri bila pokorna.

^[8]Stefan pag, poln vere inu moči, ie delal čudessa

81| So.

Exod. 18.⁸²

82| 2 Mz 18,17–23.

1. Thim. 3.⁸³

83| 1 Tim 3,1–6.8–10.12–13.

Apoc. 2.
Num. 27.
Act. 1.
1. Thim. 4.⁸⁴
2. Thim. 1.84| Raz 2,11.28.
4 Mz 27,18–20.
Apd 1,21–26.
1 Tim 4,14.
2 Tim 1,6.

B.

85| Lk 21,7–19.

Luc. 21.⁸⁵

86| Mt 26,47.59.

Matth. 26.⁸⁶

čudessa inu velike caihne vmei ludmi. ^[9] Tedai vstano eni gori od te šule, kir se imenuie tih libertineriev inu Cyrenenzeriev inu Alexandrineriev inu tih, kir so bili iz te Kiklikie inu Azie, inu so se dišputirali s teim Štefanom. ^[10] Inu oni neso premogli župer stati nega modrusti inu timu dubu, s katerim ie on k nim govuril. ^[11] Tedai oni nastavio ene možie, kir so diali: »Mi smo slišali besede tiga šentovane župer Moizesa inu župer Buga nega govoreč.« ^[12] Inu oni gore perpravio ta gmain folk inu te stariše inu te pissarie inu stopio k nemu zo vso sylo inu ga popado inu ga pelaio v ta svit ^[13] inu postavio dvei fals priči naprei, katere so diale: »Leta človik ne neha govoriti šentuieske besede župer le-tu svetu meistu inu župer to postavo. ^[14] Zakai mi smo nega slišali pravioč, de ta Nazarenski Jezus bode le-tu meistu rezvalil inu bode te šege, katere ie nom Moizes dal, premenoval.« ^[15] Inu vsi ty, kir so v tim svitu sideli, so ga ravnu gledali inu so vidili nega obličie koker obličie eniga angela.

TA

TA VII. CAP.

A. S. Stefan v nega dolgi odgovori pričue, de ty patriarhi, naisi neso imeili templa inu drugih iudovskih službi, so vini Bogu dopali, zavolo kir /so/ verovali, de Bug skuzi to oblubleno seime nim hoče biti milostiv inu nee žegnati. Inu kir so per taki veri vseh nadlugah inu izkušnavah obstali, so Bogu lubi bili inu ie nee v le-tim lebnu inu potle ohranil. B. Ta stara cerkov v tim Egipti, preden ie iudovska Božya služba bila postavljena, suseb Moizes, so Bogu dopali, ie to gar čudnu obranil zavolo te vere v Jezusa. C. S. Stefan šteie tim judom naprej, koku so se s teim Moizesom od mladju do konca deržali. S teim nim na znane daie, de glih taku sadašni iudi inu vsi neverni so samimu Jezusu inu vsim pravim Božym slom inu Božy besedi zuper inu nepokorni. Druge Božie službe iz suie nore glave timu evangeliskimu vuku cilu zuper gori postavleio. D. S. Stefan svari te iude, kir so le na ta tabernakel, na to utto oli šotor Božy inu na nih zidano cerkov zanašali, kir so meini-li, Bug bode nim milostiv zavolo tiga templa, inu kir so vse svetnike, katere so od pravičniga Jezusa pridigovai, vmurili. E. Šcofi, fary, studenti inu ta folk s Stefana zavolo očitiga pričovane od Jezusa s kamenem pobio. H timu s. Paul tedai pervoluie. Poroči dušo Jezusu, prossi za sovražnike.

N *Atu ta visši far pravi: »Ie li timu ta-* A.
ku?« ^[2] *On pag pravi: »Vi, možie, bratie*
inu očetie, poslušajte ! Bug tiga gospostva se
ie perka-

- ie perkazal našimu očetu Abraamu, kadar ie že v ti Mezopotamy bil, preden ie v ti Carrani prebival, ^[3]inu ie dial k nemu: 'Pu-idi vun iz tuie dežele inu od tuie žlahte inu vleci v eno deželo, katero iest tebi pokažem.'*
- ^[4]*Tedai on gre vunkai iz te Caldeiske dežele inu ie prebival v ti Carrani. Inu od unod, potehmal ie nega oča bil vmerl, ga ie on semkai čez pernessel v le-to deželo, v kateri vi*
- 87| 1 Mz 11,27–32; 12. Gen. 11, 12.⁸⁷ *zdai prebivate. ^[5]Inu on nemu nei dal v ni obene erbsčine, nekar ene stopine noge, naisi ie on bil nemu oblubil, on hoče no nemu dati poseisti inu nega seimenu za nim, kadar še obeniga deiteta nei imel. ^[6]Inu Bug ie govuril le-taku: 'Tuie seime bode en ossobenik v eni ptuy deželi inu bodo tu istu h timu hlapčovanu podvergli inu zlu deržali štiristu le-it. ^[7]Inu te ludi, katerim oni bodo služili, iest hočo soditi,' ie dial Bug, 'inu potle povleko oni vunkai inu bodo meni služili v le-tim meistu.' ^[8]Inu on ie bil nemu dal ta punt tiga obrezane inu on ie rodil Izaaca inu ga ie obreizal na osmi dan inu Izaac ie rodil Iacopa inu Iacop ie rodil te dvanaist perve očake. ^[9]Inu ty prvi očaki so nydali*
- 88| 1 Mz 13. Gen. 13.⁸⁸
- 89| 1 Mz 15. Gen. 15.⁸⁹
- 90| 2 Mz 12,1–15. Exod. 12.
Jd 5,1–24. Judith 5.
Gal 3,1–14. Gal. 3.⁹⁰
- 91| 1 Mz 17,10–27. Gen. 17.
1 Mz 21,4. Gen. 21.
1 Mz 25,19–34. Gen. 25.
1 Mz 29. Gen. 29.
1 Mz 37. Gen. 37.⁹¹
Mdr 10,10–12. Sap. 10.
- Iožefa*

žefa inu so ga prodali Egiptovim ludem. Ampag Bug ie bil ž nim ^[10]inu ga ie izderl iz vseh nega nadlug inu ie nemu gnado inu modrost dal poleg faraona, Egiptoviga krala. Ta isti ie nega postavil k animu viudu čez to Egipto inu čez vso suio hišo. ^[11]Pride potle ena lakota čez vso Egipto inu čez Canineisko deželo inu ena velika nadluga inu naši očakli neso špendie nesli. ^[12]Kadar ie pag Iacop zaslišal, de ie žitu v tim Egipti, ie poslal pervič te naše očake. ^[13]Inu kadar nee druguč pošle, ie bil ta Iožef spoznan od suih bratov inu ta Iožefova žlahta ie bila timu faraonu rezodivena. ^[14]Natu pošle Iožef inu pokliče suiga očeta Iacopa inu vso suio žlahto, pet inu sedemdeset duš. ^[15]Inu Iacop ie vlekal doli v to Egipto inu ie umerl on inu naši očaki. ^[16]Inu so pernesseni v ta Syhem inu so položeni v ta grob, kateri ie Abraam za denarie kupil od otruk tiga Emora, kir ie Sihemov syn bil.

^[17]Kadar se ie pag perbližoval ta čas te oblu-
be, katero ie bil Bug timu Abraamu persegal,
ie ta folk razselen inu se ie gmeral v tim Egip-
ti, ^[18]dotle ie gori vstal en drugi kral, kir
li tiga

Gen. 41.⁹²

92| 1 Mz 41,37–39.

Gen. 41, 43.⁹³

93| 1 Mz 41,54–57;
43,1–13.

Gen. 45.⁹⁴

94| 1 Mz 45,3–4.

Gen. 48.

95| 1 Mz 48.

Gen. 49.

1 Mz 49,33.

Gen. 50.

1 Mz 50,12.

Jos. 24.⁹⁵

Joz 24,32.

Ge. 23.

1 Mz 23,19–20.

B.

96| 2 Mz 1,15–21.
Ps 105,12–15.Exod. 1.⁹⁶
Psal. 104.

97| 2 Mz 2,1–2.

Exod. 2.⁹⁷

tiga Iožefa nei znal. ^[19]Le-ta ie to našo žlah-to golufal inu ie naše očake zlu deržal, taku de so morali nih otročiče zametovati, de bi ty roieni živi ne ostali. ^[20]V tim istim čassu ie bil Moizes royen inu ie bil perieten Bogu. Ta isti ie bil try meisce koyen v nega očeta hiši. ^[21]Potle, kadar ie bil kiakai zaveržen, tiga ie bila ta faraonava sči gori vžela inu ga ie koyla na synovim meistu. ^[22]Inu Moizes ie bil vučen v ti egiptovski modrusti inu ie mogoč bil s temi delli inu z besedami. ^[23]Kadar ie on pag bil štiridesseti leit star, ie bilu v nega missal prišlu, de ie hotel nega brate, te izraelske otroke, obyskati. ^[24]Inu kadar ie on vidil eniga, ga ie branil inu ie timu, katerimu se ie krivina godila, mestil inu ubye tiga Egiptaria. ^[25]On ie pag meinil, da ty nega bratie imaijo zastopiti, de Bug skuži nega roko nim bode dal tu ohranene. Ampag oni neso tiga zastopili. ^[26]Inu na drugi dan pride on k nim, kadar so se vmei sebo kreigali, inu nee spet vkupe spravi, rekoč: 'Vi, možie, vi ste si bratie, zakai bi eden timu drugimu

krivu

krivu deiste? ^[27] *Ampag ta, kateri ie suimu bližnimu krivu sturil, pahne nega proč inu pravi: 'Du ie tebe k animu oblastniku inu rihtariu čez nas postavil?'* ^[28] *Hočeš li-ti tudi mene ubyti, koker si včerai tiga Egiptarie ubyl?'* ^[29] *Tedai Moizes pobeigne zavolo te besede inu en ossobenik postane v ti Madianski deželi inu ondukai rodi dva synu.*

Matth. 21.⁹⁸

98| Mt 21,23.

^[30] *Inu kadar se dopolnio štirideseti leit, se perkaže nemu ta angel tiga Gospudi v ti pusčavi na tei gorri Syna v enim ognenim plameni v tim garmu.* ^[31] *Moizes pag, kadar tu zagleda, se on čudi timu videnu. Kadar on pag perstopuie, de bi on prov vidil, se sturi ta štima tiga Gospudi k nemu:* ^[32] *'Iest sem ta Bug tuih očetov, ta Bug tiga Abraama, ta Bug tiga Izaaca inu ta Bug tiga Iacopa.'* *Moizes pag ie trepetal, nei smel pogledati.* ^[33] *Natu pravi ta Gospud k nemu: 'Izui te čevle iz tuih nug, zakai tu meistu, na katerim ti stoyš, je ena sveta zemla.* ^[34] *Iest sem dobru vidil to nadlugo muiga folka, kir ie v tim Egipti, inu sem nih vzdihane slišal*

C.

Exod. 3.
Ios. 5.⁹⁹99| 2 Mz 3,5.
Joz 5,15.

Ii 2 inu

*inu sem doli prišal nee odreišiti. Ino pridi
 ždai sem, iest hočo tebe v to Egipto poslati.’*

100| 2 Mz 2,14.

Exod. 2.¹⁰⁰

*[35]Le-tiga Moizesa, kateriga so bili žatayli,
 rekoč: Du ie tebe postavil k animu oblastni-
 ku inu rihtariu, le-tiga ie Bug poslal k ani-
 mu oblastniku inu odrešeniku skuži to roko
 tiga angela, kateri se ie bil nemu v tim gar-
 mu perkažal. [36]Le-ta ie nee izpelal inu ie
 čudessa inu caihne delal v tim Egipti, v tim
 Erdečim moriei inu v ti puščavi štiridesseti
 leit. [37]Le-ta ie ta Moizes, kir ie dial h tim*

101| 5 Mz 18,15.

Deut. 18.¹⁰¹

*izraelskim otrokom: ‘Vaš Gospud Bug vam
 bode gori obudil eniga preroka iz vaših bra-
 tuo¹⁰² glih koker mene, [tiga vi imate poslu-
 šati].¹⁰³’ [38]Le-ta ie ta, kateri ie bil v ti*

102| Bratov.

103| Besedilo v oglatem
 oklepaju je Trubarjev
 dodatek; iste pasaže v
 SSP ni najti.

104| Iz 19,21.
Gal 3,10.Esa. 19.
Gal. 3.¹⁰⁴

*gmaini v ti puščavi s teim angelom, kateri
 ie k nemu govuril na tei gorri Syna inu z
 našimi očeti. Le-ta ie priel to živo besedo,
 de bi on no nom dal, [39]katerimu naši očeti
 neso hoteli pokorni biti, temuč so ga odpeh-
 nili inu ž nih sercem so se oberbili v to Egip-
 to. [40]Inu so diali h timu Aaroni: ‘Sturi nom
 boguve, kir gredo kiakai pred nami, zakai
 mi ne veimo, kai se ie timu Moizesu, kir ie
 nas iz tiga Egipta izpelal, pergudilu.’*

105| 2 Mz 33,1.32.

Exod. 32.¹⁰⁵*Inu*

^[41]Inu so sturili v tih istih dneh enu telle inu so timu maliku offre ofrovali inu so se tiga della nih rok vesselili. ^[42]Bug pag, ta se ie bil obernil inu ie nee čez dal, de so služili tei nebeški voiski, koker ie pissanu v tih buqvah tih prerokov: 'Vi od te izraelske hiče, ste li vi v tih štiridesetih leit v ti pusčavi te offre od živine inu druge offre meni offrovali?' ^[43]Inu vi ste ta šotor tiga Moloha gori vzeli inu te zveizde tiga vašiga boga Remfama. Te pilde, katere ste vi sturili h timu molenu, zatu iest vas hočo zalučit na uno stran Babilonie.'

Rom. 1.¹⁰⁶

106| Rim 1,25.

Ier. 7.
Amos 5.¹⁰⁷107| Jer 7,18.
Am 5,25–27.

^[44]Naši očaki so imeli to 'Otto tiga pričovane v ti pusčavi, koker ie on nim bil tu naprei po redi postavil, kir ie govuril h timu Moizesu, de on to isto ima sturiti po tim furmi, kateri ie on vidil. ^[45]Katero so naši očeti tudi gori vzeli inu so no pernessli s teim Iozuem v to deželo tih aydov, katere ie Bug izpahnil pred teim obličiem naših očetov noter do Davidovega čassa. ^[46]Ta isti ie nešil gnado per Bugi inu ie prossil, de bi on nešil eno utto Iacopovimu Bogu. ^[47]Potle Salomon ie nemu sezidal hišo. ^[47]Am-

D.

Exod. 25.
Heb. 8.
Ios. 3.
Psal. 88.¹⁰⁸108| 2 Mz 25,10–22.
Heb 8,7–12.
Joz 3,14–17.
Ps 89,4–5.3. Reg. 6.¹⁰⁹

109| 1 Kr 6,1–14.

Li 3 pag

- pag ta Nervissokeiši ne prebiva v tih templih, kir so z rokami sturieni, koker ta prerok pravi: ^[49] "Tu nebu ie mui stol inu ta zemla ie muih nog podlužie. Kakovo hišo tedai hočete vi meni zidati? pravi ta Gospud. Oli kateru ie tu meistu moiga počivane? ^[50] Nei li le-tu vse muia roka sturila?" ^[51] Vi terdiga vrata inu neobrezani na tim sercei inu na vušes-sih, vi vselei timu Svetimu Duhu zuper stoyte, koker vaši očetie, taku tud vi. ^[52] Kateriga od prerokov neso pregnali vaši očeti inu neso umurili tih, kir so poprei oznanovali ta prihod le-tiga pravičniga, kateriga ste vi zdai fratary inu arary bili? ^[53] Vi ste to postavo skuzi to naredbo tih angelov prieli inu ie neste deržali.«
- E. ^[54] Kadar pag oni le-tu zaslišio, se ie hotelu v nih to serce razpočiti inu so škripali zobmi na nega. ^[55] On pag ie bil poln Svetiga Duha, ie gledal ravnu v tu nebu inu ie vidil tu gospostvu Božie inu Jezusa, stoiečiga na destnici Božy, ^[56] inu pravi: »Pole, iest vidim ta nebessa odperta inu Synu tiga človeika, stoiečiga na tei Božy destnici.«

Natu

^[57] *Natu oni zevpyo z veliko štimo, zatisne suie
vušessa inu kmali zo vso sylo pado na nega* ^[58] *inu
ga izpahno vunkai iz meista inu ga s ka-
menem posipaio. Inu te priče so nih gvant polu-
žile h tim nogom eniga blapčiče, kir se ie imeno-
val Saulus.* ^[59] *Inu oni so Štefana s kamenem
possipovali, kir ie klical inu dial: »Gospud Fe-
zus, preimi mui dub.«* ^[60] *Inu on poklekne doli
inu vpye z veliko štimo: »Gospud, ne zameri
nim le-tiga greiha!« Inu kadar ie on le-tu re-
kal, ie on zaspal.*

Psaln 57.¹¹⁴

114| Ps 58,12.

Levit. 25.
Heb. 8.
Ios. 3.
Psal. 88.¹¹⁵

115| 3 Mz 25.

Heb 8.

Joz 3

Ps 89. Navedena mesta se
ne ujemajo s to vsebino.Psal. 30.
Luc. 23.¹¹⁶
Luc. 23.

116| Ps 31,6.

Lk 23,46.

TA VIII. CAP.

A. S. Paul pomaga s. Stefana ubyti, te verne lovi inu
pregane. Kersčeniki vsi iz Ieruzalema pobegno, jogri
sami notri ostano. S. Filip v ti Samary pridiguie inu ca-
ihne dela. B. Samariski iudi inu Simon, nih velike kun-
šti cupernik, timu evangeliu veruio. C. Peter inu Ioan-
nes Samaritarie poterduieta v ti veri skuzi dar S. Duha.
D. Simon Cupernik ie hotel kupiti to oblast inu dar. S.
Peter Zludiu izda inu ga britku svari. E. S. Filip, dia-
con oli spitalmošter pridiguie po Božym ukazanu eni-
mu moru, kater ie bil te morovske kralice ner ta visši
klučar, inu ga ie na cesti v enim potoku kerstil.

S *Aulus pag ie pervoloval v nega smert
inu na ta isti dan ie bilu vstalu enu
veliku preganene čez to Cerkov, kir ie bila v
Ieruzalemu, de so se bili vsi reztekli po*

A.

Ii 4 iudov-

iudovskih inu samariskih deželah, le-ty jogri nekar. [2]Eni bogaboieči moži pag, ty so vkupe oskerbeli Stephana inu so enu veliku klagovane nad nim sturili. [3]Saulus pag ie to Cerkov končaval. Ie hodil po vseih hišah inu ie vlačil možie inu žene inu ie izdaiel v to iečo. [4]Ty pag, kir so se bili rextekli, so hodili okuli inu so pridigali to besedo Božyo. [5]Inu Filippus ie bil doli prišal v enu samarisku meistu inu ie nim pridigal Kristasa. [6]Ty ludie pag so z ano misselio inu s flissom merkali inu poslušali, kai ie Filipus govuril, inu so gledali na te caihne, katere ie on delal. [7]Zakai ty nečisti duhuvi so vpyoč z velikim glassm vunkai šli iz tih, kir so nee imeili. Inu dosti od božyga šlaka udarienih inu bromih so zdravi postal. [8]Inu enu veliku vesselie ie bilu v tim istim meistu.

Matth. 10.
Gen. 23.
Act. 9, 22,
26.
1. Cor. 15.
Gal. 15.¹¹⁷
Act. 11.

117| Mt 10,23.
1 Mz 23.
Apd 9,5; 22,4; 26,11.
1 Kor 15,9.
Gal 1,13.
Apd 2,46–47.

Matt. 16.
Act. 5.¹¹⁸

118| Mt 16,4.
Apd 5,12–16.

B. *[9]Ie bil pag en mož s teim imenom Simon, ta ie poprei v tim istim meistu cupernyo tribal inu ie bil omamil te samariske ludi, rekoč, on ie nekai velikiga. [10]Tiga so mali inu veliki poslušali inu so diali: »Le-ta ie ta muč Božya, kir se imenuie velika.« [11]Oni so*
ga

Act. 18.¹¹⁹

119| Apd 18,24–28.

pag poslušali zatu, kir ie ne bil dolg čas ž nega cuperyo omamil. ^[12]Kadar so oni pag bili verovali tei Filippovi pridigi od tiga kralevstva Božyga inu od tiga imena Jezusa Kristusa, so se kersčovali ty možie inu te žene. ^[13]Tedai ie ta Simon tudi veroval inu se ie kerstil inu ie veden per Filippu bil. Inu kadar ie vidil te cahne inu ta sylna dela se delati, se ie začudil.

^[14]Kadar pag ty jogri, kir so v tim Ieruzalemu bili, zeslišo, de ta Samaria ie bila gori vzela to bessedo Božyo, pošleio oni k nim Petra inu Ioannesa, ^[15]katera, kadar sta doli prišla, sta za nee molila, de bi pryeli tiga S. Duha. ^[16]Zakai on nei bil še čez obeniga iz ž nih doli prišal, temuč so bili kersčeni samuč v tim imeni Jezusa Kristusa. ^[17]Tedai sta polagala te roke čez nee inu oni so pryemali tiga Svetiga Duha.

^[18]Kadar ie pag Simon videl, de skuži tu gori polagane tih jogrovih rok se Sveti Duh daie, ie on nim denarie naprei pernessel ^[19]inu ie rekal: »Daite tudi meni le-to oblast, de, na kateriga iest položim te roke, prime tiga S. Duha.« ^[20]Peter pag reče k nemu: »Bodi fer-

Ii 5 damnan

C.

Act. 13, 19.
1. Thi. 4, 5.
2. Thi. 1.¹²⁰

120| Apd 10,44; 11,15.
1 Tim 4,14; 5,22.
2 Tim 1,6.

D.

- 121| Mt 10,40–42. Matth. 10.¹²¹ *damnan ti s tuiemi denarmi, potehmal ti meiniš, de ta dar Božy se za denarie dobi.* ^[21] *Ti ne boš imel ne deila ne sreče na le-ti besedi, zakai tuie serce nei ravnu pred Bugom.* ^[22] *Obtu dei to pokuro za le-to tuio hudubo inu prossi Boga, aku bi se tebi lohki odpustilu ta missal tuiga serca,* ^[23] *zakai iest vidim, de si poln grenke žolči inu si s to krivino vkupe zvezan.* « ^[24] *Natu Simon odgovori inu reče: »Prossite vi zame tiga Gospudi, de čež mene ne pride kai le-tiga, kar ste vi diali.* « ^[25] *Onadva pag, kadar sta pričovala inu govurila bila to bessedo Božyo, sta se spet vernila v tu Ieruzalem inu sta pridigala ta evangelium v dostih tergih.*
- E. ^[26] *Ta angel tiga Gospudi ie pag govuril h timu Filippu inu ie dial: »Vstani gori inu puidi pruti puldnevi na to cesto, kir gre doli od Ieruzalema v to Gazo, ta, kir ie pusta.* « ^[27] *Inu on vstane inu gre kiakai. Inu pole, en mož iz murove dežele, en kamrar inu flegar te Candaceze, tih morov kralice, kateri ie bil čež vse nee šace, ta isti ie bil prišal moliti v tu Ieruzalem.* ^[28] *Inu ie spet domov vlekal,*
sedoč
- 122| 5 Mz 29,18. Deut. 29.¹²²
- 123| 4 Mz 21,34. Num. 21.¹²³
- 124| Sod 1,18. Reg. 8.¹²⁴

sedoč na suih kulih, inu ie bral tiga preroka
 Exaia. ^[29] Tedai pravi ta Duh h timu Fili-
 ppu: »Perstopi inu perdruži se k le-timu vo-
 zu.« ^[30] Natu Filippus teče kiakai inu ie slišal
 nega, beročiga tiga Exaia preroka, inu pra-
 vi: »Zastopiš li ti, kai beres?« ^[31] On pag pra-
 vi: »Koku iest morem, aku du meni ne po-
 kaže?« Inu ie prossil Filippa, de on gori stopi
 inu k nemu sede. ^[32] Tiga Pisma v sebi derža-
 ne, kateru ie on bral, ie bilu le-tu: 'On ie ko-
 ker ta ovca, h timu klainu pelan, inu koker
 tu mutastu iagne pred teim, kir ie brye, ta-
 ku on nei odperl suih vust. ^[33] V nega pohle-
 vsčini ie nega pravda gori vzdignena. Du
 hoče pag nega roistvu izreči? Zakai nega le-
 ben ie od te zemle proč vzet.' ^[34] Natu odgo-
 vori ta kamrar h timu Filippu inu pravi:
 »Prossim tebe, od koga le-tu ta prerok govo-
 ri? Od sam sebe oli od koga drugiga?« ^[35] Te-
 dai Filippus odpre suia vusta inu začne od
 le-tiga Pisma inu pridiguie nemu ta evan-
 gelium od Jezusa. ^[36] Inu v tim, kadar oni
 gredo po tei cesti, prideio k ani vodi. Inu ta
 kamrar

Esa. 53.¹²⁵

125| Iz 53,57.

Luc. 24.¹²⁶

126| Lk 24,27.

Act. 10.¹²⁷

127| Apd 1,47.

128| Apd 10,47.

Act. 10.¹²⁸

kamrar pravi: »Pole, tu ie voda. Kai še brani, de iest ne bom kersčen?« ^[37] *Natu Filipus pravi: »Aku ti iz celiga serca veruies, taku se spodobi.«* *On odgovori inu pravi: »Iest veruiem, de ta Jezus Kristus ie ta Syn Božy.«* ^[38] *Inu ie zapovedal, de se ta vuz ustonovi. Inu gresta obadva doli v to vodo, Filipus inu ta kamrar, inu ga ie kerstil.* ^[39] *Kadar sta pag šla gori iz vode, ta Duh tiga Gospudi Filipa makne proč inu ta kamrar nega več ne vidi. Inu on gre vesselu po suim potu.* ^[40] *Filippus pag se ie nešil v tim Azoti inu ie okuli hodil inu ie pridigal ta evangelium po vseh meistih, dotle ie prišal v to Cessareio.*

129| Apd 21,8.

Act. 21.¹²⁹

TA IX. CAP.

130| Corr.: posodi.

131| Ubiži.

A. Saulus, tu ie s. Paul, kadar ie nemu vsa oblast bila dana od visšiga š/c/ofa čez kersčenike, de te iste ima loviti inu moriti, le s to Jezusovo močio na to kersčansko vero preobernen. B. Ananias, en kersčenik, ie od Kristusa poslan s. Paulu h ti nucni possedi¹³⁰ te Cerqve. Ta ga ozdravi inu krsti. C. S. Paul zdaici po nega preobernenu pridiguie očitu od Jezusa Kristusa. D. Judi v Damascu inu v Ieruzalemu tihtaio s. Paula ubyti. Ampag ty kersčeniki inu jogri nega obaruio inu pomogo, de nim vsem ubriži.¹³¹ E. S. Peter v tim meistu Lyddi

z Jezusovo

z Jezusovo močjo ozdravi Eneasa. Potle v ti Ioppi eno s. ženo obudi od smerti, to tim svetinkom inu tim kersčenikom živo izkaže inu ie na erpergah per enim ledrariu bil.

SAulus pag, ta ie že puhal s teim pritežom inu umorienem zuper te mlaiše tiga Gospudi. Inu on gre h timu visšimu fariu ^[2] inu ga prossi za lysti na te Damaškove šule, de aku bi koga le-tiga potu od mož inu žeen nešil, de bi te iste zvezane v Ieruzalem perpelal. ^[3] Inu v tim, kadar on po potu gre inu ie bliži Damaska bil, pergudilu se ie na naglim, de ga ena luč iz nebes okuli osveti ^[4] inu on pade doli na to zemlo inu ie slišal eno štimo, ta ie diala k nemu: »Saul, Saul, zakai ti mene preganeš?« ^[5] On pag reče: »Gospud, du si ti?« Ta Gospud pag pravi: »Iest sem Jezus, kateriga ti preganeš. [Tebe bode težku stalu zuper te ostne barcati.« On pag trepečeioč inu strahoma reče: »Gospud, kai hočeš, de iest deim?« Ta Gospud pravi k nemu: ^[135] ^[6] »Vstani gori inu puidi v to mestu, undu bode tebi povedanu, kai ti imaš diati.« ^[7] Ty možie pag, kateri so nega tovariši bili na tim potu, ty so zdai stali inu so bili obterpneli, zakai oni so to štimo dobru šliša-

A.

Act. 8, 22,
26.
1. Cor. 15.
Gal. 1.¹³²

132| Apd 8,3; 22,5; 26,14.
1 Kor 15,9–10.
Gal 1,12,15

4. Reg. 19.
Zach. 2.
Matth. 25.¹³³

133| 2 Kr 19,22.
Zah 2,4.
Mt 25,46.

Act. 2, 16.¹³⁴

134| Apd 2,37; 16,30.

135| Besedilo v oglatem oklepaju je Trubarjev dodatek; v SSP se ne nahaja.

136| Dan 3,5-7; 10,15.

Dan. 3, 10.¹³⁶ *slišali, ampak nikogar neso vidili.* ^[8] *Natu Saulus vstane gori od te zemle inu kadar ie te oči odperl, nei nikogar vidil. Oni ga pag primo za roke inu ga pelaio v to Damasco.* ^[9] *Inu ie bil try dni, de nei vidil inu nei ieidel inu nei pyl.*

B. ^[10] *Ie bil pag en mlaiši v tim Damaški s teim imenom Ananias. H timu pravi ta Gospud v tim videnu: » Anania!« Inu on reče: » Pole, le-tukai sem, Gospud!« ^[11] Inu ta Gospud reče: » Vstani gori inu puidi v to gasso, kir se pravi ta Ravna, inu isči v ti Iudeževi hiši eniga s teim imenom Saulussa od Tarze. Zakai, pole, on moli.« ^[12] (Inu on ie tudi v tim videnu vidil eniga moža s teim imenom Ananias noter gred-oč inu to roko polagaioč na nega, de bi on ta pogled spet pryel.) ^[13] Ananias, ta pag odgovori: » Gospud, iest sem od dostih slišal od le-tiga moža, kuliku hudiga ie on sturil tuim svetnikom v tim Ieruzalemu.*

137| Apd 21,39; 22,3.

Act. 21, 22.¹³⁷

^[14] *Inu on ima tukai to oblast od tih visših fariev, zvezati vse te, kir na tuie ime kli-čeio.« ^[15] Ta Gospud pag pravi k nemu: » Puidi tiakai, zakai le-ta iz¹⁴⁰ meni ena izvolena*

138| 2 Mz 5,22.
Jer 1,19.
Apd 8,1.

Exod. 4.
Ier. 1.
Act. 8.¹³⁸

139| Gal 1,13-17.

Gal. 1.¹³⁹

140| Ie.

izvolena possoda, de on bode nossil muie ime pred te ayde inu pred te krale inu pred te izraelske otroke. ^[16]Iest hočo nemu pokazati, kuliku on mora terpeiti zavolo muiga ime-na.« ^[17]Inu Ananias gre kiakai inu gre noter v to hissō inu položi te roke na nega inu pravi: »Saul, brat! Ta Gospud, kateri se ie tebi perkazal na tim potu, kadar si semkai šal, ie mene poslal, de spet pregledaš inu de se napolniš s teim Svetim Duhum.« ^[18]Inu zdaici so doli pale od nega oči koker ene šupe inu ie pregledal. Inu on vstane gori, se pusti kerstiti ^[19]inu kadar ie on to špižo k sebi vzel, ie močan postal.

Inu Saulus ie bil nakuliku dni per tih mlaiših v tim Damasku ^[20]inu ie zdaici v tih šulah pridigal Kristusa, de ta isti ie Syn Božy. ^[21]Vsi pag, kir so nega slišali, so se sylnu čudili inu so diali: »Ne li on leta, kir ie v Ieruzalemu preganel te, kateri so klicali na le-tu ime? Inu on ie zatu prišal semkai, de bi teiste zvezane pelal h tim visšim fariem?« ^[22]Saulus pag ie teim več močneiši perhaiel inu ie te Iude nazai

Act. 21.
2. Cor. II.
Act. 22. ^[14]

141| Apd 21,13.
2 Kor 11,16–23.
Apd 22.

C.

nazai stavil ž nim vukom, kir so v tim Damasku prebivali, poterduioč, de le-ta ie Kristus.

D. ^[23]*Inu kadar ie dosti dni bilu minilu, so ti Iudi vmei sebo svit imeili, de bi ga ubyli.*

^[24]*Ampag tu nih hudu vzetie ie bilu Saulusu povedanu. Inu oni so podnevi inu ponoči per tih vratih varovali, de bi ga ubyli.* ^[25]*Ty mlaiši pag nega vzameio ponoči inu ga deio skuzi zyd inu ga v eni korbi doli puste.* ^[26]

Kadar pag Saulus v tu Ieruzalem pride, ie izkušoval h tim mlaišem se perdružiti, ampag vsi so se nega bali. Neso verovali, de bi on en mlaiši bil. ^[27]*Barnabas pag, ta nega prime inu ga pela h tim jogrom inu povei nim po redu, koku ie vidil na potu tiga Gospudi inu de ie k nemu govuril inu koku se ie v Damasku v tim Fezusevim imeni serčnu deržal.* ^[28]*Inu ie per nih bil, prebivaioč v Ieruzalemu, inu ie serčnu pridigoval v tim imeni tiga Gospudi Fezusa.* ^[29]*On ie tudi govuril inu ie disputiral zuper te Gerke. Oni so pag iskali nega umoriti.* ^[30]*Kadar so ty brati zveidili, so ga izpreimili do Cessa-reie inu so ga poslali v to Tarzo.* ^[31]*Tedai so te*

142| 2 Kor 2,1–4.
Joz 2,15.
1 Sam 19,2.
Gal 2,4.

2. Cor. 11.
Ios. 2.
1. Reg. 19.
Gal. 2.¹⁴²

143| Apd 22,25–29.

Act. 22.¹⁴³

tedai so te cerqve po vsei Iudei inu Galilei inu Samary myr imele inu so se gori zydale inu so hodile v tim strahu tiga Gospudi inu so napolnene bile sh troštom tiga Svetiga Duha.

Psal. 2.¹⁴⁴

144| Ps 2,11.

^[32]*Pergudilu se ie pag, de kadar ie Petrus bil povsod okuli obhodil, pride on tudi h tim svetnikom, kir so v ti Lyddi prebivali.* ^[33]

E.

Undukai naide eniga človeika s teim imenom Eneas, vže ossem leit ležčiga na posteli, kateri ie bil od božyga šlaka udarien. ^[34]

Inu Peter pravi k nemu: »Eneas, Gospud Jezus Kristus, ta tebe ozdravi. Vstani gori inu posteli sam sebi.« Inu on zdaici vstane gori ^[35]*inu nega so vidili vsy ty, kir so v ti Lyddi inu Assaronu prebivali, kateri so se h timu Gospudi preobernili.* ^[36]*V ti Ioppi ie tudi ena mlaiša bila s teim imenom Tabita.*

Matth. 9.
Marc. 2.
Luc. 5.¹⁴⁵
Ioh. 5.145| Mt 9,24.
Mr 5,35.39.
Lk 5,49.
Jn 5.

Ta, kadar se tolmačue, se pravi ena Szer-na. Le-ta ie bila polna dobrih dell inu al-možnov, katere ie ona delala. ^[37]*Pergudilu se ie pag v tih istih dneih, de ie ona bila bolna inu ie umerla inu kadar so no omili, so no položili v eno vžeho.* ¹⁴⁶ ^[38]*Kadar ie pag Lydda bliži Ioppe bila inu ty mlaiši so slišali, de*

146| Corr.: vežo.

Kk ie Pe-

ie Peter v ni bil, pošleio k nemu dva moža inu ga prossio, de bi se nemu ne utragalu do nih pryti. [39] Inu Peter vstane gori inu gre ž nimi. Inu kadar kiakai prideio, ga pelaio v to vežo inu stopio okuli nega vse vduve inu se plačeio inu kažeio nemu te sukne inu ta gvant, katere ie ta Szerna delala, kadar ie per nih bila. [40] Peter pag izžene vse vunkai, poklekne doli inu moli inu se oberne h timu telessu inu pravi: » Tabita, vstani!« Inu ona odpre suie oči inu kadar Peter ugleda, ie spet gori seila. [41] On pag poda ni to roko inu no gori vzdigne. Potle pokliče te svetnike inu te vduve inu nim živo naprei postavi. [42] Inu le-tu ie bilu videče po vsi Ioppi inu nih veliku ie verovalu na tiga Gospudi. [43] Pergudilu se ie pag, de ie on dosti dni prebival v ti Ioppi per enim Simonu kožariu.

147| Mt 9,25.
Mr 5,41.
Lk 7,14; 8,54.
Jn 11,23.

Matth. 9.
Marc. 5.
Luc. 7, 8.
Joh. 11.

TA X. CAP.

A. Cornelius, en brumen, andohtliv aydovski capitan, pošle po Božym ukazanu po s. Petra, de nemu pridiguie. B. S. Peter na streihi moli, undu ie bil zamaknen inu vidi eno

čudno

čudno prikazen v enim hlohni. Skuzi to ie podvučen, de tudi ty aydie slišio v tu kersčanstvu. Obtú Bug nemu zapovei tím aydom pridigati inu te iste kersčovati. C. S. Peter gre h Corneliusu, ta pruti pride inu pade pred nega na kolena, zatu ga s. Peter svari. Gresta vkupe v to Corneliosovo hišo. D. Petrus Corneliovi hiši pridiguie od Jezusa , de per nemu samimu vsaki, kir v nega veruie, dobi cel popolnom odpustig vseh grehov. E. S. Duh pride čez Corneliusa inu čez vse, kir so s. Petra pridigo poslušali, inu so kersčeni.

IE bil pag en mož v ti Cessarey, katerimu ie bilu ime Cornelius, en altman od te družbe žolnerieve, kir se pravi ta Laška. ^[2]Ta ie lubil inu se ie bal Boga za vso suio hišno družino inu ie daial tím ludem velike almožne inu ie veden Boga prossil. ^[3]Ta isti ie vidil v tim videnu očitu okuli te devete ure tiga dne eniga Božyga angela noter k sebi gredoč inu ie dial k nemu: »Corneli!« ^[4]Inu on v nega pogleda, se prestraši inu reče: »Gospud, kai ie?« On pag reče k nemu: »Tuie molitve inu tuie almožne so gori prišle v tu spumnene pred Buga.

A.

Eccles. 3, 5.¹⁴⁸

148| Sir 33,20.

Eccles. 35.¹⁴⁹

149| Sir 35,2.

Kk 2 Obtú

^[5] *Obtu pošli zdai možie v ta Ioppen inu pokliči Simona, kir se imenuie s teim pridevkom Peter.* ^[6] *Ta isti ie na erpergah per enim Simonu kožariu, kir ima hišo poleg moria. Ta isti tebi povei, kai ti imaš diati.* ^[7] *Inu kadar ie ta angel, kateri ie ž nim govuril, bil proč šal, pokliče on dva suia služabnika inu eniga bogaboiečiga žolneria iz tih, kir so vedden per nemu bili.* ^[8] *Inu potle, kadar ie nim vse po redu poveidal, pošle nee v ta Ioppen.*

B. ^[9] *Na drugi dan pag, kadar so oni po potu šli inu so bliži tiga meista bili prišli, Peter gre gori na zgurani pod te hiše moliti okuli te šeste ure.* ^[10] *Inu kadar ie on lačen bil, ie hotel ieisti. V tim, kadar so oni nemu perpravlali, ie bil zamaknen* ^[11] *inu ie vidil tu nebu odpertu inu eno possodo doli gredoč koker eno veliko ruho, štirimi konci vkupe zvezano.* ^[12] *Inu ie bila doli pusčena iz nebes na zemlo, v katerim so bile vse žlaht štirimi nogami živine te zemle inu svinine inu kače inu ptice tih nebes.* ^[13] *Inu ena štima se sturi k nemu: »Vstani, Petre, zakoli inu iei.«* ^[14] *Petrus pag reče: »Nekar, Gospud, zakai iest*

150| Referenca k vrstici 29:
2 Kr 4,2.
Mt 6,9.
Lk 6,11.

4. Reg. 4.
Matth. 6.
Luc. 6.¹⁵⁰

*iest nesem nikdar kai gmain oli nečistiga ie-
idel.«* ^[15]*Inu ta štima pravi druguč k nemu:*
»Kai ie Bug očistil, tiga ti gmain ne delai.«
^[16]*Inu le-tu ie trikrat sturienu. Inu ta posso-*
da ie bila spet v nebu vžeta. ^[17]*Inu v tim,*
kadar ie Petrus sam v sebi cbivlal, kakovo
videne bi tu bilu, katero ie on vidil, pole, ty
možie, kir so bili od Corneliosa poslani,
vprašαιο po Simonovi hiši. ^[18]*So stali per*
davrih inu nekoga vunkai pokličo, vprašαιο,
aku bi Simon, s teim pridevkom Peter, tu-
kai suie erperge imel. ^[19]*V tim pag, kadar ie*
Peter mislil od tiga videna, pravi ta Duh k
nemu: ^[20]*»Pole, try možie tebe isčeio. Vstani*
tedai gori inu poidi doli inu poidi ž nimi.
Ne cbivlali ¹⁵³*ništer, žakai iest sem nee po-*
slal.« ^[21]*Natu Peter gre doli h tim možiem,*
kateri so bili poslani k nemu od Corneliusa,
inu pravi: »Pole, iest sem ta isti, kateriga vi
isčete. Kai ie ta reič, za katere volo ste vi
prišli?« ^[22]*Oni reko: »Cornelius, ta altman,*
en brumen inu bogaboieč mož, inu on ima
pričovane od vseh iudovskih ludi, ie eno od-
guvor pryel od eniga svetiga angela, de ima
tebe v suio hišo poklicati inu slišati besse-

Levit. 11.
Deut. 14.¹⁵¹

151| 3 Mz 11,4–8.24–33.
5 Mz 14,11.

Matth. 15.
Rom. 14.¹⁵²
Tit 1.

152| Mt 15,9.
Rim 14,14.
Tit 1,15.

153| Cbivlai.

Kk 3 de od

154| 1 Mz 19,8; 24,7.
1 Pt 4,11.

Gen. 19,²⁴.
1. Pet. 4.¹⁵⁴

de od tebe.« ^[23] *Natu on nee noter pokliče inu ne erperguie.*

C. *Na ta drugi dan vleče Petrus ž nimi vunkai inu eni bratie iz Ioppa so šli ž nim* ^[24]

inu na drugi dan gredo noter v to Cessareio. Cornelius pag, ta ie na nee čakal inu ie bil vkupe poklical suie stryce inu periatele. ^[25] *Inu pergudilu se ie, kadar ie Peter noter šal, gre*

155| Referenca k vrstici 12:
Apd 11,5–6.

Act. 11.¹⁵⁵

Cornelius pruti nemu inu pade doli k nega nogom inu ga moli. ^[26] *Peter pag nega vzdigne gori inu pravi: »Vstani gori, iest sem tudi le en človik!«* ^[27] *Inu ž nim govoreč gre noter inu ie nih dosti nešil, kir so bili vkupe prišli.* ^[28] *Inu on pravi k nim: »Vi veiste, de se ne spodobi enimu iudovskimu možu per-*

156| Apd 14,15.
Raz 19,10.
Apd 22,9.

Act. 14.
Apoc. 19,
22.¹⁵⁶

družiti oli pryti k animu ptuimu. Ampag meni ie Bug pokazal, de iest ne imam obeni-

mu človeiku reči, de ie on gmain oli nečist. ^[29] *Obtu, kadar sem poklican, sem iest prišal prez vsiga odpovedana. Natu vas vprašam, za čes volo ste vi mene pustili poklicati!«* ^[30] *Inu Cornelius pravi: »Onu ie danas štiri dni, tedai sem se iest postil do le-te ure inu ob tei deveti uri sem molil v mui*

157| Referenca k vrstici 12:
2 Mz 27,1–2.
Ref. k v. 12: 5 Mz 7,5.

Exod. 27.
Deut. 7.¹⁵⁷

hiši

hiši inu pole, en mož stoy pred meno v enim belim gvanu ^[31]inu reče: 'Corneli, tuie molitva ie uslišana inu tuie almožne so se v misli imele pred Bugom. ^[32]Natu pošli v Ioppen inu pokliči Simona s teim pridevkom Peter, ta ie na erpergah v ti Simonovi kožerievi hiši poleg moria. Taisti, kadar pride, bode tebi poveidal.' ^[33]Natu sem iest zdaci poslal inu ti si dobru sturil, de si prišal. Natu smo mi vsi tukai v pryčo Božyo, de hočmo poslušati vse tu, kar ie tebi od Buga poročenu.«

^[34]Tedai Peter odpre suia vusta inu pravi: »Iest risničnu zapopadem, de Bug ne gleda na tu velane tih ludi, ^[35]temuč vmei vsemi ludmi, kateri se nega boy inu prov dei, ta ie nemu prieten. ^[36]Vi veiste od te pridige, katero ie Bug h tim izraelskim otrokom poslal inu ie nim pustil oznaniti ta myr skuži Jezusa Kristusa (kateri ie en Gospud čez vse). ^[37]Katera pridiga ie bila rezglašena po vsi Iudei, se ie pervič začela v ti Galilei, po tim kerstu, kateriga ie Ioannes pridigal, ^[38]koku ie Bug tiga istiga Jezusa Nazarenskiga bil žalbal s teim Svetim Duhum inu s to

Kk 4 moćio,

D.

Rom. 2.
Ephes. 6.
Col. 3.
Esa. 56.
Act. 2.
Phil. 2.
Matth. 4.
Esa. 61.¹⁵⁸

158| Rim 2,27.
Ef 6,15.
Kol 3,15.
Iz 56,1.
Apd 2,36.
Flp 2,22.
Mt 4,23.
Iz 61,1.

159| Iz 43,19.

Esa. 43.¹⁵⁹

močio, kateri okuli hodeioč, ie dobru sturil inu ozdravlal vse te, kir so bili od Zludia zatreni. Zakai Bug ie ž nim bil ^[39] inu mi smo priče vsiga, kar ie on v ti Iudovski de-želi inu v Ieruzalemu sturil. Kateriga so oni ubyli inu na en leis obessili. ^[40] Tiga istiga ie Bug gori obudil na trety dan inu ga ie dal, de se ie pustil viditi, ^[41] nekar vsem ludem, temuč tim pričom, kir so bili poprei od Buga h timu izvoleni, tu ie, nom, kir smo ieili inu pyli ž nim potehmal, kadar ie on bil od smerti vstal. ^[42] Inu on ie nom zapovedal pridigovati timu folku inu pričovati, de ie on le-ta, kir ie postavljen od Buga, en rihtar tih živih inu tih mertvih. ^[43] Le-temu vsi prero-ki pričovane dado, de kateri kuli veruie v nega, ta prime tu odpusčane tih greihov sku-ži tu nega ime.«

160| Lk 24,30.42.
Jn 21,12.
Mt 28,7.16-17.Luc. 24.
Ioh. 21.
Matth. 28.¹⁶⁰161| Iz 43,1-5; 53,2-12.
Jer 50.
Dan 9,26.Esa. 43, 53.
Ier. 50.
Dan 9.¹⁶¹

E.

^[44] *V tim, kadar ie Peter še le-te bessede govuril, pade Sveti Duh čez vse te, kir so to bessedo poslušali. ^[45] Obt u ti verni iz tiga ob-rezane, kir so bili s Petrom prisli, so se moč-nu začudili, de ta dar Svetiga Duha ie tud čez te ayde bil izlyt. ^[46] Zakai oni so nee slišali s teimi ieziki govoreč inu vissoku*

162| Apd 2,1-4.

Act. 2.¹⁶²*hvale-*

hvaleioč Boga. Tedai Peter odgovori: Act. 8.¹⁶³
^[47]»More li du braniti, de bi se le-ti s to vo-
do ne kerstili, kateri so tudi Svetiga Duha
pryeli koker mi?« ^[48]Inu zapovei nee kerstiti
v tim imeni tiga Gospudi. Tedai oni prossio
nega, de bi nakuliku dni per nih ostal.

163|Apd 8,36.

TAXI. CAP.

A. S. Peter ie od iudovskih kersčenikov sva-
rien, kir ie Corneliusu inu drugim aydom pri-
dikal inu te iste kerstil. Tim on pravi, de ie on
tu sturil po Božym ukazanu inu de vsi žlaht lu-
die mogo skuži to vero v Jezusa priti v nebessa.
B. Ty rezpoy/e/ni kersčeniki pridiguio od Kri-
stusa povsod, prvič tim Judom, potle tudi tim
aydom. Barnaba inu Paulus v ti Antiohy dolgu
pridiguieta, undu bodo ty verni nerpopei ker-
sčeniki imenovani. C. Agabus prerokuie od ve-
likiga gladu, v ti en kersčenik drugimu zveistu
pomaga.

TY jogri pag inu bratie, kateri so v ti A.
Iudei bili, so slišali, de tudi ty aydi so
pryeli to bessedo Božyo. ^[2]Inu kadar ie Pe-
trus bil prišal gori v Ieruzalem, ty, kir so bi-
li iz tiga obrezane, so nemu zuper pregovori-
ali, ^[3]rekoč: »Ti si h tim možem notar šal,
Kk 5 kir

164| 2 Mz 23.
5 Mz 7,3.
Apd 10,45.

Exod. 23.
Deut. 7.¹⁶⁴
Act. 10.

kir neso obrezani, inu si ieidel ž nimi.«^[4]
Peter pag začne od začetka inu nim po redu povei inu pravi: ^[5]»Iest sem bil v tim meistu Ioppi inu sem molil. V tim sem bil zama-knen inu sem vidil enu videne, eno possodo, doli gredočo, koker ena velika ruha štirimi kray, izpusčena doli iz nebes. Inu ie prišla noter do mene ^[6]inu kadar v to isto ravnu pogledam, zamerkam inu vidim štirinogavo živino te zemle inu zvirine inu kače inu ptice tih nebes. ^[7]Inu iest sem tudi slišal eno štimo, ta ie diala k meni: 'Peter, vstani gori, zakoli inu iei!' ^[8]Iest sem pag reka: 'Nekar, Gospud, zakai v muia vusta nei nigdar kai gmain nečistiga prišlu.' ^[9]Ampag ta štima iz nebes druguč meni odgovori: 'Kar ie Bug očistil, tiga ti gmain ne delai!' ^[10]Inu le-tu se ie trikrat godilu inu ie bilu zupet vse gori v nebessa vličenu. ^[11]Inu pole, zdaici so tukai bili trye možie v ti hiši, v kateri sem iest bil, iz te Cessareie poslani k meni. ^[12]Inu ta Duh reče k meni, de imam ž nimi poiti inu ništer cbivolati inu z meno so tudi šli le-ti šest bratie. Inu kadar smo v to hišo tiga moža prišli, ^[13]ie on nom poveidal, koku

165| 3 Mz 11.
5 Mz 14,3–21.

Levit. 11.
Deut. 14.¹⁶⁵

166| Apd 10,19–20.45.

Act. 10.¹⁶⁶

koku ie vidil eiga angela v suiei hiši, kateri ie stal poleg nega inu ie nemu rekal: 'Posli možie v Ioppen inu pokliči Simona s teim pridevkom Petra, [14] ta isti bode tebi besede povedal, skuzi te boš ti ohranen inu vsa tua hiša.' [15] V tim pag, kadar sem iest začel govoriti, pade doli S. Duh v nee, koker ie v nas bil tudi padel v tim začetku. [16] Tedai ie bilu meni na missal prislu, kar ie ta Gospud dial: 'Ioannes ie z vodo kersčoval, vi pag bote kersčeni s teim S. Duhum.' [17] Kadar ie tedai Bug iednaki dar nim dal koker tudi nom, kir smo verovali v tiga Gospudi Jezusa Kristusa, inu iest, du sem bil, kir bi bil mogel zuper stati Bogu?' [18] Oni pag, kadar so le-to zaslišali, so omelčali inu so hvalili Boga, rekoč: »Taku ie tedai Bug tudi tim aydom dal to pokuro h timu lebnu.«

Act. 2.¹⁶⁷

167| Apd 2,1-4.

Act. 1.¹⁶⁸

168| Apd 1,5.

[19] Inu le-ty, kir so se bili reztekli v ti naddugi, katera ie bila vstala zavolo Stefana, so okuli hodili noter do Fenicie inu Cypra inu do Antiobie inu neso k nikomer te besede govurili, temuč h tim samim Iudom. [20] So bili pag vmei nimi eni možie iz Cypra inu Cyrene, kadar ty prido v to Antiobio,

B.

Act. 8.¹⁶⁹

169| Apd 8,1.4.

- so govurili h tim Gerkom inu so pridigali ta evangelium od tiga Gospudi Jezusa. ^[21]Inu ta roka tiga Gospudi ie bila ž nimi inu enu veliku čislu ie verovalu inu se ie preobernilu h timu Gospudi. ^[22]Inu le-ta glas od nih ie bil prišal na ta vušessa te Cerqve, kir ie bila v Ieruzalemu. Inu oni pošleio Barnabasa, de ie on šal noter do Antiohie. ^[23]Kateri, kadar kiakai pride inu vidi to gnado Božyo, ie bil vessel inu ie vse opominal, de do konca, koker so v nih sercei naprei vzeli, per tim Gospudi ostano, ^[24]žakai on ie bil en dober mož, poln Svetiga Duha inu te vere. Inu ena velika množica tih ludi se ie bila perložila h timu Gospudi. ^[25]Barnabas ie potle šal v to Taržo iskati Saulusa ^[26]inu kadar ga ie nešil, ga ie perpelal v to Antiohio. Inu pergudilu se ie, de sta enu cilu leitu s to isto gmaino prebivala inu sta vučila veliku ludi inu ty mlaiši so se nerpervič v ti Antiohy cristi-ani imenovali.
- C. ^[27]Inu v tih istih dneih prideio eni preroki iz Ieruzalema v to Antiohio ^[28]inu eden iz žnih s teim imenom Agabus vstane gori inu ie daial na žnane skuži tiga Duha, de ima pri-ti ena
- 170| Apd 13,43. Act. 13.¹⁷⁰
- 171| Apd 9,27–30. Act. 9.¹⁷¹
- 172| Apd 21,10–14. Act. 21.¹⁷²

*ti ena velika lakota po vsim sveitu, katera se
ie pergodila pod teim cessariem Clavdiem. ^[29]
Ty mlaiši pag so bili naprei vzeli, kuliku ie
en vsaki premogel, poslati eno pomuč h tim
bratom, kir so v ti Iudei prebivali, ^[30]kateru
so oni tudi sturili inu so poslali tim starišem
skuži te roke tige Barnabasa inu Saulusa.*

1. Cor. 16.
2. Cor. 8, 9. ¹⁷³

173| 1 Kor 16,3.
2 Kor 8,24; 9,1-13.

Act. 12. ¹⁷⁴

174| Apd 12,25.

TA XII. CAP.

A. Erodež s. Jacopu glavo useka inu s. Petra ob velikunočnih praznikih postavi zakovaniga v eno terdno keiho, per nim čuio štiri vahte žolneriov. Za nega vsi kersčeniki nuč inu dan molio, tiga en angel reiši inu izpela. B. S. Peter pride iz ieče v Mariovo, Marcove matere hišo, v ti bratom pravi, koku ie iz keihe prišal. Potle se drugom ugane. Erodež te varihe zavolo s. Petra pesa. C. Erodež, kral, zavolo velike offerti ie udarien od tige angela inu ie sneiden od červuov.

VTim istim čassu verže Erodež, kral, te
roke na nekatere od te gmaine, de bi
nee martral, ^[2]inu on ubye Iacopa, Ioannesoviga
brata s teim mečom. ^[3]Inu kadar on vi-
di, de ie tu tim Iudom dopalu, gre on naprei
inu uiname tudi Petra. ^[4](Inu tedai so
ty

A.

175| Mt 4,12;
17,11–13.Matth. 4,
17.¹⁷⁵176| Apd 5,18–24;
16,23–24.Act. 5, 16.¹⁷⁶

ty opreshni dnevi bili.) ^[4]Inu kadar ga on uiname, ga postavi v to iečo inu ga izda nim štirim četertom žolneriev, de ga varuio. Ga ie hotel po veliki noči pred te ludi izpelati. ^[5]Inu Peter ie tedai v ti keihi bil obarovan. Inu od te Cerqve se ie vedan ta molitva h Bugi delala za nega. ^[6]Kadar ie pag Erodež hotel naprei pelati, ie Peter to isto nuč vmei dveima žolneriema spal zvezan z dveima ketinama inu ti varihi so pred davermi varovali to keiho. ^[7]Inu pole, en angel tiga Gospudi poleg stoy inu ena luč se v tim prebivanu resveiti inu udari Petra po strani, ga obudi, rekoč: »Vstani gori hitru!« Inu te ketine padeio od nega rok ^[8]inu ta angel pravi k nemu: »Opaši se inu obui tuie šuline.« Inu on sturi taku. Potle reče k nemu: »Verzi okuli sebe tui gvant inu puidi za meno.« ^[9]Inu on gre vunkai, gre za nim inu nei veidil, de bi tu reis bilu, kai se ie skuzi tiga angela godilu, temuč ie menil, on enu videne vidi. ^[10]Inu kadar onadva to pervo inu drugo stražo preideta, prideta h tim želeiznim vratom, katera v to meistu pelaio, ta ista se od sama sebe

sebe odpro. Inu kadar skuzi prideta, gresta naprei po eni gassi inu ta angel se zdaici loči od nega. ^[11]Tedai Peter pride sam k sebi inu pravi: »Zdai iest uže risničnu veim, de ta Gospud ie poslal suiga angela inu ie mene iz te Erodežove roke izderl inu od vsiga čakane tih iudovskih ludi.«

Gen. 28.
Dan. 6.¹⁷⁷

177| 1 Mz 28,12.
Dan 6,23.

^[12]Inu v tim, kadar on to reič rezmišla, pride h ti Mariovi hisši, Ioannesovi materi, katerimu ie bilu s teim pridevkom Marcus ime, undu ie bilu nih dosti vkupe inu so molili. ^[13]Inu kadar Peter pokluka na te vežne dauri, pride naprei ena deklica poslušati, s teim imenom Rode. ^[14]Inu kadar ona spožna tiga Petra štimo, od vesselia nei odperla to vežo, temuč ie noter tekla inu ie nim oznani-la, de Peter pred vežo stoy. ^[15]Oni so pag k ni diali: »Ti si norra!« Ona ie pag poteriovala, de ie timu taku. Inu oni pravio: »Tu ie nega angel.« ^[16]Peter pag ie še le več klukal. Kadar oni pag odpro, vidio nega inu se sylnu začu-dio. ^[17]On nim pag s to roko magne, de bi mel-čali, inu nim pravi, koku ie nega ta Gospud iz te

B.

Act. i.¹⁷⁸

178| Apd 1,13.

Act. 12.¹⁷⁹

179| Apd 13,16.

- iz te keihe izpelal, inu reče: »Poveite le-tu timu Iacopu inu tim bratom.« Inu gre vun-*
- 180| Apd 15,13; 21,18. Act. 15, 21.¹⁸⁰ *kai inu ie šal v enu drugu meistu. [18] Kadar pag dan postane, nei bila maibina zmeišna-va vmei žolnermi, kai bi se bilu Petru pergudilu. [19] Erodež pag, kadar ga ie bil iziskal inu ie nei nešel, ie pustil te varihe vprašati inu ie zapuvedal, de se proč pelaio.*
- C. *Inu on vleiče iz te Iudeie doli v to Cessareio inu ie undukai imel sui stan. [20] Erodež pag ie misslil čez te iz Tyra inu Sydona voiskovati. Oni pag prido z ano misselio k nemu inu pregovore tiga Blasta, kraleviga kramarie, inu so za myr prossili, zato kir nih dežela se ie od te kralove živila. [21] Inu Erodež na en postavljen dan obleiče ta kralevski gvant, sede*
- 181| Sir 21,8. Eccles. 21.¹⁸¹ *na ta rihtni stol inu k nim govori. [22] Ta folk pag zevpye: »Le-tu ie Božya štima inu nekar eniga človeika!« [23] Ampag zdaici en angel tiga Gospudi ga udari, zato ker nei dal te česti Bogu, inu ty červie ga snido inu pusti to dušo.*
- 182| Joz 7,25. Jn 9,9. 2 Mkb 9,9. Jos. 7. Joh. 9. 2. Mach. 9.¹⁸² *[24] Ta besseda tiga Gospudi pag ie rasla inu vegši perhaiala [25] inu Barnabas inu Paulus, kadar sta to službo dokonala, se poverneta*
- 183| Apd 11,29. Act. 11.¹⁸³ *spet*

*spet v ti Ieruzalem inu sta sebo poiela Ioan-
nesa, katerimu ie bilu s teim pridevkom
Marco ime.*

Act. 15.¹⁸⁴

184| Apd 15,37.

TA XIII. CAP.

A. V Antiohy ie dosti vučenikov, s. Paul inu Barnabas sta odločena inu poslana od S. Duha pridigat. B. Elimas Bariezu, kir ie dial, on ie kral oli Syn Božy, ta ie s. Paula pridigi zuper bil. Obtuga Bug štraifa slipoto inu Sergias, te iste dežele višši, veruie v Jezusa. C. S. Paul v ti Antiohy ob enim prazniku sturi tim iudom inu aydom eno dolgo lepo pridigo od Jezusa. Pričuie s Pismom, de ie on ta pravi oblubljeni ohtanetik,¹⁸⁵ kateriga ie Bug bil, nih Oča nih očakom poslati oblubil. Inu de vsi, kir v tiga Jezusa veruio, bodo skuzi inu za nega volo imeli popolnoma odpustig vseh grehov inu bodo pred Bugom za brumne, svete inu pravične štimani inu deržani. D. Dosti Iudov inu prosselitov so s. Paula pridigi verovali. Tudi veliku aydov veruie. Tu ie tim nevernim Iudom žal bilu, pregovore te mahtig žene inu purgarie, de s. Paula inu Barnabasa iz te dežele proeženo.¹⁸⁶

185| Ohranenik.

186| Preženo.

V *Ti gmaini pag, kir ie bila v ty Anti-
ooby, so bili preroki inu vučeniki inu
Barnabas inu Simon, s teim imenom Ni-
ger, inu Lucius od Cyrene inu Manaen, kir
Ll ie bil*

A.

- ie bil s teim Erodežom tetrarhom izkoien, inu Saulus. ^[2]Kadar pag oni služio timu Gospudi inu postio, reče S. Duh: »Odločite meni Barnaba inu Saula h timu dellu, h katerimu sem iest nyu poklical.« ^[3]Natu oni, kadar so postili inu molili, položē na nyu te roke inu puste nyu puiti. ^[4]Inu kadar sta onadva poslana bila od S. Duha, gresta v to Selevcio inu od unod sta se prepelala v to Cypro. ^[5]Inu kadar sta v ti Salamini bila, sta pridigala to bessedo Božyo v tih iudovskih šulah. In onadva sta tudi imeila Iannesa hk animu služabniku.*
- ^[6]Inu kadar sta to insulo skuži prehodila, noter do Pafa, naideta eniga Iuda, timu ie bilu ime Bariezu, ^[7]kateri ie bil per tim deželskim ferbežariu Sergiu Paulu, enimu zastopnimu možu. Ta isti k sebi pokličē Barnabasa inu Saulusa, ie želil slišati to bessedo Božyo. ^[8]Ampag Elimas cupernik (taku se nega ime tolmačue), ta ie nima zuper stal inu ie iskal, de bi tiga deželskiga ferbežaria od te vere odvernīl. ^[9]Saulus pag, katerimu ie Paulus ime,*
poln
- 187| Apd 9,27. Act. 9.¹⁸⁷
- 188| Apd 12,12. Act. 12.¹⁸⁸
B.
- 189| 2 Mz 7,11.22; 8,3.14–15.
Apd 8,9. Exod. 7, 8.
Act. 8.¹⁸⁹

poln Svetia Duha, ga ravnu pogleda inu re-
 če: ^[10]»O, ty Zludiev syn, poln vse golufie inu
 vse hude, falš kunšti, sovražnik vse pravice,
 ti ne nehaš prevračati te ravne poti tiga
 Gospudi. ^[11]Inu zdai, pole, ta roka tiga Go-
 spudi ie na tebo inu boš slep, ne boš tiga son-
 ca vidil do eniga časa.« Inu zdaici pade na
 nega ena magla inu temma inu ie okuli ho-
 dil, ie iskal, kir bi ga za roke vodil. ^[12]Tedai,
 kadar ie ta ferbežar le-tu vidil, kar se ie bi-
 lu pergudilu, ie veroval inu se ie čudil na
 tim vukum tiga Gospudi.

Joh. 6.¹⁹⁰

190|Jn 6,14.

^[13]Potle, kadar se ie Paulus od Pafa proč
 pelal inu ty, kir so ž nim bili, prideio v ta
 Pergen te Pamfiliske dežeje. Ioannes pag gre
 proč od nyu, se poverne spet v Ieruzalem. ^[14]
 Onadva pag gresta skuzi to Pergo, prideta v
 to Pisidisko Antiohio inu gresta ob tei soboti
 v to šulo inu doli sedeta. ^[15]Potle po tim bra-
 nu te postave inu tih prerkov pošleio ty visši
 te šule k nima, rekoč: »Možie inu bratie,
 aku imata to notri v vayu kakovo bessedo
 tiga opominana h tim ludem, taku poveita.«

C.

Ll 2 Natu

- 191| Apd 12,17. Act. 12.¹⁹¹ ^[16]*Natu Paulus gori vstane inu s to roko magne, de melče, inu pravi: »Vi, izraelski možie, inu vi, kir se Boga boyte, poslušajte!*
- 192| 2 Mz 14. Exod. 14.¹⁹² ^[17]*Bug le-tiga folka, ta ie izvolil naše očete inu ie le-te tudi povišal, kadar so ossobeniki bili v ti Egiptovi deželi. Inu ie nee s to vis-soko roko iz te iste izpelal* ^[18]*inu okuli štiri-desseti leit tiga čassa ie nih šege terpil v ti pusčavi.* ^[19]*Inu ie zaterl sedmero ludi v Canineiski deželi inu ie nih deželo s tem los-som rexdelil.* ^[20]*Potle za le-teim ie nim okuli štiristu inu petdesset leit rihtarie daial do tiga Samuela, preroka.* ^[21]*Inu potem toga so oni prossili za eniga krala inu Bug ie nim dal tiga Saulusa, Kiseviga synu, eniga mo-ža iz te Benjaminove žlahte, štiridesseti le-it.* ^[22]*Inu kadar ie on tiga istiga proč dial, nim gori obudi tiga Davida k animu kralu.*
- 193| Joz 13,7. Jdt 1,13–17. Ios. 13.¹⁹³ Iud. 1.¹⁹³
- 194| 1 Sam 10,1. 1. Reg. 8.¹⁹⁴
- 195| 1 Sam 13,14. 1. Reg. 18.¹⁹⁵
- 196| 1 Sam 16,1. 1. Reg. 16.¹⁹⁶
- 197| Ps 89,21. Psal. 88.¹⁹⁷ *Timu ie pričovane daial inu dial: »Iest sem nešil Davida, tiga Iesseviga synu, eniga moža po muim sercei, kateri bode vse muie vole staril.«* ^[23]*Iz le-tiga semena ie Bug (koker ie bil oblubil) obudil timu Izraelu tiga ohranenika Fexusa.* ^[24]*Koker ie te-dai Ioannes poprei pred teim obličiem nega prihoda timu Izraelu pridigal ta kerst*
- 198| Ps 132. Psal. 131.¹⁹⁸
- te*

<p>te pokure. ^[25] Kadar ie pag Ioannes sui tek dopolnil, ie dial: »Iest nesem ta isti, za kateri-ga vi mene deržite, ampag pole, on pride za meno, katerimu iest nesem vredan nega nug čevle odvezati.« ^[26] Vi, možje inu bratie, vi, otroci te Abraamove žlahte inu kir se vmei vami Boga boye! Vom ie le-ta besseda le-ti ga izveličane poslana. ^[27] Zakai ti, kir v Ieruzalemu prebivaio inu nih visši, kadar le-ti-ga neso znali, inu tih štim tih prerokov, kate-tere se vsako soboto bero, tudi nekar, so oni te iste ž nih obsoienem dopolnili. ^[28] Inu kadar oni neso obeiga uržaha te smerti na nim ne-šli, so prossili od Pilatusa, de bi ga umuril. ^[29] Inu kadar so oni bili vse tu, kar ie od nega bilu pissanu, dokonali, so ga iz tiga bloda doli sneli inu so ga polužili v ta grob. ^[30] Bug ga ie pag na trety dan gori obudil od tih mertvih. ^[31] Kateri se ie v dostih dneh pustil viditi le-teim, kir so ž nim bili iz te Galileie gori šli v tu Ieruzalem, kateri so nega priče per tih ludeh. ^[32] Inu mi vom tudi skuži ta evangelium oznanuiemo, de to oblubo, katera ie bila našim očetom sturiena, ^[33] ie Bug nom, nih otrokom dopolnil s teim, kir ie Jezusa</p>	Matth. 3. ¹⁹⁹	199 Mt 3,11.
<p>Matth.²⁰⁰</p>	Matth. ²⁰⁰	200 Izvirna navedba poglavja manjka.
<p>r. Cor. 2.²⁰¹</p>	r. Cor. 2. ²⁰¹	201 1 Kor 2,9.
<p>LUC. 23.²⁰²</p>	LUC. 23. ²⁰²	202 Lk 23,4.22.
<p>LUC. 24.²⁰³</p>	LUC. 24. ²⁰³	203 Lk 24,1.
<p>Ioh. 20, 21. Matth. 20.²⁰⁴</p>	Ioh. 20, 21. Matth. 20. ²⁰⁴	204 Jn 20,19–29; 21. Mt 20,19.
<p>Act. 1.²⁰⁵</p>	Act. 1. ²⁰⁵	205 Apd 1,3.22.
<p>Ll 3 gori</p>		

- 206| Ps 2,7. Heb 1,5. Psal. 2. Heb. 1.²⁰⁶ *gori obudil, koker ie tudi v tim drugim psalmu pissanu: 'Ti si mui Syn, danas sem iest tebe rodil.'* ^[34] *De ie on pag nega od tih mervih obudil inu de on vže več naprei ne strohnei, pravi on taku: 'Iest hočo vom te Davidove svete riči zveistu dati.'* ^[35] *Obtu on tudi drugdi pravi: 'Ti ne boš depustil, de tui svetnik vidi tu strohnene.'* ^[36] *Zakai David, kadar ie bil sui starosti doslužil, ie po Božym sveicu²¹⁰ zaspal inu ie položen k nega očetom inu ie tu strohnene vidil.* ^[37] *Ampag le-ta, kateriga ie Bug obudil, nei vidil tiga strohnena.* ^[38] *Za tiga volo, možie inu bratie, bodi vom tedai veideče, de se vom skuzi letiga odpuscane tih grehov oznanuie* ^[39] *inu od vsiga tiga, od kateriga skuzi to Moizesov postavo neste mogli pravični biti. Skuzi letiga vsaki, kir veruie, bode pravičen.* ^[40] *Natu gledaite vi, de čez vas ne pride, kar ie v tih prerokih rečenu:* ^[41] *'Gledaite vi, špotlivci, inu začudite se inu poginite, zakai iest bom per vaših dneħ enu dellu delal, katero vi ne bote verovali, aku du vom bode pravil.'* «
- 207| Iz 55,3. Esa. 55.²⁰⁷
- 208| Ps 16,10. Psalm 15.²⁰⁸
- 209| 1 Kr 2,10. Tukaj Trubar izjemoma navaja 1 Kr kot 1 Reg. V drugih primerih 1 Sam.
- 210| Sveitu. 1. Reg. 2.²⁰⁹
- 211| Lk 24,46. Luc. 24.²¹¹
- 212| Hab 1,5. Abac. 1.²¹²
- D. ^[42] *Kadar so pag ty Iudi vunkai iz te šule sli,*

šli, so ty aydie prossili, de bi nim na to drugo soboto le-te bessede govurila. ^[43]Inu kadar ie ta šula bila izpusčena, gredo za Paulom inu Barnabom dosti Iudov inu andohtlivih ptuih ludi. Inu ona sta govurila ž nimi inu nim sveitovala, de ostano do konca v ty gnadi Božy. ^[44]Na to drugo soboto pag pride skorai vse meistu vkupe h poslušanu to besse- do Božyo. ^[45]Kadar pag ty Iudi zagledaio to množico, postano polni nyda inu so zuper go- vurili timu, kar ie od Paula bilu govorienu, so zuper govurili inu šentovali. ^[46]Tedai Paulus inu Barnabas si vžameta enu serce inu rečeta: »Vom bi se imeila nerpoprei pra- viti ta besseda Božya. Ampag zatu, kir vi to istu proč odganete inu sebe sodite za ne- vredne tiga večniga lebna, pole, mi se ober- neva h tim aydom. ^[47]Zakai taku ie nama ta Gospud zapovedal, rekoč: 'Iest sem tebe k ani luči tim aydom postavil, de boš tu ohra- nene noter do tiga kraie te zemle.'« ^[48]Kadar so tu ty aydie slišali, so bili vesseli inu so če- stili to bessedo tiga Gospudi

Matth. 24.
Act. 11.²¹³

213| Mt 24,13–14.
Apd 11,23.

Matth. 10,
15.²¹⁴

214| Mt 10,5–6; 15,24.

Matth. 21.²¹⁵

215| Mt 21,43.

Esa. 49.
Matth. 5.
Luc. 2.
Esa. 55.²¹⁶

216| Iz 49,6.
Mt 5,14.
Lk 2,32.
Iz 55,4.

Ll 4 inu

217] 1 Tim 3,16.

1. Thim. 3.²¹⁷218] Mt 10,14.
Mr 6,11.
Lk 9,5.Matt. 10.
Marc. 6.
Luc. 9.²¹⁸

inu so verovali vsi ty, kir so bili odločeni h timu večnimu lebnu. [49] Inu ta besseda tiga Gospudi se ie reztrossila po vsi tei isti deželi. [50] Ampag ty Iudi so gori zdražili te andoh-tlive inu poštene žene inu te visše tiga meista inu so obudili enu preganene čez Paula inu Barnabasa inu so nyu vunkai iz ž nih kraiev izpahnil. [51] Onadva sta pag ta prah iz nyu nug čez nee ixtresla inu prideta v to Iconio. Ty mlaiši pag so polni bili tiga vesse-lia inu Svetiga Duha.

TA XIII. CAP.

A. S. Paul in Barnabas v Yconii dosti Iudov tar aydov preoberneta. Undu neverniki kmalu zuper nyu vstano. Natu pobegneta v to Lycaonisko deželo. B. V Lystri s. Paul eniga royeniga hromca ozdravi. Zatu ie Iupitrov kaplan nemu inu Barnabasu hotel zo vsemi ludmi ofrovati. Tiga kratku ne dopustita, nim pridiguieta od praviga, živiga Boga. C. Lystrani inu Judi s. Paula s kamenem doli pobyu, potle on drugod z Barnabom pridiguie. Spet v Lystri inu kir sta poprei pridigala, te verne troštata, de v nadlugh od vere ne odstopio. Nim farmoštre izvolita, se poverneta zupet v to Syrisko Antiohio, iz katere sta bila poslana.

Pergu-

PErgudilu se ie pag v ti Icony, de sta A.
 vkupe šla v to iudovsko šulo inu sta
 govurila taku, de ena velika množica Iu-
 dov inu aydov so verovali. ^[2]Ampag ty ne-
 verni Iudi, ty so gori zdrastili inu zmotili
 tih aydov misli zuper te bratie. ^[3]Natu sta
 dolg čass undu prebivala inu sta se redle
 deržala skuzi to pomuč tiga Gospudi, kate-
 ri ie pričo daial tei besseidi suie gnade. Inu
 ie nim daial, de so se caihni inu čudessa
 delala skuzi nyu roke. ^[4]Ta množica tiga Marc. 16.²¹⁹
 meista se ie bila narazen rezdilila inu eni
 so deržali s teimi Iudi, eni pag s teima jo-
 groma. ^[5]Kadar ie pag enu šturmane od tih
 aydov inu od tih nih visših bilu gori vsta-
 lu, de bi nyma sylu bili sturili inu nyu s
 kamenem posuli, ^[6]kadar sta tu zveidila,
 sta beižala v ta meista te Likanoiske deže-
 le, v to Lystro inu v ta Derben inu okuli po Matth. 10.²²⁰
 tih istih krayh ^[7]inu sta undukai ta evan-
 gelium pridigala.

^[8]Inu en mož ie bil v ti Lystri, ta ie moral B.
 sydeti, ie bil šibag na nogah inu hrom od
 materiniga telessa, kateri nigdar nei hodil. ^[9]
 Ta isti ie Paulusa govorečiga poslušal. Inu

Ll 5 ka-

219|Mr 16,17.

220|Mt 10,7,14.

- nu kadar on nega pogleda inu vidi, de ie on eno vero imel zdrav postati, ^[10]reče on z veliko štimo: »Vstani gori ravnu na tuie noge!« Inu on ie gori skočil inu ie hodil. ^[11]Kadar so pag ty ludie vidili, kar ie Paulus bil sturil, vzdigno nih štimo inu so po lycioni-sku diali: »Ty boguvi so v ti človeiski štalti doli k nom prišli.« ^[12]Inu so tiga Barnaba imenovali Iupitra inu Paulusa Mercuria zatu, kir ie on to bessedo pelal. ^[13]Inu tiga Iupitra far, kateri ie bil pred nih meistom, ta perpela voli inu šapele pred vrata inu ie hotel s teimi ludmi offrovati. ^[14]Kateru, kadar sta ta jogra Barnabas inu Paulus zaslišala, rezdereta nju gvant inu skočita vmei te ludi. ^[15]Sta vpyla inu diala: »Vi, možie, zakai vi le-tu delate? Midva sva tudi človeika, vsimu zlu podveržena. Koker ste vi, kir vom oznanuieva skuzi ta evangelium, de se vi od le-tih praznih riči obernete h timu živimu Bogu, kateri ie sturil tu nebu inu to zemlo, tu morie inu vse, kar ie v nih. ^[16]Kateri ie pustil v tih čassih, kir so minili, vse ayde hoditi po suih potih. ^[17]Koker on nei sam sebe pustil prez pri-*
- 221| Apd 3,4.
Iz 35,6. Act. 3.
Esa. 35.²²¹
- 222| Apd 28,6. Act. 28.²²²
- 223| Apd 10,26.
Apd 19,26. Act. 10.
Apoc. 19.²²³
- 224| Ps 146,6.
Apd 17,24.
Raz 14,7. Psal. 145.
Act. 17.
Apoc. 14.²²⁴
- 225| Rim 1,19. Rom. 1.²²⁵

čova-

čovane, kir ie nom dosti dobriga sturil inu ie nom ta dež iz nebes inu rodovite časse daial inu ie s to špižo inu s teim vesseliem napolnil naša serca.« ^[18]Inu le-tu govoreč sta onadva kumai te ludi utolažila, de nima neso offrovali.

^[19]V tim prido kiakai eni Iudi iz Antiohie inu Iconia, kateri so te ludi pregovorili inu so Paulusa s kamenem possuli inu so ga izvolekli vunkai iz meista, so meinili, on ie mertov. ^[20]Kadar so ga pag ty mlaiši okuli obstopili, vstane on gori inu gre v tu meistu. Inu na drugi dan gre on z Barnabom v ta Derben. ^[21]Inu kadar sta timu istimu meistu pridigala ta evangelium inu nih dosti navučila, se spet poverneta v to Lystro inu v to Iconio inu v to Antiohio ^[22]inu sta poteriovala te duše tih mlaših inu opominala, de do konca obstoye v ti veri. Inu de skuži velike nadluge mi moramo noter puiti v to Božye kralovstvu. ^[23]Inu kadar sta nim po vseh gmainah stariše postavila, so molili inu postili, potle sta nee preporečila timu Gospudi, v kateriga so oni verovali.

C.

2. Cor. II.²²⁶

226| 2 Kor 11,25.

Act. 2, 11,
13.
Luc. 24.
1. Thim. 3.²²⁷227| Apd 2,46;
11,23; 13,43.
Lk 24,46.
1 Tim 3,3.

Inu

228 | Apd 13,2.

Act. 13.²²⁸

^[24]Inu sta vlekla skuzi Pizidio inu sta prišla v to Pamfilio. ^[25]Inu kadar sta v ti Pergi to besedo oznanila, sta doli šla v to Attalio inu od unod se perpelata v to Antiohio. ^[26]Od tod sta bila čez dana ti gnadi Božy, h timu delu, kateru sta bila dopernessla. ^[27]Inu kadar sta bila kiakai prišla inu to Cerkou vkupe zbrala, nim poveista vse tu, kar ie Bug ž nima bil sturil inu koku ie on h tim aydom te dauri te vere odperl. ^[28]Inu sta undukai dolg čas s teimi mlaiši pebivala.

TA XV. CAP.

A. Eni Iudi, nerveč ty farizei, so hoteli tu iudovsku obrezane v tu kersčanstvu perpraviti, zatu se ie bila v ti Cerqui ena velika zmešnava vzdignila. B. Zavolo obrezana velik kreig vstane. Jogri inu farmoštri imaio en concilium, v tim nerpervič s. Peter zuper te iudovske postave govori. Pričuie, de skuzi to vero v Jezusa samo bomo ohraneni. C. S. Iacop poterdi s teim Pismom s. Petra svit, de aydi tudi slišio v tu Kristusevu kralvstvu inu de se ne imaio obrezizati. D. Ty jogri inu concilium pošleio spet h tim aydom v to Antiohio, kir so se bili k veri preobernili, s. Paula inu Barnaba inu dva druga vučenika. Per tih pišseio, de nim nei potreba se obrezovati, ne deržati vseh Moizesovih postav, temuč de se od enih

riči

riči zderže zavolo tih Judov. E. En velik nagel serd vstane vmei s. Paulom inu Barnabom zavolo Marca.

INu eni, kir so bili iz te Iudeie doli prišli, A.
 so te brate vučili: »*Aku se vi ne pustite obrezati po tei Mixesovi šegi, taku vi ne morete biti izveličani.*« ^[2] Kadar ie na tu ena zdražba bila gori vstala inu Paulus inu Barnabas sta tim istim sylnu zuper bila, so naredili, de Paulus inu Barnabas inu eni drugi iz žnih zavolo le-tiga vprašana gori v tu Ieruzalem h tim jogrom inu starišem vleko. ^[3] Natu so oni bili ispremleni od te Cerque. So vlekli skuzi Fenicio inu Samario inu so nim pravili tu preobernene tih aydov inu so vsem bratom veliku vesselie delali. ^[4] Kadar so pag prišli v tu Ieruzalem, so bili pryeti od te Cerque inu od tih jogrov in od tih starišev. Inu oni so nim poveidali, kar kuli Bug ie ž nimi sturil. ^[5] Inu eni iz tiga farizeiskiga ordna, kir so verovali, ty gori vstaneio, rekoč, de ie potreba nee obreizati inu zapuveidati, de derže to Moizesovo postavo. ^[6] Natu ty jogri inu stariši prideio vkupe, de bi le-to reč rezgledali.

Gal. 5.²²⁹

229| Gal 5,2.

Act. 28.²³⁰

230| Apd 28,23.

Inu

- B. ^[7]*Inu kadar ie enu veliku štritane bilu, vstane Peter gori inu pravi k nim: »Vi, možie inu bratie, vi veiste, de od tih starih dneħ ie Bug izvolil vmei nami, de skuži muia usta ty aydie slišio to bessedo tiga evangelia inu veruio. ^[8]Inn ²³¹Bug, kir ta serca zna, ie nim dal pričovane, kir ie nim dal tiga Svetiga Duha koker tudi nom. ^[9]Inu nei obeniga rezlotka vmei nami inu nimi sturil, kadar ie nih serca skuži to vero očistil. ^[10]Zakai tedai vi izkušate Boga? De bi se ta iarem na gerla tih mlaiših polužil, kateriga ne naši očeti ne mi nesmo mogli nesti? ^[11]Temuč mi veruiemo, de bomo izveličani skuži to milost tiga Gospudi Jezusa Kristusa, koker tudi oni.« ^[12]Natu ie vsa množica molčala inu so Barnabasa inu Paulusa poslušali, kir sta pravila, kakove caihne inu čudessa ie Bug vmei temi aydi skuži nyu sturil.*
- 231| Inu.
232| Apd 1,24;
10,34.44–47.
- Act. 1, 10.²³²
- 233| Apd 7,51.
- Act. 7.²³³
- 234| Ef 2,5.
Tit 3,4–5.
- Ephes. 2.
Tit. 3.²³⁴
- C. ^[13]*Inu potle, kadar sta bila umelknila, odgovori Iacop inu pravi: »Vi, možie inu bratie, poslušajte mene! ^[14]Simeon ie povedal, koku ie Bug ner pervič obiskal inu gori*
vzel

vzel ene ludi iz tih aydov k suimu imenu. ^[15] Act. 12, 21.²³⁵

*Inu s teim vkupe štimaio te bessede tih pre-
rokov, koker ie pissanu:* ^[16] Potle za le-teim

iest hočo spet pryti inu hočo spet to Davidovo ^{Amos 9.²³⁶}

*utto, kir se ie poderla, gori zazidati [inu nee
lukne spet zadelati].* ^[17] ^[18] ^[19] ^[20] ^[21] ^[22]

*Inu to isto hočo gori postaviti, de ty ludie, kir so ostali, isčeo ti-
ga Gospudi inu tudi vsi aydie, čez katere ie*

*tu muie ime klicanu, pravi ta Gospud, ka-
teri le-tu vse sturi.* ^[18] Bogu so le-ta vsa nega

della znana od vekoma. ^[19] Za tiga volo iest

*menim, de se tim aydom, kir so se h Bogu
preobernili, nema nepokoie nalagati,* ^[20] ^[21] ^[22]

*temuč de se nim piše, de se zderže od malikoviga
skrunena inu od curbarye inu od zadušeniga* ^{Exod. 20.} ^{Epfes. 5.} ^{Gen. 9.²³⁸}

inu od kry. ^[21] Zakai Moizes ima od tih starih
*časov po vseh meistih, kir ga pridiguio v tih
šulah, gdi se vsako soboto bere.«*

^[22] Tedai ie dopalu tim jogrom inu stari-
šem zo vso Cerkovio izvoliti ene može iz žnih

*inu s Paulum inu z Barnabom poslati v to
Antiohio tiga Iudeža s teim pridevkom*

Barnabasa inu Silasa,

katerra

235 | Apd 12,17; 21,25.

236 | Am 9,11–12.

237 | Besedilo v oglatem oklepaju je Trubarjev do-
datek; SSP istega teksta ne navaja.

238 | 2 Mz 20,23.
Ef 5,1–2.5.
1 Mz 9,4.

D.

- katera sta ner taperva moža vmei teimi brati bila* ^[23]*inu so per nih rokah poslali listi s takimi besedami: »Mi, jogri inu stariši inu brati, tim bratom, kir so iz tih aydov, v ty Antioby inu Siry inu Cilicy, prossimo tu izveličane.* ^[24]*Potehmal smo mi slisali, de eni od tih naših so vunkai šli inu so vas z besedami zmotili, prevračaioč te vaše duše, kir so vom rekli se obreizati inu deržati to postavo, katerim mi ništer nesmo bili poročili.* ^[25]*Nom se ie zatu dobru zdelu, kadar smo bili z ano misselio vkupe zbrani, ene možie izvoliti inu poslati q vom z našimi lubimi, z Barnabom inu s Paulom,* ^[26]*kateri ludie so nih duše postavili za tu ime našiga Gospudi Fežusa Kristusa.* ^[27]*Natu smo Iudeža inu Silasa poslali, katera vom tudi tu istu z besedami poveista.* ^[28]*Zakai timu Svetimu Duhu ie dopalu inu nom, de mi vom kai več težkiga ne naložimo,* ^[29]*temuč le-te potrebne riči, de se vi deržite od tih riči, kir so tim malikom offraue,* ^[242]*inu od kry inu od zadušeniga inu od curbarye. Od katerih riči, aku se deržite, taku dobru deiste. Bodite zdрави!«* ^[30]*Natu, kadar so bili oni proč*
odprav-
- 239| Jn 14: v navedeni ref. ni sorodne vsebine.
- 240| Gal 2,9.
- 241| Apd 13; 14.
- 242| Offrane.
- 243| Zah 9 in 2 Kor 9 ne vsebujeta sorodne vsebine; 10,2–4.
- Ioh. 14.²³⁹
- Gal. 2.²⁴⁰
- Act. 13, 14.²⁴¹
- Zah. 9.
2. Cor. 9, 10.²⁴³

odpravleni, prideio v to Antiohyo inu spravo vkupe to množico, podade ta lyst, ^[31]kateriga, kadar so prebrali, so bili vesseli tiga trošta. ^[32]Iudas pag inu Silas, kadar sta onadva tudi preroka bila, sta te bratie opominala z dostimi besedami inu poteriovala. ^[33]Inu kadar sta undukai nakuliku časa prebivala, sta bila od tih bratov z mirom odpravljena h tim jogrom. ^[34][Silasu pag se ie zdeilu undu ostati.]²⁴⁴ ^[35]Ampag Paulus inu Barnabas sta nyu stan v ty Antiohy imeila, sta vučila inu pridigala z drugimi nih dosti to besedo tiga Gospudi.

^[36]Potle čez nakuliku dni reče Paulus h timu Barnabu: »Verniva se zdai inu obisčiva te naše brate po vseih meisth, v katerih sva to besedo tiga Gospudi oznanovala, koku se derže.« ^[37]Barnabas pag ie sveitoval, de bi sebo tudi poiela tiga Ioannesa s teim pridivkom Marca. ^[38]Paulus pag ie šacal, de en tak, kir ie od nyu v ti Pamfily bil odstopil inu nei bil vlekal ž nima v tu dellu, se ne ima v tu tovarištvu vzeti. ^[39]Zatu ie en tak syln kreig vmei nima bil, de eden od drugiga vlečeta inu Barnabas vzame k sebi Mar-

Mm ca

244| SSP vrstice 34, kot je v Trubarjevem prevodu (v oglatem oklepaju), ne vsebuje.

245| Gal 2,9.

Gal. 2.²⁴⁵

E.

Act. 13.²⁴⁶

246| Apd 13,5.

ca inu se v barki pela v to Cypro. ^[40]Paulus pag izvoli Silasa inu ie vlekal kiakai, tei gnadi Božy od bratov preporočen. ^[41]Inu on ie vlekal skuzi Siryo inu Cilicio inu ie te gmai-ne poterioval.

TA XVI. CAP.

A. S. Paul Sylasom prideta spet v ta Derben inu Lystro. Ondu obreiže Timotea, ga poime sebo, veele povsod tiga ieruzalemskiga concilia sententio inu naredbo deržati. B. S. Duh prepovei Paulusu inu nega tovarišem v ty Azy pridigati inu skuzi eno prikazan so poklicani v to Macedonisko deželo. V Filipposi pred meistom pridiguio tim ženam. Lydia, ena andahtliva kramarica, se pusti suo družino kerstiti. C. S. Paul je iz ene dečle eniga ciganarskiga zludia izpodil, kir ie ugibloval, zatu ie on inu Silas bil uloulen, tepen inu v iečo postavljen. D. En velik tres s. Paula inu Sylasa ledig sturi, kladu, žezeza inu vsa vrata rezklene. Ta visši berič zo vso suo domačo družino veran postane. E. Tiga meista Filoposa visši zdai-ci na drugi dan izpuste s. Paula inu Sylasa, nyu prossio, de nim odpustita inu de gresta iz ž nih meista.

A. **O***N pride pag v Derben inu v Lystro inu pole undu ie bil en mlaiši s teim imenom Timoteus, ene verne Iudine syn, ampag*

ampag nega oča ie en Gerk bil. ^[2] Timu so ty bratie, kir so v ty Lystri inu Icony bili, dobru pričovane daiali. ^[3] Tiga ie Paulus hotel, de bi ž nim šal, inu kadar ga k sebi vžame, ga obreiže zavolo tih Iudov, kir so v tih istih krayh bili, žakai oni so vsi vedili, de nega oča ie en Gerk bil. ^[4] Inu kadar so skuzi ta meista vlekli, so oni nim daiali deržati ta rezlotig, kateri so ty jogri inu stariši v tim Ieruzalemu rezložili bili. ^[5] Inu taku so se te cerque poteriovale v ti veri inu v tim čisslu vsak dan gori iemale.

1. Cor. 9.
Gal. 2.²⁴⁷

247| 1 Kor 9,20,21.
Gal 2,3.

Act. 14.²⁴⁸

248| Apd 15,23–29.

^[6] Inu kadar so oni vlekli skuzi to Frigio inu Galatisko deželo, ie nim bilu od Svetiga Duha prepovedanu to besedo govoriti v ti Azy. ^[7] Kadar so pag bili prišli v to Myzjo, so izkušali poiti skuzi to Bitinio inu nim nei ta Duh dopustil. ^[8] Kadar so oni pag skuzi to Myzjo bili prišli, gredo doli v to Troado. ^[9] Inu eno videne se perkaže Paulusu ponoči. En macedoniski mož ie stal pred nim inu ga ie prossil, rekoč: »Puidi doli v to Macedonio inu nom pomagai.« ^[10] Kadar ie on

B.

Rom. 1.
2. Cor. 1.²⁴⁹

249| Rim 1 ne vsebuje sorodne vsebine.
2 Kor 1,16.

Mm 2 pag

250| Apd 20,1.

Act. 20.²⁵⁰

pag tu videne vidil, smo mi zdaici iskali doli puiti v to Macedonio, smo zagvišani bili, de ie nas kiakai ta Gospud poklical, nim ta evangelium pridigati. ^[11]Natu, kadar smo se odpelali od Troade, smo po ravnim teku prišli v to Samotraccio inu na drugi dan v ta Neapolim ^[12]inu od unod v tu Filipos, kateru ie ner tu poglavitniše meistu v ti Macedoniski deželi inu enu frai meistu. Inu mi smo v tim istim meistu nakuliku dni bili ^[13]inu ob sobotah smo vunkai iz meista hodili h ti vodi. Ondukai se ie po tei navadi molilu inu sedeči smo govurili h tim ženom, kir so tukai vkupe prišle. ^[14]Inu ena žena, kateri ie Lida bilu ime, kir ie to purpuro prodajala, iz tiga meista Tyatira, ta ie služila Bogu inu ie poslušala. Tei isti ie Gospud odperl tu serce, de ie merkala na tu, kai ie od Paula bilu govorienu. ^[15]Kadar ie pag ona inu nee hiša bila kersčena, ie ona prossila, rekoč: »Aku vi mene šacate za verno timu Gospudi, poidite noter v muio hišo inu ostanite tukai.« Inu ie nas permorala.

251| Jn 6,45.

Ioh. 6.²⁵¹252| 1 Mz 19,2.
Lk 14,15–24; 24,9.Gen. 19.
Luc. 14, 24.²⁵²

C.

*^[16]Pergudilu se ie pag, kadar smo šli h ti molitvi, de nas ena dekllica sreča. Ta ie imei-
la*

la eniga duha, kir ie bogoval, katera ie veliko obreist s teim bogovanem suim gospudom daiala. ^[17]Ta ista ie povsod hodila za Paulom in za nami, ie vpyla inu diala: »Le-ty ludie so hlapci tiga Nervisšiga Boga, kateri nom oznanuio ta pot tiga izveličana.« ^[18]Inu le-tu ie ona delala mnogoeteri dan. Ampag Paulusu ie tu težku dialu, se oberne okuli inu reče h timu duhu: »Iest tebi zapoveim v tim imeni Jezusa Kristusa, de ti greš vunkai od nee.« Inu on ie od nee vunkai šal to isto uro. ^[19]Kadar so pag nee gospudi vidili, de tu vupane nih obreisti ie bilu kiakai šlu, uiameio Paulusa inu Silasa inu so nyu vlekli na ta plac h tim vissim. ^[20]Inu so nyu pred to gospodsčino postavili inu diali: »Le-ti ludie so zmotili tu naše meistu ^[21]inu so Iudi inu oznanuio ene take šega, katere se nom ne spodobio gori vzeti, ne deržati, potehmal smo mi Rymlani.« ^[22]Inu ta folk ie tudi vkupe tekal zuper nyu. Inu ta gosposčina ie nyu gvant razderla inu ie ukazala, de se imata šibami tepsti. ^[23]Inu kadar so oni nima dosti šlakov bili diali, veržeio nyu v to keho inu so te keihe varihu zapovedali, de on

Mm 3 nyu

i. Reg. 28.
Marc. 5.
Luc. 8.²⁵³

253| 1 Sam 28,8.
Mr 5,5.
Lk 8,28.

Marc. 10.²⁵⁴

254| Mr 10,52 (9,25.).

Act. 19.²⁵⁵

255| Apd 19,37.

i. Thes. 2.²⁵⁶

256| 1 Tes 2,1–2.

Act. 17.²⁵⁷

257| Apd 17,6.

2. Cor. 11.²⁵⁸

258| 2 Kor 11,25.

nyu s flissom varuie. [24]Kateri, kadar on taku zapuvid prime, verže nyu ner v to globokeišo iečo inu nyu noge v to klado postavi.

D. *[25]Inu ob pulnoči sta Paulus inu Silas molila inu hvalila Boga. Inu ty, kir so v ieči bili, so nyu slišali. [26]Inu zdaici se ie en velik tress sturil, taku de so se ty grunti te keihe tresli. Inu v tim istim se zdaici odpro vse dauri inu vsi panti so se diali narazen.*

[27]Kadar se ie pag ta kehovi varih iz sna izderl inu ie zagledal te kehove dauri odperte, izdere ta meč inu ie hotel sam sebe umoriti. Ie meinil, de bi ty ietniki bili vušli. [28]Paulus pag zevppe z veliko štimo, rekoč: »Ne sturi sebi kai hudiga, zakai mi smo vsi tukai.« [29]Inu on prossi za eno luč inu skoči noter inu trepečeioč pade pred Paulove inu Silove noge. [30]Potle nyu vunkai izpela inu pravi: »Gospuda, kai iest moram diati, de bom izveličan?« [31]Onadva pravita: »Verui na tiga Gospudi Jezusa, taku bodeš ti inu tuia hiša izveličana.« [32]Inu ona sta nemu inu vsem, kir so v nega hiši bili, to besedo tiga Gospudi oznanila. [33]Inu on vzame nyu v ti isti uri te noči k sebi inu izpere nyu slake

259| Apd 4,3; 5,19;
12,17.

Act. 4, 5,
12. 259

260| Apd 12,9.
Mr 16,8.
Jn 6,28.

Act. 12.
Marc. 16.
Joh. 6. 260

slake inu on pusti zdaici sebe inu vso suio hišno družino kerstiti. [34] Inu kadar nyu pela v suio hišo, nima perpavi to myzo inu se ie vesselil, de ie on zo vso suio hišo v Buga veroval.

Luc. 5, 19.²⁶¹

261| Lk 5,29; 19,9.

[35] Inu kadar dan postane, pošleio ta gosposčina te meistne hlapce, rekoč: »Pusti ta človeika puiti!« [36] Inu ta varih te keihe oznani le-te bessede Paulusu: »Ta gosposčina ie poslala, de vidva imata biti izpuščena. Zdai tedai vlecita unkai inu poyta z myrom.« [37] Paulus pag reče k nim: »Oni so naitu, kir sva Rymlana, pres zaslišana inu pravde očitui tepli inu v to keiho vergli inu zdaici skrivaie naitu vunkai pahaio? Nekar taku, temuč de sami prideio inu nas izpelaio.« [38] Ty meistni hlapci poveido le-te bessede tei gosposčini inu kadar zaslišio, de sta Rymlana, so se bali inu prideio inu nyu doli prossio. [39] Inu kadar nyu izpelaio, prossio, de bi šla unkai iz meista. [40] Inu onadva gresta unkai iz keihe inu sta šla h ty Lydy inu kadar sta te brate vidila inu potroštala, sta preč²⁶³ vlekla.

E.

Matth. 8.²⁶²

262| Mt 8,5–9.

263| Variantno branje: proč; samoglasnik je zapisan z grafemom, ki ni berljiv enoznačno.

Mm 4 TA

TA XVII. CAP.

264| Žlahtnih.

A. V Tessaloniki dosti Judov, aydov inu žlahtnih²⁶⁴ žen veruio. Ampag ty hudi Iudi, posvitni lotri inu ta nezastopna gmaina zuper Paula inu Silasa vstano. Jazona uiameio, oli on sebe inu druge pred gosposčino izgovori, de so ledig izpusčeni. B. V Beroi ty žlahtni Judi, gerške poštene žene inu dosti mož veruio, od unod tudi ti tessaloniski Iudi Paulusa preženo. C. S. Paul v ti Ateni z Iudi, z aydi, z modrimi za vere volo se disputira. Atenci radi nove marine pravio inu poslušaiio. S. Paul v ti Ateni očito na Marciovim placu pridiguie od tiga neznaniga Boga, od Očeta inu nega Synu inu od sodniga dne. E. Dionyzius, sodec, inu drugih nih malu so s. Paula pridigi verovali.

A. **K**Adar sta pag skuzi to Amfipolio inu Appolonio vlekla, prideta v to Tessalonic, undukai ie bila ena iudovska šula. Inu^[2] Paulus po nega navadi gre noter k nim inu se ie ž nimi po try sobote iz Pisma disputiral^[3] inu ie tu nim odpiral inu polagal naprei, de Kristus ie moral terpeti inu vstati od tih mertvih. »Inu de le-ta Jezus, kateriga iest,« pravi on, »oznanuiem, ie ta Kristus.«^[4] Inu eni iz žnih so verovali inu so se perdružili h Paulu inu Silasu inu od tih andahtlivih

265| Mt 16,13–15;
17,5.
Lk 24,26.
Apd 28,24.

Matth. 16,
17.
Luc. 24,²⁶⁵
Act. 28.

vih Gerkov ena velika množica inu od tih visših žen tudi nekar malu. ^[5] Ampag ty ne-verní Iudi iz nyda vzameio k sebi ene hude tepigove možie inu spravio vkupe ta gmain folk, rezdražio tu meistu, stopio okuli Iazonove hiše inu isčeio, de bi nyu h timu folku naprei pelali. ^[6] Inu kadar nyu ne naideio, vleičeio Iazona inu ene brate h tim visšim tiga meista, vpyieioč: »Le-ty, kir so vse kraie tiga svita zmotili, so tudi semkai prišli. ^[7] Te iste ie Iazon k sebi vzel inu le-ty vsi deio zuper to cessarievo zapuvid, kir pravio od eniga drugiga krala, od tiga Jezusa.« ^[8] Inu s teim so oni ta folk inu to gosposčino tiga meista, kir so tu slišali, gori perpravili. ^[9] Inu kadar oni to izguvor od tiga Iazona inu od tih drugih preimeio, nee izpuste.

^[10] Ty bratie pag hitru pošleio proč ponoči Paulusa inu Silasa v to Bereo. Kadar oni kiakai prido, gredo v to iudovsko šulo ^[11] inu le-ty so bili ty žlahtniši vmei teimi v ti Tessalonici. Kateri so to bessedo gori vze-
li zo vso pernaredno volo inu so vsak dan prevračovali Pismu, aku bi timu ta-

Mm 5 ku

Luc. 23.
Act. 16.²⁶⁶

266| Lk 23,1.
Apd 16,20.

Ioh. 18, 19.²⁶⁷

267| Jn 18,33; 19,14.

B.

Joh. 5.
Act. 15.²⁶⁸

268| Jn 5,10.18.
Apd 15,3-5.

- 269| 1 Tes 2,13. 1. Thes. 2.²⁶⁹
ku bilu. ^[12]*Inu dosti iz njih žnih so verovali inu te gerske poštene žene inu možie nekar malu.* ^[13]*Kadar so pag ty tessaloniski Iudi zveidili, de ta besseda Božya se ie tudi v ti Beroi od Paulusa oznanovala, prideio inu so tudi undukai ta folk gori vzdigovali.* ^[14]*Inu ty bratie tedai zdaici Paulusa proč odpravio, de ie šal h timu moriu. Ampag Silas inu Timoteus sta undukai ostala.* ^[15]*Ty pag, kir so Paulusa ispremlali, ga pelaio noter do te Atene inu kadar oni poročene primo na Silasa inu Timotea, de iedernu k nemu prideta, vleko oni kiakai.*
- 270| 1 Tes 1,17. 1. Thes. 1.²⁷⁰
 C. ^[16]*Kadar ie pag Paulus v ti Ateni na nyu čakal, nega duh se ie notri v nim vnemal, kadar ie on vidil tu meistu cilu malikovu.* ^[17]*Obtu se ie s teimi Iudi inu andohtivimi v ti šuli disputiral inu tudi na placu vsag dan s teimi, kir so se k nemu namerili.* ^[18]*Inu eni epicurary inu stoiski filozofi so se ž nim štritali. Inu eni so diali: »Kai hoče leta klafar praviti?« Eni drugi pag: »Onu se vidi, koker bi hotel nekakove*
- 271| Apd 1,2. Act. 9.²⁷¹

nove

nove boguve oznanovati.« Zakai on ie nim ta evangelium od Jezusa inu tu gori vstanene oznanoval. ^[19]Inu nega popadeio inu ga pelαιο pred ta rottavž inu pravio: »Moremo li mi veiditi, kakov ie le-ta novi vuk, kir se od tebe govori? ^[20]Zakai ti nekai noviga pernesses pred naša vušessa? Natu mi hočmo veiditi, kai tu hoče biti.« ^[21]Ty Atenci pag vsi, inu tudi ty vunani ptuy ludie, kir so undukai prebivali, neso za drugu tuliku rodili, temuč, de bi kai noviga povedali oli slišali.

^[22]Paulus pag, ta stoy na sredi tiga Marcioviga placa inu pravi: »Vi, atenienski možje, iest vas vidim skorai na vseh ričeh, de ste ene krive vere, ^[23]zakai iest sem prehaiel inu ogledoval te vaše božye službe. Inu sem en altar nešal, na tim ie bilu pissanu 'Timu neznanimu bogu.' Natu iest vom tiga istiga, kateriga vi prez spoznane čestite inu molite, oznanuiem. ^[24]Ta Bug, kir ie ta sveit sturil inu vse tu, kar ie v nim, kateri, kadar ie on tih nebes inu te zemle en Gospud, on ne prebiva v tih templih, kir so z rokami sturieni, nemu tudi ne bode služenu skuzi

D.

Psal. 145,²⁷²
Act. 14.272| Ps 146,6.
Apd 14,16–17.Esa. 66,²⁷³
Act. 7.273| Iz 66,1–2.
Apd 7,48.

- 274| 1 Mz 2,1–4; 4. Gen. 2, 4.²⁷⁴ *skuzi te človeiske roke, koker de bi on koga potriboval, kadar on sam pŏvsod inu vsem ludem daie ta leben inu tu dihane. [26] Inu ie sturil od ene kry vse pleme tih ludi, de prebiva po vsim kraiu te zemle, inu ie od večniga naprei videna cyle postavil, koku dolgu inu deleč imaiŏ oni prebivati, [27] zatu de bi imeli iskati tiga Gospudi, aku bi ga vsai po sreči otipali inu nešli, koker on nei deleč od obeniga nas. [28] Zakai skuzi nega mi živimo inu se giblemo inu smo mi, koker so tu tudi ty vaši poeti govurili: ‘Mi smo nega žlahte.’ [29] Na tu, kadar smo mi te Božye žlahte, mi ne imamo meniti, de bi tu Bogastvu podobnu bilu timu zlatu oli timu srebru oli timu kaminu, kir ie od te človeiske kunšti inu izmišlena izreizan. [30] Inu Bug ie te časse tiga nezastopa dosehmal pregledoval, ampag zdai oznanuie tim ludem, de vsi inu pŏvsod deio to pokuro, [31] zatu kir ie on postavil en dan, na kateri on bo sodil vus sveit s to pravico skuzi eniga moža, v kateri ie on tu odločil. Inu vsakimu derži naprei to vero, potehmal ie on nega od te smerti obudil.«*
- 275| 5 Mz 23,47. Deut. 32.²⁷⁵
- 276| Rim 2,2. Rom. 2.²⁷⁶
- 277| Lk 24,46–47. Luc. 24.²⁷⁷
- 278| 1 Mz 4,7.
Jn 1,29. Gen. 4.
Ioh. 1.²⁷⁸

Kadar

^[32]*Kadar so pag oni slišali tu gorivstane-
ne tih mertvih, so se ty eni špotali, ty drugi
pag so diali: »Mi hočmo tebe od tiga en
drugi mal zaslišati.«* ^[33]*Inu taku ie Paulus
vunkai iz vmei nih prišal.* ^[34]*Eni možie pag,
ty so se nega deržali inu so verovali, vmei
katerimi ie bil ta Dionyzius, eden iz tiga
sveita, inu ena žena, tei ie bilu ime Dama-
ris, inu drugi ž nimi.* E.

TA XVIII. CAP.

A. S. Paul v Corintu pridiguie inu dela suiemi rokami šotore oli tebihe, vsi Judi morao pred cessariem pobegniti iz Rima. S. Paul zuper neverne Jude spričuie, de od nih prez greha gre h tim aydom pridigati. B. S. Paul ie v Corintu v nega pridigi od Buga potroštan, undu ostane poldrugu leitu. Ti Judi ga ulove inu zatožio. Ampag Gallio, deželski ban, nei hotel Judov zaslišati. Od tod plavi v to Syrio, se iz andohti obrye. Potle pride v to Efezo, v Cezareio, v Antiohio, v Galatio inu v Frigio. Povsod pridiguie inu kersčenike v veri poterduie. C. Ta Iud Appolo iz Alexandrie, en dober vučen pridigar, ie od Aquila inu nega žene bule v ti veri podvižan.

P*Otemtoga se loči Paulus od Atene* A.
inu

- inu pride v to Corinto* ^[2]*inu naide eniga Iuda s teim imenom Aquila, royeniga v ti Pontu, kateri ie bil vnuvič prišal iz te Laške dežele, inu Priscillo, nega ženo (zatu, kir ie ta Claudius bil vsem Iudom zapovedal poiti vunkai iz Ryma). H tima on gre* ^[3]*inu kadar ie on tiga istiga antverha bil, ie per nima prebival inu delal. Nih antverh pag ie bil šotore tkati.* ^[4]*Inu on ie na vseh sobotah v ti šuli disputiral inu ie pregovarjel te Iude inu te Gerke.* ^[5]*Kadar sta pag Silas inu Timoteus iz Macedonie bila prišla, ie ta Duh Paulusa permoraval pričovati tim Iudom, de Jezus ie ta Kristus.* ^[6]*Kadar so pag oni zuper govurili inu šentovali, iztresse sui gvant inu pravi k nim: »Vaša kry bodi čez vašo glavo, iest grem odsehmaj čist h tim aydom.«* ^[7]*Inu se preseli od unod inu gre v eniga hišo, katerimu ie bilu Iustus ime, ta se ie Boga bal, kateriga hiša se ie te šule dotikala.* ^[8]*Crispus, ta visši te šule, ie tudi veroval timu Gospudi zo vso suo hišo. Inu dosti Corintariev, kir so poslušali, so verovali inu so se kersčovali.*
- Inu*
- 279| Rim 16,3.
2 Tim 4,19.
- Rom. 16.
2. Tim. 4.²⁷⁹
- 280| Apd 17,2.
- Act. 17.²⁸⁰
- 281| Mt 10,14.
Lk 10,10–11.
Apd 13,46.51.
- Matth. 10.
Luc. 10.²⁸¹
Act. 13.
- 282| Jn 4,41.
1 Kor 1,14.
- Joh. 4.
1. Cor. 1.²⁸²

^[9]Inu ta Gospud reče ponoči skuzi enu videne h Paulusu: »Ne bui se, temuč govori inu ne melči. ^[10]Zatu, kir sem iest s tebo, nisče se ne bode tebe lotil, tebi kai žaliga sturil. Zakai iest imam veliku ludi v le-tim meistu.« ^[11]Natu ie on undukai sedil enu leitu inu šest meiscev inu ie nee vučil to bessedo Božyo. ^[12]Kadar ie pag Gallio v ti Ahay ferbežar bil, so ty Iudi kmalu gori vstali zuper Paulusa inu so ga perpelali h timu rihtnimu stolu ^[13]inu so diali: »Le-ta te ludi pregovarje služiti Bogu zuper to postavo.« ^[14]V tim pag, kadar ie Paulus hotel ta vusta odpreiti, reče Gallio h tim Iudom: »Vi, Iudi, de bi kaka sylna krivina bila oli kaku hudu dellu, taku bi iest vas moral po pravdi zaslišati. ^[15]Ampag aku ie eno vprašane le od bessed inu od imen inu od te vaše postave vmei sebo, taku vi sami h timu gledaite. Zakai iest le-teh riči nečo rih-tar biti.« ^[16]Inu ie nee od tiga rihtniga stola odegnal.

B.

Act. 16, 23.²⁸³

283| Apd 16,348; 23,29.

Act. 25.²⁸⁴

284| Apd 25,18-19.

Natu

285| 1 Kor 1,1.

1. Cor. 1.²⁸⁵

^[17]*Natu vsi Gerki popadeio Sostena, tiga vi-sšiga te šule, inu ga byo pred tim rihtnim stolom inu Gallio zatu nei ništer rodil.* ^[18]

286| 4 Mz 6,5.

Num. 6.²⁸⁶

Ampag Paulus še dolgu undu ostane, potle vžame slovu od bratov inu se pela v barki v to Syrio inu ž nim Priscilla inu Aquila. Inu on obrye to glavo v tih Kenbreih, zakai ie imel eno oblubo. ^[19]*Potle pride v to Efezo inu*

nyu ondu pusti. On ie pag v to šulo šal inu se ie s teimi Iudi disputiral. ^[20]*Inu oni so ga*

prossili, de bi per nih dalši čas ostal, on pag nei pervoloval, ^[21]*temuč vžame slovu od nih inu pravi: »Iest moram, kratku, ta praznik,*

kir pride, v Ieruzalemu obhaiati. Ampag aku Bug bode hotel, iest se hočo spet q vom poverniti.« *Inu se pela proč od Efeza* ^[22]*inu*

kadar pride v to Cessareio, gre gori inu pros-si zdravie tei gmaini inu gre doli v to Anti-

obio. ^[23]*Inu ostane undukaie nakuliku čassa. Potle vleče vunkai inu obhodi po redu Gala-*

tisko deželo inu to Frigio inu ie vse mlaiše poterioval.

287| Apd 19,8.
Heb 6,15.
Jak 4,15.Act. 19.
Heb. 6.
Iac. 4.²⁸⁷

C.

^[24]*V to Efezo pag pride potle en Iud, s te-im imenom Apollo, royen v ty Alexandry, en mož, kir ie umel dobru govoriti, mogoč v tim*

v tim Pismu. ^[25] Ta isti ie bil nakuliku podvižan na tim potu tiga Gospudi inu ie z go-rečim duhom govoril inu ie s flissom vučil te riči tiga Gospudi inu ie samuč veidel od Io-annesoviga kersta. ^[26] Le-ta začne frai v ti šuli govoriti. Kadar sta pag Priscilla inu Aquila nega slišala, vzameta nega k sebi inu nemu še bule zastopniše izložita ta pot Božy. ^[27] Inu kadar ie hotel vleči v to Ahαιο, ie on te bratie opominal, de so pissali tim mlaišim, de ga gori vzameio. Inu kadar ie on bil kiakai prišal, ie veliku pomagat tim, kir so skuzi to gnado verovali. ^[28] Zakai on ie sylnu te Iude premagal inu ie skuzi ta pisma očitu izkazoval, de Jezus ie ta Kristus.

I. Cor. 1, 3,
16.²⁸⁸

288| 1 Kor 1,6;
3,10.13; 16,12.

Joan. 5.²⁸⁹

289| Jn 5,19–29.

TA XIX. CAP.

A. S. Paul pride v to Efezo, undu spet ene kersčenike prov v ti veri podvuči inu kersti. Ty primo S. Duha inu s ptuimi ieziki govore. B. S. Paul se s kersčeniki od tih oterdelih nevernih Judov odloči, pridiguie v Efezi tim aydom v eniga mahtig moža šuli. Bug te nega pridige poterduie z velikimi caihni. C. Eni ludi, kir so hudiče panovali, bodo od zlud-

Nn ia

dia reztezani, cuperniki veruio inu deio prav pokuro, sežgo za pul tavžent zlatih bukov. D. S. Paulus naprei vzame poiti nerpoprei v Ieruzalem, potle v Rym. Demetrius, en goldšmid, suiemi tovariši vzdigne gori vso gmaiuo²⁹⁰ zuper s. Paula, za suiga nuca volo inu de bi se ta mahtigost inu čast te bogine Diane obderžala. E. Efeziski modri cancler to puntarsko gmaino, kir se ie bila zuper Paulusa vzdignila, utihne inu perpravi narazen.

290| Gmaino.

A. **P**Ergudilu se ie pag, kdar ie Apollos v tim Corintu bil, de ie Paulus obhodil te zgurane strani, pride v to Efezo inu naide ene mlaiše, ^[2]h tim on pravi: »Ste li vi Svetiga Duha prieli, potehmal ste verovali?« Oni pag pravio k nemu: »Mi nesmo še nigdar slišali, ie li en Sveti Duh!« ^[3]Inu on pravi k nim: »V čem ste tedai vi kersčeni?« Oni pravio: »V tim Ioannesovim kerstu.« ^[4]Paulus pag pravi: »Ioannes ie kersčoval s teim kerstom te pokure inu pravil tim ludem, de imaiio verovati na tiga, kir za nim pride, tu ie, na Jezusa, de ie on ta Kristus.« ^[5]Kadar so oni le-tu slišali, se kersto v tim imeni tiga Gospud Feusa. ^[6]Inu kadar Paulus na nee te roke pooži, pride na nee ta Sveti Duh

291| 1 Kor 1,1.

i. Cor. i.²⁹¹292| Mt 3,11.
Mr 1,9.
Lk 3,3.15–18.
Jn 1,26–27.33.Matth. 3.
Marc. i.
Luc. 3.
Joh. i.²⁹²

Duh inu so govurili s teimi ieziki inu so pre-rokovali. ^[7]Le-tih mož pag ie bilu okuli dvanaist.

Potle on gre noter v to šulo inu ie serčno pridigal try messice po redu, ie disputiral inu nee pregovarial od tiga kralovstva Božyga. ^[9]Kadar so se pag ty eni okornovali inu neso verovali, so hudu govurili od tiga potu tiga Gospudi vpričo te množice, gre proč od nih, odloči te mlaiše inu ie vsag dan disputiral notri v šuli eniga Tyrana.

B.

Matth. 7.²⁹³

293| Mt 7,23.

^[10]Inu le-tu se ie godilu skuzi dvei leity, taku, de vsi ty, kir so v ty Azy prebivali, so slišali to bessedo tiga Gospudi Jezusa, ty Iudi inu ty Gerki. ^[11]Inu Bug nei mahinu dela deilal skuzi Paulove roke, ^[12]taku de tudi od nega telessa te antvile inu kole-ry so se čez te bolnike nossili inu so te bole-zni od nih stopile inu ty hudi duhovi so šli vunkai iz žnih.

Marc. 16.²⁹⁴

294| Mr 16,17–18.

^[13]Inu eni Iudi, kir so okuli hodili inu panovali, so izkušovali klicati tu ime ti-ga Gospudi Jezusa čez te, kir so te

C.

Nn 2 hude

hude duhe imeili, inu so diali: »Mi vas zaklinamo per tim Jezusu, kateriga Paulus pridiguie.« ^[14]*Inu nih ie bilu sedem synuvi eniga Iuda Sceva, tiga visšiga farie, kateri so le-tu delali.* ^[15]*Ampag ta hudi duh odgovori inu pravi: »Iest Jezusa dobru znamu inu veim, du ie Paulus. Du ste pag vi?«* ^[16]*Inu ta človik, v katerim ie bil ta hudi hudič, skoči na nee, nee premore inu verže pod sebe, taku, de so nagi inu raneni ubežžali iz te iste hiše.* ^[17]*Inu le-tu ie veideče bilu vseim, kir so v tim Efexu prebivali, tim Iudom inu Gerkom. Inu en strah pade čez nee vse inu tu ime tiga Gospudi Jezusa ie billu vissoku hvalenu.* ^[18]*Inu nih veliku, kir so verovali, ty so tudi prišli inu spoznali inu oznanili nih della,* ^[19]*veliku tudi tih, kir so s teimi cuperskimi kunšti okuli hodili, so te buqve vkupe pernesli inu te pred vsemi sežgali. Inu so zraitali, kai so te iste velale, so nesli petdeset tavžent denariev.* ^[20]*Taku močnu ie ta besseda Božia rasla inu se ie poteriovala.*

D. ^[21]*Kadar so pag le-te riči bile dokonane, postavi Paulus sebi naprei v tim Duhu, kadar on to Macedonio inu Abaio preide,*
poiti

295| Mt 3,2.

Matth. 3.²⁹⁵

296| Jer 36,23.

Ierem. 36.²⁹⁶

poiti v tu Ieruzalem inu ie dial: »Potle, kadar iest vunkai bom, moram tudi ta Rym viditi.«^[22] Inu on pošle dva iz tih, kir sta nemu služila, Timotea inu Erasta, v to Macedonio, on pag ta čas ostane v ti Azy.^[23] V tim istim času pag vstane gori nekar ena maihina žmota od tiga istiga potu.^[24] Zakai en srebrar,²⁹⁸ s teim imenom Demetrius, kateri ie tei Diani sreberne kapelice delal inu ie tim antverhariem daial nekar en maihin dobitag.^[25] Te iste inu te, kir so tudi takih riči antverhary bili, žbere on vkupe inu pravi: »Vi, možje, vi veiste, de tu naše dobivane nom pride iz le-tiga antverha,^[26] inu vi vidite inu slisite, de nekar le samuč v tim Efezi, temuč skorai po vsy Azy le-ta Paulus ie pregovoril inu odpelal veliku folka. Inu pravi, de tu neso boguvi, kir so z rokami sturieni.^[27] Inu nekar samuč le-ta deil nom na žgubo ne stoy, de ništer ne bode velal, temuč de tudi ta tempel te velike bogine Diane bode za ništer deržan. Inu h timu pride, de tudi nee maiesteta bode rezdiana, katero ta cela Azia inu ta sveit z božymi službami poštuje.«^[28] Kadar oni tu zaslišio, bodo polni ser-

Nn 3 da,

Rom. 15.²⁹⁷
2. Cor. 1.

297| Rim 15,22.
2 Kor 1,15–19.

298| Nekateri izdaje imajo "zlatar".

Act. 16.²⁹⁹

299| Apd 16,19.

Psal. 115.³⁰⁰

300| Ps 115,3–8.

da, ževpyo inu pravio: »Velika ie ta Diana tih Efexeriev!« Inu tu meistu polnu žmešnave postave. ^[29]Inu kmalu zo vso sylo teko na ta plac inu popadeio Gaia inu Aristarha iz Macedonie, Paulova tovariša. ^[30]Inu Paulus ie hotel tedai poiti vmei ta folk, ampag ty mlaiši neso nemu dopustili. ^[31]Tudi eni iz tih vissih iz Azie, kateri so bili nega periatli, pošleio k nemu inu so ga prossili, de bi se nekar na ta plac ne dal. ^[32]Natu so ty eni tu enu vpyli, ty eni tu drugu, zakai ta gmaina ie bila žmotena. ^[33]Mnogeteri neso veidili, za čes volo so bili vkupe prišli. Potle vleko iz tiga folka Alexandra naprei, kadar so ga ty Iudi porivali. Alexander pag magne s to roko, de bi molčali, ie hotel pred tem folkom se odgovoriti. ^[34]Kadar so pag oni spožnali, de ie on en Iud bil, se vždigne od vseh ena štima inu so vpyli okuli dvei uri: »Velika ie Diana tih Efexeriev!«

E. ^[35]Kadar ie pag ta šribar ta folk bil utolažil, pravi on: »Vi, efexiski možie! Du ie ta človik, kir bi ne veidil, de tu meistu Efexus ie podanu tei službi te velike bogine

Diane

Diane inu tiga pilda, kir ie doli od Iupitra prišal? ^[36] Kadar tedai le-timu nisče zuper ne reče, vi bi imeili tihi biti inu ništer naglu diati. ^[37] Vi ste le-te človeike semkai perpela-li, kir neso cerkovni tatie inu neso šentovali to vašo bogino. ^[38] Ima li Demetrius inu ty antverhary, kir so ž nim, zuper kateriga kakov uržah, se gmain pravde derže inu so ferbežary, pustite, nai eden drugiga zatoži! ^[39] Aku vi pag kake druge riči isčete, taku nai se tu pred pravo gmaino rezložji. ^[40] Zakai mi v ti nesreči stoymo, de bi mogli za te današne zmote zatoženi biti, inu obeniga uržaha nei, s katerim bi mi mogli le-tiga vkupe tečena raitingo dati!« ^[41] Inu kadar on le-tu izgovori, pusti to gmaino puiti.

TA XX. CAP.

A. S. Paul vleče iz Efeza po Macedony inu Grecy, pridiguie inu poterduie te verne. Iz Grecie, za volo, kir so ga ty Judi hoteli končati, se ie moral spet v Macedonio verniti. B. V Troadi ie en hlapčič per pridigi zaspal inu se ie ubil. Tiga ie s. Paul spet od smerti obudil.

Nn 4 C. Od

C. Od Troade s. Paul inu nega tovariši gre-
do k nogom inu se v barkah pelaio skuzi
mnogetera meista do Miletu. D. S. Paul
pokliče v to Miletu te efeziske farmoštre
inu šcoffe. E. On opomina z velikimi bes-
sedami, de zveistu passo te ovčice Božye,
de čuio, sebe inu to Cerkov varuio pred
falš včeniiki. Vzame slovu od nih, nee Bogu
poroči, potle vleče proti Jeruzalemu.

A.

POtle, kadar ie nehala ta zmešnava,
Paulus pokliče k sebi te mlaiše, te iste
obyime, vleče proč inu gre v to Macedonio. ^[2]
Inu kadar ie te iste kraie obhodil inu nee
opominal z dostimi bessedami, pride v to
Gerško deželo ^[3]inu ondu dopernesse try me-
sice. Kadar so pag nemu od tih Iudov zasta-
ve bile nareiene, kadar se ie hotel v to Syrio
pelati, pride nemu v missal se spet poverniti
skuzi Macedonio. ^[4]Inu so vlekli z nim noter
do Azie iz te Beroe Sopater, iz te Tessaloni-
ke pag Aristarhus inu Secundus inu Gaius
od Derbe inu Timoteus, iz te Azie Tihicus
inu Trofimus. ^[5]Le-ty so bili šli naprei inu so
čakali na nas v ti Troadi. ^[6]Mi smo se pag od
Filippos po teh opressnih dneh proč pelali inu
smo v petih dneh k nim prisli v to Troado.
Undu smo prebivali sedem dni.

Inu

301| 1 Tim 1,3.

1. Tim. 1. ³⁰¹

302| Apd 21,29.
1 Tim 4: vsebina se ne
ujema z navedeno ref.;
Trubar nakazuje na
2 Tim 4,10–13.

Act. 21.
1. Tim. 4. ³⁰²

^[7]Inu na en sobotni dan, kadar so ti mlaiši vkupe bili prisli kruh lomiti, Paulus ie ž nimi perpovedal inu ie hotel na drugi dan proč vleči. Inu ie to besedo zavlekal noter do polnoči ^[8]inu dosti lesčerb ie bilu na tim istim hišnim podu, kir smo vkupe zbrani bili. ^[9]En hlapčič pag, s teim imenom Evtihus, ie v enim okni sedel. Pride na nega en globok sen inu v tim, kadar ie Paulus dolgu govuril, ie bil že več od tiga sna premagan, pade doli iz tiga tretyga poda inu ie bil mertov gor vzdignen. ^[10]Paulus pag, ta gre doli inu pade verhu nega, ga obyme inu reče: »Ne zmotite se, zakai nega duša ie v nim.« ^[11]Natu on gre gori inu ie rezlomil ta kruh, ie ieidel inu ie veliku ž nimi govuril, de ie dan ratal inu taku se ie potle proč ločil. ^[12]Inu oni so tiga hlapčiča perpelali živiga inu so bili nekar malo potroštani.

^[13]Mi smo pag stopili v to barko inu pelali se v ta Asson, undukai smo hoteli Paulusa gori vzeti, zakai on ie bil taku poročil inu on ie hotel po zemli k nom poiti. ^[14]Inu kadar v tim Assonu vkupe pridemo, vxamemo ne-

Nn 5 ga

B.

3. Reg. 17.³⁰³
4. Reg. 4.303| 1 Kr 17,17–21.
2 Kr 4,32–35.Act. 2.
I. Cor. II.³⁰⁴304| Apd 2,42.46.
1 Kor 10,16.

C.

- ga gori inu pridemo v to Mytileno. ^[15]Inu od unot se pelamo, pridemo na drugi dan proti Chiu. Potle zdaici na drugi dan dotegnemo Samumo inu ostanemo v ti Trogilly inu v iutrišni dan pridemo v to Mileto, ^[16]zakai Paulus ie bil naprei vzel mumu Efeza se pelati, de bi v ti Azy tiga čassa ne mudil. Zakai on ie hitel, aku bi nemu mogoče bilu, de bi ta vinkuštni dan obhail v tim Ieruzalemu.
- D. ^[17]Inu od Mileta pošle on v to Efezo inu pokliče k sebi te stariše te cerque, ^[18]kateri, kadar prido k nemu, pravi k nim: »Vi veste od tiga perviga dne, na katerim sem v to Azio prišal, koku sem ta vus čas per vas bil. ^[19]Sem služil timu Gospudi zo vso pohlevsčino tiga serca inu z mnogimi selzami inu izkušnavami, katere so se meni pergudile od sovražnih zastav tih Iudov, ^[20]koku iest nesem ništer zaderžal tih riči, katere se ^[306]vom pridne bile, de bi vom ne bil oznanil inu vas učil očitv inu suseb po hišah. ^[21]Inu sem pričoval obuim, tim Iudom inu tim aydom, to pokuro pruti Bogu inu to vero na našiga Gospudi Jezusa. ^[22]Inu zdai pole,
- iest*

305| Apd 21,13.

Act. 21. ³⁰⁵

306| So.

307| Apd 19,10.

Act. 19. ³⁰⁷

308| Lk 24,47.

Luc. 24. ³⁰⁸

iest, zvezan od tiga Duba, grem v tu Jeru-
zalem, ne veim, kakove riči se bodo meni v
tim istim godile, samuč de S. Duh po vseih
meistih pričue inu pravi, de zveze inu na-
dluge undukai na me čakaio. ^[24] Oli iest za tu
ništer ne rodim, meni samimu ta život tudi
nei taku lub, de iest le-ta moi tek dokonam
z vesseliem inu to službo, katero sem pryel od
tiga Gospudi Jezusa h pričovanu ta evan-
gelium od te gnade Božye. ^[25] Inu zdai pole,
iest veim, de vi vsi, vmei katerimi sem iest
hodil inu pridigal tu kralovstvu Božye, ne
bote več moiga obličia vidili. ^[26] Natu iest z
vami na ta današni dan zapričuiem, de sem
iest čist od vseh kry, ^[27] zakai iest vom nesem
ništer zaderžal, de bi vom ne bil oznanil vus
svit Božy. ^[28] Natu merkaite tedai sami nase
inu na tu vse kardelu, vmei katerim ie vas
S. Duh postavil h tim šcoffom, de imate pa-
sti to Cerkou Božyo, katero ie on dobil s to
suio kryo. ^[29] Zakai le-tu iest veim, de po mui
odhudni prido vmei vas težki vulkuvi, kir
tega kardela ne bodo šonali.

Act. 21.³⁰⁹

309| Apd 21,4.

2. Tim. 2.³¹⁰

310| 2 Tim 2,10.

2. Reg. 3.
Dan. 13.³¹¹311| 2 Sam 3,13.
Dan 13: Dan ima le 12
poglavij.1. Tim. 4.
2. Pet. 2.³¹²312| 1 Tim 4,1.
2 Pt 2,1.

Inu

- 313| Jn 13,154.
1 Jn 2,19. Ioh. 13.
1. Ioh. 2.³¹³ ^[30]*Inu iz vmei vas z anih vstano gori možie, kir bodo preobernene riči govurili, de za sebo te mlaiše odpelaio. ^[31]Zatu čuite, spomislite, de iest nesem nehal skuži try leita ponoči inu podnevi s teimi selzami eniga vsakiga opominati. ^[32]Inu zdai, lubi bratie, iest vas izročim Bogu inu tei bessedi nega gnade, kateri ie mogoč vas gori sezidati inu dati vom to erbsčino vmei vsemi teimi, kir so posvičeni. ^[33]Inu iest nesem obeniga, ne srebra, ne zlata, ne gvanta želil, ^[34]temuč, koker vi veste, de le-te roke so mui potrebi inu tim, kir so z meno bili, služile. ^[35]Iest sem vom vse riči pokazal, de taku s teim delanem se moraiio ty šibki gori deržati inu zmisliti na te bessede tiga Gospudi Jezusa, kir ie on dial: 'Dati ie veliku bule koker vzeti.' « ^[36]Inu kadar ie letu bil izguvoril, poklekne doli na kolena inu moli zo vsemi žnimi. ^[37]Inu tedai vstane en velik plač od nih vseh inu so padali okuli garla Pauloviga, so ga kušovali inu žalostni bili, ^[38]nerveč za te bessede volo, kir ie dial, de ne bodo nega obličia več vidili, inu ga izpremeio do barke.*
- 314| 2 Kor 11,8;
12,14. 2. Cor. 11,
12.³¹⁴
- 315| 1 Mz 3,19.
1 Kor 9,10–18.
2 Tes 3,8. Gen. 3.
1. Cor. 9.
2. Thess. 3.³¹⁵
- 316| Sir 4,15. Eccles. 4.³¹⁶

TA

TA XXI. CAP.

A. S. Paul se pela od Mileta suiemi tovariši v Cov, potle v Rodis inu v Pataro, pusti Cypro na levo roko, se perpela v Syrio inu pride v Tyro. Ondu ty verni branio nemu poiti v Ieruzalem inu ga poštnu odpravio. B. S. Paul pride suiemi tovariši v Cezareio, v Filippovo diakona hišo. V ti Agabus prerokuie, de Paulus bode v Ieruzalemu ulovlen. C. Iz te Cezareie vleče s. Paul ravnu v Ieruzalem, undu Jacopu inu drugim pridigariem pravi, kar ie s pomočio Božyo per tih aydih opravi, se očisti po judovski šegi, tim šibkim vernim Iudom k službi. D. S. Paul ie od Iudov uiet, v tim templi so ga hoteli umoriti. Tiga ie ta visši capitan čez vuisko kumai otel, ga ie pustil z dveima ketinama zvezati inu pelati v ta žolnerski stan.

K Adar se ie pag bilu zgudilu, de smo se A.
 kod nih odtergali inu proč pelali, pride-
 mo z ravnim tekem v ta Coum inu na drugi
 dan v ta Rodis inu od unod v to Pataro. ^[2]
 Inu kadar smo mi eno barko nešli bili, kate-
 ra ie plavila v to Fenicio, smo v to isto sto-
 pili inu pelali se. ^[3] Inu kadar smo to Cypro
 zagledali, smo mi to isto na levo stran pu-
 stili inu smo se pelai v to Syrio inu smo prišli
 v Tyro, zakai undukai ie imeila ta barka nee
 butoro vun položiti. ^[4] Inu kadar smo bili te
 mlaiše

- 317| Apd 20,22–23. Act. 20.³¹⁷ *mlaiše nesli, smo undu ostali sedem dni. Ty so Paulusu pravili skuzi ta Duh, de bi ne imel gori puiti v tu Ieruzalem. ^[5]Potle, kaddar smo mi te iste dni dopolnili, smo se ločili inu smo šli proč. Inu oni vsi so nas izpremili s teimi ženami inu otruki, dotle smo vunkai iz meista prišli inu smo na breigu doli pokleknili inu molili. ^[6]Inu kaddar smo eden od tiga družiga slovu vzeli, stopimo v to barko, oni pag se poverno h timu suimu.*
- B. ^[7]*Mi smo pag to vožno dokonali od Tyra inu smo prišli doli v to Ptolemaido inu smo tim bratom zdravie prossili inu smo ostali en dan per nih. ^[8]Na drugi dan pag mi, kir smo s Paulusm bili, smo vlekli proč inu smo prišli v to Cezareo. Inu gremo noter v to hišo tiga Filippa, evangelista, kateri ie bil eden iz tih sedem, inu ostanemo per nim. ^[9]Ta isti ie imel štiri sčere, te so dečle bile inu so prerokovale. ^[10]Inu kaddar smo undu več dni ostali, pride doli iz te Iudeie en prerok s teim imenom Agabus. ^[11]Ta isti, kaddar ie k nom prišal, ie vzel Paulusov paas inu zveže suie roke inu noge inu pravi:*
- 318| Apd 6,5; 8,40. Act. 6, 8.³¹⁸ *Ta isti ie imel štiri sčere, te so dečle bile inu so prerokovale. ^[10]Inu kaddar smo undu več dni ostali, pride doli iz te Iudeie en prerok s teim imenom Agabus. ^[11]Ta isti, kaddar ie k nom prišal, ie vzel Paulusov paas inu zveže suie roke inu noge inu pravi:*
- 319| Jl 3,1. loel 2.³¹⁹
- 320| Apd 11,28. Act. 11.³²⁰
- »Le-tu

»Le-tu pravi S. Duh, tiga moža, kateriga Act. 1.³²¹
ie le-ta paas, bodo ty Iudi v Ieruzalemu
taku zvezali inu ga izdade v te roke tih ay-
dov.«^[12] Kadar smo pag le-tu slišali, smo ga
mi inu ty, kir so tiga istiga kraie bili, pros-
sili, de bi nekar gori v Ieruzalem ne vlekal.

^[13] Tedai Paulus odgovori inu pravi: »Kai tu
delate, de se plačete inu žalujete moie serce?
Iest sem gvišnu pernaredan nekar le samuč Act. 2.³²²
zvezan biti, temuč tudi umreiti v tim Ie-
ruzalemu za tu ime tiga Gospudi Jezusa.«

^[14] Inu kadar se nei pustil pregovoriti, smo
mi omelčali inu diali: »Tiga Gospudi vola
se izidi.«^{Matth 18/^{323E}}

^[15] Inu po tih istih dneh se mi perpravimo C.
inu vličemo gori v Ieruzalem. ^[16] Inu z nami so
tudi šli eni iz tih mlaiših od Cezareie inu so
pelali sebo eniga Mnazona iz Cypra. Ta ie en
star mlaiši bil, per tim bi bili imeili erpergo-
vati. ^[17] Inu kadar smo v Ieruzalem prišli, so
nas ty bratie radi gori vzeli. ^[18] Na drugi dan
pag Paulus gre z nami h timu Iacopu inu vsi
stariši prido undu vkupe. ^[19] Inu kadar ie nim
bil tu zdravie prossil, ie on pravil po redu enu
za drugim, kai ie Bug sturil vmei temi
aydi

321| Apd 1,2.

322| Apd 2,46.

323| Poškodovano
mesto je emendirano po
izvirniku s sg. R 10016
(Rokopisni oddelek
Narodne in univerzitetne
knjižnice, Ljubljana), sicer
Mt 6,10.

- aydi skuži nega službo. ^[20] Oni pag, kadar tu zaslišo, česte tiga Gospudi inu reko: »Brat, ti vidiš, kuliku tissuč Iudov ie, kir veruio, inu le-ti vsy so sylnu periatel tei postavi. ^[21] Oni so pag od tebe slišali, de ti vse Iude, kir so vmei aydi, vučiš, de od Moizesa stopio, inu pravis, de nih otruk ne imaiio obrezati, ne živeiti po tih starih navadah. ^[22] Nu, kai ie tedai zatu, ta množica vsai mora vkupe priti, zakai oni bodo slišali, de si prišal. ^[23] Sturi tedai le-tu, kar mi tebi pravimo. Mi imamo štiri možie, ty imaiio eno zalublene na sebi. ^[24] Te iste vžemi k sebi inu očisti se ž nimi inu vagai to ceringo na nee, de obryo nih glave inu de vsi zveidio, de tu ništer nei, kar so od tebe slišali, temuč de ti tudi hodiš inu deržiš to postavo. ^[25] Ampag tim, kir so verovali iz tih aydov, smo mi pissali inu postavili, de oni tih riči ništer ne imaiio deržati, samuč de se varuio pred teim, kar ie tim malikom offranu inu pred kryo inu pred zadušenim inu pred curbaryo.« ^[26] Natu Paulus vžame k sebi te možie inu na drugi dan se očisti, gre ž nimi v ta tempel inu oznani tu dopolnene tih dni tiga očistčena, dotle
- 324| 4 Mz 6,9.
Apd 18,18. Num. 6,
Act. 18.³²⁴
- 325| Apd 15,20–21. Act. 15.³²⁵
- 326| Apd 24,25. Act. 24.⁵¹⁵

dotle se ie za eniga vsakiga nih ta offer ofroval.

^[27] Kadar so pag ty sedem dni blizi bili dopolneni, ga ty Iudi iz Azie v tim templi zagledaio, xmotio ta vus folk inu vergo te roke na nega ^[28] inu vpyo: »Vi, izraelski možie, tecite h pomočain. Le-ta ie ta človik, kir povsod vse ludi vuči našimu folku inu postavi inu meistu xuper. Verhu tiga ie on tudi te Gerke v ta tempel perpelal inu ie letu svetu meistu stural.«³²⁷ ^[29] Zakai oni so Trofima, Efezeria, ž nim v tim meistu vidili, tiga so oni menili, de bi ga Paulus bil notar v to cerkov pelal. ^[30] Inu vse meistu se ie bilu xmotilu inu rata enu stečene tiga folk. Inu popadeio Paulusa, ga vleko vunkai iz tiga templa inu zdaici so bile te dauri zaperte. ^[31] V tim pag, kadar so ga hoteli ubyti, ie bilu povedanu timu visšimu žolnerskimu altmanu, de ie vse Ieruzalem gori vstalu. ^[32] Kateri zdaici vxame k sebi žolnerie inu te altmane inu teče vmei nee. Inu kadar oni tiga visšiga altmana inu te žolnerie ugledaio, nehaio Paulusa byti. ^[33] Tedai ta visši altman perstopi, ga prime inu ukaže, de se

Oo xveže

D.

Act. 20.
2. Tim. 4.³²⁸

327| Štural.

328| Apd 20,4.
2 Tim 4,20.

zveže z dveima verigama, inu ie vprašal, du bi on bil inu kai ie sturil. ^[34]Inu ty eni iz tiga folka so tu enu vpyli, ty eni pag enu drugu. Inu kadar ne mogel ništer gvišniga zastopiti šumom, ie ukazal nega v ta camp pelati. ^[35]Inu kadar on h tim štengom pride, pergudilu se ie, de so ga ty žolnery morali nesti zavolo te syle tiga folka, ^[36]zakai veliku folka ie šlu za nim inu so vpyli: »Le proč ž nim!« ^[37]Inu kadar ie Paulus glih v ta camp imel pelan biti, reče k višimu altmanu: »Smem li s tebo govoriti?« On pravi: »Umeš ti gerski? ^[38]Nei li si ti ta Egiptovec, kir si pred le-temi dni eno zmešnavo sturil inu si izpelal v to pusčavo štiri tavžent hudih razbonikov?« ^[39]Paulus pag pravi: »Iest sem en iudovski človik iz Tarzie, en purgar eniga imenovana meista v ti Cilicy. Iest tebe pag prossim, dopusti ti meni h timu folku govoriti.« ^[40]Inu kadar on nemu dopusti, stopi Paulus gori na štenge, magne z roko h tim ludem inu kadar se velika tihota sturi, govori k nim z iudovskim iezikom inu pravi.

TA

329| Lk 23,18.

Luc. 23.³²⁹

330| Apd 9,11; 22,3.

Act. 9, 22.³³⁰

TA XXII. CAP.

A. Paulus se dolgu izgovarie pruti iudovskimu folku, nim pravi, od kod ie on, kei ie zreien, h komu ie v šulo hodil, de ie kersčenike lovil, koku ga ie Jezus poleg Damaska doli pobil inu osleipel. B. S. Paul pričue tudi s teim Ananiom, kir ga ie kerstil, inu s to martro s. Stefana, de ie on poprei te kersčenike moril. C. Iudi kriče čez Paulusa, de se ima umoriti. Natu capitan zapovei ga tepsti tar izuprašovati. Kadar pag zvei, de ie en rimski purgar, ga izpusti inu ga postavi pred to iudovsko pravdo.

»**V**I, možie, bratie inu očevi, poslušajte to muio izgovor, katero vom zdai naprei pernessem!« ^[2] Kadar so pag oni zaslišali, de ie z iudovskim iezikom govuril, so oni še vegši posluh dali. Inu on pravi: ^[3] »Iest sem en iudovski mož, royen v ti Tarzy te Cilicie, ampag zreien v le-tim meistu per gamalielskih nogah inu sem s flissom vučen v ti očetovi postavi. Sem bil en aifrar Božy, koker ste tudi vi vsi današni dan, inu sem le-ta pot noter do smerti preganel. ^[4] Iest sem nee vezal inu izdaial v te ieče, kmalu te možie inu te žene, ^[5] koker tudi ta vissi far ie ta muia priča inu vsa družba tih starišev, od katerih sem bil listy vzel inu

A.

Act. 3, 9, 21.³³¹Act. 9, 26.
I. Cor. 15.
Gal. 1.³³²331| Apd 3,14;
9,1-2; 21,28.332| Apd 9,1-2; 26,9-11.
1 Kor 15,9.
Gal 1,13.23.

Oo 2 sem

sem vlekal h tim bratom v to Damašco, de bi te iste tudi, kir so undu bili, zvezane v tu Ieruzalem perpelal, de bi martrani bili. [6] Pergudilu se ie pag, kadar sem na tim potu bil inu sem blizj Damašca prišal, okuli puldnevi oblliska mene na naglim ena velika luč iz nebes. [7] Inu iest padem na tla inu sem slišal eno štimo, ta ie diala k meni: 'Saul, Saul, zakai ti mene preganeš?' [8] Iest sem pag odgovoril: 'Du si ti, Gospud?' Inu on pravi k meni: 'Iest sem ta Jezus Nazarenski, kateriga ti preganeš.« [9] Inu ty, kir so bili z meno, so to luč vidili inu so se bili prestrašili, ampag to štimo, kir ie z meno govuril, neso slišali. [10] Iest sem pag rekal: 'Gospud, kai iest imam diati?' Ta Gospud pag pravi k meni: 'Vstani gori inu puidi v to Damašco inu undu bode tebi povedanu od vseh riči, katere so tebi perpravlene, de imaš sturiti.' [11] Inu kadar iest od tiga blesčena te iste luči nesem vidil, sem bil per roki pelan od tovaršev, kir so z meno bili, inu pridemo v to Damašco.

333| Dan 3,7; 10,7.

Dan. 3, 10.³³³

334| Manjka: "V Damasku je živel" (SSP).

B.

[12] Inu³³⁴ en Anaias, en bogaboieč mož po tei postavi, ta ie imel dobru pričovane od vseh

vseh Iudov, kir so undukai prebivali. ^[13] Ta isti pride inu perstopi k meni inu pravi: 'Saul, brat, pogledai gori.' Inu iest v ti isti ^{Act. 9.³³⁵} 335| Apd 9,16. uri v nega pogledam, ^[14] on pag pravi: 'Bug naših očetov ie tebe perpravil, de spoznaš nega volo in de vidiš tiga pravičniga inu de slišiš to štimo iz nega vust. ^[15] Zakai ti boš nemu ena priča poleg vseh ludi, tih riči, k-tere si ti vidil inu slišal. ^[16] Inu zdai, kai ti odlašas? Vstani gori inu kersti se inu operi te tuie greihe, ključioč na tu ime tiga Gospudi.' ^{Rom. 10.³³⁶} 336| Rim 10,20. ^[17] Pergudilu se ie pag, kadar sem se bil spet v tu Ieruzalem povernil inu sem molil v tim templi, de sem bil zamaknen ^[18] inu sem vidil nega, kir ie dial k meni: 'Hyti inu puidi vunkai hitru iz Ieruzalema, zakai oni nebodo tvoiga pričovane gori vzeli od mene.' ^[19] Inu iest sem dial: 'Gospud, oni veido, de sem iest le-te, kir so na te verovali, v to ke-iho vlačil inu byl po slednih šulah. ^[20] Inu ka-dar se ie prelivala ta kry tiga Stefana, tuie priče, sem iest tudi poleg stal inu pervoloval h ti nega smerti in sem varoval tih gvant, kir so nega ubyali.' ^[21] Inu on ie dial k meni: 'Puidi kiakai, zakai iest hočo tebe deleč h tim aydom poslati.' « Oo 3 Inu

<sup>Matth. 10.
Act. 9.³³⁷</sup> 337| Mt 10,17.
Apd 9,21.

^{Act. 7.³³⁸} 338| Apd 7,58.

<sup>Act. 13.
Gal. 1.
Ephes. 3.³³⁹</sup> 339| Apd 13,28.
Gal 1,13.
Ef 3,8.

- C. ^[22]Inu oni so nega poslušali noter do le-te besede, potle vzdigno gori nih štimo inu pravio: »Vzami proč taciga od te zemle, zakai onu nei spodobnu, de bi on imel živ biti.« ^[23]Kadar so pag oni taku vpili inu nih gvant doli metali inu lučali ta prah gori v ta luft, ^[24]ukaže ta viši altman, de se pela v ta camp, inu zapovei, de se ima s tepenem izuprašovati, de bi veidel, za kakoviga urzaha³⁴⁰ volo bi oni čez nega vpili. ^[25]Inu kadar nega s teimi iermeni stisno, pravi Paulus h timu nižimu altmanu, kir ie poleg stal: »Aku se spodbi eniga rimskiga človeka inu kir nei ferdamnan, gaižlati?« ^[26]Kadar tu ta nižji altman zasliši, gre h timu visšimu altmanu inu oznani tu nemu, rekoč: »Gledai, kai hočeš diati, zakai ta človik ie en Rymlan.« ^[27]Natu ta visši altman k nemu gre inu pravi k nemu: »Povei ti meni, si li ti en Rymlan?« On pag pravi: »Ia!« ^[28]Inu ta visši altman odgovori: »Iest sem za veliko sumo denariev le-to purgaryo dobil.« Paulus pag pravi: »Iest pag to imam skuzi roistvu.« ^[29]Natu ty, kir so ga imeili izuprašati, gredo zdaici od nega inu ta visši altman

340| Uržaha.

341| Jn 18.

Joh. 18.³⁴¹

altman se ie potle tudi bal, kadar ie zveidel, de ie on en Rymlan bil inu de ga ie on bil zvezal. ^[30]Na drugi dan ie pag on hotel gvišnu veiditi, za kakoviga urzaha volo ie bil on od Iudov zatožen. Rezveže nega od tih zavez inu ukaže, de ty visši fary vkupe pridoinu vus nih svit, potle ie Paulusa perpelal naprei inu ga ie vmei nee postavil.

Act. 23.³⁴²

342| Apd 23,1.

TA XXIII. CAP.

A. S. Paul začne pred duhovskimi inu deželskimi visšimi govoriti. V tim en šcof veli nega na zobe udariti. B. Zavolo Paulusa vstano velike partye vmei teimi, kir so s farizeimi inu saduceimi deržali. V tim capitan zapovei Paulusa spet v ta camp pelati. Kristus potrošta Paulusa. C. Ena družba Iudov vkupe persežeio, de hote Paulusa umoriti. Kadar tu Paulus skuzi suiga mladiga stryca zvei, pusti tu timu visšimu capitanu povedati. D. Claudius Lyzias, en aydovski kapitan, ta ie zveistu suiem žolnermi s. Paulu pomagal od iudovskih rok.

K*Adar pag Paulus ta svit ravnu rezgleda, pravi: »Možie inu bratie, iest sem zo vso dobro vistio hodil pred Bugom noter do današnjiga dne.« ^[2]Natu ta visši far Ananias zapovei tim, kir so poleg*

A.

Act. 24.
Jer. 20.
Joh. 18.³⁴³343| Apd 24,16.
Jer 20,2.
Jn 18,22–23.

Oo 4 nega

- 344| 5 Mz 17,11. Deut. 17.³⁴⁴ *nega stali, de bi ga na vusta udarili. [3] Tedai Paulus pravi k nemu: »Ti, pobelena stena, Bug bode tebe udaril! Ti sidiš, de mene imaš soditi po tei postavi. Inu zuper to postavo ti veliš mene biti!« [4] Inu ty, kir so poleg stali, pravio: »Ti timu božymu viššimu fariu hudu rečeš?« [5] Paulus ie pag rekel: »Bratie, iest nesem veidil, de bi on šcof bil, zakai onu ie pissanu, timu viššimu tuih ludi ti ne imaš hudu reči.«*
- B. [6] *Kadar ie pag Paulus veidel, de en deil ie tih saduceieriov bil inu ta drugi tih farizeiov, zevpye v tim sveitu: »Vi, možie inu bratie! Iest sem en farizeus inu eniga farizeia syn. Iest sem zavolo vupana inu gorivstanena tih mertvih zatožen.« [7] Inu kadar on le-tu reče, vstane en kreig vmei farizeiermi inu saduceiermi inu ta množica se narazen rezdili. [8] Zakai ti saducei pravio, de nei obeniga gorivstanena od smerti, ne angela, ne duha. Ty farizei pag spoznaio obuie. [9] Inu se sturi en velik šrai inu ty pissary tiga farizeiskiga platu vstano gori, šritaiio inu pravio: »Mi na le-tim človeku ništer hudiga ne naidemo. Ie li pag en duh oli*
- 345| 2 Mz 22,27. Exod. 22.³⁴⁵
- 346| Fil 3,6.
Mt 23,13.
Lk 20,27. Phil. 3.
Matth. 23.
Luc. 20.³⁴⁶
- 347| Apd 21,31. Act. 21.³⁴⁷

oli en angel ž nim govuril, [mi ne hočmo se z Bugom štritati.]«³⁴⁸ [10] Inu kadar ie enu veliku rezdilene gori vstalu bilu, se ie bal ta visši altman, de bi Paulus od nih na³⁴⁹ reztergan ne bil. Ukaže tim žolneriom doli puiti inu ga iz žnih izdreiti inu pelati v ta camp. [11] To drugo nuč pag ie ta Gospud poleg nega stal inu ie dial: »Paul, bodi dobriga serca, zakai koker si ti od mene pričoval v tim Ieruzalemu, taku moraš ti tudi v tim Rymu pričovati.«

[12] Kadar se pag dan sturi, se eni Iudi vkupe zbero, ty so se bili zekleli, rekoč, de ne hote ne ieisti ne pyti, dotle oni Paulusa ne ubyo. [13] Inu nih ie bilu več koker štiridesseti mož, kir so bili le-ta punt sturili. [14] Ty gredo h tim visšim fariem inu starišem inu so diali: »Mi smo se sylnu zakleli, de ne hočmo ništer okussiti, dotle Paulusa ne ubyemo. [15] Na tu tedai daite vi zdai na znane timu visšimu altmanu inu sveitu, de nega iutri k vom naprei perpela, koker de bi hoteli kako gvišno reič od nega spoznati. Mi pag, pre-den q vom bliži pride, smo perpravleni nega ubyti.« [16] Kadar ie pag Pauluve sestre syn

Oo 5 le-to

348| Trubarjev besedilni dodatek (v oglatem oklepaju); pasaža se v SSP ne nahaja.

349| Ne.

350| Apd 16,22–23; 28,21.

Act. 16, 28.³⁵⁰

Ephes. 3.
2. Tim. 1.³⁵¹

351| Ef 3,1–2.
2 Tim 1,8: Obe ref. nenatančni, sicer Apd 23,11.

C.

le-to hudo zastovo zaslišal, pride inu gre noter v ta camp inu Paulusu povei. ^[17] Paulus pag pokliče k sebi eniga od tih nižih altmanov inu pravi: »Pelai le-tiga hlapčiča h timu visšimu altmanu, zakai on ima nemu eno reič poveidati.« ^[18] Inu on nega vžame inu ga pela h timu visšimu altmanu inu pravi: »Ta zvezani Paulus ie mene k sebi poklical inu prossil, de le-tiga hlapčiča h tebi perpelam. Ta bode tebi nekai povedal.« ^[19] Inu ta visši altman prime nega za roko inu ga odpela suseb na eno stran inu ie nega vprašal: »Kai ie tu, de ti imaš meni poveidati?« ^[20] On pag pravi: »Ty Iudi so se vkupe na tihim izgovorili, de bodo tebe prossili, de na iutrišni dan Paulusa pred ta svit naprei pelaš, koker de bi hoteli od nega nekai gvišniga izuprašovati. ^[21] Ti pag ne dei po nih voli, zakai več koker štiridesseti mož streigo na nega, kateri so se zakleli ne ieisti ne pyti, dotle nega ne ubyo, inu oni so zdai perpravleni inu čakaio, de nim tu oblubiš.«

D. ^[22] Natu ta visši altman pusti tiga hlapčiča od sebe inu nemu zapuvei, de tiga,
kar

kar ie nemu povedal, nikomer ne pravi. ^[23]
 In on pokliče k sebi dva nižja altmana inu
 reče: »Perpravite dveistu žolneriev, de
 gredo do Cessareie, inu sedemdeset koni-
 kov inu dveistu strelcev na tretjo uro te
 noči. ^[24]Pernaredite tudi te živine, de
 Paulusa gori possade inu de žiher tar
 zdraviga perpelaio h timu Felixu, dežel-
 skimu flegariu.« ^[25]Inu on pisše en lyst z le-
 takimi bessedami: ^[26]»Iest, Claudius Lyzi-
 as, timu mogočimu Felixu, deželskimu
 flegariu, zdravie prossim. ^[27]Le-tiga moža
 so ty Iudi uieli inu kadar so ga hoteli
 ubyti, h timu sem iest z muiemi žolnermi
 prišal inu kadar sem zvedil, de ie on en
 Rymlan, sem ga od nih ottel. ^[28]Inu sem
 hotel veiditi, za kakoviga uržaha volo oni
 tožjo čez nega. Sem pelal nega v nih svit,
^[29]tukai sem nešil, de oni čez nega tožjo za
 volo vprašane te nih postave. Ampag obe-
 ne tožbe ne ima, kir bi bila vredna te
 smerti oli te ieče. ^[30]Inu kadar ie meni po-
 vedanu bilu, de eni Iudi na nega strego,
 sem ga zdaici poslal h tebi inu sem tudi
 tim tožnikom zapovedal, de, kar oni imajo
 zuper nega, pred tebo povedo.

Act. 21.³⁵²

352| Apd 21,31–33.

Act. 12.³⁵³

353| Apd 12,6.

Act. 23.³⁵⁴

354| Apd 23,3.

[Der-

355| Besedilo v oglatem oklepaju je Trubarjev dodatek; v SSP tekst ni naveden.

[*Derži se dobru.*]«³⁵⁵ [31] *Ty žolnery pag, koker ie nim bilu naloženu, vzamo Paulusa inu ga pelaio ponoči v to Antipatrido.* [32] *Inu na drugi dan puste te konike ž nim vleiči, oni se pag poverno v ta camp.* [33] *Kateri, kadar prido v to Cezareio, dado ta lyst timu deželskimu flegariu inu postavio Paulusa tudi pred nega.* [34] *Inu kadar ta deželski flegar ta list prebere, vpraša nega, iz katere dežele bi on bil. Inu kadar ie on spoznal, de ie on bil iz te Cilicie,* [35] *ie dial: »Iest hočo tebe zaslišati, kadar tui tožniki tudi semkai prido.« Inu zapovei nega obarovati v ti Erodežovi rih-tni hiši.*

356| 5 Mz 17,12.

Deut. 17.³⁵⁶

TA XXIIII. CAP.

A. Ananias, šcof, inu ty rotary s. Paula zatožio skuzi bessednika Tertulla pred Felixom, deželskim flegariem. B. S. Paul sam sebe redle zuper to iudovsko tožbo odgovori. C. Deželski altman Felix, kir ie veidil, de se Paulusu syla godi, odloži to tožbo inu pravdo, ž nim čestu govori, bi rad denarie za nega imel. Tim Iudom k službi ga v vozi zapusti.

A. **P**Otle čez pet dni vleče doli Ananias,
ta

ta vissi far, s teimi stariši inu s teim Tertullom, bessednikom, ty se izkažo pred teim deželskim flegariem zuper Paulusa. ^[2]Inu kadar ie Paulus bil poklican, začne ta Tertullus tožiti, rekoč: »Mogoči Felix, potle mi v veliki[m] myru živimo pod tebo inu de se le-te riči prov rovnaio vmei le-timi ludmi skuzi tuie pregledane, ^[3]tu mi vselei inu zo vso hvalo gori vžamemo. ^[4]De iest pag tebe dale gori ne deržim, prossim iest tebe, de nas enu malu poslušas po tuim periatelstvom. ^[5]Mi smo le-tiga moža nesli škodliviga inu kir vsem Iudom po vsim sveitu zmešnavo gori vzdiguie inu ie tih eden, kir ta nazarenski orden začene, ^[6]on se ie tudi izkussil ta tempel šturati. Kateriga smo mi tudi uieli [inu smo ga hoteli soditi po naših postavah. ^[7]Ampag Lysias, ta vissi altman, ie h timu prišal inu ie nega z veliko sylo iz naših rok izderl inu zapovedal nega tožnikom priti h tebi.] ^[8]Od kateriga, aku hočeš izuprašovati, moreš ti sam od le-tih vseih riči zveiditi, za katerih volo mi tožimo čez nega.« ^[9]Inu ty Iudi porterdio inu so diali: »Timu ie taku.«

Pau-

Act. 23, 25.³⁵⁷

357| Apd 23,1; 25,2.

Act. 21.³⁵⁸

358| Apd 21,28.

359| Besedilo v oglatem oklepaju v SSP ni objavljeno.

- B. ^[10]*Paulus pag, kadar ie nemu ta deželski flegar bil megnil, de ima govoriti, odgovori: »Kadar iest veim, de si ti uže dosti leit le-tih ludi en rihtar bil, iest hočo s teim bulšem sercem sam sebe odgovoriti. ^[11]Zakai ti moreš dobru spoznati, de nei več koker dvanaist dni, kar sem iest prišal gori v Jeruzalem mo-liti. ^[12]Inu oni tudi neso mene nešli v tim templi s kum disputiraioč oli de bi iest bil kaku vkupe stekane tiga folka sturil, ne v tih šulah ne v tim meistu. ^[13]Oni tudi ne mogo dopernesti tiga, kar čez me tožio. ^[14]Ampag le-tu iest tebi spoznam, de po tim potu, kate-ri oni en orden imenuio, iest služim taku ti-mu Bogu naših očetov, de iest veruiem vsi-mu, kar ie pissanu v ti postavi inu v tih prerokih. ^[15]Inu imam tu vupane na Buga, de bode tu ustanene tih mertvih, tih pravičnih inu tih krivih, na kateru oni tudi čakaio, ^[16]inu v tim istim se iest tudi flissam imeiti veden eno čisto veist, prez šlakov pruti Bogu inu pruti ludem. ^[17]Natu sem iest prišal čez veliku leit inu sem pernessel tim muim lu-dem eno almožno inu te offre, ^[18]v katerih so oni*
- 360| Apd 21,15. Act. 21.³⁶⁰
- 361| Mt 10,18. Mr 8,34. Lk 12,11. Matth. 10. Marc. 8. Luc. 12.³⁶¹
- 362| 2 Mz 3,21. Mt 3,2. Exod. 3. Matth. 3.³⁶²
- 363| Apd 23,6. Act. 23.³⁶³
- 364| Rim 15. Nečitljivo, sicer 1 Kor 9,20. Rom. 15. 5. Cor. o.³⁶⁴

oni mene nesli očistčeniġa v tim templi, prez vsiga folka inu šuma. [19] Ampag eni Iudi iz Azie, kateri bi imeili tukai pred tebo biti inu tožiti, aku kai imaiio župer mene. [20] Oli nai le-ty oni sami poveido, so li kai kriviga na meni zapopali, kadar sem stal pred teim sveitom. [21] Samuč za le-te besede volo, kir sem vpyl, stoeč vmei nimi: 'Od vstanena tih mertvih sem iest danas od vas zatožen!'»

Act. 18.³⁶⁵

365| Apd 18,6.

Act. 29.³⁶⁶

366| Apd ima 28 poglavij, sicer Apd 23,6.

[22] Felix pag, kadar ie on le-te riči zaslišal, ie nee gori zavlekal. Žakai on ie dobru zastopil te riči, katere so k le-timu potu slišale, rekoč: »Kadar Lyzias, ta visši altman doli pride, hočo to vašo reč izuprašati.« [23] Inu on zapovei timu nižimu altmanu, de Paulusa varuie inu de ga pusti na prostoru inu de nikomer ne brani od tih nega nemu služiti oli hoditi k nemu. [24] Potle čez nakuliku dni pride Felix suio ženo Druzillo, ta ie bila ena Iudina, inu pokliče k sebi Paulusa inu ie slišal od nega to vero v Kristusa. [25] Kadar ie pag govuril od te pravice, od tiga zderžane inu tiga prihodniga sodniga

C.

Jer. 39.
Act. 27, 28.³⁶⁷367| Jer 39,17.
Apd 27,10; 28,43.

sodniga dne, se Felix prestraši inu odgovori: »Puidi zdai kiakai, kadar bom dober čas imel, hočo tebe poklicati.« ^[26]*Inu on ie poleg tiga vupane imel, de bodo nemu od Paulusa denary dani, de bi ga izpustil. Za tiga volo ie nega gostu k sebi poklicoval inu ie ž nim govuril.* ^[27]*Kadar ie pag dvei leiti minilu bilu, pride Porcius Festus na Felixou meistu, Felix pag ie hotel tim Iudom eno dobruto izkazati, pusti Paulusa v ieči za sebo.*

368| Apd 25,9.

Act. 25.³⁶⁸

TA XXV. CAP.

A. S. Paul ie iznov pred Festusom od judovskih, deželskih inu duhovskih visih zatožen. Tim on po pravdi odgovori inu suie pravdane odloži v Rym pred tiga cessarie. B. Festus pravi Agrippu inu nega ženi oli sestri Bernici, zakai ie s. Paul uiet, v tim on cilu špotlivu od Kristusa inu od naše vere govori. C. S. Paul ie perpelan pred krala Agrippa inu pred druge mahtig ludi, pred teimi Festus sam pričue, de s. Paul ie od Iudov po krim zatožen.

A. **N***Atu, kadar ie Festus v to deželo bil prišal, vleče on potle čez try dni iz te Cezareie gori v Ieruzalem.* ^[2]*Inu ta viši far*

far inu ty ner prvi tih Iudov se izkažo pred
 nim zuper Paulusa inu ga opominaiu inu
 prossio ^[3]za periazen zuper nega, de bi ga on
 pustil v Ieruzalem perpelati. Inu oni so stre-
 igli na nega, de bi ga ubili na tim potu. ^[4]
 Festus pag odgovori: »Paulus ie obarovan v
 ti Cezarei,« ampag on sam v kratkim kiakai
 puide. ^[5]»Natu, kateri vmei vami mogo,«
 pravi on, »ty z nami red doli de gredo inu
 aku ie kaka krivina na tim možu, ga zato-
 žio.« ^[6]Inu kadar ie vmei nimi bil več koker
 deset dni, gre on doli v to Cezareo. Inu na
 drugi dan sede on na ta pravdni stol inu
 ukaže Paulusa perpelati. ^[7]Kateri, kadar ie
 bil perpelan, stopio okuli nega ty Iudi, kir so
 bili iz Ieruzaelma doli prišli, inu so dosti
 inu težke krivine zuper Paulusa naprei vle-
 kli, katerih neso mogli dopernesti, ^[8]kadar se
 ie on odgovariel, de on z obeno ričio nei grei-
 šil, ne zuper to iudovsko postavo, ne zuper ta
 tempel, ne zuper tiga cessarie. ^[9]Festus pag se
 ie hotel tim Iudom dober sturiti, odgovori
 Paulusu inu pavi: »Hočeš li gori v Ieruz-
 lem poiti inu undukai od tih riči soien

Act. 24, 28.³⁶⁹369| Apd 24,5–6;
28,17–22.

Pp biti

biti pred meno?»^[10] Paulus pag reče: »Iest stoim pred cesariovim pravdnim stolom, tu-kai iest imam biti obsoien. Tim Iudom iest nesem ništer žaliga sturil, koker ti tudi bule veiš.^[11] Sem li pag kai škodoval oli kai te smerti vredniga sturil, iest se ne odpoveim umreiti. Aku pag tih riči obenih nei, za katerih volo oni čez me tožio, taku mene nim nisče ne more darovati, iest se vleičem pred tiga cessarie.«^[12] Tedai se Festus s teim sve-itom podgovori inu odgovori: »Ti si se na tiga cessarie potegnil, h timu cessariu pui-des!«

B. ^[13]*Inu kadar ie nakuliku dni minilu bilu, Agrippa, kral, inu Bernice ta prideta doli v to Cessareio tiga Festusa pryemati.^[14] Inu kadar sta dosti dni undu prebivala, Festus povei timu kralu tu Paulovu dolgovane inu pravi: »En mož ie od Felixa v ieči pusčen,^[15] od kateriga, kadar sem bil v Ieruzalem prišal, so ty vissi fary inu stariši tih Iudov meni poveidali inu so prossili, de bi ga imel od života diati.^[16] Katerim sem odgovoril: »Tim Rymlanom nei na-*

vada

370| Apd 24,27.

Act. 24.³⁷⁰

371| 5 Mz 17,2-4.

Deut. 17.³⁷¹

nada³⁷² komu k službi dati končati eniga človeika, preden ta, kir ie zatožen, ima te tožnike vpričo inu de prostor preime se odgovoriti na to tožbo.³⁷³ ^[17]Natu, kadar so oni bili semkai vkupe prišli, prez vsiga odlagane na drugi dan sedem na rihtni stol inu sem ukazal tiga moža perpelati. ^[18]Od kateriga ty tožniki, kadar so vpričo stali, neso obene krivine naprei pernessli, kateri sem iest menil, ^[19]temuč nekaku vprašane od nih norske božye službe so zuper nega imeili inu od eniga mertviga Jezusa, kateriga ie Paulus poterioval, de ie živ. ^[20]Kadar iest pag taciga vprašana nesem rezoumel, sem dial, aku bi on v Ieruzalem hotel puiti inu undukai zavolo tih riči soien biti. ^[21]Kadar ie pag Paulus se vlekal, de bi obranen bil na cessarievu spoznane, sem zapovedal nega obarovati, dotle ga iest h timu cessariu pošlem. Agrippas pag pravi h timu Festusu: ^[22]»Iest bi tudi hotel tiga človeika slišati.« On pag pravi: »Iutri ga boš slišal.«

372| (Na)vada.

Act. 23,³⁷³

373| Apd 23,29.

Pp 2 Na

- C. ^[23]Na drugi dan pag, kadar ta Agrippas inu Bernice prideta z velikim pranganem inu gresta s teimi visšimi almani inu ner-visšimi možmi tiga meista v to rihtno hišo, ie bil Paulus po tei Festusevi zapuvidi perpelan. ^[24]Tedai Festus pravi: »Ti, kral Agrippa inu vi vsi možie, kir ste tukai z nami, vi vidite tiga, za kateriga volo vsa množica tih Iudov v tim Ieruzalemu inu tukai ie bila k meni govoriti inu so vpyli, de on ne ima dale živ biti. ^[25]Ampag iest sem znešil, de on ništer nei te smerti vredniga sturil. Ništer mane pag, kadar se ie on na tiga cessarie potegnil, sem si naprei vzel nega poslati, ^[26]od kateriga ne imam ništer gvišniga, de bi timu gospudi pissal. Za tiga volo sem ga iest q vom perpelal inu nerveč h tebi, kral Agrippa, de po sturienim vprašanu iest bom imel kai pissati. ^[27]Zakai meni se en/a/nespodobna reič zdi, eniga ietnika poslati inu te krivine, za katerih volo ie zatožen, ne pustiti veiditi.

374| Apd 23,9; 26,31.

Act. 23, 26.³⁷⁴

TA

TA XXVI. CAP.

A. S. Paul se odgovarje pred Agrippom inu pravi od siuga ostriga, terdiga meniškiga lebna. B. S. Paul pravi Agrippu inu drugim, od koga inu kaku ie na tu kersčansko vero preobernen. C. Kral Agrippa, nega sestra oli žena Bernice, Festus inu vsi, kir so Paulusov odgovor slišali, spoznaio, de se Paulusu syla inu krivica godi.

INu Agrippas reče h Paulusu: »Tebi ie perpusčenu samimu za se govoriti.« Tedai Paulus iztegne to roko inu ie za se v ti massi govuril: ^[2]»Lubi kral Agrippa! Iest se štímam za srečniga, de se iest bom danas pred tebo odgovariel od vseh tih riči, za katerih volo sem iest od tih Iudov zatožen. ^[3]Potehmal ti vse te šege inu vprašane tih Iudov cilu dobru veiš. Obtú iest tebe prosim, de mene volnu poslušáš. ^[4]Nu, mui leben, kir sem pelal od mladiu, kakov ie od začetka vmei muiemi ludmi v tim Ieruzalemu bil, veido vsi Iudi, ^[5]kir so mene pervič poprei znali. Aku hote pričovane dati, de sem po tim ner terdnišim odnu ³⁷⁵te naše božje službe ta leben deržal, zakai iest sem

Pp 3 bil

A.

375|Corr.: ordnu.

376| Apd 23,6; 28,23.
 Fil 3,5.
 1 Mz 3,15; 27,29.
 5 Mz 18,2.
 Ps 15,5.

Act. 23, 28.
 Phil. 3.
 Gen. 3, 27.
 Deut. 18.
 Psalm. 15.³⁷⁶

*bil en farizeus. [6] Inu iest zdai tukai stoim
 zatožen zavolo tiga vupana na to oblubo, kir
 ie sturiena h tim našim očakom od Buga, [7] h
 kateri te naše dvanaist žlahte služeioc veden
 nuč inu dan Bogu vupaio priti. Za le-tiga
 vupane volo, lubi kral Agrippa, bom iest za-
 tožen od tih Iudov. [8] Zakai bode tu per vas
 za nevernu soienu, de Bug te mertve gori
 obuie?*

377| Jn 11,44.

Ioh. 11.³⁷⁷

B.

*[9] Iest sem tudi gvišnu menil zuper tu
 ime Jezusovu iz Nazareta s teim pruti
 štritanem dosti sturiti [10] inu koker sem
 sturil v tim Ieruzalemu, kir sem dosti
 svetnikov v kebah bil zaklenil, kadar sem
 bil to oblast od tih visših fariev pryel inu
 kadar so se morili, sem iest pomagat to
 pravdo reči. [11] Inu sem nee čestu po vseh
 šulah martral inu permoraval šentovati
 inu sem preveč nevumen bil na nee, sem
 nee tudi do tih prvih meist preganal. [12]
 Inu kadar sem za tih riči volo vlekal v to
 Domashco s to oblastio inu pomočio tih
 visših fariev, [13] sem iest vidil na tim potu
 ob puldne, o, kral, eno luč iz nebes, svit-
 lešō*

378| Apd 8,3; 9,2; 22,15.

Act. 8, 9, 22.³⁷⁸

lešo koker tu sonce, ta se ie bila rezveitila okuli mene inu okuli tih, kir so z meno vle-
kli. ^[14]Kadar smo pag mi vsi bili doli na ze-
mlo pali, sem iest slišal eno štimo, govoreč k
meni, ta ie diala v iudovskim ieziku: 'Saul,
Saul, kai ti mene preganeš? Tebi bode težku
zuper ta osten bercati.' ^[15]Iest sem pag rekal:
'Gospud, du si ti?' On pag reče: 'Iest sem
Jezus, kateriga ti preganeš.' ^[16]Ampag vstani
gori inu stopi na tuie noge, zakai h timu sem
se iest tebi perkazal, de tebe postavim k ani-
mu služabniku inu k ani priči tih riči, kate-
re si vidil, inu tih, katere hočo še tebi prika-
zati. ^[17]Inu hočo tebe oteti od tih ludi inu od
tih aydov, vmei katere iest tebe zdai pošlem,
^[18]de odpres nih oči, de se oberno od te teme h
ti luči, od te oblasti tiga Hudiča h timu Bo-
gu, de primo tu odpuscane tih grehov inu ta
erb s teimi red, kir so posvičeni s to vero na
mene.' ^[19]Natu, lubi kral Agrippa, le-tei ne-
beški prikazni iest nesem bil nepokoren, ^[20]
temuč sem nerpoprei tim, kir so v tim

Esa. 60.³⁷⁹

379| Iz 60,1-3.

Pp 4 Damaš-

380| Apd 2,38; 17,3.

Act. 2, 17.³⁸⁰

Damašcu inu v Ieruzalemu inu po vsei Iudovski dežeji bili, potle tudi tim aydom oznanoval, de bi diali to pokuro inu se ober-nili h Bugi inu delali ta della, kir so vredna te pokured. ^[21] Za tiga volo so mene ty Iudi v tim templi uieli inu so se izkušovali mene ubyti. ^[22] Ampag skuži to pomuč Božyo stojim do današnjiga inu pričuiem malim tar velikim inu družiga ništer ne pravim, temuč tu, kar so ty preroki inu Moizes, kar se ima goditi, pravili, ^[23] de Kristus ima terpeti inu ta prvi biti od tih, kir gori vstano od tih mertvih, inu de bode oznanoval eno luč tim ludem inu tim aydom.«

- C. ^[24] *V tim pag, kadar ie on le-tu za se govuril, pravi Festus z veliko štimo: »Paul, ti od vuma greš, ta velika pisma tebe noriga delajo!« ^[25] Paulus pag reče: »Mui dobri Feste, iest ne grem od vuma, temuč risnične inu trežive besede govorim. ^[26] Ta kral le-te riči dobru vei, pred katerim iest tudi slobodnu govorim. Zakai iest menim, de tu obenu nei pred nim skrivenu, zakai le-tu nei v enim ko-tu*

381| Jn 18,20.

Ioh. 18.³⁸¹

sturienu. ^[27] *Ti, kral Agrippa, veruies li tim prerokom? Iest veim, de veruies.*« ^[28] *Agrippa pag pravi Paulusu: »Maihinu manka, de mene ne pregovoriš, de en kersčenik postanem.*« ^[29] *Paulus pag pravi: »De bi tu Bug hotel, de nekar le enu maihinu, temuč veliku, nekar le ti, temuč vsi ty, kir mene danas slišio, taki bili, koker sem iest, vunkai vžamem le-te zveze.*« ^[30] *Inu kadar ie on bil tu izgovoril, vstane ta kral gori inu ta deželski flegar inu ta Bernice inu ty, kir so ž nimi sideli.* ^[31] *Inu kadar stopio na eno stran, se vkupe zgovore inu pravio: »Le-ta človik ništer nei sturil, kir bi te smerti oli te ieče v Reidnu bilu.*« ^[32] *Inu Agrippa reče h timu Festusu: »Le-ta človik bi se bil mogel izpustiti, de bi se on na tiga cessaria ne bil poteggnil.*«

1. Cor. 7.³⁸²

382| 1 Kor 7,7.

Act. 23, 25.³⁸³

383| Apd 23,29; 25,25.

TA XXVII. CAP.

A. S. Paul ie izročēn Iuliusu, enimu nižimu altmanu, de ga z drugimi ietniki v Rym dopela, ta ga dobru derži na tim potu. B. S. Paul sveituie per tih leipih morskih portih čez zimo ostati. Mornary inu barkaroli ne hote, v tim čez nee prido mnogeteri hudi veitri inu velike fortune. Terčo to barko, izmečcio vunkai blagu inu druge riči, se života ferbegaio. C. V ti nervegši inu nežihreiši fortuni s. Paul trošta te ludi s to oblubo, kir ie nemu bila skuzi angela sturiena, de oben od nih ne pogine. D. S. Paul druguč trošta te ludi v ti nežihri fortuni. Iei inu drugim veli ieisti, barka se rezbye oli vini vsi živi prideio na suhu.

A. **P**Otle, kadar ie pag bilu odločenu, de bi mi imeili v to Laško deželo se pelati, dado Paulusa inu ene druge ietnike čez enimu rotmaištru, s teim imenom Iuliu, od te cessarieve voiske. ^[2]Kadar pag v eno adramitisko barko stopimo, de bi imeili poleg Azye kiakai se pelati, se spustimo od te zemle. Inu ie z nami bil Aristarbus, Macedonic Tessaloniski, ^[3]inu na durgi dan pridemo

384|Kol 4,10.14.

Col. 4.³⁸⁴

pridemo v to Sidono. Inu Iulius ie Paulusa
 periatlivu deržal, ie dopustil nemu, de ie šal
 h tim periatelom, de bi se pustil od nih
 oskerbeiti. ^[4]Inu kadar se od unod spustimo,
 se pelamo kiakai ozdolai pod Cypro, zatu,
 ker so nam ty veitri bili zuper. ^[5]Inu kadar se
 čez tu morie, kir okuli Cilicie inu Pamfilie
 ležj, perpelamo, pridemo v to Myro, kir ie v
 ti Licy. ^[6]Inu undu ta rotmaišter naide eno
 alexandrisko barko, ta se ie pelala v to La-
 ško deželo, v to isto ie on nas postavil. ^[7]Ka-
 dar smo se pag kasnu pelali inu v dostih
 dneh kumai Gnidu prišli (zakai ta veiter ie
 nom branil), se pelamo h ti Creti blizj te
 Salmone. ^[8]Inu kumai to isto prepelamo,
 pridemo v nekako meistu, kir se imenuie
 Lipi Broduve, poleg tiga ie bilu tu meistu
 Lazea.

Act. 24, 28.³⁸⁵385| Apd 24,23;
28,16.23.30.

^[9]Kadar ie pag uže dosti čassa bilu menilu
 inu ta vožna ie bila nežihra inu zatu tudi,
 kir so preveč časa stradali, Paulus ie nee opo-
 minal ^[10]inu ie dial k nim: »Vi, možje, iest vi-
 dim, de ta vožna bode zgublenem inu z veliko
 škodo

B.

škodo nekar samuč le-te kupčie inu barke, temuč tudi našiga žīvota.« ^[11]Ta rotmaister pag ie timu gospodariu te barke inu čolnariu več veroval koker timu, kar ie Paulus govuril. ^[12]Inu kadar ta brud nei bil ležoč h timu žimovanu, ta vegši deil nih so sveitovali od unod se pelati, aku bi taku mogli priti do Fenicie, undukai biti čez žymo. Ta isti ie ta cretiski brud, kir gleda pruti (tima veitroma) Afriku inu Coru. ^[13]Inu kadar ie ta iug pihal, so meinili, kar so si naprei bili vzeli, oni imαιο. Se pelaio mumu Assona inu se nagibluio h ti Kreti. ^[14]Ampag nekar dolgu potle se vzdigne župer no ena pys, kir se imenuie vogerska (oli žnešna oli dolena) buria. ^[15]Inu kadar ie ta barka bila zagrablena inu se nei mogla opirati pruti veitru, se vdamo s to barko tim pyhum inu smo taku nošeni bili. ^[16]Inu pridemo k ani insuli, katera se imenuie Clauda, inu smo kumai ta batel obderžali. ^[17]Ta, kadar gori vzdignemo, so eden drugimu s pomočio streigli, so to barko podpassali, so se bali, de bi na
suhu

suhu ne udarili, puste doli to possodo inu so se taku pelali. [18] Kadar smo pag od sylne fortune bili metani, na drugi dan vergo vunkai tu blagu [19] inu na trety dan smo mi z našimi rokami te barke pripravo vunkai vergli. [20] Kadar pag v dostih dneih ne tu sonce ne te zvezde se neso prikazale inu nekar ena maihina fortuna ie nad nami bila, ie bilu uže vse vupane tiga našiga žīvota odvzetu.

[21] Kadar so pag dolgu stradali, stopi Paulus v sreido vmei nee inu pravi: »O, vi možie, onu bi se imeilu bilu mene slušati inu od te Crete ne odpelati inu nom ne zadedi le-to revo inu škodo. [22] Inu zdai vas opominam, de dobre misli bodete, zakai iz vmei vas obeniga život ne pogine, temuč sama ta barka. [23] Zakai le-to nuč ie poleg mene stal ta angel Božy, kateriga sem iest, katerimu iest tudi služim, [24] inu ie dial: Act. 25.³⁸⁶ 'Paul, ne bui se, ti moraš pred tiga cessaria postavlen biti. Inu pole, Bug ie tebi šenkal vse te, kir se s tebo vozio.' [25] Obtū vi, možie, bodite dobre vole, zakai iest veruiem Bo-

C.

386| Apd 25,25.

gu,

387| Apd 28,1.

Act. 28.³⁸⁷

gu, de taku bode, koker ie meni poveidanu.
^[26]*Ampag mi moramo biti verženi na eno insulo.* « ^[27]*Kadar ie pag ta štirinaista nuč bila prišla, smo bili verženi v tu Adriati-sku morie. Okuli pulnoči so ty barkaroli me-nili, nim se perkazuie nekaka dežela,* ^[28]*inu oni doli spuste to morsko mero inu naideio dvaisseti sežnev globoku. Inu čez enu malu od unod se pelaio, spet puste doli to mero, naideio petnaist sežnev globoku.* ^[29]*Inu oni so se bali, de bi na kaku ostru meistu ne udarili. Veržeio iz zadniga konca te barke štiri železne mačke inu so želeli, de bi dan bil.* ^[30]*Kadar so pag ty barkaroli iskali, koku bi iz te barke ubežali, inu so bili ta čolnič v tu morio doli postili, s teim naprei daia-nem, koker bi hoteli iz predniga konca te barke te mačke spustiti,* ^[31]*reče Paulus h timu rotmaištru inu h tim žolneriom: »Aku le-ti ne ostano v ti barki, taku se vi ne morete ohraniti.* ^[32]*Tedai ty žolnery odsekaio te štrike od batela inu ga puste doli pasti.*
Inu

^[33]Inu kadar ie začenal dan biti, ie Paulus D.
vse opominal, de bi spižo vželi, inu ie dial:
»Danas ie štirinaist dni minilu, de vi ča-
kaioč prez ieidi prebivate inu neste ništer k
sebi vželi. ^[34]Obtu vas opominam, de vi
vzamete to spižo, zakai le-tu sliši k vašimu
ohranenu, zakai obenimu od vas en lass od
te glave ne izpade.« ^[35]Inu kadar ie on le-tu
bil izgovoril, vžame ta kruh, zahvali Boga
pred nimi vsemi inu kadar ga rezlomi, zač-
ne iesti. ^[36]Natu oni vsi postano dobre vole
inu vžameio tudi to spižo. ^[37]Nas ie pag v ti
barki vkupe bilu dveistu inu šest inu se-
demdeset duš. ^[38]Inu kadar so od te spiže
siti bili, sture lažešo to barko, veržeio pše-
nico v murie. ^[39]Kadar ie pag dan bil, neso
znali to deželu. Ampag oni zamerkaio eno
strugo, ta ie imeila en breig, na kateri so
mislili, ako bi mogli to barko gnati. ^[40]Inu
kadar so te mačke gori vzdignili, se timu
moriu izročé inu odvežeio te zveze tiga ti-
mona. Inu vzdigneio tu iadru po tim veia-
nu tiga veitra inu se pru-

ti timu

Matth. 10.
Luc. 12.³⁸⁸

388 | Mt 10,30.
Lk 12,24.

Marc. 6, 8.
Ioh. 6.
1. Thim. 4.³⁸⁹

389 | Mr 6,41; 8,6.
Jn 6,11.
1 Tim 4,3.

*ti timu breigu derže. ^[41]Inu kadar se perpe-
lamo inu udarimo s to barko v en krai, kir
se morie narazen loči, inu ta predni konec
obteči inu terdnu obstoy, de se ne gane.
Ampag ta zadni konec se rezvali od te syle
tih valov. ^[42]Tih žolneriev svit pag ie bil, de
bi te ietnike pomurili, de bi kateri, kadar bi
izplaval, ne vušal. ^[43]Ampag ta rotmaišter
ie hotel Paulusa ohraniti, nee utolaži od ti-
ga sveita inu zapovei, de ty, kir so umeili
plavati, naprei v tu morie se spuste inu de
ubeže na zemlo. ^[44]Ty drugi pag eni na tih
deskah, eni na teh kosseh te barke. Inu taku
se zgodi, de ubeže vsi zdravi na zemlo.*

TA XXVIII. CAP.

A. S. Paula, kadar on sočie inu obre-
izke od tih vinskih tert pobira, ena ka-
ča v roko tyčy, ³⁹⁰ obtu ga ty Maltary
pervič za razbuinika, potle za buga
derže. B. S. Paul ozdravi Publieviga
merzličniga očeta. Inu od te Malte se
on čez try meisce proč pela inu pride v
Rym. C. S. Paul v Rimi te iudovske vi-
sše k sebi pokliče, tim pravi, za čez volo
ie on v ieči.

D. S.

D. S. Paul tim rimskim Iudom pridiguie zvestu tar dolgu od Jezusa. Tim nevernim iz Pisma z Božyo štraifingo priti. Zapryča, de tu izveličane duide tim aydom. Ostane v Rimi dvei leiti inu žiher pridiguie.

INu kadar so bili vunkai prisli, tedai A.
 spoznaiio, de ie tei insuli Melite bilu
 ime. ^[2]Inu ty preprosti ludie so nom nekar
 maibinu periazen izkazovali, zakai oni so
 bili eno garmado vužgali inu so nas vse go-
 ri vzeli, zavolo tiga dežia, kir ie nad nami
 bil, inu zavolo tiga mraza. ^[3]Kadar pag Act. 27.³⁹¹
 Paulus dosti sočia vkupe zagrabi inu na
 ogen položi, izleize vunkai od te vročusti en
 madras inu ga popade za roko. ^[4]Kadar so
 pag ty preprosti ludie to beštio vidili, kir ie
 vissila od nega roke, so diali vmei sebo:
 »Le-ta človik ie gvišnu ludi ubyal, kateri-
 ga tu mesčene ne pusti živiga, naisi ie timu
 moriu vušel.« ^[5]On pag odtresse tiga ma-
 drassa v ta ogen inu nemu se ništer žaliga
 ne pergodi. ^[6]Oni so pag čakali, kadai bi on Luc. 16.³⁹²
 otekal oli zdaici mertov doli pal. Kadar
 pag dolgu čakaio inu vidio, de se nemu
 Qq ništer

391| Apd 27,26–27.

392| Lk 16 nima sorodne vsebine, sicer Lk 10,19.

393| Apd 14,11.

Act. 4.³⁹³

ništer hudiga ne pergodi, premine to missel inu so diali: »On ie Bug.«

B.

^[7]*Ta vissi te insule pag, katerimu ie bilu Publius ime, ie v tih istih krayh imel ene pristave, ta ie nas bil gori vzel inu ie nas periaznivu erpergoval.* ^[8]*Pergudilu se ie pag,*

394| Mt 8,8.

Matth. 8.³⁹⁴

de ta Publiev oča ie na merzlici inu griži bolan ležal. H timu Paulus noter gre inu kadar moli inu te roke na nega položi, ga ozdravi. ^[9]*Kadar se le-tu sturi, prideio tudi try drugi, kir so v ti insuli bolni bili, inu so bili ozdravljeni.* ^[10]*Inu oni so nom sturili veliku poštene. Inu kadar smo se proč pelali, so nom gori nalužili, kar ie nom potreba bilu.* ^[11]*Pottle čez try mesce se pelamo v eni alexandriski barki, katera ie v ti insuli zimovala. Ta ie imeila enu banderu tiga Castora inu Poluxa* ^[12]*inu kadar pridemo v to Syrakuzo, ostanemo undu try dni.* ^[13]*Od unod se pelamo okuli, pridemo v to Regio inu čez en dan, kadar ie ta iug pihal, na drugi dan pridemo v to Puteolo.* ^[14]*Undu naidemo brate, od nih smo bili prošeni, de smo sedem dni per nih ostali. Inu taku smo mi v Rim prišli.*

Inu

^[15]Inu od unod, kadar so ty brati zaslišali od nas, prideio unkai pruti nom noter do Appiviga terga inu do tih Tryeh taveren. Kadar te Paulus zagleda, zahvali Boga inu serčan postane. ^[16]Kadar smo pag v ta Rym bili prišli, izročī ta rotmaīster te ietnike timu žolnerskimu altmanu. Paulusu pag ie bilu perpusčenu od sebe samimu prebivati z anem žolneriem, kir ga ie varoval.

Act. 13.³⁹⁵

395| Apd 13,46.

Act. 24, 27.³⁹⁶

396| Apd 24,23; 27,3.

^[17]Potle čez try dni pokličē Paulus vkupe te visše tih Iudov. Inu kadar so bili prišli, pravi k nim: »Vi, možie inu bratie! Iest nesem ništer sturil, ne zuper tiga folka ne zuper šego tih starišev. Oli iest sem vini iz Jeruzalema uiet, čez dan v te roke tih Rymlanov, ^[18]kateri, kadar so bili mene izuprašali, so oni hoteli mene izpustiti, zatu kir oben uržah te smerti nei bil na meni. ^[19]Ampag kadar so ty Iudi zuper govurili, sem bil permoran na tīga cessarie klicati, nekar koker de bi iest imel zakai te muie ludi zatožiti. ^[20]Obtu, zavolo le-tiga uržaha sem iest vas k sebi poklical, de vas vidim inu z va-

C.

Act. 24, 25.
Act. 23.³⁹⁷397| Apd 24,12–13.
Apd 23,29.

Qq 2 mi

398| 5 Mz 18,2.
Apd 20,25; 23,11.

Deut. 18.
Act. 20, 23.³⁹⁸

*mi govorim. Zakai zavolo tiga vupane izra-
elskiga sem iest z le-to ketino okuli obdan.«*

D.

^[21]*Oni so pag diali k nemu: »Mi nesmo ne
listov od Iudov pryeli od tebe ne oben brat,
kir ie k nom prisal, nei oznanil oli govuril
kai hudiga od tebe. ^[22]Ampag mi hočmo od*

399| Lk 2,4.

Luc. 2.³⁹⁹

*tebe zaslišati, kai ti meiniš, zakai nom ie od
tiga istiga ordna znanu, de se nemu pousod
zuper govori.« ^[23]Inu kadar oni postavio ne-
mu en dan, prideio nih veliku k nemu na te
erperge, katerim ie on izlagal inu pričoval tu
kralevstvu Božye. Inu ie nee pregovariel iz
Moizesove postave inu iz tih prerokov od
Jezusa od iutra noter do večera. ^[24]Inu eni so*

400| 1 Mz 3 nima sorodne
vsebine.

Gen. 3.⁴⁰⁰

*verovali, kar ie bilu od nega govorienu, eni
pag neso verovali. ^[25]Kadar oni vmei sebo
neso glih bili, gredo proč tedai, kadar ie
Paulus eno bessedo dial: »Dobru ie ta S.
Duh govuril skuzi Ezaya, preroka, k našim
očetom, ^[26]rekoč: 'Pu/i/di kiakai k le-timu
folku inu reci: S teimi vušessi bote slišali inu
ne bote rezoumeili inu videioč bote vidili*

401| Apd 17,2.11.

Act. 17.⁴⁰¹

*inu ne bote rezgledali. ^[27]Zakai tu serce le-
tiga folka ie oterpnelu inu oni so s teimi*

402| Iz 6,9–10.
Mt 13,14–15.
Mr 4,12.
Lk 8,10.

Esa. 6.
Matth. 13.
Marc. 4.
Luc. 8.⁴⁰²

vusšes-

vušessi težku slišali inu so zamežali ž nih
 očmi, de nigdar s teimi očmi ne bodo vidili,
 ne s teimi vušessi slišali, ne s teim sercem
 rezoumeili inu de bi se preobrnili inu bi iest
 nee ozdravil.²⁸ Bodi tedai natu vom znanu,
 de le-tu ohranene Božye ie poslanu tim aydom
 inu oni bodo poslušali.«²⁹ [Inu kadar ie on le-
 tu rekal, gredo ty Iudi od nega inu so imeili
 vmei sebo eno veliku vprašane.]⁴⁰³ ³⁰ Paulus
 pag ie ostal dwei cilei leiti v sui naieti hiši inu
 ie gori iemal vse te, kir so k nemu prišli.³¹ Ie
 pridigal tu kralovstvu Božye inu ie vučil, kar
 ie bilu od tiga Gospudi Jezusa, zo vso
 fraidigostio prez vsiga pre-
 povedane.

403| Vrstice 29 (v oglatem
 oklepaju) SSP ne navaja.

TIH ŠTIRIH EVANGE-
 listov inu Diane tih iogrov
 konec.

404| Ps 71, 5,9: "O Gospod, moje zaupanje, GOSPOD, od moje mladosti. Ne zavrzi me v času starosti, ko gre moja moč h koncu, me ne zapusti!" V letu svojega življenja 73., spisano z lastno roko.

PSALMUS LXXI.

O Domine. Spes mea a iuventute mea, ne proicias me in tempore senectutis, cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me. Anno aetatis suae 73 scripsit manu sua.⁴⁰⁴

Fanika Krajnc-Vrečko

Trubar kot navdih in prispodoba percepcije Svetega pisma med Slovenci K šesti knjigi Zbranih del Primoža Trubarja

Biblijo ali *Sveto pismo*, najpomembnejšo knjigo krščanske Evrope, ne samo 16. stoletja, je slovenski narod dobil s Trubarjem. »Dalmatinovi *Bibliji* je pripravljala pot Trubar. Brez Trubarja ne bi bilo Dalmatina. Če slavimo Dalmatina, moramo vedno ob njem postaviti Trubarja kot začetnika slovenskega prevoda *Biblije*. Trubar je prevedel celotno *Novo zavezo* in še starozavezne psalme pred Dalmatinom.«¹ Preprosta, a prepričljiva Rajhmanova trditev o pomenu Primoža Trubarja za Slovence nas potrjuje v prepričanju, da je Trubar prispodoba vsega tistega, kar je slovenski človek doživljal ob sprejemanju božje besede v svojem maternem jeziku, in to ne besede Stare zaveze, ki je polna nekega strogega, večkrat nerazumljivega Boga, ampak besede *Nove zaveze*, ki prinaša človeku ljubezen, odrešenje, upanje.

Trubar je prvo svetopisemsko knjigo, Matejev evangelij, prevedel leta 1555, pet let po izidu prve slovenske knjige (Katekizem 1550). Njegov projekt prevajanja *Svetega pisma Nove zaveze* in Psalmov je trajal polnih 27 let, in to v naslednjem zaporedju:

1555: *Ta evangelij svetega Matevža*. Tübingen.

1557: *Ta prvi deil tiga Noviga Testamenta* (evangeliji in Apostolska dela). Tübingen.

1560: *Ta drugi deil tiga Noviga Testamenta* (Pismo Rimljanom). Tübingen.

1561: *Svetiga Paula ta dva lista h tim Korintariem inu htim Galatariem*. Tübingen.

1566: *Ta celi psalter Davidov*. Tübingen.

1567: *Svetiga Paula listuvi* (vsa nadaljnja Pavlova pisma). Tübingen.

1577: *Noviga Testamenta pusledni dejl* (katoliški listi in Razodetje). Tübingen.

1582: *Ta celi Novi Testament* (druga popravljena izdaja *Nove zaveze* v dveh delih). Tübingen.

¹ J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, Ljubljana 2008, 152.

Ta celi Novi testament, ki sta mu namenjeni šesta in sedma knjiga Zbranih del Primoža Trubarja, je izšel v dveh oziroma treh izdajah.² Pričujoče delo (ZDPT VI) prinaša prvi del izdaje iz leta 1582, o kateri je sicer Trubar sam v nemškem predgovoru³ zapisal: »*Kar zadeva translacijo odnosno prevod, sem pri tem testamentu ostal pri svojem prvem prevodu,⁴ saj ko sem ga ponovno prebiral, v njem nisem odkril nobenih nepravilnosti, pa tudi v petindvajsetih letih, odkar sem začel prevajati, nisem od nikogar bil obdolžen kakršnih koli nepravilnosti. Ohranil sem tudi prejšnjo ortografijo, saj vsakdo, kdor slovenskega jezika sicer ne razume, vsaj toliko dobro bere, da ga lahko dobro razume vsak slovenski kmet, ki ga posluša.*«⁵ Vendar Trubarjeva trditev, da ni ničesar spreminjal, ni sprejemljiva, saj enostavno ni mogoče z opombami označiti vseh razhajanj v obeh oziroma vseh treh izdajah, ker jih je preveč. Tako bo/bosta prva oziroma prvi dve izdaji (Matejev evangelij) izšla/izšli v celotnem prepisu kot suplement k Zbranim delom.

Trubarjeva odločitev za prevod

Odgovor na vprašanje, zakaj se Trubar ni lotil prevajanja celotnega *Svetega pisma*, je preprost. Kakor sta sv. Ciril in Metod za svoje misijonarsko delo med Slovani prevedla najprej evangelije in psalme, šele kasneje pa druge knjige *Svetega pisma*,⁶

2 *Ta evangelij svetega Matevža* 1555, 1557 in 1582.

3 V nemškem predgovoru Trubar med drugim utemeljuje, zakaj je celotno delo posvetil Ludviku Württemberškemu: »*Po preudarku in razmisleku o omenjenih in mnogih drugih dobrih delih, ki sta jih vaša knežja milost in vaš blaženi gospod oče milostno izkazala naši slovenski Cerkvi, meni in mojim sinovom, sem ta Novi testament v slovenskem jeziku, sedaj drugič tiskan v Tübingenu, želel v večni spomin in zahvalo posvetiti vaši knežji milosti.*« (P. Trubar, Neues Testament (1581–1582), v: *Biblia Slavica* /nadalje BS/ IV: Südslawische Bibeln, Bd. 3, Paderborn 2006, (:)(:)(:1 (BS 313).

4 *Ta prvi deil tiga Noviga testamenta* 1557.

5 P. Trubar, Neues Testament (1581–1582), v: BS IV: Südslawische Bibeln, Bd. 3, Paderborn 2006, (:)(:)(: 5 (BS 311).

6 J. Vinkler, Razgledi po srednjeveški in renesančni misli o prevajanju Svetega pisma, *Studia Iustinopolitana* 1 (2008), 31–32. Vinkler v razpravi o srednjeveških in renesančnih predgovorih k prevodom Svetega pisma analizira ohranjeni fragment iz traktata, ki ga pripisujejo Konstantinu Filozofu – Cirilu, z naslovom *Sv. Konstantina – Cirila predgovor k slovanskemu prevodu evangeljarja* (nastal med leti 863 in 869), pri čemer ugotavlja Konstantinovo – Cirilovo stališče o prevajanju Svetega pisma: »*Kajti beseda in izrazi ne veljajo nič, temveč njega /evangelija/ pomen.*« In tudi: »*Kajti prevajam zato, da bi bila razumljiva /evangeljska/ razlaga, ne pa zato, da bi bila dosežena dobesedna doslednost izraza* ... Iz tega je razumeti: glavni določnici bibličnih prevodov naj bi bili njihovo ujemanje z izhodiščnim pomenom bibličnega besedila in jasnost, zato je mogoče prizadevanje za razumljivost evangeljskih prevodov, ki je vključevalo tudi večjo ali manjšo svobodo pri izbiri samega bibličnega izraza, šteti za Konstantinovo zavestno početje. Slednje je temeljilo na naslednji metodi: prvi korak pri prevajanju je: a) *razlaga, eksegeza* ... interpretacija besedila ..., b) *študij posameznih izrazov*, kjer se izrazni ravni

tako je Trubar iz povsem praktičnih pastoralnih potreb prevedel novozavezna besedila, ki so jih tudi protestanti največ uporabljali pri bogoslužju in oznanjevanju evangelija med svojimi verniki. Tako za izhodišče obravnave Trubarjevega prevajanja *Svete pisma* postavimo njegov pastoralno-verski program, katerega končni rezultat je začetek slovenske tiskane besede in slovenske teologije.

Ideja o prevajanju *Svete pisma* se Trubarju gotovo ni porodila sama od sebe. Veliko je že bilo zapisanega o kulturnih, političnih, verskih, jezikovnih ... razmerah 16. stoletja, ki so pripeljale do odločitve znotraj takrat vodilne sile vseh pomembnih dogajanj – katoliške Cerkve, in to sprva do ideje o reformiranju te ustanove ter kasneje do dokončne odločitve za novo versko smer, protestantizem. Naj zgolj bežno omenimo razmere na prelomu 15. v 16. stoletje, ki so privedle do drugačnega razmišljanja v Cerkvi in teologiji. Krščanska Evropa se po zahodnem razkolu (1378–1415) ni mogla več poenotiti v bistvenih vprašanih organizacije in nauka Cerkve. Poleg zunanjih nepravilnosti, ki so bile vidne pri višjem in nižjem kleru, je vse pogosteje prihajalo tudi do razhajanj v teologiji sami. Tomizem kot *via antiqua* so še gojili dominikanci v Italiji in posamezniki v Španiji (Cajetan +1534, Savonarola +1498), kljub temu pa je že zdavnaj izgubil svojo verodostojnost in moč. 15. stoletje je obvladoval nominalizem najrazličnejših smeri, ki je predmet vere formalno logično razdelil ter v teologijo vnesel nebiblično mišljenje o božji samovolji (*potestas Dei absoluta*) ter pelagijansko razlago opravičenja – človek je sam zmožen dobrih del brez posebne božje pomoči. V tej teologiji je postala milost postranska stvar. V nevarnem zanemarjanju bistvene vsebine krščanskega verovanja se je teologija obrnila k obrobni temam. Prvenstveno teološka vprašanja o odrešenju po Jezusovi smrti na križu, o veri in opravičenju, o bistvu zakramentov, o odnosu maše do enkratne in neponovljive Jezusove daritve na križu so se umaknila v ozadje ali pa so o njih razpravljali legalistično, površno, simbolično. Zaradi napačne razlage milosti so učili, da more papež direktno poseči v onostranstvo in rešiti duše iz vic. Ljudje so bili vse bolj negotovi v odnosu do uradne Cerkve, pobožnost pa je postajala vse bolj pozunanjena in formalistična. V takih razmerah ob koncu 15. in na začetku 16. stoletja je bila reformacija revolucionaren odgovor na neurejene razmere v Cerkvi. Po mnenju zgodovinarjev so trije izjemni duhovi Martin Luther, Huldrych Zwingli in Jean Calvin mogli sprožiti reformno gibanje takšnih razsežnosti prav zaradi

obeh jezikov izvornik > prevod razlikujeta. Konstantinova delovna metoda se je torej vrtela okoli interpretativnega ugotavljanja pomenske strukture izvornika, kar je bilo mogoče s pomočjo teološke hermenevtike, eksegeze, in ponovnega narejanja te strukture z jezikovnimi sredstvi slovanskega jezika. « F. Rozman, Kako je Trubar prevajal Sveto pismo Nove zaveze, *Bogoslovni vestnik* 46 (1986), 230.

intenzitete njihovega verskega hotenja. Njihovi izobraženi privrženci in njihov uspeh v celotnem družbenem dogajanju 16. stoletja pa dajejo reformaciji poleg verskega tudi družbeni in politični pomen.⁷

Vendar se vrnimo k Svetemu pismu in človekovemu odnosu do sveta. Luther je za izhodišče teologije in središče krščanskega življenja postavil *Sveto pismo (sola scriptura)*, izhodišče njegovega teološkega razmišljanja pa je bilo vprašanje: »Kako najdem usmiljenega Boga?« Iskal je osebni stik z Bogom in njegovim razodetjem. Njegov močno poudarjeni personalizem se kaže v človekovem vedenju pred Bogom, ko je človeku najpomembnejša »*fides caritate formata*« – vera, ki jo oblikuje ljubezen, kar ga vodi do ponotranjenja in utrjuje njegov odnos z Bogom. Tovrstno razumevanje vere in teologije je močno prisotno tudi pri našem prvem reformatorju Primožu Trubarju, ki pa nekako na prvo mesto postavlja skrb za svojega vernika, ki bo z njegovo pomočjo, tudi s knjigo v slovenskem jeziku, prispel k Bogu, zato bomo v celotni študiji namenili več prostora teologiji in preko nje Trubarjevemu razumevanju človeka 16. stoletja, ki je ob *Svetem pismu* v narodnem jeziku na novo dojemal krščanstvo in prek njega svoje bivanje.

Kljub znanim zgodovinskim, družbenim in cerkvenim okoliščinam Trubarjeve dobe in njegovega sveta naj omenimo zgolj najpomembnejše, ki so pogojevale vznik celotnega Trubarjevega delovanja, predvsem pa njegovega programa prevajanja *Svetega pisma*. Evropska krščanska zavest se je začela odpirati za globlje razumevanje biblične resničnosti šele s humanističnim načelom *ad fontes* (nazaj k virom) in z Erazmom Rotterdamskim, njegovim svetopisemskim prevodom ter obema uvodnima traktatoma *Paraclesis* in *Methodus*.⁸ Laiška gibanja iz visokega srednjega veka, iz katerih je vsaj posredno zrasel tudi Luther, so plod humanistične ideje, da naj bi tudi laik bil deležen istega privilegija kakor klerik, namreč, da bi mogel sam spremljati božjo besedo in si oblikovati svoje razumevanje bistvenih duhovnih vprašanj. Erazmov prevod *Svetega pisma* je za kulturno zavest takratne Evrope pomenil revolucionaren korak, saj je prekinil z več kot tisočletno tradicijo uporabe Hieronimove *Vulgate*. Erazem je ni želel zavreči, Hieronimov obstoječi in v Cerkvi veljaven prevod je želel le popraviti ter ga približati sodobnemu razumevanju. Latinščina 4. stoletja je namreč v 16. stoletju zvenela povsem robato, še več, izobraženci je naj ne bi več razumeli, saj so se vrnili h klasičnemu ciceronskemu

⁷ F. M. Dolinar, Od reforme do reformacije, *Bogoslovni vestnik* 46 (1986), 207–208.

⁸ J. Rajhman, Metodologija prevajanja slovenskih protestantov, v: *Štiristo let prevajanja na Slovenskem*, Ljubljana 1985, 27–29.

idiomu, s stališča katerega so *Vulgatini* grecizmi zveneli celo barbarsko.⁹ Svojo odločitev je Erazem pojasnil v uvodu v svoje obsežne opombe ali *Annotationes*, na katere se sklicuje tudi Trubar. Dokazoval je, da se je spremenila »publika«, ki sprejema svetopisemsko besedilo, zato naj bi *Vulgata* nenadoma ostala brez prvotnega učinka.¹⁰ Njegov prevod grške izdaje *Nove zaveze* leta 1516 je sploh prvi prevod grškega izvirnika in prva tekstnokritična izdaja *Nove zaveze*, s čemer je postavil temelje znanstvenega bibličnega študija in prevajanja. Doživel je več kot 220 izdaj in je tako imenovani *textus receptus* ali sprejeto besedilo.¹¹ Nanj se je opiral Luther. Čeprav Rozman trdi, da se je Luther poslužil druge grške predloge,¹² pa drugi poznavalci Luthrovega dela poudarjajo, da je prevajal prav po Erazmovi predlogi. Luther je bil s svojo idejo o »*sola scriptura*« pobudnik za prevod *Svetega pisma* v ljudski jezik, v jezik, ki ga govori ljudstvo, nikakor ne v jezik, ki so ga uvajali nemški humanisti.¹³ Čeprav je Luther sam uporabljal jezik humanistov in se ni mogel povsem ločiti od latinščine, je zelo zgodaj uvidel, da ne more vztrajati pri »svetih« jeziki, tudi tedaj ne, ko piše in uči o teoloških resnicah. Zato predstavlja njegov prevod *Svetega pisma* v nasprotju z Erazmovim nov korak, tudi v sami reformaciji, saj je njegov prevod zasnovan na ljudskem izrazu, kar je razvidno tudi iz njegove Poslanice o prevajanju (1530), ki razkriva njegovo pojmovanje narodnega jezika.¹⁴ Luthru jezik predstavlja človeško sredstvo, v katerem se uteleša Duh in jezikoslovec po njem spoznava božji nauk. Teologija, ki temelji na *Svetem pismu*, in filologija, ki se ukvarja z ubeseditvijo božje besede, sta zanj neločljivo povezani, tako da nekateri jezikoslovci

-
- 9 D. Movrin, *Fidus interpres – Zvesti prevajalec. Slike iz dveh tisočletij zgodovine prevajanja*, Ljubljana 2010, 82.
- 10 P. Botley, *Latin Translation in the Renaissance: The Theory and Practice of Leonardo Bruni, Giannozzo Manetti, Erasmus*, Cambridge 2004, 120–121.
- 11 Novozaveznega izvirnika praktično ni. Tekstna kritika razlikuje štiri novozavezna rokopisna območja: bizantinsko, aleksandrijsko, zahodno in cezarejsko. Za Zahod je najpomembnejše bizantinsko ali carigrasko, ki se imenuje tudi splošno (*kainós*), ker je prav na njem nastalo tako imenovano sprejeto besedilo – *textus receptus*, ki ga je na podlagi rokopisov sestavil Erazem Rotterdamski.
- 12 »Vendar Luther ni sprejel za osnovo prevajanja sprejeto besedilo (*textus receptus*), se pravi Erazmove oblike novozaveznega besedila, temveč predlogo, ki jo sloviti strokovnjak novozavezne tekstne kritike Constantin von Tischendorf v svojem *Novum Testamentum Graece* (Leipzig 1841) označuje z okrajšavo Rc. in pravi, da '*significat textum vulgo receptum s. Elseviriorum*'.« (F. Rozman, n. d. (1986), 228; prim. tudi M. Matjaž, Načela Trubarjevega prevajanja *Svetega pisma*, v: *Primož Trubar* (Simpoziji v Rimu 26), Celje, Rim 2009, 348.)
- 13 H. Moser, *Annalen der deutschen Sprache* (Metzler 5), Stuttgart 1972, 41; H. Wolf, *Martin Luther*, Metzler 1980, 93.
- 14 J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, Ljubljana 2008, 141.

v Luthrovem primeru govorijo celo o filološki teologiji: »Beseda je tukaj, dana in nedvoumna. Naloga filološke teologije je, dati *Svetemu pismu* jasen, nedvoumen smisel«. ¹⁵ Pri prevodu *Svetega pisma* je Luther uveljavil metodološko načelo: prevod mora graditi na Duhu, ne na črki, vendar ne izključno. Kjer koli bi se pojavil teološki dvom, mora črka prepustiti mesto Duhu in lep jezik (*gut deutsch*) ni več toliko pomemben, da bi zaradi njega škodo trpela vsebina besedila. Luther in protestanti so bili kot oznanjevalci evangelija pridigarji. Vero so razumeli kot človekov odgovor na ponudbo Božjega usmiljenja. Vera se kaže iz oznanjevanja, oznanjevanje pa temelji na posredovanju Kristusove besede. Kadar gre za besedo, mora ta biti razumljiva, zato bistvo Luthrovega reformacijskega nauka v »*sola fides, sola Scriptura*« (samo vera, samo *Sveto pismo*). Od tod tudi Luthrova teologija jezika, ki priča o tem, da verski voditelj (Luther) ne potrebuje posvečenih ampak filologijo. ¹⁶

O Luthrovih neposrednih vplivih na Trubarjevo razmišljanje o prevajalskem delu so raziskovalci različnih mnenj. Rajhman, na primer, ugotavlja, da ni mogoče zaslediti, da bi se bil Trubar ob svojih jezikovnih razmišljanjih v zvezi s prevajanjem skliceval na Luthra, vendar je toliko podobnosti med Trubarjevim in Luthrovim jezikovnim nazorom, da smemo trditi, da Trubar ni mogel mimo že ustaljene jezikovne prakse Luthrove reformacije. ¹⁷ M. Stanovnik nazorno primerja Luthrove in Trubarjeve utemeljitve prevoda, ki pričajo o usodni povezanosti obeh avtorjev in utemeljiteljev narodnih jezikov, ¹⁸ pri čemer izpostavlja: »Kakor Trubarjev prevod se je tudi njegova misel o prevodu gibala v enakih okvirih kakor Luthrova, bila je podobno razčlenjena in niansirana na tistih področjih, ki se jih je dotikala, a vedno smiselno prilagojena slovenskim razmeram in slovenskemu jeziku. Za Luthrova razmišljanja o jeziku velja, da so bila v svojem času najbolj poglobljena in izdelana, zato je tudi Trubarjevo samostojno domišljeno načelo zvestega in razumljivega prevoda na ravni tedanje najbolj razvite evropske refleksije.« ¹⁹

Podobno razmišlja J. Vinkler, ki trdi, da se je Trubar pri prevajanju posluževal »številnih besednih transformacij – opisovanja, preubesedovanja, parafraze in razlage s parabolo –, v zvezi z besedjem pa se je zelo zavedal dvojnic germanizem –

¹⁵ P. Hankamer, *Die Sprache*, Bonn 1927, 46.

¹⁶ F. Krajnc-Večko, Martin Luther in teološka utemeljitev maternega jezika pri slovenskih protestantih, *ČZN* 70 (1999), 453–461.

¹⁷ J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, 142; isti, Metodologija prevajanja slovenskih protestantov, v: *Štiristo let prevajanja na Slovenskem*, Ljubljana 1985, 29.

¹⁸ M. Stanovnik, *Slovenski literarni prevod 1550–2000*, 13–42.

¹⁹ M. Stanovnik, n. d., 26.

slovenska beseda, vendar se germanizmom očitno namenoma ni želel odpovedati zaradi splošne jezikovne rabe, tozadevne pragmatične funkcije njegovih prevodnih besedil in dobrega razumevanja. Kajti tudi on je kot Luther stavil na razumevanju božje besede pri vernikih, saj moreta le iz razumljenega priti spoznanje in vera.«²⁰ Vinkler se sklicuje na Trubarjev *Predgovor k Articulom* 1562 ter na njegovo pismo ljubljanskemu cerkvenemu odboru 19. marca 1560, v katerem pojasnjuje, zakaj je posamezne besede prevedel tako in ne drugače. Predvsem pa Vinkler poudarja, da je bilo ključnega pomena za začetnika nemške in slovenske reformacije to, da sta oba, Luther in Trubar, pri prevajanju *Svetega pisma* izbrala za temeljno predlogo isto knjigo, in to Erazma Rotterdamskega *Novum testamentum*. Tako se je nemška in slovenska tradicija prevajanja *Svetega pisma* od 16. stoletja naprej paradigmatično sklicevala na prevajanje iz izvirnika in ne toliko na ubesedovanje že obstoječih starejših prevodov v druge jezike.

Biblicisti o Trubarjevem prevodu

Trubarjevo prevajalsko svtopisemsko delo je bilo doslej ovrednoteno z različnih vidikov in po štiristo petdesetih letih ga je ovrednotila tudi slovenska biblična stroka. Pomembnejše razprave z bibličnega področja so v zadnjih letih prispevali F. Rozman, M. Peklaj in M. Matjaž. Rozman je primerjal Trubarjev prevod z Luthrovim in grškim besedilom, in to predvsem Matejev evangelij, pri čemer je prišel do spoznanja, da Trubar ni samostojno prevajal po grškem izvorniku, temveč po Luthru. Zanj je dokaz dejstvo, da se Trubar domala dobesedno ujema z Luthrom, še bolj pa ga v prepričanju potrjuje njuno hkratno odstopanje od izvirnika, posebno tam, kjer Luther ni najbolje izrazil prvotnega pomena. Trubar ga ni popravil, temveč je sprejel Luthrovo obliko. Trubar nikdar ne popravlja Lutra, čeprav ta ni dobro ali dovolj izčrpno izrazil izvirnika, kar bi moral storiti, če bi prevajal samostojno. Vendar Rozman meni, da se v vseh novozaveznih knjigah Trubar ni enako močno naslonil na Luthra. Precej samostojnosti naj bi po njegovem pokazal v pismu Rimljanom, vendar ne vsebinske, temveč bolj slogovne. Trubarju očita nedoslednost v rabi imen, v prevajanju istih svtopisemskih stavkov in načinu izražanja, kar naj bi bila Trubarjeva stalnost, tako da je, po Rozmanu, nedoslednost temeljna značilnost njegovega prevoda.²¹ Tako Rozman, ki Trubarju očita celo »nasilje nad svetim besedilom«, ko ta dodaja pojasnila, ko se mu prvi izraz ni zdel dovolj močan, in je tako, po Rozmanu, nastal nekakšen »razširjeni prevod« glede na Luthra in izvornik. Svojo sodbo Rozman razširi v poznejši

20 J. Vinkler, *Razgledi po srednjeveški in renesančni misli o prevajanju Svetega pisma*, 38–39.

21 F. Rozman, *Kako je Trubar prevajal Sveto pismo Nove zaveze*, 240.

razpravi,²² ko ponovi ugotovitve iz primerjave Matejevega evangelija z Luthrovim prevodom in grško predlogo, sklene pa z mislijo, da Trubarjev prevod bolj ustreza praktičnim bogoslužnim potrebam kakor znanstvenim zahtevam prevajanja. Trubarju priznava, da veličina njegovega prevoda ni v znanstveni natančnosti in sposobnosti prevajanja, temveč v tem, da je sploh začel prevajati in tako prvi dal rojakom *Sveto pismo* v domačem jeziku, povrh pa v obliki, ki je bila zelo primerna za bogoslužje.²³ M. Peklaj, ki se sicer v večji meri ukvarja z Dalmatinom in njegovim prevodom *Biblije* 1584, svoje razprave v zvezi s Trubarjevim prevodom namenja okoliščinam, ki so privedle do prevajanja, in ne raziskuje Trubarjevih virov za prevajanje. Njegova trditev, da je Trubar »gledal v *Svetem pismu* avtoriteto, ki razgalja in uničuje papeško Cerkev, ki je v zmoti in je odpadla od 'čistega evangelija',²⁴ se navezuje na protestantsko interpretacijo, iz katere izhaja Trubar že v prvi slovenski knjigi leta 1550. V pridigi o veri pravi: »An verni človik, ta ima napoprei to misal inu dobro šego na sebi, de lubi to božyo bessedo. To rad posluša oli sam bere, to samo za risnično derži inu ti isti sami veryame. Kadar pag ludie govore, vuče oli deio, tar si bodi te svety očaki Stare oli Nove zaveze, falš kersčanska Cerkou, koncili, navada, papeži, škoffi, fari, menihi oli dur bodi, taku ta verni gleda inu rezmisli, aku se nih vuk inu vse giane gliha z božyemi besedami, katere so v tih svetih buqvah, v ty Bibly zepisane.«²⁵ Peklaj pritrjuje Trubarju, da je treba imeti *Sveto pismo* v razumljivem jeziku kot dokaz in orožje, saj se božja beseda ne ponuja le kot duhovna hrana, ampak se protestantom ponuja tudi kot sodna instanca zoper napačno Cerkev. V *Svetem pismu* naj vernik najde vso oporo za vero in življenje po njej.²⁶ V Trubarjevem odnosu do *Svetega pisma* Peklaj izpostavlja, da ta nikoli ni podvomil, da je *Sveto pismo* nastalo po navdihu Svetega Duha, kakor uči tradicionalni nauk. Ta nauk je uporabil v duhu reformacije tako, da ga podaja v nasprotju s človeškimi izročili, saj je *Sveto pismo* človeku dovolj in ne potrebuje nobene druge avtoritete. Trubar je bliže tradicionalnemu (katoliškemu) nauku, ko v nasprotju z Luthrom, ki Stari zavezi priznava le judovski kánon, navaja »daljši seznam svetopisemskih knjig in še nekaj apokrifov. Nekatere devterokanonične knjige navaja v teološki razpravi, kot da so enakovredne drugim. Razlikuje med Božjo besedo, ki po milosti deluje v dušah, in samim besedilom *Biblije*.«²⁷

22 F. Rozman, Prevajanje Svetega pisma na Slovenskem, *Bogoslovni vestnik* 50 (1990), 427–442.

23 F. Rozman, n. d., 430.

24 M. Peklaj, Pomen Trubarjevega prevajanja Svetega pisma, *Bogoslovni vestnik* 46 (1986), 243.

25 F. Krajnc-Vrečko (ur.), *Zbrana dela Primoža Trubarja I*, Ljubljana 2002, 246.

26 M. Peklaj, *Pomen Trubarjevega prevajanja*, 24.

27 M. Peklaj, Trubarjev odnos do *Svetega pisma*, v: *Primož Trubar* (Simpoziji v Rimu 26), Celje, Rim

M. Matjaž je v Trubarjevem jubilejnem letu na rimskem simpoziju govoril o načelih Trubarjevega prevajanja, pri čemer je podal pregled doslej objavljenih razprav na to temo in svoje ugotovitve strnil v štirih točkah: 1. Osnovno Trubarjevo načelo izhaja iz *Svetega pisma* samega, saj je bilo zapisano, da se božje razodetje razodene vsem ljudem in da bi po njem ljudje verovali in se zveličali, kakor pravi apostol Janez (prim. Jn 20,30–31) /.../ Bog je izbral človeško govorico, ker se je hotel ljudem razodeti. 2. Trubarjev prevod v slovenski jezik temelji na načelu humanistov in razsvetljenskih prevajalcev, da je človek, ki je stopil v ospredje, zmožen prodreti v skrivnost svetega in tako tudi globlje razumeti sebe in svet. Prevajanje *Svetega pisma* je tako postalo eno temeljnih poslanstev v službi človeku, ki je predvsem bitje komunikacij in odnosov. 3. Iz narave *Svetega pisma* kot božje besede in iz narave človeka izhaja, da je dopustno, potrebno in mogoče *Sveto pismo* prevesti v vse ljudske jezike. 4. Luthrovo načelo o »ponemčenju *Biblije*« (*Verdeutschung*) je eno najbolj kontroverznih načel prevajanja, saj se zgleduje po humanistični zahtevi, da pri prevajanju ni mogoče upoštevati zgolj teksta temveč tudi duha okolja njegovega nastanka; pri prevajanju pa je treba upoštevati tudi način govorjenja in razumevanja bralca, ki mu je prevod namenjen. S tem pa se lahko pojavi možnost interpretacije, kar so očitali Luthru. Matjaž Trubarju priznava čut tako za jezik kot za dojemanje celotnega teološkega sporočila, ki je odločilno za sprejemanje celotnih prevajalskih odločitev.²⁸

Kanoničnost svetih knjig v Trubarjevih delih

Glede kanoničnosti svetih knjig moramo poudariti, da je Trubar v svojem času nanje gledal na svoj, trubarjanski²⁹ način, saj je v *Ta slovenski koledar, ki vselej terpi* 1562 objavil seznam svetopisemskih knjig, za katere Luther dvomi, da bi smele biti del *Biblije*.³⁰ Tako piše Trubar: »*Le-ta register pravi, koliko ie bucqv i inu štukov v ti celi Biblii, vsiga S. pisma. Inu koku se vsake bucqve latinski inu slovenski imenuio. Inu koku se kratko inu dolgo pišeio. Inu kuliko capitolo v vsake bucqve imaiio*«. ³¹ Tudi v začetku

2009, 189–198.

28 M. Matjaž, n. d., 349–353.

29 Rajhman ves čas govori o svojstveni Trubarjevi poti znotraj reformacijskega gibanja 16. stoletja, kar dejansko že potrjuje njegova *Cerkovna ordninga* kot slovenski cerkveni red, pa tudi njegov odnos do bistvenih teoloških vprašanj znotraj protestantske teologije njegovega časa.

30 Luther je v predgovoru k Novemu testamentu 1522 zapisal: »*Janezov evangelij in njegovo prvo pismo, Pavlova pisma, zlasti tista Rimljanom, Galačanom, Efežanom ter Prvo Petrovo pismo, to so knjige, ki ti kažejo Kristusa in te uče vsega, kar ti je nujno vedeti in je odrešno, pa čeravno ne bi videl nobene druge knjige in nauka ali slišal zanju.*« Trditev kaže na Luthrovo stališče do posameznih novozaveznih knjig in njegovo vrednotenje le-teh (M. Luther, *Tukaj stojim: Teološko politični spisi*, Ljubljana 2002, 14).

31 P. Trubar, *Ta slovenski koledar*, Tübingen 1567, v: Jonatan Vinkler (ur.), *Zbrana dela Primoža Trubarja*

knjige *Ta drugi deil tiga Noviga testamenta* 1582 je objavil enak seznam, v katerem so devterokanonične knjige in je Luther zanje dvomil, da bi bile enako svete kot druge. Protestanti in Luther so namreč odrekli kanoničnost nekaterim besedilom Stare zaveze, ki so v rimski Cerkvi pozneje dobila ime devterokanonične knjige, in sicer: Judita, Tobit, Sirah, Modrost, Baruh, Prva in Druga knjiga Makabejcev ter deli Danielove in Esterine knjige. Trubar jih imenuje: *Iudith te bucqve Iuditeve, Tobias te Tobieve bucqve, Ecclesiastici te Bucqvi Jezusa Syraha, Sapie(!)tiaie te Bucqvi te Salomonove modrusti, Baruch ta prerok, Machabeorum te Perve, te Druge machabeske bucqvi, Daniel ta prerok, Hester te Bucqve Estreve.*

Trubar, kot smo že omenili, ne dvomi v navdihnjenost svetopisemskih besedil. Sledi stalnemu prepričanju Cerkve o božanskem nastanku besedil, pri čemer pa ne omenja cerkvenih zborov kot zakonitih ubesedovalcev vere rimske Cerkve, ampak so zanj ta Cerkev preprosto verniki.³² Cerkevni zbori so odločali tudi o kanoničnosti svetopisemskih knjig že v prvih stoletjih krščanstva. Končni seznam pa je postavil florentinski cerkveni zbor v Odloku za jakobite leta 1442.³³ Tridentinski koncil je leta 1546 v odloku Sacrosancta zatrdil, da so vse knjige, ki so v latinski izdaji *Vulgata*, z vsemi njihovimi deli, svete in kanonične. To je bila dogma, ki jo je bilo treba v rimski Cerkvi spoštovati in o njej ni bilo dvoma. Glede na to, da se kanoničnost dotika predvsem svetopisemskih knjig Stare zaveze in da je obširnejšo razpravo o Trubarjevem odnosu do njih objavil M. Peklaj, se v podrobnosti ne bomo spuščali. Za Trubarja in protestante je povzetek, začetek in konec vsega *Svetega pisma* nauk o opravičenju grešnika brez del postave. Samo po veri je človek deležen rešitve, ki se je zgodila po Kristusu. Po Luthru je to notranji kriterij kanoničnosti, po katerem so nekatera besedila bolj, druga manj sveta in normativna, odvisno od tega, koliko je v njih zastopan ta osrednji nauk vere.³⁴

Trubarjevi viri za prevajanje

Pregled pomembnejših obravnav Trubarjevega prevodnega svetopisemskega dela je objavil K. Ahačič,³⁵ ki ugotavlja, da raziskovalci prevajanja slovenskih protestantov niso dokončno odgovorili na vprašanje o virih za prevajanje. Sam primerja različne

III, Ljubljana 2005, 600–603.

32 M. Peklaj, *Trubarjev odnos do Svetega pisma*, 190–191.

33 H. Denzinger, *Enchiridion symbolorum definitorum et declarationum de rebus fidei et morum*, Freiburg 2005, št. 1334–1335.

34 M. Peklaj, *Trubarjev odnos do Svetega pisma*, 194.

35 K. Ahačič, *Zgodovina misli o jeziku in književnosti na Slovenskem: protestantizem*, Ljubljana 2007, 263–267.

vire,³⁶ ki bi mogli služiti Trubarju kot predloga za prevod *Nove zaveze*, in sklene, da »je Trubar *Novo zavezo* prevajal po Erazmovem prevodu, ki ga je na določenih mestih korigiral z Luthrovim«. ³⁷ V obsežni navedeni literaturi je zbral domala vse raziskave, ki se neposredno ali posredno dotikajo dela slovenskih protestantov 16. stoletja, torej tudi Trubarja.

Glede na številne objave v Trubarjevem letu 2008, ob 500-letnici njegovega rojstva, bi pričakovali nadaljnji odgovor na vprašanje o Trubarjevih virih za prevajanje *Svetega pisma*, pa kljub neštetim zapisom Slovenci nismo dobili pomembnejšega novega izsledka, tako da ostajamo pri že znanih ugotovitvah. Zato moremo omeniti le najpomembnejše Trubarjeve neposredne izjave o njegovih virih, kakor jih je zapisal sam bodisi v predgovorih bodisi v pismih.

Trubar reformator je tudi prevajal kot reformator, iz svojega notranjega religioznega prepričanja. Že v domovini je po Bonomovi humanistični vzgoji v Trstu spoznal, »da je beseda pred dejanjem, da je tako rekoč beseda sama že tudi dejanje. Toda ne vsaka beseda, temveč predvsem tista, ki je napisana (pa tudi govornjena) v domačem maternem jeziku«. ³⁸ Trubar se je pri Bonomu navzel miselnosti, ki jo je reformacija še okrepila: človek je pred Bogom brez posrednika, le Kristus je med njim in Bogom vezni člen, ki s svojo sredniško vlogo kot bogočlovek povezuje Boga z njim. Božjo voljo, ki se razodeva v navdihnjenem svetopisemskem besedilu, spozna le tako, da se odpre božji besedi. *Sveto pismo* pa mora brati in poslušati v svojem jeziku, zato reformator prevaja sveta besedila, da tako omogoči verniku zvezo z Bogom: *sola scriptura, solus Christus, sola fides*. »Samo *Sveto pismo*« prek »samo Kristus« pripelje do »samo vera«. Človek mora zaupati v božjo pomoč, ki jo dobiva tudi prek *Svetega pisma*. ³⁹ V tej zavesti se je Trubar lotil prevajanja, pri čemer je na prvo mesto postavil svoje religiozno prepričanje, tvegala pa je vse druge morebitne težave, ki se jih je vseskozi zavedal in svoje naloge nikoli ni razumel lahkomišelno. ⁴⁰

V prvem objavljenem svetopisemskem delu *Ta evangeli svetiga Matevža* 1555 Trubar v predgovoru zapiše: »*H drugimu vom poveimo, de mi u le-tim našim prevračenu smo*

36 Ahačič navaja dela, iz katerih je primerjal odlomke in po katerih bi lahko prevajal Trubar, in sicer: Luthrov prevod celotne *Biblije* v nemščino po izdaji iz 1545, Erazmov prevod *Nove zaveze* v latinščino po natisu iz 1542, latinsko *Vulgato*, »Zwinglijevo« Biblijo v nemščini po izdaji iz 1531, Bruciolijev prevod *Nove zaveze* v italijanščino, Bernardinov lekcionar 1885, grško izvorno besedilo *Nove zaveze*.

37 K. Ahačič, n. d. 271.

38 J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, 152.

39 N. m.

40 K. Ahačič navaja mesta, kjer Trubar govori o prevajanju, oziroma raziskovalce, ki raziskujejo Trubarjeve vire, v: *Zgodovina misli o jeziku in književnosti na Slovenskem: protestantizem*, 268–269.

veden imeli pred sebo ta pravi studenic Tiga Noviga Testamenta, kir ie gerški pissan, raven tiga smo mi tudi gledali na tu prevračene tih novih inu starih vučenikov, kateri so ta Nov testament iz tiga gerskiga jezika v ta latinski, nemški inu v laški preobnirili, nerveč pak na Erazmov Roterodamov Nov testament; h timu so nom nega annotationes sylnu pomagale.« V tej Trubarjevi trditvi je na začetku 20. stoletja Ivan Grafenauer zaznal Trubarjevo »bahanje z grščino, ki je ni znal«. ⁴¹ Vendar temu ne bi mogli pritrditi, saj Trubar na več mestih izraža svoje prepričanje o odgovornosti, ki jo prevzema s prevajanjem. Dobro se je namreč zavedal, da se spušča v dejanja, ki lahko da bodo imela daljnosežne posledice tako na jezikovnem kot na teološkem področju. V pismu Bullingerju 13. septembra 1555 piše: »Gospod Vergerij, moj gospod in rojak /.../ se je letos veliko pogajal z mano, da bi skušal prevesti novo zavezo iz latinščine in nemščine v slovenski jezik; to sem mu odklanjal, ker se ne čutim sposobnega, saj ne znam ne grško ne hebrejsko, dokler mi tega ni naročila vsa cerkev moje domovine.« ⁴² Navedena Trubarjeva trditev vneto spremlja raziskovalce njegovega dela, čeprav nekateri v njej prepoznavajo predvsem Trubarjevo samokritičnost in zavest odgovornosti do svetopisemskega prevoda. Tako se M. Stanovnik sklicuje na Trubarjeve posebne spodbude, s katerimi ta pojasnjuje svetopisemski prevod. Te Trubar razkriva v posvetilu k *Ta prvemu delu tiga noviga testamenta*, in sicer pravi: »Gospod Vergerij je poleg Boga prvi in najimnitnejši povzročitelj, da se je začelo tole prevajanje. Od Boga dani in sprejeti darovi ter poklic so prevajalca prisilili k temu delu.« Povsem odkrita trditev, da so poleg Sv. Duha, apostolov, evangelistov, humanistov in reformatorjev, Vergerija ter Cerkve njegove domovine, ena od odločujočih spodbud za prevajanje *Svetega pisma* »od Boga dani in sprejeti darovi ter poklic«, kaže na Trubarjevo zavest, da je prav on od Boga poklican k temu delu. Poleg vseh pobud je bil »po svojih besedah vsaj sopobudnik svojih prevodov torej tudi Trubar sam, ker se je čutil sposobnega in poklicanega za prevajanje«. ⁴³ J. Vinkler v obsežni študiji k Trubarjevemu *Temu celemu psalterju Davidovemu* primerja Trubarjevo svetopisemsko prevajalsko delo s sočasnimi češkimi prevodi, pri čemer ugotavlja, da »Trubarjevega obvladovanja izvirnih bibličnih jezikov po do danes ugotovljenem ni mogoče primerjati z znanjem češkobraskih prevajalcev, kajti našemu reformatorju so pri prevajanju izobrazbeno zagotovo umanjala ravno tista študijska leta, ki jih zaradi turške nevarnosti ni utegnil preživeti v univerzitetnih predavalnicah in se tako ni mogel usposobiti v obsegu, ki je ponavadi definiral

41 I. Grafenauer, O Trubarjevem prevodu evangelijev, *Dom in svet* 27 (1914), 299.

42 J. Rajhman, *Pisma Primoža Trubarja*, Ljubljana 1986, 24.

43 M. Stanovnik, *Slovenski literarni prevod*, Ljubljana 2005, 18.

jezikovne kompetence magistra svobodnih umetnosti – tj. popolno obvladovanje latinščine, grščine, pri posameznikih tudi hebrejščine (zlasti če je dotični nameraval svoj študij po absolvirani artistični nadaljevati še na teološki fakulteti)«.44 Trditev moremo sprejeti, vendar Trubarju ne moremo odreči zelo široke izobrazbe, ki veje iz celotnega njegovega dela (*das Werk*), kakor je celotno svoje delovanje poimenoval v nemških predgovorih k svojim delom. Prav zaradi svoje široke razgledanosti se je zavedal pomanjkljivosti v znanju in sam je opozarjal na težave, ki so spremljale njegovo delo.

V nemškem predgovoru *Tega prvega dela Novega testamenta* (1557) je opisal svoje prevajalsko delo: »*Moje prevajanje pa gre le počasi od rok zaradi moje odgovorne pridigarske službe, ki mi je prva dolžnost, in ker moram pri prevajanju vedno imeti pred seboj dva latinska, dva nemška, en laški novi testament in še eno hrvaško mašno knjigo, ki je bila pred kratkim natisnjena z latinskimi črkami; a preden pogledam vsako besedo v vsakem prevodu posebej, še Erazmove annotationes in druge komentarje, ter preudarim, kateremu prevodu naj bi sledil, preide mnogo časa.*«45 Vinkler iz navedenega sklepa, da Trubar pri slovenjenju *Novega testamenta* ni – kot npr. Luther ali češki učenjaki – prevajal neposredno iz epohalne izdaje *Novum testamentum* Erazma Rotterdamskega, katere srž je bila ravno tekstnokritična edicija grškega teksta *Nove zaveze*, temveč je njegov posredni prevod temeljil na a) translatoški kompilaciji obstoječih latinskih, nemških in italijanskih prevodov ter na b) biblični hermenevtiki, kjer pa so zastran pomenske razjasnitve besedja igrali ključno vlogo Erazmovi komentarji *Novega testamenta*.46

Ob celotnem Trubarjevem delu, katerega pomemben del so prevodi *Nove zaveze* in *Psalmov*, danes težko povemo kaj novega. Znani raziskovalci druge polovice 20. stoletja in mlajši sodobniki, kot so K. Ahačič, J. Vinkler, I. Grdina in drugi, so o celotnem Trubarjevem delu prispevali nova vedenja, zato na tem mestu ne bomo ponavljali njihovih spoznanj. Glede na to, da je nesporna ugotovitev vseh, ki so svoje resno delo posvetili Trubarju in njegovemu delu, ta, da je Trubar bil v prvi vrsti teolog, ki je celotno svoje delo postavil na temelj vere, bomo v nadaljevanju naše spremne študije k *Ta prvi del tiga Noviga testamenta* skušali osvetliti nekatera teološka vprašanja, ki osmišljajo Trubarjevo odločitev za prevajanje *Svetega pisma* v materni jezik, ter spregovorili o jeziku kot teološki kategoriji.

44 J. Vinkler, *Pred Turki in papežniki nas brani*. K peti knjigi Zbranih del Primoža Trubarja, v: Jonatan Vinkler (ur.), *Zbrana dela Primoža Trubarja V*, Ljubljana 2009, 615.

45 M. Rupel, *Slovenski protestantski pisci*, Ljubljana 1966, 77.

46 J. Vinkler, *Pred Turki in papežniki nas brani*, 617.

Trubarjeva teologija kot izhodišče prevajanja Svetega pisma v slovenski jezik

Ko govorimo o življenju in delu našega prvega reformatorja, imamo v mislih konkretno osebnost v določenih zgodovinskih okoliščinah, ki je izpostavljena vsem idejnim, kulturnim, religioznim in obče človeškim vplivom, ter se v teh razmerah odloča za neko drugo obliko krščanstva, kot je bila obče veljavna do 16. stoletja. V obravnavi in iskanju teoloških tokov znotraj protestantskega gibanja moremo osmisliti religiozne in kulturne vzgibe, ki so vodili slovenske protestante v njihovi odločitvi za slovensko pisano besedo kot sredstvo, s katerim bodo svojemu preprostemu človeku posredovali božjo besedo. Iz *Pisem Primoža Trubarja* in *Pisem slovenskih protestantov* prepoznamo tesno vpetost slovenskih protestantov v evropske zgodovinske, verske in kulturne tokove 16. stoletja, ki je vtisnilo poseben pečat evropskemu krščanstvu. To se ni moglo več odreči drugačnemu, sholastičnemu gledanju na svet, prav tako pa je izoblikovalo ostrejše meje med evropskimi narodi, ki so še vedno živeli v slogi, vse tja do začetkov 19. stoletja, ne da bi se zavedali, da so korenine njihovega samosvojega razvoja že bile vsajene v stoletju reformacije. »Ko v slovenskem prostoru govorimo o reformaciji kot o verskem gibanju, moremo z izrazom protestantizem zajeti širše področje delovanja reformacije, ko nam gre že za njene učinke, tako religiozne kot manj religiozne narave. V tej zvezi pa že govorimo o Trubarju kot o očetu prve slovenske knjige.«⁴⁷

Ko osvetljujemo miselni profil Primoža Trubarja, iz katerega izhaja odločitev za prevajanje *Nove zaveze*, moramo izpostaviti izvornost njegove osebnosti, ki je v slovenskem kulturnem prostoru znala uveljaviti svoje poglede, ki so bili – ne glede na tedanje razmere na tleh sedanjega slovenskega etničnega prostora – specifično slovenski (odnos do svetne oblasti, pogled na grozečo turško nevarnost, ki jo je Trubar hotel odvrniti z evangelijem). Predvsem pa moramo opozoriti na antropološko humanistično usmerjenost Trubarjeve teologije, ki se je oblikovala po zaslugi Erazma Rotterdamskega, prebiranja švicarskih teologov in njegovega občudovanja antike. Iz njegovih del veje močan vpliv švicarskih protestantov, predvsem Bullingerja, kar je privedlo do strpnega Trubarjevega protestantizma, ki ima nekatere značilnosti, lastne le njemu, in jih ni mogoče spraviti v to ali ono protestantsko smer. Govoriti smemo o posebni, Trubarjevi smeri v protestantizmu in njegovi demokratični misli, ki se kaže, na primer, v povsem drugačnem odnosu do kmetov, kot ga srečamo pri Luthru, poleg tega pa tudi Trubarjevo preporodno

47 J. Rajhman, Slovenski protestantizem kot odločilna razvojna stopnja slovenske narodne biti, v: Breda Pogorelec (ur.), *Zbornik predavanj*, Ljubljana 1988, 110.

misel, ki vsebuje prvine etnične in narodne zavesti. Predvsem pa je v Trubarjevem teološkem slovarju moč najti dokaze o kontinuirani jezikovno slovstveni tradiciji, ki sega nazaj do Brižinskih spomenikov.

Trubarjevo izročilo Slovincem v *Eni dolgi predgovori k Novemu testamentu* iz leta 1557 razkriva njegove teološke ideje ter Trubarjevo izvirnost in odvisnost. *Ena dolga predgovor* je nastala potem, ko je Trubar že imel za sabo katekizem, abecednik in prevod Matejevega evangelija kot prvega zaokroženega svetopisemskega teksta. Obsežno Trubarjevo besedilo *Ene dolge predgovori* pomeni preobrat v njegovem delu, saj naj bi šlo za teološki traktat, kar pa predstavlja v slovenskem slovstvu novo literarno vrsto, in sicer prvo znanstveno razpravo. Trubar je z njo pokazal, kako je slovenski jezik sposoben, da v njem napiše znanstveno teološko razpravo. Hkrati pa je to teološki priročnik, ki ga je namenil slovenskemu človeku, da bi ga tudi na ta način izenačil z drugimi evropskimi narodi. Namenjena je že zrelemu človeku, ki zna brati, ali vsaj razume, kar mu nekdo bere, in mu tudi težja teološka vprašanja niso več povsem tuja. J. Rajhman je z analizo *Ene dolge predgovori* utemeljil tezo o Trubarjevi teološki razgledanosti, njegovi navezanosti na Melancthonove in Bullingerjeve ideje, hkrati pa z vzporejanjem Bernardove alegorije spregovoril o Trubarjevi hoteni umetniško oblikovani prozi.⁴⁸ To tezo nekako potrjuje tudi M. Stanovnik, ki sicer opozarja, da biblijskih besedil ni mogoče brez pridržka enačiti z literarnimi, tj. s prevodi literarnih del v ožjem pomenu besede, vendar iz literature zopet ni mogoče izločiti religioznih in didaktičnih literarnih zvrsti od psalmov in himen do parabol in izrekov.⁴⁹

Na osnovi Trubarjevega teološkega traktata v obliki predgovora k prevodu prvega dela *Nove zaveze* leta 1557 moremo zaokrožiti podobo njegove verske in teološke fiziognomije, iz katere izhaja njegov svetopisemski prevod. Trubarjevo vpetost v svet religioznega pa razkrivajo njegova pisma, ki tudi predstavljajo vire, iz katerih je mogoče dopolniti podobo slovenske reformacije in njenih akterjev. Že iz naslovljencev lahko sklepamo Trubarjevo svetovljanstvo, njegovo zvezo z evropskimi verskimi tokovi, predvsem pa njegovo prizadevanje za rast slovenske Cerkve in šolanje mladih pridigarjev, skratka, skrb za njegovega slovenskega človeka. Trubarjevo dopisovanje s cesarjem Maksimilijanom dokazuje pomembno vlogo kranjskega reformatorja v notranjeavstrijskih deželah. Razodeva se Trubarjeva vnema za reformacijsko „delo“ (*das Werk*), katerega morda najpomembnejši del je prevajanje *Nove zaveze* najprej v slovenski jezik, nato pa njegova pomoč pri nastajanju glagolskih in cirilskih prevodov.

48 J. Rajhman, *Trubarjeva Ena dolga predgovor*, Ljubljana 1986.

49 M. Stanovnik, *Slovenski literarni prevod*, 33.

Teologija Primoža Trubarja

Omenili smo že, da je Trubarjeva teologija bila njegova življenjska filozofija, bila je kot instinktivno spoznanje, kako je treba živeti v skladu z evangelijskim naukom. Trubar ni bil dogmatik, bil je pragmatik. Verska terminologija je bila okvir njegovi teološki misli, vendar ni uporabljal „visokih, *kunštnih oli neznanih besed*“ zadovoljil se je s kranjskim besediščem, kar je pojasnil: »/Z/akaj ta muč svetiga evangelija inu naše izveličanje ne stoji v lepih ofertnih besedah, temuč v tim duhej, v ti risnici, v ti pravi veri inu v enim svetim krščanskim lebnu.«⁵⁰ Trubarjev teološki razvoj opredeljujeta dve obdobji – katoliško in protestantsko. Trubar je že zelo zgodaj izrazil svojo teološko usmeritev, ko je v duhu Erazmovih in humanističnih načel nasploh in v duhu reformacijskih teženj kritiziral cerkvene razmere na Slovenskem. Katoliški cerkvi je očital zlorabe, predvsem romanja, božje poti, češčenje svetnikov, zidanje cerkva; drugače pojmuje podeljevanje zakramentov in mašo kot „falš malikovane“. F. Oražem, prvi slovenski katoliški teolog, ki je raziskoval Trubarjeve dogmatične nazore, v teh njegovih pogledih prepozna skeptizem, ki se je Trubarja polotil ob branju reformatorskih spisov,⁵¹ s čemer poudarja, da je Trubar sledil sodobnim verskim gibanjem v takratnem evropskem prostoru. V pregnanstvu se je navadil, da je ob vseh takratnih teoloških prepirih šel srednjo pot in ni se spuščal v „teološke spekulacije“. Njegova teologija je bila teorija, ki je upoštevala prakso, ni bila abstraktna, neuporabna za vsakdanje življenje, temveč je bila vseskozi usmerjena v prakso.⁵² Trubar se je takratnih reformacijskih teoloških disputacij med cvinglijanci (švicarska veja reformacije) in lutrovci (nemška smer) v glavnem izogibal, znotraj reformacije je želel ohraniti strpnost in do nekaterih teoloških vprašanj je ohranil povsem lastno stališče. »Kaj koristijo pobožnim preprostim kristjanom take visoke disputacije o resnični, telesni bistveni in duhovni navzočnosti Kristusovega telesa, ko pa oboji, cvinglijanski in lutrski priznavajo, da niso le znamenja /.../ Kristus da je v svoji večerji /.../ posvetil kruh v svoje telo in vino v svojo kri, njegovim besedam hočemo preprosto verjeti in o tem nič več disputirati. Je pač skrivnost.«⁵³ To je ena najpomembnejših Trubarjevih izjav, v kateri je utemeljena njegova teološka misel, ki je v veliki meri pripomogla, da je ohranil pravilno razmerje do preprostega človeka in njegove stiske, pri bogoslužju pa je znal vzpostaviti sožitje med plemstvom in preprostim ljudstvom. Če v prikazu njegove teologije za metodološki pristop izberemo načelo zgodovinskosti,

50 M. Rupel, *Slovenski protestantski pisci*, Ljubljana 1966, 65.

51 F. Oražem, Razlogi, ki so Trubarja privedli v protestantizem, v: *Primož Trubar* (Simpiziji v Rimu 26), Rim, Ljubljana 2009, 27.

52 J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, 7.

53 J. Rajhman, *Pisma Primoža Trubarja*, 28.

nam to pomaga pojasniti marsikateri doslej nepojasnjeni pojav v razvoju slovenskega protestantizma in bolj kritično presoditi vse okoliščine, ki so ga usmerjale. Vse pogosteje namreč po štirih stoletjih tudi katoličani drugače vrednotijo delo slovenskih protestantov in priznavajo njihovo versko vnemo. Trubarja tudi današnja Cerkev vrednoti drugače, kar kaže vrsta razprav katoliških teologov v jubilejnem letu 2008. Trubar je bil katoliški duhovnik, ki je pri svojih štiridesetih letih prestopil v protestantsko vero, in ki je bil teološko široko razgledan ter globoko veren.⁵⁴ Njegovo celotno pastoralno delo je bilo namenjeno človeku, ki naj skozi Božjo besedo v maternem jeziku spozna moč evangelija, ob katerem bo mogel rasti tudi v svoji človečnosti.

Trubarjeva teološka antropologija

Trubar je že v prvi knjigi nakazal, da je njegova teologija pravzaprav antropologija, le da je treba izraz pravilno razumeti. Z vsem svojim delom je hotel pokazati, da je človek v središču teologije. Če pri Trubarju izhajamo iz temeljnih eksistencialnih vprašanja o poreklu, namenu in poslanstvu človeka ali konkretno: Od kod prihaja človek?, Kako biti človek? in Kam vodi človekova pot?, moremo z gotovostjo trditi, da se je Trubar s temi vprašanji ukvarjal vse svoje življenje. Vse, kar je delal, je delal z namenom, da bi svojemu preprostemu slovenskemu človeku približal božjo besedo v maternem jeziku in v tej božji besedi skušal približati odgovore na temeljna človekova eksistencialna vprašanja. V katekizemskih besedilih, *Cerkovni ureditvi*, *Artikuli* in v prevodih svetopisemskih besedil teh vprašanj ni sistematično obravnaval, vendar je s svojim pastoralnim pristopom nakazal odgovore nanje. Kolikor so bila teološka besedila izvirna, je bil izviren tudi sam, predvsem moremo njegove izvirne rešitve iskati v njegovih slovenskih in nemških predgovorih k posameznim tiskom, med njimi najobsežnejši predgovor k prvemu delu *Nove zaveze* leta 1557, ki je izšlo kot samostojno delo z naslovom *Ena dolga predgovor*. Šele ko imamo pred seboj Trubarjevo celotno delo, moremo govoriti o posameznih teoloških vprašanjih, kakor jih je razumel v svojem teološkem razvoju od prve slovenske knjige *Katekizem* (1550) do ponovne izdaje celotne *Nove zaveze* (1581/82) oziroma posthumno do izdaje njegove *Hišne postile* (1595). Trubar je globoko v srcu nosil zapisano resnico o človeku,⁵⁵ še posebej o ubogem, preprostem, pomoči potrebnem, saj se je vseskozi oziral na „preprostega človeka“⁵⁶ in svoje delo prikojal tako, da ga bo mogel ta „prav zastopiti“.

54 Na simpoziju v Rimu 2008 je 28 teologov obravnavalo različna teološka vprašanja v zvezi s Trubarjevim delom in njegovo teologijo.

55 J. Rajhman, Trubarjev antropocentrizem, *Znamenje* 15 (1985), 488–497.

56 K. Ahačič Trubarjevega preprostega človeka imenuje »navaden« človek (prim. K. Ahačič, *Zgodovina*

Trubarjeva vera in nauk o opravičenju

Ko govorimo o protestantskih imperativih, je vedno na prvem mestu „*sola fides*“, nato „*sola gratia*“, „*sola scriptura*“. Za Trubarja je vera prvi in poslednji vzgib, ki ga je vodil v vsem njegovem ustvarjalnem življenju. Iz njega je črpal in v moči vere je storil vse, kar ga danes uvršča med velike može slovenstva. Pri njem moramo izpostaviti prvine, ki ga laični javnosti predstavljajo kot duhovnika, med katerimi je vsekakor na prvem mestu skrb za svetopisemsko vsebino v slovenskem jeziku, ki jo bo razumel njegov vernik. Prvenstvena vloga krščanskega duhovnika je v tem, da svojim ljudem prinaša Kristusa. Torej je vprašanje vere pri Trubarju treba postaviti na prvo mesto. Vprašanje vere je v ozadju celotnega reformacijskega gibanja, ki se je porodilo prav iz spoznanja, da je v verskih razmerah takratne dobe vera bila vse bolj v ozadju. Luther sam je v svojem zgodnjem obdobju svoje meniško življenje postavil na temelj vere, ki se mu je izoblikovala ob dogodku, ki ga zgodovina pozna kot njegov »Turmerlebnis«. ⁵⁷ Po Luthru je prava vera popolno zaupanje božji besedi – po *Svetem pismu* – in po njem zaupanje v Kristusove zasluge na križu. Svojo teologijo je Luther obsežno izpričal v svojih *Tischreden* in v drugih spisih. ⁵⁸ Trubar v *Eni dolgi predgovori* pravi, da »zatu je nih dosti takimu našimu vuku (nauku o 'sola fides') silnu sovraž, zuper ta govore, pišejo, pridigujo inu pravijo ti eni taku, koku more ta vera sama prez dobrih dejl človeka ohraniti.« ⁵⁹ V zagovor tega se sklicuje na *Sveto pismo* (Jak 2,19–22), kjer apostol Jakob govori o veri brez dobrih del in konkretno pokaže na hude duhove, ki „verujejo in trepečejo“, ali kakor razlaga Trubar, čemu »ta

misli o jeziku in književnosti, 31–37).

- 57 Luther o tem odločilnem reformatorskem dogodku tako piše: »Besedo božja pravičnost sem sovražil. Čutil sem, da sem kljub neoporečnemu redovnemu življenju pred Bogom grešnik z nadvse nemirno vestjo in da se ne morem zanesti na to, da bi z njim dosegel spravo s pomočjo svojih zadostilnih dejanj. Tega pravičnega Boga, ki kaznuje greh, sem sovražil. Nemo, strašno in skoraj bogokletno sem godrnjal in se zgražal nad Bogom. Besnel sem s podivjano in zmedeno vestjo. V svoji stiski sem še naprej vrtal in premišljeval o tisti Pavlovi besedi, vroče sem želel izvedeti, kaj vendar misli sveti Pavel. Tako je bilo, dokler nisem, tuhtajoč noč in dan, po božjem usmiljenju postal pozoren na kontekst tega besedila. 'Božja pravičnost se v njem (evangeliju) razodeva iz vere v vero, kakor je zapisano, pravični bo živel iz vere.' Takrat sem začel dojemati božjo pravičnost kot tisto pravičnost, po kateri pravični s pomočjo božje milosti živijo kot pravični, namreč iz vere. In spoznal sem, da je smisel besedila v tem: po evangeliju se razodeva pasivna božja pravičnost, po kateri nas usmiljeni Bog po veri opravičuje, kot je zapisano: pravični bo živel iz vere.« *Dr. Martin Luthers Werke, kristliche Gesamtausgabe*, Weimar 1883, Bd. 45, 185, nav. po: *Zgodovina Cerkve 3*, Ljubljana 1994, 53–54.
- 58 H. Jedin (ur.), *Handbuch der Kirchengeschichte Bd. IV. Reformation, Katholische Reformation und Gegenreformation*, Freiburg-Basel-Wien, 1967, 36 sl.
- 59 P. Trubar, *Ena dolga predgovor 1557* (reprint), Ljubljana 1986, Y 2b.

zludi tudi veruje inu trepeče, pravi S. Jacob 2, inu vini nej inu ne bode izveličan«. Trubar je povzel Bullingerjevo misel, da so dobra dela sicer sad vere in duha, a so vendar tudi naša, dela vernih, ker Bog dela po nas in uporablja nas, da bi jih storili, ker smo po veri božji otroci in tako Kristusovi bratje in njegovi sodedeči.⁶⁰ V *Eni dolgi predgovori* je Trubar le opozoril na konkretna dobra dela, ki so izpolnitev božjih zapovedi. Ne govori podrobno o dobrih delih, saj bi ga preprosti ljudje mogli razumeti napačno, zato poudarja predvsem »*sola fides*«, manj pa povezanost vere z dobrimi deli. Ustavi se kar pri problemu zveličanja hudega duha in se z legendo o duhovniku in odvezi hudega duha izogne neposrednemu odgovoru. O božjih zapovedih razpravlja, razčleni posamezne zapovedi in naglašava vzroke, ki so privedli do postavitve zapovedi, kajti zapovedi niso dane, da bi po njih dobili odpuščanje, pot (»cesta«) je le Kristus.⁶¹ Zapovedi so dane, da vero branimo in jo ohranimo, ko izpolnjujemo zapovedi. Dobra dela so tudi v prid bližnjemu, so priče prave vere in Bog jih povrne na tem in onem svetu, opravljati dobra dela je torej »*pietas utilis ad omnia*«. Večno življenje pa kljub vsemu ostane božji dar »skuzi Jezusa Kristusa, Gospudi našega.«⁶² Trubar tako kot Bullinger vero pojmuje ne le kot zaupanje v Boga, temveč vero spremljajo dobra dela, ki so sestavni del vere, toda spet ne tako, da bi mogli govoriti, da so dobra dela tista sestavina vere, ki odloča o njeni vsebini. Dobra dela so pokazatelj, da je naša vera »prava«.

Leta 1557 je Trubar pisal Bullingerju, da je prevedel njegov predgovor k Janezovemu evangeliju »*de verbo ad verbum* – od besede do besede.«⁶³ V primerjavi obeh predgovorov pa je vidna večja Trubarjeva samostojnost, kakor bi domnevali po njegovi izjavi. »Trubar je sledil Bullingerjevi teološki misli, nanjo se je opiral, vendar je samostojno izbiral, prenašal Bullingerjeve ideje o Kristusu, njegovem sredništvu in vlogi človeka v odrešenjskem načrtu v svoj slovenski prostor /.../ To pa spet dokazuje, da je znal Trubar kritično sprejemati tuje vplive in jih presaditi, ne da bi pri tem njegova močna osebnost ne mogla priti do izraza. V tem je gotovo dorasel svojemu vzorniku, ki je prav tako kot on zajemal iz tujih virov, pa jih znal kritično preveriti.«⁶⁴ Protestantki teolog O. Sakrausky je opozoril, da se je Trubar v svoji prvi knjigi (1550) naslonil na Flacijev⁶⁵ delo *De Vocabulo fidei et aliis quibusdam vocabulis explicatio vera*

60 J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, 81.

61 P. Trubar, *Ena dolga predgovor 1557* (reprint), Ljubljana 1986, z2.

62 P. Trubar, n. d., Z3d, aa3b.

63 J. Rajhman, *Pisma Primoža Trubarja*, 33.

64 J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, 83.

65 Flacius Illiricus (Matija Vlačić Ilirik, 1520–1575), rojen v Labinu v Istri, predstavnik najradikalnejše teološke smeri znotraj reformacije. V Luthrovem nauku o grehu, veri in opravičenju je šel v ideološko in dogmatično skrajnost in bil zato v nenehnem sporu z Melanchtonom in njegovim krogom. Vpliv Vla-

et utilis sumta ex fontibus Ebraicis in prevedel tretji del le-te, ki govori o opravičenju.⁶⁶ Prav to pa naj bi po mnenju nekaterih raziskovalcev dokazovalo, da je Trubar zadel v jedro reformacije. Rajhman se je oprl na nekatera razhajanja v tej razpravi in podrobneje primerjal Vlačičevo latinsko pridigo s Trubarjevim tekstom v prvi slovenski knjigi. Pri tem je ugotovil, da je v Trubarjevem besedilu več izvirnosti, kot je videti na prvi pogled. Trubar namreč govori predvsem o veri in »veri ter njenih lastnostih in učinkih«. Opravičenje pa je pojem, ki sledi iz pojma vera, kakor ga razumejo protestantski teologi, torej je pojem opravičenja skoraj neločljivo povezan s pojmom vere. Problem opravičenja srečamo pri Trubarju šele v poznejših delih, najprej v *Eni dolgi predgovori*,⁶⁷ kjer pa ni sledil Vlačiču, temveč Bullingerju⁶⁸ in Melanchthonu.⁶⁹

čica na slovensko reformacijo je bilo čutiti že ob izidu njegove knjige *De vocabulo fidei* 1549, zlasti pa, ko je bil 1565–1567 v Ljubljani superintendent Flacijev učenec S. Krelj. To usmeritev naj bi nadaljeval Kreljev naslednik G. Melisander; podpiral ga je tudi M. Klombner, saj je hotel z njegovim imenom preprečiti nadaljnji Trubarjev vpliv v slovenski reformaciji. S tem, da se je slovenska Cerkev tedaj naslonila na doktrino wittenberške cerkve oziroma na Trubarja, je naredila odločilen korak v svojem razvoju. Prvine flacijanskih pobud je mogoče zaslediti v prvih letih v Trubarjevem učenju o grehu. Vlačičev vpliv je bil pri Slovencih odpravljen s *Formulo concordiae* (1577, v slovenskem jeziku 1581), ohranil pa se je v koroški reformaciji.

66 O. Sakrausky, *Der Einfluss der deutschen Theologie auf die südslavische Reformation, Südostdeutsches Archiv*, Bd. XIII, München 1970, 77.

67 J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, 30.

68 Heinrich Bullinger (1504–1575) je našel pot v protestantizmu ok. leta 1520, vendar še ni poznal Luthra in njegovih spisov. Obrnil se je k protestantizmu, ker je ob študiju cerkvenih očetov, Krizostoma, Ambrozija, Origena in Avgušтина spoznal, kakor se je njemu zdelo, da se rimski nauk ne sklada z naukom cerkvenih očetov. Cerkevni očetje so se sklicevali na *Sveto pismo*, zato ga je Bullinger začel študirati. Ob tem študiju je po l. 1520 bral Luthrove spise, kasneje Melanchtonove *Loci communes*, vendar moramo njegovo »spreobrnjenje« pripisati prej cerkvenim očetom kot Luthru. Pozneje je študij spisov cerkvenih očetov nadaljeval in spoznal Ciprijana, Cirila, Atanzija in Laktancija. S Zwinglijem se je srečal l. 1523. Pri Bullingerju je opaziti stremjenja k univerzalizmu, kar je sploh lastnost švicarske teologije. Vendar je Bullinger ekstremnost univerzalizma znal omejiti, saj je vsaka teološka izjava podana v kristološkem okviru. Leta 1531 je nasledil Zwinglija, za katerega je verjel, da ga je Bog poslal, da bi odpravil mašo in obnovil pasho. Zanj je značilen rek: *Pusti Luthra in Zwinglija in bodi kristjan*. Trubar je bil pod močnim Bullingerjevim vplivom, kar je vidno tudi iz njune korespondence (J. Rajhman, *Trubarjeva Ena dolga predgovor*, 96–98).

69 Philipp Melanchthon (1497–1560), nemški reformator. Od leta 1518 je bil profesor v Wittenbergu, kjer je sledil Luthru in postal njegov najbližji sodelavec, po Luthrovi smrti 1546 je nasledil Luthra, vendar je bil veliko bolj spravljen do Rima kot Luther. Tudi s švicarsko vejo reformacije je sodeloval v strpnem duhu in želel je umiriti spore znotraj reformacijskih tokov. Je avtor besedila Augsburške veroizpovedi, ki je bila sprejeta 1530. Trubar je poznal njegova dela in se v nekaterih svojih delih zgledoval po njem, vendar ga ni v celoti posnemal. Vpliv Melanchtonovih *Loci communes* je viden v Trubarjevi *Eni dolgi predgovori*, vendar gre (po Rajhmanu) bolj za oblikovno kot vsebinsko posnemanje.

V *Eni dolgi predgovori k Ta prvi deil tiga Noviga testamenta 1557* Trubar predstavlja osnovne teološke probleme. Ker mu gre za središčno vprašanje človeka in njegovega odrešenja, razpravlja o opravičenju, v okviru vprašanja o opravičenju pa o izvirnem grehu, ko govori še prej o stanju pred grehom, nadalje o osebnem grehu, o postavi in evangeliju, o milosti in pravici. Druga temeljna ideja *Ene dolge predgovori* je nauk o učlovečenju in s tem tudi o odrešenju, kar vse so temeljna vprašanja teološke antropologije.

Trubarjev odnos do stvarjenja

Že v Katekizmu 1550 je pri Trubarju na prvem mestu stvarjenje človeka. Povsem na začetek katekizma Trubar postavlja poglavje o stvarjenju (*De creatione, lapsu & poena primorum hominum, tum promissione facta ad eos*), v katerem bralcu najprej ponuja odgovor na to, od kod je človek, in šele v drugem poglavju spregovori o dekalogu, v katerem ugotavlja, kako naj bi človek, ki je ustvarjen po Božji podobi, spoznal Boga. Tako je že v izhodišču vidna razlika med Trubarjevim in Luthrovim katekizmom: »Ko se Luther srečuje z Bogom prek dekaloga, se Trubar srečuje z njim prek stvarjenja človeka. Tu je bliže württemberški teologiji z J. Brenzem, ki pomakne abstraktni dekalog v ozadje, v ospredje pa stopi najprej človek kot bitje, ki je '*an pild Boga*'.«⁷⁰ Človek kot ustvarjeno bitje je Božja podoba (»*an pild*«), in to človek kot mož in kot žena – njima so podvržene vse ustvarjene stvari, ki jima služijo v njunem zakonu.

Trubar opis stvarjenja na začetku prve slovenske knjige začenja s svetopisemskim citatom iz 1 Mz 1;2;3: »*Gospud Bug na šesti dan ... ye rekall, STURIMU človeka, an pild, de bo nam glih, de bode gospodoval čez ribe v tim moryei inu čez ptice pod nebom, čez živino inu čez vso zemlo tar čez vse tu, kar lazi oli se gible na zemli. Natu ye Gospud Bug sturill človeka iz illove parsti inu ie dahnil vain v tu obličie an duh tiga lebna inu taku ye ta človik postala ana živa duša.*«⁷¹ Ko je Bog ustvaril človeka po svoji podobi (»*de bode nam glih*«), ga je postavil za gospodarja čez vse stvari na zemlji. Vdahnil mu je duh življenja in človek je postal »živa duša«. Opis stvarjenja Trubar nadaljuje do izгона iz raja, ki je zgolj »*ženska tar moška štrafinga inu kryž zavolo tiga greha.*«⁷² Če je celotno besedilo 1 Mz 1;2;3 v bistvu le prevod, je slednji naslov Trubarjev komentar: Žena in mož sta bila kaznovana in sprejela sta križ, in to zaradi greha. Trubar se je v prvi slovenski knjigi oprl na *Sveto pismo* in svoje teološko

⁷⁰ J. Rajhman, *Trubarjev antropocentrizem*, 488.

⁷¹ F. Krajnc-Vrečko (ur.), *Zbrana dela Primoža Trubarja I*, 27–28.

⁷² N. d., 35.

slovstveno delovanje začenja s človekom ter pri človeku. Stvarjenje človeka je zanj tisto božje dejanje, ki napravi mejnik, nič ni bolj pomembnega ob dejstvu človeka, ki je ustvarjen po božji podobi, greši, je kaznovan, a vzame s seboj v življenje, ki se zanj začenja na zemlji, božjo obljubo o odrešenju. V Katekizmu 1550 povsem na začetek postavi stvarjenje moža in žene, ki sta bila postavljena v raj in nato zaradi greha iz njega izgnana. Ko govori o dolžnostih posameznih stanov, v poglavju o dolžnostih moža in žene, Trubar s Petrom (1 Pt 3,7) in Pavlom (Ef 5,25–33; Kol 3,19) govori: »Taku imayo možye lubiti nih žene, koker suya lastna telesa. Oben nihdar nei suiga messa souvražil, samuč on tu živi inu ferdei glih koker ta Gospud to Cerkou.«⁷³ V pesemskem delu prvega katekizma v vezani obliki Trubar spregovori o tem, »koku ye ta človik od Buga pervič stvarien, koku ye potle izkažen inu spet ponovlen,« in sicer se je Bog po Adamovem grehu »perveč začel serdyti« in je dejal: »Ti, mož, bodeš z delom terpel, / Žena pag s teim znošenom. / Morata obba ankrat vmrit, / V to zemlo pokopana bit, / Iz katere sta vzeta /.../ Koker ye hudič ženi giall, /Taku spet žensku seime / Bode kači glavo zmencall, / Vragu vso oblast vzame.«⁷⁴ Žensko seme, ki predstavlja Jezusa Kristusa, se pri Trubarju pojavlja v vseh katekizmih od leta 1550 do 1575. V drugem katekizmu iz leta 1555 Trubar znova spregovori o stvarjenju, in to v razlagi apostolske vere: »Iest verio, de ie Bug mene zo vsemi stvarmi stvaril inu on ie meni dušo, tellu, vum, pamet, zastopnost, oči, vušesa inu vse ude dal. Inu nei le samuč dal, temuč on tudi le-tu vse sam gori derži, de konca ne vzameio. H timu on tudi meni, da tu oblačillu, špendio, pohišstvo, ženo, otroke, nive, živino inu kar ie kuli dobriga tar potrebniga h timu životu.«⁷⁵ Prav tako v drugem katekizmu v razlagi Gospodove molitve med vse človekove dobrine, za katere naj ta prosi Boga, uvrsti pobožno ženo, ki je človeku »vus vžitig telesni« in je vse, kar človek potrebuje na svetu »koker ieisti, pyti, oblačillu, pohystvu, nyve, živina, blagu inu denarie, brumno ženo, brumne pokorne otroke, zveiste delovce, dekle inu sossede, dobro gosposčino, kir to pravico doli tarre, te brumne myri, štraifa te hude.«⁷⁶ Tudi ponovni pouk možem in ženam, kakšni naj bodo v medsebojnih odnosih, je v drugem katekizmu povzet po Ef 5,25.28 in Kol 3,19 in Trubar nadaljuje: »Katera lepa ženska naredba nei iz vuna, v tim spletanu oli v tim krišpanu tih laas inu v tim obešanu tiga zlata inu flinderlinu okuli sebe oli na oblačillu tiga gvanta postavlena. Temuč ta lipota, kir ie iz notra, ta skriven človik v tim sercei, kadar ta isti nei izpačen, de ima en krotag inu tyih duh.«⁷⁷

73 F. Krajnc-Vrečko (ur.), *Zbrana dela Primoža Trubarja I*, 167.

74 N. d., 179–184.

75 N. d., 346.

76 N. d., 372.

77 N. d., 510–511.

Človek kot mož in žena sta poklicana, da služita drug drugemu, predvsem je njuna odločilna vloga v verski in posvetni vzgoji otrok, ne smeta pa zanemariti služenja sočloveku, tistemu, ki je potreben pomoči. To uči in zapoveduje Bog, zato mora človek v veri izpolnjevati njegovo voljo tudi v službi bližnjemu. V *Katekizmu z dveima izlagama 1575* nazorno kaže svoje razumevanje človeka, ki je bil ustvarjen po Božji podobi, in njegovega odnosa s sočlovekom ter z Bogom – skozi vero: »*Mi veimo, vidimo inu slišimo, de dosti dobrih ljudi ie na sveitu, kir veido, de vsaka stvar ima suimu Stvarniku biti pokorna inu služiti, inu bi radi v veden služili Bogu. Oli oni meinio, de se le Bogu služi, kadar so v cerqui oli v kloštrih, oli kadar se postio /.../ Oly v tim so ty ludie preprosti inu nezastopni /.../ kar Bog postavi inu zapoveda, inu se to istu v ti veri sturi, s teim se Bogu služi. /.../ kar se pres vere sturi, tu ie greih inu ta vera se od božje bessede, postave, zapuvidi inu oblube ne loči.*«⁷⁸

Prava vera, kakor jo razume Trubar v *Katekizmu 1550*, je tista vera, »*skuzi katero človek dobi tu odpusčane tih grehov inu skuzi to bude brumen inu pravičin sturien pred Bugom, taku de pride v nebesa.*«⁷⁹ Samo po veri se torej more človek zveličati in kot pravi Trubar s Pavlom (Kol 3,8–11) v predgovoru k Psalterju 1566, je človek po opravičenju novi človek: »*Odložite sedaj, po prejšnjem življenju, starega človeka, ki je zaradi poželenja in zablod pokvarjen, obnovite pa se v duhu svojega uma in si nadenite novega človeka, ki je ustvarjen po božji podobi v pravičnosti in svetosti.*«⁸⁰ Prava vera tudi uči, zaradi česa je stari grešni človek lahko postal novi človek. To se je zgodilo z dramatičnim božjim posegom v človeško zgodovino, z učlovečenjem. Pri Trubarju je v vsem njegovem delovanju vidna temeljna lastnost Boga do človeka, božje usmiljenje. Bog in človek sta pri Trubarju v medsebojnem odnosu, pravzaprav je le človek v odnosu do Boga. Trubar nikoli ne razpravlja o dokazih za božje bivanje, zanj je resnica o božjem bivanju dejstvo. Prepričan je, da se v stvarstvu razodeva »ta prava risnična štalt inu natura božja. Popolna božja podoba se razodeva v Božjem Sinu, ki je bil poslan na svet, da bi človeka odrešil, pa tudi, da bi človek po njem spoznal Boga, kakršen je.«⁸¹ Bog je za Trubarja Stvarnik vsega v Kristusu, v posebni meri pa je Stvarnik človeka. »Zato Kristus Stvarnik vsega in ustvarjeni človek božja podoba, ker je podoba Kristusa. Trubarjevo pojmovanje stvarjenja ima tako kristocentrično razsežnost, kar pride na poseben način do izraza v Trubarjevi interpretaciji

78 F. Krajnc-Vrečko (ur.), *Zbrana dela Primoža Trubarja II*, 248–250.

79 F. Krajnc-Vrečko (ur.), *Zbrana dela Primoža Trubarja I*, 47.

80 O. Sakrausky, *Primus Truber Deutsche Vorreden zum slowenischen und kroatischen Reformationswerk*, 339–350.

81 J. Rajhman, *Pisma Primoža Trubarja*, 24.

stvarjenja človeka.«⁸² Tako moremo skleniti, da je Trubarjev nauk o Bogu stvarniku antropološko opredeljen, saj se prav v človeku na najbolj skrivnosten način razodeva skrivnost Boga.

»Trubarjava teološka protestantska smer«

Ob Trubarjevi izrazito pastoralni usmerjenosti moremo ugotoviti, da je Trubar v svojih spisih vedno iskal neko srednjo pot. Trubar v pismu Bullingerju govori o skrivnosti Kristusove večerje: »Kristus da je v svoji večerji, kjer jo pravilno obhajajo, posvetil kruh v svoje telo in vino v svojo kri, njegovim besedam hočemo preprosto verjeti in o tem nič več disputirati. Je pač skrivnost.«⁸³ Ta Trubarjeva izjava ga najbolj nazorno prikazuje kot predstavnika svoje, trubarjanske smeri znotraj protestantskih tokov 16. stoletja. Ko smo izpostavili pismo Bullingerju, v katerem Trubar zagovarja svojo vero, neodvisno od švicarske smeri, ter zatrjuje, da »je pač skrivnost in temu moramo preprosto verjeti«, moremo ob tem kritično sprejeti namige, da je nanj sicer vplival Bullinger, tudi Melancthon – Luthrov naslednik in delno Vlačić, vendar se je v glavnem držal svoje, srednje poti med protestantskimi strujami 16. stoletja. Rajhman postavlja tezo, da je na Trubarja v veliki meri vplival švicarski teolog Bullinger, ki izhaja iz »*devotio moderna*« in humanizma. »Oba idejna tokova sta imela skupen cilj, obnovo Cerkve. V tem se je začrtala Bullingerjeva življenjska pot. Bil je teolog in humanist, voditelj cerkvene občine in duhovni vodja, znanstvenik in verski praktik. Bullingerjeva teologija je bila predvsem etično usmerjena, saj pri njem najdemo tudi odmev *Hoje za Kristusom* Tomaža Kempčana, ki je poudarila ideal naravne popolnosti. Bullinger je sam podčrtal, nekoliko drugače kot lutrovska antropologija, naravno popolnost človeka, ki je bil zanj cilj krščanskega oznanila.«⁸⁴ Tako smemo trditi, da je tudi pri Trubarju njegova antropologija predvsem v službi oznanjevanja in hoje za Kristusom. Opiral se je sicer na Bullingerjeve ideje, vendar samostojno izbiral in prenašal ideje o Kristusu, njegovem sredništvu in vlogi človeka v njegovem odrešenju, v slovenski prostor.

Če povzamemo celotno Trubarjevo dejavnost z izdajo vseh njegovih del ter z njegovim delom (*das Werk*), s katerim je poimenoval projekt izdajanja slovenskih in hrvaških tiskov, in je z njimi svojim Slovincem posredoval Božjo besedo v njim razumljivem jeziku o njegovi teologiji lahko govorimo zgolj podredno. »Trubarju je teologija služila za praktične cilje in jim je zato podrejena. Tako je tudi antropologija

82 A. Lah, Trubarjevo pojmovanje Boga Stvarnika, v: *Primož Trubar* (Simpoziji v Rimu 26), 83.

83 J. Rajhman, *Pisma Primoža Trubarja*, 28.

84 J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, 75.

Primoža Trubarja praktična, ne sistematična, čeprav je že *Ena dolga predgovor* zelo zanimiv poskus sistematične teologije, kako naj bi na poljuden način razpletel zapletene teološke probleme o opravičenju, ki je bilo med vsemi reformacijskimi novostmi nedvomno glavno in osrednje vprašanje.

Trubar v *Eni dolgi predgovori* skuša sistematično – a na poljuden način – prikazati zapletena teološka vprašanja, vendar pa v nemškem predgovoru k *Ta prvi deil tiga Noviga testamenta* 1557, in sicer v sklepu nemškega predgovora, na najbolj strnjen način izpove svojo antropologijo, ko pravi: »Skupaj s svojim edinim Sinom Jezusom Kristusom in Svetim Duhom si ustvaril nebo in zemljo, angele in ljudi, ter vse živo na zemlji. Rekel si: 'Tako zares kot živim, nočem, da grešnik umre, temveč da se spreobrne in živi'. Prosimo te iz srca, usmili se nas, odpusti nam vse naše grehe, in bodi nam milosten na vekomaj. Napravi nas pravične po tvojem sinu Jezusu Kristusu in njegovi volji, katerega si iz neizmerne dobrote in modrosti poslal kot srednika in odrešenika. Razsvetli naše duše in srca, napravi nas svete in vodi nas s Svetim Duhom. Obvaruj, širi in obnavljaj svojo Cerkev ter duhovni red na tej zemlji, varuj ter ščiti jo pred oblastjo in zvijačnostjo Goga in Magoga ter vsem zlom, za kar bomo večno z veliko hvaležnostjo slavili tvojo veliko milost.«⁸⁵ Trubarjev sklep nemškega predgovora je poljuden, vendar sistematično antropološki: Trubar popolnoma zaupa Bogu Očetu, Stvarniku nebes, zemlje in človeka, verjame v Božje usmiljenje, v odpuščanje grehov po Božjem Sinu Jezusu Kristusu, ki je Srednik med Bogom in človekom ter njegov Odrešenik. Bog, ki varuje in širi svojo Cerkev, varuje tudi red na zemlji. Ščiti jo pred nevarnostjo Goga in Magoga ter tako človeku izkazuje svojo neskončno milost.

Ko smo si s Trubarjem že zastavili vprašanja: Od kod prihaja človek?, Kako biti človek? in Kam vodi človekova pot?, moremo z njim skleniti, da človek prihaja od Boga kot bitje, ustvarjeno po Božji podobi, kot moški in ženska, odgovorna za svet okoli njiju. Kako biti človek? Vprašanje se navezuje na zadnje, saj je smisel v zadnjem vprašanju. Če vodi pot preko opravičenja do zveličanja po Božjem Sinu Jezusu Kristusu, mora človek, ki je grešen, živeti po veri in izpolnjevati vsa tista dela do sočloveka, ki mu jih je namenil Bog v *Svetem pismu*. *Sola fides – solus Christus – sola scriptura*: samo vera, samo Kristus more zveličati človeka, ki živi po *Svetem pismu*. »Kristus je zanj začetek in konec vsega dogajanja, edina možna razumska osvetlitev skrivnosti bivanja človeka v boju za božjo podobo v njem /.../ Če je Bog Stvarnik stopil v ozadje in daje Trubarjeva teologija prednost drugi božji osebi, je vendar poudarjena edinost treh božjih oseb, ki so 'ane moči inu česti'. Svetemu

85 O. Sakrausky, *Primus Truber Deutsche Vorrede*, 89–108.

Duhu pripisuje posvečenje, zato je tudi zakramentalno življenje življenje Svetega Duha kot sicer sploh krščansko življenje.«⁸⁶ V nemškem predgovoru k *Ta prvi deil tiga Noviga testamenta* 1582 razlaga svojo teologijo, ki temelji na *Svetem pismu*: »Od Boga izbrani Kranjci, Štajerci, Korošci in drugi Slovenci, visokega ali nizkega stanu, grofje, gosposčina, vitezi, plemenitaši, meščani in preprosto kmečko ljudstvo, so tako kot drugi, po milosti in volji Svetega Duha, iz slovenskih in nemških pridig ter knjig spoznali in sprejeli pravo vero o Božjem bistvu v Sveti Trojici in njegovi volji, kot je bilo prej nakazano, tako da vedo, temeljito razumejo, resnično verujejo ter javno tudi v preganjanju stanovitno izpovedujejo, da je le naš gospod Jezus Kristus, sin Boga in Marije, s popolno pokornostjo, zaslugami, trpljenjem, smrtjo in vstajenjem vsem, ki se želijo resnično spokoriti in resnično verujejo, prislужil in pridobil pri svojem nebeškem očetu božjo naklonjenost, milost, odpuščanje vseh grehov, odrešenje večnega prekletstva ter večno življenje.«⁸⁷ Svetopisemska beseda, iz katere človek črpa moč za svoje krščansko življenje, je navdahnjena od Svetega Duha. Vendar pa ima beseda kot temelj človeškega jezika svojo dialoško funkcijo v človekovi komunikaciji, ki mu omogoča, da sploh biva kot človek.

Teološki vidiki človeške besede

Med človeško in božjo besedo obstaja sorodnost v njeni notranji vsebini in zunanji obliki, čeprav se formalno božja beseda ne razlikuje od človeške. Ko govorimo o božji besedi, izhajamo iz razodetja: »Kriterij za božjo besedo je navdih božjega Duha in sicer tako, da vse, kar je napisano (*Sveto pismo*) in oznanjano (božje izročilo), predstavlja delo človeka, vendar ima božjo avtoritativno veljavo. Govorimo o razodetju. Govorimo o nezmotljivi besedi. Govorimo končno o nespremenljivi besedi.«⁸⁸ O nespremenljivi Božji Besedi govori sodobni katoliški dokument o interpretaciji *Svetega pisma* »Kakor se je podstatna Božja Beseda prilagodila ljudem v vseh pogledih, razen v grehu, tako so se Božje besede, izražene v človeških jezikih, prilagodile človeški govorici v vseh pogledih, razen v zmoti« (CD 87, 9). Podstatna božja beseda so Kristusove besede: »Resnično povem vam«, ki so v *Novi zavezi* zapisane 73-krat. Če ob božjo besedo postavimo človeško govorico, ugotavljamo, da je ta omejena, spremenljiva, minljiva, kljub temu pa jo lahko postavimo ob božjo, saj se je Bog po njej izrazil in razodel. Tako naj bi bila človeška govorica požlahtnjena, saj se božja govorica izrazi tudi mimo razodetja in ni ozko vezana na

86 J. Rajhman, *Prva slovenska knjiga*, 78.

87 P. Trubar, *Neues Testament (1581–1582)*, (:):() 4 (BS 310).

88 J. Rajhman, *Prva slovenska knjiga*, 11.

svetopisemske meje. V primerjavi s protestantsko teologijo je katoliška v preteklosti premalo upoštevala vidik besede in na račun poudarjanja zakramentalnega znamenja zanemarjala besedno sporočilo, kar pa je povsem drugače pojmovano v protestantski teologiji. Že eden od protestantskih imperativov (*sola fides, sola gratia, sola scriptura*), ki govori o »samo *Sveto pismo*«, nakazuje izjemno izpostavitve besede, in to po *Svetem pismu*.

Človekova religioznost in govorica

V tesni povezavi govorice in človeka je poseben pojav, »anthropologicum«. Govorica je človekov izraz, njegova podoba. Človek je vedno postavljen v »znamenjsko situacijo«, v kateri se znajde hkrati v svojem odnosu do narave in kulture. V tem odnosu je aktiven, njegov dinamičen proces se kaže tudi v tem, da je govorno bitje. Glede na to, da je človek tudi religiozno bitje, pa je mogoče trditi, da se z vsakokratno rastjo v času (zgodovini) človek srečuje s svojo tradicionalno govorico tudi v religioznem območju, zato se mora ukvarjati z religiozno govorico. Območje religioznega človeku predstavlja tisto okolje, v katerem se čuti nagovorjenega in mu daje možnost, da sam spregovori ter tako vzpostavi odnos s svojim Bogom. To možnost mu daje okolje religioznega oziroma cerkvenega, zato tudi Cerkev vse bolj poudarja pomembnost besede v človekovi eksistenci, da bi tako utemeljila možnosti evangelizacije in oznanjevanja, kar pa je še vedno odvisno od večkrat dokaj arhaične govorice.

Togost in neprilagodljivost religioznega jezika predstavlja oviro, ki modernemu človeku onemogoča razumevanje religioznih obredov. Cerkev sicer uveljavlja tradicionalno prakso »zagotovljenih molitvenih obrazcev«, kar pa še ne pomeni, da se, po načelih sodobne komunikacijske teorije in sociologije govorice, lahko učinkovito spoprime s pojmovanjem in čutenjem sodobnega človeka. Teologi naj bi se zavedali, kako pomembna je govorica v življenju Cerkve, pri čemer bi morali upoštevati spoznanja svetnih znanosti in se v svojem stiku z ljudmi ravnati po praktičnih modelih, ki so na voljo.

Prilagoditev vsakdanji govorici

V teološki govorici gre za problem določene prilagoditve vsakdanji govorici in za prevzemanje izraznih možnosti, ki jih le-ta pozna, poleg tega pa tudi za izrabljanje neizraznega dela človeške govorice, kar pomeni, da je tudi religiozna govorica zvrst živega jezika. Če kot vzorec postavimo poved: »Bog je vsemogočen,« s tem ponazorimo, da smo izrekli neko sodbo, ki je verodostojna, toda v poslušalcu sproži

dodatne asociacije, ki so že vsebovane v povedi. Odvisno od naglasa, melodije glasu, govornikovih kretenj, izbrani vzorec pove, da je Bog vendar v svoji vseomogočnosti tudi »zame vseomogočen«. Še jasneje je to razvidno pri stavku »Bog je oče«, ker je mogoče izraziti (performativno) stavek v obliki »Bog je moj Oče«. Slednje potrjuje v prepričanju, da je človek simbolno bitje, saj vsak posameznik v točno določenem času in prostoru na svoj način sprejema sporočilo, ki mu je bilo posredovano s pomočjo govornice: sprejema resnico o Bogu.

Tu dobi izraznost neverjetno moč nad posameznikom, ker mu omogoča, da Boga neposredno vključi v svoje osebno življenje. Zveza med človekovim vedenjskim modelom in abstraktno resnico postane odločujoči dejavnik v odnosu Bog – človek. Tudi v takšnih situacijah se človek »odpre« za več, ki je v njem. Teološka govornica tukaj doseže svojo vlogo »v službi človeka«. Pod tem vidikom tudi teologija postaja praktična, eksperimentalna znanost. »Beseda se je učlovečila« pomeni, da je tudi teologija prešla preko rubikona izvenčloveške samozadostnosti v svet ortopraksije in tako samo sebe obogatila.⁸⁹ Človeka znova postavi v odnos, in to ne samo v odnos, v katerem se le-ta znajde nasproti Bogu, temveč tudi v odnos med vedenjskim modelom, kar v tem primeru predstavlja izrečena poved o obstoju Boga in abstraktna resnica, da je Bog (moj) Oče.

Biblična govornica

Sveto pismo je izhodišče vsega govorjenja o besedi, o človekovi pogojenosti z govornico. Posebej nas na to opozarja *Nova zaveza*: »V začetku je bila Beseda« (Jn 1,1). Današnje razumevanje *Svetega pisma* pojasnjuje Katekizem katoliške Cerkve, ko pravi, da: »Z vsemi besedami *Svetega pisma* izreka Bog eno samo besedo, svojo edino besedo, v kateri izreka sebe v vsej celoti« (KKC 102). In še: »Vse *Sveto pismo* je ena sama knjiga, in ta ena knjiga je Kristus, kajti vse *Sveto pismo* govori o Kristusu in vse *Sveto pismo* se v Kristusu izpolnjuje« (KKC 134).

V *Svetem pismu* se beseda »beseda« pojavi 329-krat v osnovni obliki, medtem ko se v njenih izpeljankah (besed*) pojavi 1507-krat, in to 1111-krat v stari zavezi in 396-krat v *Novi zavezi* (pri Trubarju je besed* v prvem delu *Nove zaveze* uporabljena 135-krat). Etimološki izvor besede, ki jo uporabljamo v slovenskem jeziku za »besedo«, izhaja iz starocerkvenoslovanskega izraza besěda, kar pomeni (po)govor, torej govor med dvema osebamama, ki se po-govarjata. Tudi v drugih slovanskih jezikih je pomen enak, podoben: hrv. – besjeda = svečan govor; rus. – besěda = pomenek, predavanje; češ. – beseda = pogovor, klepet, zabava, čitalnica. V praslovanščini se

89 J. Rajhman, Teološki vidiki človeške besede, CSS 11 (1977), št. 5/6, 72.

je izraz beseda »pogovor« domnevno razvil prek pomena »pogovor skupaj sedečih ljudi' (be = skupaj, sed- = sedeti, torej sedenje skupaj). Od tod upravičeno sklepamo, da že izraz sam pomeni neko dogajanje, dejanje ali proces med dvema osebamama, med ljudmi in je torej najizrazitejši izraz dialoščnosti.

Beseda se v sintagmi Gospodova beseda pojavlja 121-krat in 16-krat v sintagmi Božja beseda. Gospodova ali božja beseda v Stari zavezi največkrat nastopa v osebni obliki, saj SSP v največ primerih navaja: »Gospodova (božja) beseda se je zgodila,« medtem ko Dalmatinova *Biblija* 1584 v istih primerih navaja: »Gospodova (božja) beseda je pristopila.« Pristopiti pa po SSKJ pomeni »stopiti h komu«, torej lahko trdimo, da dejanje besede v izvirnem pomenu ni odvisno od človeka temveč od Boga, saj je pobuda pri Bogu in naslovljenec je človek. Torej odnos besede med Bogom in človekom v izvirni obliki nastaja samo v tej smeri: Bog – človek, šele kasneje se ta odnos obrne v smer: človek – Bog.

Prva navedba: »Gospodova beseda« se v stari zavezi pojavi v 1 Mz 15,1, pri čemer sintagma sama nadomešča poved »Bog je dejal«: »Po teh dogodkih se je Abram v videnju zgodila Gospodova beseda, rekoč: 'Ne boj se, Abram! Jaz sem tvoj ščit, tvoje plačilo bo zelo veliko'« (1 Mz 15,1).

V *Novi zavezi* se »beseda« pojavi prvič iz človeških ust, in to pri Mt 2,9, ko so modri napoteni na kraj, kjer je rojen Jezus, učlovečena Beseda: »Po kraljevih *besedah* so se modri odpravili na pot; in glej, zvezda, ki so jo videli vziti, je šla pred njimi, dokler ni obstala nad krajem, kjer je bilo dete« (Mt 2,9). Takoj za tem v *Novi zavezi* spregovori Janez Krstnik »z *besedami*: 'Spreobrnite se, kajti približalo se je nebeško kraljestvo!'« (Mt 3,2) in v tretjem primeru spregovori Jezus: »On pa je odgovoril: 'Pisano je: Človek naj ne živi samo od kruha, ampak od vsake *besede*, ki prihaja iz Božjih ust'« (Mt 4,4).

Na koncu *Nove zaveze* je v Razodetju znova poudarek na »besedi«, ki pričuje o Jezusu Kristusu, razodeti Božji besedi: »Razodetje Jezusa Kristusa, ki mu ga je dal Bog, da bi pokazal svojim služabnikom, kar se mora vsak čas zgoditi. Sporočil ga je po svojem angelu svojemu služabniku Janezu. Ta je pričeval za Božjo besedo in za pričevanje Jezusa Kristusa: za vse, kar je videl. Blagor tistemu, ki bere, in tistim, ki poslušajo besede tega prerokovanja in izpolnjujejo, kar je zapisano v njem!« (Raz 1,1-3) Če sklenemo z navedbo v Razodetju: »Jaz sem Alfa in Omega, govori Gospod Bog, on, ki je, ki je bil in ki pride, vladar vsega« (Raz 1,8), lahko izpostavimo moč biblične govornice v božji besedi, ki je namenjena človeku.

Samostojna uporaba besede »beseda« kot samostalnika v človekovi komunikaciji zahteva neko dopolnilo oziroma razširitev, da bi lahko izrazili dogajanje. Besede namreč moramo govoriti, šele takrat lahko nastane govor ali govornica, ki jo v najosnovnejši obliki zamenjujemo tudi z izrazom jezik. Etimološki izvor besede govor, govornica v slovenskem jeziku prav tako izhaja iz praslovanske govornica, ki je izpeljanka iz indoevropskega korena »*gou-*«, kar pomeni klicati, vpiti; v stari visoki nemščini *gikewen* pomeni klicati, imenovati. Tudi izraz »govor, govornica« predstavlja poimenovanje dejanja ene osebe do druge, dogajanja med dvema osebama in je torej izraz odnosa, dialoščnosti.

V stari zavezi se koren besede govor* pojavi 2621-krat, medtem ko se 26-krat pojavi koren za govornico (govornica*). Sprva je z govornico poimenovan jezik, ki ga je poznala vsa zemlja – vsak človek, že v prvi Mojzesovi knjigi: »Vsa zemlja je imela en sam jezik in isto govornico« (1 Mz 11,1). To pomeni, vsi ljudje, vsak človek na zemlji je poznal isto govornico, in sicer človeško govornico, v kateri je bila človeku zaradi njegove svobodne volje odprta pot, da si ustvari zemljo »po svoji podobi«. »Glej, eno ljudstvo so in vsi imajo en jezik, in to je šele začetek njihovega dela. Zdaj jih ne bo nič več zadržalo; kar koli bodo hoteli, bodo naredili« (1 Mz 11,6). V to stanje je posegel Bog s svojo govornico: »Dajmo, stopimo dol in tam zmešajmo njihov jezik, da ne bodo več razumeli govornice drug drugega!« (1 Mz 11,7). Tako je v »babilonski zmešnjavi jezikov« po tem, ko je človek jedel od »drevesa dobrega in hudega« (1 Mz 3,6), nastala največja katastrofa za človeka: Bog je pomešal človekovo govornico (jezike), tako da je govornica postala brez pomena in smisla, brez možnosti vzpostavitve dialoga. Odslej človek ni več razumel govornice drugega človeka, njegova komunikacija je bila otežena. Tudi izraz sam je v nadaljnjem pojavljanju dobil prizvok grešnega, negativnega v človeku: »Ne raznašaj lažnive govornice; ne podajaj roke krivičniku, da bi krivo pričeval!« (2 Mz 23,1). Vendar že prerok Jeremija poziva človeka, naj se ne ustraši negativnega ob besedi govornica, saj je to le izraz človeškega, pri čemer dopušča poseg božjega, ko računa na dobro v človekovem srcu: »Vaše srce naj se ne plaši, ne bojte se, ko se govornica širi po deželi; eno leto kroži ta govornica, naslednje leto druga govornica. Nasilje je v deželi in vladar je proti vladarju« (Jer 51,46). »Izprašaj svojega prijatelja! Kajti pogosto gre za obrekovanje. Ne zaupaj vsaki govornici!« (Sir 19,15). Človek je po padcu v greh zaznamovan v govornici, kar se kaže v dialogu in v medčloveških odnosih.

Vendar možnost človekovega dialoga v horizontali in v vertikali ni dokončno onemogočena. Kmalu na začetku *Nove zaveze* se beseda »govornica« pojavi v

prijaznejši luči: »V tistem času je četrtni oblastnik Herod slišal govorice o Jezusu« (Mt 14,1). Pri Trubarju besedo »govorice« zamenja »glas«: »V tim istim času, vsliši Erodeš četertiga deila kral, ta *glas* od Iezusa« Govorica in »glas« v tej zvezi pomeni napoved nečesa novega, naznanilo novega Človeka, ki bo človeka odrešil zaradi njegove odločitve za »hudo«, za greh. V *Novi zavezi* se problem pomešanih jezikov »razreši« z binkoštnim dogodkom. »Prikazali so se jim jeziki, podobni plamenom, ki so se razdelili, in nad vsakim je obstal po eden. Vsi so bili napolnjeni s Svetim Duhom in začeli so govoriti v tujih jezikih, kakor jim je Duh dajal izgovarjati« (Apd 2,3–4). Pri Trubarju je Apd 2,4: »*Inu so vsi polni postali tiga suetiga Duha, inu sazšno z drugimi Iefiki gouoriti, koker ie ta Duh dal nim izreči.*« Ko se je človek ob drevesu dobrega in hudega svobodno odločil za »hudo«, mu je po odrešenju ostala možnost odločitve za dobro. Kristus je človeka s svojo daritvijo na križu odrešil in mu na novo vzpostavil dialog, in to dialog po svoji zapovedi ljubezni.

Ustvarjalna moč biblične govornice

Človek je v nenehni skušnjavi, da bi izenačil stvarnost s svojo govornico, in prav to lahko še poveča razdaljo med njim in stvarnostjo. Celotno *Sveto pismo* se bori proti malikovanju in nerealni podobi sveta, ki nastaja v človeški govornici. Na številnih mestih Stare zaveze govori o ustvarjalni moči božje besede, ki je naproti človekovi avtoritativni, neizpodbitni, nanjo se človek lahko dokončno zanese. *Sveto pismo* prinaša božjo besedo kot ustvarjalno, delujočo: Bog je rekel: 'Bodi svetloba!' In nastala je svetloba ... (1 Mz 1,3–29); Gospod pa je rekel Mojzesu: 'Je mar Gospodova roka prekratka? Zdaj boš videl, ali se bo moja beseda zate uresničila ali ne' (4 Mz 11,23); Naj se torej zdaj izkaže, kako velika je tvoja moč, Gospod, kakor si govoril (4Mz 14,17); Bog ni človek, da bi lagal, ne sin človekov, da bi se kesal. Ali morda reče in ne stori, govori in ne izpolni? (4 Mz 23,19); Tudi nobena beseda od vsega dobrega, kar je gospod govoril v prid Izraelovi hiši, ni ostala neizpolnjena; vse so se izpolnile (Joz 21,45); Glejte, jaz danes nastopam pot vse zemlje. Spoznajte torej z vsem srcem in z vso dušo, da ni izpadla niti ena beseda od vseh dobrih besed, ki vam jih je govoril Gospod, vaš Bog. Vse so se izpolnile in niti ena beseda ni izpadla (Joz 23,14); Kajti kakor pride dež in sneg izpod neba in se ne vrača tja, ne da bi napojil zemljo, jo naredil rodovitno in brstečo, dal sejalcu seme in uživalcu kruh, tako bo z mojo besedo, ki prihaja iz mojih ust: ne vrne se k meni brez uspeha, temveč bo storila, kar sem hotel, in uspela v tem, za kar sem jo poslal (Iz 55,10–11); Z gospodovo besedo so bila narejena nebesa, z dihom njegovih ust vsa njegova vojska (Ps 33,6); Poslal je svojo besedo in jih ozdravil, potegnil jih je iz njihovih jam (Ps 107,20); Kdo je tisti,

ki je rekel, in se je zgodilo, ne da bi Gospod zapovedal? (Žal 3,37); Sin, odpelji svoje otroke in se čimprej preseli v Medijo! Zakaj verjamem Božji besedi o Ninivah, ki jo je izrekel Nahum: Vse se bo izpolnilo in prišlo nad Sur in nad Ninive, vse, kar so napovedovali Izraelovi preroki, ki jih je Bog poslal, vse se bo uresničilo, nobena beseda ne bo izzvenela v prazno, vse se bo zgodilo ob svojem času, in v Mediji bo bolj varno kakor v Asiriji in Babilonu. Zato vem in verjamem, da se bo vse, kar je Bog napovedal, izpolnilo in zgodilo in da nobena beseda ne bo padla v prazno (Tob 13,4); Bog očetov in Gospod usmiljenja, ki si vse naredil s svojo besedo (Mdr 9,1); Tako naj bi tvoji sinovi, ki si jih vzljubil, Gospod, razumeli, da človeka ne more nahraniti pridelek zemeljskih sadov, temveč da tvoja beseda ohranja tiste, ki vate zaupajo (Mdr 16,26); /.../ je tvoja vsemogočna beseda iz nebes, s kraljevskega prestola, kakor srepogled bojevnika poletela v sredo pogubi izročene dežele (Mdr 18,15); Zdaj se bom spomnil na Gospodova dela, pripovedoval bom to, kar sem videl. Na Gospodove besede so nastala njegova dela (Sir 42,15).

V *Novi zavezi* »ustvarjalna moč« govornice ni več toliko prisotna. V SSP se pojavi na vsega treh mestih, in sicer: On je odsvit njegovega veličastja in odtis njegovega obstoja, z besedo svoje moči nosi vse (Hebr 1,3); Po veri spoznavamo, da so bili svetovi urejeni z Božjo besedo, tako da je to, kar se vidi, nastalo iz tega, kar se ne kaže (Hebr 11,3); Sami hočejo, da jim ostane skrito, da je nebo obstajalo že zdavnaj in da zemlja po Božji besedi obstaja iz vode in prek vode. Sedanje nebo in zemljo pa ista beseda hrani za ogenj, ohranja ju za dan sodbe in pogubljenja brezbožnih ljudi (2 Pt 3,5,7).

Bog v *Svetem pismu* človeka opozarja, da je drugačen od njegovih predstav. V Stari zavezi ga vedno znova opominja na moč in odločujočo vlogo svoje besede, od katere je odvisen ves njegov obstoj. V *Novi zavezi* se ta odnos obrne. Kristusova smrt na križu pomeni za kristjana začetek medsebojne komunikacije. Razumeti in sprejeti Kristusovo trpljenje, pomeni razumeti lastno bivanje in predvsem razumeti lastno govorico. Kakor Bog tudi človek s svojo besedo ustvarja najprej sebe, potem v neštivilnih medsebojnih odnosih svet in ljudi, tako rekoč v vsaki njegovi besedi je skrita ustvarjalna moč, vsaka beseda ima nadih vstajenja, zmage življenja nad smrtjo. Jezik teologije ali teološka govorica sloni na *Bibliji*, vendar svoje motive črpa tudi iz moderne lingvistične znanosti in šele s pomočjo moderne lingvistike lahko na novo odkrivamo bogastvo *Biblije* in interkomunikacijskih možnosti, ki jih ima krščanstvo, da bi našlo stik s svojo izgubljeno razsežnostjo, z razsežnostjo človeške govornice.

Človek v odnosu do biblične govorice

Ko smo nakazali mesto in pomen samih izrazov *beseda* in *govorica* v *Svetem pismu* ter nakazali ustvarjalno moč biblične govorice, se moramo vrniti k sposobnosti človekovega dojetja božje in človeške govorice. Lahko bi rekli, da se Bog že od bibličnih časov dalje prilagaja sposobnosti človekovega dojetja božje in človeške govorice, zato pa se mora božja govorica nenehno prilagajati človekovi, in sicer v neki kulturi in v tistih okvirih, ki jih je človek sposoben in pripravljen sprejeti, le tako bo lahko teološka govorica človeku približala božjo, ki je človeku vse bolj odtujena. Že v prvih stoletjih krščanstva je bilo mogoče spoznati Boga v Jezusu Kristusu samo prek *Svetega pisma*, stik z Bogom pa doseči prek molitve. Človek je vedno potreboval neko izkustvo, da bi mogel doživljati Boga. Izkustvo pa si je lahko pridobil le prek pripovedi o Bogu in to pripoved je našel v *Svetem pismu*. Biblična govorica je v vseh časih in okoljih živa, če jo govorec postavi »ob pravem trenutku na pravo mesto«. Odvisno od življenjske situacije je *Biblija* vir in norma teološke govorice. Pomen govorice v sodobni družbi vse bolj izstopa in vse bolj se ga zaveda tudi teologija, ko v središče svojih obravnav postavlja človeka in ob njem poudarja pomen človekovih izraznih sredstev: »Božja beseda je namreč tudi človeška; božjo besedo moremo razumeti v njenih globinah šele tedaj, ko odkrijemo človeško besedo v njenih zadnjih danostih.«⁹⁰

Začaran krog, v katerega je ujet človek v svojem sprejemanju »božje govorice«, se vrti okoli odločitve med vero in razumom in v zgodovini krščanstva se je človek nagibal zdaj k enemu, zdaj k drugemu izraznemu sredstvu, da je najprej sprejemal in nato izražal svoj odnos do Boga. Če je v obdobju sholastike prevladoval razum, je v obdobju mistike človek na povsem drugačen način izražal svoj notranji svet: Prav razlika med logiko razuma in ne-logiko mistike je bila vidna v rabi izraznih sredstev. Ko je govorica sholastičnega teologa bila povsem odtujena življenju in ni nagovorila preprostega človeka, se je mistična govorica hranila iz vsakdanje govorice. Iz vsakdanje govorice in govorice *Svetega pisma* so svojo govorico črpali pomembni avtorji, ki so se posluževali izrazne moči mistične govorice. Božja govorica se vedno znova skuša učlovečiti in v tem naj bi bila moč religiozne govorice, ki je utemeljena na izkustvu Boga. Teološka govorica s svojim znanstvenim aparatom lahko sicer tudi zatemni razodeto resnico, vsakdanja »praktična« govorica pa lahko to resnico človeku približa na njemu sprejemljiv način.

90 F. Krajnc-Vrečko, *Človek v Božjem okolju* (Znanstvena knjižnica 22), Ljubljana 2010, 86.

Izrazno in neizrazno v religiozni govorici

V religiozni govorici človek marsičesa ne more izraziti na enak način kot v profani govorici, zato ločimo razliko med izraznim in neizraznim delom religiozne govorice ter njene strukture. Z vnaprej oblikovanimi miselnimi zvezami človek razlaga verske resnice in podaja dogmatični nauk – pri tem uporablja znanstveni jezik (lahko bi dejali teološko govorico v ožjem smislu). Z njim pojasnjuje objektivne stavke, ki so posredno ali neposredno v odnosu do Boga in izražajo to, česar ni mogoče izraziti v vsakdanji govorici, na primer: »Bog je ustvaril svet. Jezus je vstal.« Človek prek teh stavkov sprejema objektivno resničnost, njihova vsebina pa ga zavezuje, da jim verjame in da to objektivno resničnost brezpogojno sprejema.

V neizraznem delu religiozne govorice se srečujemo s pojavom, ko se neizrazno ne more kazati v besedni govorici. Poslušalec je lahko pod vplivom govornika, ki ga nagovori, da bi sprejel določen način življenja, povezan z Bogom. Če naj bo govorec prepričljiv, mora znati uporabiti vsa sredstva govorice, ki bodo poslušalca privedla do popolnega sprejemanja drugačnega načina življenja. Da bi poslušalec prišel do osebnega odnosa z Bogom, mu mora govorec približati življenjske situacije, v katerih pride do izraza dej čudenja, strahu, hvaležnosti, veselja. Z vsemi temi izraznimi sredstvi religiozna govorica odpre božji svet v različnih modelih.

O različnih modelih religiozne govorice govori A. Stres, ko ugotavlja, da gre pri vseh modelih v prvi vrsti za približanje objekta religije človeku, pri čemer se ta v izraznem (opisnem) delu sprašuje, kaj je resnično in kaj napačno, v neizraznem (neopisnem) delu religiozne govorice pa se vpraša, ali je uspel ali ni uspel. V tem odnosu ne gre samo za relacijo človek – Bog, temveč tudi za medosebnostno relacijo. Človek ni torej samo odprt neskončnosti, ampak je ta odprtost zaznamovana z medosebnostjo. Potek odnosa do sveta, ki se navidezno dogaja samo na opisovalni (delokucijski) ravni jezika, je nepojmljiv zunaj okvira nagovora (alokucije), kjer je vključen kot koreferenca. Drugi, ki se sooča z menoj, ni vključen v celoto izražene biti. Pojavlja se za celotnim združenjem biti, kot tisti, kateremu izražam, kar izražam.⁹¹

Ob izrazni in neizrazni podobi religiozne govorice je življenjsko pomembnejša plat besede dostikrat zakrita in odkriti jo more le tisti, ki se poda na ozko pot iskanja Boga. V tem iskanju se človeku šele razkrijejo resnični pomeni in resnične vsebine posameznega stavka ali besede. V religiozni govorici gre za govorni odnos do objekta religije, ki se izraža v govornih slikah in simbolih. Osrednji govorni simbol pa je v krščanstvu podoba križa in vstajenja. Ta simbol omogoča, da moremo opisati

91 A. Stres, *Človek in njegov Bog: filozofska teologija*, Celje 1994, 279.

dogodek križa in vstajenja, hkrati pa ne moremo opisati, temveč le dialektično doumeti, kaj za posameznika pomenita križ in vstajenje. Ker smo se pri »Jezusovi stvari« naučili njegove govornice, ki seže preko smrti, in se s smrtjo ne konča, smo na meji nečesa, kjer zmoremo tudi o človeku drugače govoriti. Govorica o križu in govornica o človeku je izražena v dvojnem odnosu. Gre za resničen odnos do sveta, v katerem je govornica nastala, in v drugotnem pomenu za objekt religije, ki pa prevladuje nad besednim pomenom. Posredni pomen je v tem primeru globlji od dejanskega.

Neizrazni (neopisni) del govornice omogoča, da na njem človek zida svoj svet in odnos do Boga postaja v tej govornici povsem drugačen kakor v izraznem (opisnem) delu, ki je v razsežnosti vere zgolj religiozna informacija. V tem kontekstu moremo govoriti o neizraznem delu biblične govornice, ko biblična govornica prehaja v liturgično. Svetopisemski tekst se, na primer, mora posodobiti, da bi zaživel pred sodobnim vernikom in mu dal tisto, kar je bil za človeka v bibličnem času, obenem pa mora ohraniti patino svojega časa. To je veljalo za Trubarjev prevod in velja še danes. Zato svetopisemskega prevoda ni treba preliti v človeško govornico, tako da postane naša last, da od njene patine izgine vse, kar kaže na njeno globoko starost. To bi ne bila več *Biblija*, temveč knjiga za duhovno branje. Zato je tudi v prevodu treba upoštevati duha, ki ga je svetopisemski pisatelj položil v besede svojega teksta. V živi teološki govornici pa je treba upoštevati širše dejavnike, med drugim odnos govorečega do sogovornika. Če ne spremeniš svojega odnosa do sogovornika, če ga ne poslušáš z ljubeznijo, z osebno prizadetostjo, ne moreš upati, da ga bo spremenil tisti, ki te posluša in mu želiš prenesti sporočilo. V tej zahtevi je človek kot oseba nosilec dialoščnosti, s čemer je pogojen v svojem odnosu do Boga in do so-človeka.

Govornica kot orodje komunikacije

Govornica nam pojasnjuje položaj človeka znotraj govora in jezika, predvsem pa pomeni orodje komunikacije. Človek je postavljen v družbeno in kulturno okolje, ki ga pogojuje kot subjekt tega okolja. »Kakor se tesno vpleta govornica v svoje kulturno okolje in iz njega živi, tako moremo spet reči, da se razodeva napredek v neki družbi le v neprestanem boju z govornico, ki utesnjuje, čeprav tudi pogojuje vsakokratno trenutno stanje neke kulture, neke skupine, ki se preko nje (govornice) med seboj sporazumeva. Glede na to, da govornica živi skupaj s človekom, je njegov izraz, njegova podoba. Po njej se človek razodeva v svojih najintimnejših, tudi nezavednih globinah. Prav zato pa moremo govoriti o filozofiji govora (jezika), brez nje skoraj da ne obstaja znanost o jeziku, hkrati pa brez vedenja o filozofiji človekove govornice

ne moremo govoriti o antropologiji le-te. J. Rajhman je ob raziskovanju Trubarjeve teološke govorice v prikaz teoloških vidikov človeške besede vključil nujnost poznavanja filozofije jezika, hkrati pa je postavil človeka kot odnosno bitje, ki ga pogojuje govorica njegovega okolja, in ki v tem okolju uporablja govorico kot orodje komunikacije.

Z vidika splošne lingvistike se govorica postavlja v funkcijo orodja, in to vedno, kadar lahko z njo nekaj prenesemo kot sporočilo, ukaz, željo ter pri sogovorniku izzove ustrezno vedenje. Torej ima funkcijo posrednika v komunikaciji, le-ta pa poteka med sporočevalcem in sprejemnikom. V govorici se človek vzpostavi kot subjekt. Po Benvenistu⁹² »nikoli ne bomo našli človeka, ki je ločen od govorice, in nikoli ne bomo videli, kako jo je iznašel. Nikoli ne bomo našli človeka, ki je omejen le na samega sebe in si beli glavo s tem, da bi ustvaril eksistenco drugega. To, kar najdemo v svetu, je govoreči človek, človek, ki govori z drugim človekom in samo definicijo človeka nam pokaže prav govorica.«⁹³

Govoreči človek je, teološko gledano, ustvarjeni človek, ki je podoba svojega Stvarnika. Z njim govori, ko se mu odziva v svojem miselnem, religioznem svetu, torej komunicira s svojim Stvarnikom. S tega vidika moremo pritrditi lingvistični teoriji, in to v smislu, da v stvarstvu lahko govorimo o človeku samo takrat, ko govorimo o »govorečem« bitju, bitju odnosa in komunikacije. Ko govori o komunikaciji, É. Benveniste izpostavi subjektivnost v govorici, ki povzroči samozavedanje prek skušnje nasprotja: »Jaz uporabim le, kadar se obračam na koga, ki bo v mojem nagovoru ti. Ta pogoj za dialog je konstitutiven za osebo, ker implicira vzajemnost, da jaz postanem ti v nagovoru tistega, ki se bo tedaj, ko pride do besede, označil z jaz. To pa je načelo, katerega posledice se razširjajo na vse strani. Zato, ker se vsak govorec postavi kot subjekt, je govorica možna le tako, da govorec v svojem govoru napotuje na samega sebe kot na jaz. Zaradi tega jaz postavlja neko drugo osebo, ki postane, čeprav zunaj tega, kar sem »jaz«, moj odmev, ki mu rečem ti in ker mi reče ti.«⁹⁴ Paradigma »jaz sem lahko 'jaz' komaj takrat, ko imam nekoga, ki mu lahko rečem 'ti',« ni veljavna le znotraj lingvistične teorije, ampak je obče človeška definicija, ki jo povzema tudi antropologija. Človek kot oseba uporablja govorico kot orodje komunikacije v dogajanju dialoščnosti. In če je človek ustvarjen kot božji sogovornik, to svojo vlogo svobodno sprejema, ko prisluhne božji govorici

92 Émile Benveniste (1902–1976), francoski lingvist, strukturalist, skupaj s Ferdinandom de Saussurom ustanovitelj strukturalizma v lingvistiki.

93 É. Benveniste, *Problemi splošne lingvistike I*, Studia humanitatis, Ljubljana 1988, 281.

94 N. d., 282.

in odgovarja na božje vabilo. Tako se dialoškost kot ena temeljnih antropoloških kategorij razkriva kot celostna podoba odnosa Bog – človek, ki se kaže v razsežnostih govornice.

Odnos sodobnega človeka do razodete božje besede se lahko razkriva zgolj v okolju religije, v našem primeru krščanstva, ki pa pogojuje tudi človekov odnos do teološke govornice. Ta človekov odnos naj bi se v drugi polovici 20. stoletja z razvojem moderne informacijske družbe dodobra spremenil. Človek Boga išče v svojem človeškem okolju in ne nekje v skrivnostnem in nedostopnem okolju. In prav to je odločujoče v izbiri govornice, s katero naj teolog komunicira s svojim sogovornikom. Posebnost teološke govornice je v neki napetosti, ki vlada v človekovem odnosu do božjega, v človekovem soočanju z neko stvarnostjo, ki je zunaj njega, a se ga dotika po vsej njegovi površini ter sega v njegove najintimnejše sfere. Zato se človek odloča za svoj svet vedno v odnosu do božjega, kar se izraža tudi v njegovi govornici. Ob tem pa mu ne more biti tuj svet religioznega jezika. Zunaj religioznega ne moremo govoriti o razodeti besedi, o stvarjenju.

Človek v družbeni interkomunikaciji

Človek nezavestno sprejema mnoge neznane, skrivnostne signale, ki mu jih sporoča družba, v kateri živi, in se ne more otresti vpliva okolja, ki mu s svojo govornico oblikuje njegov odnos do tega okolja ter do sveta v širšem smislu. V tej interkomunikaciji se neprestano otresa vpliva okolja in se pojavlja kot subjekt, govornica pa ga »usposablja za življenje v svetu«. Verujoči človek v interkomunikaciji z Bogom vstopa v odnos s svojim sogovornikom – Bogom v razsežnosti vertikale in horizontale. Ko komunicira s sočlovekom in mu dopušča, da ga sprejema, s tem dejanjem »dopušča« tudi Bogu, da ga sprejema kot osebo. Tako je človek v nenehnem procesu sprejemanja in dajanja besed, kar ga postavlja v odnos interkomunikacije in medčloveških odnosov.

O tem nenehnem procesu v medčloveških odnosih govorijo tudi drugi sodobni teologi, kot D. Ocvirk v svojem »prestopu v Božji tabor«: »Medčloveški odnosi se ne dogajajo le v razmerju jaz-ti, marveč je to razmerje vključeno v širše družbeno območje. ... Človek je 'ujet' v družbeno, kulturno in zgodovinsko okolje, ga ni mimo in zunaj njega, podobno kot je 'ujet' v jezik. Odnosi jaz-ti so možni in se dogajajo v tem območju, tako kakor pogovor med menoj in teboj vedno poteka v nekem jeziku, ki je dan in naju določa, čeprav ga lahko ustvarjalno 'rabiva' in spreminjava. Umik iz tega območja ni možen, mogoče se je le potegniti nazaj v ozek zasebni svet ali v samoto, ki pa sta še vedno v območju družbenega. To seveda ne pomeni, da človek

kot oseba ne presega tega območja ali da se v njem utaplja in mu je v celoti podrejen, nasprotno, presega ga, a iz njega in z njegovo pomočjo. Zato bo človek toliko bolj osebnost, kolikor bolj se bo skozi delovanje v družbenem območju uresničil, ga tako so/poustvarjal in v tem izpričeval svojo osebnost in vzvišenost.«⁹⁵ Tako Rajhman kot Ocvirk na enak način podajata podobo o človekovem položaju v družbi, ki se ne more uresničevati drugače kot v interkomunikaciji, in to s pomočjo govornice. Ta »družbenost« je hkrati »občestvenost«, ko govorimo o osebi, ki svojo edinstvenost uresničuje v sobivanju z drugimi.

Na poseben način je človekov položaj v razsežnosti govornice opredelil tudi II. vatikanski koncil, ko je v pastoralni konstituciji o Cerkvah v sedanjem svetu priznal svetu, da z razvojem različnih oblik človeške kulture v zgodovini daje prispevek k rasti in razvoju Cerkve. Cerkev se je namreč »prav od začetka svoje zgodovine naučila izražati Kristusovo oznanilo s pomočjo pojmov in govornic raznih narodov; vrh tega je to oznanilo skušala osvetliti z modrostjo filozofov: vse z namenom, da bi, ob upoštevanju pravih meja, prilagodila evangelij tako umevanju vsakogar kakor tudi zahtevam izobraženih. Takšno prilagojeno oznanjevanje razodete besede mora ostati zakon sleherne evangelizacije. Tako se pri vsakem narodu prebujajo sposobnosti, izražati na sebi lasten način Kristusovo oznanilo« (CS 44). Konstitucija še poudarja, da naj bi zaradi različnih načinov govorjenja današnjega časa vse božje ljudstvo, zlasti teologi ob pomoči Svetega Duha, te različne govornice poslušali, jih razločevali in razlagali ter presojali v luči božje besede, da bi mogli razumeti in globlje dojeti razodeto resnico.

Božja beseda v človeški interkomunikaciji

V tem kontekstu lahko razmišljamo o vlogi božje besede v človeški interkomunikaciji. Bog se daje človeku samo v človeški govornici. V tej govornici je Bog človekov sogovornik, po njej spozna Bog človeka in človek Boga. Ko se Bog v *Svetem pismu* razodeva, se razodeva človeku, ki postaja njegov sogovornik. Bog se pogovarja s človekom in je zanj »Bog«, in človek sprejema Boga z »Bog je rekel«, kar pomeni, da je božje ime že delo zaveze z njim. Razodel se je v Jezusu Kristusu, ki je človek med ljudmi. Kdor ga posluša, razume, da je krhkost njegovega pričevanja znamenje božje razsodnosti in božje uvidevnosti do človeške narave, in prav zato spodbuja k verovanju. Človekova beseda postaja kreativna zaradi božje besede, ki se je uresničila v Kristusu. Bog sprejema človekov način in se mu prilagaja, zato je tudi prišlo do učlovečenja. Ker pa človek ne sprejema Boga v zgodovinski razsežnosti njegovega

⁹⁵ D. Ocvirk, Lepo tveganje, *Tretji dan* 29 (2000), 1, 20.

razodetja, temveč v sedanjosti, bi se morala božja govornica neprestano prilagajati človekovi v neki kulturi in v danih okvirih. Kakor človek sprejema božjo govornico, tako Bog sprejema človekov način govornice in dialoga, kar človeka osvobaja. Božja beseda ima na ta način neverjetno moč, ker je hkrati človeška in božja.

Zgodovinski oris slovenske teološke govornice

Poslušanje in sprejemanje razodete božje besede je mogoče le v teološki govornici, zato si pogledjmo zgodovinski razvoj in pomenu slovenske teološke govornice. Človek kot zgodovinsko bitje in bitje komunikacije je v svojem razvoju pogojen tudi z razvojem svoje govornice, ki pomeni najprej in predvsem razvoj posameznih jezikov; v različnih kulturnih okoljih se razvija njegovo različno simbolno izražanje; v območju neke dejavnosti ali udejstvovanja pa se skozi zgodovino razvija določena terminologija, ki je skupna in značilna za konkretno družbeno, kulturno in religiozno okolje. Da bi človek v nekem okolju lahko ustrezno deloval, se je skozi zgodovino zavedno ali nezavedno posluževal določene govornice, ki jo je s svojim znanjem, potrebami in izkušnjami najprej uporabljal, se ob njej razvijal, bogatil, hkrati pa razvijal in bogatil tudi govornico samo. Ta vzajemna pogojenost je nujna na vseh področjih razvoja jezika, govornice, govora,⁹⁶ gotovo pa brez tega razvoja tudi ne bi bilo človeka takšnega, kakršen se danes zaveda sebe in svoje družbene ter kulturne pogojenosti. Tako moremo govoriti o razvoju posameznih zvrsti govornice skozi zgodovino in sem sodi tudi zgodovina teološke govornice – v našem primeru se ta pojem zoži

96 Po lingvistu – strukturalistu F. de Saussuru moramo razlikovati med tremi osnovnimi pojmi: *langue*, *parole* in *langage*, kar slovenski jezikoslovci prevajajo z: *langue* = jezik, *parole* = govor in *langage* = govornica. Poleg teh treh pojmov v slovenščini pride do težave, kadar govorimo o *diskurzu*. Lingvist Benveniste diskurz definira kot »dejavno, delujočo govornico« (E. Benveniste, n. d., 281), kar pa slovenščina spontano poimenuje z govor. S terminom govor pa prevajamo de Saussurjev izraz *parole*, tako da ne preostane drugega, kot da tudi v slovenščini uporabljamo tuj izraz diskurz, kadar želimo govoriti o dejavni, delujoči govornici. Če se ustavimo pri osnovnih treh izrazih, govorimo o: *jeziku* kot o tistem, kar je družbeno, neodvisno od posameznika; *govor* je individualna in torej vsakokrat drugačna realizacija sheme jezika; *govornica* pa vsebuje oboje, torej: jezik je družbeni, govor pa individualni del govornice. Po F. de Saussuru je jezik nujen, da je govor mogoče razumeti, na drugi strani pa je govor nujen, da se jezik sploh lahko vzpostavi. Zgodovinsko gledano je govor vedno pred jezikom, materinščine se naučimo ob poslušanju drugih, govor poganja razvoj jezika, vtisi, ki jih uporabljamo ob poslušanju drugih, nam spreminjajo jezikovne navade. »Jezik in govor sta torej drug od drugega odvisna; jezik je hkrati orodje in proizvod govora.« F. de Saussure, *Predavanja iz splošnega jezikoslovja*, Ljubljana 1997, 30) Govornica nam pojasnjuje položaj človeka znotraj obeh navedenih pojmov, predvsem pa pomeni »*orodje komunikacije*«. V funkcijo orodja se govornica postavlja vedno, kadar lahko z njo nekaj prenesemo kot sporočilo, ukaz, željo in pri sogovorniku izzove ustrezno obnašanje. Torej ima funkcijo posrednika v komunikaciji, le-ta pa poteka med *sporočevalcem* in *sprejemnikom*.

na slovensko govorno področje, torej na slovensko teološko govorico. Kot smo že ugotovili, govorica ni samo jezik kot družbeni pojav ali govor kot pojav posameznika, tudi ni le strokovna terminologija, temveč je nekaj širšega, je sredstvo komunikacije. Ko govorimo o slovenski teološki govorici, bomo združili slovenski jezik kot družbeni pojav, s katerim človek kot oseba, in to pripadnik konkretnega naroda, komunicira v območju religioznega. S svojo komunikacijo s pomočjo maternega jezika na nov način vstopa v miselni svet religioznega, kar mu omogoča novo razumevanje odnosa do svojega Stvarnika, hkrati pa v njem utrjuje zavest pripadnosti določeni jezikovni skupini, ki prerašča v narod. Zavedanje pripadnosti narodu je za človeka bistvenega pomena, saj narodnost pomeni posamezniku identiteto, prepoznavnost, da ni kdorkoli, ampak da je nekdo. Zaradi tega ni nepomembno, kako se je nek narod oblikoval skozi svojo zgodovino, pri tem mislimo na oblikovanje slovenske nacionalne identitete, ki je v tesni zvezi z razvojem slovenskega jezika. S tem pa smo znova dospeli do Trubarja kot začetnika slovenske teološke govorice. Rajhman je z raziskovanjem izvirnih tekstov osvetlil zgodovinsko ozadje in razvoj slovenske teološke govorice. Prvi je jasno zapisal, da začetek le-te sega v Trubarjev svet, in sicer v njegovo »katoliško obdobje«. To je obdobje Trubarjevega delovanja znotraj katoliške Cerkve, ko je kot pridigar prepotoval velik del takratnega slovenskega ozemlja in spoznal slovenske govore, kakršne so govorili preprosti ljudje. Kasneje je v izgnanstvu utrjeval zavest o nujnosti poznavanja maternega jezika, zato se je odločil za pisano besedo in Slovincem dal prvo knjigo. Kot protestant je nadaljeval svoj verski in hkrati z njim jezikovni program. Tako smo Slovenci dobili knjižni jezik in z njim teološko govorico, ki pa hkrati predstavlja jezik, (Trubarjev) govor in teološko terminologijo.

Stoletna napetost med katoliško in protestantsko Cerkvijo na Slovenskem je preprečevala objektivni pristop k obravnavi tega vprašanja tudi s katoliškega stališča. Protestantska teologija daje »besedi« izreden pomen. Že eden od protestantskih imperativov (*sola scriptura*), ki govori o »samo *Sveto pismo*«, nakazuje izjemno izpostavitve besede, in to po *Svetem pismu*. Luthru predstavlja človeška govorica sredstvo, s katerim se mu Bog razodeva, in humanistično vračanje k pisnim virom vidi kot čisto božje razodetje, ki človeku približa nepotvorjeno božjo besedo. Jezik je za Luthra zgolj človeško sredstvo, v katerem se uteleša duh in človek po njem spoznava božji nauk. Raziskovanje protestantske teologije 16. stoletja in objektivni pristop do Luthrovega nauka ter raziskovanja teološke govorice nam omogoča razumevanje začetkov slovenske teološke govorice, ki sega vse do Brižinskih spomenikov.

Zgodovina slovenske teološke govorice sega v čas prvega znanega zapisa v slovenskem jeziku, kar predstavljajo *Brižinski spomeniki*. Pri Brižinskih spomenikih bi morali le s pridržkom govoriti o teološki govorici. Bolj primerno bi bilo po Rajhmanu imenovati govorico Brižinskih spomenikov religiozno *sui generis*, pač v pomenu vzvišene vsakdanje verske govorice. Prevajalec Brižinskih spomenikov naj bi bil tujec, vsaj kolikor je to do danes znano, zato je rabil vsakdanjo govorico ob že ustaljenih religioznih izrazih, ki so kot izposojenke živeli v obredni in katehetski rabi.⁹⁷ Strogo teoloških izrazov ljudska vernost ni poznala in jih tudi ni potrebovala. Od Brižinskih spomenikov do Trubarja je tako imenovano vmesno obdobje, ki ga v manjših presledkih v visokem srednjem veku poživljajo posamezni obrazci z versko vsebino za ljudsko rabo. Celotna druga dejavnost v okviru Cerkve se je v tem obdobju, bolj kot drugje po Evropi, zadovoljila z latinščino in nemščino. Duhovščina je bila vzgojena v latinskem duhu, krščanstvo je v Evropo prineslo jezik in z njim kulturo civiliziranega sveta Grkov in Rimljanov, hkrati pa je religiozno pojmovanje Stare in Nove zaveze prineslo judovsko miselnost. Kolikor so bili kleriki tujci, ki niso poznali domačega govora, je bilo zanje toliko težje oznanjati evangelij. V slovenskih deželah je bilo ljudstvo pretežno kmečko in za nekatere pojme, kot na primer kraljestvo, usmiljenje, milost ni imelo svojih izrazov. Slovenski kristjan si je kraljestvo prevedel z besedo bogastvo in tako molil Očenaš dolga stoletja vse do Trubarja. V tem je šlo za neevangeljski duh, saj sta izraza kraljestvo in bogastvo daleč narazen. Tudi latinščina slovenskih klerikov oz. klerikov v slovenskih deželah je bila prirejena. Ta zavest naj bi bila prisotna še v Trubarjevem času, saj bi ta sicer ne vzdihoval k Bogu, da bi uslišal njegovo željo o tiskani slovenski besedi in prevodu *Svetega pisma*. Slovenski jezik se je, porodil »v črki« iz Cirilove in Metodove ideje po oznanilu božje besede v slovanskem jeziku. Kot smo že omenili, sta oznanilo evangelija v maternem jeziku med slovanske narode prva prenesla Ciril in Metod. Tako se je med

97 O teologiji v Brižinskih spomenikih so v našem prostoru pisali: F. Ušeničnik, Slovenska očitna izpoved v liturgiji, *Bogoslovni vestnik* 6 (1926), 265–301; I. Grafenauer, Kdaj so začeli v liturgiji moliti očitno izpoved v narodnem jeziku, *Bogoslovni vestnik* 16 (1936), 81–98; F. Grivec, Frisingensia VII, *Slavistična revija* 8 (1955), 175–81; M. Smolik, več razprav, v glavnem liturgične, najpomembnejša: Vsebinski opis, v: *Brižinski spomeniki*, Znanstveno-kritična izdaja, Ljubljana 1993; A. Mlinar, Brižinski spomeniki v kontekstu srednjeevropskega krščanstva v zgodnjem srednjem veku s posebnim poudarkom na zgodovinskem razvoju zakramenta sprave, v: *Zbornik Brižinski spomeniki*, Ljubljana 1986, 103–115; V. Grmič, Teološka antropologija v Brižinskih spomenikih, v: *Obdobje srednjega veka v slovenskem jeziku, književnosti in literaturi*, Ljubljana 1988, 115–119; J. Rajhman, Brižinski spomeniki v luči irske duhovnosti, *Znamenje* 3 (1978), 3, 213–223; J. Rajhman, Brižinski spomeniki. Duhovna podoba, v: *DiS* 1995, 167–181.

našimi predniki najprej oznanjala božja beseda v njim razumljivem jeziku in s tem oznanilom so sprejemali vero, z vero pa utrjevali svoj jezik, ki so ga postopoma začeli zapisovati, dokler ni bil slovenski jezik kot teološka govorica zapisan v prvi slovenski knjigi.

Trubar začetnik slovenske teološke govorice

Rajhman je postavil tezo, da se je s Primožem Trubarjem začela slovenska teologija v ožjem smislu, s čimer seveda označuje teologijo v slovenskem jeziku. Pred tem je vse do 16. stoletja na slovenskih tleh živela religiozna govorica sicer v dokaj arhaični obliki (o čemer pričajo redki rokopisi z religiozno vsebino), vendar ni bilo veliko poskusov, da bi v ljudski jezik prevajali tudi strokovne termine. Trubarjeva teološka govorica izhaja iz njegove teologije. Je le nadaljevanje njegove biblijske govorice, ko želi *Biblijo* približati preprostemu človeku. V nasprotju z Luthrom Trubar ni mogel graditi na kakršni koli tradiciji domače biblijske govorice. Iz Brižinskih spomenikov bi lahko črpal le religiozno govorico, izročilo ustne molitve in cerkvene pesmi, nikakor pa se ni mogel opirati na pisano besedo, ki bi jo danes imenovali teološka govorica. Prav gotovo je sicer črpal tudi iz ljudskega izročila, toda »narodna preteklost ni bila na ravni evropske kulture in je bila zavrta v svoj čas in prostor, kar pomeni, da je bila na ravni nezavestnega doživljanja same sebe. Prav to pa je Trubar občutil kot sramoto. Zato je tudi hotel dati Slovincem knjigo v njihovem jeziku, hkrati pa je ob knjižnem programu, ki je bil zgolj verski, hotel izoblikovati nove možnosti za lastno kulturno ustvarjanje. Da bi dosegel enakopravnost slovenščine kot evropskega jezika, je moral ob slovenski biblijski govorici ustvariti tudi teološko.«⁹⁸ Zaradi nepismenega in neukega prebivalstva so se morali duhovniki ves čas prilagajati poslušalcem in posameznikom je bilo prepuščeno, da so predvsem biblično izrazje prilagajali svojemu okolju. Tako je tudi Trubar sprejel to prakso, ki pa jo je v različnih okoljih različno izvajal. Kot katoliški duhovnik je pridigal v raznih krajih, tako je izpričano njegovo slovensko pridiganje v Trstu in v Ljubljani. Že v prvi slovenski knjigi je sam zapisal, da je bila pridiga *De vocabulo fidei*, ki jo je tam objavil, »čestu pridigovana« (Trubar 1550, 202). Rajhman na osnovi analize besedila v Trubarjevem *Katekizmu* 1550 ugotavlja, da so bili njegovi teološki izrazi »izdelani že v njegovi »katoliški dobi«, le da jih je izpopolnil in uskladi, kar kažejo tudi dvojnice v prvem katekizmu. Tako pomeni Trubarjev »slovenski« nastop še v ljubljanski dobi že prvi redni poskus kodifikacije teološke govorice. Z njim se zunaj liturgičnega obreda (v prosti, nevezani besedi) začena novo obdobje v razvoju slovenske teološke

98 J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, 44.

govorice.«⁹⁹ Primož Trubar je s svojo pisano besedo v prvi slovenski knjigi prestopil mejo med pismenstvom in slovenskim knjižnim jezikom. Sam se ni mogel opirati na zapisano teološko govorico, nasprotno, po Luthrovem zgledu je izbral za jezik svoje teologije preprost ljudski govor in ga tako dvignil na raven kultviranega jezika.¹⁰⁰

Luthrov zgled

Luther je svoje teze o jeziku gradil na *Bibliji* in na ta način skušal dokazati, da je namenjena preprostemu človeku in ne zgolj eliti. V jeziku vidi Luther eno najvišjih vrednot, po kateri se človek razlikuje od vsega, kar je ustvarjeno. Zato postavlja v ospredje rabo maternega jezika. Leta 1530 je nastala njegova znamenita teološko hermenevtična Poslanica o prevajanju (*Sendbrief vom Dolmetschen*), v kateri s številnimi primeri utemeljuje metodo svojega prevajanja in nakazuje svoje razumevanje jezika: »Ni treba spraševati črk v latinskem jeziku, kako naj se govori nemško, ampak je treba povprašati mater v hiši, otroke na ulicah, preprostega človeka na trgu in tem gledati na gofljo (*ins Maul schauen*), kako govore, in tako prevajati. Tako lahko razumejo in vedo, da se z njimi govori nemško«¹⁰¹ S tem da „gleda na gofljo“, pove, da je vztrajal pri svoji »*Gemeindeutsch*«, preprosti nemščini svojega časa. Tudi Jezus je svojim učencem govoril v preprostem aramejskem jeziku, ni poznal hebrejščine ali grščine, še manj latinščino. Vztrajal je pri tem, da bi morale biti posebnosti nekega jezika s prevodom prenesene tudi v drug jezik. Tako je Luther, na primer, razmišljal o angelovem pozdravu iz vulgate: »*Ave Maria, Gratia plena!*« in se spraševal: »Kje govori Nemeč, 'ti si polna milosti'! In kateri Nemeč razume, kaj se pravi 'polna milosti'? Misliti mora na sod, poln vina, ali na mošnjo, polno denarja. Zato sem ponemčil 'ti milostljiva' (*holdselige*), da bi si Nemeč lahko predstavljal, kaj je angel hotel reči Mariji.«¹⁰² Luther je razločeval med božjo (biblijsko) besedo in med človeško (naravno funkcionalna jezikovna raba) govorico, ki je v funkciji naravne – sporazumevalne jezikovne rabe. »Bog in resnica sta zanj večna in nespremenljiva. Človeška govorica pa se spreminja, je le zibelka, v kateri je rojena božja govorica. Pravilno razumljena *Biblija* je večni Logos (Beseda = Jezus Kristus)«¹⁰³

Razumljivost v teološkem izrazu

Trubar je kakor Luther hotel biti razumljiv v svojih besedilih. Ni mu šlo najprej za

99 N. d., 41.

100 F. Krajnc-Vrečko, *Martin Luther in teološka utemeljitev maternega jezika pri slovenskih protestantih*, 453.

101 M. Luther, Poslanica o prevajanju (*Sendbrief vom Dolmetschen*), v: isti, *Tukaj stojim*, Ljubljana 2002, 51.

102 N. d., 52.

103 P. Hankamer, *Die Sprache*, 48.

pravilno rabo teoloških izrazov, temveč veliko bolj za razumljivost. Njegova teologija je bila kot instinktivno spoznanje, kako je treba živeti v skladu z evangelijskim naukom. Verska terminologija mu je bila okvir njegove teološke misli, vendar ni uporabljal »visokih, kunštnih oli neznanih besed«, zadovoljil se je s kranjskim besediščem, kar je pojasnil: » ... zakaj ta muč svetiga evangelija inu naše izveličanje ne stoji v lepih, ofertnih besedah, temuč v tim duhej, v ti risnici, v ti pravi veri inu v enim svetim krščanskim lebnu.« V tej Trubarjevi izjavi se zrcali njegova daljnovidnost, ko je za dvesto let prehitel *Gramatiko* Jerneja Kopitarja in postavil načelo o ljudskem jeziku tudi za cerkveno rabo.¹⁰⁴ Hkrati moremo ugotoviti, da je Trubar zelo dobro poznal svojega slovenskega človeka, saj je prepoznal družbeno in kulturno okolje, v katerem je živel preprosti Slovenec 16. stoletja, in temu ustrezno je izbral sredstvo komunikacije, s katerim bo najlažje stopal v stik s svojim vernikom. To sredstvo je bil najprej ustrezen jezik kot govorjena, pridigana beseda, kasneje pa se je odločil za knjigo – tiskano besedo.

Trubar je svojo prvo knjigo 1550 (in prav vse naslednje) dal Slovencem z željo, da bi jim bila v religiozno oporo. V pregnanstvu se je navadil, da je ob vseh takratnih teoloških prepirih šel srednjo pot in nikoli se ni spuščal v »teološke spekulacije«. Njegova teologija je bila teorija, ki je upoštevala prakso, ni bila abstraktna, neuporabna za vsakdanje življenje, temveč je bila vseskozi usmerjena v prakso.¹⁰⁵ Takratnim reformacijskim teološkim disputacijam med cvinglijanci (švicarska veja reformacije) in lutrovci (nemška struja) se je v glavnem izogibal, znotraj reformacije je želel ohraniti strpnost in do nekaterih teoloških vprašanj je ohranil povsem lastno stališče, kar je med drugim najbolje izrazil v pismu Bulingerju 1557: »Kaj koristijo pobožnim preprostim kristjanom take visoke disputacije o resnični, telesni bistveni in duhovni navzočnosti Kristusovega telesa, ko pa oboji, cvinglijanski in lutrski priznavajo, da niso le znamenja /.../ Kristus da je svoji večerji /.../ posvetil kruh v svoje telo in vino v svojo kri, njegovim besedam hočemo preprosto verjeti in o tem nič več disputirati. Je pač skrivnost.«¹⁰⁶ Rajhman ugotavlja, da je Trubarjev stavek »je pač skrivnost« bistvenega pomena za razumevanje njegove izvirne poti v takratnih teoloških disputacijah v zvezi z osnovnimi vprašanji glede evharistije, ki so znotraj protestantskih smeri 16. stoletja povzročala največ razhajanj. To mu je v veliki meri pomagalo, da je ohranil pravilno razmerje do preprostega človeka in njegove stiske,

104 J. Rajhman, *Trubarjev svet*, 36–37.

105 J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, 7.

106 J. Rajhman, *Pisma Primoža Trubarja*, 28.

pri bogoslužju pa je s preprosto teološko govorico znal vzpostaviti sožitje med plemstvom in preprostim ljudstvom.

V zapisovanju svoje teološke govorice je imel Trubar nemalo težav. Kaj kmalu je zaznal razliko med biblijsko evangeljsko govorico in teološkim jezikom. Pri prevajanju *Svetega pisma* je evangelije sorazmerno hitro prevedel, medtem pa je za teološko bogata Pavlova pisma potreboval več časa. J. Rajhman v tem vidi dokaz, da so zahtevnejša besedila zanj predstavljala večjo težavnost prevajanja, saj so ti spisi zahtevali drugačen teološki jezik, kot je bil jezik štirih evangelijev: »Če je Trubarju že biblična govorica delala preglavice, mu jih je teološka pripravila še več. Toda ustavimo se najprej pri biblični govorici. Ob njej bomo lažje našli prehod k teološki govorici. Če prav vidim, gre razlikovati med naravno (versko, religiozno govorico), biblično in teološko govorico. Kakor je bila naravna religiozna govorica že navzoča v Trubarjevem času, pa še ni bila biblična, če seveda odmislimo biblične molitvene obrazce (tudi v rateškem in stiškem rokopisu), ki jih pa ljudstvo ni sprejelo kot biblično besedilo, tako vsaj mislim, ne da bi se mogel opreti na dokazno gradivo, je biblična govorica čakala na svoj slovenski dan.«¹⁰⁷

Trubarjev teološki izraz v dojeti slovenski vernosti

Trubar je v snovanju slovenskega teološkega izraza imel na voljo dvojce: poiskati izraze za poimenovanje teoloških pojmov v slovenskem vsakdanjem govoru, kakor je to storil Luther za biblične pojme v nemškem jeziku, ali skovati povsem nove izraze, ki bi bili delno prevedeni iz nemščine in latinščine. Odločil se je za srednjo pot s pretanjenim čutom za slovenski jezik in tako nakazal pot reševanja problema teološkega jezika tudi svojim naslednikom. Izdelal je lasten teološki slovar in vanj vgradil slovensko kulturno posebnost. Moral je iznajti svojevrstno govorico, da bi mogel v slovenskem prostoru slovenskemu verniku pojasniti pojme, ki so mu bili – teološko neizobraženemu – nedvomno oddaljeni, če ne celo tuji. Trubarju je šlo za dojeto in ne za prevzeto oziroma prevedeno vernost.¹⁰⁸ Človek naj bi namreč šele tedaj sprejel neko bitnost, če jo prešine s svojim duhom. Vsako obdobje po svoje občuti razdaljo med teološko in vsakdanjo govorico in vsako obdobje mora premostiti prepad, da vsaj zmanjša to razdaljo, če je že ne more odpraviti. Biblična govorica naj bi za slovenskega človeka že bila umljiva, vsaj v kategoriji besednega zaklada v skladu s Trubarjevo zahtevo po preprostem jeziku, ki ga bodo razumeli v slovenskih deželah. Trubar se je nedvomno držal načela o umljivosti

¹⁰⁷ J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, 44.

¹⁰⁸ J. Rajhman, *Teologija Primoža Trubarja*, 47.

biblične govorice, čeprav je v prevodu Pavlovih pisem govoril o temnih mestih, ki so nejasna kljub še tako razumljivi govorici. Zato je bil prisiljen tolmačiti biblično sporočilo, ne le z ustreznim prevodom, temveč tudi s komentarji. Ti pa so ob »božjem sporočilu«, ki je bilo omejeno na ozek jezikovni prostor, mogli obširneje in izčrpno podati vsebino sporočila. V tem Trubarjevem prizadevanju je viden en sam napor za pravilno razumevanje bibličnega sporočila. Zanj je *Sveto pismo* slej ko prej kompendij božjega odrešitvenega procesa, ki pa se razkriva v vsakem času, primerno temu času, ki ga sprejema. Zato potrebuje »tolmačenje«. Predvsem slovenskemu človeku, ki je bil po svojem izvoru preprost, je moral obširno razložiti biblično besedo. Ni torej zadostovala samo biblična beseda, potreboval je dodatno razlago, »*argumente inu sholia*«, kar naj bi Trubar prevzel iz sholastike. Tako si je mogel preprost človek ustvarjati svoj biblični svet, hkrati pa dojeti, kje je sam v celotnem odrešitvenem procesu.

Trubarjeva teološka govorica je nastajala iz skorajda povsem drugačnih osnov, kot jih je poznala sholastika. Ni mu bilo do abstraktnih teoloških spekulacij, po Rajhmanu niti naj ne bi razumel duha teoloških disputacij. Iz izkustva je vedel, da v praksi visoka raven teoloških disputacij ne doseže preprostega človeka in je zato nekoristna. Prizadeval si je, da teološka govorica ne bi bila tujek v slovenskem okolju. Občutil je, da so minila obdobja sholastike, da se je z novo vero – protestantizmom – spremenil odnos človeka do Boga, hkrati pa tudi odnos do človeške besede, ki je nujno morala zmanjšati razdaljo med božjo in človeško govorico.

Trubar – klasik slovenske antropologije

Trubarjeva skrb za posameznika, sicer v razsežnostih vere, ki jo lahko prejme s pomočjo njemu razumljivega jezika, daje možnost razjasnitve njegovega sporočila tudi z vidika kulturne antropologije. Že Zmago Šmitek in Božidar Jezernik sta v pregledu antropološke tradicije na Slovenskem Trubarja posredno, deloma pa tudi neposredno uvrstila med klasike slovenske kulturne antropologije.¹⁰⁹ Zanju je namreč pomemben mejnik 16. stoletja, ko je tudi na Slovenskem prišlo do ločevanja teologije in filozofije in ko se je zastavilo vprašanje o razmerju med vero in razumom. Čeprav je Trubar predstavljal predvsem verskega reformatorja, si je zastavljal tudi temeljna filozofska vprašanja, ki vsebujejo zametke antropologije in etnologije. Poleg tega, da se je živo zanimal za kulturne značilnosti Slovencev in drugih južnih Slovanov, zlasti za njihovo vero, jezik in običaje, poročal pa je tudi o pravoslavnih in islamu,

¹⁰⁹ Zmago Šmitek in Božidar Jezernik, Antropološka tradicija na Slovenskem, *Etnolog* (NV), 2 (1992), 260.

je v svojih posvetilih skrbno izbral naslovljence, ki jim je namenjal ta posvetila in predgovore. V odnosu do teh se je dotaknil celotne vertikalne in horizontalne družbene razslojitve svojega časa in si na ta način hote ali nehote ustvaril središčno pozicijo v svojem verskem, kulturnem in družbenem okolju, ki ga je sicer izvrglo v njegov »nigirdom«, vendar pa je prav njegovo izgnanstvo pripomoglo k temu, da je ponesel celovito »informacijo« o tem okolju tudi v tujino.

Trubar je največ izvirnosti pokazal v posvetilih in predgovorih k vsem svojim tiskanim delom. Posvetilo in predgovor v protestantski knjigi ni posebnost zgolj te dobe, predstavlja pa vsekakor pomemben medij, s pomočjo katerega je avtor oziroma pisec širši javnosti sporočil informacijo, ki je sicer bila namenjena posamezniku ali konkretni ciljni skupini, dotaknila pa se je (ta informacija) vsakogar, ki je imel dostop do knjige. Oblika posvetila je bila podobna že od humanizma dalje in kot opozarja K. Schottenloher, je posvetilo imelo več ali manj podoben namen pri vseh avtorjih. »Učinek poudarjanja odličnosti v posvetilu je pomagal pesniku, učenjaku, pisatelju do večje veljave v družbi. Javno izkazovanje spoštovanja, hvalospevi časti so bili v njegovih rokah. V svojih posvetilih je lahko našteval vse mogoče zasluge naslovnika, povzdigoval njegovo plemenito poreklo, pripovedoval o njegovih slavnih dejanjih. Kot 'darovalec' slave in časti je imel možnost s svojim darilom prodreti v vse družbene sloje in se tako počutiti povzdignjenega na družbeni nivo naslovljenca.«¹¹⁰ Če to trditev upoštevamo pri Trubarju, ji moramo pritrčiti seveda le v primerih, ko so naslovljenci njegovih posvetil pripadniki višjega družbenega sloja. Pri Trubarju pa se nam zastavlja vprašanje, s kakšnim namenom je svoja dela posvečal tudi naslovljencem, ki so bili po svojem družbenem položaju nižji od njega. S poznavanjem njegove verske fiziognomije in njegovega verskega programa moremo reči, da je zanj preprosti slovenski človek najvišja etična vrednota, ki ji je posvetil vse svoje življenje. Človek, in to slovenski človek, je vreden, da mu posreduje vero v njegovem jeziku, s tem pa ga dviga na višjo kulturno raven, seveda ob zagotovilu, da bo s pravim spoznanjem božje besede tudi opravičen.

Trubar je s pozornim opazovanjem in preučevanjem svojega okolja opisal slovenskega človeka v njegovih temeljnih antropoloških danostih. Prepoznal je problem jezika kot sredstva človekovega kulturnega dozorevanja; njegovo potrebo po verski pripadnosti in pripravljenost, da aktivno sodeluje v verski vzgoji in obredju, četudi za ceno preganjanja. Opozarjal je na zaostalost slovenskega človeka, ki je brez božje besede v svojem jeziku še bolj podvržen zatiranju, in rešitev je videl v verskem

¹¹⁰ K. Schottenloher, *Die Widmungsvorrede im Buch des 16. Jahrhunderts*, Münster 1953, 195.

ter kulturnem dvigu tega svojega človeka. V posvetilih je tujcem in domačim naslovljencem poročal o svojem prizadevanju za dvig kulturne ravni s knjigo in prek te do religiozne rasti posameznika, kar je bilo zanj kot duhovnika temeljno poslanstvo. Tudi iz Trubarjevih posvetil in predgovorov spoznavamo poseben odnos. Odnos avtorja do naslovljenca svojega posvetila, do človeka kot posameznika in kot pripadnika neke kulturne in jezikovne skupine, ki je tudi po njegovi zaslugi iz ljudstva vse bolj postajala narod.

Zakaj smo toliko prostora namenili Trubarjevi antropologiji in njegovim začetkom slovenske teološke govornice? V obravnavi Trubarjevega opusa moremo tudi njegovo prevodno svetopisemsko delo gledati z vidika teološke kakor tudi kulturne antropologije. Jezik, še posebej knjižni jezik, je ena od temeljnih antropoloških kategorij, ki pogojuje človeka kot osebo, je sredstvo njegove komunikacije s sočlovekom, s svetom in z Bogom, saj se z njim človek poistoveti kot pripadnik nekega naroda. S tega vidika je proces zapisovanja in nastanek knjižnega jezika gotovo ena od antropoloških kategorij, ki pogojuje človeka kot osebo, posameznika in pripadnika občestva znotraj narodne skupnosti. V obravnavi Trubarjeve vloge v razvoju slovenskega knjižnega jezika in teološke govornice smo tako izpostavili počelo in vzvod nadaljnega razvoja slovenskega knjižnega jezika in, znotraj njega, slovenske teološke govornice, ki je zrasla iz biblične govornice, in je brez Trubarja gotovo ne bi poznali v današnji obliki.

Antropološka sporočilnost Trubarjevih posvetil in predgovorov

V celotnem opusu Primoža Trubarja poleg prvih slovenskih knjig in ohranjenih pisem igrajo pomembno vlogo tudi posvetila in predgovori v njegovih tiskanih knjižnih delih, med katerimi zavzemajo svetopisemski tiski vidno mesto. Trubarjeva posvetila in predgovore je znanstveni in strokovni javnosti v nemški izdaji podrobneje predstavil Oskar Sakrausky,¹¹¹ delno v slovenskem prevodu Mirko Rupel,¹¹² še prej Janko Lokar¹¹³ in kasneje Peter Scherer,¹¹⁴ s poudarkom na pismih pa Jože Rajhman.¹¹⁵ Avtorji so se dotaknili predvsem vsebine in oblike, vloge nemškega in slovenskega jezika v posvetilih in predgovorih, manj pa je bilo poudarka na naslovnikih, ki so jim bila posvetila namenjena. Prav iz teh pa je mogoče izluščiti

111 O. Sakrausky, *Primus Truber, Deutsche Vorreden zum slowenischen und kroatischen Reformationswerk*. Wien, Ljubljana 1989.

112 M. Rupel, *Slovenski protestantski pisci*, Ljubljana 1934, 1966.

113 J. Lokar, Iz predgovorov naših protestantskih pisateljev, *Trubarjev zbornik*, Ljubljana 1908, 1–20.

114 P. Scherer, Die Funktion des deutschen Textes und der deutschen Sprache im Korpus der slowenischen protestantischen Schriften, III. *Trubarjev zbornik*. Ljubljana 1996, 323–329.

115 J. Rajhman, *Pisma Primoža Trubarja*, Ljubljana 1986.

tiste vsebine, ki nam osvetljujejo antropološko sporočilnost Trubarjeve misli 16. stoletja.

Kot smo že ugotovili, je z vidika teološke antropologije Trubar jasen. Njegovo duhovništvo sprva znotraj katoliške Cerkve in po sedemnajstih letih njegov živeti protestantizem vse do smrti mu dajeta pečat dušnega pastirja, ki je poudarjal človekovo grešnost, obnovitev njegove bogopodobnosti po Kristusu, milosti in veri. Trubarju je bil človekov greh povod Kristusovega učlovečenja: »*Za tiga volo Gospod Bug oča nebeski iz nega velike gnade inu milosti v suiem modrim svetu v ti Troici je znešal an čuden pot tiga človeka spet sturiti dobriga, h timu je odločil suiga lubiga sinu Jezusa Kristusa gospodi inu ohranenika našiga, de je v tim času moral postati an človik inu biti an spravlivic.*«¹¹⁶ Opravičenje po veri »sola fide« je mogoče samo zaradi neskončne božje milosti. Človek je v središču dogajanja, toda tako, da je še vedo odvisen od božje naklonjenosti (milosti) in z njo računa, ko spoznava sebe kot slabotnega grešnika – to je bila osrednja misel Trubarjeve *teološke antropologije*. Njegova skrb za posameznika, sicer v razsežnostih vere, ki jo lahko prejme s pomočjo njemu razumljivega jezika, pa nam daje možnost razjasnitve njegovega sporočila tudi z vidika *kulturne antropologije*.

Z vidika slednje se moramo ozreti na Trubarjeve naslovljence slovenskih in nemških predgovorov, ki jim je namenjal svoja dela. Zanimiva je teza P. Schererja, da je slovenski »predgovor« treba razlikovati od nemškega posvetilnega predgovora, ki je pravzaprav »dedikacija«. Ta razlika zvrsti ni nujno tudi razlika po tematiki in vsebini, pač pa bolj razlika po obliki in kompoziciji. Razvoj posvetila v knjigah v 16. stoletju spremljata dva bistvena dejavnika. Prvič: čeprav so pisci še delovali po vzoru cehov, so se vse bolj zavedali svojih avtorskih pravic. Kot drugo, tiskar kakor tudi avtor sta bila že zaradi visokih stroškov tiska prisiljena, da sta razen kupcev za svoje izdelke iskala tudi osebe, ki bi bile iz lastnih političnih, verskih ali finančnih interesov ali zgolj zaradi popularizacije in javnega imenovanja njihovega imena, pripravljene vnaprej denarno podpreti tiskanje knjig. Vsekakor je knjiga kot nov medij na začetku Guttenbergove ere omogočala, da posameznik preko posvetila v določeni meri ob zmernem in preračunanem kapitalnem vložku doseže večno slavo in spomin. Interesi avtorja in tistega, na katerega je bilo posvetilo naslovljeno, so se torej v celoti ujemali.¹¹⁷ Tako Schottenlohrer o posvetilih 16. stoletja.

¹¹⁶ J. Rajhman, *Trubarjeva Ena dolga predgovor*, 85.

¹¹⁷ K. Schottenloher, *Die Widmungsvorrede*, 195.

Naslovljenci posvetil v Trubarjevih slovenskih tiskih

Zastavlja se nam vprašanje, s kakšnim namenom je Trubar svoja dela posvečal tudi naslovljencem, ki so bili po svojem družbenem položaju nižji od njega. Slovenska dela je posvetil naslednjim naslovljencem:

- 1550, Katekizem: *Vsem Slovencom* je namenjena prva slovenska knjiga. Hkrati se obrača na posameznika »*Christlicher lieber Leser*«, ki bo to knjigo bral.
- 1550, Abecedarium: *Vsem mladim inu preprostim Slovencom*.
- 1555, Kateizem: *Vsem vernim kersčenikom tiga krainskiga inu slovenskiga jezika*.
- 1555, Ta evangeli sv. Matevža: *Tei pravi Cerqvi Boży tiga slovenskiga jezika*.
- 1557–1558, Ta prvi deil tiga Noviga Testamenta: *Pobožnim kristjanom katerega koli stanu, ki prebivajo v deželi Kranjski, Spodnještajerski, Koroški, na Krasu, v Istri ali Slovenski mejni krajini* (nemški).
- 1557, Ena dolga predgovor: *Vom vsem dobrim inu bogaboiečim kersčenikom, kir v teh slovenskih deželah prebivate*.
- 1560, Ta drugi deil tiga NT: *Presvetlemu knezu in gospodu, gospodu Maksimilijanu, kralju češkemu, nadvojvodi avstrijskemu, vojvodi burgundskemu, zgornje in spodnje šlezjskemu, grofu moravske marke, grofu tirolskemu itd.* (nemški).
- 1561, Register und summarischer Inhalt: *Krščanskemu plemiču, plemenitemu gospodu Ivanu Ungnadu* (nemški).
- 1562, Artikuli oli deili te prave stare vere kersčanske: *Presvetlemu blagorodnemu krščanskemu knezu in gospodu Krištofu Württembersškemu* (nemški).
- 1566, Ta celi Psalter Davidov: *Blagorodnim, plemenitim, žlahtnim, častitim, spoštovanim in modrim gospodom, grofom, baronom, vitezom, plemičem, meščanom in vsem vernim kristjanom, naklonjenim Augsburški veroizpovedi, ki prebivajo v deželi Kranjski, na Spodnještajerskem, in Koroškem, v Goriški grofiji, Slovenski marki, Metliki, na Krasu ter v Istri* (nemški). *Vsem bogaboječim vernim Kraincom in Slovenom* (slovenski).
- 1566, Abcedarium: *Muimu šularskimu tovarišu timu mlaišimu Jurkotu Forestu*.
- 1567, Ta celi Katehizmus s kratko zastopno izlago: *Plemenitega in blagorodnega Jošta Gallenberga iz Gallensteina mlajšemu sinu mlademu gospodu Gabrielu Gallenbersškemu* (nemški).
- 1567, Svetega Pavla list h tim Efezeriem etc.: *Vsem visoko in blagorodnim, plemenitim, častitim in pobožnim ženam, vdovam ter devicam, ki prebivajo v kneževinah Krajnski, Spodnještajerski in Koroški, v Goriški grofiji itd* (nemški). *Vsem Kraincom inu Slovenom* (slovenski).

- 1567, Eni psalmi, ta celi katehismus: *Plemenitemu in častitemu mladeniču Juriju Kislu iz Razborja* (nemški).
- 1574, Ta celi Kaktehismus, eni psalmi: *Mlademu Juriju Kislu z Razborja* (nemški).
- 1575, Katehismus z dveima izlagama, ena pridiga etc.: *Mlademu Francu Juriju von Rein s Stermola* (nemški); *Vsem bogaboječim mladim inu starim Kraincom inu Slovenom* (slovenski).
- 1577, Noviga testamenta pusledni deil: *Blagorodnim in plemenitim gospodom ter gospodičem, gospodu Krištofu baronu Turjaškemu in Nadliškemu, dednemu komorniku na kranjskem in v slovenski marki, zastavnemu gospodu na Čušperku, ta čas upravitelju deželnega glavarstva na kranjskem*.¹¹⁸ *Gospodu Andreju Turjaškemu, gospodu na Šumberku, Žužemberku in Mirni, dednemu maršalu na kranjskem in v slovenski marki*.¹¹⁹ *Mladima gospodoma Francu Gallu*¹²⁰ *od Jame*¹²¹ *in Podpeči ter Jakobu Gallu*¹²² *od Knežje poti*¹²³ *in Podpeči* (nem); *Vsem bogaboiečim Kraincom inu Slovenom* (slovenski).
- 1579, Ta celi Katehismus, eni psalmi: *Mlademu Juriju Kislu Fužinskemu in Razborškemu*.
- 1581–1582, Ta celi novi testament: *Presvetlemu visokorodnemu krščanskemu knezu in gospodu Würtemberškemu, gospodu Ludviku, vojvodi Würtemberškemu in Teškemu, grofu Mümpelgartschemu*.¹²⁴
- 1584, Ta celi katehismus, eni psalmi: *Plemenitemu in pravičnemu gospodu Juriju Kislu Fužinskemu in Konjiškemu* (nemški).

Antropološka sporočilnost

Že predgovor k prvi knjigi, Katekizmu 1550, bralca informira o verskih razmerah v deželi, kjer živijo »vsi Slovenci«, katerim je knjiga namenjena. Avtor namreč

118 Christoph von Aursperg, sin Herbarta VIII., deželnega glavarja na Kranjskem, ki je leta 1575 padel v boju s Turki, je bil član odbora kranjskih deželnih stanov.

119 Andreas von Aursperg, daljni bratranec Krištofa iz veje Žužemberžanov, je leta 1593 premagal Turke pri Szegetu. Oba sta bila zaščitnika protestantov.

120 Franc Gall od Jame, Franz Kristoph Gall von Gallenstein zum Lueg je bil odbornik kranjskih deželnih stanov in deželni upravitelj.

121 Luegg – Jama pri Postojni.

122 Jakob Gall od Knežje poti – J. G. zum Grauenweg und Gallenstein, tako kot brat Franc poslanec kranjskih deželnih stanov.

123 Knežja pot – Grafenweg.

124 Mümpelgart – Mömpelgard, staro nemško ime za Montbeliard, sedaj mesto v francoskem departementu Doubs ob kanalu Ren – Rhona.

poudarja, da je katekizem »*pustil prepisati v ta naš jezik*«, da bi svoje neuko ljudstvo poučil v veri, hkrati pa sporoča, da bo tako pomagal svojemu slovenskemu človeku »*spoznati tiga antikrista, kir zdai povsod po sveidtu hodi v eni človeiski andahtlivi štalti inu hoče s človeskimi postavami, s falsš pridigo inu z obljubami tar prytežom te ludi odpelati*« od prave vere. Izvemo še pomembno informacijo o skupini ljudi, ki je v tem kulturnem okolju bila zadolžena in sposobna mladim in starejšim prenesti nauk oziroma člene prave vere, in sicer se Trubar obrača na »*zveiste brumne farmoštre, pridigarye, šullmastre inu stariše inu vse te, kir znaio brati*«. Enako skupino zadolženih za versko izobraževanje, »*šulmostre, pridigarie inu gospodarie*«, omenja v predgovoru h Katekizmu 1555, kjer »*vsem vernim kersčenikom tiga krainskiga inu slovenskiga iezika*« sporoča, da so v katekizmu med drugim »*navuki, koku vsaki sui stan ima pelati*«.

Matejev evangelij – prvo svetopisemsko knjigo – Trubar posveča kolektivnemu naslovljencu, njegovi »*pravi Cerkvi božy tiga slovenskiga iezika*«. Svojo gmajno, občestvo, opredeli z jezikom in bralcu, ki je tokrat lahko nekdo zunaj te jezikovne skupine, sporoča: *ta vegši del ludi v naši deželi družiga ieziga ne zna, samuč ta slovenski*. Govori sicer o skupini ljudi, vendar so v njej posamezniki, ki jih opredeljuje jezik in to slovenski jezik. Avtorjev odnos do posameznikov je zelo čustven: »*Tiga (Matejev evangelij) vi zdai od nas koker eno mahinu kossilce oli iužinico v dobrim vzamite, inu špižate vaše duše, dotle z božyo pomočio te druge evangelie inu listuve preobernemo*.« Nehote ali hote izpostavi določene vrednote, ki so za naslovnika posebno pomembne, »*tretjemu*« v tem odnosu pa omogoči, da prepozna človeka, ki mu je posvetilo namenjeno, in sicer: »*Na pervu. Kadar ta slovenski iezig se povsod glih inu v eni viži ne govori, drigači govore z dostimi besedami*« pripadniki posameznih skupin na takratnem slovenskem etničnem ozemlju in ti ljudje najbolj razumejo »*te gmainske kainske preproste besede*« in ne »*lepih, glatkih, vissokih, kunštnih, novih oli neznanih besed*.«

Ko se v nemškem predgovoru k *Ta pervi deil tiga Noviga testamenta* 1557 sprašuje, zakaj prevajati Biblijo v narodni jezik, natanko opiše razmere, v katerih živi njegov slovenski človek: »*Turki nepretrgoma grozno mučijo Slovence, vendar ti nimajo nobene duhovne tolažbe*.« In kaj je najpomembnejše v religioznem verovanju njegovega človeka: »*Slovenci se prav nič ne učijo in seznanjajo o najpotrebnejših in tolažečih poglavjih naše prave krščanske vere ... o razliki med postavo in evangelijem; kaj je izvorni greh in opravičenje po veri; kako se pravilno obračamo k Bogu in mu služimo; kako pravilno in koristno uporabljamo svete zakramente; zakaj morajo pripadniki*

Cerkve, pravo ljudstvo božje, na tem svetu trpeti bolj kot ostali ljudje.»

In dalje. Pravi razlogi za prevajanje *Biblije* v slovenski jezik izhajajo iz socialnih, kulturnih in religioznih razmer okolja njegovega človeka: »*Kako naj se kristjan tolaži v skrajnih stiskah, kot so: uboštvo, dolgotrajna bolezen, preganjanje, beda, težki zapori, hude bolečine in smrt.*«

Bralec more prepoznati tega ubogega zatiranega človeka, ki mu je namenjena verska knjiga, da bo iz nje črpal moč in tolažbo. Sam se počuti poklicanega, da temu človeku pomaga: »*Oba naroda – slovenskih in hrvaških dežel – se mi iz vsega srca smilita, kot bi se morala upravičeno smiliti vsakemu človeku.*«

Prvi del *Nove zaveze* je posvečen *vsem pobožnim kristjanom v deželah Kranjski, Spodnještajerski, Koroški, ...* Ena dolga predgovor (slovenska) čez *Ta prvi deil tiga Noviga testamenta*, pa je znova naslovljena *Vom vsem dobrim inu bogaboječim kersčenikom, kir v teh slovenskih deželah prebivate*. Iz osebnega nagovora veje toplina, ki jo avtor preleva na naslovljenca. Ker je prvi del *Nove zaveze* verska knjiga, v kratkem predgovoru sporoča razloge, ki so ga privedli k pisanju, in med prvimi razlogi je neznanje njegovih naslovljencev v verskih rečeh, šele na drugem mestu neznanje tujih jezikov in stiska pred Turki.¹²⁵

Abecednik 1566 je posvetil svojemu »šularskemu tovarišu, timu mladimu Jurkotu Forestu«, ki pa je v resnici prijatelj njegovega sina Felicijana – z imenom Felician Truber je tudi podpisal predgovor.¹²⁶ Nagovor v prvi osebi dvojine da slutiti močno povezanost avtorja z naslovljencem, tudi zaradi tega, ker gre za intimno izpoved temeljnih verskih resnic, ki naj bi jih skupaj osvojila: »*Midva veruieva terdnu, de Bug Oča ie naidu stvaril. Nega Syn Jezus Kristus ž nega martro, smertio inu gorivstanenem ie naidu od hudiča, pekla odrešil inu vsem vernim zaslužil ta večni leben ... znava prov molyti, služiti Bogu, kai so, kai nom nucaio ty sveti zakramenti. Znava ločyti vse vere inu pridige, katere so božie oli antikristove.*« Svojemu prijatelju tudi pojasnjuje, da je »*le-te buqvice pustil predrukati vsem slovenskim lubim otročičom h dobrimu ... inu h poterieniu te nayu periazni inu nayu starišev.*« Jurko Forest, sin kranjskega deželnega odbornika Andreja Foresta in prijatelj njegovega sina, ne potrebuje hvalospeva niti ga Trubar sam nima namena povzdigniti na nivo svojih dobrotnikov, od katerih je odvisna njegova materialna eksistenca. Dejansko se sam spusti na nivo otroka (njegov sin Felicijan je takrat imel okoli 10 let) in hoče poudariti, kako pomemben je

125 J. Rajhman, *Trubarjeva Ena dolga predgovor*, 7.

126 F. Krajnc-Vrečko, K prvi knjigi Zbranih del Primoža Trubarja, v: *Zbrana dela Primoža Trubarja I*, Ljubljana 2002, 559 sl.

vsak posameznik, tudi otrok – *hlapčič inu deklica* – za katerega sam pravi, da je zanj pripravil abecedarij. Tudi deklice so vredne biti poučene. Prvič se Trubar v svojem nemškem posvetilu obrne na kralja Maksimilijana šele leta 1560 v *Ta drugi deil tiga Noviga testameta*. Ob razlogih za prevajanje *Biblije*, ki jih sporoča kralju, bralca seznanj tudi z vzrokom svoje prošnje za podporo pri tiskanju knjig: »*Ker je pri vseh pisateljih stara navada, da svoja dela in knjige posvečajo ter pošiljajo visoki gospodi in oblastnikom, ali sicer uglednim in razumnim osebam (česar sam doslej nisem počel), ... sem Ta drugi del slovenskega Novega testameta ... hotel posvetiti in pokloniti vašemu kraljevskemu dostojanstvu ter v vašem imenu izdati s ponižno in vdano prošnjo, da bi vaše kraljevsko dostojanstvo ... bilo tega in vsega mojega dela, ki je že in še bo izšlo, milosten zaščitnik, pospeševalec ter nepristranski razsodnik in sodnik.*« Na kralja Maksimilijana se je obrnil tudi v pismu, saj je pri njem pričakoval pravično razsodbo glede pravega nauka.¹²⁷ Trubarjevo posvetilo kralju je sicer polno slavospeva, vendar povsem samozavestno izraža prepričanje, da se bo kralj pravilno odločil in da bo *nepristranski sodnik in razsodnik*. S tem je Trubar pokazal svojo avtoriteto, čeprav je v primerjavi z Luthrom bil naproti kralju v veliko bolj podrejenem položaju.¹²⁸ Iz posvetila kralju Maksimilijanu izvemo za največje vrednote, ki mu jih lahko želi nekdo, kdor od njega pričakuje naklonjenost, in sicer: »... *pravo in zveličavno spoznanje Božje resnice in volje, zvestobo in moder nasvet, pobožne in razumne cerkvene služabnike, poslušne in bogaboječe podložnike.*« Posvetilo v edini nemški knjigi Registru in sumaričnem poročilu leta 1561 je bilo namenjeno baronu Ivanu Ungnadu, ki je kot vodja urškega zavoda bil Trubarjev tesni sodelavec in Trubar se pred njim ni nikoli počutil manjvrednega, še več, v pismu kralju Maksimilijanu ga imenuje *svojega starega milostnega gospoda*, ki mu je pomagal odvrniti krivdo v zvezi z ovadbo, da je v njegovih delih veliko zmot.¹²⁹ V posvetilu poleg razlogov za nastanek Registra popisuje razmere, ki so vladale med pripadniki obeh krščanskih Cerkva. Čeprav govori o osebni izkušnji, si bralec (nemškega) posvetila zlahka ustvari podobo takratnega Trubarjevega okolja: »... *pretekle jeseni so mojega pomočnika ... nekateri pridigarji in meščani v Nürnbergu nagovorili in spraševali, ako pravzaprav nisem pristaš in član zwinglijanske, kalvinske, schwenkfeldske ali kake druge podobne sekte. Tudi v deželi Kranjski in sosednjih, slovenskih deželah pristaši Rima podobno govore o meni, grajajo moje knjige in ljudi, ki moje knjige posedujejo in bero ter njihovih malikovalskih maš ne obiskujejo, imenujejo*

127 J. Rajhman, *Pisma Primoža Trubarja*, 38.

128 J. Rajhman, *Pisma Primoža Trubarja*, 8.

129 J. Rajhman, *Pisma Primoža Trubarja*, 41.

preklinjevalce, sektaše, hujskače in odpadnike od katoliške Cerkve.« Vsem tem obtožbam se je Trubar moral zoperstaviti, če je hotel nadaljevati svoje delo za dobro Slovencev in tudi Hrvatov, kajti »*preprost Slovenec ali Hrvat, ki ga Turki neprestano ropajo in zatirajo, je beden in siromašen.*« Glede na to, da je posvetilo namenjeno nemško govorečemu bralcu, Trubar imenuje svoj materni jezik in jezik Hrvatov tuji jezik: »... *kakšne knjige in stvari so se doslej in se bodo v prihodnje v naših tujih jezikih tiskale.*« O tem namreč poroča v Registru in hkrati svojemu naslovljencu, ne le Ungnadu ampak tudi nemškemu bralcu oriše, česa vse so ga obdolžili: »... *nisem pa tudi poslej ne bom natisnil ničesar lahkomišelnega, nekoristnega, zanesenjaškega, sektaškega, uporniškega, prepirljivega, dvomljivega ali spornega, pa tudi nobenih sramotilnih knjižic temveč samo to, kar je v korist spoznanju in božji slavi, širjenju prave krščanske vere, ter tolažbi in večnemu zveličanju ustrahovanega, zaskrbljenega, od Turkov in antikrista mučenega in obubožanega slovenskega in hrvaškega ljudstva, pa tudi spreobrnjenju Turkov.*«

Svojemu dobrotniku in milostnemu gospodu Ungnadu v posvetilu prizna, da bi brez njegove pomoči bil celoten projekt prevajanja ogrožen: »/K/ajti mi ubogi, nepoznani prevajalci nizkega stanu ... *ne bi imeli niti zatočišča in preskrbe niti hrvaške tiskarne.*« Na koncu posvetila omeni tudi naslovljenčevo soprogo in otroke ter vsem zaželi, da jih Bog ohrani in obvaruje zla.

Eno najbolj zanimivih nemških posvetil je Trubar namenil vsem visoko in blagorodnim, plemenitim, častitim in pobožnim ženam, vdovam ter devicam na Krajskem, Spodnještrajerskem, Koroškem in v Goriški grofiji, in sicer v prevodu Pavlovega lista h tim Efezeriem leta 1567. Po uvodni razlagi Pavlovega pisma Efežanom svojim naslovljenkam nameni zelo prijazne in tople besede, ko jim daje priznanje za njihovo »*posebno vnemo, ljubezen in naklonjenost do božje besede, ... ker na vseh svojih gradovih, dvorih in domovih hranite biblične ter druge nabožne knjige v nemškem in slovenskem jeziku, ... ste z branjem in petjem iz njih svoje ljube otročiče, služinčad in prenekaterega podložnika privedle v objem stare zveličavne vere, ... se iz njih naučile slovenskega jezika pa tudi druge naučile brati.*« Poleg pomembne vzgojne in izobraževalne vloge, ki so jo v slovenskih deželah imele žene, se jim Trubar v posvetilu skuša oddolžiti tudi za podporo ob njegovi ponovni vrnitvi v domovino, pa tudi zato, ker so nudile pomoč in zatočišče njegovi slovenski Cerkvi. Ženske slovenskega in nemškega rodu, plemkinje in preproste so v Trubarjevem okolju igrale pomembno vlogo in za to se jim v posvetilu zahvaljuje.

Če smo si za izhodišče zastavili antropološko sporočilnost Trubarjevih posvetil in predgovorov in če sledimo definiciji, kaj je antropologija,¹³⁰ lahko ugotovimo, da je Trubar s pozornim opazovanjem in proučevanjem svojega okolja opisal slovenskega človeka v njegovih temeljnih antropoloških danostih. Prepoznal je problem jezika kot sredstva človekovega kulturnega dozorevanja; njegovo potrebo po verski pripadnosti in pripravljenost, da aktivno sodeluje v verski vzgoji in obredju, četudi za ceno preganjanja. Opozarjal je na zaostalost slovenskega človeka, ki je brez božje besede v svojem jeziku še bolj podvržen zatiranju, in rešitev je videl v verskem ter kulturnem dvigu tega svojega človeka. V posvetilih je tujcem in domačim naslovljencem poročal o svojem prizadevanju za dvig kulturne ravni – s knjigo in prek te do religiozne rasti posameznika, kar je bilo zanj kot duhovnika temeljno poslanstvo. Pri tem je nedvomno bil glavni pripomoček prevod *Svetega pisma*, zato je prevedel *Novo zavezo* in Psalme.

Raziskovalec posvetil v knjigah na začetku Guttenbergove dobe je zapisal: »Intimnost posvetila daje knjigi barvo, toplino in odnos. Pušča določene vrednote, ko nam knjiga sama nima več kaj povedati. S seboj prinaša vedno nekaj osebnega; življenjsko zgodbo, avtor in naslovljenec se nam približata in na ta način spoznamo njun medsebojni odnos.«¹³¹ Tudi iz Trubarjevih posvetil in predgovorov spoznavamo poseben odnos avtorja do naslovljenca, do človeka kot posameznika in kot pripadnika neke kulturne in jezikovne skupine.

Če se nam danes zdi, da o Trubarju ni mogoče povedati nič več novega, se ob prebiranju vsakega njegovega – sicer za današnje čase zahtevnega besedila – nehote zdrznemo, saj se nam odkrivajo vedno novi vidiki in možnosti razmišljanja o njegovem delu. Čeprav iz oddaljenosti 450 let, smo – hoteli ali ne – tudi mi naslovljenci njegovih posvetil in predgovorov. Čeprav že trdno v informacijski dobi, se vrednost Trubarjeve knjige in njegovega sporočila v njej ni nič zmanjšala. Tudi s pomočjo sodobne informacijske tehnologije nam je njegova beseda vse bližja, le seči moramo po njegovi knjigi in vzeti iz nje, kar nam ponuja. Predvsem pa bi se morali zavedati, da je Trubarjevo prizadevanje za dvig verske, kulturne in narodne zavesti ter za slovenski jezik bilo namenjeno vsem Slovencem, tudi nam.

130 Antropologija = študij človeka glede na razširjenost, izvor, razvrstitev in razmerja med rasami, fizične lastnosti, razmerja v družbi in naravnem okolju ter kulturi. Za človeka kot posameznika je pomembna njegova spolna, rasi, verska, starostna, poklicna, razredna itd. pripadnost. Prim. Z. Šmitek, B. Jezer-
nik, n. d., 260 sl.

131 K. Schottenloher, n. d., 208.

Posebnosti transkripcije in ureditve

Transkripcija izvornika se tudi v šesti knjigi *Zbranih del Primoža Trubarja* ravna po prepisovalnih načelih, ki vodijo osnovni namen edicije: reformatorjev slovstveni opus predstaviti v izvorniku kar najzvestejši podobi, hkrati pa ga narediti v čim večji meri dostopnega sodobnemu bralcu,¹³² kakor jih je za celotno zbirko zastavil prvi urednik, ddr. Igor Grdina, in jih je sprejel tudi sedanji urednik, dr. Jonatan Vinkler, ter kakor so bila upoštevana v prvih petih knjigah in deloma modificirana glede na posebnosti v izdanih besedilih.

Distribucija črk je v glavnem enaka, in sicer je fonem j zapisan z grafemom i, izjemoma je j zapisan pri imenu *Jezus* in nekaterih drugih imenih, če je tako v izvorniku, ter tudi pri občnem imenu *jogri*. Osebno lastno ime Kristus je zapisano enotno, in sicer v sodobni podobi. Podvojitve grafemov f, l, r in s so dosledno ohranjene. Ohranjeni so grafemi q, x in c, ki zaznamuje glas k. V primeru, da je v izvorniku predlog pisan z veliko začetnico in skupaj s samostalnikom, je v prepisu ločen in pisan z malo, samostalnik pa je, če gre za osebno ime, pisan z veliko. V primeru posameznih besed, ki jih Trubar ves čas zapisuje drugače, kot jih pišemo danes, prepis sledi izvornemu zapisu (npr. *anpag*, *pres*). Pri fonemu j je dosledno ohranjen izvorni zapis z i ali y, razen v primeru *Jezus* in *jogri* ter za imena, ki se začno s črko j in jih tudi danes tako zapisujemo. Pri zapisu lastnega imena *Jezus* v zvezi z različnimi predlogi (npr. *Viefufu*, *Siefufem*, *Kiefufu*) je ločen predlog in lastno ime *Jezus* pa je zapisano z veliko začetnico in v sodobni podobi (v *Jezusu*, z *Jezusem*, k *Jezusu*). Zapis u in v je v nezadnjem zlogu načeloma sodoben, razen v primerih, ko je na začetku besede, kjer danes uporabljamo u, zapisan v (vbiti, vmorjen, všlišan) in pri nekaterih imenih, kot je npr. osebno lastno ime Pavel (Paul). V primeru, ko danes pišemo š, pa je Trubar pisal samo s, so besede zapisane moderno (*štuki* > štuki, *škofi* > škofi, *štraifinga* > štraifinga). Beseda *šlaht* je lahko zapisana s šlaht ali žlaht, odvisno od pomena. Za *souurašhnik* je dosledno transkribiran kot souvražnik, *zbiuulanje* > cbiuulanje, *odpufzheni* > odpusčeni in *kerfzhanski* > kersčanski. Uporaba velike začetnice sledi sodobnemu pravopisu.

Pri uveljavitvi sodobne interpunkcije je kot v prejšnjih knjigah *Zbranih del* uresničeno vodilo, da naj se današnja interpunkcija vzpostavi čim manj nasilno napram izvornemu besedilu. Glede na to, da je številčenje vrstic v svetopisemskem besedilo narejeno po sodobni izdaji *Slovenskega standardnega prevoda* (SSP), je

132 I. Grdina, Splošna prepisovalna načela, v: Fanika Vrečko (ur.), *Zbrana dela Primoža Trubarja I*, Rokus, Ljubljana 2002, 542.

interpunkcija sodobna na tistih mestih, kjer je še dopustna zaradi ohranjanja vsebine. Tako smo se skušali ogniti pretirani interpretaciji izvirnega besedila. Kot je načela prvega urednika potrdil sedanjí urednik *Zbranih del Primoža Trubarja* Jonatan Vinkler: »Zbrana dela skušajo tudi s knjižnim stavkom simulirati in reprezentirati izvirne Trubarjeve tiske ter na neki ravni celo nadomestiti faksimile.«¹³³ Kjer so v izvirnem besedilu razvidne očitne tiskarske napake, je besedilo transkribirano skladno z izvirnikom, napaka je označena s številčno referenco in razrešena oz. popravljena v stranski robni opombi. Na mestih, za katera je Trubar sam opozoril na tiskarsko napako (seznam le-teh, errata, je objavil v uvodu,¹³⁴ pri posameznih besedah v prevodu pa je z nadvrstičnim znamenjem ~ označen izpad ali umanjkanje posamezne črke, in sicer na grafemu pred mestom izpada), je besedilo ustrezno popravljeno glede na Trubarjeve napotke, ki tozadevno predstavljajo “zadnjo roko” *Tega celega Novega testamenta* 1582. Kjer je šlo v izvirnem tisku za izpad, označen z nadvrstičnim znamenjem, je manjkajoča črka dodana kot interpolacija v oglatem oklepaju s pripadajočo nadvrstično oznako (°), kjer pa je šlo za korekturo, ki jo je Trubar zapisal v errati, je izvirno besedilo prepisano skladno s podobo v izvirniku, Trubarjeva korektura pa je dodana v robni opombi z oznako *Corr.* Vsi izpadi ali napačne stavske pozicije črk ter napake, ki v Trubarjevih izvirnih korekturah niso zaznamovane, so razrešeni/-e kot običajne interpolacije v besedilo; tozadevni uredniški posegi so zaznamovani s poševnim oklepajem (en > en/o/). Stranskih opomb je dvoje vrst, in sicer je v prvem stolpcu ob besedilu izvirna Trubarjeva opomba, v drugem stolpcu pa številčena uredniška opomba. Šesta knjiga *Zbranih del* vsebuje prvi del Trubarjeve Nove zaveze, in to njegovo zadnjo izdajo iz leta 1582, kar sledi načelu zadnje roke. Kot že omenjeno, so Trubarjevi prevodi celotnih svetopisemskih besedil, zajetih v 6. knjigi *Zbranih del*, izšli dvakrat (1557, 1582) ali celo trikrat (Matejev evangelij: 1555, 1557, 1582), posamezni svetopisemski citati pa so kot rdeča nit prisotni v celotnem Trubarjevem opusu. Preučitev oziroma spremljanje le-teh presega uredniško delo tokratne izdaje, ponuja pa se kot samostojna enota obsežne študije. Čeprav Trubar v nemškem predgovoru poudarja, da ni v svojem prevodu 1582 ničesar spremenil glede na starejše objave posameznih prevodov bibličnih knjig, se besedila posameznih izdaj toliko razlikujejo, da tega ni mogoče oz. funkcionalno označiti oziroma pojasnjevati

133 J. Vinkler, Posebnosti transkripcije in ureditve, v: Jonatan Vinkler (ur.), *Zbrana dela Primoža Trubarja IV*, Ljubljana 2006, 566.

134 »Pregledanu v tim drukanu, ta perva cyffra pravi, na katerim platu, ta druga v kateri versti, ta perva besseada ie kriva, ta druga prou, so tudi časi n so u inu u so n postavlena, tu vsaki zastopi.«

z opombami znotraj pričujoče izdaje; znanstvenokritične izdaje Trubarjevih starejših prevodov novozaveznih knjig bodo izšle kot samostojne enote v suplementih. Posebnost pričujoče izdaje je številčenje vrstic, ki ga je urednica izdelala glede na sodobno *Sveto pismo – Slovenski standardni prevod iz izvirnih jezikov* (SSP) iz leta 1996. Tako je Trubarjev prevod Nove zaveze prvič postavljen v sodobno vrstično obliko. Razrešitve Trubarjevih bibličnih referenc so napravljene tako, da je najprej posodobljena okrajšava svetopisemske knjige, nakar je razrešen Trubarjev sklic na sorodno mesto (vendar v pretežni meri ne enako, kakor je v SSP; Trubar se je v referencah skliceval zgolj na poglavja svetopisemskih knjig, kajti izvirnik ni bil številčen), vrstice v razrešenih referencah pa so popolnoma nov donesek k izdaji in razumevanju Trubarjevega prevoda. V prvem delu *Tega celega Novega testamenta* je Trubar v referencah navedel svetopisemske knjige Stare in Nove zaveze, ki jih navajamo v nadaljevanju.

Seznam okrajšav svetopisemskih knjig

Trubarjeva okrajšava	Ime biblične knjige	Okrajšava v SSP
<i>Stara zaveza</i>		
Genes.	Geneza / 1. Mojzesova	1 Mz
Exod.	Eksodus / 2. Mojzesova	2 Mz
Levit.	Levitik / 3. Mojzesova	3 Mz
Num.	Numeri / 4. Mojzesova	4 Mz
Deut.	Devteronomij / 5. Mojzesova	5 Mz
Ios.	Jozue	Joz
Reg.	Sodniki	Sod
1. Reg.	1. Samuelova	1 Sam
2. Reg.	2. Samuelova	2 Sam
3. Reg.	1. knjiga kraljev	1 Kr
4. Reg.	2. knjiga kraljev	2 Kr
Esa.	Izaija	Iz
Iere. / Ierem.	Jeremija	Jer
Ezech.	Ezekiel	Ezk

Trubarjeva okrajšava	Ime biblične knjige	Okrajšava v SSP
Osee	Ozej	Oz
Ioel	Joel	Jl
Mich.	Mihej	Mih
Abac.	Habakuk	Hab
Hag.	Agej	Ag
Zach.	Zaharija	Zah
Psal.	Psalmi	Ps (navajanje vrstic po SSP)
Iob	Job	Job
Pro. / Prov.	Pregovori	Prg
Eccles. / Koh.	Pridigar	Prd
Dan.	Daniel	Dan
3. Paral. / 1. Esdrae	Ezra	Ezr
1. Paral.	1. kroniška knjiga	1 Krn
2. Paral.	2. kroniška knjiga	2 Krn
<i>Devterokanonične knjige</i>		
Iud.	Judita	Jdt
1. Mach.	1 Makabejcev	1 Mkb
2. Mach.	2 Makabejcev	2 Mkb
Sap.	Knjiga modrosti	Mdr
Eccl. / Ecles.	Sirah	Sir
<i>Nova zaveza</i>		
Math. / Matth.	Evangelij po Mateju	Mt
Marc.	Evangelij po Marku	Mr
Luc.	Evangelij po Luku	Lk
Ioh. / Joan. / Johann.	Evangelij po Janezu	Jn
Actor. / Act.	Apostolska dela	Apd

Trubarjeva okrajšava	Ime biblične knjige	Okrajšava v SSP
Rom.	Rimljanom	Rim
1. Cor.	1. pismo Korinčanom	1 Kor
2. Cor.	2. pismo Korinčanom	2 Kor
Gal.	Galačanom	Gal
Ephes.	Efežanom	Ef
Philip.	Filipljanom	Flp
Koloss. / Col.	Kološanom	Kol
1. Thes. / 1. Thess.	1. pismo Tesaloničanom	1 Tes
2. Thess.	2. pismo Tesaloničanom	2 Tes
1. Thim. / 1. Tim.	1. pismo Timoteju	1 Tim
2. Thim. / 2. Tim.	2. pismo Timoteju	2 Tim
Tit.	Titu	Tit
Phil.	Filemonu	Flm
Heb.	Hebrejcem	Heb
Jacob	Jakobovo pismo	Jak
1. Pet.	1. Petrovo pismo	1 Pt
2. Pet.	2. Petrovo pismo	2 Pt
1. Joh.	1. Janezovo pismo	1 Jn
Apoc. / Apoca.	Razodetje	Raz
<i>Dodatne – apokrifne knjige</i>		
3. Esd.	1. Ezdrova knjiga	1 Esd
4. Esd.	2. Ezdrova knjiga	2 Esd

Bibliografski opis

Prepis Trubarjevega dela *Ta celi Novi testament* 1582 je narejen po reprintu, objavljenem v *Biblii Slavici* (BS).¹³⁵ Na mestih, kjer je v izvorniku, kot je reproduciran v *Biblii Slavici*, opaziti izpade črk, zlogov ali besed, je bila upoštevana besedilna

135 P. Trubar, Neues Testament (1581–1582), v: *Biblia Slavica*. IV: Südslawische Bibeln, Bd. 3, Paderborn 2006, 304–470.

podoba, kot jo je najti v izvornem Trubarjevem tisku, ki se pod signaturo R 10015 nahaja v Rokopisni zbirki Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. V kolikor se tekstovna podoba v obeh izvornikih ne razlikuje, je bila za popolnitev praznih mest uporabljana lingvostilistična metoda, dopolnitve pa so označene kot interpolacije v izvornik, in sicer s poševnim oklepajem (*//*). Mesta, ki so ostala v *Biblii Slavici* neberljiva, so emendirana s pomočjo omenjenega izvoda R 10015 in niso posebej označena; normativna integralna tekstovna podobna izvornika na takih mestih namreč ni reprezentirana v *Biblii Slavici*, temveč v izvornem tisku R 10015. Posamezna mesta, kjer tekstna kritika ni mogla biti izvedena niti s pomočjo *Biblie Slavice* niti ob pregledu izvornih tiskov, so emendirana s pomočjo lingvostilistične metode, označena pa so z poševnim oklepajem (*z //*) in z nadvrstično referenco E (*emandatio*); vsa omenjena tekstna kritika je delo dr. Jonatana Vinklerja. Pričujoča izdaja Trubarjevega *Tega celega Novega testamenta* je tako prva celovita sodobna edicija tega besedila. Zaradi vsebinske zasnove celotnih Zbranih del Primoža Trubarja je izpuščen nemški predgovor, ki je posvečen Ludviku Württemberškemu, in obsega originalnih 33 strani (BS 305–313); omenjeno besedilo bo izšlo v posebnem zvezku skupaj z drugimi Trubarjevimi nemškimi predgovori. V nemškem predgovoru je Trubar utemeljil svojo odločitev za format svoje knjige, in sicer pravi: »*V malem formatu pa sem ga (Novi testament) drugič dal natisniti tudi zato, da bi se vsebina lahko povezala v eno knjižico ter lažje v rokah nosila v cerkev ali drugam. Ker pa bi predebela ne bila priročna in lepa, sem jo moral razdeliti na dva dela, manjšemu delu pa dodal slovenski predgovor (ki po vsebini ni primerljiv nemškemu), pregled vsebine Svetega pisma, koledar in druge koristne stvari.*«¹³⁶

Natančen bibliografski opis izvornika je izdelal Branko Berčič, objavljen pa je v 41. enoti bibliografije slovenskih protestantskih tiskov. Kot v prejšnjih zvezkih Zbranih del Primoža Trubarja tudi tukaj povzemamo Berčičev opis z ohranjeno metodologijo,¹³⁷ pri vsebinskem opisu so dodana le mesta iz *Biblie Slavice*, ki je v veliki meri izvornik približala strokovni javnosti:

TA CELI NOVI TESTAMENT NAŠIGA GOSPUDI INU IZVELIčarie Jezusa Kristusa, na dva maihina deilla rezdilen, v tim ie tiga stariga Testamenta dopolnene, summa inu prava izlaga, druguč pregledan inu vkupe drukana, skuzi Primoža Truberia Krainca Rastčičeria. MATTH. XXIII. Et predicabitur (dicit Christus) hoc

136 N. d., (:): 5 (BS 311).

137 B. Berčič, Das slowenische Wort in den Drucken des 16. Jahrhunderts, v: *Abhandlungen über die slowenische Reformation*, München 1968, 220–221.

Euangelium regni in universo orbe, in testimonium omnibus gentibus, & tunc veniet finis. Das new Testament vnsers Herren vnd Seligmachers Jesu christi in zwen klein theil abgetheilt/ in welchen des alten Testaments Erfüllung/ Summa vnd rechte Außlegung begriffen zum andern mal vbersehen vnd zusammen gedruckt. V TIBINGI [Georg Gruppenbach] (M. D. LXXXI-) M. D. LXXXII.

8° 27 vrstic (glej str. 3), 585 listov, nepopolne signature (:)^s-(:)(:)(:)^s, A⁴-Z⁸, Aa⁸-Pp, Qq⁴, *⁸_*^{***8}, A⁸-Z⁸, Aa⁸-Dd⁸, Ee⁶, Pag. 1 (A^{1a}) do 613 (Qq^{3a}) in 1 (A^{1a}) do 447 (Ee^{6a}), z napakami (str. V^{5a}=313, V^{5b}=314, Aa^{8a}=383, Bb^{1a}=385, Dd^{8b}=432, Gg^{5b}=474, Gg^{7a}=477, Hh^{8a}=495. II. del¹³⁸: str. A^{3a}=4, A^{4a}=5, B^{1a}=15, G^{1a}=95, O^{4a}=231, R^{5b}=264, S^{2b}=274, T^{8a}=301, V^{2b}=306, V^{8b}=308, V^{5b}=312, X^{4b}=326, X^{5a}=327, štev. 388 postavljena desno, Y^{3b}=340, Y^{3b}=Y^{4b}=342, štev. 350, 354 in 358 postavljene desno, štev. 359 postavljena levo, Z^{5b}=360, Z^{6a}=361, štev. 360 in. 365 postavljene levo, Z^{8b}=366, Aa^{1a}=367, štev. 386 postavljena desno, Cc^{8a}=413, Dd^{1b}=416, Dd^{3a}=419, štev. 423-428 izpuščene, Dd^{5b}=430, Dd^{8b}=436). Kustode, stranske opombe. Tisk črno in rdeče. (Str. (:)^{1a}, *¹, **^{4b-7b}). Slovensko in latinsko besedilo v latinici, nemško v gotici – frakturi. Lesorezi (str. Qq^{3b} s portretom Primoža Trubarja, A^{1a} z Agnus Dei kot znak tiskarja Ulricha Morharta in njegovega naslednika Georga Gruppenbacha iz Tübingena). Inicialke. (I. del: str. (:)^{2a}, 1, 133, 468; II. del¹³⁹: str. *², *⁸, 1). Verzake visoke 2 vrstici. Vinjete (str. *1a, **^{2b}, ***^{3a}).

Str. (:)^{1a} (BS 305): [Naslovnica]

Str. (:)^{1b} (BS 305), vrstici 1-2: VLe-tih buquah S. Duh skuzi te jogre inu evangeliste, s teimi preroki inu Jezusovimi

Str. (:)^{2a}, (BS 305) vrstice 1-7: Den Durchleuchtigen Hochgebornen Christlichen Fürsten und Herren, HERRN Ludwig Hertzogen zu Württemberg, und Teck, Grauen zu Mümpelgart, rc. ...

Str. (:)(:)(:)^{2a} (BS 313), vrstice 7-10: Underthänigster trewers Caplan Primus Truber Creiner, Pfarher daselbst.

Str. (:)(:)(:)^{2b} (BS 314), vrstica 1: REGISHTER

Str. (:)(:)(:)^{7a} (BS 316), vrstici 1-2: PREGLEDANU V TIM DRUKANU, ...

Str. (:)(:)(:)^{7b} (BS 316), vrstici 1-2: Opominane h branu tu S. pissmu

Str. (:)(:)(:)^{8b} (BS 317): [Prazna]

Str. 1, vrstice 1-6: TA SVETI EVANGELI OD IESUSA CHRISTUSA Gospudi in Boga našiga, od S. duha skuzi s. Mathevža zapissan.

138 Zaradi enotne metodologije po B. Berčiču v tem zvezku (ZDPT VI) upoštevamo bibliografski opis za oba dela, tudi za drugi del Novega testameta, ki bo predmet naslednje knjige (ZDPT VII).

139 Glej prejšnjo opombo.

Str. 133 (BS 350), vrstice 1–5: TA SVETI EVANGELI OD IEZUSA CHRISTUSA, od S. Duha skuzi s. Marka evangelista zapissan.
Str. 216 (BS 371), vrstice 2–6: TA SVETI EVANGELI OD IEZUSA CHRISTUSA, od S. Duha skuzi s. Lukeža evangelista zapissan.
Str. 359 (BS 406), vrstice 1–5: TA SVETI EVANGELI OD IEZUSA CHRISTUSA, od S. Duha skuzi s. Ianža evangelista inu iogra zapissan.
Str. 468, (BS 434) vrstice 2–6: TE DRUGE BUQVE OD S. DUHA SKUZI S. LUKEŽA OD TIGA diane inu odpravila tih iogrov zapissane.
Str. 613 (BS 470), vrstice 18–20: TIH ŠTIRIH EVANGELISTOV, inu Diane tih Iogrov konec.
Str. Qq3b: [lesorez s portretom Primoža Trubarja in napis] 1578 PRIMUS TRUBERUS CARNIOLANUS * ANNO AETATIS LXXI * [sledil] PSALMUS LXXI.
Str. Qq^{4a,b}: [prazna].

Po navedbi B. Berčiča iz leta 1968¹⁴⁰ je po evropskih knjižnicah ohranjenih 14 izvodov Trubarjeve *Nove zaveze*, in sicer:

- Berlin: Deutsche Statsbibliothek
- Bratislava: Univerzitetna knjižnica (XVIII G 804)
- Gotha: Landesbibliothek (Theol. 53/2)
- Göttingen: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek
- Gradec: Universitätsbibliothek
- Kempten: Evang.-Lutherischen Pfarramt St. Mang
- Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica (3 izv.: 10015, 10016, 97937)
- London: The British Museum (C.110.b.7)
- Praga: Knihovna Narodniho musea
- Schaffhausen: Stadtbibliothek (Z Bib 191)
- Stuttgart: Württembergische Landesbibliothek (Bibl. slavon. 8°)
- Zürich: Zentralbibliothek (Gal VIII bis 100).

Reprint: Primož Trubar, Neues Testament (1581–1582), ur. Jože Krašovec, Majda Merše, Hans Rothe, v: *Biblia Slavica*. IV: Südslawische Bibeln, Bd. 3, Paderborn 2006, 304–470.

Izbrani viri in literatura

Ahačič, Kozma. Viri za prevod svetopisemskih besedil pri slovenskih protestantskih piscih 16. Stoletja in nekatere tehnike prevajanja. *Slavistična revija* 55 (2007), 503–529.

¹⁴⁰ B. Berčič, n. d., 223.

- Ahačič, Kozma. *Zgodovina misli o jeziku in književnosti na Slovenskem: protestantizem*. Ljubljana 2007.
- Benveniste, Émile. *Problemi splošne lingvistike I*. Studia humanitatis, Ljubljana 1988.
- Berčič, Branko. Das slowenische Wort in den Drucken des 16. Jahrhunderts. V: *Abhandlungen über die slowenische Reformation*. München 1968, 152–250.
- Botley, Paul. *Latin Translation in the Renaissance: The Theory and Practice of Leonardo Bruni, Giannozzo Manetti, Erasmus*. Cambridge 2004.
- Breznik, Anton. *Jezikoslovne razprave*. Ljubljana 1982.
- Bryner, Erich. Teološki motivi v svetopisemskih prevodih Primoža Trubarja. *Stati inu obstatu* (2008), 7/8, 127–136.
- Dalmatin, Jurij. *Biblia 1584 (faksimile)*. Ljubljana 1994.
- Denzinger, Henricus. *Enchiridion symbolorum definitorum et declarationum de rebus fidei et morum*. Freiburg 2005.
- Dolinar, France Martin. Od reforme do reformacije. *Bogoslovni vestnik* 46 (1986), 207–208.
- Erasmus, Desiderius, Reeve, Anne (ur.). *Erasmus' Annotationes on the New Testament. The Gospels*. London 1986.
- Erasmus von Rotterdam Novum Instrumentum*. Basel 1516. Faximile-Neudruck mit einer historischen, textkritischen und bibliographischen Einleitung von Heinz Holeczek. Stuttgart-Bad Connstatt 1986.
- Giesemann, Gerhard. Die slovenische Vorreden Primus Trubers zu seinen Übersetzungen der Heiligen Schrift. Erkenntnisse zur Struktur, Theologie und zur luterischen Quellen der Schriftendes slovenischen Reformators. V: *Biblia Slavica. Serie IV. Südslavische Bibeln. Bd. 3,2: Kommentare*. Paderborn, 2007, 23–39.
- Grafenauer, Ivan. O Trubarjevem prevodu evangelijev. *Dom in svet* 27 (1914), 297–303.
- Grdina, Igor. Začetki slovenske književnosti med protestantsko in katoliško reformacijo. *Slavistična revija* 41 (1993), 77–129.
- Grdina, Igor. *Od Brižinskih spomenikov do razsvetljenstva*. Maribor 1999.
- Grdina, Igor. Reformationsströme in slowenischen Raum im 16. Jahrhundert. V: *Biblia Slavica. Serie IV. Südslavische Bibeln. Bd. 3,2: Kommentare*. Paderborn, 2007, 9–21.
- Hankamer, Paul. *Die Sprache: ihr Begriff und ihre Deutung im sechzehnten und siebzehnten Jahrhundert: ein Beitrag zur Frage der literarhistorischen Gliederung des Zeitraums*. Bonn 1927.

- Jedin, Hubert (ur.). *Handbuch der Kirchengeschichte*. Bd. IV. *Reformation, Katholische Reformation und Gegenreformation*. Freiburg-Basel-Wien 1967.
- Kidrič, France. *Zgodovina slovenskega slovstva od začetkov do Zoisove smrti*. Ljubljana 1929–1938.
- Krajnc-Vrečko, Fanika. Martin Luther in teološka utemeljitev maternega jezika pri slovenskih protestantih. *ČZN* 70 (1999), 453–461.
- Krajnc-Vrečko, Fanika. Antropološka sporočilnost Trubarjevih posvetil in predgovorov. *Locutio: prva slovenska literarna on-line revija* 9 (2008), 42. [Http://www.locutio.si/index.php?no=42&clanek=999](http://www.locutio.si/index.php?no=42&clanek=999) (1. 12. 2010).
- Krajnc-Vrečko, Fanika (ur.). *Zbrana dela Primoža Trubarja I*. Ljubljana 2002.
- Krajnc-Vrečko, Fanika. *Človek v Božjem okolju*. Ljubljana 2010.
- Lah, Avguštín. Trubarjevo pojmovanje Boga Stvarnika. V: *Primož Trubar* (Simpoziji v Rimu 26). Celje, Rim 2009, 77–88.
- Lokar, Janko. Iz predgovorov naših protestantskih pisateljev. V: *Trubarjev zbornik*. Ljubljana 1908, 1–20.
- Luther, Martin. *Dr. Martin Luthers Werke, kristliche Gesamtausgabe*. Bd. 45. Weimar 1883.
- Luther, Martin. Sendbrief vom dolmetschen 1530 – Poslanica o prevajanju. V: Martin Luther, *Tukaj stojim. Teološko politični spisi*, prev. Božidar Debenjak. Ljubljana 2002.
- Luther, Martin. *Tukaj stojim. Teološko politični spisi*, prev. Božidar Debenjak. Ljubljana 2002.
- Matjaž, Maksimilijan. Načela Trubarjevega prevajanja Svetega pisma. V: *Primož Trubar* (Simpoziji v Rimu 26). Celje, Rim 2009, 341–354.
- Merše, Majda et al. Wortschatz der Slovenischen Bibelübersetzungen des 16. Jahrhunderts. V: *Biblia Slavica. Serie IV. Südslavische Bibeln. Bd. 3,2: Kommentare*. Paderborn, 2007, 99–325.
- Moser, Hugo. *Annalen der deutschen Sprache* (Metzler 5). Stuttgart 1972.
- Movrin, David. *Fidus interpres – Zvesti prevajalec. Slike iz dveh tisočletij zgodovine prevajanja*. Ljubljana 2010.
- Ocvirk, Drago. Lepo tveganje. *Tretji dan* 29 (2000), št. 1, 20.
- Olof, Klaus Detlef. Mittelalterliches und neuzeitliches Sprachverständnis am Beispiel der Übersetzer Luther und Trubar. V: *16. stoletje v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi* (Obdobja 6). Ljubljana 1986.

- Oražem, France. Razlogi, ki so Trubarja privedli v protestantizem. V: *Primož Trubar* (Simpoziji v Rimu 26). Celje, Rim 2009, 23–33.
- Peklaj, Marjan. Pomen Trubarjevega prevajanja *Svetega pisma*. *Bogoslovni vestnik* 46 (1986), 241–245.
- Peklaj, Marjan. *Sveto pismo* in slovenski knjižni jezik, v: *Studia Iustinopolitana* 1 (2008), 23–41.
- Peklaj, Marjan. Trubarjev odnos do *Svetega pisma*. V: *Primož Trubar* (Simpoziji v Rimu 26). Celje, Rim 2009, 189–199.
- Rajhman, Jože. Trubar Primož, v: *SBL* IV.
- Rajhman, Jože. *Prva slovenska knjiga v luči teoloških, literarno-zgodovinskih, jezikovnih in zgodovinskih raziskav*. Ljubljana 1977.
- Rajhman, Jože. Teološki vidiki človeške besede. *CSS* 11 (1977), št. 5/6, 70–73.
- Rajhman, Jože. Trubarjev antropocentrizem. *Znamenje* 15 (1985), 488–497.
- Rajhman, Jože. *Pisma Primoža Trubarja*. Ljubljana 1986.
- Rajhman, Jože. *Trubarjev svet* (Eseji 12). Trst, Ljubljana 1986.
- Rajhman, Jože. *Trubarjeva Ena dolga predgovor*. Ljubljana 1986.
- Rajhman, Jože. Metodologija prevajanja slovenskih protestantov. V: *Štiristo let prevajanja na Slovenskem* (Zbornik društva slovenskih književnih prevajalcev 10). Ljubljana 1986, 27–32.
- Rajhman, Jože. Slovenski protestantizem kot odločilna razvojna stopnja slovenske narodne biti. V: Breda Pogorelec (ur.), *Zbornik predavanj*. Ljubljana 1988, 109–117.
- Rajhman, Jože, Fanika Krajnc-Vrečko (ur.), *Teologija Primoža Trubarja*. Ljubljana 2008.
- Rozman, France. Kako je Trubar prevajal Sveto pismo Nove zaveze. *Bogoslovni vestnik* 46 (1986), 227–240.
- Rupel, Mirko. *Primož Trubar. Življenje in delo*. Ljubljana 1962.
- Rupel, Mirko. *Slovenski protestantski pisci*. Ljubljana ²1966.
- Sakrausky, Oskar. Der Einfluss der deutschen Theologie auf die südslawische Reformation. *Südosstdeutsches Archiv, Bd. XIII*, München 1970.
- Sakrausky, Oskar. *Primus Truber Deutsche Vorreden zum slowenischen und kroatischen Reformationswerk*. Wien, Ljubljana 1989.
- Saussure, Ferdinand de. *Predavanja iz splošnega jezikoslovja*. Ljubljana 1997.
- Scherer, Peter. Die Funktion des deutschen Textes und der deutschen Sprache im Korpus der slowenischen protestantischen Schriften. V: *III. Trubarjev zbornik*. Ljubljana 1996, 323–329.

- Schottenloher, Karl. *Die Widmungsvorrede im Buch des 16. Jahrhunderts*. Münster 1953.
- Stanovnik, Majda. Luthrov in Trubarjev pogled na prevod. V: *Družbena in kulturna podoba slovenske reformacije*. Ljubljana 1986, 117–128.
- Stanovnik, Majda. *Slovenski literarni prevod 1550–2000*. Ljubljana 2005.
- Stres, Anton. *Človek in njegov Bog: filozofska teologija*. Celje 1994.
- Šmitek, Zmago, in Jezernik, Božidar. Antropološka tradicija na Slovenskem. *Etnolog* (NV), 2 (1992), 259–266.
- Trubar, Primož. *Ena dolga predgovor k Novemu testamentu*. Tübingen 1557 (reprint). Ljubljana 1986.
- Trubar, Primož. *Catehismus s dveima izlagama*, Tübingen 1575 (faksimile). Ljubljana 1996.
- Tüchle, Hermann et al. *Zgodovina Cerkve 3. Reformacija, protireformacija in katoliška prenova (1500–1715)*. Ljubljana 1994.
- Trubar, Primož. Neues Testament (1581–1582), ur. Jože Krašovec, Majda Merše, Hans Rothe. V: *Biblia Slavica*. IV: Südslawische Bibeln, Bd. 3, Paderborn 2006, 304–470.
- Vinkler, Jonatan (ur.). *Zbrana dela Primoža Trubarja III*. Ljubljana 2005.
- Vinkler, Jonatan. Pred Turki in papežniki nas brani. K peti knjigi Zbranih del Primoža Trubarja. V: Jonatan Vinkler (ur.). *Zbrana dela Primoža Trubarja V*. Ljubljana 2009, 563–659.
- Vinkler, Jonatan. Razgledi po srednjeveški in renesančni misli o prevajanju *Svetega pisma*. *Studia Iustinopolitana* 1 (2008), 23–41.

